Pr. prof. univ. dr. Sorin Cosma

CATEHEZE

LECȚII DE RELIGIE – CLASELE V–XII

Vol. I

Editura Banatica

CATEHEZE

LECȚII DE RELIGIE – CLASELE V–XII

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:
Cosma, Sorin
Cateheze: lecții de religie pentru clasele V–XII – Vol. 1/
Sorin Cosma – Caransebeș: Banatica, 2001
514 p.; 24 cm
ISBN 973-98446-7-7

28(075.35)

Editura Banatica – 2001
ISBN 973-98446-7-7
Consilier editorial: Petru Călin

Pr. Prof. Dr. Sorin Cosma

CATEHEZE

LECȚII DE RELIGIE – CLASELE V–XII

Ediția a II-a revizuită și adăugită

Vol. I

Editura Banatica

Caransebeș – 2001

Simțăminte de afecțiune și prețuire distinșilor și generoșilor mei discipoli și frați întru Hristos: Arhim. Nikodim Bibarț, Arhim. Nicolae Iuhoș, Preot Casian Fetea și Preot Cornel Avramescu, din Statele Unite ale Americii, pentru contribuția materială ce și-au adus-o la apariția acestei cărți.

Înscrie, Doamne, numele lor și în Cartea Vieții Tale!

Prefață

ÎN OPERA MÂNTUIRII, învățătura despre cuvântul lui Dumnezeu constituie una dintre cele trei slujiri pe care le-a împlinit Mântuitorul Hristos și pe care le-a încredințat Bisericii. În virtutea acestei moșteniri, de la începuturile ei și până astăzi, Biserica Ortodoxă nu s-a îndepărtat de la menirea ei sfințitoare și învățătorească. Apostolii și urmașii acestora, episcopii și preoții, au fost îndemnați de Însuși Hristos Mântuitorul la învățătură și propovăduire: „Mergând învățați toate neamurile...“ (Mt. 28, 18). Deasemenea, Sfinții Părinți au continuat misiunea apostolică a catehizării, socotind-o datorie fundamentală a slujirii Bisericii. Sf. Ioan Gură de Aur spunea în acest sens: „În afară de pilda prin faptă, preoții n-au decât un singur mijloc, o singură cale de vindecare: învățătura cu cuvântul“ («Despre preoție», p. 99). Multiplele și variatele nevoi pe care le traversează Biserica, ne obligă la expunerea învățăturii de credință în acord cu realitățile în continuă transformare a istoriei pe care o parcurgem.

Trăim într-o societate secularizată ce are nevoie să-și redescopere identitatea creștină amenințată de lipsa educației religioase din perioada comunistă, iar în zilele noastre de percepția fără discernământ a non-valorilor Occidentului. În acest context cateheza are un rol fundamental în formarea conștiinței religioase, în învățarea adevărurilor de credință, fiind hotărâtoare în educația creștină a noii generații.

Autorul, Pr. prof. univ. Dr. Sorin Cosma, este recunoscut în publicistica teologică românească cu activități remarcabile în domeniul catehezei, multe dintre ele fiind incluse în paginile prestigioaselor reviste eparhiale de la Sibiu, Timișoara și Craiova. Profesor la Seminarul Teologic din Caransebeș timp de 36 de ani, cadru universitar remarcabil la Facultatea de Teologie din Timișoara și la Secția de Teologie - Istorie din Caransebeș, Pr. Prof Sorin Cosma a demonstrat talent și vocație de dascăl, care cumulate cu o pregătire de specialitate de excepție, au făcut din Prea Cucernicia Sa un redutabil profesor al învățământului teologic românesc. Pe lângă alte valoroase lucrări, catehezele sunt rod al unei munci asidue la catedra Seminarului Teologic din Caransebeș, aici fiind create, îmbunătățite și perfecționate permanent prin practica elevilor, a preoților și în conformitate cu principiile științifice în vigoare. Prima ediție a catehezelor apare în Editura Episcopiei Aradului în 1992 și cuprinde 120 de cateheze, iar a doua ediție, cea de față, apare acum cu o tematică diversă, „îmbunătățită și adăugită“, după cum însuși autorul o mărturisește. Cartea cuprinde 210 cateheze și am putea spune că acoperă întreaga programă școlară din învățământul preuniversitar. Forma în care este prezentată o face accesibilă tuturor celor dornici să descopere învătătura Bisericii. Este deopotrivă folositoare preoților, dascălilor de religie, învățăceilor în ale teologiei (elevi seminariști și studenți teologi) și nu în ultimul rând credincioșilor. Binecuvântăm apariția acestei lucrări și osteneala autorului, nădăjduind ca lucrarea de față să își găsească rostul și finalitatea prin răspândirea și utilitatea ei cât mai largă.

✝ Dr. Laurențiu Streza, Episcopul Caransebeșului

Cuvântul autorului

Cu ajutorul lui Dumnezeu dăm spre a vedea lumina tiparului cea de a doua ediție, îmbunătățită și adăugită, a Catehezelor.

Prima ediție a apărut în 1992 la Arad, cu binecuvântarea episcopului cărturar Dr. Timotei Seviciu al Aradului, una din cele mai distinse personalități ale vieții noastre bisericiști.

Nu este inutil să mărturisesc că publicarea catehezelor mele a pornit din inițiativa Înalt Prea Sfințitului Dr. Nicolae Corneanu, mitropolitul Banatului, care în perioadă comunistă fiind, mi-a creat spațiu în fiecare număr al revistei „Mitropolia Banatului“, timp de 10 ani (1981–1991), pentru publicarea cu regularitate a catehezelor.

M-am bucurat apoi de binevoitoarea primire a catehezelor din partea celei mai prestigioase și răspândite publicații bisericești, „Telegraful Român“, care în aproape fiecare număr a inclus și câte o cateheză.

Altă parte a catehezelor au fost publicate cu regularitate de revista „Mitropolia Olteniei“ sub forma „Cuvânt de învățătură“.

Se cuvine acum mai mult decât o simplă mulțumire, să apreciem înțelepciunea celor care au reușit într-o perioadă comunistă, care întreținea o „armată“ de activități pentru cultivarea ateismului, să publice cuvinte de instruire și întărire a credinței creștine.

Publicarea catehezelor în timp mi-a oferit posibilitatea de a le verifica eficiența și de a le aduce cuvenitele îndreptări atunci când le-am adunat în volum. Desigur, am avut posibilitatea de a le verifica în cadrul unui program sistematic organizat de practică omiletică și catehetică desfășurat la parohiile învecinate seminarului teologic din Caransebeș, unde am activat mai mulți ani, cât și a unei programe catehetice temeinic și judicios concepute la nivelul întregii Arhiepiscopii a Timișoarei, în aceeași perioadă comunistă atee...

La redactarea catehezelor am avut în atenție cele două însușiri didactice ce stau la baza unei instrucții eficiente: claritatea și distincția. Cei vechi spuneau pe bună dreptate că numai acel dascăl va reuși să învețe bine pe elevi, care poate distinge bine ideile unele de altele în dezbaterea unei teme: „Bene docet qui bene distinquit“ (Învață bine numai cel ce distinge bine). Deci scopul învățării este acela de a lumina mintea și de a cultiva inteligența, acest obiectiv esențial fiind asigurat de distingere, fiindcă ea stabilește ordinea gândirii. „Cine distinge diferite puncte de vedere, spune Mihai Ralea, înseamnă că le așează într-o ordine, le subordonează într-o ierarhie, le dispune asemenea arhitecților, într-un plan inițial. Cine percepe variația nu o poate percepe dezordonat“ (Scrieri din trecut în filosofie, f.a. p. 293).

Pentru ca materialul expus în cateheze să aibe claritate și distincție, am utilizat momentele logico – psihologice, la redactarea catehezelor dogmatice. Nu e greu de constatat că, necesitând un grad mărit de înțelegere și cunoaștere, aceste cateheze pretind mai multă insistență logică, ele trebuind să plece prin forma introductivă de la concret la abstract, culminând cu generalizarea, care înseamnă expunerea într-o singură propoziție a învățăturii de credință, sau a dogmei Bisericii.

Folosirea momentelor logico psihologice evită învățământul mecanic, dar devin orecum rigide referindu-se numai la gândire și mai puțin la afectivitate, ori aceasta din urmă este hotărâtoare în materie de religie. Ca urmare, restul catehezelor

le-am lăsat mai „destinse“, urmărind claritatea și distincția prin reducerea numărului momentelor logico – psihologice. Referindu-se la necesitatea reducerii acestora din planul unei lecții de religie, Petru Barbu remarca încă la începutul secolului al XX-lea: „În broșura mea «Școala modernă și Religiunea la noi» (1916) am zis despre principiul treptelor formale, preluat după zillerieni și acceptat, fiind prea generalizat la noi și în Catehetica mea că este «prea nemțesc, deci migălos pentru capul mai deștept al românașului» și am mai zis că la tratarea materiei istorice și abstracte de religiune de Ștefan Velovan, fala pedagogilor noștri, «are metodul său propriu, care diferă de treptele formale ale zillerienilor și după părerea mea este superior». Acest metod este aproape singurul adoptat în școlile din fostul regat și a început să pătrundă și la noi...“.

La redarea catehezelor morale cu privire la datoriile sintetizate în marea poruncă a iubirii, pentru a depăși rigiditatea expunerii temei, le-am încadrat într-o pericopă evanghelică adecvată, de unde pot fi ușor deduse.

La alcătuirea catehezelor privind Istoria bisericească universală și Istoria Bisericii ortodoxe Române am folosit manualele eruditilor preoți profesori: Dr. Ioan Rămureanu și respectiv, Acad. Dr. Mircea Păcurariu.

Și încă o precizare esențială: materialul prezentat în carte este o realitate „brută“. El trebuie modelat pentru a primi viață, prin modul în care cel ce va preda și-l însușește, îl expune și îl aplică. E vorba de diferența pe care se impune să o facem între cuvântul scris și cuvântul vorbit. Cuvântul scris trebuie neapărat trecut prin sufletul celui ce-l expune ca și cum i-ar aparține lui, ca și cum ar veni din partea lui... Dacă expune cuvântul altuia, nu va reuși să fie el însuși atunci când predă lecția... Știm apoi câtă importanță acorda Fericitul Augustin necesității adaptării la auditoriu atât în predică, cât și în cateheză. Adică, adaptarea la vârstă, la fondul aperceptiv, la specificul psihologic, etc.

De o importanță deosebită pentru eficiența orelor de religie este intuiția, afecțiunea propunătorului, activismul elevilor și punerea în practică a cunoștințelor dobândite. Dacă, de pildă, lecția referitoare la călătoriile misionare ale Sfântului Apostol Pavel nu este predată după hartă, sau dacă lecția referitoare la mănăstirile de pe teritoriul țării noastre este lipsită de diapozitive, sau cel puțin de ilustrate, acestea vor fi lecții eșuate din start... Apoi, dacă lecțiile nu sunt predate cu afecțiune și mai ales dacă cunoștințele nu sunt transpuse în practică, adică dacă nu îndeplinesc și rolul educativ al învățământului religios, atunci ele rămân literă moartă, lipsită de finalitate... Deci, cât mai multă participare la viața Bisericii, cât mai multă rugăciune, cât mai multă cântare religioasă, concerte religioase, piese de teatru înaintea Sfintelor Paști sau a Crăciunului, organizarea excursilor la mănăstiri, vizitarea bisericilor și a altor monumente istorice cu caracter religios aflate în împrejurimi... Învățătura trebuie să fie viață în Hristos prin Duhul Sfânt, iar viața duhovnicească să se dezvolte neîntrerupt prin adâncirea adevărurilor de credință. Învățătura și trăirea creștină nu se pot dezvolta decât în simbioză! Iar profesorul (preot sau laic) trebuie să premeargă cu exemplul vieții lui: „exempla trahunt“!...

În sfârșit, doresc să exprim sincere mulțumiri Prea Sfințitului Dr. Laurențiu Streza, episcopul Caransebeșului, pentru bunăvoința de a-mi fi încredințat catedra de Catehetică la reactivata Facultate de Teologie de aici. Cunosc meritele deosebite ale înaintașului meu în domeniul Cateheticii, Dr. Petru Barbu, fapt care mă obligă ca în anii pe care Dumnezeu mi-i va hărăzi la catedră, să mă străduiesc să fiu pe urmele lui.

Datoria creștinului de a cunoaște dreapta învățătură a Bisericii

I. Pregătirea aperceptivă

Biserica pe care Domnul a câștigat-o „cu scump Sângele Său“ (Fapte 20, 28) și a întemeiat-o la Cincizecime prin pogorârea Sfântului Duh, ca să formeze Trupul Său tainic (I Corinteni 12, 27), reprezintă „stâlpul și temelia adevărului“ (I Timotei 3, 15) mântuitor. Biserica cea „Una“, adică cea dreptmăritoare, „zidită pe temelia Apostolilor și a proorocilor, piatra cea din capul unghiului fiind însuși Iisus Hristos“ (Efeseni 2, 20) este „slăvită, neavând pată, nici zbârcitură, sau altceva de acest fel, ci este sfântă și fără prihană“ (Efeseni 5, 27). Ea păstrează cu fidelitate și cu sfințenie „Cuvintele Vieții“ (Ioan 6, 63), învățându-i pe credincioși să păzească toate câte Domnul a poruncit și a învățat (Matei 28, 20).

II. Anunțarea temei

Ca membri ai Bisericii Ortodoxe, avem datoria să cunoaștem învățătura pe care Biserica o păstrează și ne-o transmite spre dobândirea mântuirii.

III. Tratarea

Vom urmări temeiurile care indică necesitatea ca toți credincioșii să cunoască învățătura Bisericii pe care o mărturisesc și prin care ajung la mântuirea sufletului.

1. Învățătura Bisericii are un caracter divin, întrucât ea reprezintă Descoperirea sau Revelația lui Dumnezeu. Cartea Sfântă ne arată că „în multe rânduri și în multe chipuri grăind Dumnezeu odinioară părinților noștri prin prooroci, în zilele acestea din urmă ne-a grăit nouă prin Fiul, care fiind strălucirea slavei și chipul Ființei Lui și ținând toate cu cuvintele puterii Sale, făcând prin Sine însuși curățirea păcatelor noastre...“ (Evrei 1, 1-3). Biserica asistată de Duhul Sfânt este păstrătoarea fidelă a învățăturii Domnului, ca și a harului divin mântuitor. Biserica este „Trupul tainic al Domnului“ (I Corinteni 14, 22) pe care Fiul lui Dumnezeu întrupat „a câștigat-o cu scump Sângele Său“ (Faptele Apostolilor 20, 28). Revelația sau Descoperirea Fiului lui Dumnezeu o găsim în Sfânta Scriptură a Noului Testament, care este Cartea Sfântă a Bisericii, precum și în Sfânta Tradiție, care reprezintă predania orală a dumnezeieștii învățături pe care Domnul și Sfinții Apostoli ne-au lăsat-o în Biserică.

2. Numai cunoscând Descoperirea sau Revelația divină, păstrată cu fidelitate de Biserică ca Învățătură a ei, putem ajunge la credința mântuitoare. „Credința, spune Sfântul Apostol Pavel, este din auzite, iar auzirea prin cuvântul lui Dumnezeu“ (Romani 10, 17).

Sfinții Apostoli au avut trimitere din partea Mântuitorului de a merge, de a propovădui Evanghelia în toată lumea, de a-i sfinți pe cei ce cred și de a-i învăța să cunoască temeinic credința Lui mântuitoare (Matei 28, 19–20). De aici vedem că toți cei care prin Botez au devenit membri ai Bisericii aveau obligația de a se instrui, de a cunoaște temeinic învățătura cea nouă care redă conținutul credinței lor. Necunoscând credința, nu o pot nici mărturisi și nu vor ști să se orienteze asupra mijloacelor prin care vor dobândi în continuare harul sfințitor. Aceasta pentru că nu orice învățătură este aducătoare de credință adevărată, luând aminte la duhuri înșelătoare și la învățături de demoni“ (I Timotei 4, 1). De aceea Apostolul îndeamnă stăruitor pe Timotei: „Ia seama la tine însuți și la învățătură, stăruie în acestea pentru că făcând aceasta, te vei mântui și pe tine și pe cei ce ascultă“ (I Timotei 4, 16).

3. Cunoașterea învățăturii Bisericii duce la statornicia în credința cea adevărată. Membrii Bisericii se simt legați de înaintașii lor a căror origine o găsim la Mântuitorul și Sfinții Apostoli; ei vor crește necontenit spre desăvârșirea credinței și viețuirii creștine temeluită pe învățătura și propovăduirea Mântuitorului și a Sfinților Apostoli. În acest sens Sfântul Apostol Pavel accentuează necesitatea statorniciei în învățătura Domnului, „ca să nu mai fim prunci aruncați pe valuri și purtați de tot vântul învățăturii, în amăgirea oamenilor, întru vicleșug, spre uneltirea înșelăciunii, ci ținând adevărul în dragoste, să creștem în toate întru El, care este Capul Hristos“ (Efeseni 4, 14–15). De aceea Apostolul îl îndeamnă pe Timotei: „Tu însă rămâi în cele ce ai învățat și de care ești încredințat, deoarece știi de la cine le-ai învățat“ (II Timotei 3, 14). Aceasta pentru a evita contactul cu „oamenii răi și amăgitori“ (II Timotei 3, 13).

4. De aici vedem că având statornicie în cunoașterea învățăturii celei adevărate, nu vom cădea pradă atâtor rătăciri, pe care am văzut că Sfântul Apostol Pavel le numește „amăgitoare, viclene și înșelătoare“. De fapt Mântuitorul a atras atenția zicând: „Vedeți să nu vă amăgească cineva. Căci mulți vor veni în numele Meu, zicând: eu sunt Hristos, și pe mulți vor amăgi“ (Matei 24, 4–5; 23–24).

Sfântul Apostol Pavel, luându-și rămas bun de la „prezbiterii Bisericii din Efes“, la sfârșitul celei de a treia călătorii misionare, le atrage atenția foarte categoric: „Drept aceea, luați aminte la voi și la toată turma, în care Duhul Sfânt v-a pus episcopi... căci eu știu aceasta, că după plecarea mea vor intra între voi lupi răi, care nu vor cruța turma; și dintre voi înșivă se vor ridica bărbați, grăind lucruri sucite, ca

să tragă pe ucenici după ei. Pentru aceea, privegheați..." (Faptele Apostolilor 20, 28–31). Apostolul cu alt prilej a arătat că ivirea învățăturilor de credință greșite (ereziile) „trebuie să fie", tocmai pentru ca cei încercați în credința cea dreaptă să-și dovedească statornicia (I Corinteni 11, 19).

5. Statornicia în învățătura cea dreaptă a Bisericii aduce după sine siguranța credinței mântuitoare. Această siguranță dă putere duhovnicească credincioșilor, pe de o parte să poată oricând da răspuns pentru credința pe care o mărturisesc, după cum spune Sfântul Apostol Petru: „să fiți oricând gata de răspuns oricui va cere socoteală de nădejdea voastră" (I Petru 3, 15). Pe de altă parte, acest răspuns, bazat pe cunoașterea credinței adevărate, va fi după cum arată Apostolul „totdeauna plăcut, dres cu sare" (Coloseni 4, 6), „cu blândețe și bunăvoință" (I Petru 3, 15). Siguranța cunoașterii dreptei învățături aduce pacea conștiinței, „de a păstra taina credinței în cuget curat" (I Timotei 3, 9), cât și pacea cu cei din jur, indiferent de convingerile lor religioase, ferindu-se „de întrebările nesocotite și fără noimă, care nasc certuri; căci un slujitor al Bisericii nu trebuie să se certe, ci să fie plăcut cu toți, învățător, îngăduitor" (II Timotei 2, 23–24; Tit 3, 9–10).

6. Cunoașterea dreptei învățături a Bisericii nu are numai un aspect teoretic, ea înseamnă deschiderea drumului de dobândire a sfințeniei vieții creștine prin harul mântuitor al Sfintelor Taine, al Cuvântului lui Dumnezeu și al rugăciunii. Prin cunoașterea învățăturii Bisericii „cuvântul lui Hristos locuiește din belșug „în viața cea duhovnicească a credincioșilor" (Coloseni 3, 16), iar „ei se sfințesc prin cuvântul lui Dumnezeu și rugăciune" (I Timotei 4, 5). De aceea, Apostolul îndeamnă stăruitor pe ucenicul său: „De vei învăța acestea, vei fi bun slujitor al lui Hristos, hrănit cu cuvintele credinței și ale bunei învățături căreia ai urmat" (I Timotei 4, 6).

IV. Recapitularea – Aprecierea

De ce este necesar ca să cunoască creștinii învățătura Bisericii? (Fiindcă ei trebuie să-și cunoască credința pe care o mărturisesc în calitatea lor de membrii ai Bisericii). Care este caracterul învățăturii Bisericii? (Învățătura Bisericii are un caracter divin). De ce? (Fiindcă reprezintă Descoperirea Fiului lui Dumnezeu). Unde este cuprinsă această Descoperire? (În Sfânta Scriptură, unde avem cuvântul învățăturii Domnului scris sub inspirația Duhului Sfânt și în Sfânta Tradiție care reprezintă Predania orală a învățăturii Domnului, viața Duhului Sfânt în Biserică, sau „memoria vie a Bisericii"). Ne putem mântui fără a cunoaște învățătura Bisericii? (Nu ne putem mântui, fiindcă învățătura Bisericii ne arată care este credința mântuitoare, pe care să o urmăm în

viețuirea duhovnicească. Credința vine din auzirea propovăduirii învățăturii Domnului, păstrată și răspândită de Biserică). Sub aspectul credinței, care este efectul cunoașterii învățăturii Bisericii? (Cunoașterea învățăturii Bisericii duce la statornicia în credință). Ce importanță are aceasta pentru viața creștinească? (Ne menține în adevărul de credință mântuitor și nu ne lasă pradă atâtor învățături greșite propovăduite de pretinșii și neadevărații prooroci). Având statornicia și siguranța credinței mântuitoare, urmând învățătura Bisericii, creștinul se va război cu cei de alte concepții religioase? (Nu se va război, ci va păstra în pacea sufletului „taina credinței în cuget curat"). Care este efectul practic al cunoașterii învățăturii de credință a Bisericii? (Cunoașterea învățăturii Bisericii nu are numai un caracter teoretic, ci reprezintă un angajament duhovnicesc de cultivare a sfințeniei vieții, prin harul mântuitor al cuvântului lui Dumnezeu și al Sfintelor Taine).

V. Asocierea

Pentru a fi cât mai deplină, Sfinții Părinți arată că adevărata cunoaștere a învățăturii Bisericii trebuie unită, asociată cu curățirea sufletului de păcat și cu creșterea necontenită în virtute, adică în săvârșirea faptelor bune. Și aceasta pentru că păcatul întunecă mintea, asemeni pieliței care duce la orbire, sau ruginii care se fixează pe oglindă și o întunecă (Teofil al Antiohiei).

VI. Generalizarea

Cunoscând dreapta învățătură a Bisericii vom dobândi mântuirea veșnică, prin comuniunea cu Dumnezeu, în Iisus Hristos Domnul, conform cuvintelor Sale: „Aceasta este viața veșnică: să Te cunoască pe Tine unicul Dumnezeu adevărat și pe Cel pe care L-ai trimis, pe Iisus Hristos" (Ioan 17, 3).

VII. Aplicarea

Noi putem cunoaște dreapta învățătură a Bisericii îndeplinind una din poruncile ei, care ne îndeamnă să participăm cu regularitate la serviciile religioase ce se oficiază în biserică, unde putem cunoaște voia lui Dumnezeu și adevărul de credință tălmăcit prin cuvânt de învățătură de către sfinții ei slujitori.

Putem adânci cunoașterea credinței noastre, împărtășindu-ne cu harul sfințitor al Sfintelor Taine în Biserică, spre curățirea de păcate și creșterea duhovnicească în săvârșirea faptelor bune, aducătoare de mântuire.

CAPITOLUL 1

Cateheze biblice

partea I

Vechiul Testament

Câteva cunoștințe despre Palestina biblică

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Am văzut în lecțiile trecute că dintre toate popoarele de pe fața pământului, Dumnezeu a ales un popor anume, pe care l-a pregătit în mod special, pentru a primi pe Fiul Său, Mântuitorul nostru Iisus Hristos, cel ce avea să ne răscumpere din robia păcatului și a morții. Acest popor a fost poporul evreu sau Israel. Poporul evreu a trăit în timp și a avut o istorie deosebit de zbuciumată. Locul unde a trăit se numește Palestina.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Astăzi vom încerca să aflăm câte ceva despre Palestina biblică.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Palestina este țara pe teritoriul căreia s-a scris Sfânta Scriptură. Este așezată acolo unde se întâlnesc două mari continente: Asia și Africa, mai exact pe țărmul estic al Mării Mediterane. Să privim harta, să o localizăm și acum să vedem cu cine se învecinează: la nord cu Munții Liban, la sud cu Pustiul Arabiei, la vest cu Marea Galileii, Iordan și Marea Moartă. În trecut Palestina avea un important rol comercial, deoarece pe teritoriul ei, trecea calea care lega Africa și Europa de Îndepărtatul Orient, așa cum se vede și pe hartă.

Această țară nu s-a numit din totdeauna „Palestina“. Să vedem care a fost numele ei inițial și cum a ajuns să fie denumită Palestina.

Observăm pe hartă că această țară are o poziție mai joasă față de Podișul Siriei cu care se învecinează la sud. De aceea ea a fost cunoscută sub numele de „Canaan“, adică „Țara de jos“. Era o țară foarte frumoasă fiind formată din munți, câmpii, râuri, lacuri. De asemenea era bogată în pește, citrice, măsline și era în

același timp foarte roditoare. Pe drept cuvânt se spunea despre ea că este țara unde „curge lapte și miere“.

În vremurile foarte îndepărtate, Canaanul era împărțit în triburi conduse de către un bătrân al său. Acest fapt a provocat mari neajunsuri evreilor, deoarece pe timp de război nu aveau o conducere unitară pentru a-și apăra țara. Trebuie să știți că au fost multe popoare care au râvnit la ea pentru bogățiile și frumusețile sale. Printre aceste popoare se numară îndeosebi egiptenii, babilonienii, asirienii, care au dus în robie poporul evreu. La această țară a râvnit mai târziu, așa cum era de așteptat, imperiul Roman, care fiind în culmea puterii sale în timpul Mântuitorului, o cucerște și o transformă în provincie romană, totodată punându-i numele „Palestina“.

Țara Palestinei a fost adeseori supranumită și „Țara Sfântă“. Pe de o parte de către evrei, deoarece aici se află Ierusalimul – capitala religioasă a țării – și Templul Sfânt. Pe de altă parte de către creștini, deoarece aici s-a născut și a activat Mântuitorul lumii, Domnul nostru Iisus Hristos.

La început regatul evreu era împărțit în 31 de regate-cetăți, în fruntea cărora se afla câte un rege. Pe timpul Mântuitorului, lucrurile se vor schimba. Stăpânitorii au împărțit Palestina în trei provincii: în nord era Galileea, în sud se afla Iudeea, iar în centru Samaria, așa cum observăm pe hartă. Cândva, de Palestina aparținea și acestă fâșie de pământ, asezată la est de Iordan, care se numește Pereea.

Cei dintâi locuitori ai acestei țări au fost canaaniții. De asemenea s-au perindat și alte popoare migratoare, pe teritoriul acestei țări, cum ar fi filistenii și hitiții.

Așa cum am amintit, Palestina era o țară foarte frumoasă, înzestrată parcă anume de Dumnezeu pentru „poporul ales“, cu toate frumusețile naturale.

În această privință sunt caracteristici munții care însă au înălțimi mici, până la 300 m. Printre cei mai cunoscuți se numără Muntele Măslinilor – bogat în măsline și Muntele Taborului – de pe vârful căruia se vede întreaga țară.

De la nord-vest la sud-est, Palestina este străbătută de o vale frumoasă și deosebit de roditoare.

În relieful țării se integrează și pustiurile. Dar la vechii evrei pustiul avea un alt înțeles decât cel pe care-l cunoaștem noi. Astfel, nu este ca și pustiul Sahara, un loc secetos, arid, lipsit total de vegetație. Pentru evrei, pustiul era fie un loc nelucrat, acoperit cu ierburi și străbătut de turmele care-l pășteau, fie un loc stâncos.

Aceste forme de relief sunt scăldate de ape curgătoare, cea mai importantă fiind Iordanul care izvorăşte din Munţii Hermon, şerpuieşte ca o panglică pe întreg teritoriul ţării, şi se varsă în Marea Moartă.

Clima din această ţară este blândă, tropicală cu vânturi specifice care dezvoltă două anotimpuri: unul umed care începe prin octombrie, cu ploi şi temperaturi scăzute şi care ţine până în martie. Ploile târzii de după echinocţiul de primăvară favorizează umezeala atât de necesară cultivării plantelor, mai ales a cerealelor.

Anotimpul fierbinte este cuprins în perioada mai – octombrie şi face ca ploile să fie foarte rare, roua o binecuvântare, iar apa un adevărat dar divin. Astfel fânfânile constituie o adevărată bogăţie, iar apa este păstrată în burdufuri din piele de capră. Tot în acest anotimp se semnalau mari diferenţe de temperatură între zi şi noapte.

Există însă unele particularităţi în ce priveşte clima. Astfel, pe ţărmul Mării Mediterane, clima este mai secetoasă şi mai caldă. În mijlocul ţării, însă, fiind o regiune muntoasă, clima este mai răcoroasă şi mai umedă; iar în Valea Iordanului climatul este într-adevăr tropical.

Astfel, în Palestina se dezvoltă o floră şi o faună specifică ţinuturilor mediteraneene.

Flora cuprinde citrice, printre care: portocalul, lămâiul, bananierul, cocotierul şi fireşte măslinul (din ale cărui roade se obţine uleiul de măsline), cultura cerealelor ocupă primul loc în provincia Galileea numită şi „grânarul ţării".

Fauna Palestinei prezintă o varietate în timp. Astfel, la început erau animalele, precum leul şi leopardul. Dar acestea au dispărut luându-le locul cerbul, căprioara, iepurele, vulpea, şacalul. Dintre târâtoarele specifice acestui ţinut sunt vipera palestiniană, scorpionul, cameleonul, vipera cu corn ş.a. Însă, caracteristica ţinuturilor din această ţară a fost şi este cămila, un animal atât de rezistent şi de des folosit. Calul era un animal foarte pretenţios şi nu era crescut aici. Era chiar înlăturat, reprezentând pentru evrei un simbol al mândriei. Interesant este că dacă în prada de război intrau şi caii, evreii îi omorau, tăindu-le venele de la picioare.

Am vorbit despre localizarea geografică, climă, faună, floră. Să vedem în continuare ce se poate spune despre oamenii care alcătuiau poporul evreu.

În ceea ce priveşte ocupaţia lor, la loc de frunte stă agricultura, creşterea vitelor şi pescuitul. Pe lângă acestea, mai sunt şi

altele preluate de la popoarele păgâne vecine, precum dulgheritul de la babilonieni. Totodată, datorită drumului comercial ce trecea prin Palestina, evreii vor deveni, cu trecerea timpului, foarte buni negustori (comercianți).

Să vedem acum câte ceva despre îmbrăcămintea evreilor. Vă amintiți când spuneam că în Palestina zilele erau foarte călduroase. Astfel, bărbații purtau o tunică de bumbac, lungă până la genunchi, peste care se încingeau cu un brâu. Deasupra purtau un veșmânt, pe care cei săraci îl foloseau adesea și ca acoperământ în timpul nopților răcoroase. În picioare purtau sandale, confecționate din curele de piele, iar cei săraci umblau desculți.

Evreii nu erau pretențioși nici în ceea ce privește alimentația. Se hrăneau mai ales cu pâine proaspătă din grâu sau secară, dospită sau nedospită, care de multe ori era amestecată cu făină de fasole sau linte. Din hrana consumată în timpul zilei mai făceau parte: smochinele, strugurii, pepenii, curmalele și laptele de oi sau de capre. Masa principală era cea servită în răcoarea serii. Bogații serveau carne de miel sau ied și vin, în timp ce săracii se mulțumeau să înmoaie pâinea în lapte sau oțet. Nu lipseau de la masă, desigur, mierea de albine și peștele. Caracteristic evreilor era faptul că ei considerau carnea de porc și cea a tuturor animalelor cu copită despicată, ca fiind o interdicție categorică a Legii. Evreii obișnuiau ca înainte și după masă să se spele îndelung pe mâini, după care stăpânul casei rostea rugăciunea. Ei se așezau la masă, după obiceiul persan, adică culcați și sprijiniți pe mâna stângă, iar cu mâna dreaptă consumau hrana.

În altă ordine de idei, și în Palestina îi regăsim pe sclavi, dar aici aveau un statut aparte. Situația lor era mai ușoară decât a celor din popoarele învecinate. Aici existau și legi pentru apărarea drepturilor sclavilor. De pildă, dacă stăpânul își bătea sclavul și-l lăsa infirm, trebuia să-l elibereze numaidecât. De asemenea, dacă un stăpân își omora sclavul, era ucis și el.

Să vedem acum, ce fel de obiceiuri caracterizează acest popor. În primul rând amintim căsătoria. La evrei căsătoria era monogamă (adică între un singur bărbat și o singură femeie). Era interzisă categoric, căsătoria între evrei și păgâni. Logodna preceda căsătoria și dura câteva luni, până la un an. Darul cel mai de preț erau copiii. Familiile fără copii erau considerate blestemate de Dumnezeu. Un aspect aparte, îl avea așa numita „căsătorie de levirat" sau „de cumnat". În acest caz, dacă un om murea fără să aibă copii, conform Legii, fratele lui avea obligația să se căsătorească cu soția acestuia și să-i ridice urmași care să-i poarte numele.

Oamenii care locuiau în Palestina erau foarte respectuoși unii cu alții. Acest respect se referea la salut, ospitalitate și onoruri publice.

Să vedem cum se salutau evreii. Cea mai populară formă de salut: „șalom!“ adică „pace“, la care cel salutat răspundea cu „șalom uvraha“ adică „pace și binecuvântare!“ La despărțire cel mai bătrân spunea celui mai tânăr: „lek le șalom!“ adică „mergi în pace!“ De obicei, salutul era însoțit și de gesturi largi de reverență cum ar fi plecarea capului sau a corpului.

Semnul cel mai deosebit de cinstire și ospitalitate arătat cuiva, era atunci când gazda se dezbrăca de haina de deasupra și o oferea vizitatorului, precum și spălarea picioarelor oaspeților mai deosebiți.

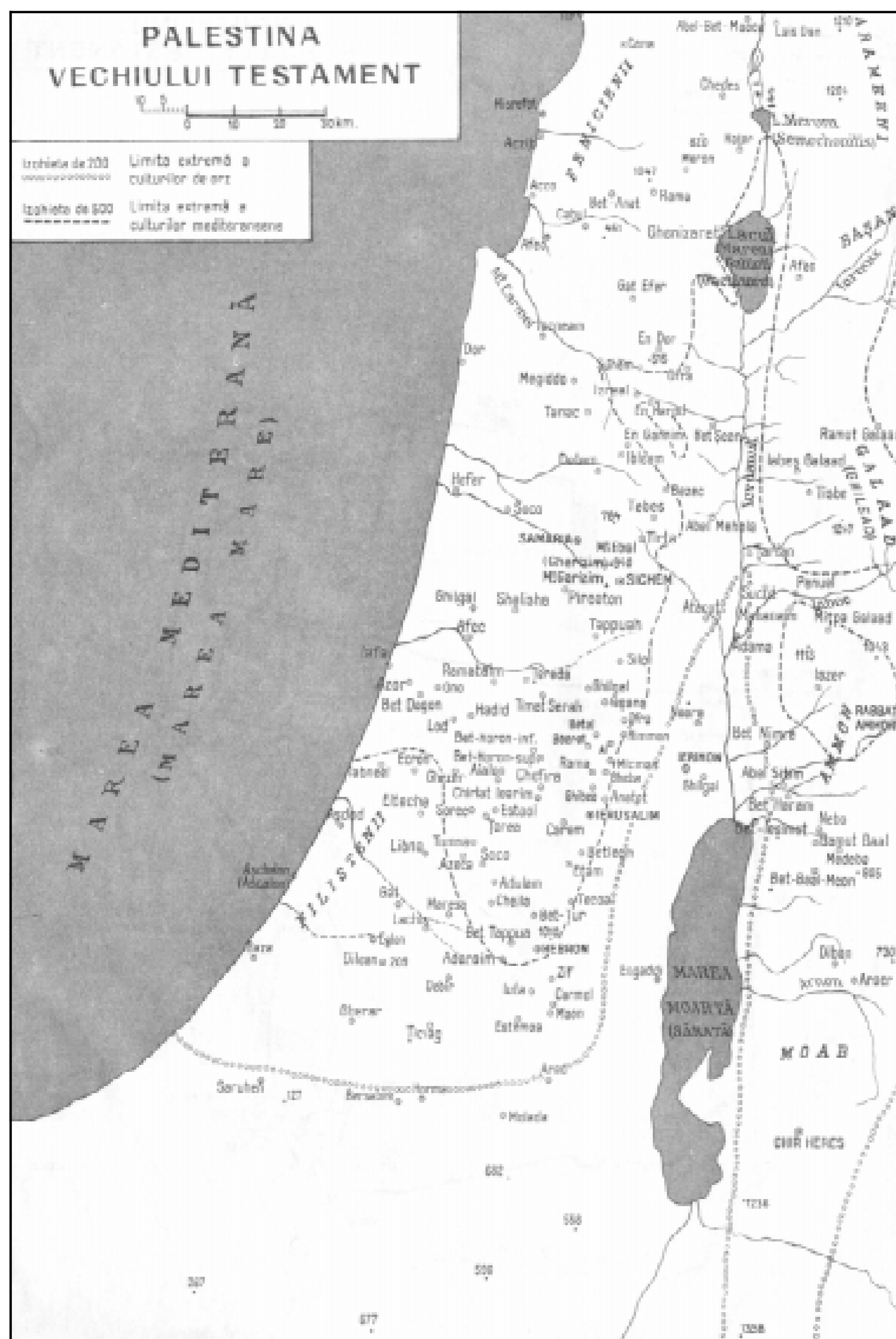
Onoruri publice se aduceau persoanelor oficiale (regi, demnitari, soli), precum și armatelor ce se întorceau victorioase din război.

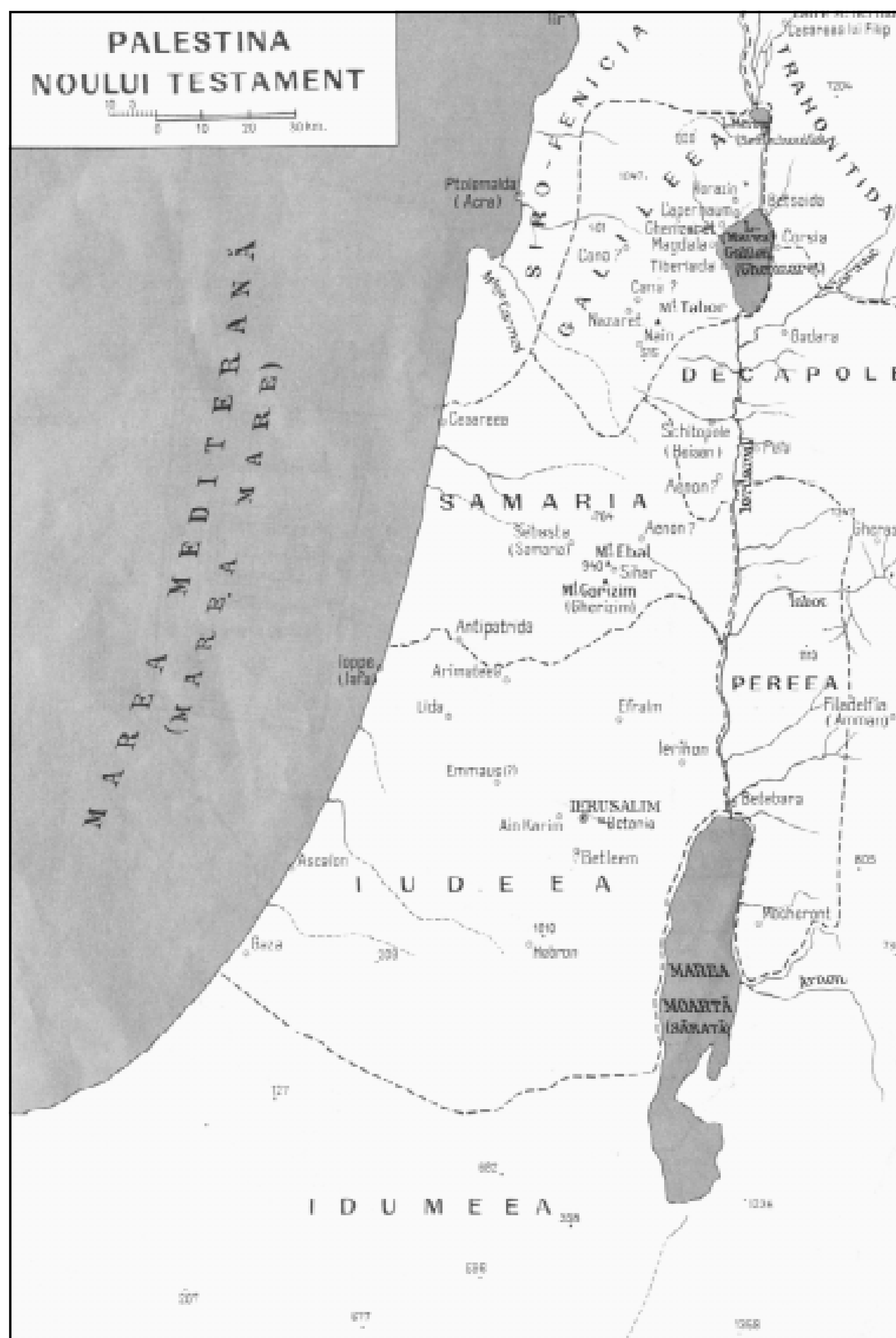
Din nefericire, însă, nu lipseau bolile, cele mai răspândite fiind: ciuma, lepra, holera, paralizia. Acestea erau molipsitoare și făceau ravagii în regiunile asupra cărora se abăteau. Un loc aparte îl ocupau bolile psihice, cea mai grea fiind epilepsia. Bolnavii de epilepsie erau considerați stăpâniți de demoni.

Cei ce mureau erau îngropați imediat după deces. Sicriele se foloseau numai pentru cei bogați, iar înmormântarea era simplă. În perioada cât evreii au stat în Egipt, morții lor erau păstrați mai mult timp, fiind îmbălsămați cu miresme. Conform religiei evreilor, atingerea de cei morți era considerată drept necurăție.

Doliul după cei decedați se ținea șapte zile. Se caracteriza prin sfâșierea veșmintelor, smulgerea părului, a bărbii, îmbrăcarea în sac și presărarea de cenușă pe cap.

Este de remarcat că toată viața publică și particulară a evreilor se desfășura după Legea Domnului. Încă din vechime exista un loc special de rugăciune: la început era cortul sfânt, un loc de dimensiuni mai mici, împărțit în două încăperi: Sfânta și Sfânta Sfintelor. În jurul lui se afla o curte. Mai târziu a fost ridicat celebrul Templu din Ierusalim, zidit după modelul Cortului Sfânt. În fiecare localitate din Palestina era câte o sinagogă adică loc de adunare, rugăciune și predicare a cuvântului lui Dumnezeu. Erau conduse de rabini, adică de învățători ai Legii lui Dumnezeu, care puteau fi și laici. Serviciul religios consta din rugăciuni, citiri și tălmăciri ale Legii și proorocilor. Serviciul religios avea loc îndeosebi sâmbăta.

PALESTINA
VECHIULUI TESTAMENT
MAREA MEDITERANĂ
(MAREA MARE)
MAREA MOARTĂ
MOAB

PALESTINA
NOULUI TESTAMENT
MAREA MEDITERANĂ
(MAREA MARE)
SIRO-FENICIA
GALILEEA
TRAHONITIDA
DECAPOLE
SAMARIA
PEREEA
IUDEEA
IDUMEEA
Ptolemaida (Acra)
Cezareea
Cana ?
Nazaret
Mt Tabor
Nain
Tiberiade
Magdala
Capernaum
Betsaida
Gadara
Schitopole (Beisan)
Pela
Aenon?
Sebaste (Samaria)
Mt Ebal
Sihar
Mt Garizim (Gherizim)
Antipatrida
Ioppe (Jafa)
Arimateea
Lida
Efraim
Ierihon
Filadelfia (Amman)
Emmaus (?)
IERUSALIM
Betania
Ain Karim
Betleem
Ascalon
Gaza
Hebron
Maherunt
MAREA MOARTĂ (SĂRATĂ)

7. Fixarea cunoştinţelor

Cum se numeşte ţara în care trăia poporul evreu? (Se numea Canaan apoi, după ocupaţia romană s-a numit Palestina şi în prezent se numeşte Israel). Ce aspecte am dezbătut din punct de vedere geografic? (Localizare, învecinare, forme de relief, climă, floră, faună). Ce am învăţat în legătură cu locuitorii acestei ţări? (Despre modul lor de viaţă, îmbrăcăminte, hrană şi în mod special, cultul religios). Unde îşi desfăşurau evreii actele de cult? (La început la Cortul Sfânt, apoi în Templul Sfânt din Ierusalim, ca şi în sinagogi). Cum se desfăşura viaţa publică şi particulară? (Viaţa publică şi particulară se desfăşura după Legea Domnului).

8. Temă pentru acasă

Încercaţi să desenaţi harta Palestinei şi să o coloraţi diferit pe regiuni.

9. Rugăciunea la ieşirea din clasă

Facerea lumii şi a celor dintâi oameni

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecţie
3. Verificarea lecţiei predate anterior

4. Legătura cu lecţia precedentă sau cu cunoştinţele anterioare

Privind zilnic ceasul înţelegem cât e ora, dar mai mult decât atât, înţelegem că există o minte foarte înţeleaptă care îl creează. La fel, plimbându-ne cu maşina ne gândim că şi ea este creată de cineva.

5. Comunicarea subiectului lecţiei noi

Dacă tot ce există are un creator al său, lumea însăşi are Creatorul ei, încât astăzi ne vom referi la „Istoria creaţiei. Facerea lumii şi a celor dintâi oameni".

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Trebuie să vă spun încă de la început că prin cuvântul „lume" se înțelege mai mult decât ceea ce puteți voi vedea. Astfel, în sensul acestui cuvânt mai intră și acea parte nevăzută pe care o numim „spirituală". Deci deosebim o parte „materială" care cuprinde natura și tot ce ne înconjoară, și o parte „spirituală" adică cea nevăzută.

Referitor la facerea Lumii și la „apariția" primilor oameni, există mai multe presupuneri. Adevărul însă, este Cel relatat în Biblie în capitolul întâi al cărții numită „Facerea" sau „Geneza". Aici citim că lumea văzută, deci cea materială a fost creată în șase zile sau șase etape. Să vedem care sunt acestea:

1. În prima zi a fost creată lumina, numită „zi". Întunericul a primit numele de „noapte" și a fost despărțit de lumină.

2. În cea de a doua zi, Dumnezeu a creat cerul, adică atmosfera, sau firmamentul (deosebit de ceea ce am numit noi „cer" ca lume spirituală). Aceasta conține o combinație de gaze cum ar fi: oxigen, hidrogen, azot, bioxid de carbon, toate fiind indispensabile vieții.

3. În a treia zi, Dumnezeu a creat pământul și l-a despărțit de ape pe care le-a numit „mări". Apoi a făcut ca uscatul să rodească vegetația: pomii și plantele de tot felul.

4. În a patra zi, a fost creat luminătorul cel mare care să lumineze ziua, adică soarele și luminătorul cel mic care să lumineze noaptea, adică luna. Au fost făcute și stelele. Soarele, luna și stelele au fost create pentru a delimita ziua de noapte.

5. În ziua a cincia, Dumnezeu a creat viețuitoarele în ape, adică peștii și în cer păsările.

6. Dumnezeu a creat în ziua a șasea viețuitoarele pământului pe fiecare după felul ei. Și tot în ziua a șasea Dumnezeu l-a creat pe om, după chipul și asemănarea Sa, ca o încununare a întregii creații.

7. Iar ziua a șaptea este ziua de odihnă pe care Dumnezeu a binecuvântat-o. Și privind asupra întregii creații Dumnezeu a văzut că totul era bun și corespunzător intențiilor pentru care fusese creat. Cea de a șaptea zi a fost zi de odihnă, nu în sensul în care înțelegem noi odihna. Această „odihnă" a lui Dumnezeu indică faptul că opera de creație a luat sfârșit. Nu înseamnă însă că Dumnezeu și-a părăsit creația. El se îngrijește în continuare de buna ei desfășurare. Și dacă ne gândim bine este firesc să fie așa. De pildă și voi, dacă pregătiți o surpriză pentru părinții voștri,

după ce totul este gata, vă exprimați satisfacția pentru ceea ce ați făcut și verificați dacă a reușit așa cum doreați.

Dumnezeu fiind atotputernic, desigur că ar fi putut crea lumea într-o singură zi. Dar El este înțelept și a știut că făcând totul etapizat adică în mai multe faze sau zile se poate acorda fiecăreia importanța cuvenită.

Înainte de a crea lumea materială, a fost creată lumea cea nevăzută, adică lumea spirituală. Acolo sus în cer, în această lume, se află îngerașii, pe care știu că voi vi-i imaginați a fi cu aripioare și cu o privire bună și blândă, plină de dragoste, așa cum numai privirea mamei mai poate fi. Ei sunt duhuri, slujitori ai lui Dumnezeu. Iar voi puteți fi siguri că fiecare are un îngeraș păzitor acolo sus, pe care Tatăl nostru cel ceresc îl trimite să vegheze asupra noastră. Dacă mergeți pe stradă el are grijă să nu vă calce vreo mașină, dacă treceți prin locuri periculoase el vă apără să nu vi se întâmple ceva rău. Și când sunteți cuminți și ascultători și vă siliți să învățați bine, se bucură că poate să ducă lui Dumnezeu vești bune despre voi. Aceștia sunt îngerii creați de Dumnezeu. Din nefericire, o parte din ei au trecut de partea lui Lucifer, a celui rău, care din mândrie s-a despărțit de Dumnezeu luându-și cu el acei îngeri răi, adică diavoli. Aceștia sunt potrivnici omului.

Citind mai departe în Sfânta Scriptură cu atenție, remarcăm că Dumnezeu a făcut lumea din nimic, prin puterea cuvântului Său: „Dumnezeu a zis: să fie... și a fost“. Aceasta evidențiază faptul că lumea nu este o parte din Dumnezeu, ca ceva rupt din El, ci este o existență separată, dar a cărei cauză este însuși Dumnezeu.

Citind în continuare, în cartea „Facerea“, remarcăm că omul a fost creat din pământ, după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, prin suflare de viață, fiind astfel viu. Tot ceea ce făcuse Dumnezeu până la crearea omului era destinat a-i sluji omului, erau făcute pentru ca omul să se bucure și să se folosească de ele, de toate. Și mai mult decât atât, să le stăpânească. Și l-a așezat Dumnezeu pe om, în Cel mai frumos loc de pe pământ, creat special pentru el, și anume în Eden. Dacă suntem atenți asupra versetului 26 al primului capitol din cartea „Facerea“, ce observăm? (se va citi versetul). Observăm tocmai că este intenționată forma de plural a pronumelui posesiv de persoana întâi, „Noastră“. Deci omul nu a fost creat numai de Dumnezeu Tatăl în mod singular, ci prin participarea Sfintei Treimi (Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu Fiul și Dumnezeu Duhul Sfânt). Să nu înțelegem de aici că Dunnezeu ar fi un om ca oricare dintre noi.

Aceasta ar însemna să reducem măreția și nemărginirea Sa, la condiția umană. Ceea ce este în noi de la Dumnezeu este sufletul nostru, este permanenta înclinație a omului de a-L căuta pe Dumnezeu și imensa bucurie a găsirii Celui ce ne-a dat viată; este dorul nostru după Patria cerească și nevoia de a ne ruga. Astfel omul este veriga de legătură între lumea nevăzută, spirituală și lumea materială. Este bine să rețineți că sufletul omului este constituit din rațiune (adică gândire), sentiment și voință. El este deci de origine dumnezeiască fiind substanță de sine stătătoare, liberă, nemuritoare și imaterială.

Așa cum am văzut lumea a fost creată din nimic, pe când trupul omului a fost creat din pământ: „Domnul Dunnezeu a făcut pe om din țărâna pământului, i-a suflat suflare de viață, și omul s-a făcut astfel ființă vie“ (Facerea 2, 7). „Țărâna pământului“ din care a fost făcut omul reprezintă partea lui materială, iar „Suflarea de viață“, cea spirituală, adică tocmai partea lui Dumnezeu din om. Dacă Tatăl Ceresc nu ar fi suflat viață, omul ar fi fost doar un chip de lut, o bucată de pământ modelată. Ceea ce dă măreție și demnitate omului este tocmai latura spirituală din el, adică ceea ce i-a transmis Dumnezeu în mod direct. Așa se explică faptul că omul își găsește adevărata fericire și împlinire numai atunci când L-a găsit pe Creatorul Său și s-a alipit de El, după cum spune un Părinte al Bisericii: „Ne-ai făcut pentru Tine, Doamne și neliniștit este sufletul nostru până nu se va odihni întru Tine, Dumnezeule“; sau cum grăiește psalmistul: „precum dorește cerbul izvoarele de apă, așa te dorește sufletul meu pe tine Dumnezeule!“.

Primul om fiind din pământ a fost numit „Adam“, deoarece „Adam“ înseamnă „pământ“ (lut). Dumnezeu l-a iubit încă înainte de a fi creat deoarece toată lumea a fost făcută pentru a fi stăpânită de el, a investit în el chiar o parte din dumnezeirea Sa, s-a îngrijit apoi să-l așeze în cel mai frumos loc de pe pământ, adică în Eden (Eden = rai), și era preocupat de el.

Văzându-l însă singur, și-a dat seama că nu este bine să fie așa, și atunci i-a făcut un ajutor potrivit pentru el. Cum a procedat Dumnezeu? I-a dat un somn lung lui Adam, timp în care a creat-o pe femeie din coasta sa. Femeia o primit numele „Eva“, cuvânt care înseamnă „viață“ și ea avea să fie mama tuturor celor vii. Și în felul acesta a fost creată prima familie de pe pământ, care a primit binecuvântarea lui Dumnezeu: „...creșteți și vă înmulțiți, umpleți pământul și-l stăpâniți!“.

Așa cum am mai spus, primii oameni erau în grădina Edenului, o grădină minunată și încântătoare,plină cu tot felul

de pomi, de plante și de vietăți. Dar printre aceștia mai era și un pom mai deosebit, adică pomul cunoașterii binelui și răului. Dumnezeu îi poruncise lui Adam să nu mănânce din fructele acestui pom. Era singura restricție. Probabil că știți și voi ce s-a întâmplat în această grădină a Edenului. Diavolul prefăcut în șarpe viclean a ispitit-o, a ademenit-o pe Eva tocmai cu fructele acestui pom. Eva a mâncat și i-a dat și lui Adam și astfel au încălcat porunca lui Dumnezeu. Așa-i că stiți voi ce se întâmplă când tata vă spune ceva, iar voi nu ascultați și faceți exact invers? Urmează pedeapsa, bineînțeles. La fel a fost și cu primii oameni. Neascultarea lor a atras mânia lui Dumnezeu care i-a alungat din grădina Edenului. Acum situația se inversează, primul om, din stăpân al lumii create, devine rob al pământului, adică pământul nu-și va mai oferi roadele ca hrană pentru om, ci acesta va trebui să lucreze din greu pentru a-și câștiga existența: „în sudoarea feței tale să-ți mănânci pâinea...“ (Facerea 3, 19). De aici vedem că odată cu căderea omului în păcat, întreaga natură s-a dat deșertăciunii, ajungând în contradicție cu omul. De asemenea șarpele a fost și el blestemat: „Fiindcă ai făcut lucrul acesta, blestemat ești...“ (Facerea 3, 14).

Dar chiar dacă tata sau mama vă ceartă sau vă pedepsesc, ei totuși vă iubesc. Oricum tot ai lor rămâneți și le sunteți dragi. La fel și Tatăl cel Ceresc nu-l distruge pe omul căzut în păcat, ci îl iubește în continuare. El l-a pedepsit numai, ca să împlinească dreptatea, care cere să fie „după faptă și răsplată!“. Dar chiar alungat din rai, omul rămâne tot coroana creației divine, tot ceea ce a putut face Dumnezeu mai bun. De aceea El se îngrijește de soarta sa. Cum? Prin promisiunea unui Răscumpărător, după cum putem citi la Facerea 3, 15: „Vrăjmășie voi pune între tine șarpe și femeie, între sămânța ta și sămânța ei. Acesta (cel născut din femeie) îți va zdrobi capul, și tu îi vei înțepa călcâiul“. În acest fel omului i se vestește un Răscumpărător, care va fi Domnul Iisus Hristos. Prin Jertfa și Învierea Sa, îl va nimici pe diavol și va aduce omenirii iertarea păcatelor și mântuirea. Prin El și în Numele Lui oricine va putea veni la Tatăl Cel Ceresc ce ne așteaptă pe toți ca pe fiii săi iubiți să ne dea bucurii veșnice în Raiul părăsit odinioară prin neascultare. El vă iubește și pe voi pe toți și pe fiecare în parte. El dorește să fiți ascultători și cuminți, și cuviincioși, și credincioși, să-L iubiți și voi pe El . Deschideți-vă chiar de acum inimile pentru ca El să vă poată picura acolo din dragostea Sa și un colț din veșnicie.

De acum înainte când știți că Dumnezeu este creatorul acestei lumi, veți privi mai atent în jurul vostru și atunci când veți vedea

pârâul cu clinchet cristalin ce șerpuiește domol prin pădurea înverzită, sau razele soarelui jucându-se printre frunzele copacului la a cărui umbră vă odihniți, sau seara, cerul senin și plin de stele vă va fermeca privirea, sau când vă va impresiona tumultul învolburat al unei cascade spumoase, deasupra căreia curcubeul își etalează paleta coloristică fără egal, sau când toamnă fiind, copacii unei păduri cu frunzele atât de nuanțate oferă imagini la care se poate contempla ore în șir, atunci – zic – veți ști că toată recunoștința noastră pentru aceste adevărate minuni o datorăm lui Dumnezeu. Și sunt sigur că vă întrebați alături de mine: dacă toate acestea sunt așa de încântătoare, aici pe pământ, cum vor fi cele din Împărăția Ta, Doamne? (se vor citi în timpul predării textele din cartea „Facerea“ privind crearea omului și făgăduința unui Răscumpărător; se vor scrie pe tablă titlul lecției și etapele creării lumii).

Intuiția se va face arătându-se tabloul creației lumii, a omului a păcatului și a izgonirii lui din rai.

7. Fixarea cunoștințelor

În câte etape a fost făcută lumea? (În șase etape). Ziua a șaptea ce reprezintă? (Ziua de odihnă, ceea ce înseamnă că actul creației a încetat). Din ce a făcut Dumnezeu lumea? (Din nimic). Dar omul din ce a fost făcut? (Din țărâna pământului). Cum a fost făcută lumea? (Prin cuvânt). Dar omul? (Prin participarea directă a lui Dumnezeu, adică a Sfintei Treimi). Care a fost menirea creației omului? (De a fi stăpânul lumii materiale și „împreună lucrător cu Dumnezeu“ la desăvârșirea ei). Cum de și-a pierdut omul această demnitate? (Prin neascultarea poruncii lui Dumnezeu și căderea în păcat). Ce se vestește în versetul 15 al capitolului 3 din cartea Facerii? (Se vestește un Răscumpărător).

8. Temă pentru acasă

Citirea primelor trei capitole din cartea „Facerea“. Memorarea etapelor în care a fost creată lumea. Memorarea textului din cartea ‚Facerea 3, 15“.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Cain și Abel

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Așa cum am văzut în lecția trecută, prima familie de pe pământ a fost cea formată din Adam și Eva. Ei au avut doi fii despre care citim în „Facerea“ (Geneza), prima carte a Vechiului Testament. Aceștia sunt Cain și Abel. Fiind frați ne-am fi așteptat ca ei să trăiască în iubire și bună înțelegere. Dar nu a fost așa. Păcatul odată intrat în ființa omenească a evoluat în diterite forme, care mai de care mai dezastruoase și catastrofale pentru viața omenească. Un astfel de păcat este și cel al invidiei, care merge până la ucidere.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Cain și Abel: cei doi fii ai primei familii.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Chiar dacă era mai mic, Abel era mai bun, mai cuminte, mai răbdător și iertător; putea trece peste supărările și micile necazuri ce i le făcea în joacă, fratele său Cain. Părinții lor vedeau aceasta, și nu se poate spune că nu-l iubeau pe băiețelul lor mai mare, dar totuși îl preferau pe Abel.

Cu timpul Cain și Abel se făcură adevărați flăcăi. Ei trebuiau să lucreze întocmai ca și tatăl lor. Cain se făcu agricultor, lucrând pe câmp. Semăna grâul, iar când era copt, îl secera, îl măcina și făcea pâine.

Abel se făcu păstor de oi. Mergea cu oile sale la pășune, căutându-le iarba cea mai gustoasă și mai grasă. Turma de oi de care se îngrijea Abel, creștea în fiecare an, deoarece în fiecare primăvară se nășteau mielușei. Și Cain semăna tot mai mult grâu și avea recolte bogate și mănoase.

Dar cine făcea să crească grâul pentru Cain? Și cine-i dădea toate oile lui Abel? Desigur că Domnul Dumnezeu; totul vine de la Dumnezeu. Iar Cain și Abel știau foarte bine aceasta. De aceea doreau să mulțumească Domnului pentru toată această bogăție

de binecuvântare, și să-și exprime într-un fel recunoștința, oferindu-i ceva în schimb. Este bine să ne arătăm și noi recunoștința față de un binefăcător, nu-i așa? De pildă, dacă părinții voștri vă fac multe bucurii și se îngrijesc să vă meargă bine și să nu vă lipsească nimic, este firesc ca și voi să doriți să le faceți câte un cadou la aniversarea lor, care chiar dacă este mai mic, după posibilitățile voastre, poartă în el toată dragostea voastră și mulțumirea pentru copilăria fericită și lipsită de griji și nevoi. Iar părinții se bucură și voi împreună cu ei sunteți fericiți.

Ei bine, tot așa și Cain și Abel s-au hotărât să-i aducă lui Dumnezeu o jertfă de mulțumire. Știți cum au făcut? Abel a ales oaia cea mai frumoasă și mai grasă din câte avea, hotărând că aceasta este cea mai potrivită pentru Dumnezeu. Apoi a căutat crengi uscate, căci acestea ard bine, le-a pus pe o gramadă de pietre, a tăiat oaia și a așezat-o peste crengi. Deci jertfa era pregătită. Și pentru că jertfa trebuia să ardă, Abel pusese cărbuni aprinși sub crengi. Vântul sufla în foc, crengile ardeau, iar odată cu ele și jertfa. Fumul se ridica la cer și îndată Abel îngenunche și zise plin de venerație: „Dumnezeul meu, cât de mult te iubesc! Tu veghezi asupra mea cu atâta grijă. Și aducându-ți această jertfă din toată inima, vreau să-ți arăt recunoștința mea“. Domnul a ascultat această rugăciune. El își pleacă urechea totdeauna la rugăciunile oamenilor. Așadar, Dumnezeu a văzut că Abel îl iubește. El îi primi jertfa și aceasta l-a făcut foarte fericit pe Abel.

Și Cain dorea să aducă Domnului o jertfă. Astfel, a strâns niște pietre și a pus crengi deasupra. Peste crengi în loc să așeze grâul cel mai frumos, cu spicul cel mai bogat în boabe aurii, a pus doar puțin din grâul pe care Domnul făcuse să crească pe ogorul său. Apoi îi dădu foc. Începu și Cain să se roage, dar nu era mulțumit și nu era iubire pentru Domnul în inima sa. Gândea el: „De ce oare trebuie să ard acest grâu, pe care dacă l-aș fi măcinat, aș fi avut atâta făină cât pentru o pâinișoară! Și de ce să-L mulțumesc pe Dumnezeu, că doar eu însumi am semănat grâul și am muncit ca acesta să crească!“ Dar Domnul știa bine ceea ce gândea Cain. Văzu deci că el nu-L iubește. De aceea nici nu-i primi jertfa. Și nu-i dădu nici fericire și nici mulțumire.

Și voi, dacă Domnul vă ajută să obțineți rezultate bune în munca voastră, vă bucurați desigur. Dar și mai bucuroși veți fi dacă prin rugăciune, veniți înaintea lui Dumnezeu, să-i mulțumiți pentru toate. Atunci când vă rugați, deschideți-vă inimile pline de sinceritate și de dragoste pentru cel ce veghează zilnic, ceas de ceas, la munca voastră și o face să rodească. Chiar și învățatul

este o muncă, și încă o muncă grea uneori, iar roadele sunt notele bune și noile cunoștințe acumulate, de care vă veți folosi odată. Când cereți prezența Domnului lângă voi la fiecare pas mai mare sau mai mic, viața vă va fi binecuvântare și inima plină de pace și mulțumire, căci însuși Dumnezeu își va găsi plăcere în ea.

Dar, să revenim la subiect. Cain observă că Dumnezeu nu-i primise jertfa și se supără foarte tare pentru aceasta. Se supără și pe Abel, mai ales pe Abel. În mod normal Cain trebuia să se bucure că Dumnezeu a primit jertfa fratelui său și să aducă și el o jertfă mai bună lui Dumnezeu. Dar nu se întâmplă așa. El se mânie și deveni invidios. Devenind invidios, el se gândea: Dumnezeu îl preferă pe Abel; lui îi dă mulțumire și satisfacție și nu mie". Aceste gânduri îi stăpâneau mintea și se înfiltrară adânc, până în cele mai îndepărtate unghere ale inimii sale. În loc ca Domnul să fie stăpân al inimii sa1e, el îl lăsă pe satana cu mrejele lui de invidie și răutate să se instaleze acolo. Se gândea foarte des la aceasta. Nici nu mai putea dormi noaptea și nici nu mai mânca aproape nimic. Domnul, care vedea și știa totul, îi atrase atenția: „Cain, de ce ești așa invidios și răutăcios? Este numai vina ta, dacă lucrurile stau așa. Dacă tu M-ai iubi pe Mine ai fi și tu fericit și vesel. Gândește-te la aceasta Cain, și nu mai fi invidios". Cain, însă nu ascultă, și făcu după capul lui.

Astfel într-o zi, îi zise lui Abel: „Hai să mergem pe câmp". Și când fu singur cu el, începuse să se certe. Îl trânti apoi și îl bătu până îl omorî. Abel zăcea acum întins pe pământ, iar sângele lui se scurgea lent pe iarbă. Văzând aceasta, Cain se sperie. I se trezește conștiința, care începe să-l judece fără milă. Teama lui crește și mai mult... Nu știa unde și cum să scape mai repede de pedeapsa pentru fapta sa. Acum, văzând sângele fratelui său, pricepu mai mult greșeala sa. Dar nu mai avea ce face. Era prea târziu... Dumnezeu văzuse totul. De aceea îl întrebă pe Cain: „Unde este Abel, fratele tău?". Atunci Cain îngrozit de fapta sa, încearcă să scape, zicând: „Nu știu unde este Abel. În orice caz eu nu sunt păzitorul fratelui meu!" Dumnezeu răspunde: „Pentru că ai făcut așa ceva, nu voi mai lăsa să crească nimic pentru tine. Pleacă de aici, că nu vreau să mai știu de tine! Și oricât de departe te vei duce, nicăieri în lume nu vei mai găsi liniște!".

Așa s-a și întâmplat. Cain pleacă departe, tot mai departe, dar oriunde se afla își aduce aminte de fratele său, Abel, pe care-l omorâse, datorită invidiei. Toată viața sa a fost plină de frică, neliniște și nefericire. Sângele fratelui său îi cerea mereu socoteală de fapta sa.

Astfel, Adam și Eva au pierdut în aceeași zi pe cei doi fii ai lor. Nici unul, nici celalalt nu s-au mai întors seara, acasă. Atunci părinții s-au dus să-și caute copiii. L-au găsit pe Abel mort, făcând impresia că dormea întins pe pământ... Adam și Eva l-au îngropat. Erau foarte triști... Domnul însă, avea mereu grijă de ei și le făcu alte bucurii trimițându-le alți copii, fete și băieți. Unul din băieți semăna mult cu Abel. El se numea Set și îl iubea și el pe Dumnezeu. (Rețineti acest nume, deoarece în lecția următoare ne vom reaminti de el).

Intiuița Se vor proiecta diapozitive înfățișând jertfa lui Abel și a lui Cain, invidia acestuia și uciderea fratelui său.

7. Fixarea cunoștințelor

Care sunt cei doi copii ai lui Adam și Eva? (Cain și Abel). Cu ce se ocupa Cain? (Cu munca la câmp). Dar Abel? (Cu creșterea oilor). Care dintre ei îl iubea mai mult pe Dumnezeu? (Abel). Ce jertfă i-a adus fiecare dintre ei? (Abel a adus ca jertfă cea mai grasă și frumoasă oaie, iar Cain a adus că jertfă puțin grâu). Care jertfă a fost mai bine primită de Domnul? (A lui Abel). Ce a făcut Cain din invidie față de Abel? (L-a ucis). Care a fost pedeapsa sa? (Dumnezeu i-a adus mustrarea de conștiință, făcând din el un fugar, care se temea chiar și de umbra sa, sau de foșnetul frunzelor copacilor.

8. Aplicarea

Din ceea ce i s-a întâmplat lui Cain, se vede clar ce pedeapsă mare are cel ce se mânie, devenind rău și nemilos din invidie. Voi însă străduiți-vă să stați cât mai alipiți de Tatăl nostru cel ceresc și să fiți cât mai ascultători de voia Sa. Iar voia Sa este să vă purtați bine unul cu celălalt și să va iubiți unul pe celalalt, bucurându-vă totdeauna de succesele prietenului, sau colegului vostru și încercând să-l imitați în tot ceea ce făptuiește bun.

9. Temă pentru acasă

Citirea din Sfânta Scriptură a capitolului IV din cartea „Facerea“ unde este relatată întâmplarea pe care v-am povestit-o azi.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Noe și potopul

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Așa cum vă amintiți din lecția trecută, după ce Adam și Eva și-au pierdut cei doi fii, Cain și Abel, au avut un fiu și anume Set. Parcurgând mai departe cartea „Facerea“, remarcăm că ne sunt prezentați urmașii lui Set până se ajunge la Noe. De ce se oprește aici enumerarea?

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Aceasta vom vedea în lecția de astăzi, tratând despre „Noe și potopul“.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Așa cum aflăm din relatarea Vechiului Testament, „Noe, la vârsta de cinci sute de ani, a născut pe Sem, Ham și Iafet“. Deci dacă Noe avea așa de mulți ani, înseamnă că a trecut destul de mult timp de la primii oameni, Adam și Eva. Să vedem cum a evoluat lumea în tot acest timp? Omenirea se îndrepta spre bine, sau dimpotrivă spre rău? „Domnul a văzut că răutatea omului era mare pe pământ, și că toate întocmirile gândurilor din inima lui erau îndreptate în fiecare zi numai spre rău“. Și această constatare este foarte gravă și vă întristează chiar și pe voi, așa-i? Să ne gândim puțin împreună: vă mai amintiți desigur de ora în care am învățat despre facerea lumii. Dumnezeu crease totul bun și frumos. Omului îi era destinat a se folosi de toate cele câte au fost create sau „pregătite“ anume pentru el. Dar greșeala sa, păcatul său, a făcut ca totul să se schimbe. Vă mai amintiți ce s-a întâmplat cu Adam și Eva după neascultarea de cuvântul lui Dumnezeu? (Au fost pedepsiți). Dar cu Cain, ce se întâmplase? (Cain a fost un ucigaș). Primii oameni au transmis așadar, mai departe moartea fizică și cea spirituală, tuturor celor ce s-au născut după ei. Practic, nici un om nu va mai trăi în nevinovația dinaintea căderii primilor oameni în păcat. În sufletele oamenilor apare tot mai mult lupta dintre bine și rău; tot mai mult cad victime răului

și acest fapt tot mai mult atrage după sine vinovăție, mânia lui Dumnezeu și apoi pedeapsa răului, a nedreptăților și fărădelegea de tot felul...

Sfânta Scriptură ne spune chiar că: „I-a părut rău Domnului că a făcut pe om pe pământ și s-a mâhnit în inima Lui... și Domnul a zis: „Am să nimicesc de pe fața pământului pe omul pe care l-am făcut, de la om până la vite, până la târâtoare și până la păsările cerului; căci Îmi pare rău că i-am făcut“.

Printre toți acei oameni răi, era însă un om, care Îl asculta pe Dumnezeu și respecta voia Sa. El se numea Noe. La fel era și familia sa. De aceea, „Noe a aflat milă înaintea Domnului, căci era un om neprihănit și fără pată între cei din vremea lui: Noe umbla cu Dumnezeu“. Iar Dumnezeu a decis să-l salveze de marea urgie pe care urma s-o trimită asupra oamenilor și anume: un potop care-i va nimici împreună cu pământul. Și pentru aceasta, Noe trebuie să-și construiască o corabie mare cu mai multe cămăruțe, Domnul însuși dându-i indicații foarte precise pentru tot ce urma a fi făcut.

Așadar, Noe s-a apucat de construirea corabiei. Bineînțeles, era ajutat de fiii săi: Sem, Ham și Iafet. Doborau trunchiuri grele de copaci din care tăiau stâlpi și scânduri. Corabia era foarte mare. Avea „trei sute de coți lungime, cincizeci de coți lățime și treizeci de coți înălțime“ (Facerea 6, 15). I-au făcut o ușă și o fereastră sus, lată de un cot. Iar în interior erau multe camere. Corabia avea și un acoperiș. Iar toate crăpăturile erau astupate cu păcură și cu smoală ca să nu poată pătrunde nici o picătură de apă.

Oamenii veneau să vadă corabia și începeau să râdă. Își băteau joc de bătrânul Noe. „Nu poți merge cu această corabie“, strigau ei, că doar se află pe uscat. Cum vrei să duci așa corabie mare la apă?“ „Apa va veni aici“, zise Noe. „Apa va acoperi totul pe pământ. Dumnezeu a spus aceasta, fiindcă oamenii au devenit foarte răi și nu-L mai ascultă pe Dumnezeu. Și cei ce nu vor fi în corabie se vor îneca“. Oamenii au început să râdă și mai tare. „Nu râdeți!“ le spuse Noe. „Mai bine ascultați și rugați-vă, ca Dumnezeu să vă ierte neascultarea voastră! Atunci veți avea voie să intrați în corabie“. Dar ei răspundeau: „Nu, noi nu vrem să ne rugăm! Nu vrem să intrăm în corabia aceasta“.

Se poate ușor că oamenii care locuiau acolo au devenit mai răi decât Cain, că cel puțin lui îi era frică de pedeapsă. Oamenilor acestora nu le era frica de nimic.

Când corabia a fost gata construită, o mare mulțime de animale, păsări și târâtoare s-au apropiat de corabie, vrând să

intre. Domnul însuși le chemase. Veneau două câte două, o pereche din fiecare specie, fie „curate“, fie „necurate“, pentru a nu se pierde nimic bun din ce crease Dumnezeu. Noe le punea pe fiecare în locul lor de adăpost, unde hrana era deja pregătită. Desigur că oamenii cei răi au văzut toate acestea ,dar totuși nu luau aminte. În curând va fi însă prea târziu... Dintre toți cei de acolo, au intrat în corabie doar opt oameni: Noe, Sem, Ham, Iafet și soțiiIe lor. Apoi, chiar Domnul a închis ușa după ei, iar corabia rămase neclintită încă o săptamână.

Nenorocirea veni. Timp de 40 de zile și 40 de nopți a plouat continuu. Tot pământul era acoperit de apă, până și cel mai înalt vârf de munte. „S-au rupt toate izvoarele adâncului celui mare și s-au deschis stăvilarele cerurilor“, și anume „În anul șase sute al vieții lui Noe, în luna a doua, în ziua a douăzeci și șaptea a lunii“.

Dar să dăm puțin frâu liber imaginației și să pătrundem și noi în corabie să vedem ce se petrece acolo. Pentru că 40 de zile de ploaie continuă, nu e puțin. Nouă ni se pare mult dacă numai o săptamână ar ploua zi de zi, în timpul toamnei sau al primăverii. Desigur că și pentru cei din corabie prima săptămână trecuse mai ușor, poate chiar și primele 20 de zile. Dar cum au putut ei să stea închiși chiar așa de mult timp? Desigur că puteau. Ei știau că toate decurg după voia lui Dumnezeu, și încrezându-se puternic în El, îl simțeau prezent. Și Dumnezeu îi ajuta! Deci numai speranța de salvare, încrederea că se află sub Mâna cea tare a lui Dumnezeu le-a dat putere să aștepte cu răbdare deplină.

Deci după 40 de zile ploaia se opri. Dumnezeu alungă norii de pe cer. Soarele începu din nou să strălucească, dar uscatul nu se vedea; totul era o apă mare și adâncă...

Și au mai trecut încă 150 de zile. Foarte lungă perioada de așteptare și desigur că le-a trebuit o răbdare puternică, o încredere neclintită că Domnul veghează la toate, deci și la viața lor... Flacăra speranței era astfel mereu vie în inimile lor. Abia „în luna a șaptea în ziua a douăzeci și șaptea a lunii, corabia s-a oprit pe munții Ararat. Apele au mers scăzând până la luna a zecea. În luna a zecea, în ziua întâi a lunii, s-au văzut vârfurile munților. După 40 de zile, Noe a deschis fereastra corabiei pe care o făcuse“. Ce mare bucurie a fost pentru toți cei din corabie când după vreme foarte îndelungată au văzut din nou cerul senin deasupra lor. Răbdarea le-a fost pusă la încercare, dar știau că nu au sperat în zadar. Atunci, Noe prinse un corb negru și îi dădu drumul să zboare pe geam afară. Corbul zbura afară departe și nu se mai întoarse. Era o pasăre puternică ce putea să trăiască deja pe pământ. Apoi, Noe lăsă să zboare un porumbel. Acesta zbură

toata ziua încolo și încoace, căutând ceva de mâncare. Dar negăsind nimica, se întoarse seara, trist și obosit, căci nu putea să trăiască încă pe pământ. Noe își întinse mâna pe geam afară și luă porumbelul în corabie. Mai așteptă Noe încă o săptămână. Apoi lăsă porumbelul să zboare a doua oară dar de data aceasta când se întoarse, ce avea el în cioc? O frunză pe care o rupsese dintr-un pom. Era ca și cum ar fi vrut să spună: „Nu mai durează mult potopul. Pomii ies deja din apă". Aceasta era o veste bună. Și când după o săptămână Noe lăsă porumbelul din nou să zboare, nu se mai întoarse. Găsise hrană.

Atunci Noe desfăcu acoperișul corabiei și așteptă ca Domnul să vorbească. Și Dumnezeu îi zise: „Acum Noe poți să ieși din corabie, împreună cu soția ta, cu copiii tăi și cu toate animalele". Ce fericiți erau ei acum că puteau să iasă afară! Iarba începu să înverzească, iar florile începură să înflorească. Pământul era iarăși frumos. Păsările își făceau iarăși cuiburi cântând în cele mai minunate feluri. Animalele zburdau vesele prin pădure, răspândindu-se în toate părțile, căutându-și un adăpost. Noe aduse Domnului o jertfă. Pe când fumul se ridica la cer, cei opt oameni îngenunchiară și îi mulțumiră lui Dumnezeu pentru grija ce le-o purtase. Dumnezeu a primit jertfa. El văzu și cât de fericiți și recunoscători erau ei. El promise că nu va mai trimite niciodată un potop așa de mare pe pământ.

Intuiția Se va arăta tabloul sau poze (diapozitive) referitoare la potop și la salvarea trimisă de Dumnezeu prin Noe.

7. Fixarea cunoștințelor

Odată cu înmulțirea neamului omenesc, cum s-au comportat oamenii față de Dumnezeu, Părintele lor? (S-au comportat ca niște fii neascultători și răi, trăind în tot felul de fărădelegi, uitând complet de voia lui Dumnezeu). Cât de mult a mers păcatul lor? (A mers atât de mult încât vorbind în înțeles omenesc: „lui Dumnezeu i-a părut rău că l-a creat pe om"). Ce a urmat acestui fapt? (A urmat împlinirea dreptății lui Dumnezeu). De ce? (Fiindcă așa cum știm cu toții, „după faptă și răsplată!"). S-a aflat totuși cineva care să nu fie supus pedepsei drepte a lui Dumnezeu? (S-a aflat Noe și familia sa). Fiindcă aceștia au fost drepți în fața lui Dumnezeu, ce mare operă a făptuit Dumnezeu prin ei? (I-a salvat pe ei și toată creația de la dispariție în apele potopului). Ce înseamnă aceasta? (Că după dreptate, „răsplata păcatului este moartea", dar că Dumnezeu niciodată nu-i va părăsi pe drepții săi, ci le va da totdeauna speranța de salvare).

8. Temă pentru acasă

Despre Noe se pot cunoaște mai multe amănunte dacă veți citi în cartea „Facerea“, în continuare capitolele IX și X.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Partriarhul Avraam

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

În lecția trecută am vorbit despre Noe și cei trei fii ai săi: Sem, Ham și Iafet. Ca urmare a potopului, ei ajunseseră să fie singurii oameni de pe pământ. Desigur că ei au avut urmași. Să vedem care sunt aceștia: urmașii lui Sem erau semiții care au locuit în Asia, cei ai lui Ham au fost hamiții, locuind în Africa, iar ai lui Iafet au fost iafetiții sau indogermanii care au locuit în Europa. Iar din seminția lui Sem se va naște Avram. Cu el începe, de fapt, poporul ales de Dumnezeu și de la el își trage numele poporul evreu.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Așadar, astăzi vom vedea care au fost începuturile istorice ale poporului ales și vom vorbi despre Avram.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Istoria poporului evreu începe în momentul în care Dumnezeu l-a chemat pe Avram din mijlocul popoarelor semite – politeiste și idolatre care trăiau în cetatea caldeană Ur, din sudul Mesopotamiei. Avram a fost chemat să asculte de voia lui Dumnezeu și să i se supună prin credință și iubire. Să privim însă mai în amănunt și să vedem de ce Dumnezeu a dorit să-l scoată pe Avram dintre acei oameni, pentru a deveni părintele poporului

evreu? Cum erau de fapt oamenii în acele timpuri, adică cu două milenii înainte de venirea Mântuitorului.

La început omul nu avea decât un singur Dumnezeu trăind cu El o comuniune intimă, în Grădina Eden. Dar după ce a fost alungat din rai adâncindu-se tot mai mult în păcat, confundându-L cu creatura, pe care a început să o cinstească în locul Creatorului, precum soarele, luna, stelele, pietrele și copacii, ploaia ca și alte fenomene ale naturii etc., acestea au devenit zei sau idoli, fiind reprezentați prin desene sau sculpturi, și aducându-li-se adorare. Astfel popoarele au devenit idolatre sau politeiste, rătăcite de la adevărata adorare sau cinstire cuvenită numai lui Dumnezeu, Părintele nostru.

Avram, însă, nu a fost idolatru. El nu a adorat, sau cinstit, decât pe singurul și adevăratul Dumnezeu. Astfel putem spune că el era monoteist.

Din Avram se va ridica un nou popor monoteist, care va fi gătit pentru primirea lui Mesia, Mântuitorul și Izbăvitorul lumii din păcat. Astfel Avram a fost chemat de Domnul să părăsească cetatea idolatră în care locuia și să se așeze în Canaan, acel loc atât de minunat și roditor unde „curge lapte și miere".

Sfânta Scriptură ne spune că Avram împreună cu tatăl său, Terah și nepotul său (fiul fratelui său) Lot și soția sa Sarai, au părăsit Ur-ul Caldeei în partea de nord-vest a Mesopotamiei și au ajuns la Haran. Aici, Avram primește prima binecuvântare din partea lui Dumnezeu: „Voi binecuvânta pe cei ce te vor binecuvânta, și voi blestema pe cei ce te vor blestema, și toate neamurile vor fi binecuvântate în tine"! – Ce cuvinte mari sunt acestea! Ce plăcută și plină de pace, trebuie să fi fost această călătorie pentru Avram! Este adevărat că nu știa încotro va merge și ce va întâlni acolo unde se va stabili. Dar știa că Domnul este cu el și îi conduce pașii.

Terah, tatăl său, murise, iar Avram și Lot plecau mai departe cu toate bogățiile strânse și slugile câștigate în Haran. Era anul 1207, după potop.

Ajungând în Canaan a mers până la Sihem la stejarul lui Mamvri. Avram și Lot aveau turme multe și păzitorii lor adesea se certau. Pentru a evita învrăjbirea Avram se desparte de Lot lăsându-l pe acesta să-și aleagă locurile cele mai mănoase din câmpia Iordanului, ajungând până la Sodoma și Gomora. Avram și-a așezat corturile lângă stejarul lui Mamvri de lângă Hebron, zidind acolo un altar Domnului.

Așa cum am văzut, Dumnezeu îi promisese lui Avram că urmașii săi vor fi mulți, ca stelele cerului și ca nisipul mării, și

vor stăpâni pământul canaanean. Dar iată că el îmbătrânea și încă nu avea nici un copil. Domnul știa ce stare jalnică era în sufletul său. De aceea i se arată din nou asigurându-l că atâția urmași va avea câte stele sunt pe cer.

Iată că nu peste mult timp, Avram are un băiețaș pe nume Ismael. Acesta însă nu era al Saraii, ci al lui Agar, slujnica sa. De ciudă, Sarai își alungă slujnica. Domnul însă a avut grijă de Agar și de copilul ei, veghind asupra lor în tot timpul. Dar nu Ismael era cel care avea să continue șirul patriarhilor (părinților) poporului ales.

Avram îmbătrânea și Sarai la fel. Oare de ce nu le trimitea Domnul un băiat moștenitor? Oare El nu-și mai ține promisiunea? A uitat cumva? Desigur că nu a uitat. Dar acest băiat trebuia să se nască numai la timpul stabilit dinainte de Atotputernicul Dumnezeu. Faptul că părinții copilului îmbătrâneau nu era un obstacol pentru Domnul. La El totul este posibil. Poate că acesta era mersul normal, desfășurarea normală a evenimentelor pentru ca toți să știe fără îndoială că fiul promis se va naște numai prin puterea Sa și nu prin voia oamenilor; că fiul promis era de la Dumnezeu pentru a continua, a înmulți poporul lui Dumnezeu. Era necesar ca Avram și Sarai să fie încercați în nădejdea și credința lor, pentru a fi vrednici de împlinirea voii Lui Dumnezeu prin ei. Domnul își întărește promisiunea arătându-se din nou și schimbând numele lui Avram în „Avraam“ care înseamnă „tatăl unei mulțimi de popoare“ și al Saraii în „Sarra“. Totodată, încheie cu el un legământ: „Te voi înmulți nespus de mult, voi face din tine neamuri întregi și din tine vor ieși împărați“ – spune Domnul și pentru aceasta orice bărbat sau băiat din poporul ales trebuie să fie tăiat împrejur.

Nu a mai trecut mult timp, până când Avraam primește în cortul său vizita a trei oameni care îl anunță că peste un an, Sarra va avea un fiu căruia îi va pune numele Isaac. Dar aceștia nu erau simpli oameni călători prin acele locuri. Era chiar Sfânta Treime: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Adică, Dumnezeu în care crezuse Avraam și care îi poruncise să se stabilească în Canaan; și care îi făgăduise că va înmulți neamul său ca stelele cerului și ca nisipul mării.

Timpul mult așteptat a sosit într-adevăr. Dumnezeu și-a ținut promisiunea, desigur; și astfel, când Avraam avea 100 de ani i s-a născut un fiu, căruia i-a pus numele Isaac și care a fost tăiat împrejur la opt zile așa cum poruncise Domnul.

Este ușor să înțelegem căt de bucuroși au fost părinții acestui copilaș și căt de mult îl iubeau. Și mai ales Avraam. Îl așteptase doar de atâta vreme, și Domnul i-l promisese de atâtea ori!

Iată, însă, ce avea să se mai întâmple: Dumnezeu i-a pus la încercare credința lui Avraam, cerându-i să-l aducă pe Isaac drept jertfă în ținutul Moria, pe un munte anume indicat. S-ar putea ca Isaac să fi fost de vârsta voastră. Tatăl său se bucura văzându-l crescând, era un băiețel sănătos, cuminte și îl învăța povestindu-i despre dragostea fără margini arătată de Dumnezeu față de el și familia sa. Și iată că deodată, i se cere să-și ia singurul fiu, atât de dorit și de iubit, și să-l jertfească (adică să-l omoare). Vă puteți imagina, oare, ce a fost în sufletul lui Avraam? Inima îi era sfâșiată de ceea ce trebuia să facă. Dar, Domnul poruncise, și înainte de toate, Avraam asculta și se supunea voii lui Dumnezeu. Astfel, l-a luat pe Isaac și ajungând în Moria, la poalele muntelui, a spus slugilor sale:„... eu și băiatul ne vom duce până acolo să ne închinăm, și apoi ne vom întoarce la voi“ (Facerea 22, 5). Apoi, luându-și asinul, lemnele pentru foc, cuțitul și torța, au plecat pe o cărăruie până la locul stabilit pentru jertfire. Mergeau agale, fără a scoate nici un cuvănt. Și aceasta nu numai din cauza drumului care urca, ci și din dorința de a mai întârzia măcar câtva timp clipa fatală a despărțirii de fiul său, de ceea ce avea mai drag în lume... Lacrimile șiroiau desigur pe fața sa, inima îi era rănită și sângera de atâta durere, când Isaac îl întrebă: „Tată!... Iată focul și lemnele, dar unde este mielul pentru jertfă?“. „Fiule — a răspuns Avraam, Dumnezeu însuși va purta grijă de mielul jertfei Sale“ (Facerea 22, 7–8). Ce altceva ar fi putut răspunde Avraam? El știa că orice ar fi, Domnul are grijă de toate, pentru că toate sunt în mâna Sa. Isaac mergea ca un miel la junghiere, și Avraam i-a spus că Domnul va avea grijă de acest miel. Isaac, în inocența sa de copil, nu știa ce-l aștepta, nu știa că tocmai el este mielul pentru jertfă. Când au ajuns la locul pe care i-l spusese Dumnezeu, Avraam a zidit acolo un altar, și a așezat lemnele pe el. A legat pe fiul său Isaac, și l-a pus pe altar, deasupra lemnelor (Facerea 22, 9). Ce mare nedumerire trebuia să fi pus stăpânire pe Isaac când a înțeles că de fapt el era jertfa. Probabil a simțit mâinile tremurânde ale tatălui său, dar din privirea acestuia citise hotărârea inimii de a asculta de porunca Domnului, de a rămâne adică credincios lui Dumnezeu până la capăt, până la sfârșit, oricare ar fi acesta... Ce mult îl iubea Avraam pe Dumnezeu! El a întins mâna și a luat cuțitul ca să junghie pe fiul său. Dar în acel moment greu de emoție, de încordare și tensiune, de durere și hotărâre, tocmai atunci îngerul Domnului l-a strigat din ceruri,

și a zis: „Avraame! Avraame!“ — acesta era momentul culminant. Domnul l-a oprit căci i-a pregătit un berbec, pentru jertfă. El văzuse ce mult îl iubea Avraam și a încheiat încă un legământ acolo pe munte, la Moria, în care binecuvăntăndu-l, l-a asigurat că urmașii săi vor umple pământul.

Când Sarra, mama lui Isaac a murit, avea 127 de ani. Avraam a cumpărat, de la fiii lui Het, o porțiune de câmp lângă stejarul lui Mamvri, unde se afla peștera Macpela. Aici a fost înmormântată Sarra și mai apoi Avraam.

A trecut multă, foarte multă vreme de atunci, dar și astăzi, la 3 km nord de Hebron, arabii au un loc pe care îl venerează. Acest loc se numește „Sanctuarul din dealul prietenului lui Dumnezeu“, deoarece termenul mahomedan pentru Avraam este „prietenul lui Dumnezeu“.

Intuiția se va face prin tabloul (diapozitivul) înfățișând teofania (epifania) de la stejarul Mamvri; sau tabloul jertfirii de către Avraam a propriului său fiu.

7. Fixarea cunoștințelor

Cine a fost primul patriarh (părinte) al poporului ales (evreu)? (A fost Avraam). Cine l-a ales pe el? (Dumnezeu însuși). Cum l-a binecuvântat Dumnezeu? (L-a binecuvântat arătând că din el se va naște mulțime de popoare). Cum se numea soția lui? (Se numea Sarra sau Sarai). Care este legământul făcut de Dumnezeu cu Avraam? (Circumciziunea și schimbarea numelui său din Avram în Avraam, care înseamnă „tatăl“ (părintele) popoarelor). De unde a plecat el și unde s-a așezat din porunca lui Dumnezeu? (A pornit din Ur-ul Caldeii și s-a așezat în Canaan). De ce l-a ales Domnul tocmai pe el? (Fiindcă el avea credință într-un singur Dumnezeu, era monoteist; pe când ceilalți erau politeiști, adorând idolii). Ce mâhnire aveau Avraam și Sarra în sufletul lor? (Erau mâhniți fiindcă au ajuns la adânci bătrânețe și nu aveau nici un copil). S-a milostivit Dumnezeu spre ei? (Dumnezeu nu i-a lăsat în părăsire, ci personal a venit să le comunice la stejarul Mamvri că vor avea copil). Cum se numește această aratare a lui Dumnezeu? („Epifanie“ sau „teofanie“). S-a împlinit făgăduința lui Dumnezeu? (Da, s-a împlinit fiindcă peste un an Sarra a născut pe Isaac). Cum verifică Dumnezeu credința și iubirea lui Avraam? (Cesrându-i să jertfească pe propriul său copil, pe care l-a dorit atât de mult). Ascultă Avraam porunca lui Dumnezeu? (O ascultă). Avea într-adevăr Dumnezeu nevoie ca Avraam să-și jertfească propriul copil? (Nu avea, de aceea îl și oprește chiar în

momentul în care se pregătea să-l jertfească. Răsplătind însă credința și iubirea lui Avraam, îl binecuvintează din nou ca părinte al popoarelor).

8. Temă pentru acasă

Citiți, capitolul XXII din cartea „Facerea“ unde ne este relatată jertfa lui Avraam și răsplătirea credinței și iubirii lui față de Dumnezeu.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Patriarhii Isaac și Iacob

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Vă amintiți desigur că în lecția trecută am văzut că Avraam a avut un fiu, pe Isaac.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Astăzi vom vorbi în continuare despre Isaac și fiul său, Iacob, ceilalți doi patriarhi, sau părinți de la care începe istoria poporului ales.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Când Isaac a împlinit vârsta întemeierii unei familii, tatăl său s-a îngrijit de căsătoria sa. Astfel l-a chemat pe Eliazar, cel mai bătrân și devotat slujitor al său, pentru a-l însărcina cu o misiune foarte delicată. Avraam era convins că Domnul care purtase de grijă pentru toate, va alege și soția potrivită pentru Isaac. Ca și tată, putea să-i ofere fiului său bogății mari, dar soția devotată și potrivită pentru el numai Dumnezeu putea s-o aleagă. Astfel, l-a rugat pe Eliazar să se ducă până în țara de unde plecase el și

unde trăiau rudele sale. Și tocmai de acolo să-i aducă lui Isaac, pe cea care-i va fi soție.

Așadar după o lungă călătorie, Eliazar a ajuns în Haran, unde locuia Nahor fratele lui Avraam. După ce s-a rugat pentru ajutor a mers la cel mai obișnuit loc de întâlnire din cetate: fântâna. Era înspre seară, și curând femeile vor veni să scoată apă. Dar cum să aleagă el soția potrivită pentru Isaac, din mulțimea femeilor care vor veni? Oare pe care a hărăzit-o Dumnezeu să fie soția fiului stăpânului său? Totul depindea de călăuzirea lui Dumnezeu, așa că Eliazar a început cu rugăciunea, cerând un semn de recunoaștere: „Fă ca fata căreia îi voi zice: pleacă-ți vadra, te rog, ca să beau“ și care va răspunde: „bea și am să dau și cămilelor tale“, să fie aceea pe care ai rânduit-o Tu pentru robul Tău Isaac“.

Slujitorul lui Avraam se ruga încet, în sinea lui. Nimeni nu i-a auzit ruga, în afară de Dumnezeu. Abia și-a terminat însă rugăciunea, când un imbold lăuntric l-a îndemnat să-și ridice ochii. Iată că în fața lui, a apărut o fată cu ulciorul pe umăr. Era zveltă, tânară, frumoasă și pe măsură ce se apropia și-a dat seama că ea reprezenta răspunsul la rugăciunea lui. Iată mireasa lui Isaac! Era Rebeca, fiica lui Betuel, adică fratele lui Avraam.

Eliazar a înnoptat în casa Rebecăi, dar acea noapte a fost cu totul deosebită. Nimeni nu a putut dormi; ascultau cu toții istorisirea lui Eliazar, recunoscând călăuzirea lui Dumnezeu. Și-au dat seama că alegerea soției lui Isaac este cuprinsă de promisiunile Domnului. După cum nașterea lui Isaac este o dovadă a împlinirii promisiunii lui Dumnezeu, tot așa și căsătoria trebuia legată de promisiunile lui Dumnezeu. Trimițându-l pe Eliazar în căutarea miresei, Avraam era convins că face voia lui Dumnezeu și era sigur că va primi răspuns la rugăciunile sale.

Întrebată dacă vrea să meargă cu Eliazar, Rebeca a dat un răspuns hotărât, fără să pună condiții. Ea îl iubea pe Dumnezeu și se supunea voii Sale. Răspunsul ei a fost în același timp un mare dar al credinței. Ținând seama că urma să plece foarte departe, putea să nu se mai întoarcă nicicoată. Despărțirea urma să fie pe viață. Dar știa că merge acolo unde o trimite Domnul, și ascultând de voia Sa, El o va călăuzi și nu o va lipsi de dragostea Sa. Rebeca trebuia să împlinească ceea ce era stabilit de mult în planul lui Dumnezeu, cu privire la poporul ales.

Cei doi s-au întâlnit pentru prima dată în câmp. Atmosfera cortului era apăsătoare pentru Isaac. El a ieșit în câmp să vorbească cu Dumnezeu știind că Eliazar s-ar putea întoarce dintr-o clipă-n alta. Rebeca a văzut un bărbat apropiindu-se. Când a aflat că este Isaac, și-a acoperit fața cu un văl, pentru că miresele

din răsărit nu-și arătau mirilor fața decât după ceremonia nunții. Rebeca era inteligentă, energică, cu o voință puternică, dar și frumoasă. Era tot ce Isaac și-ar fi putut dori de la soția sa.

Și iată că după câțiva ani, Isaac și Rebeca au avut doi băieți gemeni. Primul care se născuse era Esau și avea pielea acoperită de foarte mult păr; iar imediat după el s-a născut Iacob care avea însă o piele netedă și fină. Ei erau gemeni, dar nu semănau deloc. Esau era un băiat gălăgios și neastâmpărat, care toată ziua alerga pe câmp și prin păduri unde vâna animale. Iacob, însă era mai pașnic și mai bun. El rămânea cu mama lui în cort sau păzea oile. Și de multe ori stătea liniștit și se gândea la Dumnezeu. Iacob îl iubea mult pe Dumnezeu și dorea să fie copilul Său spre deosebire de Esau, căruia nici nu-i păsa. Și cu toate acestea, Isaac îl iubea pe Esau, cel mai mult. El aducea acasă carne gustoasă, o frigea și o dădea tatălui său.

Într-o zi, Iacob stătea în fața cortului și fierbea o mâncare de linte foarte bună, care mirosea plăcut. Atunci se apropie de el Esau care, venind de la câmp, era foarte înfometat și obosit. „Dă-mi și mie să mănânc din mâncarea aceasta!“ — i-a spus Esau fratelui său. Acesta însă a profitat de împrejurări, dându-i să mănânce numai cu condiția ca Esau să-i dea lui, dreptul de întâi născut, pentru a primi binecuvântarea părintească. Esau începe să râdă: „Poți s-o ai! N-am nevoie de această binecuvântare!“ Acum Iacob se purta atent cu fratele său, dar ceea ce a făcut el, nu era tocmai cinstit și drept.

Anii trecură, iar Isaac, îmbătrânind, orbise. Era foarte slăbit și își petrecea zilele stând în cort, întins pe patul său. Într-una din zile îl trimise pe Esau să vâneze un animal și să-l pregătească așa cum îi plăcea lui. Iar după ce-l va mânca îi va da binecuvântarea. Esau ar fi trebuit să spună: „Nu tată, Iacob trebuie să primească binecuvântarea, căci i-am vândut-o lui pentru o farfurie cu linte“. El, însă gândi: „N-are importanță ce am promis. Eu vreau să primesc binecuvâtarea și să fiu moștenitorul“. Și se duse pe câmp să vâneze un animal. Mama, Rebeca, auzise totul și se duse la Iacob, fiind foarte neliniștită. Acum zise ea lui Iacob: „trebuie să fim foarte șireți, căci altfel nu vei primi binecuvântarea cea mare. Trebuie să-l înșelăm pe tatăl tău. Du-te repede la turmă și adu-mi doi iezi. Îi voi frige așa cum îi place lui și apoi îi vei duce tatălui tău. Vei face ca și cum tu ai fi Esau. Tatăl tău fiind orb, cu siguranță nu va observa nimic“. Însă Iacob ezita. „Tata va simți că sunt eu, căci Esau are atâta păr pe mâini, iar mâinile mele sunt netede“. Dar și pentru aceasta, Rebeca găsise o soluție. Iacob se duse la turmă, tăie doi iezi, iar mama sa îi prepară.

Apoi îl îmbrăcă cu haine de ale lui Esau, care miroseau a pădure și câmp. Apoi trase peste mâinile lui Iacob și peste gât, pieile iezilor care aveau păr pe ele. Astfel se duse Iacob la cortul tatălui său: „Tată!“ — „Cine ești tu?“, întrebă Isaac. Atunci Iacob minți: „Eu sunt Esau, fiul tău mai mare. M-am întors de pe câmp. Ridică-te și mănâncă în tihnă și apoi dă-mi binecuvântarea“. Isaac observă ceva și zise:„Ești cu adevărat Esau? Ai o voce străină. Vino lângă mine și lasă-mă să te simt.“ Iacob se apropie de tatăl său. Tatăl îi atinse mâinile. Erau păroase. Dar ce era cu vocea? „Vocea este a lui Iacob, dar mâinile sunt ale lui Esau?“ zise bătrânul. Și apoi mai întrebă odată: „Ești tu Esau?“ „Da“, minți Iacob iarăși: „eu sunt“. Carnea era lângă pat și mirosea tare frumos. Isaac mâncă din ea și bău vinul adus. Apoi spuse: „Dă-mi un sărut, fiul meu“. Iacob îi dădu. Și acest sărut era de fapt o minciună. Dar Isaac simți hainele lui Esau și acum nu mai avea nici o îndoială că n-ar fi Esau acela care îngenunchia în fața patului său. Își întinse mâinile și le puse deasupra capului fiului său, binecuvântându-l. Îi promise că mai târziu el va fi stăpân peste toate și că el la rândul lui va fi prietenul lui Dumnezeu. Iacob nu îndrăznea să-l mai privească. Ce urât era din partea lui, căci îl înșelase pe bătrânul său tată. Și totuși, el primise binecuvântarea cea mare, promisă de Dumnezeu. Dar oare chiar ar fi fost nevoie de atâtea minciuni care să întineze această binecuvântare? Dumnezeu care este atotputernic și înțelept, are El nevoie să fie ajutat de mintea oamenilor? Desigur că Domnul știa ce trebuie făcut pentru ca Iacob și nu Esau să fie a doua verigă în numărul mare de urmași pe care Domnul îl promisese lui Avraam.

Nu după mult timp apăru și Esau. Vânase un animal, îl tăiase și îl fripse. Apoi îl duse în cortul tatălui său. Când află Esau despre înșelăciunea fratelui său, începu să strige de mânie... „Îi arăt eu lui Iacob! O să vedeți voi când tatăl meu nu va mai fi, îl voi omorî în bătaie pe Iacob!“

Rebeca îl auzi și-l trimise pe Iacob la unchiul său Laban care locuia departe, acolo de unde venise Rebeca. Trebuia să stea acolo până se va mai liniști mânia lui Esau. Astfel Iacob fugi în lumea largă, ca biet fugar. Iată ce i s-a tras de la înșelăciune! Iar Rebeca și-a pierdut fiul pe care-l iubea așa de mult, ca urmare a sfatului ei greșit...

Deci, Iacob plecă depărtându-se tot mai mult de casă. Avea de mers un drum lung până s-ajungă în țara în care locuia unchiul său. Iacob era trist și-i părea rău că și-a înșelat tatăl. El se gândea: „Acum nu mai am pe nimeni care să se ocupe de mine. Cu

siguranță nici Dumnezeu nu mai vrea să știe de mine. M-am purtat așa de urât!“ Merse Iacob până asfințise soarele și se înserase. Iacob nu găsise nici o casă în care ar fi putut dormi. De aceea se culcă pe pământ, având o piatră căpătâi. Se uită spre cer căutând stelele, dar cerul era acoperit de nori și Dumnezeu părea departe de tot. lacob se gândea: „Ce bine ar fi dacă Dumnezeu ar vrea să fie din nou alături de mine. Doresc atât de mult să fiu prietrenul Său. Ce rău îmi pare că am fost rău!“ Și cu aceste gânduri a adormit și a avut un vis minunat. Văzu o scară înaltă de tot, așa de înaltă că vârful ei atingea cerul. Îngerii coborau și se urcau în cer pe scară. Iar sus de tot lângă scară era Domnul. El se uita cu bunătate și blândețe la Iacob și spuse: „Eu sunt Domnul Dumnezeul lui Avraam și al tatălui tău Isaac. Du-te în pace în lumea largă. Eu voi merge cu tine, voi veghea asupra ta și te voi aduce sanătos înapoi. În ciuda tuturor lucrurilor pe care le-ai făcut, te iert și sunt prietenul tău! Iar pe urmașii tăi îi voi înmulți câte stele pe cer și le voi da să locuiască acest pământ pe care dormi tu acum!“

Iacob se trezi. Era dimineață. Visase așa de frumos. Dar era adevărat. Dumnezeu spusese că se va îngriji de el. Iacob spuse: „Nu voi uita niciodată acest loc“. A ridicat piatra pe care dormise și ar fi vrut să-i aducă Domnului o jertfă de mulțumire. Dar nu avea la el decât un ulcior cu ulei. Goli uleiul pe piatră și aceasta a fost jertfa sa. „Domnul meu“— spuse el, „Îți mulțumesc că ai fost așa de bun cu mine. Te voi iubi întotdeauna, iar când mă voi întoarce îți voi aduce un sacrificiu“. Acum nu mai era neliniștit, și nu-i mai era teamă. Simțea că într-adevăr Domnul mergea cu el și avea grijă de el.

Iacob rămase mult timp la unchiul său, Laban. El păzea oile și vacile. Deoarece muncea cu sârguință a ajuns să aibă propriile turme de oi și vaci. Devenise un om bogat, fiindcă Domnul veghea asupra sa. Se căsători cu Lea, una dintre fiicele unchiului său, după ce slujise șapte ani lui Laban, iar mai târziu și cu sora ei mai mică, Rahela, după ce slujise încă șapte ani lui Laban. Domnul le-a dăruit 12 copii, al 11-lea fiind Iosif, despre care vom vorbi în una din lecțiile viitoare.

Dar cât va mai sta în această țară străină? Oare nu-i promisese Rebeca, mama sa, că-l va chema înapoi acasă când Esau nu va mai fi mânios? Iată, însă, că într-o zi, însuși Dumnezeu îi poruncește să plece în țara sa fără teamă, că El va fi cel care va veghea în continuare. Atunci Iacob porni la drum împreună cu nevestele sale, cu copiii săi, cu servitorii și servitoarele sale, cu turmele de animale, cu cămilele și cu toată bogăția sa. Era un șir

lung de tot. Iacob mergea spre Canaan, exact cum Avraam mersese odată tot într-acolo. Cel care plecase ca un biet fugar, se întoarce acum un om bogat, cu o mulțime de oameni și de animale, proprietatea sa. Dumnezeu a vegheat asupra lui, așa cum îi promisese. Laban ar fi dorit să-i împiedice plecarea însă Domnul îi spusese „Va fi vai de tine dacă nu-l lași pe lacob să se întoarcă în Canaan!“ La auzul acestor cuvinte nu se mai împotrivi plecării lui Iacob.

Călătoria era lungă și obositoare, dar cu cât se apropiau mai mult, cu atât creștea și teama lui Iacob. Știa că fugise atunci, demult de mânia fratelui său. Dar oare dacă-l va reîntâlni Esau, îl va ierta? Se vor împăca ei? Pentru mai multă siguranță, a trimis un sol de pace la Esau împreună cu un cadou frumos: oi grase, capre frumoase, cămile mari și încă multe altele, formând o turmă întreagă. Dar răspunsul solului l-a speriat foarte tare, deoarece l-a anunțat că Esau este în urma lor, împreună cu vreo patru sute de oameni puternici și înarmați.

Când Iacob a văzut că este atacat, că este în pericol, s-a rugat. Dar deși îi ceruse lui Dumnezeu să-l scape din mâna fratelui său, Esau, este clar că nu are încredere în ajutorul dumnezeiesc, căci caută „să împace pe Esau printr-un dar“. Deci, Iacob avea încredere în darul său, nu în Dumnezeu însuși. Acesta era Iacob: omul care mereu urzea planuri, în loc să-și lase soarta în mâna lui Dumnezeu. Iar acum părea să aibă mai multă încredere în vitele sale decât în puterea și promisiunile lui Dumnezeu. Dar iată că după ce luase, cu chibzuință, toate hotărârile sale, a rămas singur. Atunci un om s-a luptat cu el până în revărsatul zorilor. Și în viața noastră de zi cu zi, este bine să fim lăsați „singuri“, adică departe de toate gândurile, cugetele și de toate mișcările firii pământești, deci să fim „singuri“ cu Dumnezeu.

Acum vom mai observa încă ceva. Ni se spune că „un om s-a luptat cu Iacob“. Să fiți atenți! Nu se spune că Iacob s-a luptat cu un om, ci că un om s-a luptat cu Iacob. Să încercăm să înțelegem: dacă mă lupt eu cu altul înseamnă că vreau să primesc ceva de la el; dacă, dimpotrivă, altul se luptă cu mine, înseamnă că el, vrea să primească ceva de la mine! Iar Dumnezeu se lupta cu Iacob ca să-l facă să simtă că nu este altceva decât o ființă slabă și nevrednică. Numai când este lăsat singur, pricepe cât este de slab și neputincios prin propriile lui puteri. Numai când a simțit că nu mai poate, că nu mai are forță, a învățat să zică: „Nu Te voi lăsa!“ Până atunci a mers numai pe căile croite de el; acum este silit să zică: „Nu Te voi lăsa!“ Iacob nu spune așa

decât după ce i s-a scrântit încheietura coapsei. Iată pentru ce Dumnezeu S-a luptat cu Iacob.

Nu este ușor să ajungem să recunoaștem că suntem mici și slabi, ca să putem spune: „Nu Te voi lăsa până nu mă vei binecuvânta“. Numai când lacob a putut spune aceste cuvinte din toată inima, și a crezut deplin în ele, a fost tare cu adevărat. A trebuit să ajungă întâi să fie „slab“ pentru a fi apoi puternic cu adevărat. Iacob primește numele de „Israel“ adică „bărbatul care a văzut pe Dumnezeu“ și abia acum primește binecuvântarea lui Dumnezeu, iar poporul care se va naște din seminția lui va purta și azi numele dat lui de Dumnezeu: „Israel“.

Când se făcu dimineață, lui Iacob nu i-a mai fost teamă. Știa că Esau nu-i mai putea face nimic. Pământul se cutremura căci Esau venea călare, împreună cu servitorii săi. Nori de praf se ridicau în spatele lor. Spadele mari luceau în bătaia soarelui. Toate acestea ar fi putut să-l sperie, dar Iacob se duse liniștit în întâmpinarea fratelui său. Întâlnindu-se s-au îmbrățișat, împăcați și bucuroși. Ce lucru minunat: Dumnezeu a îndepărtat mânia din inima lui Esau!...

Iacob aflase că Rebeca, mama lor, murise, dar Isaac mai trăia și era fericit să-l întâlnească pe fiul său.

Anii au trecut mulți, unul după altul. Cei 11 băieți ai lui Iacob au crescut bărbați în toată firea și ce s-a mai întâmplat cu ei vom vedea în lecția următoare. Acum însă vă mai spun că Iacob, înainte de a muri a vestit venirea Mântuitorului, prin cuvintele: „Nu va lipsi sceptru din Iuda, nici toiag de cârmuire din coapsele sale până ce va veni Împăciuitorul, căruia i se vor supune popoarele“. Deși a murit în Egipt, cum vom vedea, Iacob a fost înmormântat la Hebron în localitatea Macpela lângă Avraam și Sara, Isaac și Rebeca.

7. Fixarea cunoștințelor

Cu cine s-a căsătorit Isaac? (Cu Rebeca, fiica lui Nahor fratele luiAvraam din Haran). Câți copii au avut ei? (Doi copii, pe Esau și Iacob). Cum s-au născut acești doi frați? (Ei erau frați gemeni, dar mai întâi s-a născut Esau, care primise dreptul de întâi născut, adică de moștenitor al lui Isaac). Pe cine iubea Isaac mai mult? (Pe Esau). Dar Rebeca? (Pe Iacob). Care vor fi relațiile dintre Esau și Iaccb? (Iacob fiind mai viclean „cumpără“ pe un blid de linte de la Esau dreptul de întâi născut, de moștenitor). De cine este ajutat Iacob ca să primească binecuvântarea lui Isaac? (De Rebeca, mama lui). E faptă bună aceasta? (E o faptă necinstită).

Ce se întâmplă apoi? (Iacob este determinat de mama sa să se ferească de mânia lui Esau, fugind la Laban, unchiul său în Mesopotamia). În drumul lui, Iacob obosit adoarme, și ce vede? (Scara lui Dumnezeu care urca până în cer și era plină de îngeri). Ce-a însemnat aceasta? (Că Dumnezeu l-a iertat de fapta sa rea și că îl va însoți în drumul său). Ce face Iacob la casa lui Laban? (Îl slujește șapte ani și se căsătorește cu Lea; apoi încă șapte ani și se căsătorește cu Rachela, iar după 14 ani se reîntoarce la casa tatălui său cu tot ceea ce câștigase la Laban). Cum îl întâmpină Esau? (Cu mânie și înarmat pentru răzbunare). Cum îl apără Dumnezeu pe Iacob? (Îi arată că nu prin daruri poți îmblânzi furia, ci prin iubirea lui Dumnezeu). Ce se întâmplă? (Dumnezeu i se arată, se luptă cu Iacob și îl învinge). Cum se va numi Iacob de acum? (Se va numi „Israel", adică „bărbatul care a văzut pe Dumnezeu". Acesta este un alt nume pe lângă cel de „evreu" moștenit de la Avraam, dat poporului ales). Ce înseamnă aceasta? (Că Avraam, Isaac și Iacob sunt cei trei patriarhi, sau părinți ai poporului ales, de la care își trage și numele).

8. Aplicarea

Numele patriarhului Iacob, alături de cel al lui Avraam și Isaac este pomenit în cultul Bisericii, în special cu prilejul binecuvântării mirilor din cuprinsul Tainei Sfintei Cununii: „Mărit să fii, mire, ca Avraam, binecuvântat să fii ca Isaac, să te înmulțești ca Iacob, umblând în pace și lucrând în dreptate poruncile lui Dumnezeu".

9. Temă pentru acasă

Se va citi din Biblie episodul „scării lui Iacob" (Facerea 28, 11–22) și episodul „lupta lui Iacob" când primește numele „Israel" — bărbatul care a văzut pe Dumnezeu — (Facerea 32, 24–29).

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Iosif și frații săi

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

După cum vă amintiți, în ora trecută am vorbit despre Iacob. Știm, deci că el a avut doisprezece fii cu cele două soții ale sale, Lea și Rahela și cu cele două roabe ale acestora. Cel mai iubit fiu a fost Iosif, fiul Rahelei.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Așadar, astăzi vom vorbi despre „Iosif și frații săi“, învățând că totdeauna este folositor să biruim răul cu binele.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Să vedem de ce Iosif este o personalitate așa de marcantă? După cum spuneam, Iosif avea unsprezece frați. Dintre aceștia Iacob îl prefera pe Iosif și chiar îl răsfăța puțin. Îi dădea o îmbrăcăminte multicoloră, frumoasă ca aceea a unui prinț.Iosif și Beniamin, fratele mai mic a lui Iosif, obișnuiau să stea acasă lângă tatăl lor, pe când frații mai mari se duceau pe câmp, păzind oile.

Odată, Iosif avusese un vis ciudat. Se făcea că era pe câmp cu frații săi. Grâul era deja secerat și urma să fie legat în snopi. Iosif a legat un snop și l-a culcat pe pământ. Dar deodată acesta s-a ridicat, iar snopii fraților săi l-au înconjurat și i s-au închinat. Iosif a povestit fraților săi visul. Aceștia când îl auziră s-au supărat, zicând: „Ți-ar conveni ca noi să ne închinăm ție, iar tu să fii stăpân peste noi, făuritorule de vise, încrezutule!“

Altădată, Iosif visase ceva și mai neobișnuit. Soarele, luna și unsprezece stele de pe cer coborâră și i se închinară lui. Și când povesti acest vis, până și tatăl lui se supără și îi zise: „Măi, băiete, ce fel de vise sunt acestea? Doar nu cumva crezi că noi toți, cu mama ta și frații tăi ne vom închina ție! Așa ceva este imposibil!“ Nu, nici Iosif nu credea una ca asta, dar totuși era visul lui.

Într-o zi, plecară departe cu oile și seara nu mai veniră acasă. Atunci, Iacob îl trimise pe Iosif să vadă cum le merge și să se

întoarcă degrabă să-i dea vești despre ei, pentru a-i alunga neliniștea. Cu toate că știa cât de mult îl urăsc și-i doresc răul, ascultă și se duse. După ce rătăci vreme îndelungată pe câmpiile întinse, întâlni un om care-i arătă drumul cel bun către frații săi. Aceștia văzându-l venind, îl recunoscură încă de departe.

„Priviți!“— ziseră ei, „vine făuritorul de vise! În sfârșit îl avem în mâinile noastre, iar tatăl nostru este departe. Știți ce vom face cu el? Îl vom omorî și-l vom arunca în fântână, iar tatăl lui va ști doar că l-a sfâșiat un animal sălbatic. Vom vedea noi atunci, ce se va mai alege de visele sale“. Însă la intervenția lui Ruben, cel mai mare frate, au stabilit să-l arunce în fântână fără a-l omorî. Acesta intenționase să revină pentru a-l scoate și a-l duce tatălui lor, acasă. Așadar, îl prinseră pe Iosif, i-au luat haina cea frumoasă și-l aruncară în fântână. Apoi se așezară și începură să mănânce. Trebuie să fi fost foarte răi ca să poată sta liniștiți și să mănânce în timp ce fratele lor plângea. Noroc că nu era apă în fântână și Iosif nu se înecă. Dar nici nu mai putea ieși afară. Pereții fântânii erau prea înalți și mult prea netezi. Iar tatăl lui nici nu bănuia nimic și era așa departe pentru a-l ajuta! Lui Iosif îi era frică și plângea. Atunci se gândi la Tatăl care este în ceruri. Dumnezeu îl vedea cu siguranță. Numai El îl mai putea ajuta. Iar când Iosif se gândea la Dumnezeu, nu-i mai era așa frică. Nu trecu mult până frații săi îl scoaseră afară. Dar nu din milă față de el, ci pentru a-l vinde unor negustori care veneau dintr-o țară îndepărtată. Iosif plângea de ți se rupea inima și striga: „Ajutor! Ajutor! Vreau să mă întorc la tatăl meu!“. Fraților săi, însă nu le era milă, și nici nu le era teamă de minciună. Au tăiat un ied, au stropit haina lui Iosif cu sângele acestuia și o trimiseră tatălui lor, printr-o slugă, spunând: „Privește, tată, ce am găsit pe câmp. Nu este aceasta haina lui Iosif?“. Astfel, l-au înșelat pe tatăl lor. Când Iacob văzuse haina, a crezut că Iosif fusese sfâșiat de un animal sălbatic. Tare se mai întristă bătrânul tată și zise: „Acuma, că fiul meu cel drag este mort, nu voi mai fi vesel niciodată!“ Sărmanul Iacob. Nu știa că haina este mânjită cu sângele unui ied. Dar oare nu-l înșelase și el odată pe tatăl lui cu sângele unui ied și cu haina fratelui său, Esau?...

Să vedem, însă ce s-a mai întâmplat cu bietul Iosif? Negustorii îl duseră într-o țară foarte îndepărtată, tocmai în Egipt. S-au dus cu Iosif la piața de sclavi unde l-au vândut unui om bogat, stăpânului oștirii faraonului, numit Putifar, dregătorul lui faraon. Iosif era acum servitor la acest om, îi aparținea și nu se mai putea întoarce la tatăl său, așa cum ar fi vrut, dar ar fi dorit-o de atâtea ori. Iosif era însă harnic, muncea fără să cârtească și își

îndeplinea bine slujba. El se gândea: „Dumnezeu mă vede și aici în țara aceasta îndepărtată. Dumnezeu vrea ca eu să-mi dau toată silința.“ Îi mergea bine acolo, căci Domnul veghea asupra lui. El îl ajuta în munca sa și îl binecuvânta. Putifar avea o grădină mare și când Iosif o lucra, florile erau și mai frumoase. Putifar avea și un grajd cu cai. Și când Iosif se îngrijea de ei, caii erau puternici și sănătoși. Pe unde ajungea Iosif, totul începea să meargă bine. El era cel mai bun dintre servitorii stăpânului său. Putifar vedea acest lucru și era un stăpân drept. Ca urmare, la pus pe Iosif stăpân peste slujitorii săi și peste tot ce avea el. Aceasta era bine deoarece îi ușura munca lui Iosif.

Dar soția lui Putifar era o femeie foarte rea și vicleană care dorea să-l determine pe Iosif să păcătuiască cu ea. El rezistă ispitei prin puterea credinței sale, iar soția stăpânului simțindu-se jignită, i-a reținut haina lui Iosif, și l-a acuzat pe nedrept soțului ei, că ar fi avut intenția să o violeze. Putifar i-a dat crezare și supărându-se foarte mult pe Iosif, l-a trimis la închisoare.

Iosif se găsea acum în temniță cu hoții, cu ucigașii și cu alți răufăcători. Era închis într-o cămăruță întunecoasă. Nu făcuse nimic, și totuși era pedepsit. Era un lucru îngrozitor!...

Într-o zi au fost întemnițați alături de Iosif doi domnitori: paharnicul de la curtea lui faraon, care avea misiunea de a pregăti și servi vinul, și pitarul, care cocea pâinea și prăjiturile. Astfel că, aceștia doi au ajuns să-i povestească odată lui Iosif visele lor ciudate, cărora însă nu le descifrau înțelesul. Așadar, după ce paharnicul își povesti visul, a putut afla că peste trei zile va fi liber din nou, și promisese să-i povestească lui Putifar cele întâmplate. Din nefericire pentru pitar, acesta urma să moară... și așa s-a întâmplat.

Dar Iosif a mai stat în închisoare încă doi ani, deoarece paharnicul uitase, să-i amintească lui faraon de el. Dar Dumnezeu nu-l uitase pe Iosif... Oare cum a făcut El să-l elibereze pe Iosif? Hai să vedem:

Într-una din nopți, Faraon avusese două vise foarte ciudate. Se făcea că se găsea pe marginea unui râu și din apă au ieșit șapte vaci frumoase și mari. Ele pășteau iarba de pe mal. Apoi au mai ieșit încă șapte vaci, dar acestea erau urâte, prăpădite și slabe. Ele se năpustiseră asupra vacilor frumoase, și le înghițiră.Și, ciudat, au rămas tot așa de slabe și urâte ca și mai înainte. Faraon se sperie și trezindu-se se bucură constatând că a fost doar un vis. După ce adormi avu al doilea vis și mai neobișnuit. Văzu cum pe un fir de grâu crescură spice frumoase, grase și pline cu boabe. Apoi văzu un alt fir de grâu, tot cu șapte

spice. Dar acestea erau uscate și goale căci nu era nici un bob în ele. S-a întâmplat la fel ca și cu vacile. Spicele goale s-au aplecat peste cele bogate și le-au înghițit. De data asta a chemat pe toți tălmăcitorii și înțelepții să-i spună ce oare semnifică aceste vise. Nimeni nu a putut da răspunsuri adecvate și astfel, paharnicul și-a adus aminte de Iosif.

Și iată-l în fața faraonului, eliberat. El a stat mult timp în închisoare dar a avut credință și încredere în Domnul. Să vedem ce mai este pregătit pentru el, ca rasplată. Faraonul îl întreabă: „Tu chiar știi să tălmăcești vise?“ Iosif răspunde: „Nu, eu nu știu, numai Dumnezeu singur știe ce înseamnă un vis. Poate că Dumnezeu mi-o va spune.“ Faraon îi povesti visele pe care Iosif le interpretă astfel: „Cele două vise vor să zică același lucru. Mai întâi vor veni șapte ani buni; în acest timp va crește numai grâu în țară. Apoi, vor veni șapte ani grei, când nu va crește nimic, și oamenii nu vor avea ce să mănânce.“ „Vrei să spui că oamenii vor muri de foame?“ s-a speriat faraonul. „Nu! Știți ce aveți de făcut? Construiți grânare mari și umpleți-le cu grâul recoltelor celor șapte ani buni. Și când, anii cei răi vor veni, veți avea mâncare pentru toată lumea.“ Faraonul încântat de răspuns, zise: „Da, așa să fie. Și pentru că tu ești așa de înțelept și de priceput, ocupă-te tu de toate acestea. Tu vei fi stăpân peste toată țara și ai voie să faci tot ce crezi că e bine. Eu sunt stăpânul tău căci sunt faraonul (Împăratul), iar tu vei fi prim-ministru“. Faraon i-a pus lui Iosif numele „Tafnat — Pancah“ (care tradus înseamnă „descoperitor de taine“). Așadar, Iosif avea o mulțime de servitori și multe lucruri frumoase; devenise un om bogat și cu rang mare. Dar Iosif nu se încrezu în oameni deoarece știa bine cui datora toate acestea. Lui Dumnezeu, desigur.

Totul se întâmplase așa cum zisese Iosif. Întâi veniră cei șapte ani buni. A crescut mult grâu în țară, așa de mult că oamenii nu l-au putut mânca tot. Ei aduceau lui Iosif tot ceea ce era prea mult. El dădu ordin să se construiască hambare mari și le umplu pe toate cu grâu. Iosif primi mult grâu, iar el îl păstra bine.

Apoi veniră cei șapte ani grei în care nu creștea nimic. Soarele ardea totul. Peste tot, în afară de Egipt, oamenii sufereau din cauza foametei. Acolo era însă destul grâu, erau hambare pline. Iosif vindea grâu celor ce aveau trebuință și veneau din toate părțile lumii...

Într-o zi sosiră zece oameni la palat. Ei veneau din țara Canaan tot pentru a cumpăra grâu. Văzându-i, Iosif tresări: erau tocmai frații săi, cei care fuseseră așa de răi cu el, cei care l-au vândut egiptenilor neavând pic de milă fața de el. Dar ei nu l-au

recunoscut și se închinară în fața lui. Vedeți că totuși au ajuns să i se închine! Visul lui Iosif se împlini.

De data aceasta erau în mâinile lui. Acum putea să-i pedepsească pentru răutatea lor. Putea fără doar și poate să-i arunce în temniță. Putea chiar să-i și omoare, dacă ar fi dorit. Dar el nu dorea așa ceva. În ciuda răului pe care i-l făcuseră altădată, el nu era supărat pe ei. Din contră, vroia să le facă bine, vroia să le ierte tot răul pe care i-l făcuseră ei. El se gândea: „Să le spun oare că eu sunt Iosif? Nu, n-o voi spune încă. Vreau mai întâi să văd dacă sunt la fel de răi. Dar... unde e Beniamin? L-au vândut cumva și pe el?".

Înainte de a li se descoperi, Iosif îi pune la încercare, acuzându-i că ar fi iscoade, veniți cu scopul de a cerceta locurile. Și i-a trimis acasă, cerându-le să-l aducă și pe fratele lor mai mic, drept dovadă că nu sunt decât niște cumpărători cinstiți, de grâu. Iosif a mai cerut ca Simeon să fie lăsat ca zălog pentru întoarcerea lor. Au luat grâul cu ei, dar s-a terminat repede și au fost nevoiți să meargă din nou în Egipt, de astă dată însă ducându-l și pe Beniamin împreună cu ei.

Odată ajunși în palat, Iosif s-a bucurat mult revăzându-și fratele mai mic, stăpânindu-și cu greu emoția. Însă le pregătise o altă încercare. În timpul nopții pe când toți dormeau, cupa lui Iosif a fost ascunsă în mod intenționat în sacul lui Beniamin. Iar în ziua următoare, fiind supuși unui control, găsește cupa lui Iosif. Sunt acuzați de furt. Dar reîntorși în fața lui Iosif, acesta n-a mai putut rezista emoției, și și-a dezvăluit adevărata identitate. Frații săi au fost uimiți, poate chiar speriați „cum acest om atât de mare la curtea faraonului este Iosif? Tocmai Iosif pe care ei l-au vândut? Vai, cum ne va pedepsi acuma!" Dar el le spuse: „Nu vă temeți că nu sunt supărat pe voi. V-am iertat totul. Voi v-ați purtat urât cu mine, dar Dumnezeu a schimbat totul în bine. Dacă eu n-aș fi venit în Egipt poate că acuma am fi fost cu toții muritori de foame". El sărută pe Beniamin și pe toți ceilalți și îi trimise acasă la Iacob. Le dădu cadouri frumoase și o trăsură cu care să vină și el în Egipt. Le spuse: „Veniți cu tatăl meu. Veți locui în țara aceasta, eu voi avea grijă să aveți totdeauna tot ce aveți nevoie."

Mare i-a fost bucuria lui Iosif când și-a revăzut tatăl, dar și a lui Iacob când și-a văzut copilul mult iubit pe care-l credea mort de mult și pe care nu se aștepta să-l mai poată vedea.

Frații lui Iosif și tatăl lor s-au stabilit în Egipt. Iar când Iacob muri nu a mai fost trist. El știa că, odată va veni un timp mult mai frumos și mai fericit. Știa că va veni Mesia, Mântuitorul lumii: „Nu va lipsi sceptrul din Iuda, nici toiag de cârmuitor din

coapsele sale, până ce va veni Împăciuitorul, căruia se vor supune popoarele“ (Facerea 49, 10).

Intuiția se va face arătându-se tabloul cu scene din viața lui Iosif.

7. Fixarea cunoștințelor

Cine a fost Iosif? (Unul din cei doisprezece fii ai lui Iacob). Ce dar de la Dumnezeu avea el? (De a tălmăci visele). Ce atitudine a avut tatăl său față de el? (Favorabilă, chiar preferențială). Dar frații lui? (Îl invidiau de moarte). Cum s-a concretizat invidia lor? (La început vroiau să-l omoare, apoi l-au vândut unor negustori care mergeau în Egipt). Care a fost soarta lui acolo? (Fiind încrezător și drept în fața lui Dumnezeu, Părintele ceresc nu l-a părăsit și i-a dat înțelepciune, deschizându-i căile vieții, ajungând într-un post însemnat la curtea lui Putifar). Cum se comportă în fața ispitei soției lui Putifar? (Rămâne demn și cinstit, refuzând să păcătuiască). Cum a plătit el acest eroism moral? (Cu închisoarea). L-a părăsit Dumnezeu? (Fiind drept și nevinovat Dumnezeu nu-i părăsește pe astfel de oameni). Cum a ajuns să iasă din închisoare? (Prin lucrarea lui Dumnezeu, dându-i înțelepciune ca să tălmăcească visurile faraonului). Și ce se întâmplă? (El devine administratorul întregii averi a Egiptului) Întrucât foametea se întinde peste tot pământul, dar în Egipt era belșug, ce se întâmplă cu frații săi? (Vin și ei din Canaan ca să cumpere grâu din Egipt). Recunosc ei pe Iosif? (Nu). Dar Iosif pe ei? (Da). Cum procedează Iosif? (La început îi pune la încercare, apoi li se descoperă, și în loc să se răzbune pe ei, el îi cheamă în Egipt, unde sunt așezați în cel mai roditor loc).

8. Aplicarea

Ce frumos este să nu răspunzi cu rău la rău; să nu te răzbuni; să faci ca totdeauna iubirea să rămână biruitoare! Chipul tânărului Iosif să vă fie și vouă, dragi elevi o pildă vie de urmat atât în înțelepciune, cât și în răbdare, dreptate, înfrânare, iertare si iubire.

9. Temă pentru acasă

Se va lectura cap. 45 și 46 din cartea „Facerea“, unde iese în evidență răsplătirea răului cu bine.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Epoca judecătorilor: Samson și Samuel

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Știți acum cu toții, că după 430 de ani de robie în Egipt, poporul evreu se îndrepta spre Țara Făgăduinței, condus de Moise. El a fost cel dintâi și cel mai mare conducator al poporului evreu. Fiind un popor foarte mare, se simțea necesitatea unor măsuri organizatorice. Astfel a fost împărțit în douăsprezece triburi, după numărul și numele fiilor lui Iacob. Apoi, Moise a pus căpetenii peste zeci de mii, peste mii, peste sute și peste zeci, iar capii de familie au jucat un rol important în această organizare. Moise a fost ajutat chiar de Dumnezeu în această lucrare organizatorică. El a primit legi și porunci care nu aveau numai un conținut religios, ci și social, moral și politic. Când s-a închegat cultul iudeilor, aceștia au ales din porunca lui Dumnezeu, un arhiereu, preoți și pe leviți ca să slujească. De asemenea, aceștia au avut un rol important în conducere. Sfatul bătrânilor, în frunte cu arhiereul, a ajuns să reprezinte mai târziu, autoritatea supremă în conducerea lui Israel.

Stabilindu-se în Canaan, în mijlocul unor popoare păgâne, iudeii au început să se închine la idoli și să nu mai asculte de Dumnezeu. Așadar, ei nu mai respectau legile pe care le-au primit încă din timpul lui Moise.

Astfel, în istoria poporului evreu începe o nouă perioadă, numită a judecătorilor, care a durat până la instaurarea perioadei regale. Acești judecători au fost aleși de Dumnezeu, din vreme-n vreme. Misiunea lor era aceea de a izbăvi poporul evreu de alte neamuri și de a le menține trează credința în Dumnezeu și conștiința națională.

5. Comunicarea subiectului lecției noi și a obiectivelor urmărite

În lecția de astăzi, vom vorbi despre „Dreptate și evlavie“ evidențiate în viața lui Samson și Samuel, două figuri ilustre din perioada judecătorilor.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Așa cum am mai spus, în acele vremuri, oamenii nu ascultau de poruncile lui Dumnezeu și se închinau la idoli. Dar Domnul i-a pedepsit și i-a dat în mâinile filistenilor, timp de 40 de ani. Totuși, El pregătea pentru poporul Său, un salvator, un judecător ce avea să-i salveze atât de sub dominația filistenilor, cât și de sub păcatul care a pus stăpânire asupra lor.

Astfel, în localitatea Tora, trăia un om pe nume Manoe, din seminția lui Dan, împreună cu soția sa. Erau necăjiți că nu puteau avea nici un copilaș. Dar Domnul îi înștiințează printr-un înger, că vor avea un băiat pe care nu-l vor tunde, și cu care El are mari planuri pentru eliberarea poporului. Acest băiat se numea Samson. El crescuse mare, dar părinții lui nu l-au tuns niciodată.

Samson ajungând bărbat s-a umplut de Duhul lui Dumnezeu și de putere. Să vedem de ce era el în stare. Mergând spre localitatea Timna, îi iese în cale un leu puternic. Puterea lui Dumnezeu fiind asupra sa, l-a omorât pe leu cu atâta ușurință, ca și cum ar fi fost un miel, fără a avea nimic în mână.

O altă faptă de vitejie a lui Samson a fost prinderea a trei sute de vulpi. Le-a legat pe două câte două de cozi și punându-le o făclie aprinsă, le-a dat drumul prin lanurile de grâu ale filistenilor și chiar până în grădinile de măslin. Totul a fost distrus. Iar acest fapt a atras mânia celor păgubiți. O mie de filisteni au venit să-l omoare pe Samson. Israeliții, văzând atâția dușmani, s-au speriat și l-au rugat să se predea. Astfel, s-a lăsat legat de confrații săi, garantându-i-se doar viața. Însă, odată ajuns în tabăra adversă și-a dezlegat legăturile funiei de la mâini și luând o falcă de măgar, i-a omorât pe toți cei o mie de filisteni.

Altă dată mergând la Gaza, Samson a fost urmărit și o mulțime de filisteni stăteau la pândă, să-l poată prinde. La miezul nopții, el a ieșit din casa unde se adăpostea, ridică stâlpii și porțile cetății și le-a purtat pe umeri până pe vârful muntelui, lăsându-le acolo. Văzând și aceasta, filistenii se temeau foarte mult de Samson și nu îndrăzneau să năvălească asupra israeliților. Însă

începuseră să se întrebe: cum de are Samson o putere așa de mare? De unde îi vine această putere?

În valea Sorec, Samson cunoscuse o femeie pe nume Dalila, cu care s-a împrietenit, ea fiind deosebit de frumoasă. Dalilei i s-au promis însă mari sume de bani și bogății, dacă va reuși să afle secretul puterii lui Samson. După multe insistențe Samson a cedat și i-a dezvăluit că dacă ar fi tuns, ar pierde marea putere cu care a fost înzestrat. Dalila atât a așteptat. În somn i-a tăiat părul și l-a dat apoi în mâinile filistenilor. Aceștia i-au scos ochii și l-au aruncat în temniță. Acum Samson stătea singur în întunecimea celulei și învârtea la râșniță. Era părăsit de toți, chiar și de Dumnezeu. Și aceasta-l durea cel mai tare: absența Domnului său. Chiar dacă părul începea să crească și să ajungă la fel ca înainte, starea în care se afla el, nu mai era aceeași. Puterea aceea deosebită îl părăsise, deoarece Duhul lui Dumnezeu nu mai era cu el. Și ce tristețe apăsătoare este să constați că te-a părăsit Domnul! Poți să fii chiar în mijlocul unui palat, înconjurat de oameni binevoitori, și de toate bunătățile lumii acesteia, dacă lipsește Dumnezeu, lipsește tot ce are valoare și nu mai ai nimic, și pe nimeni! ...

Într-una din zile, mai marii filistenilor și toți curtenii de seamă, s-au adunat la petrecerea care urma jertfei aduse zeului lor, Dagon. Fusese adus acolo și Samson pentru a-i înveseli și a fi umilit. Fiind orb a trebuit ajutat de cineva. El însă a cerut să fie apropiat de unul din stâlpii de susținere ai acelui templu uriaș, pentru a avea un punct de sprijin. Știindu-se că Samson va fi adus în acea sală, s-au mai adunat încă vreo trei mii de bărbați și femei, care stăteau pe unde apucau: îmbulziți pe la ușă, sau chiar sus pe acoperiș. Veniseră cu toții să se distreze, văzându-l pe Samson fără nici o putere. Acum nu se mai temeau, nu se mai îngrozeau de el, ci doreau să-l ironizeze. Dar ei nu știau că de Domnul Dumnezeul lui Israel nu ai voie să-ți bați joc! Spre deosebire de zeii (idolii) lor, El era Domnul cel viu, care judecă după dreptate, dând fiecăruia după faptele lui.

Samson, stând deci între doi stâlpi de susținere ai templului, a strigat către Domnul său: „Doamne, Dumnezeule! Adu-ți aminte de mine. Te rog, Dumnezeule, dă-mi putere numai de data aceasta, și cu o singură lovitură să mă răzbun pe filisteni pentru cei doi ochi ai mei!“ Iată distracția ce le-o oferea Samson. Apucând cu brațele sale puternice doi dintre stâlpii pe care se rezema casa, i-a clătinat și i-a doborât. Au căzut astfel sub dărâmături, toți cei prezenți acolo. Muriră într-o mare spaimă și groază, deoarece văzură în loc de „distracție“ marea putere a Dumnezeului lui Is-

rael. Dacă nu L-au cunoscut în timpul vieții, au avut prilejul să-L cunoască înainte de a muri, dar era prea târziu...

Desigur că Samson a murit și el, fiind îngropat în mormântul tatălui său Manoe. El fusese judecător în Israel douăzeci de ani.

Așa cum am spus, o altă figură ilustră, în rândul judecătorilor, este Samuel. Despre Samson știm că a fost fiul atât de dorit de o familie ce nu putea avea copii. A fost dăruit de Domnul pentru slujba Sa. Să vedem acum ce putern spune despre Samuel?

În Ramataim-Tofin din Muntele Efraim, locuia un bărbat pe nume Elcana, fiul lui Ieroham. El avea două neveste: una dintre ele se numea Penina, iar cealaltă Ana. Cu toate că Penina avea copii mulți, Elcana o iubea pe Ana, deoarece era frumoasă, bună și credincioasă Dumnezeului lui Israel. Penina a observat aceasta și era geloasă pe Ana. Din răzbunare, își bătea joc de ea în public pentru că nu putea avea copii — și stiți voi, că pe vremea aceea era mare binecuvântare să ai copii mulți și mare rușine să nu ai nici unul. Ana se necăjea, dar păstra totul pentru ea... Nu riposta în fața Peninei. Ea știa că lui Dumnezeu nu i-ar fi plăcut o astfel de purtare. Inima ei însă se tulbura ori de câte ori era apostrofată de Penina.

Elcana obișnuia să urce la Templul de la Silo, în fiecare an. Penina și Ana îl însoțeau. Deosebirea între ele era că Penina se închina doar pentru că așa era obiceiul. În schimb Ana o făcea din ascultare și cu dragoste față de Dumnezeul lui Israel. Ea încerca să urmeze voia Lui, cât mai bine putea, iar Domnul știa și o ajuta. Penina nu se sfia să-și bată joc de Ana, chiar și la Templu. Și acest fapt o întrista pe Ana și mai mult.

Astfel, fiind odată la Templu, cu inima obosită de o suferință ce parcă n-o mai putea purta, îngenunche și se rugă, încredințându-i Domnului ei toată povara necazului ce-o apăsa prin greutatea ei. „Doamne, Dumnezeul oștirilor!“ începu ea, închinându-se slavei divine fără margini: „dacă vei binevoi să cauți spre întristarea roabei Tale, dacă-ți vei aduce aminte de mine și nu vei uita pe roaba Ta, și dacă vei da roabei Tale un copil de parte bărbătească, îl voi închina Domnului pentru toate zilele vieții lui, și brici nu va trece peste capul lui“. Așa s-a rugat Ana, spunând exact ce dorea, cu sinceritate totală și cu credință mare. A știut că Domnul a ascultat-o, din ce i-a răspuns Eli, preotul din acel Templu: „Du-te în pace, și Dumnezeul lui Israel să asculte rugăciunea pe care I-ai făcut-o!“ (Regi l, 17). Și așa s-a și întâmplat!

Ana i-a pus fiului ei numele Samuel. S-a bucurat de prezența lui lânga ea doar cât îl avea la piept. Atunci când Samuel avea

cam 3 anișori l-a luat și l-a dus la Templu, pentru a crește pe lângă preotul Eli și a-i sluji lui Dumnezeu. A făcut exact cum a promis în rugăciunea ei. Și-a ținut legământul, iar Dumnezeu își va revărsa nemărginita Lui bunătate și dragoste, binecuvântând acest copil și făcând din el unul din cei mai mari judecători ai neamului.

De bucurie că Samuel a fost primit la Templu, Ana a cântat o cântare de laudă. Și voi puteți s-o cântați alături de ea, atunci când inima vă este plină de recunoștință și bucurie pentru dragostea cu care vă înconjoară Domnul. Cineva a chiar versificat-o. Urmăriți-o ce frumos sună:

„Mi se bucură inima-n Domnul,
Căci puterea mea El a-nălțat
Spre vrăjmași gura larg mi-e deschisă
Că ajutorul Său m-a bucurat.
Nimeni nu este-așa sfânt ca Domnul
Nu este-alt Dumnezeu peste tot
Nu e stâncă așa cum e Domnul
Dumnezeu cel Prea ănalt, Savaot!“

(Traian Dorz — vezi Regi 2, l–5)

Samuel se bucura și el că va sta la Templu, în casa Domnului său. Dormea în camera mică de lângă cea a preotului Eli. Trebuie să spunem că Eli avea doi fii. Erau și ei preoți și aduceau jertfe la Templu. Purtarea lor, însă, nu era după voia lui Dumnezeu. Eli știa despre starea lor, dar din nefericire nu avea atâta putere de convingere încât să-i întoarcă de pe căile rele pe care au apucat. Deși trăia în mijlocul acelor oameni răi, Samuel îl iubea pe Domnul. Nu-l deranja răutatea lor atâta vreme cât Domnul îl ocrotea și se îngrijea de el.

Într-o noapte, Samuel a fost trezit de o voce care-l striga. Crezând că este preotul Eli s-a dus în camera lui. Dar nu preotul îl strigase. Iar Samuel s-a dus din nou la culcare. Când se întâmplă a treia oară, Samuel a fost sfătuit de Eli să răspundă chemării pe care Domnul o face. Samuel se duse în camera lui și așteptă. Inima îi bătea tare, de teamă și emoție. Oare chiar dorea Domnul să-i vorbească? Ce minunat ar fi! Ar fi lucrul cel mai îmbucurător care i s-ar putea întâmpla. Și iată că auzi din nou vocea strigându-l. El răspunse așa cum a fost învățat de Eli: „Vorbește, Doamne, căci robul Tău ascultă“. Și Domnul îl anunță că cei doi fi ai preotului vor fi pedepsiți, murind amândoi chiar în aceeași zi, iar tatăl lor, Eli va muri și el la scurt timp. Într-adevăr, așa s-a întâmplat. Când Eli a aflat că cei doi fii ai lui au murit amândoi

în războiul cu filistenii, a murit și el. Aceasta a fost pedeapsa pentru păcatele lor.

Acum Samuel era judecător al poporului Israel. Domnul îl iubea și-l sprijinea în dragostea Sa. În acest fel Samuel a reușit să întoarcă poporul evreu la credința cea adevărată. El a spus evreilor că numai dacă se vor încrede puternic în Dumnezeu, vor avea izbândă împotriva filistenilor.

„Samuel a fost judecător în Israel în tot timpul vieții lui. El se ducea în fiecare an și cerceta Betelul și Ghilgalul și Mitpa și judeca pe Israel în toate locurile acestea. Apoi se întorcea la Rama, unde era casa lui; și acolo judeca pe Israel. Și a zidit acolo un altar Domnului“ (I Regi 7, 15–17).

Îmbătrânind, Samuel a pus pe fiii săi judecători peste Israel. Aceștia însă nu judecau drept și aveau purtări neplăcute. Poporul răzvrătindu-se a venit la Samuel să-i ceară un rege. Fiind sfătuit de Dumnezeu, Samuel le-a arătat drepturile unui rege. Poporul fiind de acord cu ele, Samuel l-a uns rege pe Saul, din seminția lui Beniamin. Acesta este momentul de început al perioadei regale, teocratice (puterea lui Dumnezeu, conducere după legea Domnului) a poporului evreu, Samuel fiind ultimul judecător.

Samuel a mai trăit mulți ani, povățuind pe rege și pe popor, iar când a murit a fost plâns de tot poporul și înmormântat cu cinstea care i se cuvenea.

7. Fixarea cunoștințelor

În ce epocă și-au desfășurat activitatea Samson și Samuel? (În epoca numită a „judecătorilor“). Cu cine se războiau evreii în această perioadă? (Cu filistenii). Părinții celor doi judecători cum i-au avut? (Prin binecuvântarea lui Dumnezeu, fiindcă mamele lor nu puteau avea copii). Acestea erau femei evlavioase? (Da, erau evlavioase. Și tocmai de aceea Domnul le-a făcut dreptate, dăruindu-le câte un copil, care vor deveni mari personalități în Israel). Ce vedem de aici? (Că evlavia nu rămâne nerăsplătită de dreptatea lui Dumnezeu). Unde a avut Samson putere? (În păr). Cine i-a descoperit-o? (Dalila, care i-a tăiat părul și prinzându-l, dușmanii i-au scos ochii). El cere ca dreptatea lui Dumnezeu să se mai arate încă odată. Când s-a arătat? (Când a dărâmat Templul păgân murind alături de el încă 3 000 de oameni). Pe de altă parte și evlavia Anei a fost binecuvântată de dreptatea lui Dumnezeu, dându-i un fiu).

8. Temă pentru acasă

Se va citi din Sfânta Scriptură despre Samson și Samuel, ca pilde de evlavie și de dreptate în fața lui Dumnezeu; Cartea „Judecătorii" cap. 13–16 și I Regi 1–4.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă

Istoria femeii Rut

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Am văzut până acum ce minunat se îngrijește Domnul de poporul evreu și ce mult îl iubește. De fapt, adevăratul popor al lui Dumnezeu este alcătuit din toți aceia care I se supun și împlinesc voia Sa.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Vom vedea în lecția de astăzi că „Dumnezeu iubește și pe cei de alt neam", cercetând „Istoria femeii Rut".

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

În poporul israel era o femeie, pe care o chema Naomi. Ea locuia în Betleem, împreună cu soțul ei, Elimelec și cu cei doi fii ai lor. Elimelec lucra pe câmp, cultivând grâul. Când era copt îl secera și apoi îl treiera și ducea toate boabele frumoase la Naomi. Ea măcina grâul și din făină cocea pâine pentru toți ai casei.

Dar, odată veni o vreme când tot grâul semănat se usca, iar Naomi nu mai avea din ce să facă pâinea. Nu mai avea nimic de mâncare. Ce ar fi putut să facă? Nici vecinii nu mai aveau de mâncare, deci nu puteau s-o ajute. Era foamete în țara Canaanului. Atunci, Naomi și familia ei, au plecat în țara Moab, unde era destul grâu și nu mai îndurau foame.

Naomi a locuit mult timp în țara aceasta, dar necazurile nu au ocolit-o. Mai întâi a murit soțul ei, Elimelec. Nu-i mai rămaseră decât cei doi fii. Aceștia se căsătoriseră cu fete din Moab. Pe una o chema Orfa, iar cealaltă se numea Rut. După câtva timp și cei doi fii se îmbolnăviră și muriră. Era tare necăjită Naomi. A rămas singură în țară străină. Dar totuși le mai avea pe Orfa și Rut, pe care le iubea ca și cum ar fi fost chiar fetele ei. Naomi începuse să le vorbească despre Dumnezeu, cât este El de puternic, dar și de bun, cât de aspru pedepsește pe cei răi, iar pe cei ascultători, cum îi copleșește cu dragostea și binecuvântarea Sa. Orfa era mai nepăsătoare, dar Rut asculta cu interes tot ce-i povestea Naomi despre Dumnezeul cel viu și adevărat. Punea chiar întrebări, deoarece dorea să afle cât mai multe despre cum trebuie să fie un adevărat fiu al Domnului. Dorea să cunoască tot, pentru a I se închina și a-I aduce slavă.

Cam după zece ani de ședere în țara Moab, Naomi s-a gândit că și în orășelul ei, Betleem, ar fi destul grâu pentru pâine. Deci, porni la drum, iar Orfa și Rut plecară și ele cu ea, s-o conducă. Ele erau atașate de Naomi, deoarece fusese pentru ele o mamă bună și iubitoare. După ce străbătuseră o bucată bună de drum, Orfa se despărți de Naomi. Rut însă, a insistat s-o însoțească până în Betleem și să locuiască acolo împreună. Naomi s-a bucurat; știa că singură i-ar fi fost urât și greu. Dar oare numai din atașament pentru Naomi, Rut a putut să-și părăsească pământul natal, pentru a locui într-o țară străina? În inima ei era ceva mai mult decât sentimentele față de Naomi. Era dragostea ei pentru Dumnezeu. Nu s-a gândit decât că în țara Canaan va locui printre oameni care slujesc și ei Domnului ei. Și știa, simțea în inima ei că și pe ea o iubește Dumnezeu, chiar dacă era de alt neam.

Să vedem deci cum a decurs viața pentru Rut. După o călătorie lungă, ajunseră la Betleem. Naomi plecase cândva ca o femeie tânără și fericită; acum se întorcea ca o femeie bătrână și tristă. Din fericire, casa ei mai exista, și putea locui în ea împreună cu Rut.

Era vară, și în jur lanurile mănoase de grâu galben străluceau sub mângâierea soarelui și se unduiau mlădioase în bătaia vântului.

Oamenii erau ocupați cu seceratul grâului, dar Naomi nu avea grâu, deoarece nimeni nu semănase pentru ea. Ce ar putea să facă acum? Totuși avea nevoie de grâu, să facă pâine. Atunci, Rut îi spuse: „Mamă, voi merge eu pe câmp să adun spicele de grâu, care rămân pe urma secerătorilor!“

S-a trezit Rut, înainte de ivirea zorilor și plecă în lanul de grâu. Fiind săracă, secerătorii i-au dat voie să adune spicele rămase. Se apucă de treabă. În răcoarea dimineții fusese mai ușor, dar curând soarele începu să dogorească neîndurător. Rut însă știa că trebuie să rămână pe câmp până seara pentru a aduna cât mai multe boabe de grâu. Munca devenea mai grea, căldura, tot mai arzătoare și mai copleșitoare, dar Rut era singura care putea face acest lucru. Naomi îmbătrânise mult. Însă dacă ar fi rămas în țara ei, în Moab, desigur că nu ar fi fost nevoie să-și câștige bucățica de pâine cu atâta sudoare. Rut nu avea timp pentru astfel de gânduri. Ea îi aducea slavă Domnului că s-a lăsat cunoscut și de ea, că se lasă iubit de ea și că-și revarsă nemărginita dragoste și binecuvântare și în inima ei. În gândirea și simțirea ei, Dumnezeu ocupa primul loc. Și numai El îi dădea putere sufletului și brațelor să muncească chiar și pe arșiță. Ea era lângă Domnul, de ce s-ar putea teme sau neliniști?

Dumnezeu întotdeauna se îngrijește de cei care-L iubesc. Să vedem acum, cum se îngrijește de Rut.

Secerătorii pe urma cărora mergea Rut, erau servitorii unui om bogat, pe care-l chema Boaz. După un timp, veni însuși proprietarul să vadă cum merge treaba. Observă fata care era așa de harnică în căutarea spicelor. El întrebă: „Cine este aceea? — Este Rut, cea care a venit cu Naomi din Moab“, — i se răspunse. Boaz se bucură să afle că Rut venea să culeagă spice de pe câmpul lui. Se duse la ea, spunându-i: „Vino în fiecare zi să strângi spicele aici. Servitorii mei vor fi buni cu tine. Când îți va fi sete, îți vor da apă să bei. Nu merge pe pământul altuia“. Rut fu tare fericită. Știa că îndurarea Domnului este cu ea. Făcu o plecăciune adâncă înaintea acestui om bogat, și-l întrebă: „De ce ești așa bun cu mine?“ Boaz îi răspunse: „Pentru că și tu ai fost bună cu Naomi, care este rudă cu mine“. Boaz le spusese secerătorilor: „Faceți în așa fel ca ea să găsească multe spice. Lăsați să cadă spice pe jos, ca Rut să aibă ce strânge!“ Astfel, Rut reuși să adune un sac de spice. Ducându-le la Naomi se bucurară împreună, iar Rut îi povesti despre acel om bun și bogat ce se numeste Boaz.

A doua zi se duse iarăși pe ogorul lui Boaz, și a treia zi la fel, până la terminatul secerișului. Și când totul a fost adunat, a avut loc o mare sărbătoare în Betleem. Boaz cel bogat sărbători nunta sa cu Rut, cea săracă, dar a cărei mare bogăție a fost sufletul ei curat și smerit dăruit Domnului. Iar nu după mult timp, Dumnezeu le dădu un băiețas care va fi bunicul lui David. Iar David? El va fi cel din a cărui seminție se va naște Mântuitorul lumii.

Vedeți ce mare preț a avut Rut înaintea lui Dumnezeu și ce mult a iubit-o El, chiar dacă a fost de alt neam!

Intuiția se face arătându-se tabloul moabitencei Rut lucrând la câmp.

7. Fixarea cunoștințelor

Cine a fost Rut? (O moabiteancă căsătorită cu unul din copiii evreicei Naomi.) Ce s-a întâmplat cu Naomi? (I-a murit și soțul și fiii). Rut a părăsit-o? (Nu). De ce? (Fiindcă credea și se închina Dumnezeului celui viu și adevărat despre care i-a vorbit Naomi). Ce s-a întâmplat apoi? (Rut a fost de mare ajutor pentru Naomi, și pentru ca să poată trăi a adunat spice de pe ogorul lui Boaz. Până la urmă văzând sufletul ei curat și sincer, dăruit Domnului, Boaz se căsătorește cu Rut și vor avea un fiu, care va deveni bunicul lui David, din a cărui seminție sa va naște Mântuitorul lumii). Ce ne demonstrează acest fapt? (Ne arată că Mântuitorul provine după trup și din alt neam nu numai din cel al lui Israel, fapt care demonstrează că mântuirea adusă de El are un caracter universal, adresându-se tuturor popoarelor lumii și nu numai unui singur popor).

8. Aplicarea

Vă voi citi niște versuri scrise de un talentat poet creștin, care își aseamănă strădania lui cu cea a lui Rut:

„Din zorii zilei mele în lanul Tău m-am dus
Culegător de spice, așa cum Tu mi-ai spus.
Cântau secerătorii, eu îi urman tăcut
Sfios și singuratic și lăcrimând ca Rut.

Prin tot zăduful zilei sub soarele arzând,
Cu fruntea aplecată m-am ostenit tăcând,
Dorind când vine seara să-Ți pot aduce-n prag
C-o dragoste smerită toți snopii strânși cu drag.

Mă rușinez de rodul puțin agonisit
Dar Tu cunoști arsița prin care m-am trudit
O, iată vine noaptea, Îți cer un adăpost
S-adorm cu cei cu care la munca Ta am fost.

Întinde-Ți peste mine veșmântul Tău, tăcut
La Sfintele-Ți picioare s-adorm și eu, ca Rut
Iar Mâine Dimineață, mă scoală fericit
Să-ntâmpin Bucuria spre care-am suferit“.

(Traian Dorz)

9. Temă pentru acasă

Se va citi din Sfânta Scriptură întreaga carte Rut.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Saul și David

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Am văzut din lecția trecută că David l-a biruit pe Goliat, în vremea în care poporul evreu era condus de Saul. Cu această ocazie Saul îl cunoaște pe David, fiul lui Iesei. Oare se mai întâlnesc aceste două personaje, pe parcursul vieților lor?

5. Comunicarea subiectului lecției noi și a obiectivelor urmărite

Vom vedea în lecția de azi în ce împrejurări, referindu-ne la: „Saul și David“.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Ne amintim din lecția trecută, că David a ieșit învingător împotriva filistenilor. Deci, mergând el alături de Saul, lumea îl întâmpina cu urale, strigând: „Saul a biruit mii, iar David, zeci de mii!“ Trebuie să recunoaștem că aceasta nu a fost tocmai pe placul lui Saul. Se temea ca nu cumva, David să câștige mai multă popularitate și faimă, și într-o bună zi să fie numit rege în

locul său. În felul acesta apare în sufletul lui Saul invidia. De fapt Saul nu știa că mai demult, cu câțiva ani în urmă, Samuel l-a uns rege pe David cu untdelemn sfințit...

Să vedem însă cum s-a întâmplat: Domnul îi spusese lui Saul să poarte război cu Amalec și cu Ierim, să distrugă tot și să nu cruțe nimic. Saul nu s-a supus; el l-a lăsat în viață pe Agag, regele lui Amalec și a luat pradă de război din tot ce fusese mai bun. Datorită neascultării și nesupunerii lui Saul, Dumnezeu i-a poruncit lui Samuel să-l ungă rege pe David, fiul lui Iesei din Betleem, din seminția căruia se va naște Mântuitorul lumii.

Vă spusesem însă mai înainte că Saul a devenit invidios pe gloria lui David. La o altă răfuială cu filstenii, prin sprijinul lui David, poporul evreu a ieșit din nou victorios. Laudele desigur că erau și acum adresate lui David. Trebuie să mai spunem că Duhul Domnului nu a mai fost asupra lui Saul, datorită neascultării sale, ci Dumnezeu îi trimite un duh rău. Pentru stările când acest duh îl tulbura, Saul l-a luat pe David să-i cânte la harpă și să-l liniștescă. După victoria despre care am amintit, în timp ce David cânta, Saul a aruncat spre el o suliță, dar nu a reușit să-l ucidă, deoarece se ferise.

La scurt timp, împrejurarea aceasta s-a repetat, iar David a scăpat din nou. Invidia și dușmănia lui Saul față de David, deja nu mai erau ascunse. Era evident că-i dorea moartea, pentru a-și păstra tronul. Constatând toate acestea, David s-a ascuns undeva departe în Munții Enghedi. SauI însă l-a urmărit, împreună cu un mare număr de soldați. David era chiar în peștera în care se adăpostise Saul pe timpul nopții, dar nu a știut că cel urmărit era chiar așa de aproape. Dimineața însă a văzut că o parte din haina sa era ruptă și se afla în mâna lui David. Atunci a înțeles că de fapt ar fi putut fi omorât de David, dar a fost cruțat. David era un om credincios și temător de Dumnezeu. El știa că nu are voie să ucidă. De aceea l-a iertat pe Saul, arătându-i doar că s-ar fi putut răzbuna pe el, însă nu și-a arătat nici un fel de ură sau de răzbunare. Lui Saul i-a părut deodată rău de intenția sa, dar se pare că aceasta nu a durat mult timp. Astfel, aflând că David s-a refugiat în pustiul Zif, a plecat din nou să-l caute și să-i ia viața. Inima sa era plină de dușmănie și de gânduri rele și urâte. Chiar departe fiind David, Saul nu-și putea afla liniștea până ce nu-l știa mort. Uitase el oare de bătălia cu Goliat? Cât era de simplu îmbrăcat și neînarmat David? Și totuși a izbutit. Saul probabil nu a înțeles că mâna lui Dumnezeu a fost cea care a adus victoria. Contrastul dintre înfățișarea simplă a lui David, și cea a uriașului Goliat, a fost mare. Dar contrastul între Goliat și Dumnezeul lui

David era hotărâtor. Oare Saul nu a înțeles că atâta vreme cât Dumnezeu este alături de David, nimeni nu-l poate învinge oricât ar dori acest lucru?

Înainte de a-l găsi pe David, Saul și-a întins corturile, pregătindu-se pentru înnoptare. Planificase pentru ziua următoare căutarea zonelor în care David trebuia găsit și răpus. Liniștea nopții plutea deasupra taberei lui Saul. Toți dormeau obosiți după drumul lung și anevoios străbătut în timpul zilei. Iată că cineva s-a furișat printre corturi și încet, încet s-a strecurat în cel al lui Saul, luând de acolo numai sulița și vasul cu apă al regelui. Toate s-au petrecut în mare liniște și cu grijă deosebită, încât nimeni nu a observat vreo mișcare. Dimineața, când toți ostașii se trezeau și ieșeau din corturi pentru a se pregăti din nou de drum, un glas cunoscut ce venea dinspre culme, a spintecat aerul. Vocea se adresa generalului lui Saul, Abner: „De ce nu păzești pe rege, stăpânul tău?“ Atunci, abia a înțeles și Saul prin ce mare primejdie trecuse, a înțeles că David a fost din nou atât de aproape de el încât l-ar fi putut ucide din nou cu cea mai mare ușurință. Și totuși nu a făcut-o. L-a iertat. Dușmăniei i-a răspuns cu iertare. I-a arătat numai ce s-ar fi putut întâmpla cu el, să-l înfricoșeze, să-și vină în fire și să se liniștească.

Lungul șir al războaielor cu filistenii nu a luat sfârșit. David însă nu a mai luptat. Poporul evreu era condus de Saul și a fost înfrânt. Mai mult decât atât, au murit și cei trei fi ai săi: Ionatan, Aminabad și Melchișua. Rămânând singur și cu onoarea pătată de această înfrângere, Saul a preferat să-și ia viața singur. S-a aruncat în propria-i sabie. Acesta a fost sfârșitul trist al celui ce din dușmănie a încercat să omoare un uns al lui Dumnezeu. David însă i-a răspuns totdeauna prin iertare. Și iertarea a ieșit biruitoare. Vom vedea în lecția următore ce viitor măreț i-a pregătit Domnul.

Intuiția se va face arătându-se scene oglindind dușmănia lui Saul față de David și iertarea acestuia.

7. Fixarea cunoștințelor

Cum s-a comportat David față de poporul său? (Cu dăruire și cu mult curaj s-a angajat în lupta contra lui Goliat și contra filistenilor). Dar față de regele Saul? (Cu supunere și cinstire). Dar Saul față de David? (Cu invidie și dușmănie). Până unde a mers ura lui Saul față de David? (Până la tentativa de a-l ucide și la neîntrerupta urmărire de a-i curma zilele vieții). Cum a răspuns David la dușmănia lui Saul? (Prin iertare și cinstire. De două ori

putea să-l omoare, dar nu s-a răzbunat, ci l-a iertat, căutând să-i acorde în continuare cinstirea cuvenită). Ce ne arată David prin atitudinea lui iertătoare? (Că Dumnezeu nu iubește răzbunarea, și că vom fi pe placul lui Dumnezeu dacă vom răsplăti răul cu binele, ura cu iubire, dușmănia cu iertarea).

8. Temă pentru acasă

Se vor citi capitolele 23 și 24 din cartea I Regi, unde este relatată prigonirea lui David de către Saul.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

David și Goliat

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Vă amintiți desigur că poporul Israel, așezat în mijlocul unor popoare păgâne, a avut dese conflicte armate cu acestea. Într-una din luptele cu filistenii, se evidențiază un personaj deosebit.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Vom vedea în lecția de astăzi lupta dintre David si Goliat.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Pe vremea aceea (sec. XI î. d. H.) la conducerea poporului Israel, era Saul, numit rege de către Samuel.

Fiind atacați de filisteni, au venit în luptă în Valea Stejarului. De o parte a văii, pe un munte erau filistenii, iar pe cealaltă parte erau israelitenii. Se pregătea o luptă foarte grea. Pentru a fi siguri de victorie, filistenii au apelat la o viclenie. Astfel, un om de mărime gigantică din armată, pe nume Goliat a ieșit în fața evreilor, provocând la bătaie și spunând, „Că dacă vreun israelit

îl va învinge, biruința va fi de partea lor și invers, dacă va învinge el, succesul bătăliei va aparține filistenilor.“ Dar nimeni nu avea curajul să-l înfrunte. Era oare poporul evreu un popor puțin curajos? Desigur că nu, dar acest om era un uriaș îmbrăcat în zale, cu un coif pe cap, cu sabie și cu o suliță al cărui vârf bine ascuțit, amenința strălucind sfidător în bătaia soarelui. Toți câți s-au luptat cu el, au fost învinși.

În tabăra israelitenilor se aflau și fiii lui Iesei. Ei aveau un frate mai mic, pe nume David care a rămas pe câmp să păzească turma de oi. Ca păstor s-a dovedit a fi destoinic. Cu o singură praștie de piele a reușit să omoare un urs și un leu, când oile sale erau atacate.

Într-una din zile, Iesei l-a trimis pe David, cu niște pâine și brânză, la frații săi. El dorea mai ales să primească vești de la fiii săi.

Ajungând pe front, David îl văzu și el pe Goliat, înaintând între cele două tabere, amenințând, și, ce era mai grav, adresând cuvinte de ocară Dumnezeului lui Israel. Făcu aceasta timp de 40 de zile. David îl iubea mult pe Domnul, iar cuvintele rele ce le auzise erau de neiertat, determinându-l să pornească împotriva trufașului Goliat. După ce a primit încuviințarea de la Saul, s-a pregătit de luptă. A fost înarmat cu sabie și suliță, i s-a pus armură și chiar coif. Dar când să facă primul pas, toate acestea erau atât de grele, încât nici nu se putea mișca... Renunțând la acest echipament militar, și-a luat praștia și câteva pietre netede și ascuțite. Se înfățișă înaintea uriașului Goliat în ținuta sa de păstor. Nici un filistean nu și-ar fi putut imagina că tocmai el vrea să se opună puternicului Goliat, când au fost atâția înaintea lui, mult mai viteji, care au trecut prin ascuțisul suliței înfricoșătoare. Nici unul dintre ei nu bănuia măcar, că acel cu care se va lupta Goliat, este de fapt Dumnezeu, cel batjocorit de el. David îl iubea pe Domnul,și așa cum am mai spus, cei ca el nu sunt lăsați singuri atunci când pornesc la luptă în Numele Lui. David nu s-a temut de Goliat, nici de armele lui. Dar lupta părea pierdută înainte de a începe... Cum ar putea un copil să-l înfrunte pe Goliat? Dar David a pornit prin puterea credinței, care era mai mare decât forța uriașului Goliat!

Iată-l acum pe uriașul Goliat și tânărul neînfricat David în mijlocul văii; străjuită de o parte și de alta de coamele munților pe care erau desfășurate armatele celor două tabere. Goliat începe să râdă și să-și bată joc de adversarul său. David însă nu se lasă intimidat. El știa că Domnul îl va ajuta. Când uriașul înainta câțiva pași, pornind bătălia, David își pregătea praștia. Dând

drumul pietrei, aceasta nimeri chiar în fruntea lui Goliat. Acesta căzu la pământ, iar David îi reteză capul chiar cu sabia lui și-l purtă ca trofeu al victoriei sale, până în fața împăratului Saul.

Odată răpus Goliat, învingerea armatei filistenior era pecetluită conform înțelegerii de la început. Astfel, evreii și-au fugărit inamicii și au obținut o mare victorie împotriva lor. Datorită lui David? Într-un fel, da. Deoarece el a avut curajul ca prin credința sa să se opună lui Goliat, cu inima plină de încredere în sprijinul Dumnezeului său, și astfel prin David, Dumnezeul cel adevărat a biruit, după cum sună versurile:

„Când pornești cu Domnul, birui pe vrăjmaș
Cât ar fi de tare și de uriaș
Doar te duci spre dânsul, și el cade jos
Tu ai biruința, — dar l-a-nvins Hristos“.

(Traian Dorz)

7. Fixarea cunoștințelor

Cine a fost Goliat? (Un uriaș din tabăra filistenilor care au atacat pe israeliți). Dar David? (Era fiul lui Iesei Betleemitul, păstor la oi). Care erau trăsăturile morale ale lui Goliat? (Era mândru, încrezător peste măsură în puterile sale; sfidător și disprețuitor chiar față de Dumnezeu). Dar David cum era? (Era modest și plin de încredere în Dumnezeul cel adevărat). Era drept ca un uriaș înarmat să se lupte cu un păstor neînarmat? (Nu era drept). La ce rezultat ne-am fi așteptat? (Ca David să fie învins). Dar până la urmă ce s-a întâmplat? (Dreptatea și puterea lui Dumnezeu sunt totdeauna mai tari decât trufia omenească). Cum vă explicați că David a ieșt biruitor? (Tocmai fiindcă nu s-a încrezut în forțele sale, ci în puterea lui Dumnezeu. Altfel spus, Dumnezeu a învins mândria prin smerenia lui David). Ce înseamnă aceasta? (Că „Dumnezeu stă împotriva celor mândri, iar celor smeriți le dă har“; sau că „Cel ce se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine, se va înălța“).

8. Temă pentru acasă

Se va citi din cartea I Regi, capitolul 17, în care ni se relatează despre David si Goliat.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Greșeala și pocăința regelui David – Psalmii

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Am văzut în lecțiile trecute că David, uns rege de către Samuel, a avut o serie de confruntări cu Saul. După moartea acestuia, i-a urmat pe tron, fiind numit rege de bătrânii lui Iuda. Dar abia după 7 ani și șase luni, prin îndelungate lupte a reușit să-i aducă pe toți evreii sub aceeași cârmuire la Ierusalim.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

În lecția de azi vom face cunoștință cu regele David ca rege evlavios, cu greșeala și pocăința lui, ca și cu nemuritoarea sa operă cunoscută sub numele de Psalmi.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Dacă în vremea lui Saul, poporul evreu a avut parte de numeroase războaie, regele David va instaura pacea și liniștea în poporul pe care-l conduce, înfrângându-i definitiv pe filisteni. Dar David nu a fost numai un bun strateg și conducător militar, ci și un rege evlavios, slujitor Domnului care l-a ales și uns rege peste Israel. Astfel prima sa acțiune după ce s-a urcat pe tron a fost mutarea Chivotului Legii de la Kiriat-Iarim (o localitate undeva la nord-vest de Ierusalim), în muntele Sionului, într-un locaș nou. Așadar, cu un alai de șaizeci de mii de oameni au luat chivotul din casa lui Aminadab, transportându-l în sunete de trâmbițe, dansând și veselindu-se. La cârma carului cu boi în care duceau chivotul, erau Uza și Aleio, fiii lui Aminadab. Dar boii se speriară și chivotul se clătină aproape să cadă. Atunci Uza îl sprijini și chiar în clipa când s-a atins de chivotul sfânt, muri fulgerător, datorită mâniei lui Dumnezeu. Ca urmare David nu a mai dus chivotul în cetatea sa, ci l-a lăsat timp de trei luni în casa lui Obed-Edom din Gat, iar binecuvântările lui Dumnezeu s-au revărsat asupra acestuia și întregii sale familii. Mai apoi, chivotul

a fost dus pe Muntele Sionului, de către preoți, în strigătele de bucurie ale poporului.

Dar totuși, David știa că acest chivot nu este așezat decât într-un cort. Încă nu exista nici o casă a Domnului. Alături de David era mereu proorocul Natan, căruia îi împărtășește dorința sa de a zidi o casă pentru Domnul. Transmițând voia lui Dumnezeu, Natan spune regelui că dacă-și va pune în aplicare planurile, binecuvântarea Sa va fi cu el, tot neamul său va ajunge vestit în lumea largă așa cum nu a mai fost până acum, deoarece din el se va naște Mântuitorul lumii, Domnul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Desigur că aceasta era o mare cinste, chiar cea mai mare, pe care un uns, un ales al Domnului ar putea-o avea.

Următoarea acțiune a regelui David a fost organizarea poporului. Astfel, au fost numiți câte un om care să supravegheze oștirea, dregători, scriitori. A numit preoți pe care i-a împărțit în 24 de cete, stabilind ca fiecare parte să facă pe rând slujbă timp de o săptămână. Leviții au fost și ei împărțiți în 24 de cete. O parte din ei cântând vocal și instrumental, cântările sfinte. Organizând poporul, David a reușit să impună credința monoteistă, adică într-un singur Dumnezeu drept, bun, atotputernic și adevărat.

Am spus de la început că David era ca om, și el supus greșelii. Astfel, pe când armata sa condusă de căpetenii era în război, a văzut pe acoperișul casei o femeie foarte frumoasă scăldându-se. A chemat-o la el aflând despre ea că se numește Bat-Seba, este fiica lui Eliam și nevasta lui Urie Heteul, un luptător de elită în armata sa. Pentru ca el să nu afle că Bat-Seba intrase în casa sa, David scrie generalului Ioab să-l pună pe Urie în lupta cea mai grea și să fie lăsat singur pentru a fi omorât. Dar dacă Urie, care murise nevinovat, nu a știut niciodată că David a păcătuit cu nevasta sa, Domnul a văzut păcatul regelui și prin intermediul proorocului Natan, David a fost mustrat pentru fapta sa.

Să citim din Sfânta Scriptură modul foarte sugestiv în care Natan mustră pe David: „Atunci a trimis Domnul pe Natan proorocul la David și a venit acela la el și i-a zis: „Erau într-o cetate doi oameni: unul bogat și altul sărac. Cel bogat avea foarte multe vite mari și mărunte, iar cel sărac n-avea decât o singură oiță, pe care el o cumpărase de mică și o hrănise și ea crescuse cu copiii lui. Din pâinea lui mâncase și ea și se adăpase din ulcica lui, la sânul lui dormise și era pentru el ca o fiică. Dar iată că a venit la bogat un călător, și gazda nu s-a îndurat să ia din oile sale sau din vitele sale, ca să gătească cina pentru călătorul care venise la el, ci a luat oița săracului și a gătit-o pe aceea pentru

omul care venise la el. Atunci s-a mâniat David cumplit asupra acelui om și a zis către Natan: „Precum este adevărat că Domnul este viu, tot așa este de adevărat că omul care a făcut aceasta este vrednic de moarte; pentru oaie el trebuie să întoarcă înapoi împătrit, pentru că a făcut una ca aceasta și pentru că nu a avut milă! Atunci Natan a zis către David: „Tu ești omul care a făcut aceasta! Așa zice Domnul Dumnezeul lui Israel. Eu te-am uns rege pentru Israel și Eu te-am izbăvit din mâna lui Saul, ți-am dat casa domnului tău și femeile domnului tău la sânul tău, ți-am dat ție casa lui Israel și a lui Iuda... pentru ce însă ai nesocotit tu cuvântul Domnului, făcând rău înaintea ochilor Lui? Pe Urie Heteul tu l-ai lovit cu sabia, pe femeia lui ți-ai luat-o de soție, iar pe el l-ai ucis cu sabia amoniților. Deci nu se va depărta sabia de deasupra casei tale în veci, pentru că tu m-ai nesocotit pe mine și ai luat femeia lui Urie Heteul ca să-ți fie nevastă...“ (II Regi 12, 1–10). El a înțeles marea greșeală pe care o făcuse înaintea Domnului, vărsând lacrimi de pocăință, spre a-și spăla vinovăția. Compunând Psalmul 50: „Miluiește-mă Dumnezeule, după mare mila Ta și după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegea mea. Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea și de păcatul meu mă curățește, că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu este pururea înaintea mea. Ție unuia am greșit și rău înaintea Ta am făcut, așa încât drept ești Tu întru cuvintele Tale și biruitor când vei judeca Tu...“. Dumnezeu l-a iertat, din dragoste pentru el. Dreptatea lui Dumnezeu impune ca greșeala să fie totuși pedepsită. Astfel, nu David va fi acela care va zidi Domnului o casă, ci fiul său, Solomon. Greșeala lui David a fost pedepsită de Dumnezeu și prin aceea că primul său fiu cu Bat-Seba va muri. Solomon este cel de-al doilea fiu al lui Bat-Seba, pe care David l-a încredințat proorocului Natan pentru a-l crește în ascultare și supunere față de poruncile lui Dumnezeu.

Dar David înainte de Solomon a mai avut din altă căsătorie un fiu cu numele Abesalom. Crescând mare el era un tânăr frumos cu un păr bogat și buclat. Știa că fiind primul băiat al lui David, ar fi trebuit să-i urmeze la domnie. Abesalom era însă foarte nerăbdător. Atâta vreme cât David încă trăia, el nu putea ajunge rege. Dar nerăbdarea lui l-a dus chiar la plănuirea morții tatălui său. Adunându-și toți supușii credincioși, Abesalom a pornit o luptă împotriva lui David. Acesta s-a retras într-un loc mai îndepărtat. Abesalom găsind Ierusalimul părăsit, s-a proclamat rege și dorea să-l aibă prizonier chiar pe tatăl său. Ce inimă falsă și haină se ascundea în dosul frumuseții fizice a lui Abesalom... Conducându-și armata sa Abesalom a plecat pe urmele lui David.

Dumnezeu avea însă grijă de regele poporului evreu. Astfel înfruntându-se cu soldații trimiși de David, Abesalom a fost învins, căutându-și scăparea în fuga prin pădure. Copacii erau deși și cu crengile lăsate mult în jos. Abesalom călare alerga cu pletele fluturând în bătaia vântului. Se agățară însă într-o creangă și rămase acolo atârnând, pradă soldaților regelui care-l ucid. David își iubea fiul și nu ar fi dorit ca Abesalom să fie omorât. De aceea plânge moartea lui, dar a înțeles că aceasta a fost pedeapsa cea dreaptă a lui Dumnezeu. „Cel ce a dorit să ucidă, a fost el omorât".

Deci Abesalom nu mai putea fi urmaș la domnie. Știți pe cine a ales Domnul? Pe Solomon, cel pe care El însuși l-a pregătit și l-a format prin intermediul proorocului Său, Natan.

David a fost rege, dar ca orice om viața sa a fost o succesiune de clipe fericite, de clipe de bucurie, cu cele de tulburare și întristare. Toate cele ce i-au bucurat sau apăsat inima, le face cunoscute urmașilor prin nepieritoarea sa operă cunoscută sub numele de „Psalmii". Există un număr de 150 de Psalmi, dintre care cei mai mulți sunt ai lui David. Prin Psalmi, David și-a deschis inima și întreaga ființă spre Dumnezeu, așa cum se deschid zorile zilei pentru ca primind lumină din lumina lui Dumnezeu și dragoste din dragostea Lui și dreptate din dreptatea Lui, să le poată comunica cu o simțire și fascinație unică. Se deosebesc astfel, Psalmi de laudă, de mulțumire, de rugăciune și cerere, de căință, de nețărmurită încredere; unii cu caracter istoric, alții didactic, iar alții mesianic. Ei sunt o oglindă a ceea ce este sufletul omului cu toate stările prin care trece, cu toate întrebările și răspunsurile sale... De aceea Psalmii au intrat în cultul Bisericii Ortodoxe.

Regele și profetul David moare după o domnie de 40 de ani (1013–973 în. Hs.), lăsând în locul lui pe Solomon. A fost înmormântat în Sion.

7. Fixarea cunoștințelor

David a fost un bun conducător militar și în același timp și un rege evlavios și profet. Ca rege evlavios el organizează cultul divin public în Sion și scrie mai mulți psalmi dintre care unii sunt mesianici, referindu-se la venirea lui Mesia și la jertfa Sa care ne-a izbăvit din păcat. Ca orice muritor el are greșeli, dar odată mustrat și pedepsit de Dumnezeu și-a îndreptat viața. De aici vedem limpede că nu e suficient să ne căim, să regretăm

păcatul; ci trebuie să luăm și hotărârea fermă de-a nu-l mai săvârși.

8. Aplicarea

Pentru conținutul lor plin de înălțare duhovnicească psalmii au intrat mai mult ca oricare altă carte din Vechiul Testament, în cultul Bisericii Ortodoxe, fiind citiți atât la slujbele de dimineață cât și la cele de seară.

9. Temă pentru acasă

Se va citi cartea Psalmilor. Se va memora Psalmul 50.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Înțeleptul rege Solomon

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Vă mai amintiți din lecția trecută, că am vorbit despre regele David. Spuneam despre el, că primul său fiu Abesalom a murit în împrejurările pe care le știți deci nu el este cel ce i-a urmat la conducerea poporului evreu. Am mai amintit despre Bat-Seba și cel de-al doilea fiu al ei, Solomon, pe care l-a format ca om al lui Dumnezeu, proorocul Natan. El este urmașul lui David, care a condus poporul Israel.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

În lecția de azi vom vorbi despre „Înțeleptul rege Solomon“.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Regele Solomon a condus poporul Israel, timp de 40 de ani (973–933 în. Hs.). El și-a început domnia având ca punct de sprijin sfaturile tatălui său, David. Astfel, David îi spunea că el va fi rege, adică mai presus decât orice om din popor, dar Dumnezeu este cel Prea Înalt și Atotcuprinzător, căruia trebuie să I se închine chiar și regele.

Într-o zi Solomon a mers la Ghibeon să aducă jertfă Domnului. Noaptea Dumnezeu i s-a arătat în vis, promițând că-i va da tot ce cere. Și Solomon a cerut: „Dă dar robului tău o inimă pricepută, ca să judece pe poporul Tău, să deosebească binele de rău! Căci cine ar putea să judece pe poporul Tău, pe poporul acesta așa de mare la număr!"

Domnului I-a plăcut și a apreciat că Solomon nu a cerut decât înțelepciune. Răsplătindu-l pentru aceasta i-a dat nu numai „minte înțeleaptă și pricepută, așa cum nu a fost nimeni înaintea sa" (I Împ. 3,12), ci și bogății și slavă așa cum nici un alt împărat nu a mai avut.

Iată că o dată se înfățișează înaintea împăratului două femei, având un singur copil și fiecare spunând că este al ei. Veniseră pentru ca Solomon să le facă dreptate și să dea copilul celei căreia era de fapt. Aceasta era într-adevăr o enigmă greu de dezlegat. De unde să știi al cui este copilul când fiecare spune că este mama lui? Dar judecata dreaptă a lui Dumnezeu era asupra lui Solomon. Să vedem cum a procedat el: a poruncit unui slujitor să aducă o sabie și să taie copilul în două. Când adevărata mamă a auzit așa ceva, s-a îngrozit și a preferat să-l dea celeilalte femei decât să-l omoare. Iar mama cea falsă a spus că poate fi tăiat copilul în două, deoarece în acest fel fiecare poate avea o parte. Acum, Solomon a știut cui trebuie dat copilul. În felul acesta, tot poporul evreu știa cât de înțelept este împăratul lor. Dar nu numai poporul evreu cunoștea înțelepciunea lui Solomon, ci încă mulți alții, deoarece faima sa s-a răspândit departe-departe, chiar până la regina din Saba. Aceasta era și ea o femeie înțeleaptă, care aflând despre Solomon, a dorit să-l cunoască personal. Și iată că într-o zi, Solomon primește vizita împărătesei. Discuția lor a impresionat-o pe împărăteasa din Saba mai mult decât s-ar fi așteptat. Măreția și inteligența lui Solomon nu a fost tot ce a cunoscut împărăteasa. Ea aflase că toate acestea se datorează Dumnezeului lui Israel. Cât de minunat trebuia să fie acest Dumnezeu al lui Solomon, că l-a făcut cel mai vestit dintre împărați!

Împărăteasa din Saba s-a întors în țara ei cu numeroase daruri și cu o foarte bună impresie despre regele poporului Israel.

Știți că lui David i-a fost respinsă intenția de a constriui o casă pentru Dumnezeu datorită păcatului săvârșit cu Bat-Seba. I s-a promis însă că Solomon, fiul lui va fi cel care va ridica această casă. A durat zece ani, până a fost finalizat templul. Realizat după modelul Cortului Sfânt, a avut o amploare și o strălucire unică. Solomon a clădit Templul de la Ierusalim, lângă palatul regal. Astfel, el asociază cultul sanctuarului cu monarhia ereditară. Templul devine reședința lui Dumnezeu printre Israeliți. Muntele Sion pe care a fost ridicat Templul este un centru al lumii. Acest Templu din Ierusalim devine sanctuarul național, iar cultul regal se identifică cu religia de stat. Și astfel spunem că în Israe1 era o monarhie teocratică, adică regii conduceau după Legea lui Dumnezeu.

Solomon a îngenunchiat înaintea altarului pentru jertfe, rugându-se lui Dumnezeu cu prilejul finisării și sfințirii templului. Dumnezeu i s-a arătat spunându-i: „Am auzit rugăciunea ta și cererea ta cu care te-ai rugat către Mine, și ți-am îndeplinit toate după cererea ta, am sfințit Templul pe care l-ai zidit ca să petreacă numele Meu acolo, și voi fi cu ochii și cu inima Mea acolo în toate zilele".

În următorii 13 ani, Solomon și-a construit un palat, cu un tron domnesc turnat din aur curat și împodobit cu fildeș. Și astfel, Solomon a întrecut în bogății pe toți regii pământului, așa cum i-a promis Domnul. Avem încă o dovadă că Dumnezeu își ține întotdeauna promisiunile și niciodată nu îi uită pe cei pe care îi iubește.

Să vedem acum, care este starea lui Solomon? Cum s-a comportat el față de Dumnezeu, care a fost credincios până la capăt legământului Său? Așa cum am putut observa până acum, toate personalitățile binecuvântate și alese de Dumnezeu, întâlnite, au avut ca oameni, momente de slăbiciune, abătându-se de la ascultarea de Dumnezeu. De la căderea omului în păcat firea omului a devenit victima acestuia. Funcțiile sufletului s-au alterat; mintea s-a întunecat și simțirea s-a pervertit, iar voința a slăbit. Fiind om, moștenind firea adamică, Solomon a căzut și el în păcat, căsătorindu-se cu femei păgâne, care l-au determinat să se închine la idolii lor. Vă veți întreba poate, cum ar fi putut Solomon să facă tocmai la bătrânețe asemenea păcat în fața lui Dumnezeu, de la care a primit atâtea și atâtea binecuvântări și slavă? Și totuși așa a fost. Diavolul este ispititor și viclean, iar firea omului este slăbită și înclinată spre păcat. El a construit

sanctuare în cinstirea zeilor păgâni, cărora și el s-a închinat. A fost un adevărat act de trădare. Nu știa el că Dumnezeul lui este viu si desăvârșit, plin de îndurare ca să împlinească orice nevoi ale sufletului și trupului? Nu i se dovedise aceasta de atâtea ori pe parcursul vieții? Ba da. Și totuși... Dar greșeala sau păcatul nu rămâne nepedepsit. E o lege impusă de dreptatea lui Dumnezeu. Astfel, ca pedeapsă pentru păcatul săvârșit, regatul lui Solomon va fi împărțit în două, dar numai după moartea sa avându-se în vedere memoria tatălui său, David.

Când a murit Solomon, a fost înmormântat împreună cu părinții săi, în cetatea lui David. În locul lui, în Ierusalim a fost numit rege Roboam, fiul său. El nu asculta de bătrânii poporului, și astfel zece seminții aleg rege pe Ieroboam. Deci Israeliții alcătuiesc acum două regate, regatul lui Iuda și Veniamin conduse de Roboam și celelalte zece regate conduse de Ieroboam.

Înțelepciunea lui Solomon a rămas peste veacuri prin cărțile cuprinse în canonul Sfintei Scripturi: Cântarea Cântărilor, Proverbele, Ecleziastul și Înțelepciunea lui Solomon.

7. Fixarea cunoștințelor

Cine a fost succesorul lui David la tron? (Solomon, fiul fui Bat-Seba). Cine l-a ales? (David, tatăl său). Ce a cerut Solomon lui Dumnezeu? (Înțelepciune ca să poată conduce poporul). Ce a construit Solomon? (Templul, sau casa lui Dumnezeu și un palat împărătesc). Cum s-a manifestat înțelepciunea lui Solomon? (Prin judecata poporului și prin scrierile lui). A fost ea vestită? (Chiar și conducătorii altor popoare, precum regina din Saba au auzit de înțelepciunea lui Solomon, și vizitându-l a fost uimită de ea). A rămas Solomon credincios lui Dumnezeu până la moarte? (Nu a rămas, ci căsătorindu-se cu femei străine și-a făcut idoli). Păcatul lui cum a fost pedepsit? (Prin împărțirea regatului între Roboam și Ieroboam, după moartea lui).

8. Aplicarea

Se vor citi mai multe proverbe din cartea scrisă de Solomon.

9. Temă pentru acasă

Se vor reține (memora) mai multe proverbe.

10. Rugăciunea la ieșirea- din clasă.

Moise – alesul lui Dumnezeu

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecţie
3. Verificarea lecţiei predate anterior

4. Legătura cu lecţia precedentă sau cu cunoştinţele anterioare

Vă amintiţi din lecţia trecută, că Iosif locuia în Egipt şi i-a adus şi pe fraţii săi, împreună cu Iacob, tatăl lor. Iacob murise. Desigur că a murit şi Iosif împreună cu fraţii săi, dar să vedem ce s-a întâmplat cu urmaşii lor, cu copiii copiilor lor? În primul rând pe tron se urcase Ramses al II-lea, care nu-l cunoscuse pe Iosif şi deci nu ştia cum i-a scăpat el din ghearele foametei pe egipteni. Pe de altă parte, evreii, adică descendenţii lui Avraam, Isaac şi Iacob — se înmulţiseră şi astfel în Egipt îşi ducea viaţa şi poporul evreu. Nefiind populaţie băştinaşă, erau asupriţi. Dar totuşi, evreii erau poporul lui Dumnezeu şi El însuşi veghea asupra lor. Şi desigur că le-a pregătit un plan de salvare. Să vedem însă cum şi prin cine?

5. Comunicarea subiectului lecţiei noi

Ca urmare, subiectul lecţiei de astăzi este: Moise — alesul lui Dumnezeu.

6. Dirijarea învăţării. Însuşirea noilor cunoştinţe

Deci, omul prin care Dumnezeu a hotărât să salveze poporul Său este Moise. El este deci, o mare personalitate biblică şi naţională. Sfânta Scriptură ni-l prezintă încă de la naştere pentru a vedea ce minunat şi cu câtă înţelepciune lucrează Domnul. Haideţi să facem împreună cunoştinţă cu Moise!

Aşa cum am spus, faraon asuprea poporul evreu. Dar nu numai atât: dorea chiar să-l stârpească. Astfel, a poruncit ca orice băieţel se va naşte, să fie aruncat în apele fluviului Nil. Vai ce lucru greu de îndeplinit! Vai ce poruncă grea, aproape imposibilă! Care mamă poate oare să-şi arunce copilaşul, să-l înece? Ca să se asigure că porunca sa va fi executată, faraon trimisese ostaşi.

În ţinutul Gosen, într-o căsuţă locuia o familie ce avea o fetiţă mai mare pe nume Miriam şi un băiat de vreo trei anişori pe nume Aaron. Însă nimeni nu ştia că mai era acolo şi un copilaş,

care ar fi trebuit aruncat în Nil, fiind băiețaș. Mama sa l-a ținut ascuns bine, timp de trei luni, într-un colț întunecos al casei, unde nimeni nu l-ar mai fi putut găsi. Dar el plângea și nu l-ar mai fi putut ține; ar fi putut fi auzit de cineva de pe stradă. Iar pe stradă treceau soldații. Dacă ei ar auzi copilașul, ar intra în casă, ar lua copilașul și l-ar îneca și astfei l-ar pierde. Sărmana mamă! Ce oare ar fi putut face?

Să vedem ce. Se duse la fluviu de unde culese papură și stuf. Acasă împleti un coșuleț, care când fu gata arăta ca un mic leagăn. Îi astupă găurile cu smoală să nu intre apă în el și să poată pluti. Apoi culcă copilașul în el și împreună cu Miriam s-a dus la apele fluviului Nil. Dar nu să-l omoare, desigur. A așezat coșulețul între papură, la mal, unde apa nu era prea adâncă. Apoi leagănul pluti, iar copilașul dormea liniștit. Plutea ca o mică barcă, dar nu oriunde, deoarece Domnul Dumnezeu era acolo și o îndrepta spre un loc anume. Mama lui Moise știa că Domnul va avea grijă, și în tot ce a făcut a fost însoțită de puterea credinței în mila și dragostea sa față de poporul lui Israel. Astfel, ea își ridică ochii spre cer și se rugă: „Oh, Domnul meu, veghează asupra acestui copilaș pe care Tu mi l-ai dat. Eu nu mai pot, eu nu mai îndrăznesc s-o fac; dar știu că dacă Tu te vei apleca spre el, totul va ieși cu bine. Nici un rău nu-l va ajunge“. Apoi se duse acasă, dar Miriam se duse aproape de fluviu. Ea se furișă printre tufișuri și se uită la leagăn. Vroia să știe ce se va întâmpla cu frățiorul ei. Deodată se apropiară niște pași și se auzeau voci. Miriam o văzu pe fiica faraonului, care însoțită de suita ei de servitoare, se apropia de apă. Deodată văzu leagănul și trimise o fată să-l aducă. Copilașul se trezi și începu să plângă. Fiicei faraonului fiindu-i milă de el s-a hotărât să-l îngrijească. I-a pus numele Moise, deoarece înseamnă, „scos din apă“. Copilașul însă continua să plângă de foame. Miriam văzând totul, a ieșit dintre tufe, spunând: „Eu cunosc o femeie care l-ar putea alăpta. Să mă duc s-o aduc? Desigur, se întoarse chiar cu mama sa, căreia, dându-i copilașul, fiica Faraonului îi spuse: „Ține-l la tine și ai mare grijă de acest băiețaș. Te voi plăti pentru tot. Dar când va fi mare și va putea mânca îl voi lua înapoi“. Cât era de fericită că Durnnezeu i-a ascultat rugăciunea. Avea voie să trăiască, și pe deasupra mai și primea răsplată pentru aceasta. Acum nu mai trebuia să-l ascundă sau să se teamă de cineva, nici măcar de faraon.

Moise mai rămase mult timp la mama sa. El învăța să meargă și să vorbească. În fiecare zi se juca cu frații lui. Și în fiecare zi o ascultau pe mama povestind. Odată a povestit că peste câtva timp poporul Israel va merge în altă țară în care nu va mai exista

un împărat rău și în care nimeni nu va mai asupri poporul. Aceasta o promisese Domnul Dumnezeu cu mult timp înaintea lui Iacob. „Israel este poporul lui Dumnezeu“, spunea mama; „El nu trebuie să rămână în Egipt; el aparține unei țări mult mai frumoase, țara Canaan. Iar Dumnezeu ne va întoarce acolo unde Iacob a trăit. Acolo ne vom întoarce toți“.

Dar sosi și ziua în care Moise a trebuit dus înapoi la palat unde rămase cu fiica faraonului. El știa însă că mama lui adevarată nu era aceasta, ci o femeie săracă, ce îl luase în brațe și-i spunea despre Dumnezeul lui Israel.

Moise crescu și se făcu om puternic. Primi un palat, cai și o mulțime de alte bunuri. Dar când privea la tot ce avea, simțea că toate comorile Egiptului sunt fără valoare pentru eI. „Nu aceasta este țara mea“ — se gândea el, „nu fac parte din poporul egiptean, ci din poporul israel“. Moise nu-și putea uita poporul și nici pe Dumnezeu.

Într-una din zile, plimbându-se pe lângă căsuțele evreilor, auzi pe cineva strigând. Un egiptean biciuia un om din poporul evreu. Săracul om se văita de durere dar persecutorul său nu avea milă. Văzând aceasta, Moise se supără foarte tare și se mânie zicând: „Pentru că Dumnezeu nu ajută poporul meu, îl voi ajuta eu“. Sări asupra egipteanului și-l bătu până muri, apoi îl îngropă. Credea că nimeni nu va mai ști ce s-a întâmplat. Dar iată că mai târziu avea să se convingă de contrariu.

Văzând niște israeliteni certându-se, a gândit că nu este bine să se certe între ei, ci mai bine s-ar uni împotriva egiptenilor. Deci a intervenit, dorind să-i despartă, dar i se răspunsese: „Aceasta nu te privește pe tine; tu nu ești stăpân aici. Sau vrei să mă omori cum l-ai omorât ieri pe egiptean? „Auzind aceasta, Moise a înțeles că totuși toată lumea știa de fapta sa. Știa chiar și faraon care a trimis oameni să-l aresteze. El credea că singur poate face ceva care să aducă eliberarea poporului său. Dar a înțeles acum că numai puterea lui Dumnezeu se poate opune rezistenței egiptene. Dumnezeu era totul, el nu avea să fie nimic altceva decât o unealtă în mâna Domnului. Dumnezeu a cerut de la El ascultare și supunere în iubire. Dorea ca el singur să admită superioritatea divină și să se lase cu totul condus de Dumnezeu. Trebuia să se smerească.

Așadar, Moise ajunsese într-o țară cu munți înalți, ce se numea Madian. Era seară și se așeză lângă o fântână să se odihnească. Văzu venind șapte fete cu o mare turmă de oi, pentru a le adăpa. Deodată au ajuns acolo și niște păstori cu oile lor. Aceștia erau oameni răi, deoarece le-au alungat pe fete, pentru

ca oile lor să bea primele apă. Fetelor le era teamă și s-au grăbit să le facă loc. Moise văzând răutatea acelor oameni, s-a mâniat și ducându-se în fața lor le spuse: „să plecați imediat de aici. Fetele au ajuns înaintea voastră și au dreptul să ia primele apă pentru oi. Să nu îndrăzniți cumva să le mai necăjiți vreodată“. Și așa Moise ajunse în casa acestor fete unde-l întâlni pe bătrânul preot, tatăl lor. Rămase acolo la cină și peste noapte, iar apoi se și instală în casa bătrânului Ietro, căsătorindu-se cu Sefora, una din cele șapte fete.

Acum nu mai era fugar; avea casă și familie, dar trebuia să și muncească pentru a-și câstiga pâinea de toate zilele. El mergea cu oile la pășune, le căuta iarbă proaspătă și seara le aducea la fântână să le adape. Și dacă o fiară sălbatică se apropia să atace oile, el o alunga. Moise se schimbase mult. Altădată fusese bogat, acum era un păstor sărac. Înainte viața sa a fost liniștită, acum trebuie să îngrijească oile cu răbdare, muncind din greu. Altădată se mânia repede, vroia el însuși să-și ajute poporul; acum învăța să fie răbdător și să aștepte ca Dumnezeu să vină în ajutorul poporului Israel. Dar această schimbare a durat ani și ani de-a rândul. Moise fu păstor timp de patruzeci de ani, dar nu și-a uitat poporul. Nu se mai credea însă nici vrednic de a face ceva pentru el, cu propriile sale puteri.

Într-o zi, când ajunse pe un munte înalt, observă ceva neobișnuit. Era un foc; o tufă de mure era în flăcări. Dar nu acesta era un lucru neobișnuit, ci faptul că tufa era în mijlocul focului și nu se consuma. Frunzele și crengile rămâneau cum fuseseră mai înainte. „Aceasta este o minune“ — se gândea Moise. „Trebuie să mă uit la ea mai de aproape“ — și se duse curios într-acolo. Deodată auzi o voce care striga: Moise! Moise! Vocea ieșea din foc. Moise răspunse înfricoșat: „Iată-mă, sunt aici“! Vocea zise: „Nu te apropia aici! Ci scoate-ți încălțămintea din picioarele tale, că locul pe care calci este pământ sfânt!“ Apoi a zis iarăși: „Eu sunt Dumnezeul părinților tăi, Dumnezeul lui Avraam, Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacob!“ Și și-a acoperit Moise fața sa, că se temea să privească pe Dumnezeu“ (Ieșirea 3, 4–7), dar auzea tot ceea ce-i spunea Dumnezeu. A aflat astfel, că Dumnezeu dorește să ajute pe poporul evreu și să-l ducă în acea țară frumoasă a Canaanului. Iar el avea misiunea să meargă și să-i ceară lui faraon eliberarea poporului său din Egipt.

Într-adevăr, Moise se schimbase după atâta timp. Acum nici nu ar mai fi îndrăznit să meargă în fața lui faraon. Dar Dumnezeu îi spuse că trebuie să asculte și să nu se teamă ,deoarece El

însuși va veghea asupra lui și va face din el unealta sa de lucru prin care și cu care poporul evreu va fi salvat. Îi mai spuse că va merge la faraon împreună cu fratele său Aaron, întrucât Moise era gângav. Apoi se făcu liniște. Vocea nu mai vorbi, iar tufa nu mai ardea. Era ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Moise se duse acasă și-și duse oile în grajd; nu mai putea să se ocupe de ele. Domnul îi dăduse o altă misiune; era o muncă grea, dar minunată, lăsându-se întru totul în grija Domnului. De acum nu va mai trăi pentru sine, ci numai pentru misiunea ce i-a fost încredințată. Și să știți, că așa ne dorește Domnul pe toți. Chiar dacă nu ne cere să salvăm poporul evreu din gheara egipteană, fiecare dintre noi are un rol precis în această viață. Și atunci când noi ne apropiem cu smerenie și iubire de Tatăl nostru ceresc și ne încredințăm viața și faptele noastre în mâna Lui pentru ca El să lucreze prin noi și mereu alături de noi — atunci, zic, vom găsi în noi destulă putere și resurse de credință și curaj pentru a depăși toate obstacolele.

Moise porni deci la drum spre Egipt. Era o călătorie lungă. A fost întâmpinat de Aaron la Muntele lui Dumnezeu. Sunt adunați apoi bătrânii lui Israel cărora Aaron le-a spus „toate cuvintele pe care le grăise Domnul lui Moise“, iar Moise a făcut semne minunate încât „poporul a crezut și s-a bucurat că a cercetat Domnul pe fiii lui Israel“.

În cele din urmă, Moise și Aaron intră la faraon, cerându-i permisiunea să slăvească pe Dumnezeu în pustie. Faraon se opune, punându-i pe israeliți la munci și mai grele. Pentru a-l îndupleca pe faraon, Moise se folosește de argumentul minunii, prefăcând toiagul său în șarpe. La fel fac însă și vrăjitorii Egiptului. Numai că toiagul lui Moise a înghițit toiegele lor.

Pentru a-l convinge totuși pe faraon, să elibereze poporul evreu, Dumnezeu trimite asupra Egiptului zece pedepse, sau plăgi: prefacerea apei Nilului în sânge, timp de 7 zile; acoperirea pământului cu broaște; apoi cu țânțari, „pe oameni, pe vite, pe faraon și pe casa lui“. Apoi umple pământul cu tăuni. Urmează ciuma vitelor, răni și bube peste animale și oameni, și beșici usturătoare; grindina care a bătut toată iarba câmpului și toți pomii din câmp; lăcustele care au pustiit totul, întunericul care timp de trei zile a cuprins Egiptul. În sfârșit, moartea întâilor născuți, de la fiul faraonului, până la întâiul născut al dobitoacelor.

După aceasta Moise și Aaron instituie ritualul „mielului pascal“, mielul (sau iedul) trebuia să fie de un an, parte bărbătească și fară meteahnă. Va fi sacrificat în ziua a 14-a a lunii nisan (aprilie, prima lună a anului), către seară. Cu sângele mielului se

ungeau ambii ușori, și pragul de sus al ușii casei unde aveau să-l mănânce. Carnea mielului pascal trebuia friptă pe foc și consumată cu azimă (pâine nedospită) și cu ierburi amare (simbolizând viața grea pe care au dus-o evreii în Egipt). Mielul trebuia să fie consumat fript pe foc, fără a mai rămâne din el decât oasele, care și acestea nu puteau fi zdrobite. Cei care mâncau mielul aveau coapsele încinse, încălțămintea în picioare și toiegele în mână, spre a arăta că oricând sunt gata de plecare. În acea noapte a „Mielului pascal“, îngerul morții a trecut peste pământul Egiptului, lovind pe tot întâiul născut. Această sărbătoare instituită de Moise la porunca Domnului a primit numele de „Pesach“ („trecere“), marcând clipa în care au devenit un popor liber. În aceeași noapte Moise și Aaron au fost chemați la faraonul Egiptului spre a li se comunica dreptul, sau dezlegarea de a părăsi Egiptul... Vor mai trece zile și ani, secole chiar, până când în Țara Făgăduinței, „Mielul lui Dumnezeu care ridică păcatele lumii“ (Ioan 1, 29), adică Iisus-Mesia va transforma Pesachul de altă dată în Paștile eliberării din robia păcatului și trecerea de la moarte la viața.

Intuiția se poate face arătându-se tabloul scoaterii din apă a copilului Moise; sau tabloul rugului care ardea, dar nu se mistuia; sau prezentarea lui Moise și a lui Aaron la faraonul Egiptului.

7. Fixarea cunoștințelor

Cine a fost Moise? (Conducătorul religios și național al poporului evreu, marele lor eliberator din robia egipteană). Cum se tălmăcește numele lui? („Scos din apă“). Ce semnificație are aceasta? (La ordinul faraonului, datorită înmulțirii evreilor, toți băieții trebuiau să fie omorâți încă de la naștere. Mama sa l-a pus pe Moise într-un coșuleț pe Nil, între papură. A fost găsit de fiica faraonului, care venise să facă baie. Aceasta auzindu-l, îl scoate din apă și până la urmă ajunge să fie alăptat, crescut și educat chiar de mama lui). Cum l-a educat mama lui? (În spiritul dragostei față de poporul său asuprit). Cine i-a încredințat lui Moise misiunea eliberării poporului său? (Dumnezeu însuși). Ce înseamnă aceasta? (Că Dumnezeu este adevăratul eliberator al poporului Său). Faraonul Egiptului a aprobat eliberarea poporului evreu? (La început nu a acceptat-o, dar în urma pedepselor abătute asupra Egiptului a decis în cele din urmă eliberarea poporului evreu). Ce sărbătoare se instituie acum pentru poporul evreu?

(Pesachul = trecerea, sau Paștile), ca cea mai mare sărbătoare, marcând eliberarea poporului evreu din robia egipteană).

8. Temă pentru acasă

Se vor lectura primele 12 capitole din cartea „Ieșirea“.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Moise – eliberatorul poporului

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Vă amintiți, desigur din lecția trecută despre Moise, cum Domnul l-a ales și l-a pregătit pentru marea misiune de eliberare a poporului ales.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Vom vedea acum care este drumul de la robie la libertate și cum au ieșit evreii din Egipt.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

După o ședere de aproximativ patru secole și jumătate, poporul evreu a ieșit din robia egipteană conduși de Moise cam pe la 1230, sub faraonul Menephtah. Calea cea mai scurtă ar fi fost prin țara filistenilor. Aceștia însă erau în război, și astfel au apucat-o spre sud, prin pustiu, către Marea Roșie. Ei trebuiau să facă această lungă călătorie pe jos, mergând foarte încet. Deci nu puteau parcurge mai mult de 20 km pe zi. Erau și copiii și turmele de oi, cămilele și tot ce avuseseră la ei.

Dar cum oare puteau ei găsi drumul spre îndepărtata țară a Canaanului? Ei nu merseseră încă niciodată chiar așa de departe. Desigur că îl urmau pe Moise, dar el a mai fost vreodată oare,

până în Canaan, ca să cunoască drumul? Nu a fost și nici nu a avut nevoie să cunoască drumul... De acum, Domnul Însuși își conducea poporul în deșert. Un nor plutea pe cerul albastru înaintea oamenilor. Acesta era norul lui Dumnezeu și arăta poporului drumul. Când soarele era puternic, norul îi acoperea razele, făcându-se răcoare. Când copiii erau obosiți, norul se oprea, iar poporul se putea odihni. Și când se făcea seară și soarele apunea, nu se făcea întuneric; căci un foc ardea în nor și făcea lumină. Focul ardea toată noaptea. Domnul însuși veghea asupra poporului Său și veghează și astăzi asupra copiilor Săi, chiar dacă nu-L vedem ca un nor. Îi simțim prezența care ne răcorește în arsiță și ne luminează în întuneric. Și în felul acesta știm că atunci când El este alături de noi, suntem pe calea cea bună.

Mergând astfel, călăuziți de Domnul au ajuns la Marea Roșie. Când deodată auziră în spatele lor zgomot mare și văzură armata condusă chiar de faraon. El a regretat că dăduse drumul evreilor din robie și acum încerca să-i oprească și să-i întoarcă. Ce tare s-au speriat!... În fața erau valurile înspumate ale mării, în spate, armata numeroasă. Ce se putea face acum? Să nu uităm însă că Domnul Însuși era cu ei. Moise le spuse: „Domnul se va lupta pentru voi; dar voi stați liniștiți“ (Exod 14, 14), deoarece i se poruncise: „Tu, ridică-ți toiagul, întinde-ți mâna spre mare și despic-o; și copiii lui Israel vor trece prin mijlocul mării ca pe uscat“ (Exod 14, 16). Moise a întins toiagul cu multă credință și încredere în puterea Domnului și iată că în fața poporului, se săvârșește prima minune a călătoriei lor. Un vânt puternic a început să sufle din răsărit; și a suflat toată noaptea până ce apele s-au despărțit în două. Astfel, poporul a putut trece „ca pe uscat“, deoarece apa stătea ca un perete de-a stânga și de-a dreapta lor. Egiptenii, urmărindu-i, au intrat după ei în mijlocul mării. Moise și-a întins din nou toiagul, și apa s-a întors la locul ei, iar armata a rămas în mare cu toate carele de război. Văzând această minune, poporul, împreună cu Moise au cântat o cântare de laudă lui Dumnezeu.

De aici încolo a urmat pustia. Evreii mergeau de la un izvor până la altul, unde făceau câte un popas. Și pribegia lor prin pustiu a durat 40 de ani.

Era foarte greu mersul prin pustiu. Era cald, un soare arzător și mistuitor înfierbânta nisipul din jurul lor. Rezervele de apă se terminaseră și erau foarte însetați. Au umblat timp de trei zile fără a găsi nici o picătură de apă. Se aflau deja la 70 km de extremitatea de nord a Mării Roșii, când au găsit în sfârșit un izvor de apă. Nerăbdători, s-au aplecat să bea. Dar, vai! Apa era

sărată și nu putea fi băută! Oamenii începură să cârtească și să-i ceară lui Moise apă. Atunci Dumnezeu i-a arătat un lemn pe care, Moise, odată ce-l arunca în apă, aceasta se îndulci, iar poporul israel a putut lua din ea cât a dorit. Aceasta deci n-o făcuse nici lemnul, nici Moise, ci numai Dumnezeu. Astfel, au putut să vadă toți cât de puternic este Domnul care veghează asupra lor. Aceasta era a doua minune, dar oare cât își va aminti de ea, poporul israel?

La scurt timp când ajunseseră în pustiul Sin, se terminară rezervele de hrană. Flămânzi și obosiți și-au arătat nemulțumirea față de Moise pentru că-i scosese din Egipt. Își aminteau de siguranța zilei de mâine și de buna organizare în care trăiau acolo. Acum le părea rău că au părăsit acea țară. Nu-și mai aminteau însă chinul robiei și al persecuției, așa cum nu-și aduceau aminte cât de bun a fost Domnul și cât de minunat le purta de grijă... Credința lor era slabă, dar Donnul nu i-a pedepsit. Le-a dat mană și prepelițe.

Trebuie să spunem că ieșirea evreilor din Egipt a început primăvara. În acest anotimp, prepelițele alături de alte păsări migratoare zboară deasupra Mării Roșii, în drumul lor către est. Obosite de zbor, ele aterizează pentru a se odihni și astfel se explică prezența prepelițelor. Cât despre mană, ea se găsește în indexul biologic al Orientului Mijlociu. Aceasta este Pâinea din ceruri, care cade odată cu zorile, ca roua sau promoroaca. E dulce la gust „ca mierea și albă ca sămânța de coriandru". Cu această mană, evreii s-au hrănit până au ajuns în Canaan, Țara Făgăduinței.

Într-o zi le lipsi din nou apa. Aveau destulă hrană, dar nu aveau apă. Aceasta era la Rafidim. Începură iarăși să cârtească, chiar mult mai mult decât înainte. Moise nu mai știa ce să facă. Slăbise oare și credința lui? Se îndoiește și el de puterea lui Dumnezeu? Din nefericire, da. Pentru aceasta, nu vor mai fi ei, cei care vor ajunge în pământul făgăduit, ci doar copiii lor. Domnul însă îi oferă lui Moise soluția. Niște stânci erau aproape de el și formau un munte înalt. Moise se duse acolo și poporul îl urma, strigând și plângându-se. Moise lovi stânca Horebului, așa cum îi spuse Domnul. Stânca se despică în două și apa năvăli afară. Atunci poporul tăcu. Acum putea bea cât dorea. Dumnezeu le-a potolit și acum setea. Dar cât de bine ar fi fost pentru ei, dacă ar fi crezut puternic și nu ar fi cârtit. Nu văzuseră ei că Domnul este bun și se îngrijește ca ei să aibă tot ce le trebuie?!...

Așa cum am spus, poporul evreu se afla în Rafidim. Această zonă era locuită de amaleciți, care obișnuiau să jertfească pe cei ce treceau prin pustiu. Poporul evreu a opus rezistență și astfel a

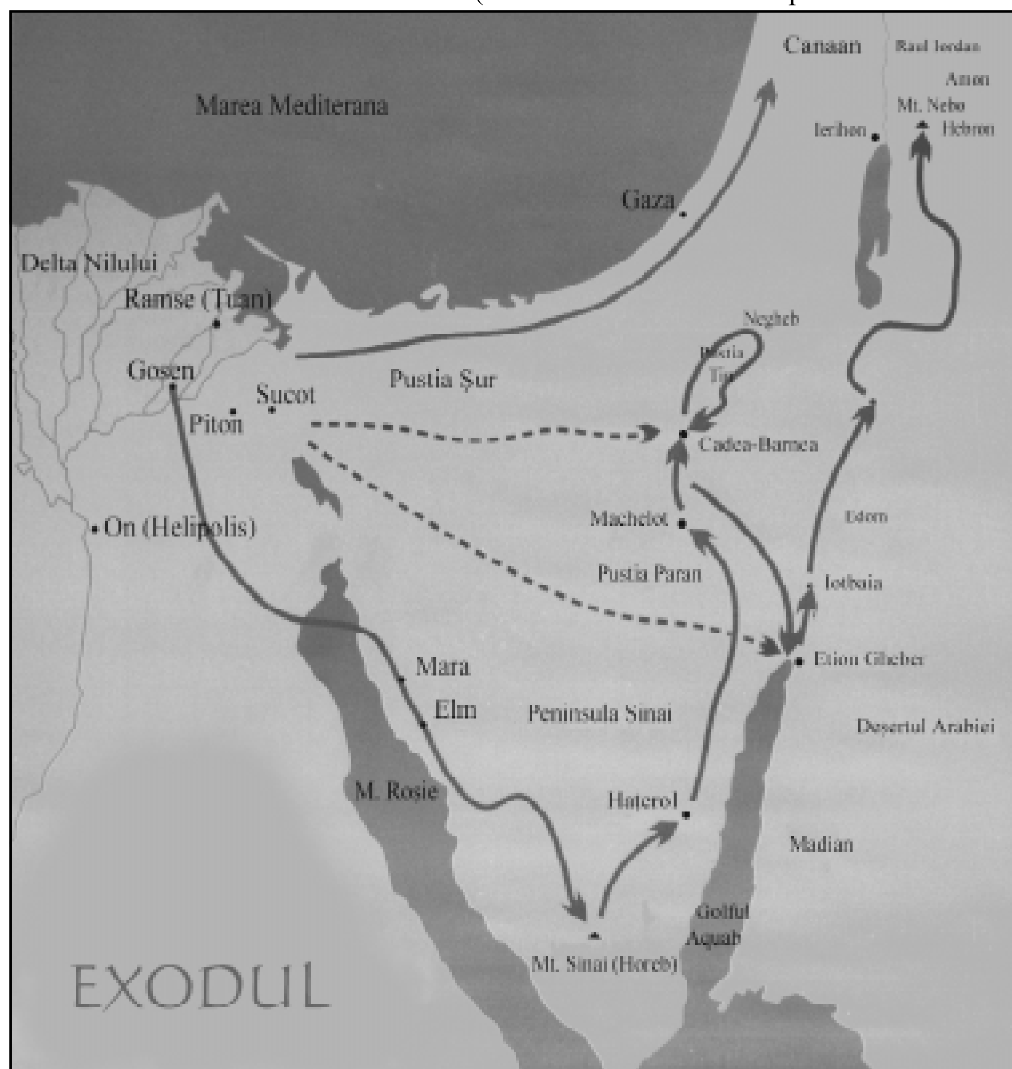
izbucnit un conflict. Moise îl cheamă pe Iosua, un bărbat tânăr, care îl iubea pe Domnul și știa să lupte. Acesta își alese oamenii cei mai puternici și porni în luptă. Moise se sui pe un deal și se ruga pentru victoria poporului evreu, ridicând mâinile. Când Moise ținea mâinile ridicate (Simbolul crucii) izraeliții învingeau, iar când le lăsa jos, obosit fiind, învingeau amaleciții. Observând aceasta, Moise își ținea brațele ridicate. Dar obosi și aproape că nu le mai putea ține așa. Atunci, Aaron, fratele său, împreună cu Hur, îl ajutară, ținându-i mâinile ridicate. Astfel, israeliții rămăseseră cei mai puternici. Ei se luptară toată ziua reușind să-i alunge pe amaleciți, câștigând astfel bătălia. Aceasta era, însă, victoria Domnului, deoarece și lupta a fost a Sa! Ce minunat lucrase El și de data aceasta. Și ce împietrite și slabe erau inimile israeliților. După atâtea și atâtea dovezi, nu-și deschideau zăvoarele inimii, să-L lase pe Domnul să intre, să le întărească cu credință și să se umple cu pace și fericire. Domnul îi desprinse de egipteni și de lume și i-a adus în pustiu pentru a fi doar cu El, pentru a putea să li se arate în toată bunătatea și nemărginită lui dragoste. Erau lipsiți de ceea ce le-ar fi oferit lumea,neprimind deșertăciunea ei. Dar i-a adus în pustiu pentru a le oferi darurile mântuirii sufletești. Trecându-i prin Marea Roșie atât de minunat, Domnul le-a arătat că s-au despărțit definitiv și fără întoarcere de Egipt, de lume, pentru a-L putea avea pe El în întregime! Dumnezeu și-a adus poporul ales prin pustia atât de total lipsită de orice, pentru ca totul să vină de sus, de la El și pentru a le arăta cât este El de bun și iubitor față de ai Săi.

Israeliții și-au continuat drumul prin pustiu. În luna a treia de la ieșirea din Egipt, chiar în ziua de lună plină, au ajuns în pustiul Sinai și au tăbărât în fața muntelui. Dumnezeu le spusese ca acolo să serbeze o sărbătoare frumoasă. Domnul dorea să devină prietenul poporului Israel. Dumnezeul cel puternic, care a făcut cerul și pământul, vroia să fie prietenul poporului care cârtise atât de mult împotriva Lui, dorea să facă din ei poporul cel mai fericit din întreaga lume. Ce lucru minunat! El însuși dorea să vorbească poporului, așa ca toată lumea să-L audă. Dar toți trebuiau să se pregătească pentru ca serbarea să fie frumoasă. Într-o dimineață toți se apropiară de munte și așteptară. Norul se afla la vârful muntelui. Se auzeau tunete în nor, încât tot muntele tremura de respect și de spaimă... Apoi se făcu o mare liniște pe munte și toți bărbații, femeile și copiii auziră vocea lui Dumnezeu care le vorbea. Domnul le spuse că trebuie să-L asculte întotdeauna, să-L iubească mai presus de orice și să se iubească unii pe alții. Astfel, vor fi întotdeauna în pace și fericiți.

Apoi Dumnezeu îl cheamă numai pe Moise și l-a sfătuit să pregătească poporul în vederea primirii Legii dumnezeiești. Aici sunt de fapt rădăcinile unei credințe care va crește și se va răspândi cucerind prin forța ei tot pământul. Este credința într-un singur Dumnezeu adică monoteistă, descoperită de Dumnezeu însuși, la început acestui popor pribeag, deprins cu greutățile, dar răzvrătiți la apăsarea lor...

7. Fixarea cunoștințelor

Cum a ieșit poporul evreu din Egipt? (Poporul evreu a ieșit din Egipt din porunca și prin voia lui Dumnezeu). De ce nu au urmat drumul cel mai scurt? (Deoarece drumul trecea prin zonele locuite

de filisteni, care erau în război). Cum au reușit să treacă de Marea Roșie? (Moise a întins toiagul asupra apei și prin puterea lui Dumnezeu, aceasta s-a despărțit în două, iar poporul a trecut ca pe uscat). Ce s-a întâmplat la izvorul cu apă sărată? (La porunca lui Dumnezeu, Moise a aruncat un lemn în apă și aceasta s-a îndulcit). Ce s-a întâmplat în pustiul Sin? (Neavând hrană, poporul a cârtit, iar Domnul le-a trimis prepelițe și mană din cer). Ce evenimente au avut loc la Rafidim? (Moise lovește stânca și țâșnește apă; poporul evreu iese învingător în lupta cu amaleciții prin puterea lui Dumnezeu). Ce se întâmplă în Muntele Sinai? (Dumnezeu își pregătește poporul pentru primirea Legii Sale).

8. Aplicarea

Ați remarcat desigur ce mult iubește Domnul pe copiii Săi și cu câtă dragoste le poartă de grijă. Și pe voi vă iubește. Și dacă mergeți pe calea Sa, veți vedea ce minunat lucrează Domnul. Voi trebuie să fiți ascultători și credincioși și să nu cârtiți niciodată împotriva voii lui Dumnezeu!

9. Temă pentru acasă

Citiți, vă rog, de la Exod 15, cântarea de laudă adusă lui Dumnezeu. Desenați harta, reprezentând drumul poporului ales spre Canaan.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Cele zece porunci date de Dumnezeu lui Moise (I)

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Ne întoarcem la începutul Vechiului Testament și ne amintim că omul a căzut în păcat, neascultând porunca lui Dumnezeu. Odată

cu aceasta, omul s-a îndepărtat de Domnul. Dar chiar așa, a continuat să poarte în el amprenta dumnezeirii, chipul lui Dumnezeu rămânând în sufletul lui, luminându-l și îndemnându-l să deosebească binele de rău. Aceasta este legea moral-naturală. Dar, datorită păcatului, omul face de multe ori confuzia între binele înscris în ființa sa, și rău, așa încât legea morală naturală nu luminează totdeauna mintea și simțurile în a urma voia lui Dumnezeu. De aceea, Dumnezeu intervine direct, arătând omului, în mod precis, care este voia Sa, pe care s-o urmeze.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Cunoaștem voia lui Dumnezeu prin care să ne menținem legătura cu El, prin Decalog, adică prin cele zece porunci, date de Dumnezeu omului. Astăzi ne vom referi la primele patru, urmând ca celelalte să le învățăm în lecția următoare.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștiințe

Vă amintiți, desigur, că poporul evreu, călătorind spre Canaan, Țara Făgăduinței, a ajuns la Muntele Sinai. Domnul l-a chemat pe Moise pe munte, unde l-a reținut destul de mult. În timpul absenței sale dintre israeliți, Domnul i-a dat zece porunci scrise pe două table. Aceste porunci erau valabile atât pentru poporul evreu din acea vreme, cât și pentru orice creștin din ziua de azi.

Să vedem împreună care sunt aceste porunci și să încercăm să vedem ce înțeles au ele.

Porunca I o găsim scrisă la Ieșire 20, 2–3 și ne spune că: „Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, care te-a scos din pământul Egiptului și din casa robiei. Să nu ai alți Dumnezei afară de Mine“ (Se va citi din Sfânta Scriptură).

În această primă poruncă i se spune poporului evreu cine este Dumnezeul căruia trebuie să-I slujească. Adică: „Eu, cel care v-a scos din pământul Egiptului și din casa robiei, sunt Domnul Dumnezeul tău“. Înțelegem tot din această poruncă faptul că El este singurul nostru Dumnezeu, cel care ne-a creat și care veghează permanent asupra noastră. Nimeni și nimic altceva nu poate face pentru noi așa cum face Domnul. În text se face o mențiune precisă referitoare la scoaterea din Egipt și din robie. Dar aceasta nu înseamnă că porunca este dată numai pentru poporul evreu de atunci. Ea este valabilă, pentru orice credincios

din ziua de azi. „Țara Egiptului“ și „robia“ reprezintă și starea de păcat din care nu putem ieși decât cu ajutorul Său.

Porunca a II-a (o citim la Ieșire 20, 4–6): „Să nu-ți faci chip cioplit, nici vreo înfățișare a lucrurilor care sunt sus în ceruri sau jos pe pământ, sau în apele mai de ios decât pământul. Să nu te închini înaintea lor și să nu le slujești; căci Eu, Domnul, Dumnezeul Tău, sunt un Dumnezeu gelos, care pedepsesc nelegiuirea părinților în copii până la al treilea și la al patrulea neam al celor ce Mă urăsc, și Mă îndur până la al miilea neam de cei ce Mă iubesc și păzesc poruncile Mele“.

Dacă prima poruncă ridică la rangul de lege cinstirea lui Dumnezeu, cea de a doua oprește închinarea la idoli pentru a se putea continua legătura omului cu Dumnezeu. Natura și tot ce ne înconjoară au fost destinate de la creație să slujească omului; chiar dacă a avut loc căderea în păcat, omul tot din roadele pământului trăiește!Deci dacă aceasta este ordinea lăsată de Domnul atunci este nefiresc ca omul să se închine unor chipuri cioplite care reprezentau obiecte din natură, animale, plante, corpuri cerești, etc. Omul văzând perfecțiunea și frumusețile naturii din jurul său, nu trebuie să li se închine lor, ci creatorului lor. Ele sunt astfel făcute pentru că au fost create să fie așa.

A avea mai mulți idoli și a te închina lor este cunoscută sub numele de „idolatrie“. Acești idoli erau făcuți de mâna omului și li se aducea cinstire mai mare decât lui Dumnezeu. Noțiunea de „idol“ are însă un sens mai larg în contextul vieții noastre spirituale. Astfel, este idol tot ceea ce ne înrobește, sau ne subjugă, îndepărtându-ne de Dumnezeu. Astfel sunt păcatele de tot felul. Sfântul Apostol Pavel vorbește de cei stăpâniți, sau înrobiți de lăcomia după mâncare și băutură că „dumnezeul lor (idolul) este pântecele“. Mulți își fac idoli, chiar din oameni și numesc pe cutare sau cutare artist sau cântăreț, de pildă, chiar cu numele de idol. Și camera îi este plină cu poze ale „idolului“ în diferite poziții sau înfățișări. Aceasta ar fi o „idolatrie modernă“ care oricum înlocuiește adorarea cuvenită lui Dumnezeu, cu cea atribuită oamenior. Nu se pune problema de a nu cinsti oamenii de valoare, ci a nu-ți face din ei obiecte de adorare...

Porunca a III-a (o găsim la Ieșire 2, 7): „să nu iei în deșert numele Domnului Dumnezeului Tău; căci Domnul nu va lăsa nepedepsit pe cel ce va lua în deșert Numele Lui“.

A lua în deșert numele lui Dumnezeu înseamnă a nu-L cinsti, a nu-I recunoaște sfințenia. Acest lucru nu va rămâne, însă,

nepedepsit. În acest sens, Sfânta Scriptură ne spune să nu ne jurăm pe Numele lui Dumnezeu ca să nu-L pângărim. Păcatele împotriva lui Dumnezeu sunt: apostazia, adică necredința, erezia - mărturisirea unei credințe false; schisma - ruperea de Biserică și de ordinea sau rânduiala bisericească; fanatismul, falsele profeții, care creează o impresie înșelătoare despre Dumnezeu creând derută în adevărata cinstire a lui Dumnezeu.

Dumnezeu este Părintele nostru bun și iubitor, care ne-a adus de la neființă la ființă și care necontenit vegheaza la viața noastră. A lua numele Lui în deșert, sau a-L necinsti este în primul rând un act (faptă) de ingratitudine, sau de nerecunoștință; iar astfel de fapte au fost și sunt totdeauna condamnabile.

Porunca a IV-a (ne spune la Ieșirea 20, 8–11): „Adu-ți aminte de ziua de odihnă ca s-o sfințești. Să lucrezi șase zile și să-ți faci lucrul tău. Dar ziua a șaptea este ziua de odihnă închinată Domnului, Dumnezeului tău: să nu faci nici o lucrare în ea, nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici robul tău, nici roaba ta, nici vita ta, nici străinul care este în casa ta. Căci în șase zile, a făcut Domnul cerurile, pământul și marea, și tot ce este în ele, iar în ziua a șaptea s-a odihnit: de aceea a binecuvântat Domnul ziua de odihnă și a sfințit-o“.

Așa cum am spus, pe Domnul trebuie să-L includem în orice activitate a noastră (și orice activitate trebuie să fie vrednică de un slujitor al lui Dumnezeu). După cum știm din lecția referitoare la crearea lumii,.după șase zile în care a activat, Dumnezeu s-a odihnit în ziua a șaptea, a binecuvântat-o și a sfințit-o. Și aceasta devine o regulă generală valabilă și pentru noi oamenii. De aceea Dumnezeu o reia ca o poruncă ce ni se adresează. Adică, dacă Dumnezeu s-a odihnit, la fel suntem datori să facem și noi; spre a-i fi următori și ascultători. Astfel ziua a șaptea devine deosebită pentru noi. În această zi trebuie să „ne rupem“, „să ne desprindem“ din tumultul amețitor al vieții, pentru a fi mai aproape de creatorul nostru, sau pentru a-i dedica Lui această zi, pentru a ne lua energia duhovnicească din viața Lui; sfințindu-ne viața prin participarea la sfânta biserică, împărtășindu-ne de harul divin, sau din cuvintele Evangheliei, care să devină pentru noi „duh și viață“. Odihnindu-ne de grijile vieții, de interesele mărunte, de plăcerile ducătoare la păcat, noi vom reuși să ne găsim adevărata liniște și bucurie în Dumnezeu, simțind pacea Lui în sufletele noastre, alungând tulburarea și ispita. Ziua de odihnă nu înseamnă a nu face nimic, ci a ne regăsi ființa noastră în Dumnezeu; de a ne lăsa cuprinși, stăpâniți de viața lui Dum-

nezeu. Nu înseamnă deci inactivitate, ci activitate în direcția împlinirii voii lui Dumnezeu. Ziua de odihnă să fie, adică, o zi dăruită lui Dumnezeu, în așa fel încât și celelalte zile să-i urmeze ei în slujirea lui Dumnezeu.

7. Fixarea cunoștințelor

Dată fiind importanța pe care cele zece porunci o au în viața fiecărui creştin, și deci și a voastră, vom încerca să le fixăm într-o formă mai scurtă și mai accesibilă, mai uşor de reținut, așa cum le găsim și în cărțile de rugăciuni:

Porunca I-a: „Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, să nu ai alți dumnezei afară de Mine".

Porunca a II-a: „Să nu-ți faci chip cioplit, nici vreo altă asemănare a unui lucru, să nu-i slujești, nici să nu te închini lor".

Porunca a III-a: „Să nu iei Numele Domnului Dumnezeului tău în deșert".

Porunca a IV-a: „Adu-ți aminte de ziua Domnului, ca să o cinstești pe ea. Șase zile să lucrezi și să-ți faci în acelea toate lucrările tale, iar ziua a șaptea este ziua Domnului, Dumnezeului tău."

8. Aplicarea

Ca adevărați fii ai lui Dumnezeu și ai Bisericii, sunt sigur că și voi vă veți da silința să respectați cât mai îndeaproape aceste porunci.

9.Temă pentru acasă

Memorarea celor patru porunci în forma lor prescurtată.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Cele zece porunci date de Dumnezeu lui Moise (II)

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecţie
3. Verificarea lecţiei predate anterior

4. Legătura cu lecţia precedentă sau cu cunoştinţele anterioare

În lecţia trecută am vorbit despre primele patru porunci, şi anume acelea din care învăţăm care este datoria către Dumnezeu.

5. Comunicarea subiectului lecţiei noi

Astăzi vom vedea care sunt celelalte şase din cele „zece“ porunci pentru o viaţă dreaptă“.

6. Dirijarea învăţării. Însuşirea noilor cunoştinţe

Dacă primele patru porunci se referă la legătura şi atitudinea noastră faţă de Dumnezeu, celelalte şase porunci se referă la atitudinea noastră faţă de semenii noştri. Odată ce l-am cunoscut pe Dumnezeu şi am văzut relaţia faţă de El (din primele patru porunci), trebuie să ştim şi cum vrea Domnul să ne purtăm faţă de semenii noştri, societate. Numai cunoscând toate aceste aspecte şi respectându-le, putem pretinde că ducem o viaţă dreaptă şi bineplăcută lui Dumnezeu şi oamenilor.

Pentru fiecare dintre noi, Dumnezeu trebuie să ocupe primul loc. Dar după El pe cine oare iubiţi voi cel mai mult? Care sunt acei oameni pe care i-aţi simţit că vă iubesc şi vă îngrijesc chiar de când v-aţi născut? Desigur, că sunt părinţii voştri: tata şi mama. Să vedem cum doreşte Domnul să ne purtăm faţă de ei.

Porunca a V-a   Deschizând Sfânta Scriptură putem citi conţinutul celei de a V-a porunci (versetul 12, capitolul 20 de la Ieşire):„Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, pentru ca să ţi se lungească zilele în ţara pe care ţi-o dă Domnul, Dumnezeul tău“.

Ce ni se spune în porunca aceasta? Că trebuie să ne cinstim părinţii. Să-i cinstim pentru că Domnul ne-a dat viaţă prin ei, să-i cinstim pentru că au grijă de noi, pentru că în afară de Dom-

nul, nu este nimeni care să știe și să ne poată iubi așa cum o fac ei.

Ce așteaptă părinții voștri de la voi? Să-i ascultați, să fiți respectuoși, cuminți, să vă dați silința să învățați, pentru a primi note bune, să nu le vorbiți urât, să-i ajutați când au nevoie.

Porunca a VI-a (o citim la Ieșire 20, 13) ne spune: „Să nu ucizi".

Dacă în porunca a V-a ni s-a indicat datoria cinstirii părinților prin care avem viața, porunca a VI-a ne interzice a lua cuiva viața, adică a ucide. Viața este darul nostru cel mai de preț pe care ni l-a dat Dumnezeu. De aceea, uciderea este considerată o gravă încălcare a voii lui Dumnezeu și se pedepsește în consecință. Vă mai amintiți de Cain care l-a omorât pe fratele său Abel, și de pedeapsa grea ce a primit-o? Deosebim însă uciderea intenționată, mai gravă decât cea neintenționată adică fără voie. Astfel, în perioada Vechiului Testament, cel ce ucidea fără voie sau din greșeală, avea posibilitatea să se retragă într-un anumit loc numit „cetatea de azil sau de scăpare". Dacă ar fi fost ajuns din urmă înainte de a intra în cetate, ar fi fost ucis, drept pedeapsă pentru fapta sa.

Totodată mai remarcăm și uciderea indirectă. De exemplu, atrăgând pe cineva în păcat, îi distrugem sufletul sau chiar îl omorâm moral.

În Noul Testament Domnul Iisus Hristos ne arată că izvorul uciderii constă în mânie.

Porunca a VII-a este: „Să nu fii desfrânat" (Ieșire 20, 14). Pentru a înțelege mai bine această poruncă, să vedem ce înseamnă a fi desfrânat. După cum arată și numele, înseamnă pierderea frâului, a frânii, adică nu mai poți și nu mai știi când și unde să te oprești. Altfel spus, nu cunoști limitele. Un exemplu în acest sens este lăcomia. Te lupți din răsputeri să ai ceva, și obții. Dar nu-ți ajunge! Dorești tot mai mult și cu cât ai mai mult cu atât ai mai vrea... Ești nesățios. Pierzi cumpătul sau măsura în viața. Ți se deregleaza ordinea și armonia vieții.

Pe de altă parte, sensul restrâns, direct al cuvântului „desfrânat" discutat este acela referitor la păcatul adulterului. Ne explicăm ușor de ce Dumnezeu ne oprește de la săvârșirea acestui păcat. Fiindcă el atrage după sine atâtea cămine dezbinate, copii părăsiți, divorțuri și chiar ucideri. Încă de când a creat prima pereche de oameni (Adam și Eva), Dumnezeu a întemeiat căsătoria. El a binecuvântat familia ca singura formă de menținere a ordinii, în scopul înmulțirii neamului omenesc. În Vechiul

Testament, desfrâul este pedepsit cu moartea, iar în Noul Testament, Domnul Iisus dă un sens mai înalt, mai duhovnicesc, acestei porunci. Astfel, El combate rădăcinile acestui păcat, care se formează mai întâi în inimă, arătând că „oricine se uită la femeie și o poftește, a și săvârșit păcatul cu ea în inima sa“.

Porunca a VIII-a ne spune „Să nu furi“ (și o citim la Ieșire 20, 15). Așa cum știți furtul înseamnă însușirea, luarea, acapararea bunurilor care aparțin celor din jurul nostru. Mai mult decât atât, chiar îmbogățirea pe seama altora este furt. După o altă poruncă a Domnului, omul trebuie să muncească pentru a-și câștiga hrana. De aceea lenea, trândăvia, lâncezeala sau parazitismul sunt condamnate nu numai de Dumnezeu, ci și de oameni.

Porunca a IX-a „Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău“ (Ieșirea 20, 16).

Cum să putem avea încredere în oamenii din jurul nostru, dacă toți ar minți sau ar fi vicleni și nesinceri? (Cum am putea și noi să fim plăcuți lui Dumnezeu, dacă spunem doar neadevăruri la adresa semenilor noștri? Domnul vrea ca între oameni să fie bună înțelegere, prietenie și iubire. Astfel, interzice a mărturisi strâmb. Cei ce nu ascultă această poruncă sunt fiii întunericului, deoarece vorbele lor neadevărate vor fi scoase la iveală de lumină, iar adevărul care iese la iveală îi va rușina în fața semenilor lor.

Porunca a X-a (poate fi găsită la Ieșire 20, 17). Sună în felul următor: „Să nu poftești casa aproapelui tău; să nu poftești nevasta aproapelui tău, nici asinul lui, nici vreun alt lucru, care este al aproapelui tău“.

Oprind orice fel de dorință din acapararea lucrurilor aparținătoare aproapelui nostru, această poruncă pornește din adâncul inimii omului și deci are un caracter interior. Ea are ca scop stârpirea răului de la rădăcină. Ea vizează dorința, pofta, fiindcă de aici se formează fapta. Dacă astăzi îți dorești penarul, sau ghiozdanul colegului de bancă, mâine s-ar putea să vrei să-l furi, să fie al tău. Se poate întâmpla chiar și mai rău: se poate ajunge chiar la ucidere, pentru a avea ceea ce are aproapele nostru. Câte astfel de cazuri nu găsim scrise în ziare sau le putem vedea în filme, sau citi, în cărți.

Așadar acestea sunt cele zece porunci pe care Dumnezeu le-a dat lui Moise pe Muntele Sinai. Aceasta este Legea Dumnezeiască în toată sfințenia, măreția și asprimea ei. Și acum urmează să ne punem cu toții întrebarea aspră, dar dreaptă: „Ești tu ce ar trebui

să fii?“ Pentru a fi așa cum trebuie, sunt o mulțime de condiții de îndeplinit; și mai amintim că cine nu respectă legea este pedepsit. Cine poate respecta în întregime această lege ar fi perfect, desăvârșit în fața lui Dumnezeu și a oamenilor. Deci, legea ne arată doar neorânduială, dezordine, dar nu o îndreaptă. Dacă, de pildă mă uit în oglindă și văd hainele mele în dezordine, nu înseamnă că oglinda ar aranja hainele aflate în neorânduială pe mine.

Dar atunci cum reușim noi să ne îndreptăm, oare? Prin puterea harului divin, adică prin bunătatea și îndurarea lui Dumnezeu. Legea ne arată ce trebuie să facă omul, iar harul ne stă în ajutor să împlinim poruncile lui Dumnezeu. Și harul îl primim în Iisus Hristos, după cum ne spune Sfânta Scriptură că: „legea a venit prin Moise, iar harul și adevărul prin Iisus Hristos“ (Ioan 1, 18).

7. Fixarea cunoștințelor

La ce legătură se referă aceste șase porunci, învățate astăzi? (La relația omului cu aproapele său). Care sunt aceste porunci? („Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta“; „Să nu ucizi“; „Să nu desfrânezi“; „Să nu furi“; „Să nu mărturisești strâmb“; „Să nu poftești din ceea ce este al aproapelui tău“).

8. Aplicarea

Cunoscând, acum poruncile date de Dumnezeu pentru o viață dreaptă, se cuvine să le însușiți și cunoscându-le să le îndepliniți în viață.

9. Temă pentru acasă

Se vor reține cele zece porunci

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Iosua și ocuparea Canaanului

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Am văzut că după 430 de ani de robie egipteană, Dumnezeu îl ridică pe Moise, pentru a conduce poporul evreu, înapoi în Canaan. Am văzut, de asemenea cum și care le-a fost drumul prin pustiu. Și desigur toate minunile pe care le-a făcut Dumnezeu pentru poporul Său. Dar oare, acest popor va mai merge mult prin pustiu? Nu deoarece Dumnezeu își ține promisiunea.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Vom vedea reîntoarcerea poporului în Țara Făgăduinței condus de Iosua și ocuparea Canaanului.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Moise se urcă sus pe munte. Este oare Muntele Sinai? Primește Moise alte legi? Nu. De data aceasta, Moise era pe un munte de pe care se putea vedea, departe-departe, țara frumoasă în care urma să locuiască poporul Israel. Chiar Domnul îi veni în întâmpinare și îi arătă pășunile verzi, pârâiașele, munții, marea în depărtare. Văzându-le pe toate acestea, înțelese că poporul va fi fericit acolo. Apoi, Dumnezeu îi spuse: „Vino, acum. A sosit timpul!“. Și Domnul îl luă pe Moise la El. Iar noi reținem despre el că „În Israel nu s-a mai ridicat prooroc ca Moise pe care Domnul să-l fi cunoscut față-n față“ (Deuteronom 34, 10) și prin care să săvârșească astfel de minuni. Mai aflăm despre el, (Deuteronom 34, 7) că era în vârstă de o sutădouăzeci de ani când a murit; vederea nu-i slăbise și puterea nu-i trecuse.

Dar oare chiar și-a lăsat Domnul poporul fără conducător? Erau ei foarte aproape de Canaan, patria promisă, dar asta nu înseamnă că au și intrat în ea! Desigur că Domnul poartă de grijă în continuare poporului. Astfel, pe când încă trăia Moise, El îl desemnase ca și conducător pe Iosua. Și tot Dumnezeu a fost acela care prin Moise, a transmis poporului, minunatele cuvinte de îmbărbătare: „Întăriți-vă și îmbărbătați-vă! Nu vă temeți și nu

vă înspăimântați de ei, căci Domnul, Dumnezeul tău, va merge El însuși cu tine, nu te va părăsi și nu te va lăsa“ (Deuteronom 31, 6). Și apoi adăugă: „Nimeni nu va putea să stea împotriva ta, cât vei trăi. Eu voi fi cu tine, cum am fost cu Moise; nu te voi lăsa, nici nu te voi părăsi“ (Iosua 1, 5). Ce bucurie să pornești în slujba Domnului, îmbărbătat, încurajat cu astfel de promisiuni! Și știm că El nu minte! Își ține întotdeauna promisiunile! De altfel acestea sunt valabile pentru orice creștin care crede din tot sufletul și dorește să meargă numai pe calea Domnului, în ascultare și supunere față de voia Sa!

Așadar, Iosua era noul conducător al poporului evreu. Prima lui misiune era cucerirea Ierihonului. Dar cum să-ți imaginezi că vei purta o bătălie cu oamenii unei cetăți despre care nu știi nimic? Iosua a trimis două iscoade (sau cum am spune noi, doi spioni) să cerceteze și să aducă vești despre ce este,dincolo de zidurile acelea înalte și groase. Plecară cele două iscoade, intrară pe poartă în cetate și cercetară totul. Făcându-se seară, au cerut adăpost la o casă de oaspeți (Cam cum ar fi un han în zilele noastre), care aparținea unei femei pe nume Rahav. Când aceasta a aflat că ei sunt Israeliteni și-a exprimat încrederea că acel Dumnezeu care i-a trecut prin mare și prin pustiu, îi va ajuta să cucerească și Ierihonul. Iată cât de cunoscuți erau evreii datorită minunilor făcute de Dumnezeu. Iar Rahav credea în puterea lui Dumnezeu. Cele două iscoade fuseseră observate când au intrat în casă și nu a trecut mult timp, până când soldații au venit să-i caute aici. Rahav însă i-a ascuns pe cei doi pe acoperiș, sub niște snopi de in pus la uscat. Soldaților le spusese că au fost pe la ea, într-adevăr, dar plecaseră, și dacă se vor grăbi îi vor ajunge din urmă. Așadar soldații își continuară căutarea, în timp ce Rahav stabilea o înțelegere cu cele două iscoade... Când vor veni evreii, în luptă împotriva Ierihonului, să aibă grijă să-i salveze casa ei cu cei ce vor fi înăuntru, așa cum și ea a salvat pe cei doi israeliteni. Ca semn de recunoaștere a casei, a legat de geam o funie groasă de culoare rosie, pe care, dealtfel, au și coborât cei doi.

Aceasta a fost prima acțiune și Domnul le-a purtat de grijă, în mod minunat, așa cum a promis!

Așadar, poporul evreu trebuia să intre în Ierihon și să-l cucerească. Dar mai întâi ar fi fost nevoie să treacă un râu mare ce se chema Iordan. Dar oamenii erau mulți, aveau copii și turme de animale și apa era adâncă. Ce vor face ei oare? Nu era nici un pod... Să fi construit ei unul, era prea greu și nu aveau cu ce. Să facă multe bărci? Nu era bine nici așa; cerea prea mult timp. Să

nu uităm că Domnul Dumnezeu i-a încredințat că le va fi sprijin și ajutor. Vă mai amintiți ce s-a întâmplat la Marea Roșie, când Faraon se îndrepta spre ei cu armată multă și cu care de război? Cam tot așa avea să se petreacă și acum în fața râului Iordan. Preoții care purtau chivotul legământului au pornit primii și când au ajuns la marginea apei, o mare minune s-a săvârșit: apa ce venea din sus s-a oprit, iar cea care curgea spre mare a secat, și astfel a rămas pământul uscat. Preoții, purtând chivotul legământului, s-au oprit la mijlocul albiei secate, în timp ce poporul lui Israel trecea Iordanul. Din locul unde au stat preoții, au fost luate douăsprezece pietre și au fost așezate în locul unde urma să-și instaleze corturile. Aceasta, ca aducere aminte a modului în care prin puterea lui Dumnezeu, apele Iordanului s-au despicat în două când chivotul legământului a trecut râul.

Cei din Ierihon, văzând poporul evreu așa de aproape de ei, s-au temut și s-au adăpostit, încuind poarta cetății.

Acum ce-ar fi putut să facă Israeliții? Să spargă zidurile? Nu se putea; erau foarte groase. Să fi încercat să împingă poarta cu un stâlp gros? Nici așa nu era cu putință. Pentru ei ca simpli oameni era ceva imposibil să pătrundă în Ierihon. Dar ei alcătuiau poporul ales de Domnul pentru care totul este posibil, cum li s-a arătat de atâtea și atâtea ori. Iată, însă ce le poruncise Dumnezeu să facă. Timp de șase zile, tot poporul trebuia să înconjoare zidurile cetății, o dată pe zi. Desigur că oamenii acestui popor erau așezați într-o anumită ordine, stabilită de Domnul. În față erau bărbații înarmați ce urmau să participe la luptă, după ei urmau șapte preoți care sunau din trâmbițe, iar în spatele lor era purtat chivotul legământului. Apoi venea restul poporului. Așa cum le-a spus Iosua, din partea Domnului, toți înconjurau cetatea și nu se auzea nimic altceva decât sunetele trâmbițelor. În a șaptea zi, poporul Israel a pornit la drum ca de obicei, dar nu au înconjurat numai o singură dată, ci de șapte ori. Iar când preoții au început să sune din trâmbițe, tot poporul a strigat de bucurie că victoria este de partea lor. Și într-adevăr era, căci zidurile cele groase ale cetății s-au dărâmat și cetatea Ierihon a fost luată cu asalt. La casa femeii Rahav mai atârna funia roșie și astfel a fost salvată.

Următoarea cetate care trebuia cucerită a fost Ai situat lângă Bet-Aven, la răsărit de Betel. Fiind o cetate mică și puțin numeroasă, se consideră că nu se vor ivi probleme în cucerirea ei. Iosua luând doar trei mii de oameni, a pornit să cucerească Ai-ul. Dar armata condusă de Iosua a fost izgonită repede din cetate, având mulți morți și răniți... Iosua a fost foarte întristat

și fără speranță că vor putea vreodată să cucerească toate celelalte cetăți, câte ar mai fi fost „De ce m-a părăsit Domnul? Ce voi face eu acum, doar cu puterile mele, înconjurat de dușmani din toate părțile?“ gândea Iosua.

Iată ce se întâmplase de fapt: poporul Israel făcuse legământ cu Dumnezeu, să nu-și ia nimeni nimic din prada de război. Acest legământ a fost încălcat și Domnul s-a supărat foarte tare. Iosua aflând că astfel stau lucrurile, l-a căutat pe acela care nu s-a supus și l-a găsit pe Acan. Acesta a îngropat argint și aur mult în pământ pe care era așezat cortul său. Crezuse că dacă va ascunde această pradă de război, nimeni nu va ști de ea, și se va îmbogăți. Dar din fața Domnului nimic nu poate fi ascuns! El vede tot și știe tot. Nu este nici un loc pe acest pământ unde cineva s-ar putea ascunde de El. Ca urmare, Acan și toată familia lui a fost pedepsită aspru pentru minciună și nerespectarea legământului, fiind omorâți cu pietre.

Se înțelege că la o nouă încercare de a cuceri cetatea Ai, Iosua a învins, avându-l pe Domnul ca ajutor. Pe lângă această victorie, Iosua i-a învins și pe Hetiți, pe Amoriți, pe Cananiți, pe Ferezíți, pe Haviți și pe Iebusiți. Locuitorii din Gabaon, însă, prin viclenie au reușit să facă un legământ cu Israeliți pentru a scăpa cu viață. Descoperindu-li-se minciuna, nu au putut fi omorâți datorită înțelegerii, dar au fost puși la munci grele, precum: tăiatul lemnelor, scoaterea apei pentru poporul evreu. Gabaonul era o cetate mare și vestea afilierii la poporul evreu, s-a răspândit repede și departe, până la împăratul Ierusalimului, Adoni-Tedec care și-a unit forțele cu încă alte patru împărății și au venit cu armată mare să atace Gabaonul. Desigur că Iosua, conducând poporul lui Israel, a sosit în ajutor, avându-L pe Domnul de partea sa. Fiind luate prin surprindere armatele celor cinci împărați au suferit o mare înfrângere la Gabaon și au fost alungați. Mai mult decât atât, Domnul a lăsat să cadă pietre din cer, nimicind astfel, un mare număr de luptători. Dar aceasta nu a fost totul. Armatele cele mari unite nu erau înfrânte încă dar erau în mâinile Israeliților. Pentru a da victorie poporului Său, Dumnezeu a săvârșit o mare minune. Să vedem ce ne spune Sfânta Scriptură despre aceasta: „și soarele s-a oprit, și luna și-a întrerupt mersul, până ce poporul și-a răzbunat pe vrăjmașii lui. Soarele s-a oprit o zi întreagă. „N-a mai fost nici o zi ca accea, nici înainte nici după aceea când Domnul să fi ascultat glasul unui om“ (adică al lui Iosua) „căci Domnul lupta pentru Israel“ (Iosua 10, I3-14).

Iată deci că după șapte ani de lupte grele, poporul evreu reușește să cucerească și să stăpânească tot ținutul Canaanului.

Domnul și-a ținut promisiunea. Acum erau din nou în țara ce le-a fost dată părinților lor, Avraam, Isaac și Iacob. Se întoarseră în Țara Făgăduințelor. Cum e și firesc, a urmat organizarea teritorială, socială și economică a țării, trecând de la păstorit la agricultură, la o viața stabilă. De asemenea, au împrumutat unele elemente culturale și materiale din viața canaaniților. Iosua a împărțit țara în douăsprezece părți, câte una fiecărei seminții. Iar cortul Sfânt era așezat în mijlocul țării la Silo.

Iosua a murit la vârsta de 110 ani, nu înainte de a îndemna bătrânii poporului la respectarea legilor lăsate de Dumnezeu și nu înainte de a aduce aminte poporului de toate minunile, binefacerile, purtările de grijă săvârșite.

7. Fixarea cunoștințelor

Cine este Iosua? (El este cel ales de Domnul pentru a conduce poporul evreu, după moartea lui Moise). Care este prima minune pe care a arătat-o Domnul poporului condus de Iosua? (Despărțirea Iordanului în două, pentru ca poporul să-l poată traversa ca pe uscat). Dumnezeu rămâne indiferent față de cei ce nu-și respectă legământul? (Nu rămâne indiferent ci pedeapsa este cu moartea. Ex: Acan). Cum a ajutat Domnul poporul condus de Iosua, în lupta împotriva celor cinci împărați? (A ținut pe cer soarele, mai mult timp, prelungind astfel ziua). Dumnezeu și-a ținut promisiunea de a aduce poporul evreu, în Țara Făgăduinței? (Da).

8. Aplicarea

Prin lecția de astăzi, am văzut finalul călătoriei atât de îndelungate a poporului evreu. Și mai ales am văzut că Domnul l-a adus din nou în Țara Făgăduinței. Și dacă lor, celor de atunci le-a promis că va fi cu ei în toate zilele, aceasta este valabil și pentru oricare dintre noi care se supune și-L iubește. Dumnezeu își ține întotdeauna promisiunile făcute față de copiii Săi!

9. Temă pentru acasă

Citiți din Sfânta Scriptură episodul dărâmării zidurilor Ierihonului: Iosua cap. 6.

10. Rugăciunea la ieșire din clasă.

Dreptul Iov

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Din rândul cărților canonice ale Vechiului Testament, face parte și cartea lui Iov.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Astăzi vom vorbi despre „Dreptul Iov“ - model de răbdare în suferință și încredere în Dumnezeu.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

„Era în țara Uț un om care se numea Iov. Și omul acesta era fără prihană și curat la suflet. El se temea de Dumnezeu, și se abătea de la rău“ (Iov 1, 1). Citim în continuare că drept răsplată, Dumnezeu l-a făcut cel mai de vază om din acel ținut și i-a dat foarte multe bogății. Domnul îl iubea deoarece era credincios și împlinea voia Domnului.

Ca și în Grădina Edenului (raiului), satana intervine pe lângă Dumnezeu cu intenția sa vicleană de a-i face rău omului, de a-l face pe Iov să se clatine în credința sa, să nu mai fie atât de aproape de Creatorul său și de a nu-I mai sluji.

Să vedem deci, ce uneltește satana împotriva lui Iov? Pizmuind fericirea și virtutea lui Iov, satana s-a prezentat înaintea lui Dumnezeu spunând că toată evlavia lui are la bază numai egoismul și interesul. Dacă s-ar lua averile, Iov ar blestema pe Dumnezeu și s-ar lepăda de El. Domnul cunoaște identitățile și gândurile ascunse ale satanei, știe că minte. El cunoaște în același timp și credința lui Iov. De aceea îngăduie ca Iov să fie lovit în toate ale sale, dar interzice categoric să se atingă de viața sa.

Nenorocirile și dezastrul care au venit nu numai asupra averii sale, ci și asupra familiei, au fost de-a dreptul tragice. Astfel, un supus al lui Iov, vine și-l anunță că boii și măgărițele i-au fost furate și toți cei ce le păzeau, omorâți. Un alt supus îl anunță că oile și supraveghetorii lor au ars. Cămilele de asemenea au fost furate, iar toți copiii lui au pierit sub zidurile ce s-au dărâmat pe

ei. Să primești într-o singură zi toate aceste vești, să afli că nu mai ai familie, servitori, avere este foarte greu de suportat. La fel a fost și pentru Iov. Și-a rupt hainele de pe el și și-a pus cenușă în cap, conform obiceiului timpului de a-și manifesta regretul, părerea de rău... Dar și-a găsit totuși puterea necesară pentru a supraviețui, doar în tăria credinței sale în Dumnezeu. Pacea și liniștea îi vin de la Domnul. Purtă tot greul acestor suferințe, răbdând cu inima plină de încredere că tot ce se întâmplă în viața lui vine de la Dumnezeu, că nimic nu este fără știrea și vrerea Părintelui ceresc pe care îl iubea și căruia I se dăruise... Chiar dacă era acum lipsit de toate și de toți, prezența vie a Dumnezeului său îi acoperea orice durere și orice nevoie. Cei ce-L iubesc pe El simt în greul necazurilor și puterea de a răbda și puterea de a crede. Satana nu este însă mulțumit. Dorește să mai intervină. Susține că lov îl va blestema pe Dumnezeu, dacă se atinge de „oasele și carnea lui" (Iov 2, 5). Pentru a demonstra contrariul îi dă voie satanei, din nou, să-și pună planul în aplicare. Trebuie să subliniem că și de data aceasta, totul are loc cu încuviințarea, cu îngăduința lui Dumnezeu.

Deci, asupra lui Iov s-a abătut o boală foarte grea, lepra. Știți ce se întâmplă cu un om când are lepră? Cred că este una dintre cele mai groaznice boli, deoarece carnea se desprinde de pe oase și cade. Vă puteți da seama de ce durere mare și suferință are parte un lepros.

Să vedem cum primește Iov această nouă lovitură. El își zicea: „Dacă primim de la Dumnezeu binele trebuie să acceptăm și răul". (Iov 2, 10). Puternică era credința sa! Dar și boala prin care trecea era greu de suportat!

Aflând despre el, trei prieteni ai săi, vin să-l mângâie. Ei se numeau Elifaz, Bildad și Țofar, iar apoi un alt prieten Elihu. Văzându-l pe Iov în asemenea dureri, nu puteau să nu discute despre cauza lor. De ce trebuia Iov să fie supus unor asemenea torturi? Cei trei prieteni încearcă să-l convingă pe Iov că suferă, ca pedeapsă a unor păcate săvârșite și care, desigur ar trebui mărturisite. Iov însă protestează și dorește să-și arate nevinovăția, deoarece se știa un om drept, fără prihană. Admite însă că „omul nu poate avea dreptate împotriva lui Dumnezeu" (Iov 9, 2). Afirmă chiar că „Dumnezeu nimicește deopotrivă și pe cel desăvârșit și pe cel viclean" (Iov 9, 22). Văzând suferința în care se zbătea, ca și lipsa oricărei posibilități de vindecare, văzându-l părăsit chiar de Dumnezeu, soția lui îi spune dezamăgită și învinsă: „blestemă pe Dumnezeu și mori!" Singură moartea l-ar mai fi putut salva din suferința lui nimicitoare. Ajunsese o epavă,

un cadavru viu, care mai respira, nu ca să trăiască, ci pentru că mai avea plămâni... Dar diavolul nu a avut voie să se atingă de sufletul lui, ci numai de trupul lui. De aceea el nu-și pierde curajul, nici credința, putând să-l binecuvânteze pe Dumnezeu zicând: „Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat?“

Acum este rândul lui Elihu să intervină. Îi mustră pe cei trei prieteni fiindcă văd în nenorocirea lui Iov, pedeapsa dumnezeiască pentru păcatele lui, iar pe Iov îl convinge de purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care este drept și care după dreptate va răsplăti până la sfârșit pe fiecare om.

Așa este. De multe ori în viață trebuie să trecem prin mari greutăți și în acele momente de suferință suntem tentați, probabil, să spunem, ca și Iov, că noi primim o pedeapsă și nu știm pentru ce. Noi niciodată nu trebuie să uităm că din momentul în care ne-am încredințat viața în mâna Domnului, El lucrează cum știe că este mai bine pentru scopul final. Și acest scop final nu se limitează numai la viața noastră de pe pământ. El ne dorește să fim din nou alături de El în acea minunată Împărăție veșnică a Fiului Său. Dar nu uitați! Acolo nu putem fi decât „dezbrăcați complet de haina grea a păcatului, acolo nu putem sta decât spălați de tină, purificați. Aceasta are în vedere Domnul, care ne iubește atât de mult și vrea să ne vadă fericiți în stare de pace. Câteodată, această curăție este mai dureroasă, ca în cazul lui Iov. Dar Domnul știe și aceasta și Îi este milă să ne vadă suferind. De aceea, cu orice încercare ce ne purifică, El ne trimite și posibilitatea de a trece prin ea, ne trimite răbdarea și ne întărește credința. Vin încercări, necazuri, dureri aspre asupra noastră? Las’ să vină! Important este cum ieșim din ele, important este dacă credința noastră și răbdarea, dragostea s-au întărit, ducându-ne în stări mai apropiate de Creatorul nostru. Sau dacă nu cumva, dimpotrivă cârtirea noastră ne-a dus cu câteva trepte mai jos, pe scara ce urcă spre cer. Și încă ceva: niciodată nu suferim mai mult decât ne este îngăduit. Toate sunt în mâna Sa și nu ni se dă niciodată o povară mai grea decât putem duce, și niciodată nu ne lasă singuri. Așa s-a întâmplat și cu Iov. El a simțit și a răbdat suferința până la capăt. Nu a cârtit împotriva lui Dumnezeu. Dacă diavolului nu i-a fost îngăduit să se atingă de sufletul lui Iov, înseamnă că dragostea lui Dumnezeu era asupra lui, chiar dacă nu putea vedea „soarele“ din cauza norilor negri și apăsători ai suferințelor. Dar orice început are și sfârșit... Dincolo de nori e soarele... Dincolo de suferință și rabdare e dragostea lui Dumnezeu. Și când norii se risipesc rămâne soarele limpede și strălucitor. La fel a fost

răsplătită suferința și răbdarea lui Iov, cu dragostea lui Dumnezeu, cu belșugul de binecuvântări revărsate asupra lui. Mult mai multe și mai durabile ca înainte. Și-a văzut urmașii la a patra generație, deoarece a trăit după aceea încă 140 de ani. Încă 140 de ani pe pământ și o veșnicie în cer lângă Domnul său iubit, purtând în locul durerii, cununa biruinței.

7. Fixarea cunoștințelor

După cum am văzut, cartea Iov ne prezintă un model de răbdare în suferință și de încredere în Dumnezeu. Iov a fost compătimit și mângâiat de prieteni, care nici ei nu-și puteau explica de unde vine atâta suferință și atâta insucces în viața unui om drept în fața lui Dumnezeu. Chiar soția lui văzându-l în ce stare a ajuns și nezărind nici o salvare, în loc să-l încurajeze, îi spune: „blestemă pe Dumnezeu și mori". Nu-i mai acordă nici o altă șansă suferinței lui zdrobitoare, decât moartea. Dar nu, el rămâne cu privirea spre cer, și în loc să blesteme pe Dumnezeu, el îl binecuvântează spunând: „Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat!" și Domnul nu l-a uitat, nici nu l-a părăsit. Și-a întors din nou fața spre el, și suferințele lui tragice s-au transformat în izbândă și binefaceri. Biruința asupra ispitei îi aduce belșug și multă îndestulare, făcându-l mai fericit ca înainte, iar pentru noi toți rămâne un model de răbdare în suferință și încredere în Dumnezeu.

8. Temă pentru acasă

Citiți întreaga carte Iov din Sfânta Scriptură.

9. Aplicarea

Să nu uităm niciodată când ne aflăm în suferință pilda vieții pe care ne-a dat-o Iov. Și dacă suntem drepți în fața lui Dumnezeu, să nu ne pierdem niciodată încrederea în iubirea și bunătatea Părintelui ceresc.

Biserica Ortodoxă face pomenirea dreptului Iov la 6 mai.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Profeții Ilie și Elisei

l. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

În lecția trecută ne-am referit la profeții Vechiului Testament și am văzut că ei au fost oamenii lui Dumnezeu și slujitori ai dreptății, apărători ai credinței într-un singur Dumnezeu și vestitori ai venirii Mântuitorului ca să ne izbăvească din păcatul strămoșesc.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Azi ne vom referi la unul din profeți și anume la Ilie și la ucenicul său Elisei urmărind puterea credinței și a rugăciunii.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Ilie a fost profet în vremea regelui Ahab. Acesta era căsătorit cu Isabela, fiica regelui Sidonului. Isabela nu-l cunoștea pe Dumnezeu. Ea se închina zeului Baal, pentru care a zidit în Samaria un templu mare, în care a pus 450 de preoți. Iar preoții care slăveau numele adevăratului Dumnezeu al lui Israel au fost omorâți.

Proorocul Ilie era din Teba Galaadului. Dumnezeu care cunoștea inima rea a lui Ahab și a soției sale, l-a trimis pe Ilie să le spună că în anii următori nu va mai ploua și nici rouă nu va mai fi decât atunci când va spune el. Aceasta le era pedeapsa pentru închinarea la zeul Baal. Așa s-a și întâmplat. Trecură zilele și nici o picătură de apă n-a udat pământul. În fiecare zi soarele strălucea pe cer, dogorind. N-a trecut mult timp, până ce toată verdeața a început să se usuce: iarba, frunzele, florile, chiar și grâul. Astfel, oamenii nu mai aveau din ce să-și facă pâine, iar foametea se răspândi cu repeziciune la tot poporul. Starea aceasta l-a înfricoșat pe regele Ahab, dându-și seama că Ilie a avut dreptate în ceea ce i-a comunicat. Considerându-l însă vinovat pentru toate, a trimis ostași să-l caute și să-l aducă. Soldații lui Ahab au străbătut țara în lung și-n lat, dar nu l-au găsit... dar nici ploaia nu venea.

Să vedem oare unde s-a ascuns Ilie? Dumnezeu îi spusese că după anunțarea veștii ca va fi secetă, el să se retragă între munți, la pârâul Cherit, unde nu-l puteau găsi soldații, și unde Dumnezeu îl păzea și se îngrijea să aibă de toate: dormea într-o peșteră, bea apa din pârâu, iar mâncarea i-o aducea un corb. Această pasăre mare și neagră, foarte rezistentă chiar și pe vreme de secetă, îi aducea în cioc, o bucată de pâine sau de carne. Seceta fiind mare a secat până la urmă și pârâul lângă care stătea proorocul Ilie, fiind astfel nevoit să plece. Dar el știa că oriunde s-ar duce, Dumnezeu se va îngriji să aibă tot ceea ce i-ar fi necesar.

Ilie porni la drum. După o călătorie lungă, ajunse în țara îndepărtată în care-l trimise Domnul, la poarta unui oraș. Era însetat și flămând. Văzând în apropiere o femeie care aduna frunze, o rugă să-i aducă puțină apă. Și înainte de a pleca femeia, îi mai ceruse și ceva de mâncare. Dar femeia era săracă și nu mai avea decât foarte puțină făină și untdelemn, atâta doar cât i-ar fi trebuit să facă o pâinișoară pentru fiul ei. De unde, dar să se ajungă să-i mai dea și acestui om flămând? Ilie a îndemnat-o să meargă acasă și să coacă această pâine pentru el și apoi va mai avea destulă făină și untedelemn, cât să poată mânca ea și copilul ei în fiecare zi. Dumnezeu va avea grijă de aceasta. Femeia nu-l cunoștea pe Dumnezeul lui Ilie, dar totuși l-a crezut pe Ilie, și a făcut după cum i-a spus... Și a văzut minunea în fața ochilor săi: după ce a copt pâinea pentru Ilie, în ulciorul ei mai avea destul cât să poată coace pâine pentru fiul ei și apoi pentru ea însăși. Ilie a rămas astfel adăpostit în casa ei, deoarece ea putea acum să-i dea să mănânce pâine și să bea apă pe săturate.

Iată însă că în una din zile, fiul femeii văduve și sărace, îmbolnăvindu-se, a murit. Mama era foarte necăjită. Ținându-și copilul în brațe îl striga pe nume, dar degeaba; nu-i mai răspundea. Trebuia să-l îngroape și nu-l va mai vedea niciodată; va fi despărțită de el pentru totdeauna. Iar ea rămânea singură... Lui Ilie i se făcuse mare milă de necazul acestei femei. Luând trupușorul copilașului din brațele mamei sale, urcă la el în cameră. Îl puse pe pat și apoi îngenunche. S-a rugat Domnului cu credință puternică în bunătatea și dragostea Sa pentru oameni. El știa că dacă Domnul vrea poate să-i redea viața acestui copilaș, ca și bucuria femeii, care s-a încrezut în El cu toate că nu-l cunoștea. Dumnezeu, a ascultat rugăciunea puternică a lui Ilie și astfel, copilașul a înviat. Ilie nu s-a îndoit de aceasta, nici o clipă în rugăciunea sa. Copilul începe să respire și peste câteva momente și-a deschis ochii și și-a ridicat capul. Ilie l-a luat pe brațe și l-a

înapoiat mamei sale, care știa acum că fusese înviat prin puterea rugăciunii lui Ilie către Dumnezeu.

În timpul cât Ilie a stat în acest loc (Sarepta Sidonului), în țară continua însă seceta necruțătoare. Erau aproape trei ani de când nu mai plouase. Pedeapsa pentru neascultarea lui Ahab se apropia de sfârșit, deoarece Dumnezeu îl trimise pe Ilie înapoi în țara sa. Acum putea merge liniștit în fața regelui, știind că Domnul era cu el, veghind să nu i se întâmple vreun rău...

Ajuns în fața lui Ahab, nu se lasă impresioat de mânia acestuia ci i-a spus ce trebuie să facă: să adune poporul evreu pe un munte unde să se ridice un altar de jertfă zeului Baal. Și acolo Ilie va arăta tuturor că Dumnezeul său este cel adevărat și atotputernic, pe care nu trebuie să-l uite niciodată. Vor vedea toți că Domnul poate totul, în timp ce Baal nu poate nimc.

Fiind cu toții pe munte, preoții lui Baal trebuiau să aducă o jertfă; la fel va face și Ilie. Dar nu vor aprinde jertfa, ci se vor ruga să fie aprinsă de Baal sau de Dumnezeu. Mai întâi încercară preoții lui Baal. Se rugau strigând și implorând zeul să trimită foc pentru arderea jertfei. Au strigat ore întregi până li s-a înmuiat glasul, dar în zadar, deoarece jertfa lor a rămas ca înainte. Apoi, a venit rândul lui Ilie. A construit un altar din douăsprezece pietre mari (după numărul semințiilor lui lsrael), a tăiat animalul de jertfă în patru părți și l-a așezat pe altar. A săpat un șanț în jur, pe care l-a umplut cu apă. Când totul a fost gata aranjat, s-a rugat. Dar el nu a strigat în disperare ca profeții lui Baal. El a știut că Domnul, ascultă rugăciunea inimii sale, zicând: „Doamne, Dumnezeul lui Avraam, Isaac și Iacob, arată tuturor acestor oameni că Tu ești singurul Dumnezeu adevărat, iar eu sunt credinciosul Tău. Poporul nu trebuie să Te mai uite niciodată. Răspunde-mi Doamne, răspunde-mi“. N-a fost nevoie să se roage mai mult, că deodată oamenii se traseră înapoi, speriați fiindcă cădea foc din cer. Focul căzu pe jertfă, iar jertfa începu să ardă cu flăcări mari. Domnul arse carnea și flăcările uscară toată apa din groapă. Oamenii văzând toate acestea, căzură la pământ strigând: „Domnul este Dumnezeul. Lui trebuie să ne închinăm“. După ce plecară oamenii, Ilie mai rămase pe munte și se rugă. Se rugă lui Dumnezeu să trimită ploaie pe pământ, cu aceeași credință puternică, cu care s-a rugat pertru viața copilului femeii văduve și pentru focul din cer destinat arderii jertfei. Desigur că Domnul i-a ascultat rugăciunea și de astă dată, trimițând ploaia binefăcătoare, atât de dorită și de așteptată. Curând a rodit și grâul și oamenii aveau hrană din belșug. Și ei știau că toate sunt de la Domnul prin grija, dragostea și mila Sa.

Viața pe pământ a proorocului Ilie a avut un sfârșit deosebit față de cea a tuturor oamenilor. Și anume, după ce și-a lăsat ca urmaș pe Elisei, a fost ridicat la cer pe un car de foc tras de patru cai. Prin puterea rugăciunilor sale, Elisei a făcut și el multe minuni asemenea lui Ilie.

A venit la Elisei chiar și căpetenia oștirilor împăratului Siriei, Neeman. Acesta era foarte bogat, dar cu toate acestea era nefericit: suferea de lepră. Auzind de puterea lui Elisei, a venit la el aducând multe daruri. Elisei i-a transmis prin sluga sa, să intre de șapte ori în apa Iordanului. Ascultâdu-l, Neeman a ieșit complet vindecat. A dorit să-l răsplătească pe Elisei, dar acesta considera ca lui Dumnezeu trebuiesc adresate mulțumirile, deoarece Neeman s-a vindecat prin puterea Sa.

Intuiția Se va arăta tabloul ridicării lui Ilie la cer.

7. Fixarea cunoștințelor

Văzând faptele minunate săvârșite de Ilie ca profet al Dumnezeului celui viu și apoi ale lui Ellisei, urmașul său, ne întrebăm cu ce putere au săvârșit ei aceste fapte? (Desigur nu cu puterea lor, fiindcă, ei erau oameni ca fiecare din noi, ci cu puterea lui Dumnezeu care i-a și ales ca prooroci ai Săi). Dar ei cum s-au apropiat de Dumnezeu ca să primească puterea Lui, sau ca să ducă la îndeplinire misiunea încredințată lor de Dumnezeu? (Cu rugăciunea pornită dintr-o credință sigură, sinceră și puternică în Dumnezeul cel adevărat și viu). Am văzut că și proorocii zeului Baal s-au rugat și încă foarte mult, dar rugăciunea lor a primit răspuns? (Nu putea primi răspuns, fiindcă nu avea de unde. Baal era un idol și noi am văzut când am vorbit despre idoli că sunt niște închipuiri ale minții omenești. „Ei nu sunt nimic în lume“, spune Sfântul Apostol Pavel. Apoi, rugăciunea lor nu a pornit dintr-o credință vie, ci a constituit o repetare stereotipă și mecanică a unora și acelorași cuvinte. A fost deci o rugăciune întortochiată și lipsită de conținut).

8. Aplicarea

Văzând puterea credinței și a rugăciunii lui Ilie și Elisei, să le imităm acest mod de a se închina Părintelui ceresc și atunci cererile ne vor fi împlinite. Și pentru a avea în apropiată atenție credința și rugăciunea plină de putere a proorocului Ilie, Biserica noastră îi închină pomenirea cu sărbătoare la 20 iulie. Iar mulți dintre credincioși îi și poartă numele.

9. Temă pentru acasă

Se va citi din, Sfânta Scriptură despre viața și activitatea profeților Ilie și Elisei, la III Regi, cap. 17–22 și IV Regi 1–6.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Iona și ninivitenii

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

După ridicarea cu trupul la cer a profetului Ilie, activitatea sa a fost continuată în regatul Israel de către ucenicul acestuia, Elisei. Șirul profeților prin care Dumnezeu comunică poporului voia Sa și planul mântuirii noastre a continuat și după Elisei, în regatul Israel profețind încă trei prooroci: Osea, Amos și Iona.

Numele lui Iona înseamnă „porumbel“. Era fiul lui Amitai. A profețit în timpul domniei regelui Ieroboam al II-lea, fiul lui Ioaș. La sfârșitul domniei acestuia Dumnezeu l-a trimis pe Iona în cetatea Ninive, ca să predice poporului pocăința.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

În cele ce urmează ne vom referi la Iona și ninivitenii.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Ninive era capitala Asiriei. Aceasta era o cetate foarte mare, cât trei zile de mers. Toți oamenii cetății erau foarte păcătoși, iar Dumnezeu a hotărât să-i piardă. Dar în marea Sa bunătate a vrut să le mai dea o șansă, să-i avertizeze de pieirea ce se va abate asupra lor peste 40 de zile. În acest scop l-a ales pe Iona ca mesager al Său. Dar el a refuzat să îndeplinească această misiune. S-a dus la Iope (azi Iafa) de unde a luat o corabie către Tarșiș. A crezut că astfel se poate ascunde de fața lui Dumnezeu și se poate

sustrage după bunul plac atunci când Domnul său are nevoie de el. Dar Dumnezeu este prezent pretutindeni și știe tot ce gândim și facem fiecare dintre noi.

Corabia în care s-a urcat Iona, plutea pe apele mării parcurgând drumul atât de cunoscut marinarilor. Deodată însă s-a iscat un vânt puternic care ridica valuri mari, gata să răstoarne corabia. Toți călătorii au început să strige către dumnezeii lor, cerând îndurare. Doar Iona s-a retras și a adormit. Văzând că furtuna nu se oprește, marinarii au tras la sorți să afle din a cui vină se întâmplă această grozăvie, iar sorții au căzut pe Iona. Îndată după ce l-au aruncat în valuri, furtuna s-a oprit. Chiar dacă Iona a fost nesupus și neascultător, Dumnezeu îl iubea, și pentru salvarea lui a trimis un pește mare (chit), care l-a înghițit. Trei zile și trei nopți a stat în pântecele peștelui. Iona a simțit cât de iubitor și de bun este Domnul cu el, cu toate că nu merita. S-a rugat cerând iertarea și ocrotirea Sa și pe mai departe. A știut că salvarea poate veni numai de la Dumnezeu și s-a hotărât să-L asculte și să meargă la Ninive. Dumnezeu a făcut ca peștele să-l arunce pe Iona la mal. Atunci profetul a vestit ninivitenilor că se va abate pieirea asupra lor. Cetatea le va fi distrusă peste 40 de zile, dacă nu-și schimbă felul păcătos de viață și dacă nu se îndreaptă pe drumul cel bun, plăcut lui Dumnezeu. Vestea a ajuns până la împărat. La porunca sa, și împreună cu el, toți oamenii din Ninive cu copiii și vitele lor au postit, s-au acoperit cu saci și și-au turnat cenușă în cap după obiceiul vremii și al locului.

Dumnezeu a auzit rugăciunile lor și a văzut starea lor de pocăință. I-a părut rău de ei și a renunțat la nimicirea cetății Ninive. Iona s-a supărat și s-a simțit umilit că Dumnezeu nu a distrus cetatea, cum spusese el ninivitenilor. S-a dus la marginea cetății și și-a făcut o colibă care să-l adăpostească de arșiță. Dumnezeu însă îl ocrotea și a făcut să crească un vrej de ricin care să-i țină umbră. Iona s-a bucurat, dar noaptea un vierme a ros planta și aceasta s-a uscat. Supărarea și revolta au pus stăpânire pe inima sa, încât își dorea moartea, când a rămas iarăși în soarele și vânturile pustiului.

Dumnezeu îi arată astfel lui Iona că dacă el s-a necăjit pentru un vrej de ricin, pentru care nu a trudit, cum putea El să nu se milostivească de cei 120 de locuitori ai cetății Ninive? Dar pentru iertare trebuie pocăință. Ninivitenii au înțeles aceasta și au fost salvați de Dumnezeu. După cum vedem, în cartea profetului Iona nu găsim nici o profeție despre Mesia. Dar rămânerea lui în pântecele chitului trei zile și trei nopți are o

profundă semnificație mesianică, la care se referă Mântuitorul în replică celor ce îi cereau semn, ca să creadă în El. Domnul arată că semnul cel mai grăitor poate fi remarcat prin analogie cu șederea lui Iona în pântecele chitului în: „Precum Iona a fost în pântecele chitului trei zile și trei nopți, așa va fi Fiul Omului în inima pământului trei zile și trei nopți. Bărbații din Ninive se vor scula la judecată cu neamul acesta și îl vor osândi, căci ei s-au pocăit la propovăduirea lui Iona. Și iată, mai mult decât Iona este aici" (Matei 12, 41–41).

7. Fixarea cunoștințelor

Unde a activat Iona ca profet? (În regatul Israel). Când? (Pe timpul regelui Ieroboam al II-lea, fiul lui Ioaș). Ce misiune i-a încredințat Dumnezeu lui Iona? (Ca să predice ninivitenilor, care se adânciseră în păcate grele, că dacă nu se vor abate de la nelegiuirile lor, Dumnezeu va nimici cetatea). Se supune Iona poruncii lui Dumnezeu? (Nu se supune. El a luat o corabie ca să meargă în altă parte). S-a putut abate Iona de la fața lui Dumnezeu și de la împlinirea poruncii Lui? (Nu s-a putut abate). Cum îl conduce Dumnezeu la misiunea pe care i-a încredințat-o? (Aducând furtună pe mare, iar Iona fiind găsit vinovat, a fost aruncat în valuri, spre pieire). L-a părăsit Dumnezeu? (Nu l-a părăsit, ci a făcut în așa fel încât să fie înghițit de un pește uriaș (chit), unde a stat trei zile și trei nopți, timp în care și-a putut da seama că destinul vieții sale depinde de Dumnezeu). După ce peștele l-a aruncat la mal, ce s-a întâmplat? (Iona s-a dus în Ninive, a predicat pocăința, tot poporul s-a îndreptat și astfel cetatea a fost salvată). Ce semnificație mesianică are șederea lui Iona în pântecele chitului? (Șederea Mântuitorului în mormânt și învierea Sa).

8. Aplicarea

Biserica face pomenirea profetului Iona în ziua de 21 septembrie a fiecărui an, spre a ne învăța că totdeauna trebuie să împlinim voia lui Dumnezeu, deoarece cu fiecare dintre noi El are un plan și ne încredințează o misiune sfântă.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Profetul Daniel în Babilon

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

După felul în care și-au scris cuvântările, profeții Vechiului Testament se împart în profeți scriitori și nescriitori. Cunoaștem pe Ilie și Elisei ca cei mai mari profeți nescriitori. După extensiunea scrierii lor, profeții Vechiului Testament se împart în două categorii: profeți mari și profeți mici. Profeții mari sunt în număr de patru: Isaia, Ieremia, Iezechiel și Daniel. Ei au trăit în vremuri diferite și au îndeplinit misiuni diferite, dar au în comun vestirea timpurilor mesianice, care vor schimba chipul lumii și viața oamenilor.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

În cele ce urmează ne vom referi la un aspect de mare importanță din viața profetului Daniel, și anume: Daniel în Babilon

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Numele lui Daniel se tălmăcește din limba ebraică cu: „judecătorul meu este Dumnezeu“, sau: „apărătorul meu este Dumnezeu“. Daniel era din tribul lui Iuda și provenea din neam regesc.

S-a întâmplat că Nabucodonosor, împăratul Babilonului, a cucerit Israelul în al treilea an de domnie a lui Ioiachim, în anul 605 în. Hs. El a dat poruncă să i se aducă la palat „niște tineri fără vreun cusur trupesc, frumoși la chip, înzestrați cu înțelepciune în orice ramură a științei, cu minte ageră și pricepere“ (Daniel 1, 4). Nabucodonosor dorea să-i țină la palat, să-i învețe limba caldeilor, ca apoi să devină funcționari în slujba împăratului. Printre acești tineri era și Daniel, căruia căpetenia famenilor dregători i-a pus numele Beltșațar. Cu el mai erau încă trei tineri: Anania, Misael, și Azaria. Împăratul însuși se îngrijea de bunăstarea vieții lor. Daniel și prietenii lui au refuzat însă carnea provenită din animalele pe care Legea lui Dumnezeu le considera „necurate“, și s-au înțeles cu un servitor să le pregătească numai zarzavaturi și legume. După zece zile de

alimentație vegetală, tinerii din Israel arătau mai bine și erau mai sănătoși decât comesenii împăratului, care consumau carne și vin.

Dumnezeu se îngrijea de ei chiar dacă erau în Babilon. I-a înzestrat cu înțelepciune și pricepere pentru tot felul de scrieri. În mod special, „a făcut pe Daniel priceput în toate vedeniile și toate visele“ (Daniel 1, 17).

Într-o noapte, Nabucodonosor a avut un vis ciudat, pe care nici un înțelept al Babilonului nu l-a putut tălmăci. Doar Daniel a reușit să-l deslușească. Pentru aceasta, el a fost numit locțiitor al regelui, iar cei trei prieteni ai săi, administratori ai Babilonului. Desigur că aceste întâmplări au stârnit invidia sfetnicilor împăratului. Astfel, au plănuit să-l pună pe Daniel la grea încercare. Au făcut în așa fel încât au fixat o lege prin care toți erau obligați să se închine statuii regelui. Doreau ca prin aceasta evreii să fie acuzați de nesupunere, știut fiind că ei nu se închinau decât singurului Dumnezeu viu și adevărat. Desigur că Daniel și cei trei prieteni ai săi au refuzat să se închine unui idol. Drept pedeapsă, au fost aruncați într-un cuptor cu foc. Credința lor în dragostea și grija lui Dumnezeu era mare iar puterea Sa urma să se arate și în această situație. Un înger trimis de Dumnezeu a prefăcut focul în rouă, pentru ca trupurile lor să nu fie vătămate. Astfel, toți babilonienii au ajuns să-L slăvească pe Dumnezeul lui Israel, iar Daniel a rămas în înalta funcție, tot timpul vieții lui Nabucodonosor.

Ultimul rege babilonian a fost Belșațar. În timpul unui ospăț a văzut pe perete o mână misterioasă care a scris următoarele cuvinte: „mene, mene, techel, ufarsin“. Înspăimântat, regele vrea să cunoască mesajul acestor cuvinte. Din nou, numai Daniel le-a descoperit înțelesul, tălmăcindu-le astfel: „Mene“ înseamnă că Dumnezeu a numărat zilele regatului tău și i-a adus sfârșitul. „Techel“ se referă la rege, care a fost cântărit și găsit gol (ușor). „Ufarsin“ înseamnă că regatul va fi împărțit și va fi dat mezilor și perșilor. Tălmăcirea lui Daniel s-a împlinit încă din acea noapte. Babilonul este ocupat de perși, iar regele a fost ucis. Darius, regele mezilor, nu-l cunoștea pe Daniel și nu auzise despre minunile pe care le făcuse Dumnezeu cu aleșii Săi. Darius vroia să impună credință și supunere față de idolii poporului său. Daniel a refuzat din nou, și din porunca regelui a fost aruncat într-o groapă cu lei, acoperită cu o piatră mare și pecetluită cu inelul regelui. Dar dragostea lui Dumnezeu pentru aleșii Săi nu poate fi oprită de nimeni și de nimic. În calea puterii Sale nu pot fi

puse stavile de nici un fel. El este totdeauna și în orice loc cu cei ce-L iubesc cu o inimă curată și sinceră.

Astfel, când Darius a venit a doua zi să vadă ce s-a întâmplat, l-a găsit pe Daniel nevătămat de fiarele sălbatice. Leii nici nu s-au atins de el. Darius a dat slavă Dumnezeului celui viu și adevărat și a poruncit: „...în toată întinderea împărăției mele, oamenii să se teamă și să se înfricoșeze de Dumnezeul lui Daniel. Căci El este Dumnezeul cel viu, și El dăinuiește veșnic; împărăția Lui nu se va nimicii niciodată și stăpânirea Lui nu va avea sfârșit" (Daniel 6, 26).

După moartea lui Darius – Medul, Cirus, regele perșilor, dă edictul de eliberare a evreilor. Aceștia se puteau reîntoarce în patria lor. Robia lor de 70 de ani, prezisă de profetul Ieremia, a luat sfârșit. Fiind înaintat în vârstă, Daniel a rămas pe mai departe pe lângă Cirus, aflându-se sub ocrotirea Dumnezeului celui viu și profețind despre timpurile mesianice.

Profetul Daniel vestind venirea lui Mesia, a precizat chiar timpul în care se va naște, și anume după trecerea a 70 de săptămâni de ani de la zidirea cetății sfinte. Și profeția s-a împlinit întocmai. Profetul Daniel vorbește și despre „Fiul Omului", căruia „Cel vechi în zile" i-a dat toată slava, puterea și împărăția ce nu va avea sfârșit. Daniel se va referi apoi și la judecata universală, când toți cei morți se vor scula din țărână, unii spre viață, iar alții spre osânda veșnică.

7. Fixarea cunoștințelor

Când a activat profetul Daniel? (În timpul robiei babilonice, prezisă de profetul Ieremia, care a durat 70 de ani). Unde a activat Daniel? (În Babilon). La ordinul cărui împărat a ajuns el aici? (La cererea lui Nabucodonosor, mai mulți tineri evrei înțelepți, pricepuți și ageri la minte sunt duși în Babilon. Aici sunt instruiți în cunoașterea științelor și ajung demnitari la curtea regală). Cum au fost priviți de cei din jur? (Cu invidie și dușmănie). Au renunțat ei la Legea lui Dumnezei? (Nu au renunțat). Au avut de suferit? (Da. Au fost aruncați într-un cuptor de foc și în groapa cu lei, dar Dumnezeu i-a salvat). Ce influență au avut aceste fapte minunate asupra conducătorilor poporului? (Au recunoscut puterea Dumnezeului celui viu și adevărat). Profețiile mesianice ale lui Daniel la ce se referă? (El a arătat data exactă a venirii lui Mesia, a profețit apoi despre împărăția Fiului Omului și despre judecata universală, urmată de învierea celor drepți și osânda celor răi).

8. Aplicarea

Biserica face pomenirea profetului Daniel în fiecare an, la data de 17 decembrie, rămânând pentru toți credincioșii un model de credință vie și nestrămutată în puterea Dumnezeului celui viu și adevărat, care niciodată nu părăsește pe cei care îi slujesc cu devotament, cu râvnă, cu pricepere și cu jertfirea de sine.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Profeții Vechiului Testament – oameni ai lui Dumnezeu și apărători ai dreptății sociale

l. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Am văzut din lecțiile trecute că nu totdeauna poporul lui Dumnezeu, Israel s-a dovedit păstrător al voii și poruncilor Sale. De pildă, când au peregrinat în pustiu spre Țara Făgăduinței și-au creat idoli, și s-au dedat la fărădelegi, refuzând astel să se închine și să-L cinstească pe adevăratul Dumnezeu. La fel s-au manifestat de multe ori și după ce s-au așezat în Pământul făgăduit. Și aceasta mai ales în perioada numită a „regilor“, următoare celei a „judecătorilor“, când regii au impus poporului cultul zeilor păgâni, trăind în tot felul de fărădelegi, iar poporul aflându-se în mizerie și ruină materială, abătându-se de la voia și Legea lui Dumnezeu, și-au manifestat nemulțumirea printr-o serie de revolte...

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Dar Dumnezeu nu l-a lăsat pe Israel, poporul și copilul Său în părăsire, trimițându-i profeți care să restabilească ordinea morală

și socială. În cele ce urmează ne vom referi la Profeți ca oameni ai lui Dumnezeu și apărători ai dreptății sociale.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Cuvântul „profet“ înseamnă a vorbi în locul altcuiva; a interpreta cuvintele lui. Astfel, profeții vorbesc în numele lui Dumnezeu, ca și cum Dumnezeu însuși ar vorbi. Ei sunt numiți și „gura lui Dumnezeu“ (Exod 4, 10–12), ca și cum Dumnezeu vorbind cu ei față către față, le-a dat capacitatea și caliatea de a fi solii, sau mesagerii, sau trimișii lui Dumnezeu. Ei au fost deci oamenii lui Dumnezeu, fiindcă Dumnezeu își face cunoscută prin ei voia Sa. De aceea, ei sunt aleși direct de Dumnezeu. Ei ne mărturisesc că slujirea lor reprezintă o chemare tainică din partea lui Dumnezeu: „Eram păstor — spune unul dintre ei — și de la turmă m-a luat Domnul și mi-a zis: du-te și poruncește în poporul meu Israel“ (Amos 7, 15). Altul ne mărturisește la fel: „A fost cuvântul Domnului către mine și mi-a zis: înainte de a te fi zămislit te-am sfințit și te-am rânduit prooroc pentru popoare. Iar eu am răspuns: O, Doamne Dumnezeule, eu nu știu să vorbesc pentru că sunt încă tânăr. Domnul însă mi-a spus: să nu zici „sunt încă tânăr, căci la câți te voi trimite, la toți vei merge și tot ce-ți voi porunci vei spune. Să nu te temi de dânșii, căci Eu sunt cu tine ca să te izbăvesc, zice Domnul. Și Domnul mi-a întins mâna, mi-a atins gura și mi-a zis: iată, am pus cuvintele mele în gura ta!“ (Ieremia 1, 4–9). Am văzut din lecțiile trecute că și Moise a avut o astfel de chemare din partea lui Dumnezeu și el a ezitat la început, dar Dumnezeu l-a îmbărbătat, i-a dat curaj, i-a dat putere și a găsit mijlocul de a putea îndeplini misiunea încredințată (ajutat fiind de Aaron).

Ne-am putea pune întrebarea: de ce Dumnezeu nu a comunicat direct oamenilor voia Sa și planurile Sale? Dumnezeu este Creatorul nostru, Părintele nostru bun și iubitor, dar El se află în strălucirea Sa spre care ochiul omenesc nu poate privi, după cum am văzut că i s-a întâmplat lui Moise pe Horeb. De aceea, dacă ne amintim de lecția referitoare la crearea lumii, reținem faptul că Dumnezeu a creat lumea prin cuvânt. Iar profeții sunt anume aleși de Dumnezeu să fie vestitorii Cuvântului Său. Iată ce ne mărturisesc profeții în acest sens: „Iată — zice Domnul — cuvântul Meu îl fac foc în gura ta și pe poporul acesta lemne ca să-l ardă focul acesta“ (Ieremia 5, 14); „Nu este cuvântul meu ca un ciocan care sfarmă stânca?“ (Ieremia 23, 29). Astfel, Cuvântul lui Dumnezeu spus prin prooroci rămâne o realitate veșnică în

fața lucrurilor trecătoare: „Iarba se usucă, floarea cade, dar Cuvântul Domnului rămâne în veac“ (Isaia 40, 8). Pe de altă parte, Cuvântul lui Dumnezeu comunicat prin profeți aduce roadă în viața celor ce-l ascultă: „Cuvântul Meu ce iese din gura Mea nu se întoarce la Mine fără rod, ci va face voia Mea și va împlini planurile mele“ (Isaia 55, 11).

Dar Cuvântul lui Dumnezeu transmis prin profeți nu anulează personalitatea celui ce-l transmite. Ca dovadă este faptul că dacă citim în Vechiul Testament vedem că fiecare carte profetică poartă amprenta celui care a scris-o, a descoperirii lui Dumnezeu pe de o parte, și a modului de redare specific personalității profetului.

Profeția în Vechiul Testament nu era permanentă ca preoția și nu era legată de un anumit trib sau stare socială. După cum am văzut, Amos a fost păstor; Ieremia și Iezechiel au fost fii de preoți; Isaia a fost de neam nobil și a devenit demnitar la curtea regească. Darul profeției nu a fost rezervat numai bărbaților, ci și femeilor. (Debora, Hulda).

Profetismul începe cu Moise și se încheie cu Maleahi, numărându-se 48 de profeți și 8 profetese. Profeții se împart în două categorii: profeții vechi, nescriitori, care aveau misiunea de a învăța, comunicând voia lui Dumnezeu contemporanilor prin viu grai; și profeți scriitori sau profeții noi. Aceștia se împart, după extensiunea operei scrisă de ei, în două categorii: 4 profeți mari și l2 profeți mici. Primul profet scriitor a fost Amos (cam prin 760 în. Hs.), continuându-se apoi profetismul scris încă două secole, și încetând odată cu venirea evreilor din exilul babilonic (care a durat cam o jumătate de veac: 586–539). În epoca elenistică ce a urmat, se putea auzi regretul: „nu mai este nici un prooroc!“ (Psalmul 74, 9).

Profeții au fost în primul rând și în esență vorbitori, și nu scritori. Dumnezeu i-a trimis să spună, să comunice. Dar, după cum am văzut, unii dintre ei, din porunca lui Dumnezeu, au lăsat în scris și pentru urmași, pentru viitor, ceea ce au comunicat mai întâi prin viu grai.

În general cuvântările profeților aveau un dublu aspect. În primul rând un caracter mângâietor. Ei arătau că există un singur Dumnezeu adevărat, căruia trebuie să ne închinăm și să-L cinstim ca pe Părinele nostru, fiindcă toți sunt copiii (fiii) Lui. Toți oamenii sunt deci egali. Aceasta înseamnă că toți trebuie să se bucure de viață, ca dar al lui Dumnezeu, fără nici o deosebire. Profeții mângâie astfel pe cei nevoiași, nedreptățiți, asupriți, văduva și orfanul, săracul și cel obidit.

În al doilea rând, predica profeților era mustrătoare, dojenitoare; mai întâi pentru cei ce nu împlineau Legea lui Dumnezeu și săvârșeau tot felul de fărădelegi împotriva voinței lui Dumnezeu .„ Aduceți-vă aminte — spunea Domnul prin unul din profeți — de Legea lui Moise, slujitorul Meu pe care i-am dat-o cu poruncă pe muntele Horeb pentru tot Israelul, cu orânduirile și îndreptările ei“ (Maleahi 3, 22). În special glasul profeților se ridică cu tărie spre a condamna trufia, luxul, desfrâul, lăcomia, ca și abuzurile de tot felul ale regilor, demnitarilor de stat și a celor înstăriți, care asupreau pe săraci, văduve, pe orfani, răpind ogoarele, luând mită și camătă; săvârșind tot felul de nedreptăți...

În felul acesta, profeții ca oameni ai lui Dumnezeu sunt în același timp și slujitorii dreptății sociale: „Învățați să faceți binele, căutați dreptatea, ajutați pe cel apăsat, faceți dreptate orfanului, apărați pe văduvă“ (Isaia l, l7), spune în acest sens atât de clar unul dintre ei. Profeții sunt reprezentanții cauzei celor oprimați, apărătorii celor săraci și nedreptățiți, precum și hotărâți adversari ai asupritorilor, pe care îi demască pe un ton violent în public, indiferent cine ar fi, de la rege, până la ultimul om care comite nedreptatea. De aceea, majoritatea profeților, pentru curajul de a demasca nedreptatea și de a apăra pe cel nedreptățit, au fost persecutați și condamnați la moarte, unii fiind uciși în forme dramatice, precum profetul Isaia, care a fost tăiat cu ferăstrăul.

Mai mult decât atât: dat fiind faptul că și actele religioase deveniseră doar o formalitate, în dosul cărora se ascundeau faptele de nedreptate socială, profeții iau atitudine și în acest sens: „ce-mi folosește mulțimea jertfelor voastre, zice Domnul. M-am săturat de arderi de tot, cu berbeci și de grăsimea vițeilor grași și nu mai vreau sânge de tauri, de miei și de țapi! Nu mai aduceți daruri zadarnice! Tămâierile îmi sunt dezgustătoare; Lunile noi, zilele de odihnă și adunările de la sărbători nu le mai pot suferi. Însăși prăznuirea voastră e nelegiuire! Urăsc lunile noi și sărbatorile voastre sunt pentru mine o povară. Ajunge!“ (Isaia 1, l3–l6). Ceea ce cere Domnul de la credincioși este partea lăuntrică. „Inima curată și smerită Domnul nu o va urgisi“, spune psalmistul. Adică, sufletul curat, plin de dreptate și de milă față de semenul său aflat în nevoie și suferință. „Milă voiesc, dar nu jertfă“ (Oseia 6, 6), spune atât de clar unul din profeți. Nici chiar rugăciunea și postul nu-și pot îndeplini rostul lor duhovnicesc decât dacă sunt urmate de faptele dreptății și îndurării. Rugăciunea fără a fi temeluită pe dreptate nu se urcă spre cer: „Când ridcați mâinile voastre către Mine (rugându-vă), Eu îmi întorc ochii în altă parte,

și când înmulțiți rugăciunile voastre nu le ascult. Mâinile voastre sunt pline de sânge; spălați-vă, curățiți-vă! Nu mai faceți rău înaintea ochilor Mei. Încetați odată!" (Isaia 1, 15–16) La fel și postul: „Nu știți voi postul care îmi place? — zice Domnul. Rupeți lanțul nedreptății, dezlegați legăturile jugului, dați drumul celor asupriți și sfărâmați jugul lor. Împarte pâinea ta cu cel flămând, adăpostește în casă pe cel sărman, pe cel gol îmbracă-l și nu te ascunde de cel de un neam cu tine. Atunci lumina ta va răsări ca zorile și tămăduirea ta se va grăbi. Dreptatea ta va merge înaintea ta, iar în urma ta slava lui Dumnezeu" (Isaia 58, 6–8).

7. Fixarea cunoștințelor

Cine au fost profeții? (Vestitori ai Cuvântului lui Dumnezeu, sau oameni chemați de Dumnezeu ca să comunice poporului voia și planurile Sale). Cum se împart profeții? (Se împart în: profeții vechi sau nescriitori și profeții noi sau scriitori. Aceștia din urmă au comunicat cuvântul lui Dumnezeu prin viu grai, apoi l-au lăsat și pentru urmași în scris). Cum se împart profeții scriitori? (După extinderea scrierii se împart în profeți mari, în număr de patru; și profeți mici, în număr de doisprezece). Care este mesajul pe care îl transmit ei? (Ei predică credința într-un singur Dumnezeu, adică monoteismul, împlirea Legii și voii lui Dumnezeu, mângâind și apărând pe cei oprimați, nevoiași și asupriți; și mustrând pe cei ce au comis tot felul de nedreptăți). Cum ne apar deci profeții? (Ca oameni ai lui Dumnezeu și slujitori ai dreptății sociale).

8. Temă pentru acasă

Se va citi din cartea profetului Isaia cap. VI, unde este prezentată slava Domnului, din care, versetul 3 a intrat în cultul Sfintei Liturghii, cântându-se tocmai înaintea prefaceri Sfintelor Daruri: „Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este cerul și pământul de mărirea Lui". Se va reține acest verset.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Profeții mesianice în Vechiul Testament

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

După căderea omului în păcat Dumnezeu nu l-a părăsit, ci permanent a vegheat, pregătind un anume popor, pentru ca în el să vină Izbăvitorul lumii. Mai mult decât atât, Dumnezeu a comunicat prin profeți date foarte precise cu privire la nașterea, activitatea, precum și la întreaga operă de mântuire săvârșită de Fiul Său în lume.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Vom vedea în cele ce urmează principalele profeții ale Vechiului Testament privind viața și activitatea mântuitoare săvârșită în lume de Fiul lui Dumnezeu întrupat.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Chiar dacă au căzut în păcat, Dumnezeu nu i-a lăsat pe oameni în desnădejde, ci le-a făgăduit un Mântuitor. Astfel, în blestemul adresat de Dumnezeu șarpelui, se cuprinde și prima veste bună: „Vrăjmășie voi pune între tine și femeie, între sămânța ta și sămânța ei; Acela (cel născut din femeie) îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul“ (Facerea 3, 15).

Făgăduința Izbăvitorului lumii din păcat rămâne o nădejde vie, asemenea unei raze de lumină ce va pregăti mereu conștiințele oamenilor în așteptarea lui Mesia, Unsul lui Dumnezeu. Astfel, lui Avraam, părintele poporului ales și „prietenul lui Dumnezeu“, i se descoperă că întru el „se vor binecuvânta toate neamurile pământului“ (Facerea 12, 3), ceea ce înseamnă că toate neamurile se vor izbăvi de păcat prin Mesia care se va naște din seminția lui Avraam. De aceea însăși schimbarea numelui său, din „Avram“ în „Avraam“, îl va defini ca părintele popoarelor. Astfel, lui Isaac, dumnezeu repetă făgăduința făcută lui Avraam, tatăl său, că „întru sămânța ta se vor binecuvânta toate neamurile pământului“

(Facerea 26, 4). Făgăduința lui Dumnezeu devine și mai precisă, mai concretă atunci când îi arată lui Iacob, că din seminția fiului său, Iuda, se va naște Mesia: „Nu va lipsi sceptrul lui Iuda și povățuitor din coapsele lui, până ce va veni Împăciuitorul (Șilo), și de el vor asculta toate neamurile“ (Facerea 49, 10). Chiar și păgânilor li se descopere Dumnezeu, arătându-le că din seminția lui Iacob, numit și Israel, se va naște Mântuitorul lumii. Iată profeția lui Valaam: „Îl văd, dar acum încă nu este; Îl privesc, dar nu de aproape; o stea răsare din Iacob; un toiag se ridică din Israel...“ (Numeri 24, 17).

Mai târziu Dumnezeu îl va alege pe Moise ca eliberator al poporului din robia egipteană, el devenind în același timp garantul împlinirilor mesianice. Moise îl va numi pe Mesia adevăratul prooroc și eliberator de sub stăpânirea păcatului și a morții, spunând: „Prooroc esemenea mie va scula ție Domnul Dumnezeul tău din frații tăi, de acela să ascultați“ (Deuteronom 18, 15).

După cum vom vedea, foarte multe profeții mesianice sunt cuprinse în cartea Psalmilor lui David. Dar după dezbinarea regatului davidic, profețiile mesianice vor fi din ce în ce mai numeroase. Dumnezeu va alege anume persoane cărora să le insufle, spre a transmite poporului, amănunte foarte precise cu privire la Mesia, pentru ca atunci când va veni, să-L poată recunoaște. Aceștia sunt profeții Vechiului Testament.

Ei se vor referi la timpul venirii lui Mesia, la activitatea Lui, la patimile și învierea Lui, precum și la pogorârea Duhului Sfânt.

Astfel, proorocii Vechiului Testament au arătat că Mesia se va naște dintr-o fecioară: „Pentru aceasta Domnul meu vă va da semn: iată Fecioara va lua în pântece și va naște fiu și va fi numele Lui Emanuel“ (Isaia 7, 14). Mesia se va naște în Betleemul Iudeii: „Și tu, Betleemul Efrata cu nimic nu ești mai mic între miile lui Iuda, căci din tine va ieși Stăpânitor peste Israel, iar obârșia Lui este dintru început, din zilele veșniciei“ (Miheia 5, 1). Deși foarte modestă, nașterea lui Mesia va fi sesizată de împărați, sau de magi, care „daruri și prinoase vor aduce și se vor închina Lui toți împărații pământului, toate neamurile vor sluji Lui“ (Psalmul 71, 10–12). Nașterea lui Mesia va produce o mare tulburare în sufletul conducătorilor poporului. Ei vor urmări cu moartea pe Pruncul care a venit în lume ca să-i izbăvească. O mare crimă va avea loc atunci, printr-un masacru general al copiilor, ordonat de stăpânitorul acelor vremi: „Glas se aude în Rama, profețește Ieremia, bocet și plângere amară, Rahila își plânge copii și nu vrea să se mângâie de copiii săi, fiindcă nu mai sunt“ (Ieremia 31, 15). Pentru a scăpa de sub ascuțișul sabiei Pruncul-Mesia va

fi dus în Egipt până la încetarea persecuției, împlinindu-se astfel profeția care spune: „Când Israel era tânăr, Eu îl iubeam, și din Egipt am chemat pe Fiul Meu“ (Osea 11, 1).

Activitatea lui Mesia va fi precedată de un Înaintemergător, așa cum era obiceiul în antichitate. Acesta avea rolul de a „netezi căile Domnului, de a le îndrepta“, adică de a pregăti calea celui ce va veni, înlăturând toate piedicile, pentru ca activitatea Lui să fie rodnică: „Un glas strigă: În pustiu gătiți calea Domnului, drepte faceți în loc neumblat cărările Dumnezeului nostru... să fie cele strâmbe, drepte și cele colțuroase, căi netede. Și se va arăta slava Domnului și tot trupul o va vedea căci gura Domnului a grăit“ (Isaia 40, 3–5).

Activitatea lui Mesia este redată sintetic și convingător de către profetul Isaia, când spune: „Duhul Domnului este peste mine, că Domnul m-a uns ca să binevestesc săracilor, m-a trimis să vindec pe cei cu inima zdrobită, să propovăduiesc celor robiți eliberarea și celor prinși în război libertatea... să mângâi pe cei întristați; celor ce jelesc Sionul, să le pun pe cap cunună în loc de cenușă, untdelemn de bucurie în loc de veșminte de doliu, slavă în loc de desnădejde. Ei vor fi numiți: stejari ai dreptății, rod al Domnului spre preamărirea Lui“ (Isaia 61, 1–3).

Mesia va fi „lumina lumii“ (Isaia 9,1), „Robul Domnului care va vesti popoarelor legea lui Dumnezeu“ (Isaia 42, 1–6), dar care „va pune Legea Domnului înăuntrul lor și pe inimile lor voi scrie și le voi fi Dumnezeu, iar ei îmi vor fi Mie popor“ (Ieremia 31, 33). El va fi „Păstorul cel bun“ care va paște oile Domnului (Iezechiel 34, 1–31). Va fi „Dumnezeu tare, biruitor, Domn al păcii și părinte al veacului ce va să fie, a cărui pace va fi fără de hotar“ (Isaia 9, 5–6). Profetul Zaharia descrie intrarea solemnă a lui Mesia în Ierusalim, ca împărat drept și biruitor, smerit și călare pe asin (Zaharia 9, 9), iar apoi Păstorul cel bun va fi vândut cu treizeci de arginți (Zaharia 12, 10). Dar cel ce L-a vândut nu se va folosi de bani, ci va cumpăra cu ei „țarina olarului“ (Ieremia 32, 9). Mesia va pătimi pentru păcatele lumii. Și precum profetul Iona a stat în pântecele chitului, tot astfel și Mesia va sta în mormânt, iar apoi se va ridica întru slavă.

Patimile lui Mesia ne sunt prezentate cu o cutremurătoare exactitate de către profetul Isaia: „...Disprețuit era ca cel din urmă oameni: om al durerilor și cunoscător al suferinței, unul înaintea căruia să-ți acoperi fața; disprețuit și nebăgat în seamă. Dar El a luat asupra Lui durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat. Și noi Îl socoteam pedepsit, bătut și chinuit de Dumnezeu... Chinuit a fost, dar s-a supus și nu și-a deschis gura Sa;

ca un miel spre junghiere s-a adus și ca o oaie fără de glas înaintea celor ce o tund, așa nu și-a deschis gura Sa... Și s-a luat de pe pământ viața Lui... Mormântul Lui a fost pus lângă cei fără de lege… cu toate că nu săvârșise nici o nedreptate și nici o înșelăciune nu fusese în gura Lui...“ (Isaia 53, 1–12).

Interesant este apoi modul amănunțit cu care psalmistul, cu o mie de ani înainte, vede patimile, moartea, învierea și înălțarea la cer a lui Mesia. Astfel, psalmistul ne arată că în timpul suferinței de pe cruce, mâinile și picioarele I-au fost străpunse, iar cei din jur L-au batjocorit (Psalmul 34, 14–15). A fost adăpat cu oțet și fiere (Psalmul 68, 25); hainele Lui au fost împărțite, iar pentru cămașa Sa au aruncat sorții (Psalmul 21, 20). După moartea Sa nu i s-a zdrobit nici un os (Psalmul 33, 19–20) cum era obiceiul timpului în cazul celor condamnați prin crucificare. Dar după patimile Sale mântuitoare, Mesia va învia, se va înălța la cer și va „sta de-a dreapta Tatălui“ (Psalmul 109, 1), ca unul care va rămâne în veac Preotul lui Dumnezeu (Psalmul 109, 4), ca mijlocitor veșnic pentru mântuirea oamenilor. Prin slăvita Sa înviere și înălțare la cer, Mesia rămâne „piatra cea din capul unghiului“ (Psalmul 117, 22) iar ziua învierii va rămâne consacrată ca „ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim întru ea“ (Psalmul 117, 24).

Mai departe, profeții Vechiului Testament au proorocit și despre venirea Sfântului Duh și întemeierea Bisericii creștine, odată cu apariția harismei glosolaliei ca mijloc de a face cunoscute în lume „urările lui Dumnezeu“. Iată ce spune profetul Ioil despre pogorârea Duhului Sfânt: „După aceea voi vărsa Duhul meu peste tot trupul și fii și fiicele voastre vor profeții, bătrânii voștri visuri vor visa, iar tinerii voștri vedenii vor vedea. Chiar și peste robi și peste roabe voi revărsa Duhul Meu. Și voi arăta semne minunate în cer și pe pământ...“ (Ioil 3, 1–5).

După cum vedem, toate profețiile s-au împlinit în persoana și activitatea mântuitoare a Domnului Iisus Hristos, de la nașterea până la slăvita Sa înviere și înălțare la cer. Și tocmai de aceea au fost date profețiile, ca atunci când va veni Mesia, să fie recunoscut. Cu toate acestea Evanghelia ne spune că „întru ai Săi a venit și ai Săi nu L-au cunoscut“ (Ioan 1,11). Citind apoi în Sfintele Evanghelii, vedem pe de o parte că mulți Îl recunosc după puterea și iubirea Sa, iar reprezentanții religioși ai timpului îi cer mereu Domnului semne și minuni pentru a-L recunoaște. De ce această întunecare a celor ce nu-L recunoșteau? Interpretând greșit profețiile, toți aceștia așteptau un Mesia politic care să-i pună stăpânii lumii și toate popoarele să le fie supuse. Iar când

Mântuitorul se arată smerit și neangajat politic ca să-și impună puterea, s-au smintit, și în loc să fie ei primii fii ai împărăției lui Dumnezeu, L-au condamnat pe Iisus la moarte, ca pe unul care i-a înșelat. Dar jertfa Sa mântuitoare, învierea și apoi pogorârea Sfântului Duh au făcut parte din planul lui Dumnezeu pentru izbăvirea lumii din păcat. De aceea, dacă nu L-au primit „cei chemați“, L-au primit celelalte neamuri, dornice și acestea să se despovăreze de păcat. Așa că, „într-ale Sale a venit și ai Săi pe El nu L-au primit. Iar la câți L-au primit, celor ce cred în numele Lui, le-a dat putere, ca să se facă fii ai lui Dumnezeu, care nu din sânge, nici din poftă trupească, ci de la Dumnezeu s-au născut“ (Ioan 1, 11–13).

7. Fixarea cunoștințelor

De când datează făgăduința venirii unui Izbăvitor? (De când omul a căzut în păcat). Ce reprezintă ea pentru omul căzut în păcat? (Reprezintă manifestarea dragostei lui Dumnezeu de a-l salva de sub puterea diavolului și a morții). Cum a împlinit Dumnezeu această făgăduință? (Prin pregătirea unui popor din care a ridicat pe profeți ca oameni aleși prin care să comunice planul mântuirii pe care o va săvârși prin Fiul Său la „plinirea vremii“). Ce ne spun profeții despre Mesia? (Că se va naște din Fecioară, în Betleem. Nașterea lui va fi întâmpinată de magi, dar stăpânitorii acelor locuri nu-i vor înțelege sensul și va porni prigoană împotriva Pruncului-Mesia. Mama lui îl va apăra, refugiindu-se în Egipt... Activitatea lui Mesia va fi precedată de un Înaintemergător. Mesia va întemeia pe pământ împărăția păcii care să-l elibereze pe om din păcat. De aceea, jertfa și învierea Sa vor constitui elementele de bază ale eliberării omului din păcat, spre împlinirea făgăduinței lui Dumnezeu). De ce a fost nevoie ca Dumnezeu să comunice oamenilor prin profeți planul mântuirii și modul în care Mesia îl va realiza? (Ca să-L cunoască oamenii când El va veni și să-I urmeze). L-au recunoscut în persoana Domnului Iisus Hristos? (Majoritatea din reprezentanții oficiali ai poporului nu L-au recunoscut, dar poporul de rând în cea mai mare parte a aderat la El). De ce nu a fost primit Domnul Iisus? (Fiindcă s-au interpretat greșit profețiile, așteptând un Mesia politic, care să întemeieze o împărăție lumească). Dar cu cei ce L-au primit pe El în viața lor, ce s-a întâmplat? (Aceștia, eliberându-se de păcat, au devenit fii lui Dumnezeu, adică poporul lui Dumnezeu, sau Biserica lui Dumnezeu).

8. Aplicarea

Profețiile mesianice ale Vechiului Testament referitoare la persoana și activitatea Mântuitorului, au fost identificate în Sfintele Evanghelii ori de câte ori s-a ivit cazul atât de Iisus, cât și de Sfinții Apostoli, ca și de mulțimea care Îi urma.

Apoi, profețiile mesianice ale Vechiului Testament au rămas profund întipărite în conștiința creștinilor, constituind piese de mare preț în cultul Bisericii, în special în lecturile biblice și în slujbele bisericești. E suficient să ne referim, spre exemplificare, la slujba Proscomidiei, unde se face pomenirea cuvintelor profetului Isaia cu privire la patimile Domnului: „ca o oaie spre junghiere s-a dus...“

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

CAPITOLUL 1

Cateheze biblice

partea a II-a

Noul Testament

Genealogia Mântuitorului

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Era obiceiul la cei vechi să se redacteze tabloul genealogic, atunci când se vorbea despre oameni deosebiți și neamul din care provin, spre a li se cunoaște originea. Așa, în Vechiul Testament găsim prezentat tabloul genealogic al lui Adam, al lui Noe și al lui Sem.

Pentru a arăta că Iisus este Mesia proorocit și așteptat, Sfântul Evanghelist Matei începe scrierea Evangheliei sale prezentându-ne tabloul genealogic al Domnului.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Cum tabloul genealogic se numește „cartea neamului“, vom vedea care este cartea neamului lui Iisus Hristos, sau genealogia Mântuitorului.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Încă de la începutul Evangheliei, Sfântul Matei anunță că va prezenta „cartea neamului lui Iisus Hristos, fiul lui David, fiul lui Avraam. Aceasta înseamnă că Iisus Hristos nu este un om oarecare. Însuși numele Lui spune aceasta. „Iisus“ este transcrierea grecizată a evreiescului „Ieșua“, care înseamnă „Dumnezeu este Mântuitor“, iar „Hristos“ însemnează „Unsul“ adică Mesia cel proorocit, Izbăvitorul lumii. Ungerea ca binecuvântare cerească consfințea o demnitate cu totul deosebită, de aceea se aplica regilor teocratici, profeților și arhiereilor. El provine după trup din seminția lui Avraam și din familia lui David. Aceasta are o importanță deosebită, deoarece Mesia era așteptat ca provenind din Avraam, cu care Dumnezeu a încheiat un legământ sfânt și pe care l-a binecuvântat în mod cu totul deosebit atunci când s-a așezat din poruncă divină în Canaan: „Și eu voi ridica din tine un popor mare, te voi binecuvânta, voi mări numele tău și vei fi izvor de binecuvântare. Voi binecuvânta pe cei ce te vor binecuvânta... Și se vor binecuvânta întru tine toate neamurile pământului“ (Facerea 12, 2–3). La fel, Mesia va

proveni din familia regelui David. El se va numi „Fiul lui David“, conform proorociei pe care Dumnezeu prin profetul Natan o descoperă lui David: „Iată, Domnul îți vestește că îți va întări casa... Voi ridica după tine pe urmașul tău, care va răsări din coapsele tale... Acela va zidi casa numelui meu și eu voi întări scaunul domniei lui în veci... Casa ta va fi neclintită, regatul tău va rămâne veșnic înaintea ta și tronul tău va sta în veci“ (II Regi 7, 12–17).

Tocmai de aceea, „cartea neamului lui Iisus Hristos“ este prezentată pe trei etape sau unități, înscriindu-se 42 de neamuri, împărțite în câte 14, după cum urmează:

1. De la Avraam până la David
2. De la David până la robia babilonică
3. De la robia babilonică până la Iosif

Prima perioadă, începută cu Avraam, se continuă cu Isaac și Iacov, urmând apoi Iuda. Acesta primind apoi binecuvântarea tatălui său i se prevestește că din seminția lui se va naște Mesia: „Nu va lipsi sceptrul din Iuda, nici toiag de cârmuitor din coapsele sale, până ce va veni Împăciuitorul căruia se vor supune popoarele“ (Facerea 49, 10).

Perioada a doua cuprinde pe Solomon, fiul lui David, apoi pe Roboam, continuându-se cu alți regi mai buni, sau mai răi, mai evlavioși, sau idolatri, care au atras mânia lui Dumnezeu și poporul este dus în robia babilonică sub Nabucodonosor, când Ierusalimul a fost asediat și distrus, iar templul a fost prădat. Reîntorcându-se apoi în patrie, reapare în conștiința poporului idealul mesianic. Este pomenit numele lui Zorobabel, care reclădește templul din Ierusalim. Deși acest templu nu a avut strălucirea celui dintâi, mărirea lui va fi și mai mare — spuneau profeții — fiindcă în el va intra Mesia.

Cartea neamului lui Iisus Hristos se încheie cu Iosif, logodnicul Mariei, din care s-a născut Iisus, ce se cheamă „Hristos“. Vedem că originea după trup a Domnului este redată pe numele lui Iosif, care nu era tatăl Lui natural, dar conform rânduielilor timpului, copiii erau socotiți ca aparținători aceleiași familii, chiar dacă tatăl lor natural era altul. În acest caz, Iosif era socotit tatăl legal, nu natural, pentru a se întări convingerea că Iisus este Mesia, „Fiul lui Dumnezeu“. Evanghelistul precizează că Iosif este „logodnicul“ Mariei, nu soțul ei, de unde putem vedea clar că Maria, mama lui Iisus, este Fecioară, iar întruparea este de la Duhul Sfânt.

Deși genealogia este prezentată descendent, amintindu-se numele bărbaților, fiindcă ei constituiau capul familiei, care

perpetuează neamul, Evanghelistul ne redă totuși și nume de femei, ca: Tamar, Bahab, Betșeba și moabiteanca Ruth, iar la sfârșit amintește, după cum am văzut, numele Sfintei Fecioare Maria, care tălmăcit însemnează: „Bineplăcută“, „Binemirositoare“, „Plăcută“, „Doamnă“, „Stăpână“.

Pe lângă prezentarea pe care o face Sfântul Evanghelist Matei, urmărind neamurile de la Avraam și până la Iisus, mai avem în Noul Testament și o altă prezentare a neamului lui Iisus, cea pe care ne-o înfățișează Sfântul Evanghelist Luca într-o formă inversă, ascendentă, de la Iisus până la Adam, până la Dumnezeu. Asociindu-l pe Mântuitorul cu Adam, vedem că așa cum prin firea păcătoasă moștenită de la primul om, suntem supuși păcatului, tot așa prin întruparea „Celui de al doilea Adam“, a Mântuitorului Iisus Hristos putem moșteni firea eliberată de păcat, înnoită prin binecuvântarea lui Dumnezeu spre viața veșnică.

Intuiția se face arătându-se diferite personaje biblice incluse în genealogia lui Iisus.

7. Fixarea cunoștințelor

Făcând împărțirea genealogiei Domnului din 14 în 14 generații, ne gândim la faptul că cifra 14 reprezintă dublarea cifrei 7 considerată sfântă, iar 42 (dublarea înmulțită cu 3) reprezintă deplinătatea sfințeniei împlinite în persoana celui care o încheie, adică a lui Iisus Hristos.

Am văzut apoi că în cartea neamului lui Iisus apar și femei. Unele dintre ele chiar păcătoase, altele de alt neam; ceea ce înseamnă că la mântuire sunt chemați toți oamenii, în mod egal: bărbați sau femei; păcătoși sau drepți; din poporul ales, sau din alte neamuri.

Observăm că Sfântul Evanghelist ne prezintă neamul după trup al Domnului. Aceasta nu ne oprește să considerăm că Cel ce s-a întrupat este și rămâne Dumnezeu adevărat. Fiind și rămânând Dumnezeu adevărat, El este și Om adevărat, adică Fiul lui Dumnezeu, Fiul Omului, Fiul lui David.

8. Aplicarea

Pericopa Evanghelică referitoare la „cartea neamului lui Iisus Hristos“ a fost rânduită de către Biserică să se citească în duminica dinaintea Nașterii Domnului, atrăgându-ne prin aceasta luare aminte asupra Personalității divin-umane a Celui ce se va naște pentru a noastră mântuire.

9. Temă pentru acasă

Pentru a înțelege mai bine genealogia vieții cuiva, ar fi recomandabil ca fiecare să-și analizeze propria genealogie.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Buna Vestire

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Se poate porni de la intuiție, arătându-se icoana Buneivestiri, sau: Privind cu fața spre altar în sfințitul locaș de cult, observăm pe ușile împărătești icoana unei Fecioare adumbrită de razele luminoase ale Duhului Sfânt în chip de porumbel, iar alăturea imaginea unui înger în veșminte albe, adresându-i-se cu un crin în mână, ca semn al curăției și nevinovăției. Aceasta reprezintă icoana Buneivestiri.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Vom vedea în cele ce urmează ce ne spune Evanghelia despre Bunavestire și care este înțelesul acestui eveniment din opera de mântuire a neamului omenesc.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul pericopei Evanghelice „În luna a șasea a fost trimis îngerul Gavriil de la Domnul în cetatea Galileii, al cărui nume era Nazaret, la o Fecioară logodită cu un bărbat, al cărui nume era Iosif, din casa lui David. Iar numele Fecioarei era Maria. Și intrând îngerul la ea, a zis: „Bucură-te cea plină de dar, Domnul este cu tine, binecuvântată ești tu între femei“. Iar ea văzând, s-a spăimântat de cuvântul lui și cugeta ce va fi însemnând urarea aceasta. Și a zis îngerul: nu te teme, Maria, căci ai aflat har de la

Dumnezeu. Și iată vei lua în pântece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema, și-I va da Lui Domnul Dumnezeu tronul lui David, tatăl Său, și va împărăți peste casa lui Iacob în veci și împărăția lui nu va avea sfârșit. Și a zis Maria către înger: cum va fi aceasta de vreme ce eu nu știu de bărbat? Și răspunzând îngerul i-a zis: Duhul Sfânt se va coborî peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceasta și Sfântul ce se va naște din tine se va chema Fiul lui Dumnezeu. Și iată Elisabeta, rudenia ta, și ea a zămislit un fiu la bătrânețele ei, și aceasta este a șasea lună pentru ea, care se chema stearpă. Că la Dumnezeu nici un lucru nu este cu neputință. Și a zis Maria: „iată roaba Domnului, fie mie după cuvântul tău.“ Și s-a dus îngerul de la ea“ (Luca 1, 26–38).

Explicarea textului După cum vedem, Bunavestire înseamnă vestea bună pe care îngerul Gavriil o transmite unei Fecioare aleasă de Dumnezeu să nască pe Mesia cel proorocit și așteptat. Îngerii sunt ființe spirituale, care petrec în jurul tronului lui Dumnezeu. Numele lor înseamnă „vestitor“. Ei sunt trimiși de Dumnezeu ca să vestească oamenilor voia și hotărârile Sale. Pentru a putea intra în legătură cu oamenii, ei se prezintă în chip omenesc și vorbesc limba înțeleasă de cei cărora li se adresează. Fecioara se numea Maria. Locuia în Nazaretul Galileii, „un sătuleț lângă Muntele Tabor“, fiind logodită cu Iosif. La evrei logodna se făcea cu aprobarea părinților și a fratelui mai mare. Ea dura un an. Era o perioadă de verificare. Fecioara logodită locuia în casa părinților ei. În această situație apare îngerul Gavriil spre a-i comunica Fecioarei voia lui Dumnezeu, spunându-i: „bucură-te cea plină de har, Domnul este cu tine, binecuvântată ești tu între femei“. De aici vedem că nu e vorba de o Fecioară oarecare, ci de „una plină de har“, care va avea un destin fericit, și anume de a fi binecuvântată între femei, de a i se atribui peste veacuri cinstire din partea oamenilor, fiindcă va împlini cea mai înaltă misiune încredințată de Dumnezeu vreodată unui om.

De aceea, copleșită de mesajul îngerului, Fecioara s-a spăimântat și a rămas nedumerită, motiv pentru care îngerul o liniștește, explicându-i că „a aflat har de la Dumnezeu și va lua în pântece și va naște fiu și va chema numele Iui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema...“ Nedumerirea ei crește și mai mult, aflând că „va lua în pântece“. Și era justificată „de vreme ce nu știa de bărbat“. Se simțea fără prihană. Avea conștiința clară că nu a trădat actul logodnei. Explicația îngerului însă o va liniști, aflând că e vorba de „umbrirea Duhului Sfânt“,

care este „de viață făcătorul“ și care încă de la creație aduce ordinea ce dă curs normal vieții. Iar Sfântul care se va naște din ea este Fiul lui Dumnezeu, care va împăca cerul cu pământul, aducând, sau restabilind armonia și ordinea de la începutul creației. Vedem de aici că actul întrupării Fiului lui Dumnezeu se face prin participarea Sfintei Treimi. „Puterea Celui Preaînalt“ indică prezența Tatălui, iar „umbrirea“ Sfintei Fecioare este lucrarea Sfântului Duh. Și Sfântul care se zămislește este Fiul lui Dumnezeu (sau Dumnezeu Fiul). Taina întrupării Fiului lui Dumnezeu, a fecioriei Mariei și a nașterii ce va urma, fecioară rămânând și pe mai departe, este mai presus de orice înțelegere omenească. Ea depășește naturalul și firescul. E vorba de prezența Sfintei Treimi, de lucrarea și de planul lui Dumnezeu la care toate sunt cu putință. Pentru a ne da totuși seama de posibilitatea acestei zămisliri mai presus de fire, s-a oferit imaginea razelor de lumină ale soarelui, care pătrund prin geamul unei ferestre, fără a-i aduce acesteia vreo vătămare...

Aflând că e vorba de o împlinire a voii lui Dumnezeu, Fecioara primește taina printr-un cuvânt de totală dăruire: „fie mie după cuvântul tău!“ Și dialogul Sfintei Fecioare cu îngerul se încheie aici. Taina a fost primită în viața ei. De acum începe jertfa. Ea va apare însărcinată în fața oamenilor, trezind suspiciunea lor. Nu putea să dea explicații nimănui. Mai mult decât atât, Legea era foarte aspră în astfel de situații. Ea prevedea că „dacă pe vreo fată tânără logodită cu un bărbat cineva o va întâlni în cetate și se va culca cu dânsa, să fie aduși amândoi la poarta cetății aceleia și să fie uciși cu pietre“ (Deuteronom 22, 23–24). Cunoscând această prescripție a Legii, dar fiind un suflet generos, fără prihană, drept în fața lui Dumnezeu și a oamenilor, și nevrând să-și descopere sau să-și insulte logodnica, Iosif se hotărî „să o lase pe ascuns“ (Matei 1, 19). Alți bărbați s-ar fi simțit lezați în amorul propriu și ar fi reacționat cu răzbunare și duritate, chiar dacă nu aveau toate argumentele... Ar fi judecat după aparențe... Și în cazul Sfintei Fecioare, acestea deveneau din ce în ce mai evidente... Dar Iosif nu a ales soluția durității. El vroia să-și păstreze până la capăt iubirea față de logodnica sa... Dar când se părea că Sfânta Fecioară este mai mult părăsită de oameni, atunci intervine Dumnezeu. El nu-și lasă părăsiți aleșii Săi, și nici planul Lui nu poate fi nimicit, sau dat la o parte... De aceea, când Iosif cugeta să-și părăsească logodnica, „iată, îngerul Domnului i s-a arătat în vis, zicând: Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, femeia ta, că ce s-a zămislit în ea este de la Duhul Sfânt. Și ea va naște fiu și tu îi vei da numele Iisus, că El

va mântui pe poporul Său de păcatele lui“ (Matei 1, 20–21). Și astfel, Iosif primește din partea lui Dumnezeu mesajul și calitatea de a fi protectorul Sfintei Fecioare și a Pruncului, care se va naște la timpul potrivit.

Dar Bunavestire nu rămâne numai o realitate istorică, demnă de comemorat de creștini, ca una din cele mai însemnate sărbători, ca un prim Crăciun. Actul istoric al Buneivestiri prin taina și jertfa pe care le conține, se continuă și în viața duhovnicească a fiecărui credincios. Odată ce Hristos „ia chip“, se zămislește spiritual în sufletul și viața creștină, iar odată ce această taină este înțeleasă și primită, se continuă asemenea Buneivestiri — prin jertfă. Este vorba de jertfa lepădării de sine, pentru ca Hristos să se dezvolte tot mai mult și să se „maturizeze“ în viața duhovnicească. E vorba apoi de jertfa urmării lui Hristos prin luarea crucii tale alături de crucea Lui, de continuare până la sfârșitul veacurilor a tainei și jertfei lui Hristos, cu o bucurie și dăruire sfântă, pentru statornicia pe pământ a Împărăției lui Dumnezeu: „Vie împărăția Ta, facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ“.

7. Fixarea cunoștințelor

În ce constă Bunavestire? (În vestea bună pe care îngerul Gavriil o transmite Sfintei Fecioare Maria, că va naște pe Mesia, Mântuitorul lumii). Cum a primit ea această veste? (La început s-a spăimântat de prezența îngerului. Apoi vestea a copleșit-o, fiindcă era neprihănită, și nu putea înțelege cum va fi posibilă împlinirea veștii îngerului. Dar după ce îngerul o asigură că la „Dumnezeu toate sunt cu putință“ și că prin umbrirea Duhului Sfânt, „de viață făcătorul“, ea va deveni Născătoare de Dumnezeu, „binecuvântată între femei“, Sfânta Fecioară se supune cu smerenie și dăruire, răspunzând îngerului: „fie mie după cuvântul tău„). După ce a primit taina zămislirii Fiului lui Dumnezeu, ce se va întâmpla în viața Sfintei Fecioare? (Va începe jertfa). Dumnezeu o va părăsi? (Nu o va părăsi, fiindcă Dumnezeu nu renunță la planul Său, iar aleșii Săi nu vor fi niciodată și nici o clipită părăsiți. Tot ce se întâmplă în viața lor este cu Voia și îngăduința lui Dumnezeu).

8. Aplicarea

Evenimentul Buneivestiri este sărbătorit de Biserică cu nouă luni înainte de Nașterea Domnului, adică la 25 martie. Fiind zi de bucurie, și căzând în postul Paștilor, Biserica acordă dezlegare la pește și la vin.

În semn de prețuire a evenimentului care deschide opera de mântuire, Biserica cinstește Bunavestire printr-un imn de laudă adus Sfintei Fecioare, imortalizat în „Acatistul Buneivestiri“, care poartă amprenta unei mari înălțări duhovnicești: „Îngerul cel mai întâi stătător din cer a fost trimis să zică Născătoarei de Dumnezeu: „Bucură-te!“ Și împreună cu glasul netrupesc văzându-Te, Doamne, întrupat, s-a spăimântat și a stătut strigând către dânsa unele ca acestea: Bucură-te prin care răsare bucuria; Bucură-te prin care piere blestemul; ...Bucură-te pântecele dumnezeieștii întrupări; Bucură-te, prin care se înnoiește făptura; Bucură-te prin care Prunc se face Făcătorul; Bucură-te mireasă, pururea Fecioară“.

9. Temă pentru acasă

Se va citi în întregime Acatistul Buneivestiri.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Nașterea Domnului

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Articolul al treilea din Simbolul de credință ne spune despre cea de a doua Persoană a Sfintei Treimi: „...care pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire s-a pogorât din ceruri, s-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și s-a făcut om“.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Vom vedea cum s-a desfășurat actul istoric al Nașterii Domnului.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul pericopei evanghelice „Și în zilele acelea a ieșit poruncă de la cezarul August să se înscrie toată lumea. Această înscriere s-a făcut mai întâi pe când stăpânea în Siria Quirinius. Și se duceau toți să se înscrie, fiecare în cetatea sa. Și s-a suit și Iosif din Galileea, din cetatea Nazaret, în Iudeea, în cetatea lui David, care se numește Betleem, pentru că era din casa și din seminția lui David, să se înscrie cu Maria, cea logodită cu el, fiind grea. Și pe când era acolo, s-au împlinit zilele ca să nască. Și a născut pe fiul său cel întâi născut și l-a înfășat și l-a culcat în iesle, pentru că nu avea loc în casa de oaspeți. Și erau niște păstori în noaptea aceea stând pe câmp și făcând de strajă împrejurul turmei lor. Și iată un înger al Domnului a stătut înaintea lor și slava Domnului a strălucit împrejurul lor și s-au înfricoșat cu frică mare. Și le-a zis îngerul: nu vă temeți, că iată vă binevestesc bucurie mare, care va fi pentru tot poporul, că vi s-a născut astăzi Mântuitor, care este Hristos Domnul, în cetatea lui David. Și aceasta vă va fi semn: veți găsi un prunc înfășat, culcat în iesle. Și deodată s-a văzut, împreună cu îngerul, mulțime de oaste cerească, lăudând pe Dumnezeu și zicând: Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire. Și cum s-au dus de la ei îngerii la cer, păstorii au zis unii către alții: să mergem dar până la Betleem și să vedem cuvântul acesta ce s-a făcut, pe care Domnul ni l-a descoperit. Și au venit degrabă și au aflat pe Maria și pe Iosif și pruncul culcat în iesle. Și văzând, au spus ce li s-a grăit despre pruncul acesta. Și toți care au auzit s-au mirat de cele ce le-au spus păstorii; iar Maria păstra toate cuvintele acelea, punându-le în inima sa. Și s-au întors păstorii, slăvind și lăudând pe Dumnezeu pentru toate cele ce auziseră și văzuseră, precum li se spusese“ (Luca 2, 1–20).

Explicarea textului După cum vedem din relatarea Nașterii Domnului, evenimentul este prezentat de Sfântul Evanghelist Luca într-un cadru istoric bine determinat, care motivează în același timp nașterea la Betleem și nu la Nazaret. Astfel, evenimentul istoric al Nașterii Domnului în Betleem este determinat de recensământul populației în întreg imperiul roman făcut de împăratul Octavian Augustus, în timp ce în Siria stăpânea Quirinius.

Se știe prea bine din istorie că împăratul Octavian, nepotul lui Iuliu Cezar, supranumit „Augustus“, adică „Sacrul“, sau „Ilustrul“, domnind între 27 în.Hs. și 14 d.Hs., făcea tot la 14

ani recensământul populației din imperiu, pentru a urmări o echitabilă repartiție a impozitelor. Împăratul însuși ținea evidența recensămintelor. Recensământul în Palestina a fost ordonat de reprezentantul împăratului, de guvernatorul (proconsulul) Siriei, Publius Sulpicius Quirinius, care conduce Siria în două rânduri, începând din anul 10 în.Hr. și 9 d.Hr. Evanghelistul Matei vine cu precizarea ca Nașterea Domnului a avut loc „în zilele regelui Irod". Întrucât nu plătea impozit Romei, fiindcă purta titlul de „rege asociat" (rex socius), Irod a primit cu largă inimă să se facă acest recensământ în țara lui.

Recensământul ordonat de Octavian Augustus a obligat pe fiecare locuitor să se deplaseze la locul de obârșie al neamului său. Și cum Iosif și Maria erau din neamul lui David, cu obârșia în Betleem, părăsesc Nazaretul, situat în provincia Galileii și vin în provincia Iudeea, la Betleem, orașul situat la 10–12 km sud de Ierusalim. Se mai numea și „Cetatea lui David", fiindcă aici s-a născut cu o mie de ani în urmă regele David. După reîntoarcerea din robia babilonică, mulți din descendenții familiei davidice se stabilesc și în alte localități din Palestina, precum strămoșii lui Iosif și Maria s-au așezat în Nazaretul Galileii.

După un drum lung și greu, din Nazaret și până în Betleem, aproximativ 150 km, negăsind aici loc în casele de oaspeți, și „împlinindu-se zilele ca să nască", Fecioara Maria a născut pe Mântuitorul lumii într-o iesle. L-a înfășat și L-a culcat aici. Comentând aceasta, Sfinții Părinți accentuează marea smerenie în care s-a îmbrăcat Fiul lui Dumnezeu încă de la Nașterea Sa. „Toate prin Dânsul s-au făcut și fără de El nimic nu s-a făcut din tot ce s-a făcut" (Ioan 1, 3), dar El vine la noi ca om, nu în palate, nici în lux, ci în cea mai copleșitoare umilință. De aceea, smerenia Lui este cu atât mai mare, cu cât locul din care El a coborât este mai înalt...

Primii care L-au întâmpinat pe Pruncul nou-născut pentru mântuirea noastră au fost păstorii. Ei stăteau pe câmp și făceau de pază noaptea împrejurul turmei lor, probabil lângă Ierusalim, ca angajați ai templului spre a crește oile și mieii folosiți ca jertfe. Nu este însă întâmplătoare această coincidență, fiindcă și Fiul Omului ca o „oaie se va aduce spre junghiere", El, care va fi „păstorul cel bun al oilor".

Păstorii nu fac însă parte din clasele stăpânitoare, sau suspuse ale societății. Ei erau cei mai modești dintre oameni. Și poate tocmai de aceea au fost aleși ei să fie primii care să întâmpine pe Mesia. Este încă o împlinire a mesajului Buneivestiri arătat prin cuvintele Sfintei Fecioare: „...Arătat-a tăria brațului Său, Domnul

risipit-a pe cei mândri în cugetul inimii lor; a coborât pe cei puternici de pe tronuri și a înălțat pe cei smeriți; pe cei flămânzi i-a umplut de bunătăți și pe cei bogați i-a scos afară deșerți..." (Luca 1, 51–53). Cu alte cuvinte, „pe cele smerite și neputincioase ale lumii le-a ales Dumnezeu ca să rușineze pe cele tari". Celor „săraci cu duhul" le va oferi Mesia născut în peștera sărăcăcioasă a Betleemului împărăția Sa (Matei 5, 3). Pentru unii ca aceștia, pentru salvarea vameșilor și păcătoșilor s-a întrupat Fiul lui Dumnezeu. De aceea, El va face din vameși Apostoli, și din păcătoși sfinți.

Când păstorilor li s-a arătat îngerul și când slava lui Dumnezeu a strălucit împrejurul lor, ei s-au înfricoșat foarte mult. Nu au mai văzut niciodată așa ceva și nici nu se așteptau să vadă vreodată. Îngerul îi încurajează și le spune lor, tocmai lor, cea mai bună veste din lume, care va fi o mare bucurie pentru întreg poporul până la sfârșitul veacurilor, și anume că „astăzi s-a născut Mântuitorul, care este Hristos Domnul". Altfel spus: astăzi vi s-a arătat mântuirea cea mult așteptată, astăzi a venit iertarea și împăcarea cerului cu pământul, fiindcă „atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât și pe Fiul Său, Cel unul născut, L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică" (Ioan 3, 16). Acest imn al împăcării cerului cu pământul este cântat de mulțimea de oaste cerească, zicând: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire".

Împlinind porunca îngerului, păstorii s-au dus la Betleem și au găsit Pruncul culcat în iesle, iar pe Maria și pe Iosif alături de El. Au mai venit de bună seamă la ieslea unde s-a născut Mesia și alți oameni din împrejurimi spre a oferi — așa cum se cuvine și este omenos — un cât de mic ajutor Femeii care născuse... Toți s-au mirat de cele mărturisite de păstori... Maria însă nu s-a mirat, fiindcă ea cunoștea mai bine ca oricine taina zămislirii și nașterii Fiului lui Dumnezeu. Și nu a mărturisit-o nimănui, ci a păstrat-o în inima sa.

Intuiția se va face arătându-se tabloul sau icoana Nașterii Domnului în ieslea din Betleem.

7. Fixarea cunoștințelor

Când a avut loc Nașterea Domnului, sau întruparea Fiului lui Dumnezeu? (În timpul împăratului Octavian Augustus, când guvernator al Siriei era Quirinius, iar rege al Țării Sfinte era Irod). Unde s-a născut Pruncul sfânt? (În Betleem). Dar Sfânta Fecioară și dreptul Iosif erau din Nazaret. Cum de au ajuns în

Betleem? (Împăratul Romei a dat ordin să se facă recensământul populației și cu acest prilej fiecare trebuia să se înscrie în localitatea de origine a neamului său. Iar cum Iosif și Maria erau din neamul lui David, iar acesta din Betleem, s-au deplasat din Nazaret până în Betleem). Ce s-a întâmplat când au ajuns în Betleem? (Sfintei Fecioare i s-au împlinit zilele nașterii). Unde a născut ea pe Mântuitorul lumii? (Negăsind o casă de oaspeți, L-a născut într-o iesle). Faptul că Fiul lui Dumnezeu, creatorul cerului și al pământului primește să se nască într-o iesle sărăcăcioasă, ce ne demonstrează? (Ne arată iubirea fără de margini a lui Dumnezeu arătată omului, printr-o covârșitoare smerenie, sau umilință). Care au fost primii invitați ai cerului la Nașterea Pruncului din Betleem? (Au fost niște păstori, oameni simpli și modești). Ce ne arată aceasta? (Că Dumnezeu „celor smeriți le dă har"). Ce le spune îngerul păstorilor? (Că astăzi l-i s-a născut Mântuitor). Ce înseamnă aceasta? (Înseamnă că prin întruparea Fiului lui Dumnezeu ne-a venit iertarea cerului, adică împăcarea cerului cu pământul). Cine confirmă acest mesaj? (Oastea îngerilor care cântau marele imn al împăcării: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire"). Ce au făcut păstorii după plecarea îngerului? (Au mers în Betleem — ca dovadă că ei erau în împrejurimi — și acolo au găsit Pruncul împreună cu Mama Sa și cu dreptul Iosif, precum și cu alți oameni). Când păstorii au povestit cele întâmplate, ce au făcut cei prezenți la ieslea din Betleem? (S-au mirat). Dar Mama Pruncului? (Ea nu s-a mirat, fiindcă cunoștea taina zămislirii și întrupării Fiului lui Dumnezeu).

8. Aplicarea

Nașterea Domnului constituie pentru creștini unul din cele mai mari praznice. Ea se sărbătorește în fiecare an la 25 decembrie, fiind precedată de o perioadă de șase săptămâni de post.

Se va cânta Troparul Nașterii Domnului, Colindul: „O, ce veste minunată", precum și alte colinde.

9. Temă pentru acasă

Se va citi textul Sfintei Evanghelii după Luca privind Nașterea Domnului și se va învăța Troparul Nașterii Domnului și alte colinde.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Închinarea magilor

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

La opt zile după Naşterea Domnului Sfânta Fecioară şi dreptul Iosif se prezintă cu Pruncul Sfânt la templu pentru a fi tăiat împrejur; iar la patruzeci de zile a fost închinat la templu, fiind întâmpinat de dreptul Simeon și proorocița Ana.

Nu peste mult timp a avut loc un eveniment mai puțin așteptat.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Acesta este închinarea magilor de la Răsărit, la care ne vom referi în cele ce urmează.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul pericopei evanghelice „Iar după ce Iisus s-a născut în Betleemul Iudeii în zilele regelui Irod, iată magii de la răsărit sosiră în Ierusalim, zicând: Unde este Nou-Născutul rege al iudeilor? Căci noi am venit ca să ne închinăm Lui. Iar regele Irod auzind aceasta s-a tulburat și împreună cu el tot Ierusalimul. Și adunând pe toți arhiereii și cărturarii poporului i-a întrebat unde are să se nască Hristos. Iar ei au zis: în Betleemul Iudeii, căci așa s-a scris prin profetul: „Și tu, Betleeme, pământul lui Iuda, nicidecum nu ești mai mic între căpeteniile lui Iuda, că din tine va ieși Conducătorul (Povățuitorul) care va paște pe poporul meu, pe Israel. Atunci Irod chemând pe magi s-a informat cu de-amănuntul de la ei despre timpul când li s-a arătat steaua. Și trimițându-i pe dânșii la Betleem le-a zis: Mergând, cercetați cu de-amănuntul despre Prunc, iar dacă îl veți găsi vestiți-mă și pe mine ca și eu să merg să mă închin Lui. Iar ei ascultându-l pe rege s-au dus. Și iată steaua pe care o văzusera la răsărit, mergea înaintea lor până ce a venit și a stat deasupra locului unde era Pruncul. Iar ei văzând steaua s-au bucurat cu bucurie foarte mare. Și intrând în casă au văzut pruncul cu Maria, mama Lui, și căzând la pământ I s-au închinat Lui și deschizându-și visteriile lor I-au

dus Lui: aur, tămâie și smirnă. Și primind încunoștințare în vis ca să nu se întoarcă la Irod, s-au dus pe altă cale în țara lor“ (Matei 2, 1–12).

Explicarea pericopei După cum ne arată textul pericopei evanghelice, venirea magilor se petrece „în zilele lui Irod regele“.

Cine era Irod?

Era fiul lui Antipater. A fost ales de Senatul roman, și decretat ca „rege asociat „(rex socius). Era străin de origine și nu se bucura de simpatia poporului iudeu, fiind considerat uzurpator al tronului lui David. Pentru a-și câștiga simpatia, restaurează din temelie templul din Ierusalim și se căsătorește cu o fiică din vechea familie regală a Hasmoneilor. Dar toată viața rămâne o luptă deschisă de a se menține la tron, suspectând tiranic și crud orice situație sau pretendent, fie chiar imaginar.

Cine sunt magii și de unde au venit ei?

Magii erau înțelepții timpului care cu ajutorul astrologiei căutau să pătrundă destinul omenirii, prezicând anumite evenimente ce urmau să se producă, de pildă cum ar fi recolta, sfârșitul unei domnii, rezultatul unei bătălii, etc. Unii spun că erau chiar regi ai unor popoare orientale. Chiar dacă nu erau regi încoronați, influențele lor la curțile regale erau hotărâtoare ori de câte ori apăreau nedumeriri privind soarta unei țări orientale. Astfel Sfânta Scriptură ne dă mărturie că regele Babiloniei îi consulta pe magi întotdeauna când lua o hotărâre privind soarta imperiului. De fapt s-a și descoperit ca la Sippar lângă vechiul Babilon există chiar o școală de astronomie (Horia Matei, Enigmele Terrei; vol. 11, București, 1983, pp. 122–124). Dar nu numai Babilonia avea magi, ci multe din țările imperiului roman și mai ales Persia, Caldeea, Media, Etiopia. Arabii se chiar numeau „fiii răsăritului“, iar magii — ne spune Evanghelia — au venit din răsărit; din una sau mai multe din țările amintite.

Ce i-a determinat pe magi să vină la Ierusalim?

Apariția unei stele care i-a condus până aici. Ei sunt astrologi și pun în legătură viața oamenilor și a popoarelor cu mișcarea stelelor de pe cer. O stea mare le oferea concluzia că în poporul iudeu s-a născut un rege. De aceea, ei motivează că „au văzut steaua Lui la răsărit și adaugă că scopul venirii lor este de a-i aduce noului rege venerația lor. S-a descoperit de altfel la Sippar o tăbliță de lut pe care era consemnată apariția unei stele ce putea fi observată din orice parte a răsăritului, care a durat mai multe luni, în chiar perioada Nașterii Domnului (Horia Matei, idem, ibidem).

Ce fel de stea a fost aceasta?

Astronomul Iohannes Kepler a demonstrat în 1606 că steaua care i-a condus pe magi a fost o triplă conjuncție a lui Jupiter și a lui Saturn în constelația Peștilor.

O triplă conjuncție se produce la intervale de sute de ani, pe când conjuncțiile simple au loc la aproximativ 20 de ani. Ultima triplă conjuncție a avut loc în constelația Berbecului, ținând din august 1940, până în februarie 1941. O a treia conjuncție este prezisă abia pe la 1098. Richard Henning arată că conjuncții simple ale lui Jupiter și Saturn au avut loc în constelația Peștilor de mai multe ori; una din ele fiind în 126 în. Hr., dar aproape invizibilă. Tripla conjuncție din constelația Peștilor s-a repetat în anul Nașterii Domnului de trei ori: la 23 mai, 3 octombrie, 4 decembrie, fiind perfect vizibile. Călătoria de la Babilon la Ierusalim durează cam o lună și jumătate. Datorită faptului că Betleemul era la sud de Ierusalim, în cazul unei călătorii efectuate după-amiaza, steaua devenea foarte strălucitoare la apropierea amurgului și dădea într-adevăr impresia că merge înaintea lor. De fapt, Richard Henning a reconstituit artificial între 1933–1937 „drumul stelei magilor“, la planetariul din Dusseldorf, demonstrând ipoteza lui Kepler în fața a mii de vizitatori. Din nefericire însă un bombardament aerian a transformat, în al doilea război mondial, acest planetariu într-un morman de ruine (Horia Matei, idem, ibidem).

Cum i-a întâmpinat Irod pe magi?

Evanghelia ne spune că la început s-a tulburat, și odată cu el tot Ierusalimul. De ce s-a tulburat tot Ierusalimul? Fiindcă toți cunoșteau mânia și cruzimea lui Irod, și și-au dat seama din mai multe situații anterioare că aceasta se va revărsa asupra copiilor lor. Cum a procedat Irod la început? El adună pe toți arhiereii și cărturarii la un sfat comun. Arhiereul era supremul preot și provenea din neamul lui Aron. La început era ales pe viață, apoi a devenit la discreția celor puternici. Numai Irod depune și instituie în cursul domniei sale opt arhierei. Dar chiar dacă erau depuși, arhiereii rămâneau membri ai sinedriului. De aceea el a chemat pe arhierei. Cărturarii se ocupau cu studiul legii mozaice. Ei se mai numeau și „învățători de lege“, sau „legiuitori“. Bucurându-se de trecere în popor unii erau chiar membrii sinedriului. Irod primește de la arhierei și cărturari răspunsul că, potrivit prorociilor, Mesia se va naște în Betleem și va fi Domn în Israel. Tulburat de cele auzite, el ia atitudine vicleană față de magi, îndemnându-i să caute Pruncul și dacă îl vor afla să-i dea și lui de știre ca să i se închine și el. El le spune magilor „să

cerceteze cu de-amănuntul“, ceea ce înseamnă că trebuiau să cunoască cu exactitate locul, strada, casa, familia, numele părinților și a copilului. Aceasta înseamnă că ceea ce nu mai putea afla de la arhierei și cărturari, Irod vroia să cunoască prin viclenie și fațărnicie de la magi.

Cum găsesc magii pruncul și ce daruri îi oferă?

Plecând de la Irod, magilor le apare din nou steaua, care îi conduce până la casa unde se află pruncul cu mama Lui. Sfântul Evanghelist Luca ne-a arătat că Pruncul s-a născut în staulul unei peșteri, iar noi aflăm acum de la Evanghelistul Matei ca magii l-au găsit în casă. Este cumva vreo contradicție între sfintele Evanghelii? Nu este nici o contradicție. Pruncul s-a născut într-adevăr în peșteră fiindcă atunci nu a găsit loc în casă, dar de atunci au trecut cel puțin 40 de zile, când potrivit legii a fost dus la templu, iar lumea venită pentru recensământ s-a mai rărit, și astfel Sfânta Familie găsește locuință într-o casă. Și magii „intrând în casă au văzut pruncul și căzând la pământ i s-au închinat și deschizându-și vistieriile i-au dus lui daruri: aur, tămâie și smirnă“. Interpretând darurile oferite, Sfinții Părinți arată că aurul fiind cel mai prețios metal, oferind acest dar, îl consideră pe prunc rege. Tămâia folosită la cult, pe altarul tămâierii simbolizează rugăciunile credincioșilor înălțate spre cer, iar darul magilor prezice că pruncul este ființă dumnezeiască căruia i se cuvine adorare ca lui Dumnezeu. Smirna, fiind un aromat folosit la îmbălsămarea morților, ca dar al magilor indică faptul că pruncul își va pune viața pentru mântuirea oamenilor.

Câți magi i-au adus închinare Pruncului?

Dacă ne orientăm după numărul și felul darurilor, putem spune că au fost în numar de trei. Unii spun că au fost 4, alții: 6, iar alții chiar 12. Numărul trei corespunde mai bine, fiindcă trei au fost și fiii lui Noe, iar în această formă ei vin ca reprezentanți ai tuturor popoarelor lumii. Sfânta Tradiție păstrează chiar și numele lor: Balthazar, Melchior, și Caspar (Gaspar).

Nu s-au mai întors, fiindcă au primit încunoștințare de la Dumnezeu să apuce pe altă cale și să meargă în țara lor.

Intuiția se face arătându-se tablouri sau diapozitive cu închinarea magilor.

7. Fixarea cunoștințelor

Din cele până aici tratate reținem că magii și steaua au existat în realitate, că datele Sfintei Evanghelii sunt confirmate de istorie și nu sunt contrazise de ea. Nici astronomia nu le contrazice, ci

le oferă argumente de susținere. Magii au fost într-adevăr în țările lor asemenea unor regi neîncoronați, având un cuvânt hotărâtor în luarea unei poziții privind destinul și acțiunile țării respective. În prezicerile lor ei se orientau după mișcările corpurilor cerești, de aceea când au văzut o stea mai strălucitoare decât altele, au pornit la drum conduși de ea ca să aducă închinare noului rege care se născuse, mai mare decât oricare din cei existenți. Ajungând în Ierusalim și ascunzându-li-se steaua, rămân dezorientați și întreabă unde s-a născut noul rege. Auzind că magii vin să se închine noului rege, Irod se tulbură și chemând pe arhierei și cărturari află că într-adevăr Mesia se va naște în Betleem. Dorea să afle însă cu exactitate unde este pruncul născut. De aceea le cere magilor cu viclenie ca mergând ei și cercetând cu de-amănuntul unde este Pruncul să-i dea și lui de știre, ca să I se închine și el. Ieșind magii, li se arată din nou steaua, care îi conduce până la casa unde se află pruncul. Cu sufletul plin de bucurie I se închină, oferindu-I aur, smirnă și tămâie. Împlinindu-și misiunea magii sunt sfătuiți să nu se mai abată pe la Irod, ci pe altă cale să meargă în țara lor.

8. Aplicarea

Se vor cânta mai multe colinde având ca și conținut închinarea magilor.

9. Temă pentru acasă

Se va învăța o astfel de colindă.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Împlinirea legii – tăierea împrejur și închinarea la templu

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

După nașterea Domnului în Betleem, Sfânta Fecioară trebuia împreună cu dreptul Iosif și cu Pruncul sfânt să se reîntoarcă la Nazaret. Dar întrucât peste opt zile, și apoi peste 40 de zile se cuvenea ca din nou să revină la Ierusalim, pentru împlinirea Legii, Sfânta Familie amână plecarea din Betleem. De fapt, drumul de la Betleem până la Nazaret fiind de aproape 150 km, era prea greu de făcut de două ori.

Ca Unul care nu a „venit să strice Legea, ci să o împlinească“, încă după naștere Pruncul-Mesia dovedește aceasta prin tăierea împrejur și închinarea la templu.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Vom vedea în cele ce urmează cum aceste două evenimente îl arată pe Mesia ca pe un împlinitor al Legii.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Despre aceste prime evenimente din viața pământească a lui Mesia ne relateaza Sfântul Evanghelist Luca. Le vom urmări pe rând.

A. TĂIEREA ÎMPREJUR

Textul pericopei „Și când s-au împlinit opt zile, ca să-l taie împrejur, s-a pus numele Iisus, cum s-a spus de înger mai înainte de a se zămisli în pântece“ (Luca 2, 21).

Explicarea textului pericopei Există aici două aspecte: în primul rând faptul că Mesia a primit să fie tăiat împrejur. Iar în al doilea rând, că odată cu tăierea împrejur a primit un nume cu adânci semnificații în procesul mântuirii neamului omenesc.

Tăierea împrejur reprezenta legământul făcut de Dumnezeu cu Avraam și prin el cu poporul evreu: „Iar legământul dintre Mine și tine și urmașii tăi din neam în neam, pe care trebuie să-l păziți, este acesta: toți cei de parte bărbătească ai voștri să se taie împrejur... în ziua a opta“ (Facerea 17, 10–14).

Sfântul Apostol Pavel remarcă faptul că primind să fie tăiat împrejur, Domnul se supune Legii vechi; dar în același timp împlinind legea „în duh și adevăr“, El aduce un Nou Legământ între Dumnezeu și oameni prin care se vor binecuvânta toate neamurile pământului. Astfel, pe de o parte, „Iisus Hristos s-a făcut slujitor al tăierii împrejur pentru adevărul lui Dumnezeu ca să se întărească făgăduințele părinților“ (Romani 15, 8). Iar pe de altă parte, tăierea împrejur a Noului Legământ se face prin Hristos și devine o moarte față de păcat și o înviere în Hristos, săvârșită prin Botez: „...Întru care sunteți și tăiați împrejur, cu tăiere împrejur nefăcută de mână, prin dezbrăcarea de trupul păcatelor cărnii întru tăierea împrejur a lui Hristos, fiind îngropați prin Botez împreună cu El, întru care ați și fost înviați împreună prin credința în puterea lui Dumnezeu“ (Coloseni 2, 11–12). Prin acest Nou Legământ se va împlini în mod desăvârșit legământul vechi încheiat între Dumnezeu și Avraam, în sensul că prin Mesia-Hristos care provine din neamul lui Avraam se vor binecuvânta toate neamurile pământului, fără nici o deosebire. Acum se împlinește profeția mesianica făcută de Dumnezeu lui Avraam: „Voi ridica din tine un popor mare, te voi binecuvânta, voi mări numele tău și vei fi izvor de binecuvântare“ (Facerea 12, 2 și 17, 6–9).

În al doilea rând, odată cu tăierea împrejur, Pruncul sfânt primește numele de Iisus, cu o semnificație deosebită. Când spunem „Iisus“ înțelegem că „Dumnezeu este Mântuitorul“ nostru (Matei 1, 21), întrucât prin însăși pronunțarea Lui facem o mărturisire de credință, recunoscând că El este „Emanuel“, adică: „Dumnezeu este cu noi“ (Matei 1, 22). Astfel, El s-a întrupat pentru noi, pentru a fi cu noi și a rămâne Mântuitorul nostru. Acesta este „singurul nume dat printre oameni în care să ne mântuim“ (Fapte 4, 12). De aceea, numele lui este „mai presus decât orice nume pentru ca în numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești și a celor pământești și a celor dedesubt“ (Filipeni 2, 9–10).

B. ÎNCHINAREA LA TEMPLU

Textul pericopei „Și când s-au plinit zilele curăției lor, legea lui Moise,l-au dus la Ierusalim, ca să-l pună înaintea Domnului, precum este scris în legea Domnului: „Orice întâi-născut de parte bărbătească să fie închinat Domnului, și să dea jertfă precum s-a zis în legea Domnului — o pereche de turturele sau doi pui de porumbel. Și iată era un om în Ierusalim cu numele de Simeon și omul acela era drept și temător de Dumnezeu, așteptând mângăierea lui Israel, și Duhul Sfânt era peste el. Și i se făcuse de Duhul Sfânt să nu vadă moartea, până ce nu va vedea pe Hristosul Domnului. Și a venit cu Duhul în templu, când au adus înăuntru părinții pe Pruncul Iisus, ca să facă cu el după rânduiala legii. Și acela l-a luat în brațe și a binecuvântat pe Dumnezeu și a zis: Acum slobozește pe robul tău, Stăpâne, după cuvântul tău în pace, că văzură ochii mei mântuirea ta, pe care ai gătit-o înaintea feței tuturor popoarelor, ca să fie lumină spre descoperirea neamurilor și slava poporului tău Israel. Și se mirau Iosif și mama lui de cele ce grăiau despre el. Și i-a binecuvântat Simeon și a zis către Maria, mama Lui: iată, Acesta este pus spre căderea și scularea multora în Israel și spre semn de contrazicere, ca să descopere cugetele multor inimi. Și prin însăși sufletul tău va trece sabia. Și era și Ana, proorocița, fiica lui Fanuel, din seminția lui Așer. Aceasta era înaintată în zile multe și trăise cu bărbatul său șapte ani după fecioria sa. Și a fost văduvă ca de 84 de ani și nu se depărta de la templu, slujind noaptea cu posturi și rugăciuni. Și veni și ea în acel ceas, lăuda pe Dumnezeu și cuvânta despre El tuturor celor ce așteptau mântuire în Ierusalim“ (Luca 2, 22–38).

Explicarea textului pericopei Ducerea și închinarea întâiului născut de parte bărbătească la templu datează la evrei încă din perioada eliberării din robia egipteană. Era un act de dăruire lui Dumnezeu ca o formă de manifestare a recunoștinței. Era prevăzută aducerea la templu a copiilor la 40 de zile după naștere, în amintirea peregrinării poporului în pustie timp de 40 de ani și a salvării lui prin bunăvoința lui Dumnezeu. Cum nu puteau fi aduși toți copiii la templu, s-a acceptat în locul lor aducerea jertfei, copilul urmând să fie dus la templu doar pentru a fi închinat Domnului. Iată și glasul Legii, privind procedura aducerii jertfei la templu: „Dacă femeia va zămisli și va naște prunc de parte bărbătească, va fi necurată șapte zile... Iar în a opta zi se va tăia pruncul împrejur. Femeia să mai șadă 33 de zile și să se

curețe de sângele său... După ce se vor împlini zilele curăției ei pentru fiu sau pentru fiică să aducă un miel de un an ardere de tot și un pui de porumbel sau de turturică jertfă pentru păcat... Iar de nu-i va da mâna să aducă un miel, să ia două turturele sau doi pui de porumbel, unul pentru jertfă și celălalt pentru ardere de tot, și o va curăți preotul și curată va fi“ (Levitic 12, 2–8). După cum ne arată textul, Sfânta Familie a adus ca jertfă o pereche de turturele și doi pui de porumbel. Aceasta era după cum am văzut jertfa „celor ce nu le dădea mâna“ să aducă mai mult.

Evanghelia ne spune în continuare că Sfântul Prunc a fost întâmpinat la templu de un om evlavios, pe nume Simeon, căruia i se făgăduise de Duhul Sfânt că nu va muri înainte de a vedea pe Hristos-Domnul. Fiind inspirat de Duhul Sfânt îl identifică pe Pruncul-Mesia când părinții Lui îl duc la templu, și L-a luat în brațe, a binecuvântat pe Dumnezeu, rostind un prea frumos imn, care pentru bogăția conținutului său a intrat în cultul Bisericii, rostindu-se în cadrul vecerniei. Adresându-se apoi dreptului Iosif și Sfintei Fecioare, care s-au mirat de binecuvântarea dreptului Simeon, le face și lor două proorociri. Prima se referă la faptul că Pruncul-Mesia va fi „spre căderea și ridicarea multora în Israel“, iar a doua se referă la Sfânta Fecioară, prin „al cărei suflet va trece sabie“. Pe lângă dreptul Simeon, Pruncul sfânt este întâmpinat la templu și de o văduvă, proorocița Ana, în vârstă de 84 de ani, care toată vremea o petrecea la templu în post și rugăciune. Și ea lăuda pe Dumnezeu și vorbea despre Pruncul-Mesia tuturor celor ce așteptau mântuirea.

Intuiția Se va arăta tabloul sau icoana întâmpinării Domnului la templul din Ierusalim.

7. Fixarea cunoștințelor

Referindu-ne la ambele evenimente care stau încă de la început mărturie că Mesia nu a venit să strice Legea, ci să o împlinească în duh și în adevăr, ne întrebam la început, care sunt acestea? (Acestea sunt tăierea împrejur la opt zile de la naștere și închinarea la templu, la 40 de zile de la nașterea Sa). Ce semnificație are tăierea împrejur? (Ea reprezintă încheierea legământului încheiat de Dumnezeu cu Avraam, la care se supuneau toți copiii evreilor. Mesia-Hristos împlinește această lege în duhul ei, stabilind pentru întreaga omenire un Nou Legământ cu Dumnezeu, și anume de tăiere a poftelor trupului cărnii, aducătoare de păcat și patimă, și de învierea cu Hristos prin Botez la o nouă viață, străbătută de puterea Duhului lui Dumnezeu și de viața lui

Hristos. Astfel, acest Legământ Nou nu va fi împlinit numai de copiii evreilor, ci de toată lumea. Prin aceasta se împlinește profeția mesianică făcută de Dumnezeu lui Avraam, că va înmulți neamul lui mai mult decât stelele cerului). Ce s-a mai întâmplat odată cu tăierea împrejur? (Pruncul sfânt a primit un nume). Care este acesta? (Acest nume este Iisus, adică „Dumnezeu este Mântuitorul“). De ce i s-a dat acest nume? (Fiindcă așa i-a spus îngerul Sfintei Fecioare la Bunavestire și dreptului Iosif când i-a dat cinstea de a fi protectorul Pruncului, care se va naște din Sfânta Fecioară). Ce înseamnă pentru noi acest nume? (Înseamnă că numai în numele lui Iisus ne putem mântui).

Privind al doilea eveniment, al închinării Pruncului la templu, ne întrebam la început, când a avut loc? (La 40 de zile după naștere, conform rânduielii Legii). De cine a fost întâmpinat? (De dreptul Simeon și de proorocița Ana). Ce proorocește dreptul Simeon în legătură cu activitatea de mai târziu a lui Mesia? (Că va fi spre ridicarea și căderea multora în Israel, și că prin sufletul Sfintei Fecioare va trece sabie). S-a împlinit această proorocie? (S-a împlinit întocmai, fiindcă reprezentanții legii și ai religiei așteptând un Mesia politic s-au smintit văzând că Iisus nu le satisface dorința de supremație, că împărăția Lui spirituală nu este din această lume... Pe de altă parte, cei smeriți și împovărați de păcate au găsit totdeauna salvarea vieții lor în iubirea și bunătatea iertătoare a Fiului lui Dumnezeu, ce le era adresată. Cea de a doua profeție, că prin sufletul Sfintei Fecioare va trece sabie s-a împlinit de atâtea ori, dar mai ales pe Golgota, când va vedea Fiul răstignit, iar ea va rămâne încremenită de durere sub crucea Lui...).

8. Aplicarea

Aceste două evenimente din viața Pruncului Iisus au devenit pentru creștini zile de praznic împărătesc. Astfel, la 1 ianuarie (opt zile de la naștere) sărbătorim tăierea împrejur a Domnului; iar la 2 februarie (40 de zile de la naștere) sărbătorim întâmpinarea Domnului.

Am văzut că dreptul Simeon a binecuvântat pe Dumnezeu văzând pe Pruncul-Mesia, cu cuvintele: „Acum slobozește pe robul tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace...“, care au intrat în cultul divin public al vecerniei. Să cântăm cu toții acest imn înălțător.

9. Temă pentru acasă

Se vor citi pericopele evanghelice care relatează despre tăierea împrejur și închinarea Domnului la templu, și se va învăța acest prea frumos imn liturgic.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Fuga în Egipt și uciderea pruncilor

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

După ce magii căutând Pruncul întâmpină tulburarea și viclenia lui Irod, iar după ce-L găsesc, primesc înștiințarea în vis să nu se mai întoarcă la Irod, ci pe altă cale să se reîntoarcă în țara lor. În același timp, îngerul Domnului se arată în vis lui Iosif, zicând: „Scoală-te, ia pruncul și pe mama lui și fugi în Egipt și stai acolo până ce îți voi spune, fiindcă Irod are să caute pruncul ca să-L ucidă“ (Matei 2, 12–13).

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Ne vom referi în cele ce urmează la fuga în Egipt a Sfintei Familii, la uciderea pruncilor din porunca lui Irod și la reîntoarcerea Sfintei Familii în Nazaret.

6. Comunicarea noilor cunoștințe

Textul pericopei   Având poruncă de la înger să fugă în Egipt, Iosif „s-a sculat, a luat noaptea pruncul și pe mama lui și au plecat în Egipt. Și au stat acolo până la moartea lui Irod, ca să se împlinească cuvântul spus de Domnul prin proorocul: „Din Egipt am chemat pe fiul meu“. Iar când Irod a văzut că a fost amăgit de magi, s-a mâniat foarte mult, și trimițând, a ucis pe toți pruncii care erau în Betleem și în toate hotarele lui de doi ani și mai jos,

după timpul pe care îl aflase de la magi. Atunci s-a împlinit ceea ce se spune prin Ieremia proorocul: „Glas în Rama s-a auzit, plângere și tânguire multă; Rachela își plânge copiii și nu voiește să fie mângăiată pentru că nu sunt“. După moartea lui Irod, iată că îngerul Domnului s-a arătat lui Iosif în Egipt și i-a zis: scoală-te, ia pruncul și pe mama lui și mergi în pământul lui Israel, căci au murit cei ce căutau să ia viața pruncului. Iosif sculându-se a luat pruncul și pe mama lui și au venit în pământul lui Israel. Și auzind că domnește Arhelau în Iudeea, în locul lui Irod, tatăl său, s-a temut să meargă acolo, și luând poruncă în vis, s-a dus în părțile Galileii. Și venind, a locuit în orașul numit Nazaret, ca să plinească ceea ce s-a spus prin prooroci, că Nazarinean se va chema“ (Matei 2, 14–23).

Explicarea textului pericopei evanghelice Observăm din textul pericopei că îngerul îi spune lui Iosif să ia pe „mama Pruncului“. Nu-i spune: „ia pe femeia ta“, ceea ce înseamnă că Sfânta Fecioară nu era soția lui după trup. El era protectorul Sfintei Familii.

Drumul spre Egipt era cel mai ușor de parcurs pentru cei urmăriți în Palestina. Acest refugiu l-au făcut mulți alții înaintea lui Iisus, începând cu așezarea lui Iacob și a fiilor săi, stând poporul aici până la eliberarea de către Moise și conducerea lui Israel către Canaan. Apoi, în timpul robiei asiriene, ca și după dărâmarea Ierusalimului din 522 în. Hs., mulți iudei s-au stabilit în Egipt. În secolul III în.Hs. se formează în Egipt o puternică colonie de evrei, care uitând limba ebraică, vorbeau greaca. Lor li se traduce Septuaginta (Ediția greacă a Vechiului Testament) pentru a rămâne în legătură și cunoaștere a cuvântului lui Dumnezeu. După moartea Cleopatrei, Egiptul era încorporat în imperiul roman. Din Iudeea până în Egipt se ajungea în 8–10 zile. Între Heliopolis și Cairo se află localitatea Mațarea (tâlcuindu-se „apă proaspătă“), unde era o puternică colonie iudaică. Probabil aici s-a așezat Sfânta Familie. Ea ajunge aici după ce și-a îndeplinit datoriile religioase față de templu, respectiv, circumciziunea Pruncului și aducerea la templu, spre a fi încredințat Domnului, la 40 de zile după naștere. Așadar, sosește la începutul lunii februarie și rămâne aici până la moartea lui Irod cel Mare, adică până în toamna aceluiași an. Prin aceasta se împlinește profeția lui Oseea (11, 1): „Din Egipt am chemat pe fiul meu“. Desigur, profeția se referă la poporul lui Israel, ca tânăr popor al lui Dumnezeu, ca fiu al lui Dumnezeu. Dar acest tânăr fiu provenit din Israel (adică din Iacob), este Fiul lui Dum-

nezeu, Iisus Hristos. În felul acesta, în viața lui Iisus se reoglindește încă odată viața poporului israelitean.

În timp ce Sfânta Familie se află în Egipt, Irod poruncește ca toți copiii până la doi ani să fie uciși. Înfuriat până la nebunie, Irod ia această hotărâre de teamă să nu-și piardă tronul. Așteptarea zadarnică a magilor nu numai că l-a derutat, ci i-a trezit mânia criminală. Îi era de altfel în fire să nu cruțe pe nimeni și nimic când era vorba de el și de tronul său. Și-a ucis soția și trei din propriii săi fii, plus o „hecatombă“ de farisei. În viclenia lui tiranică, spune un comentator (A. Durand), a dat ordin ca la sfârșitul zilelor sale să fie masacrați un număr mare de notabilități, pe care plângându-i poporul, să lase a se vedea că îl regretă pe el. Referindu-ne însă la moartea copiilor, se pune întrebarea: câți copii să fi fost? Se apreciază că Betleemul în acel timp avea cam 2000 de locuitori. La mia de locuitori se aflau sub trei ani, 30–40 copii, din care scăzând numărul fetelor (care în general sunt mai multe), putem conchide că numărul copiilor uciși nu a trecut cifra de 40. Vorbind despre Împăratul Octavian Augustus, istoricul Macrobius (în Saturnales 11, 4) arată că atunci când împăratul „a auzit că între copiii de până la doi ani pe care a poruncit Irod, regele iudeilor, să fie uciși, a fost și copilul său ucis, a zis: „E mai bine să fii porcul lui Irod, decât fiul lui“.

Omorârea pruncilor reprezintă însă și împlinirea profeției lui Ieremia (31, 5), care arată că „plângere și tânguire multă s-a auzit în Rama“. Aceasta era o localitate aflată la 10 km nord de Ierusalim. Un cutremur este resimțit în toate părțile. Un cutremur moral însă ajunge până la mormântul Rachelei, mama lui Iosif și Veniamin, soția lui Iacob-Israel, încât prin ea întreg neamul lui Israel plânge pruncii nevinovați.

Moartea lui Irod este fixată de istoricul Iosif Flaviu între 27 martie și 4 aprilie. Era în al 37-lea an al domniei sale. Avea 70 de ani. Era extrem de agitat că nu se mai poate ridica din boala care îl chinuia tot mai mult, încât a vrut chiar să-și curme zilele cu un cuțit de masă. Avea o boală dureroasă, încât carnea îi intrase în putrefacție. I se aplica pe corp carne proaspătă, pentru ca viermii care îi mișunau corpul să fie atrași de aceasta. Un alt istoric evreu (Ioseph Klausner) spune despre Irod că „s-a urcat pe tron ca o vulpe, a domnit ca un tigru și a murit ca un câine“. După moartea lui, regatul se împarte, pe baza testamentului său, aprobat mai târziu și de împăratul Augustus, în trei părți. Astfel, Arhelau a luat jumătate din regat: Iudeea, Samaria și Idumeea. Antipa a luat Galileea și Pereea; iar Filip a primit Batanea și Trachonitis. Nu li s-a dat însă titlul de „rege“ nici unuia dintre

ei. Arhelau primește titlul de „etnarh“ (conducător al poporului), iar ceilalți doi, de „tetrarhi“, fiindcă aveau câte 1/4 din regat. Arhelau semăna însă în cruzime cu tatăl său. Se spune că și el ar fi omorât 3000 de evrei. Din cauza cruzimii sale, după șase ani de domnie, Augustus îl exilează undeva în Galia. Acolo își sfârșește zilele, iar regatul său trece sub stăpânirea procuratorului roman al Siriei. Datorită cruzimii lui Arhelau, Sfânta Familie, la reîntoarcerea din Egipt, nu va reveni în Ierusalim, ci va merge direct în Nazaret. Dacă îngerul nu i-ar fi dat poruncă în vis lui Iosif, Sfânta Familie s-ar fi reîntors pe drumul cel mai scurt, care trecea prin Iudeea. Acesta era Betleem–Ierusalim–Sichem–Nazaret. Auzind însă că în Iudeea domnește Arhelau, Sfânta Familie urmează alt drum: Gaza–Ascalon–Diosopolis (Lydda)–Iafa–Antipatris–Samaria–Nazaret. (Se va arăta pe hartă acest drum). Acest drum fiind mai lung, era parcurs în două săptămâni. Nazaretul se află la jumătatea drumului de la Marea Moartă, la Lacul Ghenizaret. Întrucât aici erau multe tufișuri, numele lui înseamnă „rădăcină“, „odraslă“. Nu era cunoscut în lumea Vechiului Testament. Era, după cum spune Fericitul Ieronim, „un sătuleț lângă muntele Tabor“. Nu s-a remarcat în istoria Vechi-Testamentară nici o personalitate de aici. Din contră, era chiar o localitate de dispreț: „Din Nazaret poate ieși ceva bun?“ (Ioan 1, 47) se întreabă Natanail. Numele lui va rămâne însă imortalizat peste veacuri de Mesia-Hristos.

Intuiția se va face arătându-se tabloul fugii în Egipt a Sfintei Familii.

7. Fixarea cunoștințelor

Când a avut loc fuga în Egipt? (După împlinirea datoriilor religioase către templul din Ierusalim, conform legii, și după închinarea magilor). Ce a determinat fuga în Egipt? (Mânia lui Irod revărsată cu cruzime asupra copiilor născuți în Betleem). Ce a poruncit el în nebunia lui? (Ca toți copiii până la doi ani să fie uciși). S-a împlinit aceasta? (Da, s-a împlinit). Pruncul Iisus a scăpat de mânia lui Irod? (Întrucât a plecat în Egipt, nu a fost găsit). Cât a stat Sfânta Familie în Egipt? (Până în toamna aceluiași an, fiindcă în acel an a murit Irod). Unde s-a stabilit Sfânta Familie după reîntoarcerea din Egipt? (S-a stabilit în Nazaret, unde le era și locuința și de unde plecase Sfânta Fecioară și cu Iosif să se înscrie în Betleem).

8. Aplicarea

Se vor cânta colinde care se referă la tirania lui Irod, la moartea pruncilor și la fuga în Egipt.

9. Temă pentru acasă

Se va face o privire retrospectivă a evenimentelor Nașterii Domnului, începând cu Bunavestire.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Copilăria lui Iisus

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Sfânta Evanghelie ne spune că după moartea lui Irod cel Mare, Iosif aflându-se în Egipt, a primit poruncă în vis de la înger să „ia pruncul și pe mama Lui, și să meargă în pământul lui Israel. Și venind, a locuit în cetatea numită Nazaret“ (Matei 2, 19–23).

5. Comunicarea subiectului lecției noi

De acum, aici în Nazaret începe copilăria lui Iisus, despre care vom vorbi în cele ce urmează.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Așa cum s-a supus întru totul prescripțiilor Legii, împlinindu-le pe toate după cuviință, tot astfel de naturală va fi și copilăria lui Iisus, încadrată întru totul în realitățile timpului. Fiul lui Dumnezeu s-a făcut om adevărat și a trăit printre oameni viață pământească ca a lor, apropiindu-se întru totul de ei. De aceea, Sfintele Evanghelii lasă în tăcere orice fel de informații cu privire la copilăria lui Iisus. Fiind întru totul asemenea oamenilor, trăind într-un anume timp și loc, copilăria Domnului este în funcție sau

corelată cu viața comună a familiei sau a celor din jur.

După cum am văzut că ne arată Evanghelia, Familia Sfântă a părăsit Egiptul, după moartea lui Irod și ocolind Iudeea s-a așezat în provincia de unde plecase spre Betleem cu un an și jumătate înainte. Provincia unde s-a stabilit se numea Galileea, iar noul ei stăpân se numea Irod Antipa, fiul lui Irod cel Mare. Stăpânind a patra parte din Palestina, se numea „tetrarh".

Galileea, compusă dintr-o populație numeroasă și diversă, era situată în partea de nord a Țării Sfinte, prezentând o deosebită importanță comercială, ca punct de legătură între Orient și Occident. Aici se află Lacul Ghenizaret sau Marea Galileii, lung de 21 km și adânc de 40–50 m, foarte bogat în pește. Având locuri fertile în jurul lui, creștea din abundență vegetația, favorizând cultivarea cerealelor, a viței de vie, a smochinelor, care dau roade aproape tot anul, a măslinelor din care se prepară untdelemnul. Aici se întemeiază câteva cetăți înfloritoare: Capernaum, Betsaida, Magdala, a căror locuitori se îndeletniceau cu pescuitul. Vânatul peștelui se făcea mai mult noaptea și nu o dată aveau de înfruntat furtunile care se iscau pe mare. Fiind sub stăpânire romană, Irod Antipa va întemeia aici o cetate în cinstea împăratului Tiberiu, oferind loc de agrement pentru romani, atât prin natura încântătoare, cât și prin apele calde ale lacului numit și Tiberiada, după numele cezarului. Pământul Galileii este brăzdat și de apele Iordanului care se șerpuia ca o panglică spre Marea Moartă, iar Muntele Taborului aducea multă prospețime aerului.

Clima tropicală și vântul specific dezvoltă aici două anotimpuri: unul umed, care începe de prin octombrie cu ploi și temperaturi mai scăzute ținând până în martie, când poate să și ningă. Ploile târzii de după echinocțiul de primăvară favorizează umiditatea necesară dezvoltării cerealelor. Anotimpul fierbinte, în perioada mai–octombrie face ca ploile să fie foarte rare, iar roua, o binecuvântare cerească. Se semnalează acum și diferențe mari de temperatură între zi și noapte.

În aceste condiții se dezvoltă aici agricultura, creșterea vitelor, mai mult oi și capre, pescuitul, ca și alte meserii, printre care și aceea de lemnar.

În condiții de temperatură caldă, îmbrăcămintea era sumară. Bărbații purtau o tunică de bumbac pe corp, de la gât până la genunchi, încinsă la brâu. Peste tunică purtau un veșmânt, pe care cei săraci îl puteau folosi și ca acoperământ noaptea. Pe picioare purtau sandale cu curele de piele. Cei săraci umblau și desculți. Apa fiind rară, fântânile erau foarte căutate. Ea se păstra în burdufuri de piele de capră. Alimentația nu era nici ea

pretențioasă. Pâinea era din grâu sau secară, amestecată de multe ori cu faină de fasole sau linte. Era dospită sau nedospită; zilnic proaspătă. Masa principală era cina, dată fiind răceala serii. Peste zi se mulțumeau să mănânce pâine cu smochine, struguri, pepeni, curmale proaspete sau uscate, castraveți. Ca băutură se folosea laptele mai mult de oi sau capre; lăsându-l pentru stâmpărarea setei să se acrească. La masă se așezau în poziție culcată, sprijiniți pe mâna stângă, se mânca cu mâna dreaptă. De aceia își spălau mâinile și înainte și după servirea mesei. Stăpânul casei înainte și după masă rostea rugăciunea. Meniul era în funcție de posibilitățile fiecăruia. Cei mai înstăriți foloseau carnea prăjită de vițel, miei, iezi sau pește. În timpul mesei și după masă se bea vin. Supă nu se servea. Alimentele se îndulceau cu miere de albine, sau din struguri. Cei săraci se mulțumeau să mănânce pâine înmuiata în oțet sau în lapte. Cerealele erau preparate și fripte, sau puteau fi consumate și crude. Cei de lângă lac foloseau ca aliment carnea de pește.

Viața publică și particulară era organizată și se desfășura după Legea Domnului. Locul special pentru rugăciune și cult era templul. Apoi casele de rugăciune s-au înmulțit așa de mult, încât, purtând numele de sinagogi, adică „locaș de adunare“, nu există localitate din care să lipsească. Chiar și în templu se găsea o sinagogă. Sinagoga avea mai mult un caracter laic. Rabinul, sau învățatul legii putea fi laic. Datorită necesității de a cunoaște legea și cuvântul lui Dumnezeu, în sinagogă putea vorbi oricare din participanți. Serviciul religios care consta din rugăciuni, citiri și tălmăciri a legii și proorocilor se făceau la sărbători, lunea și joia, dar mai ales sâmbăta.

O importanță deosebită se acordă creșterii și educației copiilor considerați ca o binecuvântare a lui Dumnezeu. Ei erau educați în frică de Dumnezeu, a păzirii poruncilor Lui și a respectului față de părinți. Acest respect al părințiior mergea atât de mult încât copilul care își lovea părintele era ucis. La fel se impunea și respectul față de cei mai în vârstă, prin salut reverențios, sau dacă stăteau jos, se ridicau atunci când trecea un bătrân, fiind astfel obișnuiți să împlinească ceea ce învățau la sinagogă: „Dinaintea părului cărunt te scoală și fața celui bătrân o cinstește!“ Încă de mici, copiii erau învățați la sinagogi Legea și profeții, repetând la început după rabi și memorizând verset cu verset, apoi învățând ei înșiși să citească.

Am amintit toate acestea pentru a ne putea da seama mai bine care este cadrul în care Iisus și-a petrecut copilăria.

Am văzut la început că Evanghelia precizează faptul că Sfânta Familie reîntorcându-se în Galileea, s-a și stabilit în Nazaret. Aici a stat Iisus până la vârsta de 30 de ani, când și-a început activitatea publică.

„Nazaretul era un sat mic lângă muntele Tabor, (spune Fericitul Ieronim), cam la 10–12 km. Numele lui nu este amintit deloc în cărțile Vechiului Testament. Nu a jucat vreodată vreun rol politic în istoria poporului. Cei din alte provincii îi priveau cu dispreț pe nazarineni, obișnuind să întrebe ironic: „poate ieși ceva bun din Nazaret?“ (Ioan 1, 46). Spre deosebire de localitățile înfloritoare de pe malurile Lacului Tiberiada, Nazaretul avea un pământ pietros și arid. Locuitorii cultivau grâul și orezul și creșteau oi și capre, iar din măsline storceau untdelemnul. Oamenii erau săraci și duceau o viață modestă. Așa a trăit și Iisus ca și copil, muncind alături de dreptul Iosif, care era tâmplar, sau lemnar, făcând pluguri sau juguri (spune Sfântul Justin Martirul și Filozoful).

Dacă Sfintele Evanghelii nu ne mărturisesc nimic cu privire la vreo manifestare ieșită din comun a lui Iisus față de ceilalți copii din Nazaret, ducându-și viața alături de ei, jucându-se pe străzi și în piețe, sau mergând și rugându-se la sinagogă împreună cu ei, Sfântul Luca are totuși o referire specială asupra profilului moral-duhovnicesc al copilului, arătând că pe măsură ce creștea, „se întărea cu duhul, umplându-se de înțelepciune, și darul lui Dumnezeu era peste el“. Și în continuare, Evanghelistul relatează o remarcabilă întâmplare la vârsta de 12 ani. Pentru a împlini prescripțiile Legii, „se duceau părinții Lui în fiecare an la Ierusalim, de praznicul paștelui. Și când a fost El de 12 ani și suindu-se în Ierusalim după obiceiul praznicului și sfârșindu-se zilele de praznic, când s-au întors ei, a rămas copilul Iisus la Ierusalim și nu au știut Iosif și mama Lui. Și socotind că El este în ceata călătorilor au venit o cale de o zi și L-au căutat între rudenii și cunoscuți, și neaflându-L s-au întors la Ierusalim, căutându-L. Și după trei zile L-au aflat în templu, șezând în mijlocul învățătorilor ascultând de la ei și punându-le întrebări; și se mirau toți care îl auzeau de priceperea și de răspunsurile Lui. Și văzându-L, s-au spăimântat și a zis către El mama Lui: fiule, de ce ai făcut așa? Iată, tatăl tău și eu te căutăm îngrijorați. Și a zis către ei: de ce mă căutați? Au nu ați știut că în cele ale Tatălui meu mi se cade să fiu? Și ei nu au înțeles cuvântul ce l-a spus. Și s-a coborât împreună cu ei și a locuit în Nazaret și le era supus. Iar mama Lui păstra toate aceste cuvinte în inima sa“ (Luca 2, 48–51). Apoi, Evanghelistul precizează că și după vârsta de 12

ani, „Iisus sporea cu înțelepciunea și cu vârsta și cu harul la Dumnezeu și la oameni“ (Luca 2, 52).

Văzând modul foarte natural și comun omenesc al copilului și al adolescentului Iisus, „supus“ întru totul mamei sale și obiceiurilor timpului, ne apare în chip firesc întrebarea: care este chipul Lui, cum arăta El? Întrebarea și-au pus-o mulți și părerile au fost diverse. Iată una din ele: „Ni-l putem închipui pe Iisus ca pe toți galileenii din vremea Sa: ochii de culoare întunecată, părul negru, lung și dat cu untdelemn, ca de altfel și barba. Ei purtau un fel de cămașă strânsă la mijloc cu o cingătoare de lână peste care aruncau un veșmânt larg. În picioare aveau sandale cu curele, iar pe cap își așezau un voal alb ce atârna pe spate și care îi ferea de soare („Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat“, în rev. M.B. nr. 1–3/1982, p. 34).

Intuiția se face arătând tabloul Sfintei Familii, unde apare în prim plan Iisus, precum și tablouri reprezentând aspecte din Țara Sfântă.

7. Fixarea cunoștințelor

Cum a fost copilăria lui Iisus? (Ca a oricărui copil din timpul Său). S-a deosebit totuși cu ceva? (Pe măsură ce creștea cu vârsta, sporea și cu harul și cu înțelepciunea în fața lui Dumnezeu și a oamenilor). A avut El conștiința că deși copil modest fiind, este totuși Fiul lui Dumnezeu? (A avut-o și o exprima clar la vârsta de 12 ani mamei Sale, când se afla în templul din Ierusalim: „De ce mă căutați? Au nu ați știut că în cele ale Tatălui Meu mi se cade să fiu?“). Au înțeles toți aceste cuvinte? (Nu le-au înțeles, însă „mama Lui păstra toate cuvintele acestea în inima sa“). După vârsta de 12 ani Iisus a stat numai în Nazaret, sau a mai fost pe undeva? (Unii spun că a fost și în alte țări unde a dobândit înțelepciunea, și ar fi învățat să facă minunile care vor urma în cadrul activității Sale). Este adevărat? (Nu a mai fost nicăieri. Evanghelistul ne spune clar că „de la templul din Ierusalim a venit în Nazaret și le era supus“. Apoi, înainte de a-și începe activitatea publică, „a venit Iisus din Nazaretul Galileii și s-a botezat de la Ioan în Iordan“ (Marcu 1, 9). Pe urmă, când și-a început activitatea, „a venit în Nazaret unde fusese crescut și a intrat după obiceiul Său, în ziua sâmbetei în sinagogă și s-a sculat să citească...“ (Luca 4, 16). Și toți se mirau de cuvintele harului care ieșeau din gura Lui și ziceau: „Au nu este acesta feciorul lui Iosif?“ (Luca 4, 22).

8. Aplicarea

Vorbind despre copilăria lui Iisus vedem că, ducând o viață modestă a muncit cinstit și cu dăruire, prețuind munca și oferindu-ne în același timp o pildă și un îndemn ca și noi să muncim, făcându-ne datoria oriunde am fi puși, cu conștiință și dăruire, „ca pentru Domnul“ (Coloseni 3, 23).

Urmând pilda supunerii și ascultării lui Iisus față de părinții Săi, tot astfel trebuie să se comporte și copiii, dând ascultare învățăturilor Bisericii, ale dascălilor, ale părinților și ale oamenilor de bine.

9. Temă pentru acasă

Se vor memoriza cuvintele prin care copilul Iisus este conștient în templul din Ierusalirn de dumnezeirea Sa: „Au nu știați că în cele ale Tatălui meu mi se cade să fiu?“

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Botezul Domnului

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Era obiceiul la cei vechi ca activitatea publică să le fie recunoscută numai acelora care împlineau vârsta de 30 de ani. Până la această vârstă se considera că omul nu este împlinit în toată maturitatea lui pentru a putea învăța și pe alții.

Tot astfel și Mântuitorul și-a început activitatea mesianică la vârsta de 30 de ani. Înainte însă s-au petrecut două evenimente importante în viața Lui, și anume botezul în Iordan de către Ioan, și apoi postul și ispitirea în pustie.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Ne vom referi la Botezul Domnului, văzând la început cine era și ce misiune avea Sfântul Ioan, iar apoi modul în care a fost botezat Domnul în râul Iordanului.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Sfânta Evanghelie ne arată că în al 15-lea an al împărăției cezarului Tiberiu, fiind procurator al Iudeii, Ponțiu Pilat și tetrarh al Galileii, Irod, „a fost cuvântul Domnului către Ioan, fiul lui Zaharia în pustie. Și a venit acesta în toată împrejurimea Iordanului, propovăduind botezul pocăinței spre iertarea păcatelor. Precum este scris în cartea cuvintelor Isaia proorocul, care zice: gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Lui... Și toată făptura va vedea mântuirea lui Dumnezeu“ (Luca 3, 1-6). Deci, când Ioan avea vârsta de 30 de ani a început să boteze în apa Iordanului, în pustia Iudeii, spunând: „Pocăiți-vă că s-a apropiat împărăția cerurilor... Atunci a ieșit la el Ierusalimul și toată Iudeea și toată împrejurimea Iordanului“, adică toți cei ce locuiau între lacul Ghenizaret și Marea Moartă. „Și erau botezați de către el, mărturisindu-și păcatele“ (Matei 3, 1-6). „Și Ioan era îmbrăcat în haină de păr de cămilă, avea cingătoare de piele împrejurul mijlocului și mânca lăcuste și miere sălbatică“ (Matei 3, 4). Hrana cu lăcuste era recomandată de Legea Veche. Ea constituia însă mai cu seamă hrana celor săraci. Lacustele erau asemenea racilor, și fiindcă se hrăneau cu spicul plantelor numit „acra“, ele se mai numeau și „acride“. Se mâncau fie fierte, fie uscate la soare, sau prăjite și sărate. Mierea de albine provenea din fagurele ce se topea din cauza soarelui, făcând ca mierea să curgă și astfel putea fi adunată. Albinele sălbatice produceau mierea în faguri aflați în pomi, pe stânci, sau chiar în pământ. Îmbrăcămintea lui Ioan era modestă, iar cingatoarea de piele indica și faptul că era gata de drum, de acțiune. Pustia de care ne vorbește Evanghelia era de o parte și de alta a Iordanului, nord de Marea Moartă, cunoscută azi sub numele de El Chor. Acest loc era lipsit de orice așezare omenească, fiindcă pământul era pietros și nefertil. În jur existau pomi, iar când era mai multă umiditate, creștea chiar iarbă pentru pășunat. Sfântul Ioan spunea celor ce veneau la el că să primească botezul pocăinței: „Eu unul vă botez cu apă, spre pocăință, dar cel ce vine după mine este mai puternic decât mine, căruia nu-i sunt vrednic, plecându-mă, să-i dezleg cureaua încălțămintelor“ (Marcu 1, 7; Ioan 1, 27). De

aici vedem că cei care primeau botezul se descălțau înainte de a intra în apă, iar dezlegarea încălțămintei cuiva era cel mai umil lucru. Cei ce se botezau ședeau în apă până își mărturiseau păcatele, apoi ieșeau cu hotărârea de a nu le mai săvârși. „Acesta vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc“ (Matei 3, 11), era mărturia lui Ioan despre Iisus. Iar Evanghelia ne spune în continuare că „în zilele acelea a venit Iisus din Nazaretul Galileii“ (Marcu 1, 9) „la Iordan către Ioan ca să se boteze de către el“ (Matei 3, 13). „Acestea s-au petrecut în Betabara, dincolo de Iordan“ (Ioan 1, 28), în chiar locul pe unde a trecut Iosua Iordanul când a intrat în pământul făgăduinței. Și când „a văzut Ioan pe Iisus venind la el, a zis: iată Mielul lui Dumnezeu care ridică păcatele lumii ... Și eu nu-L cunoșteam, dar ca să fie arătat lui Israel, pentru aceasta am venit eu, botezând cu apă“ (Ioan 1, 29–31). „Ioan însă Îl oprea, zicând: eu am trebuință să fiu botezat de tine și tu vii la mine? Și, răspunzând Iisus a zis către el: lasă acum, că așa se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea. Atunci L-a botezat. Iar botezându-se Iisus, când ieșea din apă, îndată cerurile s-au deschis și Duhul lui Dumnezeu s-a văzut coborându-se ca un porumbel și venind peste El și iată glas din ceruri, zicând: Acesta este Fiul Meu cel iubit întru care am binevoit“ (Matei 3, 14–17). „Și a mărturisit Ioan zicând: am văzut Duhul ca un porumbel coborându-se din cer și a rămas peste El. Și eu nu-L cunoșteam, ci Cel ce m-a trimis să botez cu apă, Acela mi-a zis: peste care vei vedea Duhul coborându-se și rămânând peste El, acela este care botează cu Duh Sfânt. Și eu am văzut și am mărturisit că Acesta este Fiul lui Dumnezeu“ (Ioan 1, 32–34).

Intuiția se face arătându-se tabloul botezului Domnului de către Ioan în râul Iordanului.

7. Fixarea cunoștințelor

După cum am văzut, Mântuitorul nostru Iisus Hristos a primit să fie botezat de către Ioan în râul Iordanului înaintea începerii activitații Sale publice. Ne întrebăm: ce botez a primit Domnul? (A primit botezul lui Ioan). Care era acesta? (Era botezul pocăinței). Mai există cumva și alt botez? (Există botezul cu Duh Sfânt și cu foc). Cine va aplica acest nou botez? (Îl vor aplica urmașii Mântuitorului în numele Sfintei Treimi). Odată cu pogorârea Sfântului Duh în chip de porumbel și a glasului din cer care îl face cunoscut pe Fiul lui Dumnezeu, ce ni se descopere? (Sfânta Treime: Tatăl care glăsuiește, Fiul care primește Botezul și Duhul Sfânt care se coboară în chip de porumbel). Recunoscând

lipsa de păcat a Domnului, Ioan îl oprește de la botez. De ce a considerat totuși Iisus că este necesar să fie botezat? (Fiindcă deși nu a avut păcate pe care să le mărturisească, și nu era necesară nici hotărârea de a nu le mai săvârși, El „s-a făcut pentru noi păcat, pentru ca noi să ne facem îndreptățiți ai lui Dumnezeu întru El“ (II Corinteni 5, 21). De aceea, El primește botezul ca „Miel al lui Dumnezeu care ridică păcatele lumii“ (Ioan 1, 29). Sfinții Părinți mai adaugă apoi și faptul că Domnul nu a primit botezul pentru a se curăți, sau sfinți pe Sine, ci pentru a sfinți apele, adică firea înconjurătoare supusă stricăciunii odată cu căderea omului în păcat).

8. Aplicarea

Noi sărbătorim Botezul Domnului la 6 ianuarie, când se face și sfințirea „Apei Mari“.

Se va cânta Troparul Botezului.

9. Temă pentru acasă

Se va învăța acest tropar.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Ispitirea Domnului în pustie

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Totdeauna evenimentele mai deosebite și mai importante din viața oamenilor sunt întâmpinate cu o pregătire mai deosebită. La fel se întâmplă și în cazul începerii unei activități publice în care se cere afirmarea personalității cuiva.

Asemenea și Mântuitorul înaintea începerii activității Sale publice, după ce a fost botezat de la Ioan în Iordan, s-a retras în pustie, pentru ca în post și rugăciune să poată medita ca om asupra

misiunii ce îl așteaptă în viitor.

După 40 de zile de post, diavolul s-a apropiat de El să-L ispitească și să-L abată de la misiunea Sa de mântuire a neamului omenesc.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Ne vom referi la ispitirea Mântuitorului în pustie și la biruința Sa asupra diavolului.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul pericopei „Atunci Iisus a fost dus de duhul Său în pustie, ca să se ispitească de diavol. Și a fost în pustie 40 de zile, fiind ispitit de satana. Și era împreună cu fiarele, și îngerii îl slujeau. Și postind 40 de zile și 40 de nopți în urmă a flămânzit. Și apropiindu-se ispititorul i-a zis Lui: Dacă ești Tu Fiul lui Dumnezeu, spune ca pietrele acestea să se prefacă în pâini. Iar El răspunzând a zis: scris este: nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu. Atunci diavolul Îl ia cu sine în sfânta cetate și Îl pune pe aripa templului și îi spune Lui: dacă ești Tu Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te jos, căci scris este că îngerilor Săi le va porunci pentru Tine, și Te vor ridica pe mâini, ca nu cumva să lovești de piatră piciorul Tău. A zis Iisus lui: Iarăși este scris: să nu ispitești pe Domnul Dumnezeul tău! Și suindu-L diavolul pe un munte înalt, i-a arătat într-o clipă toate împărățiile lumii“ (Luca 4, 5) și mărirea lor. Și a zis Lui: Ție îți voi da toată stăpânirea aceasta și slava lor, că mie mi-a fost dată și eu o dau cui vreau. Așadar, dacă proșternându-Te, Te vei închina înaintea mea, a ta va fi toată“ (Luca 4, 6–7). Atunci Iisus îi zice lui: pleacă (fugi, depărtează-te) dar de la mine, satana! Căci scris este: Domnului Dumnezeului tău să I te închini și Lui singur să-I slujești. Atunci L-a lăsat pe dânsul diavolul, și iată îngerii s-au apropiat și îl serveau.„(Matei 4, 1–11) „Și divolul, sfârșind toată ispita, s-a îndepărtat de la El până la o vreme“ (Luca 4, 13).

Explicarea textului După cum vedem din textul pericopei, Mântuitorul, înaintea începerii activității Sale, a postit în pustiu. E vorba de pustiul Quarantaniei (de la quaranta=40). „În nemijlocita apropiere de părțile Iordanului, unde boteza Ioan“ (Luca 4, 1), spre nord – vest de Ierihon, se afla o regiune stearpă și stâncoasă, una din cele mai fioroase pustiuri din lume. Nu are nici apă, nici

vegetație, nici căi de comunicație, iar aerul dogorâtor al arșiței soarelui devenea aproape cu neputință de respirat. Lângă pustiu se ridică muntele Duca, cu altitudinea de 473m deasupra nivelului mării (Dr. Vasile Gheorghiu, Evanghelia după Matei, Cernăuți, 1925, p. 162–163). Aici, în această ambianță a petrecut Domnul „plin de Duhul Sfânt" (Luca 4, 1) în meditație, rugăciune, postind 40 de zile ziua și 40 de nopți. Evangheliștii fac această precizare întrucât doresc să arate că postul lui Iisus este integral și deosebit de cel al fariseilor, care posteau ziua, iar noaptea se ghiftuiau cu toate bunătățile. Exegeții își pun întrebarea cum a putut El rezista, cu trup ca al nostru, să postească 40 de zile și 40 de nopți. Într-adevăr, El avea trup ca al nostru, dar „era plin de Duhul Sfânt", de puterea Lui și „îngerii îl slujeau" (Marcu 1, 13). Postul de 40 de zile ne amintește, desigur de postul lui Moise, cu aceeași durată înaintea cutremurătorului eveniment al primirii Legii. Tot astfel și Iisus pentru salvarea omenirii de păcat, va avea o cutremurătoare întâlnire cu diavolul după 40 de zile și nopți de post, înaintea începerii activității Sale mesianice.

La sfârșitul celor 40 de zile de post Iisus a flămânzit. Se prezintă acum la El diavolul. Acesta este ispititorul și ucigătorul dintru început al omului, „tatăl minciunii" (Ioan 8, 44). Însuși numele de „diavol" („satana", în ebraică) definește acțiunea potrivnică spre vătămare. El a fost gelos și a acționat cu viclenie și invidie asupra primului om aflat în comuniunea lui Dumnezeu. Această gelozie și invidie pornește din faptul că omul se afla în grația lui Dumnezeu, pe când el căzuse din această grație. Gelozia și invidia lui rămân și după căderea omului în păcat, fiindcă și în această stare omul se află în grația lui Dumnezeu, și Părintele ceresc îi promite izbăvirea din păcat și din moarte. Diavolul a acționat întotdeauna asupra omului cu multă viclenie, ascunzând răul sub masca binelui. Omul creat de Dumnezeu urmărește binele, dar prin viclenie, diavolul ispitindu-l, îl poate înfunda în răul din care nu va mai putea ieși singur. Astfel, înaintea căderii în păcat, divolul îi ispitește pe primii oameni spunându-le cu viclenie și minciună că dacă vor mânca din fructul oprit vor fi asemenea lui Dumnezeu. A fi asemenea lui Dumnezeu este binele, scopul creației însăși. A gusta însă din fructul oprit este încălcarea voinței lui Dumnezeu. De aici marea înșelare pe care diavolul o strecoară cu viclenie în sufletul omului, ducându-l la cădere. Tot cu viclenie și invidie se apropie divolul și de Iisus. El știa că Iisus este Mântuitorul lumii și izbăvitorul omului din păcat, și implicit dușmanul lui. Nu știa însă că Iisus este însuși Dumnezeu cel atotputernic. Dacă ar fi știut nu s-ar

mai fi apropiat de El, fiindcă Dumnezeu l-a învins odată și pentru totdeauna. Chiar dacă îl recunoștea pe Iisus ca Fiu al lui Dumnezeu, înțelegea aceasta cam în genul ereticului Arie, în sensul că ar fi o creatură a Tatălui, cum creatură este și el. Pentru aceasta în ispitirea Sa, diavolul vrea să-L verifice pe Iisus, întrebându-L de fiecare dată: „Dacă ești Tu Fiul lui Dumnezeu...“.

Prima ispitire: „De ești Tu Fiul lui Dumnezeu, spune ca pietrele acestea să se prefacă în pâine“. Iată reeditarea primei ispite adresată omului în rai având în esență aceeași poftă a lăcomiei pântecelui. Mântuitorul nu mai putea primi viclenia și înșelăciunea divolului. De aceea răspunde prin cuvântul lui Dumnezeu: „Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu“ (Deuteronom 8, 3). Primul om aflat în rai, a uitat de porunca lui Dumnezeu, de aceea a acceptat ispita vicleană a diavolului...

A doua ispitire este făcută pe aripa templului diavolul încercând prin viclenie să afle dacă Iisus este Fiul lui Dumnezeu: „Dacă ești Tu Fiul lui Dumnezeu, aruncă-te jos căci scris este că va porunci îngerilor Săi și pe mâini Te vor prinde ca nu cumva să lovești de piatră piciorul Tău“. De data aceasta și diavolul îl ispitește pe Iisus tot prin cuvântul lui Dumnezeu (Psalmul 90/91, 11). Prin viclenia lui, diavolul interpretează textul Scripturii ca mulți eretici de azi, nu după ceea ce vrea textul să comunice, ci după dorința lor. De aceea le este „spre pierzanie“. La fel s-a adresat diavolul și primului om, invocând cuvântul lui Dumnezeu: „nu a zis oare Dumnezeu...“. Omul i-a căzut victimă, ascultându-l. Iisus însă ca Fiu al lui Dumnezeu, îi demască viclenia tot prin porunca lui Dumnezeu: „Iarăși este scris: să nu ispitești pe Domnul Dumnezeul tău“ (Deuteronom 6, 16).

Aceasta este ispita măririi, a slavei deșarte. Primului om i s-a spus de către diavol: „veți fi ca Dumnezeu“, și omul a acceptat. Iisus este conștient de dumnezeirea Sa și de aceea poate respinge ispita.

A treia ispită. Iisus este dus pe un munte foarte înalt. Unii exegeți spun că ar putea fi vorba de Muntele Măslinilor, alții de Tabor sau Nebo, iar alții îl identifică cu muntele Quarantaniei – Duca. Mai puțin interesează însă aceasta. Diavolul îi arată lui Iisus împărățiile lumii, cu gloria și strălucirea lor, și apoi îi spune: „Toate acestea Ți le voi da Ție, dacă te vei închina mie“. Și continuă: „căci mie mi-au fost date și eu le dau cui voiesc“.

Aceasta este ispita banului, a bunurilor materiale prisositoare care generează îmbuibarea prin satisfacerea tuturor poftelor

carnale. Diavolul se laudă că el este stăpânul lor. Va recunoaște, de fapt, Iisus însuși acest fapt, înaintea Sfintelor Sale Patimi, când spune Apostolilor că „diavolul este stăpânitorul lumii acesteia“ (Ioan 12, 31). Pentru a înțelege această stăpânire, va trebui să citim din nou primele pagini ale Bibliei. Vom constata că aducând păcatul în lume, și prin păcat moartea, diavolul a obținut oarecum stăpânirea asupra lumii devenită a păcatului. Omul însuși îi conferă această stăpânire prin supunerea față de ispita lui vicleană, și prin neascultarea față de porunca lui Dumnezeu. Numai Jertfa mântuitoare a Fiului lui Dumnezeu îl va putea elibera pe om de sub stăpânirea diavolului, fiindcă numai ea îl poate învinge pe acesta, total și definitiv.

Iisus știa toate acestea, de aceea refuză dialogul cu diavolul, alungându-l scurt și categoric: „pleacă, fugi, depărtează-te!“. Ne-a arătat și nouă, prin aceasta, că dialogul cu diavolul nu are niciodată rezultate bune. Ispita lui vicleană și nerușinată trebuie respinsă de la început. A accepta ca ispita să se amplifice, înseamnă a-ți slăbi puterile și a încerca riscul căderii. Ispita trebuie respinsă încă de la început, când puterile sunt proaspete și tari. De aceea, Mântuitorul ne-a învățat să cerem Părintelui ceresc, nu doar să ne ajute în timpul ispitei diavolului, ci să facă să nu intrăm în ispită, și mai presus de toate să ne elibereze, să ne salveze de sub influența celui viclean și rău. Căderea în păcat a primului ispitit de diavol dovedește că noi prin puterile noastre nu putem face față vicleniei diavolului. Aceasta e mai puternică decât înțelepciunea și priceperea omenească. Știind aceasta, Domnul i-a îndemnat pe Apostoli și prin ei pe noi toți să „priveghem și să ne rugăm pentru a nu intra în ispită, căci duhul este osârduitor, dar trupul nu poate“. La fel, Apostolii Domnului ne-au atras atenția stăruitor să fim treji și să priveghem căci „diavolul, potrivnicul nostru umblă răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită“ (I Petru 5, 8). Pentru aceasta „îmbrăcați-vă cu toată armătura lui Dumnezeu ca să puteți sta împotriva uneltirilor diavolului, pentru că nu avem de luptat împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva duhurilor răutății din văzduhuri“ (Efeseni 6, 11–12).

Pericopa evanghelică a ispitirii lui Iisus se încheie cu precizarea: „Și diavolul, sfârșind toată ispita, s-a îndepărtat de El până la o vreme“. Când va veni ispita diavolului? Înaintea Sfintelor Patimi ale Domnului, „diavolul a intrat“ în Iuda și acesta L-a trădat. Prin viclenia și puterea diavolului Domnul a fost condamnat la moartea cea mai josnică prin crucificare. Și a socotit el că moartea lui Iisus este biruința sa definitivă. Dar de data

aceasta s-a înșelat el. Prin jertfa Sa, Fiul lui Dumnezeu plătește pentru noi oamenii prețul de răscumpărare din păcat, iar prin coborărea Sa la iad, Dumnezeu fiind, a zdrobit puterea morții. Pentru acest motiv, crucea rămâne „armă împotriva diavolului". Prin jertfa de pe cruce diavolul a fost învins pentru totdeauna.

7. Fixarea cunoștințelor

Când a avut loc ispitirea Domnului? (După Botezul în Iordan și după postul de 40 de zile și 40 de nopți în pustia Quarantaniei). S-a putut apropia diavolul de Domnul ca să-L ispitească, dat fiind faptul că El a fost cea de-a doua persoană a Sfintei Treimi? (Diavolul nu a știut că este chiar Dumnezeu, ci că este creatura lui Dumnezeu, asemenea Lui). Ce dovadă avem în acest sens? (Faptul că în ispitire diavolul întreabă: „dacă ești Tu Fiul lui Dumnezeu". Vroia adică, la început să se convingă în ce constă filiația lui divină, și ce mijloace viclene ar putea folosi pentru a-L deruta din misiunea Lui de mântuire a omului). Concret, care sunt cuvintele primei ispite? („Dacă ești Tu Fiul lui Dumnezeu spune pietrelor acestora să se facă pâine"). Dar a doua, după ce L-a urcat pe aripa templului? (Să se arunce jos și nu va fi lăsat în primejdie). Care este ultima ispită, ducând pe Iisus pe un munte foarte înalt și promițându-I împărățiile lumii? (I le promite toate acestea dacă i se va închina lui, adică dacă i se va supune lui, considerându-l pe el stăpânul său). Care a fost în final atitudinea Mântuitorului? (Văzând prea multa lui nerușinare, Domnul l-a alungat). De ce omul nu a reușit să-l biruiască pe diavol în ispită? (Fiindcă în timpul ispitei, a uitat cuvântul lui Dumnezeu, adică porunca lui Dumnezeu. Iisus, cel de al doilea Adam, îi răspunde diavolului totdeauna prin cuvântul lui Dumnezeu, în fața căruia și diavolul trebuie să se plece. Când Iisus vede că prin nerușinare diavolul insistă prea mult îl respinge cu duritate).

Pe noi însă ne-a învățat să-l respingem încă de la început, fiindcă, asemenea lui Adam nu vom avea nici înțelepciunea și nici puterea de a sta împotriva vicleniei lui mincinoase și stăruinței sale nerușinate.

8. Aplicarea

Dat fiind faptul că prin moartea și învierea Domnului, puterea diavolului a fost învinsă, Biserica a rânduit rugăciuni speciale de dezlegare a sufletelor chinuite de puterea lui potrivnică.

În înțelepciunea sa, Biserica a instituit încă din vechime exorcizări efectuate cu prilejul aplicării Tainei Botezului, pentru ca cel ce se va împreuna cu Hristos să se lepede înainte de satana și de toate uneltirile lui.

Diavolul ne ispitește permanent fie în mod direct fie indirect. Mai ales prin oameni. Așa cum a intrat în Iuda, el totdeauna își alege oamenii prin care acționează cu o viclenie mârșavă făcând ca răul să tulbure lumea. Pentru acest motiv, noi trebuie să ne rugăm pentru vrăjmașii noștri, sau pentru cei ce ne asupresc. Nu trebuie să întărâtăm vrăjmășia lor, ci să ne rugăm ca Dumnezeu să le lumineze mintea, alungând din sufletul lor lucrarea diavolului.

Se cuvine apoi, ca neîntrerupt să ne rugăm așa cum Domnul ne-a învățat, să facă Părintele ceresc în așa fel încât nici să nu intrăm în ispită, ci mai presus să fim izbăviți, eliberați de puterea și lucrarea diavolului.

Când greșim nu trebuie să ne pierdem nădejdea în Dumnezeu, fiindcă deznădejdea este focul cel aprins al iadului. Prin ea diavolul ne abate de la pocăință și de la mântuire. Să avem adică încredere totdeauna că puterea lui Dumnezeu este mai tare decât a divolului; că diavolul a fost învins pentru totdeauna de Hristos Mântuitorul.

În sfârșit, trebuie neîntrerupt să priveghem asupra gândurilor și faptelor noastre să fie după voia lui Dumnezeu. Atunci Părintele nostru ne va păzi ca pe copiii Săi salvându-ne de cel viclean.

9. Temă pentru acasă

Se va citi și compara pericopa evanghelică privind ispitirea Domnului în pustie redată de Sfântul Matei (4, 1–11) și Sfântul Luca (4,11–13).

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Alegerea și misiunea celor 12 Apostoli

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Știind încă dintru început că șederea Sa trupească nu va fi veșnică și că nu peste mult timp va aduce jertfa Sa izbăvitoare a lumii din păcat, Mântuitorul și-a ales anumite persoane, cărora, avându-i în apropiată instruire, să le încredințeze continuarea misiunii Sale de mântuire a lumii. Astfel și-a ales Mântuitorul încă de la începutul activității Sale mesianice ucenici și Apostoli.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Vom vedea ce ne spun Sfintele Evanghelii despre alegerea și misiunea celor 12 Apostoli.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Primii Apostoli au fost Andrei și Ioan. Ei erau la început ucenicii Sfântului Ioan Botezătorul. Evanghelia ne spune că „a doua zi iarăși sta Ioan și doi din ucenicii lui. Și văzând pe Iisus care umbla, zice: Iată Mielul lui Dumnezeu. Și l-au auzit cei doi ucenici zicând acestea și au mers după Iisus. Iar Iisus întorcându-se și văzându-i că merg după El, a zis: ce căutați? Iar ei i-au zis: Rabi, adică Învățătorule, unde locuiești? Zis-a lor: veniți și vedeți. Și s-au dus și au văzut unde locuia și au rămas la El ziua aceea. Și era cam la al zecelea ceas. Și era Andrei fratele lui Simon Petru, unul din cei doi, care auziseră de la Ioan și merseseră după El. Acesta a aflat întâi pe fratele său Simon și i-a zis: am aflat pe Mesia, adică pe Hristos. Și l-a adus către Iisus. Și cătând Iisus la el a zis: Tu ești Simon fiul lui Iona, tu te vei chema Chefa, adică Petru. Iar a doua zi a vrut Iisus să meargă în Galileea și a aflat pe Filip, și a zis: urmează-mi! Și era Filip din Betsaida, din cetatea lui Andrei și a lui Petru. Filip a aflat pe Natanael și i-a zis: am aflat pe Acela despre care a scris Moise în

lege și proorocii, pe Iisus fiul lui Iosif din Nazaret. Și a zis Natanael: din Nazaret poate fi ceva bun? Zis-a lui Filip: vino și vezi. A văzut Iisus pe Natanael venind către El și a zis despre el: iată cu adevărat israelit în care nu este vicleșug. Zis-a Natanael Lui: de unde mă cunoști? A răspuns Iisus și i-a zis: mai înainte de a te fi chemat Filip, fiind sub smochin, te-am văzut. A răspuns Natanael și a zis: Rabi, tu ești Fiul lui Dumnezeu, Tu ești regele lui Israel“ (Ioan 1, 35–50).

Deci primii patru Apostoli au fost: Andrei, Ioan, Simon (Petru) și Iacob. Andrei și Simon erau frați. La fel și Ioan și Iacob. Pe aceștia doi din urmă îi va numi Iisus „fiii tunetului“, datorită firii lor înflăcărate și dârze. Acestor patru li se mai asociază încă doi: Filip și Natanael. Împreună cu aceștia șase, Domnul participă la nunta din Cana Galileii, apoi, împreună cu ei merge la Ierusalim de Paști și stau acolo până prin noiembrie – decembrie, când se reîntorc pe la casele lor (Ioan 2, 1–11).

Alegerea lor definitivă a urmat apoi tot printr-un act menit să-i determine să creadă în Mesia, așa cum a mai făcut-o în Cana Galileii, prefăcând apa în vin. De data aceasta sub o altă formă. Și anume, aflându-se Iisus lângă lacul Ghenizaret, înconjurat de „mulțimea care se îmbulzea ca să-I audă cuvintele, văzând două corăbii lângă lac, iar pescarii ieșind din ele, spălau mrejele. Și intrând într-o corabie, care era a lui Simon, l-a rugat să o depărteze puțin de la uscat și șezând învăța mulțimile din corabie... Iar când a încetat să vorbească, a zis către Simon: depărtează-o la adânc și aruncați mrejele pentru pescuit. Și răspunzând Simon a zis: Învățătorule, toată noaptea ostenindu-ne, nimic n-am prins, dar după cuvântul Tău voi arunca mrejele. Și aceasta făcând au prins mulțime de pește, încât se rupeau mrejele. Și au făcut semn tovarășilor lui, care erau în altă corabie, ca venind, să le ajute. Și au venit și au umplut amândouă corăbiile, încât se afundau. Iar Simon Petru văzând, a căzut la picioarele lui Iisus zicând: ieși de la mine că om păcătos sunt, Doamne. Că îl cuprinse spaima pe el și pe toți cei împreună cu el, pentru pescuirea peștilor ce prinseseră. Asemenea și pe Iacob și pe Ioan, fiii lui Zevedeu, care erau tovarășii lui Simon. Și a zis Iisus către Simon: nu te teme, de acum vei pescui oameni. Și trăgând corăbiile la țărm, lăsând toate, au mers după El“ (Luca 5, 1–11). Sfântul Evanghelist Matei ne spune că Iacob și Ioan erau cu tatăl lor, iar la chemarea Domnului „îndată lăsându-și corabia și pe tatăl lor, I-au urmat Lui“ (Matei 4, 22).

Toți cei patru Apostoli îl cunoscuseră pe Iisus mai înainte, iar cele două minuni la care asistaseră, le-a întărit încrederea în El.

În altă împrejurare, aflându-se în Capernaum, centru de vamă între Damasc și Marea Mediterană, îl cheamă pe vameșul Levi, fiul lui Alfeu, care se va numi apoi Matei. Acesta îi urmează fără nici o ezitare. Auzise probabil de Iisus că este Mesia pământesc, așa cum de altfel Îl așteptau cu toții gândindu-se poate la un trai fericit. De aceea „dă un ospăț“ în cinstea lui Iisus, la care participă mulți oameni și păcătoși“ nu însă fără tulburarea fariseilor cârtitori, care nu vroiau să înțeleagă că „cei bolnavi au nevoie de doctor...“ (Matei 9, 9–17).

Cunoaștem și numele celorlalți cinci Apostoli: Toma, Iacob al lui Alfeu, Levi numit Tadeu, Simon Cananitul și Iuda Iscariotul, cel ce „l-a vândut“ pe Domnul. (Matei 10, 2–4). Toți erau din Galileea, afară de Iuda, care era din Kariot-Iudeea.

Numele de „Apostol“ înseamnă „trimis“, nu în sens peiorativ, cu referire, bunăoară la un servitor, ci un trimis cu mandat special, în numele cuiva, spre a-l reprezenta. Ei vor fi trimiși ca să îndeplinească însăși misiunea Domnului, să-L reprezinte pe El. De aceea, încă de la început sunt trimiși într-o misiune de probă, dându-li-se indicații cum să o îndeplinească. Înainte însă Domnul „le-a dat puterea asupra duhurilor necurate și să vindece orice boală și orice neputință“ (Matei 10, 1). Sunt trimiși către poporul de jos, către cei disprețuiți și desconsiderați, cărora să le transmită speranța unei vieți mai bune. Vor face numai fapte de binefacere, vindecând orice neputință. Nu vor lua cu ei nici bani, nici toiag de apărare, nici surplus de îmbrăcăminte, sau de hrană. Vor fi răbdători, blânzi, înțelepți, și încrezători în bunătatea Părintelui ceresc. Transmițând pretutindeni pacea Lui, vor propovădui cuvântul Evangheliei și vor dovedi atașament și iubire față de Învățătorul lor (Matei 10, 5–42).

Sfintele Evanghelii ne arată că Apostolii erau oameni simpli, neinstruiți în ale legii. Unii dintre ei erau săraci, doi (Iacob și Ioan) mai înstăriți. Cei care locuiau pe lângă lacul Ghenizaret erau pescari, ocupație care le asigura traiul și le aducea venit. Trei erau căsătoriți. Au urmat pe Iisus având convingerea că El este Mesia, care le va da puterea supremă în împărăția pe care o va întemeia El pe pământ. De aceea, nu ezită să afirme că au părăsit toate și au urmat lui Iisus. Urmându-L pe Iisus împărtășesc aceeași soartă bună, ori rea, fiindcă „nu este ucenicul mai mare decât dascălul său...“. Nu înțeleg totdeauna învățătura Domnului, expusă în parabole, încât Iisus revine cu explicațiile cuvenite.

Mărturisesc la un moment dat credința cu putere, apoi se îndoiesc. Îl compătimesc pe Domnul când vorbește de patimile Sale, care vor urma. Nu le înțeleg sensul, dar îl asigură, înduioșându-se, de devotamentul lor. Până la urmă, plini de frică toți îl părăsesc. Petru se leapădă, iar Iuda trădându-L, se sinucide. Se bucură nespus de învierea Domnului, nădăjduind chiar în clipa înălțării Domnului la cer că acum va întemeia „împărăția lui Israel“ (Fapte 1, 6). Pe lângă aceste slăbiciuni inerente firii omenești, Domnul evidențiază faptul că ei au fost aleși de Tatăl, că sunt „sfințiți în numele Său“, că îndeplinesc în lume o misiune divină, ca unii care „nu sunt din lume“, asemenea Fiului (Ioan cap. 17). Numele lor e scris în Cartea Vieții (Luca 10, 20). După înviere Domnul le dă putere de a lega și dezlega păcatele oamenilor și odată cu aceasta, porunca continuării activității Sale profetice, arhierești și împărătești, spunându-le: „Mergând învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh“ (Matei 28, 19–20).

Ei se vor dovedi cu adevărat că sunt martorii Cuvântului (Fapte 1, 8) până la marginile pământului, odată cu puterea și lumina Duhului Sfânt din ziua Rusaliilor. De acum vor cunoaște sensul adevărat al învățăturii Domnului, pe care altă dată nu au reușit să-l înțeleagă. Vor primi curaj și spiritul totalei dăruiri în îndeplinirea misiunii ce le-a fost încredințată, trecând peste toate obstacolele ce le-au stat în cale, pecetluind în cele din urmă activitatea lor cu moartea martirică. Au mers în toată lumea, au predicat Evanghelia, au întemeiat și organizat Biserici, sfințind episcopi, prezbiteri și diaconi pentru a le continua activitatea.

Astfel Sfântul Apostol Andrei, primul chemat la apostolie și-a desfășurat activitatea în Sciția, în Dacia Pontică (Dobrogea), Histria, Tomis, Callatis (Mangalia). Sfântul Toma, la parți în Persia și India. Sfântul Petru în Galitia, Capadocia, Bitinia, Asia Proconsulară, Antiohia, Pont. Sfântul Matei în Iudea și Etiopia. Sfântul Bartolomeu în Arabia, Armenia, Sfântul Iuda Tadeul în Palestina. Sfântul Simon Zelotul (Cananitul) în Persia și Babilonia. Sfântul Evanghelist Ioan în Asia Proconsulară, în special la Efes. Sfântul Filip în Frigia.

În locul lui Iuda Iscariotul a fost ales prin tragere la sorți Matia, iar Saul din Tars a devenit pe drumul Damascului Sfântul Apostol Pavel, numit și „Apostolul Neamurilor“, fiindcă și-a desfășurat activitatea în aproape tot cuprinsul imperiului roman. El a rânduit pe Timotei și Tit ca episcopi, poruncindu-le ca la rândul lor să așeze și ei episcopi, presbiteri și diaconi. (Tit 1, 5). De la el ne-au rămas 14 epistole. De la Sfântul Petru – 2 epistole;

de la Sfântul Matei – o Evanghelie; de la Sfântul Ioan – o Evanghelie, trei epistole și cartea profetică numită Apocalipsa.

Toți Apostolii au fost egali în exercitatea puterii ce le-a fost încredințată de către Mântuitorul. Când s-au ivit unele neclarități, s-au adunat toți ca să hotărască, sub asistența Duhului Sfânt. Această împreună hotărâre sub asistența Duhului Sfânt se numește sinod. Ne este cunoscut astfel sinodul de la Ierusalim, cu care prilej se hotărăște a nu se pune celor convertiți dintre păgâni povara grea a legii, să fie primiți în Biserică fără a fi circumciși. Să fie însă opriți de la idolatrie, de la vărsări de sânge și de la desfrânare (Fapte cap. 15).

7. Fixarea cunoștințelor

Am văzut că Sfinții Apostoli au fost aleși de Tatăl prin Fiul pentru a continua misiunea Lui. Duhul Sfânt i-a întărit cu putere, conducându-i la tot adevărul. Ei au fost martorii Domnului, propovăduind ceea ce au văzut, au auzit și au învățat de la El. Ei sunt „slujitori ai lui Hristos și iconomi ai Tainelor lui Dumnezeu“ (I Corinteni 4, 1).

Misiunea dată Apostolilor a fost unică, iar autoritatea lor este fără egal. Mântuitorul a mai avut 70 de ucenici, care au mers „doi câte doi înaintea feței Sale în toate cetățile și locul unde avea El să meargă“ (Luca 10, 1–24). Aceștia însoțeau apoi și ajutau pe Sfinții Apostoli în activitatea lor. În Biserica primară harul lucra diferit, nu puțini fiind aceia cărora li se împărtășeau harismele ca tot atâtea forme de lucrare sfințitoare a Duhului Sfânt. Misiunea Apostolilor era însă superioară tuturor. Ei au un mandat divin special și unic, după cum arată Sfântul Apostol Pavel: „Pe unii i-a pus Dumnezeu în Biserică: întâi Apostoli, al doilea prooroci, al treilea învățători... Au doară toți sunt Apostoli? Au doară toți sunt prooroci? Au doară toți învățători?...“ (I Corinteni 12, 28–30; Efeseni 4, 11–12).

8. Aplicarea

Faptul că primul chemat la apostolat, Sfântul Andrei, a propovăduit Evanghelia pe teritoriul țării noastre, ne obligă odată în plus să rămânem fideli Bisericii apostolice și să ținem cu sfințenie tradiția apostolică.

Biserica cinstește pe Sfinții Apostoli alături de Mântuitorul, de Sfânta Fecioară, de Sfântul Ioan Botezătorul, instituind pentru doi din ei, pentru Sfântul Apostol Petru și Pavel o sărbătoare

specială, la 29 iunie, ziua morții lor martirice, precedată de o perioadă de post.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Predica de pe munte

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Având ca temă a predicii Sale împărăția lui Dumnezeu, Mântuitorul îi învață pe toți care doresc să devină fii ai împărăției, cum să împlinească nu litera, ci duhul Legii, precum și atitudinea pe care să o adopte față de realitățile prezente și viitoare.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Toate acestea le putem cunoaște dintr-o vastă cuvântare cunoscută sub numele de „Predica de pe Munte“, la care ne vom referi în cele ce urmează.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Sfânta Evanghelie ne arată că „în zile acelea a ieșit Iisus la munte să se roage și toată noaptea a petrecut în rugăciune către Dumnezeu. Și când s-a facut ziuă, a chemat pe ucenicii Săi... și coborându-se cu ei, a stătut în loc șes, El și mulțimea ucenicilor și mulțime mare de popor din toată Iudea și din Ierusalim și de pe țărmul Tirului și al Sidonului, care veniseră să-L asculte și să se vindece de boalele lor...“ (Luca 6, 12–19). „Și văzând Iisus mulțimile s-a suit pe munte și șezând au venit la El ucenicii Lui; și deschizându-și gura îi învăța zicând...“ (Matei 5, 1–2).

După cum vedem, numele cuvântării vine de la faptul ca a fost rostită pe munte. Și anume, e vorba de muntele „Fericirilor“ sau Curun (Karn Hattin) la 2 km nord-vest de Tiberias. Altitudinea este de 560 m de la lacul Ghenizaret. Are două culmi între care

se află un platou. Aici a avut Ioc predica Domnului. De aceea Sfântul Luca spune, după cum am văzut, „loc șes“.

Prezentând conținutul cuvântării, vedem dintru început că marea noutate pe care o aduce ea, constă în faptul că fericirea ca aspirație a sufletului omenesc nu aparține numai celor puternici, sau celor plini de avuții, iar sărăcia nu mai e considerată ca o pedeapsă din partea lui Dumnezeu. Fericirea nu este numai în aceasta lume și pentru această viață. Ea are un caracter veșnic, și la împlinirea ei sunt chemați toți fiii împărăției lui Dumnezeu. Iar aceștia nu sunt puternicii vremii, nici cei ce fac caz de evlavia lor, în timp ce sufletul le este gol, ci săracii cu duhul; cei smeriți și desconsiderați de reprezentanții oficiali ai religiei acelor vremi; cei blânzi, cei însetați și angajați să apere dreptatea și adevărata sfințenie a lui Dumnezeu, cei cu inima curată, cei ce fac milostenie, cei ce caută pacea, precum și cei ce suferă ocări și batjocuri pentru cuvântul lui Dumnezeu și pentru Fiul lui Dumnezeu, pe care îl slujesc prin iubire jertfelnică și statornică.

Această noutate exprimată în predica de pe munte, nu înseamnă o schimbare a Legii, adică a ordinii dată de Dumnezeu, ci o împlinire a ei, o desăvârșire a ei în duh și în adevăr. Astfel, dacă legea oprindu-te de la păcat, te face drept în fața lui Dumnezeu, Mântuitorul nu combate acest fapt, ci arată modul în care poți deveni liber față de păcat. De pildă, nu este suficient să nu ucizi, ci trebuie radiată cauza, care este mânia, și înlocuită cu atitudinea de bunăvoință față de semeni, lipsind orice fel de jignire. La fel, desfrâul are o formă interioară: dorința, sau pofta. Păcatul se săvârșește în inimă, devenind mai întâi păcat al poftei. De aceea, mai întâi trebuie curățată inima de poftele care o fac să alunece spre păcat. Combătând desfrâul, Mântuitorul accentuează indisolubilitatea și unitatea căsătoriei și a familiei: „Iarăși s-a zis: cel ce va lăsa pe femeia sa, să-i dea ei carte de despărțire. Eu însă vă zic vouă că oricine își va lăsa femeia sa în afară de cuvânt de desfrânare, face ca să desfrâneze, și cel ce o ia pe cea lăsată, desfrânează“.

Pentru a întări bunele relații dintre oameni, Mântuitorul instaurează un principiu pozitiv de comuniune frățească: „fă aproapelui, ceea ce vrei să-ți facă el ție“, și accentuează faptul că mai mult valorează împăcarea, decât darul adus la templu, că trebuie arătată semenului iertare și îngăduință, că se cuvine să trecem peste slăbiciunile lui, nu trebuie adică să ne răzbunăm, să răspundem cu rău la rău, ci pentru ca binele să fie biruitor, trebuie să ne îndreptăm iubirea noastră și față de vrăjmași. În felul acesta iubirea va deveni desăvârșită. Ea imită iubirea lui Dumnezeu,

iar noi devenim desăvârșiți, asemănându-ne cu Părintele ceresc: „Ați auzit că s-a zis: ochi pentru ochi și dinte pentru dinte. Eu însă zic vouă: nu vă împotriviți (opuneți) celui rău, ci celui ce te lovește pe tine peste fața ta cea dreaptă, întoarce-i lui și cealaltă... Celui ce cere de la tine, dă-i și nu-l refuza pe cel ce voiește să se împrumute de la tine“. „Ați auzit că s-a zis: să iubești pe aproapele tău și să urăști pe vrăjmașul tău. Eu însă zic vouă: iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blastemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc. Ca să fiți fiii Tatălui vostru cel din ceruri, că El face să răsară soarele peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaie peste cei drepți și peste cei nedrepți... Fiți deci desăvârșiți, precum și Tatăl vostru cel din ceruri este desăvârșit“.

Pe lângă aceasta, Domnul arată în predica de pe munte și modul de exprimare a adevăratei pietăți către Dumnezeu, eliminând exagerările și abaterile existente: „Luați aminte ca să faceți dreptatea voastră înaintea oamenilor ca să fiți văzuți de ei, iar de nu plată nu veți avea de la Tatăl vostru cel din ceruri“. Astfel, rugăciunea, postul și milostenia devenind în acele timpuri acte formale și spectaculare, Domnul arătând cum trebuiesc împlinite, ne recomandă naturalețea, interiorizarea și discreția, ca forme ale adevăratei pietăți care transformă ființa omului în bine și nu o lasă să se risipească în formalisme seci și rigide: „...Și când vă rugați nu fiți ca fățarnicii, căci lor le place să se roage stând în sinagogi și la colțurile străzilor, pentru ca să se arate oamenilor... Iar tu când te rogi intră în cămara ta și închizând ușa te roagă Tatălui tău care este în ascuns. Și Tatăl tău cel ce vede în ascuns îți va răsplăti ție“. Ne-a învățat apoi Domnul și cum trebuie să ne rugăm, prin binecunoscuta rugăciune: „Tatăl nostru...“.

Tot așa și jurământul, pierzându-și specificul și rolul de a întări încrederea între oameni, prin luarea ca martor a numelui lui Dumnezeu oricând, motiv pentru care Domnul arată că pe cât posibil jurământul trebuie evitat.

Pe lângă acestea, în predica de pe munte Domnul ia atitudine și față de adunarea bunurilor prisositoare, scoțând în evidență dragostea și grija lui Dumnezeu permanent îndreptate spre noi: „Nu vă adunați vouă comori pe pământ, unde molia și rugina le strică și unde furii le sapă și le fură, ci vă adunați vouă comori în cer... Căci unde este comoara ta, acolo îți va fi și inima ta. De aceea vă zic vouă: nu vă îngrijiți pentru sufletul vostru ce veți mânca, nici pentru trupul vostru cu ce vă veți îmbrăca... Priviți la păsările cerului că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună

în jitnițe și Tatăl vostru cel ceresc le hrănește. Oare nu sunteți voi cu mult mai presus decât ele? Și cine dintre voi îngrijindu-se poate să adauge staturii sale un cot? Iar de îmbrăcăminte de ce vă îngrijiți? Luați seama la crinii câmpului cum cresc: nu se ostenesc, nici nu torc... Iar dacă iarba câmpului, care astăzi este și mâine se aruncă în cuptor, Dumnezeu astfel o îmbracă, oare nu cu mult mai mult pe voi, puțin credincioșilor?“ Apoi Domnul ne îndeamnă: „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și acestea toate se vor adăuga vouă. Nu vă îngrijiți de ziua de mâine, că ziua de mâine se va îngriji de ale sale. Ajunge zilei greutatea ei“.

În încheiere (Matei 7, 6–27), Mântuitorul adresează ascultătorilor îndemnul de a păzi cuvântul pe care l-au auzit ca pe un mărgăritar de mare preț; să aibă îndrăzneală la Tatăl că vor primi tot binele pe care îl vor cere, asemenea copilului care cerând tatălui său pâine, nu va primi piatră, sau cerând pește, nu va primi șarpe... Calea care duce la împărăția lui Dumnezeu este calea strâmtă a înfrânării. Se cere apoi ferirea de profeții mincinoși, care sunt asemenea lupilor răpitori îmbrăcați în piei de oaie. Ei vor fi cunoscuți după roade, adică după fapte, fiindcă nu se culeg din spini struguri și din ciulini smochine... Cine împlinește cuvintele auzite în această predică asemenea este bărbatului care și-a zidit casa pe stâncă pentru a rămâne neclintită.

Intuiția se face arătându-se tabloul predicii de pe munte.

7. Fixarea cunoștințelor

Recapitulând conținutul predicii de pe munte, vedem că ea începe cu cele nouă Fericiri și se continuă apoi cu arătarea misiunii înalte a Apostolilor de a fi „sare pământului“ și „lumina lumii“, apoi cu atitudinea Mântuitorului față de legea mozaică, cu atitudinea față de modul de viețuire creștinească și cu atitudinea față de bunurile pământești. Încheierea reprezintă îndemnul Mântuitorului adresat ascultătorilor de a păzi cuvântul pe care l-au auzit ca pe un mărgăritar de mare preț, mergând pe calea cea strâmtă, care duce la împărăția lui Dumnezeu și ferindu-se de profeții mincinoși.

8. Aplicarea

Conținutul învățăturilor cuprinse în predica de pe munte au un caracter normativ pentru viața duhovnicească a credincioșilor. Parte din ele au intrat în viața Bisericii ca și componente ale

cultului divin public. Auzim și cântăm cu toții „Fericirile“ și „Tatăl nostru“, în cadrul Sfintei Liturghii. La fel, două pericope duminicale cuprind de asemenea textul predicii de pe munte (Duminica a 3-a și a 19-a după Rusalii).

9. Temă pentru acasă

Se vor lectura aceste pericope. Se va repeta interpretarea muzicală a Fericirilor și a rugăciunii „Tatăl nostru“.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Rugăciunea „Tatăl nostru“

I. Pregătirea aperceptivă

Rugăciunea constituie un dar cu care Creatorul l-a înzestrat pe om, spre a se putea ridica și rămâne în comuniunea Lui. Ea este prezentă la toate religiile, dar diferit înțeleasă și aplicată. Pentru a ne învăța „cum să ne rugăm“, la cererea Apostolilor,

II. Anunțarea temei

Mântuitorul ne-a lăsat rugăciunea „Tatăl nostru“, la care ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratarea

Numele vine de la cuvintele cu care ea începe. Se mai numește și „Rugăciunea Domnească“, datorită faptului ca ea cuprinde cuvintele Domnului.

Cuprinsul rugăciunii este următorul: „Tatăl nostru care ești în ceruri, sfințească-Se numele Tău; vie împărăția Ta; facă-Se voia Ta, precum în cer și pe pământ. Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi; și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri, și nu ne duce pe noi în ispită (și fă să nu intrăm în ispită), ci ne izbăvește de cel rău“ (Matei 6, 9–13).

Să vedem mai în detaliu înțelesul fiecărei cereri.

Invocarea „Tatăl nostru care ești în ceruri“. Când spunem „Tatăl nostru“ recunoaștem paternitatea lui Dumnezeu ca și Creator, Proniator al lumii și Răscumpărător al nostru prin Iisus Hristos. În același timp noi ne adresăm ca fii. Toți cei care sunt fii, se numesc frați. De aceea spunem „nostru“ și nu „meu“. Noi avem o fraternitate universală prin natură, ca unii care provenim dintr-un strămoș comun, Adam. Pe lângă aceasta, noi avem și o fraternitate după har prin Iisus Hristos. Toți cei care au primit Botezul devin frați în Hristos. „Care ești în ceruri“. Textul prezintă existența spirituală a lui Dumnezeu, prezent pretutindeni, peste tot și nu localizat.

Prima cerere „Sfințească-Se numele Tău“. A sfinți numele înseamnă a mări, a slăvi pe Dumnezeu însuși. Dumnezeu reprezintă sfințenia absolută, nemaiavând nevoie de sfințenie. El însă sfințește pe alții și se sfințește pe Sine prin viața oamenilor. De aici rezultă că sfințindu-ne viața aducem preamărire lui Dumnezeu, sau Îl sfințim pe El. Prin această cerere, Îl rugăm pe Dumnezeu să ne acorde harul și ajutorul Său pentru a-L putea sfinți (mări, slăvi) prin viața noastră.

A doua cerere „Vie împărăția Ta“. Adânc imprimată în conștiința poporului ales, împărăția lui Dumnezeu reprezintă un deziderat care se va împlini în epoca mesianică. Având conștiința mesianității Sale, Domnul o inaugureaza prin învățătura și activitatea Sa, într-o formă spirituală. Această împărăție se dezvoltă în Biserică prin lucrarea Sfântului Duh. Ea este „bucurie, pace și dreptate în Duhul Sfânt“ (Romani 14, 17). Realizarea ei deplină va fi la sfârșitul veacurilor.

A treia cerere „Facă-Se voia Ta, precum în cer și pe pământ“. Dumnezeu își realizează voia Sa spre mântuirea omului. Ceea ce se opune voinței divine este păcatul (Romani 1, 21–31). Omul se eliberează de păcat în măsura în care și voința lui colaborează cu voința lui Dumnezeu. Voința lui Dumnezeu este exprimată în legea Sa. Credinciosul împlinește voința lui Dumnezeu în mod liber și cu ajutorul harului divin, după cum însuși Mântuitorul a spus: „Fără mine nu puteți face nimic“ (Ioan 15, 5). Deși „creștinii cer Tatălui lor ceresc să împlinească voia Sa, adică decizia Sa de a mântui lumea, acordându-le și lor harul Său, totuși, toți trebuie să accepte și să conlucreze la realizarea voii Sale. Dar în măsura

în care voința omului este conformă voinței lui Dumnezeu se va împlini și ea: „Și aceasta este încrederea ce avem către El, că dacă cerem ceva după voința Lui, El ne ascultă (I Ioan 5, 14). Și aceasta, fiindcă „noi nu știm ce cerem“ (Iacob 4, 3), iar „celor ce-L iubesc pe Dumnezeu, toate se lucrează spre bine“ (Romani 8, 29).

Expresia „Precum în cer și pe pământ“ se referă la toate aceste trei cereri pentru a le prezenta în unitate și ca o continuă pregătire spre împlinirea lor completă în viața viitoare, când împărăția mesianica va avea un caracter glorios, de preamărire universală.

A patra cerere „Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi“. Fiind creat de Dumnezeu cu trup, omul are nevoie de hrană trupească. Dar pe de altă parte, omul are și suflet. Așa cum Mântuitorul a înmulțit pâinile pentru a le satisface oamenilor nevoile trupești (Ioan 6, 1–15), tot El arată că și sufletul are nevoie de hrană. Aceasta este „cuvântul lui Dumnezeu“ (Matei 4, 4; Luca 4, 4; I Timotei 4, 5–6), numită și „mana spirituală“ realizat în El (Ioan 6, 26–27; 32–35), precum și însuși Trupul Său din Euharistie (Ioan 6, 48–55). Acest ospăț duhovnicesc se va desăvârși în „împărăția cerurilor“ (Matei 8, 11; vezi Luca 22, 18), care va fi la sfârșitul veacurilor.

A cincea cerere „Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri“. În textul original al Noului Testament avem formulată această cerere astfel: „Și ne lasă nouă datoriile noastre, precum și noi am lăsat datornicilor noștri“. „A lăsa“ este tot una cu „a ierta“. Noțiunea de datorie echivala în limba greacă profană cu noțiunea de „debit-debitor“, în special cu referire bănească. În limba greacă a Noului Testament pe lângă acest sens de „datorie banească“, cum este folosit de Mântuitorul în pilda celor doi datornici (Matei 18, 23–35), are și un sens specific de pedeapsă pentru cel ce nu-și îndeplinește datoria sau obligația, ceea ce atrage după sine înțelesul de „culpă“ sau „vinovăție“ pentru obligația pe care trebuind să o împlinești, nu ai împlinit-o. În felul acesta, „datoria“ devine „greșeală“, sau „păcat“. De aici vedem că numai în măsura în care noi iertăm pe cei ce ne greșesc, putem la rândul nostru cere Părintelui ceresc iertarea greșelilor noastre.

A șasea cerere „Și fă să nu intrăm în ispită“. Această cerere este redată de obicei în traducerile românești cu formula „și nu ne duce pe noi în ispită“. Dar a considera că Dumnezeu ne duce

în ispită, înseamnă că El ar face să cădem în ispită, sau să consimțim cu păcatul sugerat de ispită. Sfântul Iacob contrazice o astfel de interpretare, spunând: „Nimeni fiind ispitit să nu spună: de la Domnul sunt ispitit; căci Dumnezeu nu este ispitit de rele și El pe nimeni nu ispitește...“ (Iacob 1, 13–16). Dacă El ne-ar duce în ispită, adică în încercare, înseamnă că ne-ar incita la rău, la păcat. Adevăratul sens al acestei cereri îl vom putea înțelege numai dacă vom vedea înțelesul ei într-o traducere explicită. Și aceasta ar fi următoarea: „Și fă (păzește-ne, ajută-ne, împiedică-ne) să nu intrăm (cădem) prin consimțirea noastră în ispită“, sau pe scurt: „Și fă să nu intrăm în ispită“.

A șaptea cerere „Ci ne izbăvește de cel rău“. „A izbăvi“ înseamnă „a păzi, a mântui, a dezlega, a elibera“. Unii traduc „de la rău“, socotind răul, în general: fizic, psihic, moral. Alții traduc: „de cel rău“, înțelegând o anume persoană, pe diavolul, pe satana. Deosebirea nu este de fond, fiindcă cel rău, adică diavolul este izvorul și provocatorul a tot ce este rău, el este acuzatorul oamenilor către Dumnezeu, potrivnicul împărăției lui Dumnezeu și a mântuirii oamenilor. Este mai clară și mai precisă totuși traducerea cu „cel rău“, fiind mai aproape de înțelesul expresiei în Noul Testament.

IV. Recapitularea – Aprecierea

După cum vedem, primele trei cereri se referă la cinstirea lui Dumnezeu, iar ultimele patru, la necesitățile vieții noastre. Recapitulând înțelesul lor, putem să le reproducem într-o formă parafrazată, astfel: „Tatăl nostru care ești în ceruri; fă ca numele Tău să fie preamărit și ajută-ne ca și noi să-L sfințim prin viața noastră; fă ca împărăția Ta de iubire, „pace, bucurie și dreptate în Duhul Sfânt“ să se dezvolte în Biserica Ta și în sufletele noastre și să se desăvârșească la a doua Ta venire; fă ca voia Ta de mântuire a lumii să se împlinească și dă-ne harul Tău să o putem și noi împlini; hrana noastră necesară vieții trupești și sufletești, dă-ne-o nouă astăzi (în fiecare zi) și nu ne lipsi de părtășia Cinei Tale veșnice; și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri; și fă să nu intrăm în ispită (împiedică-ne ca să consimțim la ispită), ci mai presus de toate, izbăvește-ne, eliberează-ne de cel rău, acum și până la sfârșitul veacurilor.

V. Asocierea

Învățându-ne rugăciunea „Tatăl nostru, Mântuitorul nu a vrut să ne lege de rostirea ei mecanică, ci ne-a oferit modelul unei rugăciuni concise, care, după cum am văzut, exprimă simțăminte adânci și variate pe care le putem folosi și în alte rugăciuni, așa cum Domnul însuși a făcut-o. Astfel, Iisus se roagă numindu-L pe Dumnezeu „Părinte“, „Stăpân al lumii văzute și nevăzute“. Se roagă apoi pentru sfințirea Apostolilor în adevăr, după cum El însuși a fost „sfințit și trimis în lume“ (Ioan 17, 36). Iisus împlinește voia lui Dumnezeu în cele mai grele clipe ale vieții, când se roagă cu sudori de sânge în Ghetsimani.

VI. Generalizarea

Din cele până aici tratate vedem că rugăciunea „Tatăl nostru“ rămâne modelul de rugăciune prin care intrăm în comuniune cu Părintele ceresc prin cuvintele Fiului, care ne-a asigurat că orice vom cere de la Tatăl în numele și prin cuvintele Sale, ni se va da (Ioan 15, 7–16).

VII. Aplicarea

Pentru acest motiv, Rugăciunea Domnească încă dintru început a intrat în viața duhovnicească a primilor creștini, fiind rostită de trei ori pe zi.

În același timp, ea a intrat și în conținutul slujbelor bisericești, adică în cultul creștin public, alături de alte rugăciuni începătoare, sau în cadrul Sfintei Liturghii, unde este cântată de întreaga obște a credincioșilor.

Se va rosti și cânta cu credincioșii rugăciunea „Tatăl nostru“.

Împărăția lui Dumnezeu

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Sfânta Evanghelie ne arată că după ce a fost botezat de către Ioan și după ce a fost ispitit în pustie, „a început Iisus să propovăduiască și să spună: pocăiți-vă că s-a apropiat împărăția cerurilor“ (Matei 4, 17). De aici vedem că tema propovăduirii Mântuitorului este împărăția lui Dumnezeu, sau împărăția cerurilor.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Vom vedea în continuare care este înțelesul ei în Vechiul Testament și noua dimensiune duhovnicească pe care i-o dă Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

În Vechiul Testament începând cu Moise, Dumnezeu încheie cu poporul lui Israel un legământ potrivit căruia acesta devine „popor ales, împărăție preoțească și neam sfânt“ (Ieșirea 19, 5–7). În această situație și în acest caz poporul se afla sub directa conducere a lui Dumnezeu. El constituia împărăția lui Dumnezeu. De aceea, în epoca judecătorilor Ghedeon și Samuel refuză conducerea poporului pe motiv că Dumnezeu este conducătorul lui (Judecători 8, 7 și 23). Și după instaurarea regalității, Dumnezeu rămâne adevăratul și supremul rege-împărat. Regii erau aleși și unși la indicarea lui Dumnezeu, conducând poporul ca reprezentanți ai Lui. Profeții extind noțiunea împărăției lui Israel, arătând că Dumnezeu nu este numai al unui singur popor, ci al întregii lumi (Isaia 44, 6; Daniel 33). Faptul că Dumnezeu îl conduce pe poporul Său, locuind în mijlocul lui și pedepsindu-l ori de câte ori călca voia Sa, neîndeplinind prescripțiile legii divine, dovedește că în Vechiul Testament împărăția lui Dumnezeu constituie o realitate prezentă și pământească. Dar au venit asupririle și înrobirile poporului ales. În acest caz împărăția lui Dumnezeu nu mai putea fi socotită ca o realitate prezentă, ci

devine o așteptare în viitor, când Domnul va restabili național și politic pe poporul Său, când dușmanii vor fi învinși, iar poporul lui Dumnezeu va deveni din nou ales și slăvit. Vedem de aici caracterul viitor și național al împărăției lui Dumnezeu. Există însă la profeți și ideea împărăției mesianice, când satana și răul din lume vor fi biruiți, întemeindu-se definitiv dreptatea și voia lui Dumnezeu, în zilele de pe urmă, când va avea loc judecata definitivă a lui Dumnezeu. Aceasta este „ziua Domnului" (Isaia 2, 2–11; Ieremia 22, 11; Miheia 4, 4–7). Împărăția mesianică a primit însă de-a lungul vremii o interpretare materială, pământească. Mesia este Fiul lui David, El va restabili împărăția davidică ideală, care constă în prosperitate materială și stăpânirea definitivă a poporului ales peste popoarele lumii.

În Noul Testament Mântuitorul acordă împărăției lui Dumnezeu un nou caracter, depășind caracterul pământesc național și respingând ideea împărăției davidice ideale aducătoare de prosperitate materială, încetățenită în conștiința conducătorilor poporului și a conaționalilor Săi. Împărăția lui Dumnezeu sau împărăția cerurilor pe care o inaugurează Iisus are în primul rând un caracter spiritual: „Împărăția mea nu este din lumea aceasta" (Ioan 18, 36) spune Domnul atât de clar procuratorului roman, care judecându-L, vroia să se convingă asupra eventualului pericol pe care îl prezenta acuzația ce I se aducea lui Iisus că s-ar fi proclamat pe Sine rege... De fapt spusese El mult mai înainte Apostolilor și mulțimii să nu fie prea îngrijorați și obsedați în exclusivitate de bunurile materiale ale vieții de aici și de acum, ci „să caute mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate celelate li se vor adăuga" (Matei 6, 33). Acest caracter nou, spiritual al împărăției lui Dumnezeu constituie de altfel însăși tema învățăturii lui Iisus și se concretizează în faptele Sale. El și-a început activitatea cu cuvintele: „Pocăiți-vă că s-a apropiat împărăția cerurilor" (Matei 4, 17). Schimbați-vă, adică, modul de a gândi și a simți, înnoindu-vă viața, primind în suflete împărăția lui Dumnezeu, o realitate duhovnicească pe măsură să vă facă fiii Părintelui ceresc. De aceea, cuvântul lui Iisus este „cuvântul împărăției" (Matei 13, 19), iar Evanghelia sau Vestea cea bună pe care o aduce El în lume este „Evanghelia împărăției" iar faptele săvârșite de El sunt roadele ei: „Și a străbătut Iisus toată Galileia, învățând în sinagogi și propovăduind Evanghelia împărăției și vindecând toată boala și toată neputința în popor" (Matei 4, 23).

De aici vedem că împărăția lui Dumnezeu propovăduită de Iisus este o realitate prezentă și reprezintă lupta împotriva lui satan în scopul întemeierii noii ordini în lume. Ea este în același timp o lucrare a Duhului Sfânt, care restaurează ordinea creației lui Dumnezeu, sfințind lumea: „Și dacă eu cu Duhul lui Dumnezeu scot demoni, iată a ajuns la voi împărăția lui Dumnezeu“ (Matei 12, 28). Având un caracter restaurator al ordinei în lume, această înnoire începe însă cu viața duhovnicească a oricărui om. Fariseilor dornici să afle când va veni împărăția lui Dumnezeu, Iisus le descopere că „împărăția lui Dumnezeu este înlăuntrul vostru“ (Luca 17, 21). Desigur, ei așteptau o împărăție mesianică lumească, aducătoare de belșug material, de aceea vor rămâne foarte surprinși când Iisus le recomandă să întoarcă privirile spre interiorul vieții lor sufletești și să descopere acolo, în adâncul tainic ai inimii rădăcinile, esența, sau germenele împărăției lui Dumnezeu. Să curețe adică din sufletul lor tot noroiul păcatelor și al fărădelegilor de tot felul (Marcu 7, 21–22), care le întinează viața, și cu bucurie să descopere „comoara de mare preț“, sau „mărgăritarul“ ce stă ascuns, pus acolo de Creatorul însuși, atunci când a sădit în sufletul omului chipul său, pentru a-I semăna, precum un fiu cu Părintele său. A sădit atunci în sufletul omului iubirea, libertatea, rațiunea, dreptatea și bunătatea pentru a fi capabil să realizeze în lume împărăția lui Dumnezeu. Dar toate aceste zăcăminte de mare preț au fost întunecate de zgura păcatului. De aceea, în măsura în care curățim noroiul și zgura, apare strălucirea chipului lui Dumnezeu în noi, care luminează cu putere în lumea bântuită și apăsată de nedreptate și păcat.

Dar nu numai în vorbirea directă, ci și în vorbirea indirectă, adică în parabole, Mântuitorul ne descopere modul în care împărăția lui Dumnezeu pătrunde și se dezvoltă în sufletele noastre. Astfel, împărăția cerurilor o primim prin cuvântul lui Dumnezeu care rodește prin credință în faptele bune specifice împărăției. În pilda „neghinei“, Domnul face deosebire între „fiii împărăției și fiii celui rău“, iar în pilda grăuntelui de muștar și cea a azimei, ne arată cum crește și se dezvoltă în lume împărăția lui Dumnezeu. În pilda comorii ascunsă în țarină, ca și în cea a mărgăritarului de mare preț, Domnul arată bucuria pe care o simt sufletele care au găsit împărăția lui Dumnezeu, încât renunță la toate pentru a rămâne pe mai departe în posesia ei. Pilda năvodului ilustrează faptul că la sfârșitul veacurilor cei răi vor fi despărțiți de cei drepți, asemenea peștilor buni de cei răi, prinși cu același năvod (Matei 13, 1–53). Iar în mai multe pilde ne vorbește

Domnul despre a doua Sa venire la sfârşitul veacurilor (vezi Matei cap. 25).

Intuiţia se poate face arătându-se tablourile (pictura) reprezentând aceste parabole.

Inaugurată de Iisus prin cuvânt şi faptă, împărăţia lui Dumnezeu se dezvoltă în Biserică, prin lucrarea sfinţitoare a Duhului. Accentuând aspectul spiritual al împărăţiei lui Dumnezeu, Sfântul Apostol Pavel indică această nouă dimensiune a ei, arătând că ea este „pace, dreptate şi bucurie în Duhul Sfânt“ (Romani 14, 17). Aceasta este de altfel marea descoperire pe care o făcuse mai înainte Iisus lui Nicodim în miez de noapte, pentru a aduce o străfulgerare de lumină în sufletele tuturor celor ce vor deveni fii ai împărăţiei lui Dumnezeu: „De nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu va putea să intre în împărăţia lui Dumnezeu“ (Ioan 3, 5). Împărăţia Duhului se realizează în Biserică. Prin lucrarea Sfântului Duh în Biserică se continuă opera mântuitoare a lui Hristos cel înviat şi înălţat în mărire veşnică. Aici renasc la o viaţă nouă şi se sfinţesc fiii împărăţiei. Ea este „Biserica lui Dumnezeu pe care Hristos a câştigat-o cu scump sângele Său“ (Fapte 20, 28), ca să o „sfinţească Biserică slăvită, neavând pată, nici zbârcitură, sau altceva de acest fel, ci fiind sfântă şi fără prihană“ (Efeseni 5, 27). Ea este „Trupul Său tainic“ (I Corinteni 12, 27), iar toţi cei care „prin apă şi prin duh“ devin membrii Bisericii, sunt în acelaşi timp şi fiii împărăţiei Duhului. Dar, după cum am văzut în pilda năvodului, numai cei drepţi, adică numai cei care necontenit se străduiesc să-şi sfinţească mereu viaţa prin pacea, dreptatea şi bucuria Duhului sunt vrednicii moştenitori ai împărăţiei, fiindcă „împărăţia Iui Dumnezeu se ia cu asalt şi numai cei ce se silesc o vor răpi“ (Matei 11, 12). De aceea, „nimeni care pune mâna pe plug şi caută înapoi, nu este potrivit (vrednic) pentru împărăţia lui Dumnezeu“ (Luca 9, 62).

Împărăţia Iui Dumnezeu, spirituală şi veşnică, inaugurată de Iisus şi dezvoltată în Biserică prin lucrarea Duhului Sfânt, se va desăvârşi în veacul viitor, „când Dumnezeu va fi totul în toate“ (I Corinteni 15, 28). Mântuitorul oferă fericirea împărăţiei veşnice celor „săraci cu duhul“ (smeriţi) şi celor „prigoniţi pentru dreptate“ (Matei 5, 3 şi 10), iar în rugăciunea „Tatăl nostru“ ne-a învăţat să cerem Părintelui ceresc: „vie împărăţia Ta“ (Matei 6, 10). Cerem, adică să se coboare în această lume „Ierusalimul ceresc“ (Evrei 12, 22; Apocalipsa 21, 2), pentru a înlocui toate fărădelegile existente în lume „printr-un cer nou şi pământ nou“ (Apocalipsa 21, 1), pentru a statornici pentru totdeauna dreptatea lui Dumnezeu. Dar până atunci, până când Domnul va veni să

statornicească definitiv împărăția Sa pe pământ, așa cum a făgăduit, necontenit rugându-ne și străduindu-ne să cerem și să facem ca pacea, dreptatea și bucuria în Duhul Sfânt să nu ne părăsească nici în acest veac...

7. Fixarea cunoștințelor

Din cele până aici tratate vedem că în Vechiul Testament împărăția lui Dumnezeu avea la început un înțeles de prezent și pământesc: Dumnezeu este în mijlocul poporului Său pe care îl conduce după voia Sa. În timpul asupririlor străine, împărăția lui Dumnezeu primește un caracter viitor și național, iar venirea lui Mesia înseamnă întemeierea împărăției davidice ideale, aducătoare de prosperitate materială. Profeții interpretează împărăția lui Dumnezeu într-un sens spiritual, extinzând-o și la alte popoare, iar în zilele de pe urmă Mesia va birui răul și pe satan, întemeind definitiv dreptatea lui Dumnezeu.

În Noul Testament împărăția lui Dumnezeu are un caracter spiritual, prezent și viitor, fiind inaugurată de Iisus, dezvoltată prin acțiunea sfințitoare a Duhului în Biserică și desăvârșită în veacul viitor.

8. Aplicarea

Constituind tema predicii Mântuitorului, împărăția lui Dumnezeu predicată direct și indirect (prin parabole) de El, alcătuiește pericopele evanghelice, rânduite să fie citite și tălmăcite în multe din duminicile anului bisericesc.

Așa cum harul divin izvorăște din Sfânta Treime și ni se transmite prin Sfintele Taine, cu prilejul oficierii lor preotul dă binecuvântarea în numele Sfintei Treimi: „Binecuvântată este împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii veciilor".

9. Temă pentru acasă

Indicați duminicile în care pericopele evanghelice au ca temă împărăția lui Dumnezeu.

Arătați înțelesul împărăției lui Dumnezeu din textul Evangheliei după Matei, capitolul 25.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Parabolele Mântuitorului

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Având în centrul învățăturii Sale împărăția lui Dumnezeu, Mântuitorul le vorbea celor ce-L ascultau și doreau să devină membrii sau fiii acestei împărății, într-o formă directă și într-o formă indirectă.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Forma indirectă prin care Domnul se adresa ascultătorilor Săi erau parabolele sau pildele, la care ne vom referi în cele ce urmează.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Parabolele Mântuitorului numite și pilde constituie un mod de transmitere a învățăturii prin comparație, sau asemănare. Ele sunt istorioare luate din realitatea inconjurătoare, spre a exprima prin asemănare un adevăr de credință sau o învățătură morală pentru cei dornici să devină membri împărăției cerurilor. „Parabola este o istorioară imaginară alcătuită din fapte obișnuite ale vieții, în cadrul unei perfecte realități, cu scopul de a desprinde din comparație o învățătură morală“ (M. Lepin).

Având ca temă împărăția lui Dumnezeu, parabolele Mântuitorului în număr de 33, au după conținut trei aspecte:

1. Parabole dogmatice, privind învățătura despre împărăția lui Dumnezeu. Așa este parabola semănătorului, a neghinei, etc.

2. Parabole morale, care arată cum trebuie să se comporte fiii împărăției. Așa este parabola samarineanului milostiv, a fiului risipitor, a celor doi datornici etc.

3. Parabole eshatologice, cu referire la parusia Domnului. Așa este pilda talanților, a celor zece fecioare, a nunții fiului de împărat etc.

Parabolele sau pildele ne oferă posibilitatea de a înțelege mai ușor variatele ei aspecte, ca și modul în care oricine poate deveni membru sau fiu al împărăției.

Astfel, cuvântul lui Dumnezeu este asemenea seminței care cade pe pământ și care se dezvoltă spre împărăția lui Dumnezeu în funcție de pământul în care cade, adică de sufletul care o primește.

Membrii împărăției sunt toți aceia care se socotesc ca atare, asemenea năvodului care prinde pești mari și mici, sau asemenea neghinei crescută în grâu. Pot fi și cei drepți, ca și cei nedrepți; cei buni, ca și cei răi. Dar numai până la seceriș. Atunci se vor despărți unii de alții. O altă pildă asemănătoare accentuează același fapt, arătând că moștenitorii împărăției vor fi aceia care vor face roadele ei (pilda lucrătorilor celor răi din vie – Matei 21, 33–43). Dar și cei răi, nedrepții, vameșii și păcătoșii pot avea chiar întâietate în împărăția cerurilor, dacă se căiesc de păcatele lor și își schimbă viața păcătoasă de altădată. Vedem aceasta din pilda fraților chemați să lucreze în via tatălui lor (Matei 21, 28 – 31). În cer mai mare este bucuria pentru întoarcerea unui păcătos decât pentru 99 de drepți. Iar Părintele ceresc așteaptă pe fiul risipitor și caută oaia și drahma pierdută (Luca cap. 15) Dar numai cei ce fac roade bune sunt cu adevărat moștenitorii împărăției veșnice. Ceilalți vor fi judecați afară, asemenea fecioarelor neînțelepte, sau a celor care nu și-au înmulțit talanții cu care i-a înzestrat Dumnezeu (Matei 25, 14–30), sau a smochinului neroditor. La fel și cei ce nu vor săvârși fapte de binefacere față de semenii aflați în suferință și în nevoi (Matei 25, 31–56). În concret, iubirea noastră față de Dumnezeu este direct proporțională cu iertarea ce ne vine din partea Lui (Pilda celor doi datornici – Luca 7, 40–47). Noi avem datoria să cultivăm iubirea față de orice om, asemenea samarineanului milostiv, să cultivăm înțelepciunea, asemenea economului nedrept, să stăruim în rugăciune asemenea femeii văduve față de judecătorul nedrept (Luca 18, 1–8), să urmăm pilda smereniei vameșului și să evităm păcatul mândriei. Să nu ne adunăm bunuri materiale peste necesarul vieții, având în vedere exemplul negativ al bogatului căruia i-a rodit țarina; să ducem o viață cumpătată, plini de milostivire față de cei aflați în lipsă, luând aminte și în acest caz la exemplul negativ al bogatului nemilostiv față de săracul Lazăr. Pilda lucrătorilor din vie oferă imaginea împărăției cerurilor, dobândită în funcție de faptele săvârșite în această viață. Ea este oferită de Părintele ceresc tuturor celor ce s-au ostenit, indiferent în care ceas al vieții au început lucrul...

Pe de altă parte, împărăția lui Dumnezeu crește și se dezvoltă în interiorul tainic al sufletului, asemenea grăuntelui de muștar, care se transformă în copac mare, cu multe ramuri, unde păsările

își fac cuiburi. Tot în interiorul sufletului împărăția se dezvoltă asemenea aluatului care dospește toată frământătura, precum și a bucuriei comorii ascunse în țarină și a negustorului care a găsit mărgăritarul de mult preț, vânzând totul pentru a cumpăra țarina și, respectiv, mărgăritarul.

Pilda celor chemați la cină (Luca 14, 16–25) ca și a nunții fiului de împărat (Matei 22, 1–14) arată că împărăția cerurilor va fi oferită celor chemați de la „răspântiile drumurilor“, fiindcă cei chemați mai întâi au refuzat să vină... Toți trebuie să aștepte „împărăția lui Dumnezeu venind cu putere“, cu candela credinței mereu aprinsă, asemenea fecioarelor înțelepte și cu inima bună, asemenea slugii care își așteaptă stăpânul, neștiind la ce strajă a nopții va veni...

Se pune întrebarea: De ce Mântuitorul a adoptat vorbirea în pilde? Se apreciază că Domnul „a fost forțat prin lipsa de înțelegere a mulțimilor și prin reaua voință a fariseilor să-și ascundă cugetarea sub voalul acestor mici istorioare, pe care le lasă la înțelegerea ascultătorilor săi, nedesfăcându-le de învelișul lor enigmatic decât în cercul apropiaților (prietenilor) Săi“ (Joseph Huby). De fapt, „în țările răsăritene oamenii vorbesc des în pilde, căci vorbirea în pilde este atrăgătoare, caldă și plină de viață, cum este la noi vorbirea în proverbe... Prin vorbirea în pilde Mântuitorul putea să biciuiască mai lesne și mai usturător pe potrivnicii Săi și pe cei năráviți de păcate, fără ca ei să se simtă direct atinși, și deci să aibă dreptul să se ridice asupra Lui cu cuvinte grele, sau cu amenințări... Vorbind în pilde, Mântuitorul e sigur ca va fi înțeles de toți cei care pe lângă auz și văz, mai au și o inimă curată, înclinată spre Dumnezeu, iar pe ceilalți nu-i va sminti“.

Intuiția se poate face arătând mai multe tablouri cu scene care reprezintă parabolele Mântuitorului.

7. Fixarea cunoștințelor

Din cele de mai sus reținem că parabolele Mântuitorului aparținând vorbirii Sale indirecte reprezintă un gen propriu, plin de simplitate, de naturalețe, realism și neasemuită adâncime. Deși luate din mediul natural al ascultătorilor, ele redau realități tainice și veșnice, la care se referă însăși învățătura Domnului. Și cum tema predicii Sale este împărăția lui Dumnezeu, din cuprinsul parabolelor putem reține în rezumat descoperirea pe care Mântuitorul o face acestei realități spirituale. Astfel, la împărăția lui Dumnezeu sunt chemați toți oamenii, indiferent de naționalitate,

sex, rasă, sau gradul de păcătoșenie. „Cei bolnavi au nevoie de doctor“, așa că cei nedrepți și cei păcătoși sunt chemați în primul rând la leacul vindecător oferit de iubirea lui Dumnezeu. Cei care devin membrii împărăției trebuie însă să arate iubire sinceră, dezinteresată și jertfelnică față de orice om; să-și înmulțească înțelepciunea și darurile cu care i-a înzestrat Dumnezeu; să fie smeriți în fața lui Dumnezeu și plini de îndurare față de semenii aflați în lipsuri; să nu-și adune avuții prisositoare pe cale necinstită; să le folosească în mod egoist și să nu le devină robi, ci să caute mai întâi bunurile spirituale și veșnice, jertfind totul pentru dobândirea lor.

8. Aplicarea

Pentru frumusețea lor și pentru învățămintele pe care le tragem din parabolele Domnului, ele au intrat în cultul divin public, devenind pericope evanghelice duminicale, încât chiar și duminicile sunt cunoscute după numele parabolei (Duminica „semănătorului“, „a vameșului și fariseului“, „a talanților“, „a fiului risipitor“, etc.).

9. Temă pentru acasă

Se vor lectura mai multe parabole din cele rânduite de Biserică să fie citite ca pericope evanghelice, în cadrul Sfintei Liturghii.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Parabola semănătorului

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

După cum știm, tema predicii Mântuitorului este împărăția lui Dumnezeu. Ea a fost expusă sub o formă directă, fiind oferită sufletelor smerite, sau celor ce se jertfesc pentru dreptate; și

învățându-ne să o cerem și noi să vie, atunci când ne adresăm în rugăciune Părintelui ceresc. Aceeași temă a împărăției cerurilor a fost propovăduită de Mântuitorul sub o formă indirectă, prin parabolele sau pildele Sale.

Una din primele parabole rostite de Mântuitorul având ca temă împărăția lui Dumnezeu este parabola semănătorului.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Ne vom referi în cele ce urmează la parabola semănătorului, văzând textul pericopei și explicarea lui.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul pericopei după Evangheliile Sinoptice „Și le-a grăit lor multe, în pilde, zicând: iată, a ieșit semănătorul să semene sămânța sa. Și semănând el, unele au căzut lângă cale, și au venit păsările cerului și le-au mâncat. Iar altele au căzut pe pietriș, unde nu aveau pământ mult, și îndată au răsărit, pentru că nu aveau pământ adânc; și răsărind soarele s-au pălit; și neavând rădăcină s-au uscat“ (Matei 13, 3–7). „Iar altele au căzut între spini, și au crescut spinii și le-a înăbușit și n-au dat rod. Iar altele au căzut pe pământul cel bun și înălțându-se și crescând, au dat rod și au adus: una treizeci, alta șaizeci, alta o sută“ (Marcu 4, 7–8). „...Și L-au întrebat ucenicii Lui, zicând: ce înseamnă pilda aceasta? Iar El a zis... pilda aceasta însemnează: sămânța este cuvântul lui Dumnezeu; iar cea căzută lângă cale închipuiește pe cei care ascultă cuvântul, apoi vine diavolul și ia cuvântul din inima lor, ca nu cumva crezând să se mântuiască; iar cea de pe piatră închipuiește pe cei care, când aud cuvântul, cu bucurie îl primesc, dar neavând rădăcină, până la o vreme cred, dar în vreme de ispită se leapădă; iar cea căzută între spini închipuiește pe cei care au auzit cuvântul, dar umblând cu grijile și cu bogățiile și cu plăcerile vieții acesteia, se înăbușesc și nu aduc roadă; iar cea de pe pământ bun închipuiește pe aceia care, auzind cuvântul, cu inimă bună și curată îl țin și fac roadă în răbdare (Luca 8, 9–15): unul treizeci și unul șaizeci și unul o sută“ (Marcu 4, 20).

Explicarea textului În această pildă Mântuitorul raportează sămânța la pământul în care ea cade, având în vedere realitățile cunoscute de ascultătorii Săi.

Primul loc în care cade sămânța este „lângă drum“. Era firesc acest lucru, nu din cauza neglijenței semănătorului, ci a faptului

că, potrivit tradiției agricole din Țara Sfântă, mai întâi se semăna și apoi se ara. Păsările cerului din apropiere, dacă nu sunt alungate, vor mânca repede sămânța căzută pe pământul nearat, sau mai în văzul tuturor, pe cale (Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, Predici exegetice, Sibiu, 2001, p.163).

Al doilea loc în care cade sămânța este pământul pietros. E vorba de stratul foarte subțire de pământ, având un substrat stâncos. Căldura de la suprafață face ca sămânța să se transforme cu repezeală în plantă, dar aceasta neavând rădăcinile înfipte adânc în pământ, tot așa de repede va fi pălită și apoi uscată de razele necruțătoare ale soarelui torid.

A treia categorie de sol este cel încărcat cu spini. În Orient tufele de mărăcini sunt foarte prezente în mijlocul ogoarelor cu semănătură. Aceștia nu cruță sămânța ce-și cere dreptul la viață. Înainte ca planta să prindă putere, spinii se extind deasupra ei și o sufocă.

În sfârșit, cea de a patra categorie de pământ este „cel bun“, cel în care planta crește și se dezvoltă după rânduiala ei firească, și astfel dă „rod însutit“, adică randamentul maxim.

Problema centrală a parabolei nu o formează însă pământul, ci sămânța, rodirea seminței în diferite forme și categorii de pământ. Iar „sămânța este cuvântul lui Dumnezeu“ (Luca 8, 11). Semănătorul este ca în pilda neghinei, „Fiul Omului“ (Matei 13, 37).

Pentru a uni toate elementele parabolei, vom arăta interdependența dintre ele. Adică, modul în care rodește cuvântul lui Dumnezeu în diferitele forme de recepționare a lui de către sufletul omenesc. Accentul cade mai ales asupra acestuia. Mântuitorul nu pune în discuție nici iscusința semănătorului și nici calitatea seminței. În simbolismul pildei era și firesc să aibe referință la sufletul omenesc, întrucât Semănătorul este Fiul Omului, iar sămânța este Cuvântul lui Dumnezeu... Acestea sunt bune prin ele însele și nu comportă nici un fel de dificultăți.

Dar să revenim asupra analizei pe care Domnul însuși o face, privind modul concret de rodire a cuvântului lui Dumnezeu în sufletele oamenilor. Prima categorie o constituie sufletele bătătorite, dure, nereceptive la puterea și lucrarea cuvântului cel viu al lui Dumnezeu. În această categorie intră toți cei ce ascultă sau citesc cu superficialitate cuvântul. Sau cei ce văd numai arta cuvântului, nu și duhul lui. Sau cei care cercetează litera și nu duhul, sau chiar și cei care cercetează duhul, dar nu se lasă pătrunși de sfințenia lui în viața lor. Pot fi apoi chiar vestitorii cuvântului, sau chiar savanți în cercetarea lui, fără ca cuvântul

lui Dumnezeu să se adreseze în primul rând inimii pe care să o înnoiască prin rodirea lui, ci rămâne doar un exercițiu al rațiunii reci și dure, care se informează, analizează chiar, dar nu raportează la viața sa puterea de viață înnoitoare a cuvântului. Unii ca aceștia vorbesc altora despre cuvântul lui Dumnezeu, dar ei rămân în afara lui. La acerastă nerodire a cuvântului își aduce contribuția, desigur și diavolul, această pasăre de pradă care stă mereu la pândă, care „răcnește ca un leu, căutând pe care să-l apuce“(I Petru 5 – 8). „Ușor ia cuvântul din inimile lor, ca nu cumva crezând, să se mântuiască“(Luca 8, 12).

În cea de a doua categorie intră entuziaștii primitori ai Cuvântului. Zeloșii dar nestatornicii fii ai împărăției. Credința lor răsare repede, asemenea seminței de pe solul rarefiat. Dar neavând rădăcina înfiptă adânc în pământ, „la vreme de încercare se leapădă“. Entuziasmul lor de altă dată ușor este derutat și apoi se pierde. Încercările vieții sunt pentru credința lor firavă asemenea razelor ucigătoare ale soarelui dogorâtor pentru planta fără rădăcini înfipte în pământul care să-i ofere stabilitatea și umiditatea necesară.

A treia categorie o constituie sufletele dispuse să primească cuvântul, dar nu reușesc, asemenea plantei ce nu poate răzbate printre spini și buruieni. Sub numele spinilor este redată în Evanghelie triada: grijile, bogățiile și plăcerile vieții. Asemenea spinilor, acestea sufocă rodirea cuvântului, fiindcă atentează la viața și puterea lui. Grijile, bogățiile și plăcerile obsedante ale vieții reprezintă pe mamona. Iar cuvântul își pierde rodirea, fiindcă, așa cum ne-a arătat Mântuitorul cu alt prilej, sufletul nu poate sluji lui Dumnezeu și lui mamona... Părinții ascetici mereu atrag atenția că nici rugăciunea ca și comuniune a inimii cu Dumnezeu nu poate fi curată atât timp cât se află sub obsesia grijilor, bogăției și plăcerilor. Și unde rugăciunea nu este curată, nu poate rodi nici cuvântul.

Doar a patra categorie a seminței va aduce rodul cuvenit și așteptat. Din nefericire numai o pătrime din sufletele oamenilor primesc cu bucurie sfântă cuvântul și el devine roditor. Și cea de a doua categorie a primit cu mult entuziasm cuvântul, dar acesta nu a rodit. L-au primit într-adevăr dar cu zel frivol, nu cu bucuria sfântă a statorniciei. Numai prin această bucurie sfântă a statorniciei inima care primește cuvântul va fi curată și bună, iar rodirea cuvântului va fi întru răbdare, nu spontană, trecătoare și pieritoare... Cuvântul va fi astfel „viu și lucrător“(Evrei 4, 12), „duh și viață“(Ioan 6, 63). Primul lui rod va fi credința. Ea este „din auzire, iar auzirea prin cuvântul lui Dumnezeu“ (Romani

10, 17). Cei care au auzit vorbirea Sfântului Apostol Petru la Cincizecime „au primit cu dragoste cuvântul“(Fapte 2, 41) și s-au pocăit, au regretat adică păcatele de altă dată, devenind făpturi noi. Inima lor s-a curățit prin harul lui Dumnezeu. A devenit o inimă bună. Din ea nu au mai ieșit „gândurile rele, desfrânările, adulterul, uciderile, asupririle, vicleșugurile, înșelăciunea, necumpătarea, invidia, hula, trufia...“ (Marcu 7, 21–22), ci roada Duhului Sfânt spre care i-a condus cuvântul, adică: „dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, facerea de bine, credința, blândețea, cumpătarea...“ (Galateni 5, 22).

Acestea toate rodesc în răbdare, asemenea seminței care devine plantă roditoare. Așa cum există o perioadă de la semănat și până la culesul roadelor, și agricultorul o așteaptă întru răbdare, tot așa cuvântul aduce rodul duhului prin stăruința celor ce l-au primit în inimile lor. Roadele sunt însă diferite, ne arată pilda. Unii treizeci, alții șaizeci, alții o sută. Fiecare cu talantul lui. Esențial este să punem talantul în acțiune, în lucrare, pentru a putea oferi roadele, stăpânului de al cărui Cuvânt ne-am învrednicit prin harul și bunătatea Lui.

7. Fixarea cunoștințelor

Cum ne redă parabola semănătorului imaginea împărăției lui Dumnezeu? (Prin imaginea semănătorului care este Domnul Iisus Hristos. Apoi prin rodirea sau nerodirea cuvântului lui Dumnezeu în sufletul celor ce îl ascultă). În câte categorii se împarte pământul sau locul unde cade sămânța, sau cuvântul lui Dumnezeu și ce situații sufletești reprezintă? (Mai întâi sămânța semănată lângă cale reprezintă cuvântul semănat în sufletele ce nu-l înțeleg și venind diavolul, îl răpește. Apoi sămânța semănată pe pietriș, care încolțește la început, dar neputând avea rădăcină, se usucă. E vorba de necazurile și persecuțiile ce se fac pentru cuvântul lui Dumnezeu, determinându-l pe cel ce l-a primit la început cu entuziasm și mare bucurie, să renunțe la el. Iar în al treilea rând este vorba de terenul de spini care înăbușă sămânța. Acestea sunt grijile veacului, înșelăciunea bogăției și dulcețile (plăcerile) vieții acesteia (Luca 8, 14), care fac cuvântul neroditor. Numai cea de a patra categorie reprezintă pământul bun, care aduce roadă după putințele fiecăruia „întru răbdare“ (Luca 8, 15).

8. Aplicarea

Datorită frumuseții ei, această pildă constituie pericopa evanghelică a duminicii a 21-a după Rusalii. Căzând în anotimpul de toamnă, oferă și cadrul necesar înțelegerii ei mai depline. Pericopa se mai citește și cu prilejul „Tedeum“-ului de început de an la școlile de învățământ teologic, oferind în acest fel un moment de meditație asupra necesității pregătirii ogorului sufletesc pentru primirea cuvântului lui Dumnezeu și a-l face roditor.

9. Temă pentru acasă

Se va reciti pilda, urmărindu-se atent interpretarea ei.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Parabola fiului risipitor

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția trecută sau cu cunoștințele anterioare

Știm că Mântuitorul în activitatea Sa mesianică a fost adesea acuzat că se apropie și mănâncă alături de păcătoși și de vameși. Și într-adevăr, așa era. Motivul era însă simplu, și l-a repetat ori de câte ori a fost cazul, arătând că „nu au trebuință cei sănătoși de doctor, ci cei bolnavi“ (Matei 9, 12). Pentru a înțelege mai bine aceasta, cu alt prilej le-a spus mai multe pilde.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Aceasta este pilda fiului risipitor la care ne vom referi în cele ce urmează.

6. Dirijarea învățării. Comunicarea noilor cunoștințe

Textul pericopei „Și a spus: un om avea doi fii; și a zis cel mai tânar tatălui său: tată, dă-mi partea de avuție ce mi se cade. Și le-a împărțit avuția. Și nu după multe zile, adunând toate, fiul cel tânăr s-a dus într-o țară îndepărtată și acolo a risipit toată avuția sa, viețuind în desfrânări. Și cheltuind el toate, s-a făcut foamete mare în acea țară și el a început să ducă lipsă. Și mergând s-a alipit de unul din locuitorii țării aceleia și acela l-a trimis la țarinele sale să pască porcii. Și dorea să-și sature pântecele din roșcovele ce mâncau porcii, și nimeni nu-i dădea. Și venindu-și în sine a zis: câți argați ai tatălui meu sunt îndestulați de pâine, iar eu pier aici de foame! Scula-mă-voi și mă voi duce la tatăl meu și voi zice: tată, am greșit la cer și înaintea ta. Și nu sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca pe unul din argații tăi. Și sculându-se a venit la tatăl său. Și încă de departe fiind, l-a văzut pe el tatăl lui și i s-a făcut milă și alergând, a căzut pe grumazul lui și l-a sărutat. Și i-a zis fiul: tată, am greșit la cer și înaintea ta și nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Și a zis tatăl către slugile sale: aduceți haina cea dintâi și-l îmbrăcați și dați inel în mâna lui și încălțăminte în picioarele lui. Și aducând vițelul cel îngrășat, junghiindu-l și mâncând, să ne veselim; că fiul acesta mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat. Și au început să se veselească. Iar fiul cel mare era la țarină; și cum a venit și s-a apropiat de casă, a auzit cântece și jocuri. Și chemând pe una din slugi a întrebat: ce sunt acestea? Iar ea a zis: fratele tău a venit și a junghiat tatăl tău vițelul cel îngrășat, pentru că sănătos l-a primit. Și s-a mâniat acela și nu voia să intre, iar tatăl lui ieșind, îl ruga. Iar el răspunzând a zis tatălui său: tată, de atâția ani îți slujesc și niciodată porunca ta nu am călcat și mie niciodată nu mi-ai dat măcar un ied, ca să mă veselesc cu prietenii mei; iar când veni acest fiu al tău, care ți-a mâncat avuția cu desfrânatele, ai înjunghiat vițelul cel gras. Iar el a zis: fiule, tu în toată vremea ești cu mine și toate ale mele, ale tale sunt, dar se cădea să ne veselim și să ne bucurăm căci fratele tău acesta mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat“ (Luca 15, 11–32).

Explicarea textului După cum vedem, în prim planul pericopei este fiul risipitor.

Fiul risipitor, care și-a cheltuit toate bunurile cu care l-a înzestrat Dumnezeu, ajungând într-o stare umilitoare și jalnică, care duce la destrămarea propriei sale ființe. Ajuns în această

stare de moarte morală (duhovnicească) era învins de puterea diavolului, care punându-și stăpânire asupra sa, îl domină, ținându-l în cea mai de jos stare a existenței... În sufletul lui se deșteaptă totuși acel judecător care îl trezește din adormire... Iar această trezire a conștiinței îl determină să-și „vină în sine“, să privească la sine însuși, să vadă situația în care a ajuns, să o regrete sincer și profund. Și astfel în fața lui apare un luminiș salvator: casa părintească! Acolo argații o duc mai bine decît el. Obiectiv cu sine însuși, ia o hotărâre eroică: „Scula-mă-voi! Aici nu mai pot sta, fiindcă pier!“... Și s-a sculat, și a pornit pe drumul salvator al vieții și îndreptării sale. Iar tatăl îl primește cu brațele deschise și îi redă demnitatea pe care a avut-o înainte, bucurându-se nespus de mult de reîntoarcerea lui. Sufletul fratelui celui mai mare se întristează. El judecă după norma unei dreptăți rigide. Nu acceptă nici iubirea, nici iertarea. Atitudinea tatălui său îl revoltă și refuză să participe la bucuria învierii morale a fratelui său, pe care de altfel nici nu-l numește, în dialogul cu tatăl său, frate, ci „fiul tău...“.

Nu este lipsită de interes nici atitudinea fiului cel mare, a fiului ascultător de tatăl său. Vom vedea și analiza mai îndeaproape judecata lui. Din punctul lui de vedere se pare că avea dreptate când își arăta indignarea față de călduroasa primire pe care tatăl o face fiului risipitor reîntors acasă. El se plânge tatălui că nici un ied nu a tăiat pentru a se veseli cu prietenii săi, deși i-a slujit cu devotament, pe când fiul care i-a cheltuit parte din avuția sa, acum când s-a reîntors acasă prăbușit de fărădelegile săvârșite, i-a tăiat tocmai vițelul cel gras... Aceasta este dreptatea: a da fiecăruia ceea ce i se cuvine, adică după faptele sale. Și care erau faptele fiului risipitor? Ce i s-ar fi cuvenit să primească după faptele sale, pentru a împlini dreptatea? Exact ceea ce a cerut acesta: să fie angajat ca un argat. Fiul risipitor, reîntors la casa părintească, a judecat drept. Dacă l-ar fi revăzut în această calitate, desigur fiul cel mare nu s-ar fi revoltat. Poate l-ar fi compătimit. Dar părintele bun și iubitor nu a judecat după talerele balanței ținută în mână cu ochii închiși... El a judecat după iubirea lui părintească. Și aceasta îl sfătuia să nu privească balanța care să judece după dreptate, ci să-și deschidă brațele iubitoare pentru a strânge la piept și a-i da căldura sufletească, nu unui oarecare om revenit din pribegia vieții lui, ci fiului său. Tocmai lui. Nu s-a uitat la haina lui ruptă, nici la gheata lui tocită și strâmbată de drumurile bolovănoase pe care a pribegit. Nu i-a analizat nici faptele, nu a pus în discuție nici chiar reputația lui, pe care fiul i-a târât-o în mocirlă. El nu a privit în acele clipe decât pe fiul

lui, adică ființa lui însăși. Și atât. Nimic mai mult. Nu dojana îl interesa acum, ci salvarea. De aceea nu se mâhnește, ci se bucură. Dacă cumva ar fi primit știrea că fiul său se află într-o stare deplorabilă, desigur l-ar fi pus pe gânduri și cu totul alta ar fi fost judecata lui. Acum însă îl are în fața lui. Simplul fapt că s-a reîntors acasă a însemnat pentru fiu sunetul redeșteptării, iar pentru tată bucuria revederii unui mort trezit la viață.

După cum vedem, pilda, având un caracter moral, ne prezintă trei tablouri.

Primul tablou ne descrie hotărârea nesăbuită a fiului cel mic, care ieșind de sub autoritatea paternă, se pierde în propriile păcate, ajungând pe culmile disperării. Al doilea tablou prezintă căința și hotărârea lui de a reveni la casa părintească, precum și iubirea tatălui, care așteptându-l, îl primește cu bucurie. Al treilea tablou oglindește supărarea fratelui celui mai mare, ca și protestul lui împotriva iubirii arătată de tatăl său fiului risipitor reîntors la casa părintească. În acest caz, tatăl din parabolă este Dumnezeu, Părintele ceresc plin de iubire, care nu judecă, nu condamnă, nu osândește, ci așteaptă cu îndelungă răbdare ca să ierte și să primească în brațele iubirii părintești pe fiul care, deși s-a despărțit de tatăl său, apucând în lumea păcatului și a morții morale, rămâne totuși fiul lui, viață din viața lui...

S-a încercat să se dea pildei o interpretare simbolică, nu lipsită de interes, privind istoria mântuirii neamului omenesc. Se spune astfel că tatăl din parabolă este Părintele ceresc, Dumnezeu. Fiul cel rătăcit sunt neamurile care s-au abătut de la iubirea părintească și au apucat pe drumul păcatului, fapt care le-a dus într-o situație deplorabilă. Avuția pe care tatăl a dat-o fiului risipitor reprezintă darurile cu care Dumnezeu ne-a înzestrat la creație. Risipirea avuției primită de fiul cel mic reprezintă tocmai această nefructificare a darurilor cu care Dumnezeu l-a înzestrat pe om. Starea deplorabilă în care a ajuns, datorită depărtării de Dumnezeu și a risipirii darurilor cu care l-a înzestrat Creatorul reprezintă afundarea tot mai mult a omului în păcat. Străinul care îl angajează pe fiul cel pierdut, păzitor la porci, este diavolul. Fiindcă porcii sunt socotiți animale necurate, a ajunge să pázești porcii reprezintă pentru iudei cea mai de jos poziție la care poate ajunge cineva. Fiul cel mare reprezintă poporul lui Israel, fidel și apropiat de Părintele ceresc, dar în același timp invidios pe fratele său, care întorcându-se, este primit cu iubire și reconsiderat ca fiu, nu ca argat de către tatăl său bun și iubitor... Darurile cu care îl primește tatăl său, repunându-l în demnitatea de la început, reprezintă darurile Bisericii, care salvează viața oricărui păcătos

care se căiește și se hotărăște să revină la iubirea lui Dumnezeu, îndreptându-și viața.

7. Fixarea cunoștințelor

De ce fiului cel mic, plecat de la casa părintească, i se spune: „fiul risipitor“, sau „cel pierdut“? (Fiindcă plecând de la casa părintească s-a risipit, s-a pierdut pe sine însuși pe drumurile vieții, în tot felul de destrăbălări, cu tot felul de prieteni, până a ajuns în cea mai deplorabilă situație). Ce l-a determinat să revină la casa părintească? (Starea jalnică în care se afla). Ce înseamnă „venirea în sine“? (Trezirea conștiinței ca judecător al faptelor rele, urmată de hotărârea puternică de îndreptare). La ce se referă starea deplorabilă în care a ajuns fiul risipitor? (La starea de păcătoșenie a oamenilor, care nesocotesc filiația lor divină). Urmărind reîntoarcerea fiului risipitor, care sunt fazele de revenire a omului de la păcat, la dragostea Părintelui ceresc? (În primul rând, recunoașterea stării de păcătoșenie ca un rău al vieții. Aceasta este urmată de hotărârea eroică de a părăsi păcatul care ți-a creat atât de mult rău. Apoi, mărturisirea păcatelor, asemenea fiului risipitor: „tată, am greși la cer și înaintea ta...“ În sfârșit, dorința nestrămutată de a trăi viața după voia lui Dumnezeu: „primește-mă ca pe un argat al tău...“). Cum ne mărturisim noi păcatele? (Putem să le mărturisim direct lui Dumnezeu, așa cum o facem în fiecare zi când rostim Rugăciunea „Tatăl nostru“. Putem apoi să ne mărturisim păcatele în scaunul spovedaniei. Aici avem în plus dezlegarea preotului duhovnic și povățuirea lui de a ne orienta viața spre virtute și sfințenie).

8. Aplicarea

Pericopa evanghelică a fiului risipitor este rânduită a fi citită în duminica a 34-a după Rusalii. Această perioadă se numește perioada Triodului. Începând cu pericopa cuprinzând pilda vameșului și fariseului, precum și cea cu privire la pocăința lui Zacheu, alături de pericopa întoarcerii fiului risipitor, aceasta constituie o perioadă specială de pregătire duhovnicească în vederea întâmpinării Postului Paștelui. Smerenia și pocăința cu care, de acum începând, se cuvine a le cultiva mereu în viața noastră, sunt pe prim plan. Dar mai cu seamă, în Postul Sfintelor Paști, când se cuvine să ne mărturisim păcatele și să ne împărtășim

de jertfa care s-a adus de Fiul lui Dumnezeu spre iertarea păcatelor și sfințenia vieții noastre.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Pilda vameșului și fariseului

I. Pregătirea aperceptivă

Referindu-ne mai înainte la rugăciune, am văzut ca ea reprezintă darul lui Dumnezeu oferit sufletului omenesc pentru a-și putea ridica simțămintele spre cer. Rugăciunea de adresare către Dumnezeu poate fi de laudă, de mulțumire și de cerere. Ea poate fi apoi publică, când este făcută de întreaga obște a credincioșilor, precum și particulară, făcută de credinciosul aflat singur în comuniune cu Dumnezeu.

II. Anunțarea temei

Cum trebuie făcută rugăciunea spre a fi bine plăcută Părintelui ceresc, ne arată Mântuitorul în pilda vameșului și fariseului, la care ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratarea

Textul pericopei   Iată conținutul pildei: „Doi oameni s-au suit la templu să se roage, unul fariseu și altul vameș. Fariseul stând, așa se ruga în sine: Dumnezeule, îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni: răpitori, nedrepți, desfrânați, sau ca acest vameș. Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte câștig. Iar vameșul departe stând, nu vrea nici ochii să-și ridice la cer, ci își bătea pieptul, zicând: Dumnezeule, milostiv fii mie păcătosul. Zic vouă, s-a coborât acesta mai îndreptat la casa sa decât acela; căci tot cel ce se înalță pe sine, se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine, se va înălța“ (Luca 18, 10–14).

Explicarea textului   După cum vedem, parabola Mântuitorului ne prezintă doi oameni, care se roagă în mod cu totul diferit. Prezentarea sugestivă și plastică a parabolei ne ajută să înțelegem mai bine modul de a se ruga, de a-și înălța simțămintele spre cer,

a două categorii de oameni: a fariseilor, care întruchipau mândria, și a vameșilor, care cu smerenie și cu căință mărturiseau lui Dumnezeu vinovăția faptelor lor, spre a obține milostivirea și iertarea Părintelui ceresc.

Vameșii, erau agenți fiscali, care strângeau impozitul de la conaționalii lor în favorul romanilor stăpânitori. În această situație erau necinstiți, adunându-și mari profituri și în favorul lor. Pentru acest motiv, reprezentanții națiunii și poporul de rând îi priveau nu numai cu rezerve, ci și cu dispreț, ca pe unii care sunt în afara legii lui Dumnezeu, ca adevărate întruchipări ale păcatului. Când, în acele timpuri, doreai să spui despre cineva că este păcătos, îl comparai, sau îl identificai cu vameșii.

La polul opus se afla fariseul, aparținător partidului național religios, cu mult zel pentru legea și datinile străbune. Numele lor înseamnă „separați“, fiindcă pretindeau că se deosebesc complet de ceilalți oameni în împlinirea aspirațiilor poporului din care făceau parte. Dar ei împlineau legea numai în litera ei, interpretând-o mai mult după datinile oamenilor, și nu în duhul ei, în spiritul voinței lui Dumnezeu. Erau oricând gata să înfrunte, să demaște și să se ia de piept cu oricine care nu împlinea ca ei legea în literă și până în cele mai mici amănunte, ca și datinile tradiționale care o completau. Erau disprețuitori și aroganți cu mulțimile necunoscătoare ale legii, dar în același timp erau plini de mândrie, plăcându-le să fie mereu în văzul, admirația și „aplauzele“ celor din jur. Din modul în care ne apar aceste două categorii de oameni, rezulta și atitudinea lor în practicarea rugăciunii, unul din cel mai însemnat act al religiei, ca legătură sau comuniune cu Dumnezeu. Și aici am văzut tot doi poli opuși. Fariseul se comportă și în fața lui Dumnezeu cu aceeași mândrie. Dacă observăm bine, el nici nu se roagă lui Dumnezeu, ci se laudă lui Dumnezeu... În rugăciunea lui distingem două aspecte: lauda în fața lui Dumnezeu și disprețuirea celorlalți oameni, mai ales a vameșului, pe care avându-l alături îl ia și ca termen de comparație.

Pe de altă parte, vameșul avea conștiința păcătoșeniei sale. Dacă fariseul stătea în față cu ochii spre cer, pentru a-i spune lui Dumnezeu cine este el, ca și cum Dumnezeu nu ar ști, vameșul plin de căință și de sinceritate nu avea îndrăzneala nici privirea să-și ridice spre cer, fiindcă cerul era considerat „tronul lui Dumnezeu“, iar el fiind „inundat“ de păcate, apăsat de conștiința păcătoșeniei, a vinovăției, nu putea decât cu smerenie și pocăință să și le recunoască și să ceară milostivirea Părintelui ceresc. În urma rugăciunii sale, fariseul nu a primit nimic din partea lui

Dumnezeu, fiindcă, de fapt, nici nu a cerut nimic lui Dumnezeu. S-a prezentat în locul din fața al templului, spre a aduce lui Dumnezeu la cunoștință cine este el, a modului în care a împlinit el legea... Vameșul în schimb a primit îndurarea lui Dumnezeu și a plecat din templu cu sufletul curat, eliberat de păcat, prin milostivirea Părintelui ceresc, care din îndurare și din bunătate, i-a alinat tulburătorul zbucium al sufletului său.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Ne întrebăm acum: ce ne prezintă parabola „vameșului și fariseului“? (Două categorii de oameni și două moduri diferite de a se ruga lui Dumnezeu). Cum s-a rugat fariseul? (El nici nu s-a rugat, ci s-a lăudat în fața lui Dumnezeu că împlinește legea). Dar vameșul? (S-a căit plin de smerenie în fața lui Dumnezeu pentru păcatele sale. El a cerut ca milostivirea lui Dumnezeu să înlocuiască dreptatea Lui, care judecă și pedepsește pe păcătos după fapta sa). A cărui rugăciune a fost primită și răsplatită de Dumnezeu? (A celui care s-a rugat, adică a vameșului, fiindcă Dumnezeu este Părintele nostru bun și îndurător cu cei ce își recunosc vinovația faptelor și doresc să-și îndrepte viața).

V. Asocierea

Mai cunoaștem vreun caz de rugăciune smerită răsplătită cu binecuvântarea lui Dumnezeu? (Cunoaștem de pildă rugăciunea plină de smerenie și căință a unuia din cei doi tâlhari de pe Golgota, răstigniți alături de Iisus. În timp ce unul îl hulea, pe Iisus, celalalt certându-l, i-a zis: „Nu te temi de Dumnezeu, că în aceeași osândă ești? Și noi după dreptate, căci primim cele cuvenite după faptele noastre, iar Acesta nici un rău nu a făcut. Și ziceau lui Iisus: pomenește-mă, Doamne, când vei veni în împărăția Ta. Și i-a zis Iisus: Amin grăiesc ție, astăzi vei fi cu mine în rai“ (Luca 23, 39–43).

VI. Generalizarea

Din cele până aici tratate vedem că rugăciunea plăcută și bine primită lui Dumnezeu este cea smerită, fiindcă „tot cel ce se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine, se va înălța“.

VII. Aplicarea

Biserica a rânduit ca Duminica în care se citește pericopa „Vameșului și fariseului“ să marcheze începutul perioadei Triodului, ca o pregătire duhovnicească a credincioșilor spre a păși pe drumul smereniei și al căinței în marele Post al Paștelui, care va începe nu peste mult timp.

În acest sens, rugăciunea Sfântului Efrem Sirul este un model de rugăciune smerită pe care credincioșii e bine să o deprindă a o rosti cu evlavie în perioada postului, cu prilejul serviciilor divine.

Să învățăm cu toții această rugăciune: „Doamne și Stăpânul vieții mele duhul trândăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpânire și al grăirii în deșert nu mi-l da mie. Iar duhul curăției, al gândului smerit, al răbdării și al dragostei, dăruiește-l mie slugii Tale. Așa Doamne, Împărate, dăruiește-mi ca să-mi văd păcatele mele și să nu osândesc pe fratele meu că bine ești cuvântat în vecii vecilor Amin“.

Pilda celor doi datornici

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Aflându-se în Galilea, Mântuitorului învățând pe Sfinții Apostoli și mulțimile care îl împresurau, insistă asupra necesității de a adopta față de semeni totdeauna o atitudine de bunăvoință și iertare. Apostolul Petru consideră potrivit să întrebe de câte ori se cuvine să iertăm pe cel ce ne greșește. Învățații Legii spuneau că de trei ori. Apostolul însă invocă cifra 7, care era considerată a fi sfântă, și întreabă pe Învățătorul dacă de șapte ori trebuie să iertăm semenului care ne greșește. Domnul îi răspunde: „nu-ți zic până la șapte ori, ci până de 70 de ori câte șapte“. Aceasta înseamnă că iertarea noastră trebuie să fie nelimitată.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Iar pentru a înțelege aceasta, le-a spus pilda celor doi datornici, la care ne vom referi în cele ce urmează.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul pericopei „De aceea, asemănatu-s-a împărăția cerurilor omului împărat care a voit să se socotească cu slugile sale. Și, începând să se socotească cu ele, i s-a adus un datornic cu zece mii de talanți. Dar neavând el cu ce să plătească, stăpânul său a poruncit să fie vândut el și femeia și copii și pe toate câte are, ca să se plătească. Deci, căzându-i în genunchi, sluga aceea i se închina, zicând: Doamne, îngăduiește-mă și-ți voi plăti ție tot. Iar stăpânul slujii aceleia, milostivindu-se de el, i-a dat drumul și i-a iertat și datoria. Dar, ieșind sluga aceea a găsit pe unul dintre cei ce slujeau cu el și care-i datora o sută de dinari. Și punând mâna pe el, îl sugruma zicând: Plătește-mi ce ești dator. Deci căzând cel ce era slugă ca și el, îl ruga zicând: îngăduiește-mă și îți voi plăti. Iar el nu voia, ci, mergând, l-a aruncat în închisoare, până ce va plăti datoria. Iar celelalte slugi, văzând cele petrecute, s-au întristat foarte și, venind, au spus stăpânului toate cele întâmplate. Atunci, chemându-l stăpânul său, îi zice: Slugă vicleană, toată datoria aceea ți-am iertat-o, fiindcă m-ai rugat. Nu se cădea, oare, ca și tu să ai milă de cel împreună slugă cu tine, precum și eu am avut milă de tine? Și mâniindu-se stăpânul lui l-a dat pe mâna chinuitorilor, până ce-i va plăti toată datoria. Tot așa și Tatăl Meu cel ceresc vă va face vouă, dacă nu veți ierta — fiecare fratelui său — din inimile voastre (Matei 18, 23–35).

Explicarea textului După cum remarcăm în textul pericopei, e vorba de un „om-rege“ , care dorea să facă rânduială în privința datoriei pe care o aveau față de el unele din slugile sale. După concepția orientală a acelor timpuri, toți guvernatorii, miniștrii, prefecții, etc, erau numiți servitori ai regelui. Iese în evidență doar unul dintre ei, care datora foarte mult: 10000 de talanți. Potrivit legii, un astfel de datornic împreună cu familia lui (soție și copii) era vândut în târgul de sclavi rămânând în sclavie pe toată viața (Leviticul 25, 39–47). Singura lui salvare era să apeleze la mila stăpânului cerându-i îngăduința de a amâna achitarea sumei respective. Și într-adevăr, stăpânul nu a aplicat

legea dreptății, ci iubirea milostivirii. Mai mult decât a cerut sluga ajunsă la disperare, stăpânul l-a iertat de orice datorie.

Ușor putem tâlcui înțelesul iertării acordată de stăpân slugii sale datornice, dacă ne gândim că stăpânul – rege este Dumnezeu, față de care noi, prin păcatele noastre, am devenit vrednici de pedeapsă. Dar El nu ne-a pedesit după dreptate, ci ne-a iertat după mila Sa. Și ne-a acordat o iertare integrală, de toate păcatele noastre. Ne-a acordat iertarea în mod gratuit, nimic cerând în schimb de la noi, decât să fim asemenea Lui, să ne comportăm și noi cu iertare și iubire, adică să iertăm pe semenul nostru din iubire și nu să-l judecăm după dreptate. De altfel, așa ne-a învățat Mântuitorul să ne rugăm cerând Părintelui ceresc: „și ne iartă nouă greșalele noastre precum și noi iertăm greșiților noștri". Dacă noi nu vom ierta pe cei ce ne greșesc, cerem osândă din partea lui Dumnezeu, când ne rugăm să ne ierte.

Așa s-a și întâmplat, mai departe, cu sluga căreia i s-a iertat datoria. Când ea a întâlnit un împreună slujitor al ei, care îi datora mult mai puțin, a aplicat dreptatea legii până în consecințele ei cele mai dure. Acesta îi datora doar 100 de dinari, mult mai puțin decât reprezenta datoria lui ce i-a fost iertată. Un talant de argint echivala cu 43, 620 kg, iar un dinar (de argint) cu 4,5 grame. Apoi el datora 10000 de talanți, pe când datornicul lui trebuia să-i achite doar 100 de dinari. Nu i-a acceptat colegului său de slujire, ce-i era datornic, nici un argument și nu i-a acordat nici o înțelegere și nici o îngăduință. L-a aruncat în temniță până va plăti datoria. În acele timpuri, cel închis fiind supus la chinuri și torturi căuta toate mijloacele pentru a-și achita datoria, insistând pe lângă rude, prieteni sau cunoscuți ca să-l ajute. Această situație de dură împietrire în răutate din parte slugii iertate de datoria sa, nu a putut fi suportată de celelalte slugi, care văzând întâmplarea au comunicat cazul stăpânului.

Aplicând de data aceasta dreptatea în toată duritatea ei, regele revine asupra hotărârii inițiale și aplică celui pe care la început l-a iertat, exact pedeapsa pe care el însuși a aplicat-o datornicului său. În felul acesta dreptatea s-a împlinit prin aplicarea legii talionului: „ochi pentru ochi și dinte pentru dinte". Dar Dumnezeu dorește să învingă duritatea dreptății prin milă și iertare, de unde și avertismentul Mântuitorului: „Tot așa și Tatăl meu ceresc va face cu voi, dacă nu veți ierta fiecare fratelui său din toată inima". De altfel aceasta este marea noutate pe care o aduce Evanghelia lui Hristos în lume, în relațiile dintre oameni. Mila să biruiască dreptatea și iertarea să înlocuiască pedeapsa. Altfel spus, legea talionului care cerea ochi pentru ochi și dinte pentru

dinte să fie înlocuită cu legea iubirii care proclamă mila și iertarea. Mila față de cel ce ne-a nedreptățit și iertarea în locul aplicării aceleiași fapte. A răspunde cu violență la violență face ca dușmănia dintre oameni să continue mereu, a răspunde cu răzbunare și duritate la greșeala semenului este dovada cea mai convingătoare că nu ești întru nimic mai bun decât el. Cei înțelepți și generoși știu totdeauna să cedeze. Ei nu sunt însă cei slabi și învinși, ci din contră, sunt biruitorii ce fac ca să dispară norii cețoși ce întrețin dușmănia dintre oameni, în favorul razei de lumină și căldură, care îi unesc în comuniunea iubirii dintre ei.

Din cuvintele Mântuitorului mai reținem și faptul că iertarea numai atunci este deplină, numai atunci își aduce roadele așteptate, când este „din toată inima". Aceasta înseamnă că există și iertări formale, convenționale. Sunt iertări de suprafață, numai din gură, nu și din toată inima. Unii ca aceștia pot fi auziți spunând: „iert, dar nu uit". Aceasta nici nu este propriu-zis iertare, ci masca perfidă a urii clocotitoare ce așteaptă doar prilejul și clipa răzbunării.

7. Fixarea cunoștințelor

Cum s-a purtat regele față de slujitorul său care îi datora 10000 de talanți? (Cu îndurare și iertare). Dar acest slujitor față de colegul său care îi datora doar 100 de dinari? (Cu maximă duritate a aplicat legea, aruncându-l în temniță, până îi va achita datoria). Cum se cuvenea să se comporte slujitorul căruia i-a fost iertată datoria, față de datornicul său, care avea față de el o datorie incomparabil mai mică? (Se cuvenea să-l ierte, sau cel puțin să-i amâne achitarea datoriei, așa cum de altfel a cerut și el stăpânului său). Pentru împietrirea sa în răutate a meritat această slugă să i se aplice duritatea legii și a pedepsei? (A meritat, fiindcă după dreptate, „cu măsura cu care măsori, ți se va măsura" (Marcu 4, 24) și cu „judecata cu care veți judeca veți fi judecați" (Matei 7, 2). Care este îndemnul și învățătura Mântuitorului de la sfârșitul pildei? (Că dacă vrem să fim iertați de Dumnezeu, se cuvine ca și noi să iertăm greșalele semenilor noștri). Cum trebuie să fie iertarea acordată semenului? („Din toată inima" , adică totală, ceea ce înseamnă că iertarea înseamnă a uita greșeala semenului și a stabili raporturi de bună înțelegere, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic).

8. Aplicarea

Pericopa evanghelică a „celor doi datornici“ este rânduită de Biserică a fi citită la Sfânta Liturghie în Duminica a XI-a după Rusalii, spre a ne învăța că „de-ți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva asupra ta, lasă acolo darul tău înaintea altarului și mergi mai întâi de te împacă cu fratele tău și atunci venind, adu darul tău“ (Matei 5, 23–24).

Parabola despre bogatul nemilostiv și săracul Lazăr

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Vrând să arate că viața cuiva nu stă în surplusul avuțiilor sale, precum și din dorința de a îndemna pe credincioși să-și adune bunuri nepieritoare în cer, Mântuitorul, pe lângă alte pilde, a mai spus și

5. Comunicarea subiectului lecției noi

parabola despre bogatul nemilostiv și săracul Lazăr.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul pericopei „Era un om bogat care se îmbrăca în porfiră și în vison, veselindu-se în toate zilele în chip strălucit. Iar un sărac, anume Lazăr, zăcea înaintea porții lui, plin de bube, dorind să se sature din cele ce cădeau de la masa bogatului; dar și câinii venind, lingeau bubele lui. Și a murit săracul și a fost dus de către îngeri în sânul lui Avraam. A murit și bogatul și a fost înmormântat. Și în iad, ridicându-și ochii, fiind în chinuri, el a văzut de departe pe Avraam și pe Lazăr în sânul lui. Și el, strigând, a zis: Părinte Avraame, fie-ți milă de mine și trimite pe Lazăr

să-și ude vârful degetului în apă și să-mi răcorească limba, căci mă chinuiesc în această văpaie. Dar Avraam a zis: fiule, adu-ți aminte că ai primit cele bune ale tale în viața ta, și Lazăr, asemenea, pe cele rele; iar acum aici el se mângâie, iar tu te chinuiești. Și peste toate acestea, între noi și voi s-a întărit prăpastie mare, ca cei care voiesc să treacă de aici la voi să nu poată, nici de acolo să treacă la noi. Iar el a zis: Rogu-te, dar, Părinte, să-l trimiți în casa tatălui meu, căci am cinci frați, să le spună lor acestea, ca să nu vină și ei în acest loc de chin. Și a zis Avraam: Au pe Moise și pe prooroci; să asculte de ei. Iar el a zis: „Nu Părinte Avraame, ci, dacă cineva dintre morți se va duce la ei, se vor pocăi“. Și a zis Avraam: „dacă nu ascultă de Moise și de prooroci, nu vor crede nici dacă ar învia cineva dintre morți“ (Luca 16, 19–31).

Explicarea pericopei Pilda ne prezintă două personaje aflate în poziție diferită și contradictorie în fața vieții. Pe de o parte, „bogatul îmbrăcat în porfiră și vison, veselindu-se în toate zilele în chip strălucit„; iar pe de altă parte, „săracul Lazăr, plin de bube, dorind să se sature din cele ce cădeau de la masa bogatului; dar și câinii venind, lingeau bubele lui“. Doi oameni, două situații inegale hărăzite de viața de aici și de acum. Bogatul nu avea nici un merit că viața i-a dat totul, precum Lazăr nu avea nici o vină că viața l-a despuiat de sănătate și de minimul necesar al existenței. Tot atât de adevărat este și faptul că bogatul nu a ajuns în osânda veșnică fiindcă avea toate trebuințele vieții, ci fiindcă, petrecându-și viața în lux, mândrie și tot felul de destrăbălări și nedreptăți nu mai dorea să vadă pe nimeni în jurul său... Nu-l interesa viața nimănui, cu atât mai puțin a sărmanului Lazăr, care zăcea învins la periferia casei sale... Dar nici Lazăr nu a ajuns în „sânurile lui Avraam“, pentru simplul motiv că era sărac, ci fiindcă în sărăcia lui nu a vătămat pe nimeni, nu a făcut nici un rău, nimănui. Dacă viața s-ar sfârși aici, soarta ar fi foarte nedreaptă!... Bogatului i-ar fi dat totul; iar săracului, nimic. Ar fi o inegalitate strigătoare la cer!... Viața însă nu se sfârșește aici. Parabola ne arată că există o dreptate veșnică, pe măsură a răsplăti fiecăruia după faptele săvârșite în această viață.

Pe de altă parte, pericopa scoate la lumină faptul că după moartea fizică, sufletul se află în stare activă; el nu dispare odată cu trupul muritor. Bogatul aflat în osândă comunică, cerând Părintelui Avraam să i se ușureze greutatea apăsătoare a suferinței în care se zvârcolea... De aici vedem că după moartea fizică urmează judecata particulară a fiecărui suflet și repartizarea

provizorie spre binecuvântare sau osândă.

Intuiția se face arătând tabloul bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr.

7. Fixarea cunoștințelor

Ce ne prezintă pericopa evanghelică? (Contrastul izbitor între viața unui bogat și a unui sărac). Care este sfârșitul vieții acestor două personaje? (Cel bogat a ajuns în osândă, fiindcă și-a trăit viața în lux, mândrie, destrăbălări, zgârcenie, lăcomie, nedreptăți și egoism. Iar cel sărac a ajuns în fericirea veșnica fiindcă el nu a făcut rău nimănui). De aici vedem că avuția nu reprezintă un rău în sine. Totul este în funcție de modul în care este dobândită și de modul în care o folosim. Prin ea putem pierde mântuirea, dar în același timp putem transforma bunurile pieritoare în bunuri nepieritoare, ajutând pe cei nevoiași și neputincioși, făcând din ea expresia iubirii și milostivirii față de semeni, așa cum știm că au făcut mulți din sfinții Bisericii.

Ce rezultă din parabolă, există judecată particulară a sufletelor după despărțirea de trup? (Parabola scoate în evidență faptul că există această judecată, precum și faptul că sufletele se află după moarte într-o stare activă, fie de osândă, fie de fericire în comuniunea lui Dumnezeu).

8. Aplicarea

Sfânta Scriptură a luat totdeauna atitudine față de bogații lacomi și necinstiți, care și-au adunat bogăția pe nedrept și au trăit viața în desfătări de tot felul, fără a se milostivi față de cei nevoiași și neputincioși din jurul lor: „Bogaților, plângeți și vă tânguiți de necazurile ce vor să vină asupra voastră. Bogăția voastră a putrezit și hainele voastre le-au mâncat moliile. Aurul vostru și argintul vostru au ruginit și rugina lor va fi mărturie împotriva voastră... Iată, plata lucrătorilor care au secerat țarinile voastre, pe care voi ați oprit-o, strigă, și strigătele secerătorilor au intrat în urechile Domnului Savaot. V-ați desfătat pe pământ și v-ați dezmierdat... osândit-ați, omorât-ați pe cel drept...“ (Iacob 5, 1-7).

La slujba Litiei din cadrul Vecerniei se cântă: „Bogații au sărăcit și au flămânzit, iar cei ce-L caută pe Domnul nu se vor lipsi de tot binele“. Să-I cântăm și noi cu toții.

9. Temă pentru acasă

Să învățăm această cântare bisericească.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Parabola nunții fiului de împărat

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Având ca temă a învățăturii Sale împărăția lui Dumnezeu, Mântuitorul o predică atât într-o formă directă, cât și în una indirectă, prin parabole sau pilde. În câte feluri le putem împărți? (În trei feluri: dogmatice, morale și eshatologice, privind a doua Sa venire). În cateheza precedentă ne-am referit la una din pildele eshatologice, anume la pilda talanților și am văzut că fiecare din noi va trebui să dea socoteală asupra modului în care a înmulțit darurile date de Dumnezeu.

5. Comunicarea subiectului lecței noi

Ne vom referi în cele ce urmează la o altă pildă eshatologică și anume la pilda nunții fiului de împărat.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul pericopei „Și răspunzând, Iisus le-a vorbit iarăși în parabole zicând: Asemănatu-s-a împărăția cerurilor omului împărat care i-a făcut nuntă fiului său. Și și-a trimis slujitorii să-i cheme la nuntă pe cei poftiți, dar ei n-au vrut să vină. Din nou a trimis alți slujitori, zicând: Spuneți-le celor chemați: Iată mi-am pregătit ospățul; juncii mei și cele îngrășate s-au junghiat și toate sunt gata. Veniți la nuntă! Dar ei, fără să țină seama, s-au dus unul la țarina sa, altul la neguțătoria lui; iar ceilalți punând mâna pe slujitorii săi, i-au batjocorit și i-au omorât. Și

auzind împăratul acela, s-a mâniat; și trimițându-și oștile, i-au nimicit pe ucigașii aceia, și cetății lor i-au pus foc. Atunci a zis către slujitorii săi: Nunta este gata, dar cei poftiți n-au fost vrednici. Mergeți dar la răspântiile drumurilor și pe câți îi veți găsi, chemați-i la nuntă. Și ieșind slujitorii aceia la răspântii, i-au chemat pe toți câți i-au găsit, și răi, și buni, și s-a umplut casa nunții cu oaspeți. Iar împăratul, intrând să-și vadă oaspeții, a văzut acolo un om care nu era îmbrăcat în haină de nuntă și i-a zis: Prietene, cum de ai intrat aici fără să ai haină de nuntă? El însă a tăcut. Atunci împăratul a zis către slujitori: Legați-l de picioare și de mâini și aruncați-l în întunericul cel mai de afară! Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților. Că mulți sunt chemați, dar puțini aleși.“ (Matei 22, 1–14).

Explicarea textului Prin neasemuita ei simplitate și adâncime, pilda „nunții fiului de împărat“ se aseamănă foarte mult cu pilda celor chemați la cină (Luca 14, 16–24). Asemănătoare ca tematică și ca mesaj, doar că această pildă prezintă unele particularități specifice.

După cum vedem, în pildă e vorba de un împărat care a făcut nuntă fiului său. După cum era obiceiul locului, celor invitați la nuntă de două ori li se făcea poftirea să vină. Dar aceștia nu numai că au refuzat, invocând diverse motive, dar au batjocorit și chiar au ucis slugile ce le-au făcut invitația la nuntă. Văzând această atitudine de dură sălbăticie, tulburându-se, împăratul a trimis oștile sale ca să nimicească pe cei ucigași, iar cetății lor să-i dea foc... Din nou slugile sunt trimise la răspântiile drumurilor să adune pe toți cei întâlniți, fără nici o deosebire, fie buni, fie răi, pentru a umple sala de nuntă. Constatând că sala e plină, împăratul întâlnește acolo un oaspete ce nu avea haină de nuntă. Era un obicei în acele timpuri, moștenit de la perși, ca cei care participă la nunțile împărătești să treacă pe la garderoba regală să se curățească și îmbrăcând haina de cinste, să fie vrednic de invitația ce i s-a făcut. Oaspetele fără haina de nuntă, nu numai că a fost dat afară, dar a fost și aspru pedepsit, pentru că prin necuviincioasa sa prezentare, a sfidat de-a dreptul strălucirea nunții.

Ușor ne dăm seama că e vorba de o nuntă simbolică, raportată la împărăția lui Dumnezeu. Tocmai acesta este și motivul pildei: „împărăția lui Dumnezeu s-a asemănat omului împărat care a făcut nuntă fiului său“. Împăratul este Dumnezeu Tatăl, fiul de împărat este Iisus Hristos. El a venit să întemeieze Biserica Sa, adică poporul lui Dumnezeu. Dar cei chemați să se constituie ca

Biserică a lui Dumnezeu, nu numai că au refuzat, dar chiar au batjocorit și ucis pe slugile stăpânului, adică pe profeții și pe drepții trimiși de Dumnezeu ca să-i cheme spre a se împărtăși de bunătățile duhovnicești pe care împărăția lui Dumnezeu le oferă membrilor ei. Cei de la răspântii, buni și răi, sunt neamurile chemate să formeze Biserica lui Dumnezeu. Cei ce vor deveni fii ai împărăției sunt buni și răi. Dar pentru a se putea împărtăși de bunătățile duhovnicești ale împărăției, ei trebuie neapărat să treacă pe la garderoba împăratului, spre a se curăți și îmbrăca haina pe măsura strălucirii nunții la care participă. Aceasta înseamnă că cei chemați numai atunci se vor putea împărtăși de darurile împărăției, dacă în prealabil își vor schimba haina ruptă și murdară de mulțimea păcatelor și patimilor. Haina de nuntă este haina spălată în lacrimile pocăinței și înmiresmată cu harul iubirii lui Dumnezeu. Numai cei ce îmbracă această haină pot participa la ospățul mântuirii. Deși la început au fost chemați atât buni cât și răi, se cuvine ca toți să se înveșmânteze cu haina strălucitoare a vieții lui Hristos (Galateni 3,27), potrivit pătrunzătoarei viziuni biblice: „...Aceștia sunt cei ce vin din strâmtorarea cea mare și și-au spălat veșmintele și le-au făcut albe în sângele Mielului. Pentru aceea sunt înaintea tronului lui Dumnezeu și slujesc ziua și noaptea în templul lui“ (Apocalipsa 7, 14–15). Din nefericire însă nu toți vor reuși să fie astfel, de unde și concluzia că „mulți sunt chemați dar puțini aleși“.

7. Fixarea cunoștințelor

Cine este împăratul care a făcut nuntă fiului său? (Dumnezeu Tatăl). Dar fiul? (Iisus Hristos, Mântuitorul lumii). Cine au fost primii chemați, care au refuzat invocând diverse motive? (Poporul ales, pe care anume l-a pregătit Dumnezeu, dându-i Legea Sa și arătându-i prin prooroci dreptatea Sa și adresându-i făgăduințele mesianice). Cine au fost chemați „de la răspântii“ să devină fii ai împărăției? (Celelalte neamuri, care nu au cunoscut Legea lui Dumnezeu. De aceea au fost între ei unii buni, datorită legii morale naturale înscrisă în sufletul lor; iar alții au fost răi, datorită păcatului care le-a întinat sufletul). De ce au fost chemați la nunta fiului de împărat, adică la împărăția lui Dumnezeu să se împărtășească de darurile Sale și cei buni și cei răi? (Fiindcă Fiul lui Dumnezeu a venit în lume pentru toți oamenii, indiferent de neam, de sex, de origine socială, sau chiar de starea morală. De fapt, dacă Mântuitorul a venit ca să restabilească chipul lui Dumnezeu întinat de păcat, ne explicăm foarte ușor că „cei

bolnavi au nevoie de doctor, nu cei sănătoși“). Pot oamenii participa oricum la nunta fiului de împărat? (Nu pot participa oricum, ci trebuie să aibă haină de nuntă). Ce înseamnă aceasta? (Că cei ce sunt chemați să devină fii ai împărăției lui Dumnezeu, trebuie să se îmbrace în „haina regală“ a vieții lui Hristos și apoi să se împărtășească de darurile Lui duhovnicești).

8. Aplicarea

Această pericopă evanghelică se citește în duminica a XIV-a după Rusalii și ne duce cu gândul la frumoasa cântare bisericească pătrunsă de un adânc duh al smereniei și pocăinței: „Cămara Ta, Mântuitorul meu, o văd împodobită și îmbrăcăminte nu am ca să intru într-însa. Luminează-mi haina sufletului meu dătătoare de lumină și mă mântuiește“.

9. Temă pentru acasă

Se va învăța această cântare.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Pilda talanților

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predată anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Cum împărțim pildele Mântuitorului? (Unele din pildele Mântuitorului au un caracter dogmatic, altele au un caracter moral, iar altele un caracter eshatologic). Ce se înțelege prin caracterul eshatologic? (Acest aspect vizează a doua Sa venire). Știm noi când va fi parusia Domnului? (Nu știm. Dar El ne îndeamnă să fim totdeauna pregătiți pentru acest mare eveniment). Cum ne învață? (Prin pilde, oferindu-ne exemple pozitive și negative).

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Vom trata despre una din pildele cu caracter eshatologic, și anume pilda talanților, urmărind responsabilitatea noastră față de înmulțirea darurilor cu care ne-a înzestrat Dumnezeu.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul pericopei   Împărăția cerurilor „este asemenea unui om care, plecând departe și-a chemat slugile și le-a încredințat avuția sa: unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, altuia unul, fiecăruia după puterea lui, și a plecat. Îndată plecând cel ce primise cinci talanți, a lucrat cu ei și a câștigat alți cinci talanți. De asemenea, și cel cu doi a câștigat încă doi. Iar cel care primise un talant s-a dus, a săpat în pământ și a ascuns argintul stăpânului său. Și după multă vreme a venit și stăpânul acelor slugi și s-a socotit cu ele. Și apropiindu-se cel care primise cinci talanți, a adus alți cinci talanți, zicând: Doamne, cinci talanți mi-ai dat; iată alți cinci talanți am câștigat cu ei. Zisu-i-a stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău. Apropiindu-se și cel care primise doi talanți, a zis: Doamne, doi talanți mi-ai dat; iată alți doi talanți am câștigat cu ei. Zisu-i-a stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău. Apropiindu-se apoi și cel care primise un talant, a zis: Doamne, te-am știut că ești om aspru, care seceri unde n-ai semănat și aduni de unde n-ai răspândit și, temându-mă, m-am dus de am ascuns talantul tău în pământ; iată, ai ce este al tău. Și răspunzând stăpânul său, i-a zis: Slugă vicleană și leneșă, știai că secer unde n-am semănat și adun de unde n-am răspândit? Se cuvenea deci să dai argintul meu la zarafi și eu, venind, aș fi luat ceea ce este al meu cu dobândă. Așadar, luați de la el talantul și dați-l celui care are zece talanți. Că tot celui ce are i se va da și-i va prisosi, iar de la cel ce nu are se va lua și ceea ce i se pare că are. Iar pe sluga cea netrebnică aruncați-o în întunericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților“ (Matei 25, 14–30).

Explicarea textului   Pilda talanților alături de pilda iconomului necredincios și a celor zece fecioare este o parabolă cu caracter eshatologic, privind a doua venire a Domnului, care nimeni nu știe când va fi, de aceea toți trebuie să o aștepte cu priveghere, cu atenție, cu luare aminte, ca pe un eveniment de care depinde

destinul veșnic al fiecăruia. În aceste pilde, personajele au fost răsplătite fiecare după modul în care au privegheat.

Referitor la tâlcul pildei, ușor ne putem da seama că Stăpânul care a plecat și se va reîntoarce este însuși Hristos–Domnul. Slugile cărora le-a încredințat talanții să-i înmulțească suntem noi, oamenii. Răsplata sau osânda o vom primi în funcție de modul în care am reușit să fructificăm darurile cu care ne-a înzestrat Dumnezeu.

Adâncind înțelesul pildei, vedem că e vorba de talanți. Încă din secolul VII în.Hs. talanții au fost folosiți ca monede. Puteau fi de aur sau de argint și aveau valoare foarte mare. Cel de aur cântărea 49,07 kg, iar cel de argint 43,62 kg.

Încă de la început se cuvine să precizăm că talanții nu sunt ai noștri. Sunt primiți de la Dumnezeu. Sunt ai Lui. Noi avem datoria de a-i înmulți, adică de a înmulți darurile lui Dumnezeu. Numai înmulțind darurile Sale pentru El putem participa la viața Sa, ne putem adică împărtăși de viața Lui. Faptul că dumnezeu ne-a dat darurile ne obligă să-L recunoaștem pe El ca Stăpânul și Părintele vieții noastre, să recunoaștem că tot ceea ce avem bun în noi este de la El. De aceea putea întreba Apostolul: „Ce ai ce n-ai primit, iar dacă ai primit de ce te lauzi ca și cum nu ai fi primit?“ (I Corinteni 4, 7). De aceea se cuvine să primim darurile ca ale Sale și să le înmulțim ca pentru El, așa cum spunem când îi aducem mulțumirea și lauda noastră pentru jertfa lui Hristos care se oferă Tatălui ca preț de răscumpărare pentru păcatele noastre: „Ale Tale dintru ale Tale, Ție aducem de toate și pentru toate“...

Mai departe, pilda ne arată că nu toți au primit un număr egal de talanți, adică de daruri pe care trebuia să le înmulțească în favoarea Stăpânului. Aceasta înseamnă că fiecare om se face responsabil de faptele sale și de consecințele lor în fața lui Dumnezeu.

Cele două slugi bune au primit răsplata veșnică pentru faptele lor. Discuția se poartă în jurul slugii care nu a înmulțit talanții. Aceea este numită „leneșă și vicleană“. E numită leneșă fiindcă nu a lucrat cu talantul încredințat ei. E vorba de acea lenevie duhovnicească pe care o putem vedea cu ușurință și în viața noastră. Mulți au primit darurile iubirii lui Dumnezeu, dar se lenevesc în a le transforma în fapte. Spusese Mântuitorul mai înainte că „nu cel ce zice Doamne! Doamne! va intra în împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu care este în ceruri“ (Matei 7, 21). Pe de altă parte, Domnul a avertizat chiar, spre a lua noi aminte că „împărăția lui Dumnezeu se ia cu asalt și numai

cei ce se silesc o vor răpi“ (Matei 11, 12). Ușor putem identifica pe slugile din pildă cu acei creștini care nu fructifică roadele credinței pe care Dumnezeu le-a dăruit-o în suflet. Și astfel credința lor lâncezește și apoi moare.

Sluga este numită apoi și „vicleană“, fiindcă voia să-şi înșele Stăpânul, deși îl cunoștea ca pe un „om dur care secera unde nu a semănat și adună de unde nu a împrăștiat“. În leneveala ei spirituală, sluga este mai mult proastă decât vicleană. Dacă ar fi avut mintea vicleană s-ar fi descurcat, încredințând talantul la cămătari, ca să lucreze cu el, înmulțindu-l.

Concluzia parabolei este că „celui ce are i se va da și-i va prisosi, iar de la cel ce nu are, și ceea ce are i se va lua“. Nu e aici nici un fel de nedreptate, fiindcă datoria fiecăruia este de a fi râvnitor cu darul cât de mic primit. Cu cât râvna e mai mare, cu atât și răsplata va fi mai mare. De fapt darurile se înmulțesc numai dacă le punem în acțiune. Dacă ele lâncezesc în sufletul nostru, datorită leneviei duhovnicești, se vor diminua din ce în ce mai mult ca putere de acțiune. De aici vedem că Dumnezeu ajută numai celor ce se străduiesc și ei. Aceasta este marea lecție a vieții pe care este bine să o avem totdeauna ca o regulă de viață. Prin strădania noastră dovedim și noi că dorim ca darurile lui Dumnezeu să ne fie înmulțite. La indiferența și nepăsarea noastră nici Dumnezeu nu intervine, fiindcă omul este ființă liberă și responsabilă de faptele sale. Frumos sună un proverb românesc: „Dumnezeu ajută, dar nu bagă în traistă“. Aceasta este voia lui Dumnezeu, ca și noi să ne aducem aportul la desăvârșirea vieții duhovnicești, dar în același timp și la buna prosperitate a vieții, în general.

7. Fixarea cunoştinţelor

Ce sunt talanții? (Darurile lui Dumnezeu date fiecărui om). Ce atitudine se cuvine să avem noi față de darurile cu care ne-a înzestrat Dumnezeu? (Să le înmulțim continuu punându-le în slujba lui Dumnezeu). De ce să le înmulțim? (Fiindcă numai înmulțindu-le ne vom desăvârși viața duhovnicească). De ce să le punem în slujba lui Dumnezeu? (Fiindcă El ni le-a dat și tot El va cerceta cum le-am înmulțit). Ce înseamnă aceasta? (Că noi suntem responsabili în fața lui Dumnezeu de felul cum înmulțim darurile Sale). Cum s-au comportat slugile din pildă? (Două din ele au înmulțit talanții, iar una nu). Care a fost atitudinea Stăpânului? (Pe cele două slugi care au înmulțit talanții le-a răsplătit cu o veșnică bucurie, iar pe sluga leneșă și vicleană care

nu a înmulțit talanții a pedepsit-o cu asprime). Care este concluzia Mântuitorului? (Că pe cei ce înmulțesc prin strădania lor darurile lui Dumnezeu, Părintele ceresc îi ajută ca mai mult să dobândească). Ce vedem de aici? (Că Dumnezeu ajută numai pe aceia care se străduiesc, și pedepsește lenea fizică și lenevia duhovnicească).

În concluzie, putem spune că prin pilda talanților Mântuitorul ne dă următoarele învățături:

–Darurile pe care le avem sunt de la Dumnezeu.

–Omul le primește ca ființă liberă și responsabilă.

–Avem datoria să le înmulțim.

–De strădania noastră depinde binecuvântarea lui Dumnezeu sau osânda veșnică.

8. Aplicarea

Faptul că Dumnezeu ne oferă mântuirea în dar, în urma Jertfei și Învierii Domnului ne obligă și pe noi la acțiunea stăruitoare și neîntreruptă de a „lucra cu frică și cu cutremur la mântuirea noastră“ (Filipeni 2, 12), în lupta cu ispitele și cu greutățile de tot felul. Vom avea însă totdeauna încrederea și nădejdea că în lupta noastră Dumnezeu nu ne va părăsi iar la sfârșit ne va da „cununa vieții pe care a pregătit-o celor ce-L iubesc pe El“ (Iacob 1, 12; II Timotei 3, 4).

9. Temă pentru acasă

Se vor memoriza următoarele texte scripturistice: „Fericit este cel ce priveghează și păstrează veșmintele sale, ca să nu umble gol și să se vadă mușchii lui“ (Apocalipsa 16, 15); „Privegheați și vă rugați ca să nu intrați în ispită“ (Matei 26, 41).

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Minunile Mântuitorului

I. Pregătirea aperceptivă

Venind să mântuiască lumea de păcat și să restabilească chipul lui Dumnezeu în om, Mântuitorul a săvârșit fapte ieșite de comun, care confirmând dumnezeirea Sa, depășesc posibilitatea noastră de înțelegere, și de aceea le numim minuni.

II. Anunțarea temei

Ne vom referi în cele ce urmează la minunile săvârșite de Mântuitorul.

III. Tratarea

1. Felurile minunilor

a) Minuni săvârșite asupra naturii și firii înconjurătoare (Ex. potolirea furtunii pe mare, uscarea smochinului neroditor, prefacerea apei în vin la nunta din Cana Galileii, etc.).

b) Minuni săvârșite asupra omului (Ex. deschiderea ochilor orbilor, scoaterea demonilor, învieri din morți, vindecări de boli etc.).

c) Minuni săvârșite asupra Sa Însuși (Ex. Schimbarea la față, umblarea pe mare, învierea și înălțarea la cer).

2. Împrejurările în care au fost săvârșite minunile

Putem spune că ele au fost săvârșite oricând și oriunde; în zile de sabat, în sinagogi, în case particulare, pe mări învolburate, sau chiar în cimitire. Oricând și oriunde a întâlnit suferințe și necazuri, Iisus le-a transformat în bucurie și împlinire.

3. Modul în care au fost săvârșite minunile

a) Majoritatea au fost săvârșite prin cuvânt.

b) Prin iertarea păcatelor (Ex. vindecarea paraliticului din Capernaum).

c) Prin simpla atingere de Mântuitorul (Ex. vindecarea femeii cu scurgere de sânge).

d) Altele prin folosirea materiei din creația lui Dumnezeu (Ex. vindecarea cu tină a orbului din naștere, sau vindecările cu untdelemn poruncite Sfinților Apostoli să le săvârșească. Vezi: Marcu 6, 13).

4. Caracterul minunilor

a) Minunile nu au un caracter spectacular, ci reprezintă revărsarea iubirii și îndurării dumnezeiești asupra firii căzută și chinuită de păcat (Că minunile lui Iisus nu au un caracter spectacular, rezultă și din refuzul Lui de a face minuni la cererea expresă a lui Irod Antipa la judecată, sau a fariseilor care cereau semn ca să creadă în El).

b) Minunile au un caracter discret (Aproape toți care beneficiau de îndurarea Sa minunată primeau îndemnul ca: „Nimeni să nu știe“.

c) Minunile reprezintă efectul credinței celor ce beneficiază de ele și chezășia comuniunii lor duhovnicești cu Iisus (Ex. sutașul, femeia cananeancă, Iair, etc.).

d) Minunile vizează totdeauna viața (buna ei desfășurare), ca și restabilirea chipului lui Dumnezeu în om (Ex. învierea fiului văduvei din Nain, învierea lui Lazăr, a fiicei lui Iair, ca și vindecările demonizaților).

e) Minunile au un caracter sfințitor și mântuitor (De pildă, celor ce și-au astâmpărat foamea cu pâinile înmulțite în pustie, le-a promis pâinea veșnică din care hrănindu-se nu vor mai flămânzi, altora le-a tămăduit odată cu trupul și sufletul, iar altora le-a transformat viața păcătoasă într-o viață de sfințenie).

5. Scopul minunilor

a) De a crede Sfinții Apostoli în dumnezeirea lui Iisus, că El este Mesia.

b) De a restabili chipul lui Dumnezeu alterat de păcat și a-l repune pe om în demnitatea avută la creație.

c) De a naște credința și iubirea față de Dumnezeu.

6. Numărul minunilor este foarte mare, necunoscut și neprecizat „Și multe alte minuni a făcut Iisus...“ (Ioan 20, 30).

7. Sub aspect critic mulți contestă posibilitatea minunilor și necesitatea lor, spunând că ele ar contrazice legile firești date de Dumnezeu. Această afirmație nu are însă temei, întrucât prin minuni tocmai că se restabilește firea căzută. Ele nu contrazic legile firii, ci le pun în funcționalitatea lor normală.

Se contestă apoi minunea în ea însăși, spunându-se că Iisus a vindecat prin forme parapsihologice. Nimeni nu contestă existența fenomenelor parapsihologice, Iisus însă nu le-a folosit.

El a folosit puterea Sa dumnezeiască. De pildă, cine poate da vedere orbilor, viață morților, vindecare leproșilor, etc., prin sugestie, autosugestie, hipnoză...?

IV. Recapitularea – Aprecierea

Se vor recapitula amintitele aspecte legate de minunile Mântuitorului, precum: felurile minunilor, împrejurările și modul în care au fost săvârșite; caracterul, scopul și numărul minunilor, ca și respingerea obiecțiunilor aduse minunilor Mântuitorului.

V. Asocierea

Au existat minuni și în Vechiul Testament ca mijloace de descoperire a lui Dumnezeu. De asemenea și Sfinții Apostoli au făcut minuni. Erau apoi în Biserica primară ca haruri speciale ale Duhului Sfânt, având ca scop „zidirea Trupului lui Hristos“. Din nefericire au existat și minuni false. Acestea sunt mai mult acte spectaculare ale unor pretinși profeți, oameni necinstiți, care au creat neînțelegeri, dezbinări și câștig fără muncă; și de care Mântuitorul ne spune să ne ferim.

Fiind pornite din iubirea față de întreaga creație, cea mai mare minune rămâne dragostea lui Dumnezeu arătată în Jertfa mântuitoare a Fiului Său.

VI. Generalizarea

Minunile Mântuitorului reprezintă fapte ale puterii și ale iubirii dumnezeiești, având menirea să restabilească trupește și sufletește firea omului căzut în păcat, repunându-l în demnitatea creației originare.

VII. Aplicarea

Minunea e strâns legată de viața duhovnicească a credincioșilor, în sensul că viața lor duhovnicească odrăslește și se dezvoltă din izvorul minunilor care stau la baza creștinismului: întruparea, răstignirea, învierea, înălțarea Fiului lui Dumnezeu la cer și pogorârea Duhului Sfânt în viața Bisericii spre a sfinții pe credincioși prin harul Sfintelor Taine.

Multe din minunile săvârșite de Mântuitorul le sunt făcute cunoscute credincioșilor de către Biserică prin pericopele duminicale de la Sfânta Liturghie, ca și cu prilejul oficierii Sfintelor Taine și Ierurgii.

Se face apel la minuni și în textele unor rugăciuni speciale de cerere pentru bolnavi, fie în rugăciunea publică a Sfintei Liturghii, sau a Tainei Maslului, fie în rugăciunile particulare. Iar cu prilejul citirii Acatistului Domnului, credincioșii iau cunoștință și despre minunile săvârșite de Mântuitorul.

Minunea prefacerii apei în vin la nunta din Cana

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

La ce vârstă și-a început Mântuitorul activitatea publică? (La vârsta de 30 de ani, fiindcă numai la această vârstă la cei vechi era cineva ascultat și urmat). Care au fost evenimentele care au marcat începutul activității Sale? (Botezul de la Ioan în Iordan, postul în pustie, alegerea Sfinților Apostoli, precum și...

5. Comunicarea subiectului lecției noi

...participarea împreună cu Apostolii și Mama Sa la nunta din Cana Galileii, unde a făcut cea dintâi minune, ca să creadă ucenicii în El.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul pericopei   Se va citi textul pericopei evanghelice de la Ioan 2, 1–11.

Explicarea textului   După cum vedem, Iisus a participat la nunta din Cana Galileii alături de Mama Sa (care a fost invitată la nuntă, probabil de vreo rudenie sau cunoștință apropiată). Dreptul Iosif nu apare și nici nu va mai apărea în paginile Sfintei Evanghelii. Se crede că a murit. Sfânta Fecioară păstra în sufletul ei taina întrupării Fiului lui Dumnezeu, de aceea se încrede în puterea lui Iisus de a preface apa în vin, spunând slujitorilor să-I dea

ascultare. Se pare însă ca dialogul dintre Iisus și Mama Sa ar avea o notă de duritate, El nespunându-i „mamă“, ci „femeie“. Numai în aparență!... În fond este vorba de faptul că Mama Sa îl recunoaște ca Mesia. Așa se și explică faptul că tocmai în acest dialog Iisus îi spune Mamei Sale că încă nu a venit ceasul Său, adică nu a sosit încă timpul proclamării Sale publice ca Mesia. În această calitate, El își are originea veșnică, fiind născut din veci din Tatăl. Aceasta înseamnă că El nu este numai Fiul Mariei, ci în primul rând și mai presus de orice, este Fiul Tatălui, Fiul lui Dumnezeu.

Prin participarea lui Iisus la ospățul de nuntă și prin minunea prefacerii apei în vin, dovedește modul foarte natural și cu totul uman în care Mesia își va desfășura activitatea, participând atât la durerile, cât și la bucuriile oamenilor, fiind mereu alături de ei. Nu va refuza nici în alte împrejurări să participe la mesele oferite în cinstea Sa, atât din partea fariseilor, cât și a vameșilor și păcătoșilor. Chiar dacă îi va atrage acuza că „manâncă și bea cu vameșii și cu păcătoșii“. „Cei bolnavi au nevoie de doctor, nu cei sănătoși“, le va răspunde, și astfel vrăjmașii Săi nu au mai putut avea nici un fel de replică...

Cu prilejul participării Sale la nunta din Cana Galileii, mai remarcăm și faptul că prefăcând apa în vin spre a fi spre bucuria oamenilor, Domnul Iisus demonstrează că „toată făptura lui Dumnezeu este bună și nimic nu este de lepădat, dacă se ia cu mulțumire, căci se sfințește prin cuvântul lui Dumnezeu și rugăciune“ (I Timotei 4, 4–5). Aceasta înseamnă, după sugestiva expresie a unui Sfânt Părinte, că „băutura este de la Dumnezeu, dar beția este de la diavolul“, sau după cuvântul psalmistului, că „vinul veselește inima omului“, dar păcatul o tulbură, aducând patima și declinul ființei omenești.

Această minune, ca și alte minuni ce vor urma, au avut ca scop să ofere posibilitatea de a „crede ucenicii în El“ și s-a reușit cu toată discreția. Nici organizatorul ospățului de nuntă, după ce a „gustat vinul, nu știa de unde este“ și reproșează mirelui că a lăsat vinul cel mai bun pe urmă... Dar nici mirele, nici mireasa, și nimeni din reprezentanții de seamă ai nunții nu știau cine a prefăcut apa în vin... Numai slugile, cărora Sfânta Fecioară le poruncise să facă orice le va spune Fiul ei (Ioan 2, 5), cunoșteau cine este Autorul minunii. Tot în legătură cu prefacerea apei în vin, ne întrebăm: în ce fel de vase a prefăcut Domnul apa în vin? Evanghelia ne spune că „erau de piatră puse pentru curățirea iudeilor“, știut fiind că iudeii se spălau până la cot înainte și după masă (Marcu 7, 1–5). Deci, acestea erau vase de necinste.

Ce putem deduce din toate acestea? Pe de o parte, discreția minunii săvârșite de Iisus, lipsa ei de popularitate și spectacol pentru mulțime. Scopul ei era să creadă ucenicii că El este Mesia. Și atât! Apoi, faptul ca vasele erau de necinste, iar Iisus umplându-le cu vin, le face de cinste, iar din toată asistența numai slujitorilor, adică celor mai de jos dintre oameni, li s-a descoperit dumnezeirea lui Iisus, demonstrează pe de o parte că, cele neluate în seamă (necinstite) ale lumii, El le face de mare valoare; iar pe de altă parte, că toți oamenii sunt în mod egal fiii lui Dumnezeu, fără nici o deosebire. Prin aceasta este combătută concepția reprezentanților oficiali ai poporului, care considerându-se privilegiați în fața lui Dumnezeu, priveau... în mîndria și trufia lor, cu aroganță spre cei smeriți, desconsiderându-i...

În altă ordine de idei, putem reține faptul că s-a dat, de către unii Sfinți Părinți, nunții din Cana Galileii și o interpretare alegorică, aprecindu-se că mirele este Hristos, mireasa este neamul omenesc, vinul care s-a terminat este legea veche, iar vinul cel nou este legea Evangheliei. Organizatorul nunții reprezintă pe slujitorii Domnului.

Intuiția se va face prezentând tabloul participării Domnului la nunta din Cana Galileii.

7. Fixarea cunoștințelor

Cu cine a luat Mântuitorul parte la nunta din Cana Galileii? (Alături de Mama Sa și de primii Săi Apostoli). Cu ce scop? (Spre a crede ucenicii că El este Mesia, în urma minunii pe care-o va săvârși). Cum le-a arătat aceasta? (Săvârșind minunea prefacerii apei în vin). Putem spune că participând la nunta din Cana Galileii, Domnul a binecuvântat nunta ca Sfântă Taină? (Putem spune că și acesta a fost scopul participării Domnului la această nuntă). După numirea ce i se dă, câte aspecte poate avea actul legăturii dintre bărbat și femeie, care duce la întemeierea familiei? (Putem distinge trei aspecte: cel de căsătorie, ca act legal și social al întemeierii familiei, cel de nuntă, ca ospăț al bucuriei, și cel de cununie, ca Sfântă Taină, „în Hristos și în Biserică“ (Efeseni 5, 32) prin care se împărtășește harul divin spre binecuvântarea iubirii dintre soți pe toată viața).

8. Aplicarea

Această pericopă evanghelică a fost rânduită de Biserică să fie citită cu prilejul săvârșirii Tainei Sfintei Cununii.

Se vor cânta cântecele de la oficierea acestei Sfinte Taine: „Isaia dănțuiește...“, „Sfinților Mucenici...“, „Mărire Ție Hristoase, Dumnezeule...“.

9. Temă pentru acasă

Se vor învăța aceste cântări bisericești.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Înmulțirea pâinilor în pustie

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

În câte părți se împart minunile săvârșite de Mântuitorul? (Se împart în trei:

–minuni săvârșite asupra oamenilor ca tot atâtea acte de binefacere menite să le alunge suferințele trupești și sufletești;

–minuni săvârșite asupra Sa, precum Schimbarea la față și înălțarea la cer;

–minuni săvârșite asupra naturii (sau a firii înconjurătoare). Din această ultimă categorie ne-am referit la minunea prefacerii apei în vin la nunta din Cana Galileii.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Vom vedea acum o altă minune săvârșită asupra firii înconjurătoare, și anume înmulțirea pâinii în pustie.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul pericopei – după cele patru Evanghelii „Iar Iisus auzind S-a dus cu corabia dincolo de marea Galileii, în părțile Tiberiadei, în loc pustiu aproape de cetatea numită Betsaida. Dar aflând mulțimile au venit după El, din cetăți, pe jos. Și ieșind a

văzut mulțime mare și I s-a făcut milă de ei, căci erau ca niște oi fără păstor și a vindecat pe bolnavii lor. Iar când s-a făcut seară ucenicii au venit la El și au zis: locul este pustiu și vremea iată, a trecut, deci dă drumul mulțimilor ca să se ducă în sate să-și cumpere mâncare. Iisus însă le-a răspuns: n-au trebuință să se ducă; dați-le voi să mănânce. Iar Andrei a zis: este aici un băiat care are cinci pâini și doi pești. Iar El a zis: aduceți-mi-le aici. Și El le-a poruncit să-i așeze pe toți cete, cete pe iarbă verde. Și luând cele cinci pâini și cei doi pești și privind la cer, a binecuvântat și frângând a dat ucenicilor pâinile, iar ucenicii mulțimilor. Și au mâncat toți și s-au săturat și au strâns rămășițele de fărâmituri, fiind douăsprezece coșuri pline. Iar cei ce mâncaseră erau ca la cinci mii de bărbați, afară de femei și copii. Și era aproape Paștile, sărbătoarea iudeilor".

După relatarea Sfântului evanghelist Matei este vorba de două înmulțiri, minuni săvârșite de Mântuitorul la date diferite, în loc diferit și în împrejurări diferite.

Să vedem însă descrierea minunilor, privind în același timp harta de mai jos.

Uciderea mișelească a Sfântului Ioan Botezătorul l-a determinat pe Mântuitorul să se îndrepte către ținuturile lui Irod Filip (fratele lui Irod Antipa). Îmbarcându-se într-o corabie, S-a îndreptat spre țărmul de N–E al lacului Ghenizareth. Apoi coboară în pustiu, nu departe de Betsaida Iulia. Aici a hotărât Domnul să petreacă cu Sfinții Apostoli în rugăciune. Retragerea Sa nu a rămas însă neobservată. Mulți veniseră din Galileea, iar alții erau dintre cei ce plecaseră spre Ierusalim să sărbătorească Paștile. Faptul că minunea a fost săvârșită înainte de Paști, rezultă și din precizarea făcută de Sfântul Matei că Domnul a poruncit ca mulțimile să se așeze pe iarbă. Este știut faptul că în acele ținuturi iarba crește numai primăvara, adică înainte de Paști, fiindcă datorită căldurii, după sărbătoare iarba se usucă și locul rămâne pustiu. Se consideră că ar fi vorba de Paștile anului 29 d.Hs. (782 ab. U.c.).

Primind la el mulțimile, le-a vorbit atât de pătrunzător despre împărăția lui Dumnezeu încât ei au uitat complet de grijile vieții, de scopul ei și nu le mai era nici foame. Fascinați de cuvintele Domnului nu s-ar mai fi despărțit de El niciodată. Apostolii însă, sensibilizați de lăsarea serii, au cerut Învățătorului să lase mulțimile să plece, mai ales că fiind locul pustiu nu au nici ce mânca. „Dați-le voi să mănânce!" este porunca Domnului. Nu aveau însă decât cinci pâini și doi pești. Erau cinci pâini de orz,

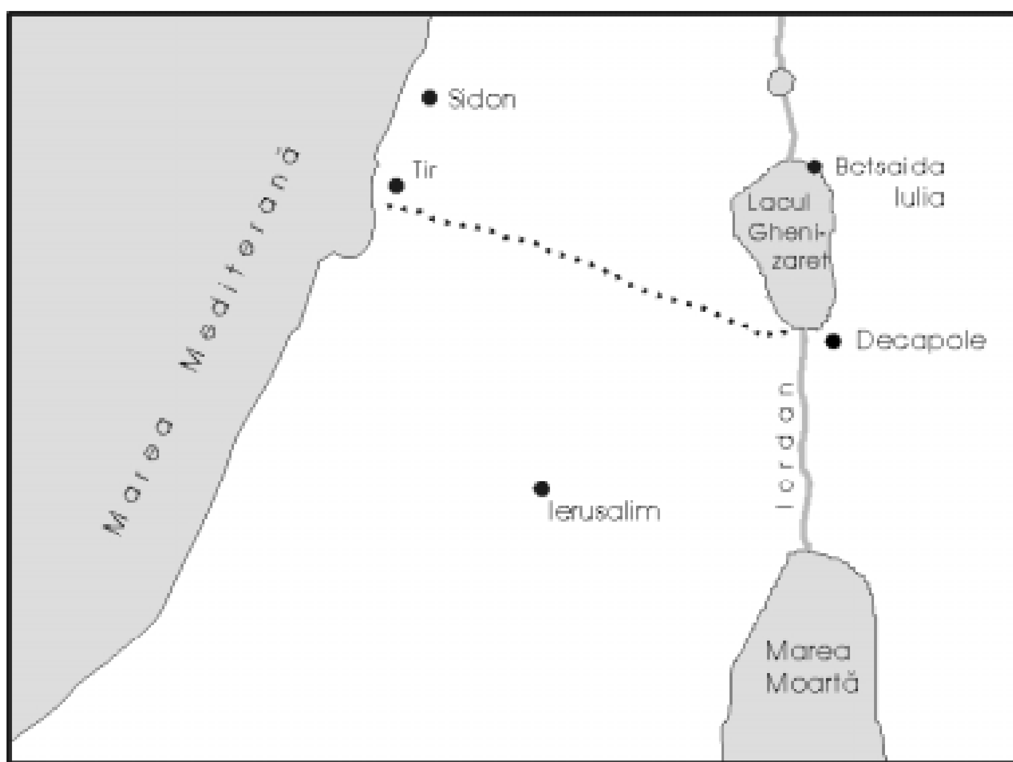
adică, cinci turte, aparținând unui băiat din mulțime. El le-a oferit cu plăcere la cererea apostolilor. Poruncind mulțimilor să se așeze, bărbații s-au rânduit în cete de 50 și 100 de persoane. Femeile și copiii nu erau luați în numărătoăre fiindcă ei nu puteau sta alături de bărbați...

Luând pâinile și privind la cer, le-a binecuvântat, săvârșind marea minune a înmulțirii lor.

Și dându-le mulțimii toți s-au săturat. Atunci Domnul poruncește ucenicilor: „adunați fărâmiturile ce au rămas, ca să nu se piardă ceva“. Fiecare Apostol a luat căte un coș și astfel au umplut 12 coșuri cu fărâmituri. Coșurile erau de răchită și fiecare aveau capacitatea de 10 litri.

Sfântul Evanghelist Matei (15, 32–39) relatează că Mântuitorul a mai săvârșit o astfel de minune într-o altă împrejurare și cu mici deosebiri. De data aceasta Mântuitorul s-a întors din ținuturile Tirului și ale Sidonului și stabilindu-se dincolo de Iordan, în ținutul Decapole a săvârșit minunea înmulțirii pâinilor. Spre deosebire de prima înmulțire, când poporul s-a așezat pe iarba verde, de data aceasta mulțimea s-a așezat pe pământul gol, fără iarbă. Probabil această minune a avut loc aproape de sărbătoarea Cincizecimii, fiindcă și cu acest prilej lumea mergea la templul din Ierusalim. De data aceasta mulțimea a rămas lângă Mântuitorul trei zile: „Milă-mi este de mulțime — spune domnul Apostolilor — că iată trei zile sunt de când așteaptă lângă mine și n-au ce să mănânce, și nu voiesc să le dau drumul flămânzi, ca să nu se istovească pe cale“ (Matei 155, 32). Apoi, în această a doua înmulțire a pâinilor, sunt numai șapte pâini și pești (fără a se preciza numărul acestora), iar cei ce au mâncat și s-au săturat erau ca la patru mii de bărbați, afară de femei și de copii. După ce au mâncat s-au strâns șapte coșuri de fărâmituri nu douăsprezece coșuri cum a fost la prima înmulțire a pâinii. După această a doua înmulțire a pâinilor, „Iisus a intrat în corabie și a trecut în ținutul Magdala“ (Matei 15, 39). Cu prilejul primei înmulțiri a pâinilor, după ce a slobozit mulțimile „s-a suit la munte să se roage și făcându-se seară era acolo singur“ (Matei 14, 23).

Din cele până aici tratate vedem că minunea înmulțirii pâinilor scoate în evidență puterea dumnezeiască a lui Iisus. Apoi, binecuvântarea și rugăciunea înainte de săvârșirea minunii demonstrează că Fiul lui Dumnezeu întrupat are o atitudine pozitivă față de firea înconjurătoare și fățá de bunurile materiale, „pentru că toată făptura lui Dumnezeu este bună și nimic nu este de lepădat, dacă se ia cu mulțumire, căci se sfințește prin

Cuvântul lui Dumnezeu și prin rugăciune" (I Timotei 4, 4–5). Că „nimic nu este de lepădat" și că toată făptura lui Dumnezeu este bună, o dovedește și faptul că Domnul nu a lăsat să se piardă nimic din „pâinea cea de toate zilele", ci din spirit de economie a poruncit să se adune fărâmiturile, ca „nimic să nu se piardă" (Ioan 6, 12).

Tot pozitivă este prin această minune și atitudinea Mântuitorului față de oameni. Toate cele întâmplate s-au făcut pentru ei, pentru a nu simți ei foamea, pentru a nu cădea în neputință. Mila față de neputința omenească L-a determinat pe Mântuitorul să săvârșească această minune. El a văzut poporul aflându-se, asemenea oilor rătăcite, lipsite de păstorul care să le poarte de grijă. Moise a săturat mulțimile în pustie, salvându-le viața. La fel profetul Elisei cu douăzeci de pâini de orz și cu puțin grâu a săturat o sută de oameni și a mai rămas (IV Regi 4, 42–44). Poporul nu a mai avut asemeni păstori buni. Și spun profeții că dumnezeu va pedepsi pe păstorii răi, și că El însuși se va face păstorul oilor Sale (Iezechiel 34, 11). Iar această profeție s-a împlinit în persoana lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Păstorul cel bun.

7. Fixarea cunoștințelor

Ce ne arată nouă minunea înmulțirii pâinilor? (Ne arată puterea dumnezeiască a lui Iisus și mila lui față de poporul care urmându-L, a rămas fără hrană). Câte înmulțiri a pâinilor a săvârșit Domnul Hristos? (Două). Care sunt deosebirile dintre ele? (Prima înmulțire a pâinilor a avut loc înainte de Paști, a doua după Paști, probabil înainte de Cincizecime. Cu prilejul primei înmulțiri era vorba de cinci pâini și doi pești, pe care le oferise un copil din mulțime, iar cu prilejul celei de-a doua înmulțiri, s-au adunat șapte pâini și pești, fără a se preciza numărul. Numărul celor care au mâncat la prima înmulțire a fost cinci mii de bărbați, iar la cea de-a doua, doar patru mii. La prima înmulțire a pâinilor s-au adunat douăsprezece coșuri de fărâmituri, la a doua doar șapte. După slobozirea mulțimii, Iisus S-a retras la munte să se roage în primul caz, iar după a doua înmulțire a pâinii, Iisus S-a urcat în corabie trecând în ținutul Magdala). Ce ne arată minunea înmulțirii pâinilor? (Ne arată în primul rând puterea dumnezeiască a lui Iisus. Apoi, iubirea Sa față de oameni, față de slăbiciunile și neputințele lor. Această minune scoate apoi în evidență atitudinea pozitivă a Mântuitorului față de pâinea noastră cea de toate zilele, care se „sfințește prin Cuvântul lui Dumnezeu și prin rugăciune“. În sfârșit, minunea demonstrează că Iisus este „păstorul cel bun al oilor Sale. Iar păstorul bun sufletul își pune pentru oile Sale“ (Ioan 10, 11–16). Tot astfel, Iisus Hristos rămâne peste veacuri pâinea duhovnicească care se coboară din cer spre a fi hrană lumii spre viața veșnică.

8. Aplicarea

Binecuvântarea celor cinci pâini și doi pești a intrat în cultul Bisericii, mai precis în formele de binecuvântare a agapelor creștine: „Stăpâne Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, cela ce ai săturat mulțimea în pustie cu cinci pâini și doi pești, Însuți binecuvintează hrana aceasta ce se aduce spre pomenirea celor vii și celor morți. Că Tu ești Stăpânul nostru și Ție slavă înălțăm...“.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Iisus umblând pe mare

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

După minunea înmulțirii pâinilor, mulțimea a rămas deosebit de impresionată, și în entuziasm comun au declarat că Iisus este proorocul cel pe care îl așteptau; că timpul mesianic a sosit. „Și vroiau să vină și să-l ia cu sila ca să-l facă rege“ (Iona 6, 14–15). Domnul și-a dat seama că mulțimea dorea ca Mesia să le asigure bunul trai al vieții pământene, de aici și de acum. Atât au înțeles ei din minunea înmulțirii pâinilor. Nici Apostolii nu au înțeles nimic din sensul duhovnicesc al minunii, fiindcă „inima le era împietrită“ (Marcu 6, 52). Pentru a nu se uni cu mulțimea în acțiunea comună de a-l declara pe Iisus rege, și a provoca o eventuală intervenție armată a romanilor cuceritori, Domnul „îi silește pe Apostoli“ să se urce în corabie și să treacă de cealaltă parte a lacului Ghenizaret, urmând ca El, să mai zăbovească în mijlocul mulțimii, spre a le arăta oamenilor sensul adevărat al mesianității Sale.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Acum va avea loc minunea mergerii lui Iisus pe mare, la care ne vom referi în cele ce urmează.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul pericopei „Și când s-a făcut seară (Ioan 6, 16), îndată a silit Iisus pe ucenicii lui să intre în corabie și să meargă înaintea Sa, de cealaltă parte, la Betsaida (Marcu 6, 45). Și intrând în corabie mergeau dincolo de mare la Capernaum“ (Ioan 6, 17). Și slobozind mulțimile s-a suit la munte să se roage deosebi, și făcându-se seară a rămas acolo singur. Iar corabia era în mijlocul mării, învăluindu-se în valuri. „Și El fiind singur pe țărm, i-a văzut că se chinuiesc vâslind, căci le era vântul împotrivă. Și către a patra strajă a nopții a venit la ei, umblând pe mare, și vrea să treacă pe lângă ei“ (Marcu 6, 47–48). „Deci venind ei ca la 25 sau 30 de stadii, au văzut pe Iisus umblând pe mare și

apropiindu-se de corabie ei s-au înfricoșat“ (Ioan 6, 20), zicând că este nălucă și de frică au strigat, „căci l-au văzut toți și s-au tulburat“ (Marcu 6, 50). Dar Iisus îndată le-a grăit zicând: „îndrăzniți, Eu sunt, nu vă temeți. Iar Petru răspunzând, a zis: Doamne, dacă ești Tu, poruncește-mi să vin la Tine pe apă. Iar El i-a zis: vino. Și coborându-se Petru din corabie, umbla pe mare ca să meargă la Iisus. Dar văzând vântul tare s-a înfricoșat și a început a se afunda, a strigat zicând: Doamne scapă-mă. Și îndată Iisus întinzând mâna, l-a apucat și i-a zis: puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit? „Și s-a suit la ei în corabie și a încetat vântul. Și ei erau uimiți în sine peste măsură și se minunau, căci nu pricepuseră nimic de la (minunea înmulțirii) pâinilor, fiindcă inima lor era împietrită“ (Marcu 6, 52). Iar cei ce erau în corabie venind, i s-au închinat zicând: cu adevărat ești Fiul lui Dumnezeu“.

Tâlcuirea textului După cum relatează Sfintele Evanghelii, Apostolii Domnului se îmbarcă pentru a traversa lacul Ghenizaret, sau Marea Tiberiadei, după numele împăratului Tiberius, care își avea aici o reședință de vară. Aflându-se la 208 m sub nivelul Mării Mediterane, Ghenizaretul, era un lac așezat într-un fund de căldare, împrejmuit de dealuri și având în apropiere un pământ fertil, cultivat astăzi cu plantații întinse de pomi fructiferi, oferind roade bogate de lămâi, banane și portocale. Lacul avea 20 km lungime și 10 km lățime, fiind bogat în apă, iar zona fiind deschisă, vântul îl agita determinând valuri mari în timp de furtună. Nu era prima confruntare pe viață și pe moarte a Apostolilor cu talazurile înfuriate ale Tiberiadei, care în condiții de soare și de liniște, constituia pentru pescari o bogată sursă de pește. Sfintele Evanghelii ne arată că Iisus Domnul a mai potolit și cu alt prilej furia valurilor care amenințau viața Apostolilor (Matei 8, 23-27). Aceeași întâmplare dramatică se repetă, însă în alte împrejurări și cu alte elemente.

Am văzut din relatarea Sfintelor Evanghelii că Apostolii îmbarcați porniră pe valurile apei de cu seara. Era după apusul soarelui cam pe la ora 18. În condiții normale traversarea locului se făcea în 2-3 ore. În relatarea Sfintelor Evanghelii apare însă o nepotrivire în legătură cu locul de destinație. Un evanghelist spune că trebuiau să ajungă la Capernaum, altul că la Betsaida Galileii. În fond nu este nici o nepotrivire, fiindcă mai întâi trebuia să debarci în Capernaum, iar de aici până la Betsaida, de unde erau originari Simon Petru, Andrei și Filip, distanța era foarte mică.

Apariția furtunii pe lac cu talazurile spumegânde izbeau corabia din toate părțile, împiedicând-o să înainteze. Timpul trecea pe nesimțite, încât intraseră în a patra strajă a nopții. Evreii au luat de la romani, din timpul lui Pompei (64–63 în. Hs), împărțirea nopții în patru străji de câte trei ore. În timpurile mai vechi, evreii numărau trei străji: straja de seară, de noapte și de dimineață. După romani cele 12 ore ale nopții erau împărțite în 4 străji, fiecare strajă având trei ore. Corabia Apostolilor, în luptă cu furia valurilor, nu reușea să înainteze spre destinație, încât straja a patra îi prinse chiar în mijlocul lacului. Straja a patra era între orele 3-6 dimineața. O noapte întreagă, ne spune Evanghelia, nu au mers mai mult de 25-30 de stadii, adică cam 5 km, jumătate de drum. și cu toate acestea șansa lor de a ajunge la mal este foarte nesigură...

Domnul, care la început stătea pe țărm, neavând corabie, se folosește de puterea Sa dumnezeiască și merge pe mare ca pe uscat. Ajungând la locul în care Apostolii se luptau cu valurile furioase ale mării dezlănțuite, deși la început dorea să treacă pe lângă ei, pentru a ajunge la țărm, totuși nu-i putea lăsa în părăsire. Zărindu-l printre valurile spumegânde, nu-l recunosc și înspăimântați tot mai mult, consideră că este nălucă. Tulburarea lor se amplifică mai mult, gândindu-se că năluca le prevestește moartea... Dar tocmai în aceste clipe, când văd spulberată orice șansă de salvare, o voce venită parcă dintr-o altă lume, îi încurajează, asigurându-i că valurile care-i amenințau cu pieirea nu le va mai putea face nici un rău, că pe deasupra lor se află tocmai El, Domnul și Salvatorul lor. Apostolii au auzit doar vocea ce li se adresa. Nu au putut vedea în întunericul nopții și persoana Lui. De aceea, pentru a avea mai multă siguranță, Apostolul Petru îi cere Domnului să meargă și el pe mare. O cere însă condiționat: „Dacă ești tu...“. Nu avea siguranță deplină. Cerea neapărat proba... De aceea, când Domnul îl cheamă alături de El, truditul corăbier epuizat și obsedat de vuietul sinistru al vântului, cade copleșit sub furia lor. În disperarea morții însă s-ar fi prins de orice firicel de pai. Aceasta este psihologia generală a tuturor celor care își văd moartea prin înnec. Instinctul disperat al vieții îi obligă să încerce orice soluție. Iar soluția lui Petru era Domnul!... Lui i se adresează în deznădejdea pierii sale, spunând parcă în oftatul profund al inimii: „acum fă Domne totul, eu nu mai pot nimic!“... Salvându-l, învățătorul mustră cu blândețe puținătatea credinței Apostolului. Iar când Domnul împreună cu Apostolul pe care îl ținea de mână se urcă în corabie, furtuna se liniștește și corabia ajunge cu bine la mal. Apostolii rămân însă

uluiți văzând această minune. Cu o zi înainte au avut prilejul să asiste la minunea înmulțirii pâinilor. Dar atunci nu au înțeles nimic, „fiindcă inima lor a fost împietrită“. Nu au avut nici un fel de reacție și de sensibilitate la tot ceea ce pe alții i-a copleșit. Era parcă necesară această minune pentru ei, ca să simtă „pe pielea lor“ și să vadă cum Dumnezeu lucrează la viața lor. Abia acum s-au proșternut la picioarele lui Iisus, ca însuși în fața lui Dumnezeu, mărturisind că Cel ce i-a scos din iadul talazurilor morții este „Fiul lui Dumnezeu“. Împietrirea inimii lor de altă dată s-a risipit atunci când lumina Duhului le-a arătat că învățătorul lor, pe care mulțimea voia să-l facă rege pământesc, este Fiul lui Dumnezeu, a cărui împărăție spirituală și veșnică este cu totul alta decât cea pe care vroiau ei să o întronizeze în vremelnicia acestei lumi. Același Duh îi va lumina ceva mai târziu, la Cezarea lui Filip, credința lui Petru, când mărturisește în numele Apostolilor că Iisus este „Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu“ (Matei 16, 16–17). Această iluminare a Duhului prin care a mărturisit cu credință puternică dumnezeirea lui Iisus, va compensa puținătatea credinței lui, ca rezultat al firii sale slabe în confruntarea pe viață și pe moarte, o noapte întreagă, cu talazurile înfuriate și neiertătoare ale lacului Ghenizaret...

7. Fixarea cunoștințelor

Când a avut loc minunea umblării Domnului pe mare? (După minunea înmulțirii pâinilor). În ce categorie de minuni se încadrează acestea? (În minuni asupra naturii). De ce Apostolul Petru a căzut victimă furiei valurilor? (Datorită credinței sale îndoielnice). De ce Apostolii au rămas uimiți când au văzut minunea opririi furtunii, când Domnul a intrat în corabia lor? (Fiindcă, deși au văzut minunea înmulțirii pâinilor, inima lor a rămas împietrită). Acum însă au simțit „pe pielea lor“ minunea salvatoare). Cum au mărturisit ei că Iisus este Fiul lui Dumnezeu? (Proșternându-se la pământ cu multă evlavie, ca în rugăciunile adresate lui Dumnezeu). Cine le-a întărit lor credința ca să facă această mărturisire? (Ei nu ar fi putut face această mărturisire cu puterile firii lor slabe, ci cu puterea Duhului Sfânt, care le-a luminat sufletul).

8. Aplicarea

Întâmplarea din noaptea zbuciumată pe care au trăit-o Sfinții Apostoli în luptă cu furtuna dezlănțuită de pe lacul Ghenizaret o

trăim și noi, fiindcă viața nu ne oferă numai zile luminoase, ci și nopți întunecate, cu căderi, amenințări și deznădejdi... Dar niciodată să nu ne pierdem credința, fiindcă Domnul ne-a asigurat că „nu ne va lăsa, nici nu ne va părăsi“ (Evrei 13, 5), „că va fi cu noi până la sfârșitul veacurilor“ (Matei 28, 20), și „totdeauna să îndrăznim, că El a biruit lumea“ (Ioan 16, 33). Sunt vrednice de reținut versurile unui poet creștin, care ne îndeamnă să nu ne pierdem niciodată credința: „Nu ești învins cât timp credința / Nu ți-ai schimbat și nu s-a stins, / Credința iarăși te ridică, / Poți fi căzut, dar nu învins“ (Traian Dorz).

Minunea vindecării celor zece leproși

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Este cunoscut faptul că locuitorii Țării Sfinte aveau obligația să meargă de Paști la Ierusalim, la cetatea sfântă a lui David unde strălucea și Casa Domnului. Samarinenii nu făceau însă acest drum. Ei și-au construit un alt templu pe muntele Garizim. Dușmănia dintre ei datează din 722 în. Hs. când, după solia asiriană s-a considerat că samarinenii au împrumutat multe din practicile religioase ale acestora, încât s-au abătut de la credința și datinile străbune. Se tratau reciproc nu numai cu rezervă și indiferență, ci și cu dușmănie. Când un locuitor din Galileea dorea să meargă în Iudeea, ocolea prin Pereea, deși drumul cel mai scurt era prin Samaria. Evitau orice fel de legătură și contact. Într-o astfel de situație se afla și Mântuitorul, în drum spre Ierusalim, unde mergea pentru a sărbători acolo Paștile. Era ultimul Paște pe pământ. Se afla în fața jertfei Sale mântuitoare. Aflându-se într-un sat dintre Galileea și Samaria este întâmpinat de zece leproși care-i cereau vindecarea.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Vom vedea în continuare minunea vindecării celor 10 leproși, precum și urmările ce au avut loc cu acest prilej.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul pericopei „...intrând într-un sat, L-au întâmpinat zece bărbați leproși care au stat departe. Și ei și-au ridicat glasul zicând: Iisuse, Învățătorule, miluiește-ne! Și văzându-i, El le-a zis: Mergeți și arătați-vă preoților. Și a fost că-n timp ce ei mergeau, s-au curățit. Iar unul din ei, văzând că s-a vindecat, s-a întors slăvindu-L cu glas mare pe Dumnezeu. Și a căzut la picioarele Lui, cu fața la pământ, mulțumindu-I. Și acela era samarinean. Și răspunzând Iisus, a zis: Oare nu zece s-au curățit? Cei nouă unde sunt? Nu s-a găsit să se întoarcă să-I dea slavă lui Dumnezeu decât numai acesta, care e de alt neam? Și i-a zis: Scoală-te și du-te; credința ta te-a mântuit“ (Luca 17, 12–19).

Explicarea textului: Înainte de a vedea importanța minunii, se cuvine să luăm la cunoștință despre lepră ca boală dezastruos de grea. Este boală de piele care se extinde pe tot corpul sub forma unor umflături, care se prefac în răni. Bolnavul se descompunea, căzându-i unghiile și degetele, iar nasul și urechile i se uscau. În cele din urmă leprosul murea în chinuri groaznice. Fiind boală contagioasă s-au luat măsuri de apărare. „Cel ce are această boală era ținut cu hainele sfâșiate, cu capul descoperit, învelit până la buze, și strigând: necurat! necurat! Aflat sub dominația bolii, leproșii trăiau în izolare, undeva în afara cetății...“ (Leviticul 13, 45–46). Există și lepra albă, manifestată prin plăgi albe insensibile. Aceasta era necontagioasă și vindecabilă. Lepra tuberculoasă nu era însă vindecabilă. Dacă se întâmpla ca unul dintre ei să se curățească, trebuia să se arate preotului spre a aduce jertfă de curăție, și pentru a fi declarat sănătos, putând să-și trăiască viața în comuniunea semenilor săi (Leviticul cap. 14). De aici vedem că lepra la evrei era socotită nu numai o boală trupescă ci și o boală sufletească, consecință a păcatului. Pentru acest motiv erau prevăzute ritualurile de curăție.

În desnădejdea și suferința lor cei zece leproși care L-au întâmpinat pe Mântuitorul s-au unit uitând de deosebirea lor etnică. Boala, suferința și necazul i-a înfrățit pe oameni mai mult decât i-a despărțit învrăjbirea de neam.

Cerând îndurarea lui Iisus, Domnul nu le cere nici credință și nici nu întreprinde cu ei un dialog. Le acordă vindecarea, declarându-i apți să conviețuiască în comunitate, alături de semenii lor.

Exista concepția potrivit căreia lepra fiind o boală atât de grea, numai Dumnezeu poate aduce vindecarea. Când Neeman, conducătorul oștirii regelui Siriei, este trimis cu scrisori către regele lui Israel, acesta indignat exclamă: „Au doară eu sunt Dumnezeu ca să omor și să fac viu?". Iar Dumnezeu a vindecat lepra lui Neeman prin proorocul Elisei... (IV Regi 5, 1–15). Așa ne explicăm faptul că numai unul din cei zece vindecați „s-a întors cu glas mare slăvind pe Dumnezeu și a căzut cu fața la picioarele lui Iisus, mulțumindu-I". Și-a dat seama samarineanul lepros de altă dată că Iisus este Dumnezeu, fiindcă numai Dumnezeu poate vindeca lepra. Și I-a mulțumit cu recunoștință. De fapt Mântuitorul însuși a acționat ca Dumnezeu, și într-un alt caz în care a vindecat de lepră: „...Și odată, când era într-una din cetăți, iată un om era plin de lepră și văzând pe Iisus a căzut pe fața sa și s-a rugat Lui, zicând Lui: Doamne, de vei vrea poți să mă curățești. Și întinzând Iisus mâna, s-a atins de el zicând: Voiesc. Curățește-te. Și îndată lepra s-a dus de la el..." (Luca 5, 12–14).

Revenind însă la cei zece leproși, ne apare izbitoarea întrebare pusă de Iisus–Dumnezeu samarineanului recunoscător: „Dar cei nouă unde sunt?".

Iată și aspectul moral al vindecării celor zece leproși: recunoștința. Cei vindecați au fost zece. Dar numai unul vine să mulțumescă lui Dumnezeu pentru salvarea lui. Și acesta era samarinean. Aceasta înseamnă că binefacerea și recunoștința trebuie să întreacă nu numai ura dintre neamuri, ci și indiferența și uitarea. Vedem la tot pasul oameni care pentru diferite nevoi cer cu insistență ajutorul semenului său, și chiar promit solemn recunoștința. Dar după ce își împlinesc dorința, uită prea repede de binefăcătorul lor. Pe drept cuvânt putea spune poetul Șt. O. Iosif, deplângând cu amar lipsa de recunoștință dintre oameni: „Recunoștința este o floare scumpă, / Ce tainică în inimi înflorește; / Dar unii o sădesc doar ca s-o rupă. / Se miră apoi că biata, veștejește".

Facerea de bine este mai mult legată de ingratitudine atunci când este lovită cu ostilitate. În loc de recunoștință, binefacerea este urmată de multe ori de dușmănie și ură. Așa se cunoaște faptul că slăbănogul de la Vitezda, vindecat de Iisus după 38 de ani de suferință, în loc să-I mulțumească, îl arată Iudeilor

prigonitori care vroiau să-L omoare pe Iisus că făcea vindecări sâmbăta (Ioan 5, 15–16).

Dar mai devreme sau mai târziu viața se răzbună asupra nelegiuirilor omenești; de aceea ne spune un proverb că „nu e bine să dai cu piatra în fântâna care ți-a dat apă...“.

7. Fixarea cunoștințelor

Cum a vindecat Mântuitorul pe cei zece leproși? (I-a vindecat prin cuvânt). Au recunoscut ei puterea lui Dumnezeu înainte de a fi vindecați? (Ei știau că lepra este o boală atât de grea, încât numai Dumnezeu o poate vindeca). De ce Iisus nu le-a cerut proba credinței, ca în cele mai multe cazuri? (Din adresarea lor și-a dat seama că posedă credință. De fapt după ce samarineanul vindecat îi mulțumește lui Iisus, Domnul îi spune: „mergi în pace, credința ta te-a mântuit“). Care este aspectul moral al acestei minuni? (Pe de o parte recunoștința samarineanului față de marea binefacere primită, iar pe de altă parte, lipsa de recunoștință, sau ingratitudinea celor nouă, care prea repede au uitat de Binefăcătorul lor). Raportând pe 1 la 9, ce putem conchide cu privire la viața noastră comunitară? (Disproporția existentă în relațiile dintre oameni privind binefacerea și recunoștința).

8. Aplicarea

Urmând exemplul de recunoștință al samarineanului vindecat de lepră, se cuvine să arătăm și noi recunoștință tuturor binefăcătorilor noștri.

În primul rând lui Dumnezeu, fiindcă „toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, pogorându-se de la Părintele luminilor“ (Iacob 1, 17).

În al doilea rând față de părinții noștri trupești care veghează permanent la viața noastră. Porunca dumnezeiască ne îndeamnă în acest sens: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie ție bine și să trăiești mulți ani pe pământ“.

În al treilea rând dascălilor care ne luminează mintea și ne deschid un drum în viață. La fel, cinstitelor fețe bisericești care se roagă pentru noi și veghează la mântuirea noastră. La aceasta ne îndeamnă și porunca a III-a bisericească.

Vom fi agreați de toți oamenii dacă pentru orice binefacere ce ni s-a făcut sau pentru orice serviciu, fie el cât de mic, vom ști să spunem „mulțumesc“. Prin aceasta vom cultiva bunele noastre

simțăminte, grație faptului că vom duce în societate o viață civilizată.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Vindecarea slăbănogului de la Vitezda

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Luând trup omenesc, Mântuitorul a trăit printre oameni asemenea lor, hrănindu-se ca ei, îmbrăcându-se ca ei, locuind în aceleași case, muncind alături de ei, respectând bunele lor obiceiuri, sau corectând pe cele care nu sunt după voia lui Dumnezeu.

Și cum de paști se adunau din toate părțile la templul din Ierusalim, spre a aduce cinstire lui Dumnezeu, Mântuitorul a fost și El alături de ei. În toate împrejurările și cu toate ocaziile nu i-a scăpat Domnului nici o situație de a-i învăța pe oameni voia lui Dumnezeu, și în același timp, tămăduindu-le neputințele care le țineau viața într-o izolare vitregă, iar existența copleșită într-o chinuitoare apăsare.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Sfânta Evanghelie ne arată modul în care Mântuitorul vindecă un slăbănog de la scăldătoarea Vitezda în zi de sabat.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul pericopei   Se va citi textul pericopei evanghelice de la Ioan 5, 1–15.

Explicarea textului   Din textul pericopei vedem că față de alte cazuri, Mântuitorul acordă vindecarea slăbănogului în urma unui dialog scurt, fără a-i cere credință și fără a avea exprimată dorința expresă a suferindului. Erau 38 de ani de suferință apăsătoare...

Cine nu și-ar dori sănătatea?! Cine nu ar vrea să fie în rând cu ceilalți oameni?! Cui i-ar plăcea să stea imobilizat în patul său, mistuit de durere?! Nu și-a găsit în 38 de ani omul care să-l arunce în scăldătoare și cine știe când s-ar fi ivit și dacă s-ar fi ivit?! Poate s-a și înrăit privind cu invidie timp de 38 de ani cum alții se vindecă, iar el rămâne în aceeași așteptare oarbă. Sufocat de răbdarea devenită obișnuință obsedantă, i-a dispărut poate orice rază de speranță, încât parcă nu-i mai rămâne nimic mai bun de făcut decât să aștepte în continuare... Iisus a văzut în viața lui toată această dramatică destrămare a firii și de aceea îi redă prompt sănătatea. Apoi, Iisus îl părăsește. Și-a îndeplinit misiunea.

De acum va urma sminteala potrivnicilor. L-a vindecat sâmbăta. Slăbănogul și-a luat, la porunca lui Iisus, patul în zi de sabat, și nu avea voie să facă acest lucru, ziceau iudeii, care respectau cu multă rigurozitate ziua de odihnă. Legea odihnei sau sabatul este porunca lui Iahve. Dumnezeu însuși s-a odihnit. Cine nu o respectă este vrednic de moarte. Și nici nu era cruțat. Ei duceau însă împlinirea poruncii de multe ori până la absurd. Faptul că nu era permis să ari, să sapi, sau să recoltezi în ziua sabatului este de înțeles. Dar a nu depăși un anume drum, un anume teritoriu, sau și mai mult, interdicția de a intra într-un lan de grâu ca rupând spice să-ți astâmperi foamea, a nu-ți lega o rană până la apusul soarelui, a nu face nici chiar un nod la ață, a nu scrie nici chiar două litere, a nu aprinde focul, sau a nu mânca nici oul pe care găina îl făcea în ziua sabatului, cum spunea unul din marii rabini, sunt interpretări ale zilei de odihnă greu de înțeles. Ele nu îl salvează, ci îl subjugă pe credincios. Fac din sabat o obsesie care închide spiritul, o împlinire a literei care ucide...

Cunoscând probabil rigorile Legii, slăbănogul vindecat caută să se disculpe, punând însă vina pe Iisus, lovind tocmai în Binefăcătorul său. Vine chiar cu inițiativa de a-L demasca pe Iisus, după ce reîntâlnindu-L, L-a recunoscut în templu. Nu numai de teama legii, sau a reprezentanților ei a ținut să-L arate pe Iisus... Era totuși un suflet înnegrit de răutate. Faptul că Iisus îi atrage atenția să nu mai păcătuiască, ca să nu-i fie ceva mai rău, indică faptul că asupra vieții și conștiinței sale apăsau cine știe ce păcate grele. Iisus le-a sesizat prin atotștiința Sa dumnezeiască. Voia să-i redea și sănătatea sufletului, să-l facă fiu al împărăției pe care El o propovăduia. O rază de lumină bate însă la ușa unei inimi zăvorâte... El a rămas închistat în păcatul lui. Și nu e de mirare că tradiția și unii Părinți ai Bisericii ne spun că tocmai el

ar fi fost acela care în timpul judecării lui Iisus L-ar fi lovit, fiindcă i s-a părut că Iisus, care vorbea cu demnitatea nevinovăției Sale, nu acordă suficient respect marelui preot... Dacă a fost așa, atunci lașitatea și ingratitudinea rămân peste veacuri două defecte morale ale celui vindecat cu atâta promptitudine de Mântuitorul lumii.

7. Fixarea cunoștințelor

Vindecarea făcută sâmbăta a atras atâta dușmănie împotriva lui Iisus, încât, după cum precizează textul evanghelic, „de aceea prigoneau iudeii pe Iisus și căutau să-L omoare, că făcea acestea sâmbăta“ (Ioan 5, 16). Au mai fost și alte cazuri de vindecări făcute de Iisus sâmbăta și în toate acestea a fost privit cu dușmănie și ură, fiind considerat că nu respectă, ci încalcă legea lui Dumnezeu. Dar Iisus nu a venit să schimbe Legea, ci să o împlinească (Matei 5, 17), să o împlinească, adică în duhul ei. De aceea, toți cei disprețuiți și desconsiderați apropiindu-se de Iisus, se văd eliberați de litera apăsătoare a legii. Iisus face ca legea lui Dumnezeu să le fie favorabilă. Împlinirea legii în duh înseamnă umanizarea ei. Potrivnicii însă nu L-au înțeles. Nu voiau să-L înțeleagă. Îl priveau cu invidie și răutate, fiindcă era Salvatorul mulțimii ținută de ei în întuneric. Deși nu-l puteau combate, căutau totuși să-L omoare...

8. Aplicarea

Pericopa evanghelică a vindecării slăbănogului de la scăldătoarea Vitezda se citește la sfințirea apei, fiindcă ea amintește de îngerul Domnului care se cobora și sfințea apa Vitezdei. Ea constituie în același timp și pericopa Duminicii a IV-a după Paști.

9. Temă pentru acasă

Se vor arăta și celelalte cazuri de vindecări săvârșite de Mântuitorul nostru Iisus Hristos sâmbăta, analizându-se atitudinea dușmănoasă a potrivnicilor.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Învierea fiului văduvei din Nain

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Dintre minunile săvârșite de Mântuitorul asupra oamenilor, cele prin care și-a arătat puterea Sa dumnezeiască de stăpân asupra vieții și a morții sunt învierile din morți. Acestea sunt trei: învierea fiicei lui Iair, învierea fiului văduvei din Nain și învierea lui Lazăr.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

În cele ce urmează ne vom referi la învierea fiului văduvei din Nain.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul pericopei „Și după aceea, s-a dus într-o cetate numită Nain și cu El împreună mergeau și ucenicii Lui și multă mulțime. Iar când s-a apropiat de poarta cetății, iată scoteau un mort, singurul copil al mamei sale, și ea era văduvă, și mulțime mare din cetate era cu ea. Și văzând-o Domnul, I s-a făcut milă de ea și i-a zis: Nu plânge! Și apropiindu-Se, S-a atins de sicriu, iar cei cel duceau s-au oprit. Și a zis: Tinere, ție îți zic, scoală-te. Și s-a ridicat mortul și a început să vorbească și l-a dat mamei lui. Și frică i-a cuprins pe toți și slăveau pe Dumnezeu, zicând: Prooroc mare s-a ridicat între noi și Dumnezeu a cercetat pe poporul Său“ (Luca 7, 11–16).

Explicarea textului După cum vedem din pericopa evanghelică, Mântuitorul se afla împreună cu sfinții Apostoli în localitatea Nain, un sat apropiat de muntele Tabor din Galilea. Textul îl prezintă pe Iisus Hristos în fața morții. El, Dumnezeu adevărat, Principiul vieții, care a venit ca „oile sale să aibă viață, și încă din belșug să aibe“ (Ioan 10, 10), acum se află în fața morții necruțătoare. Vedem adesea în poze moartea înfățișată sub forma unui schelet, având în mână o coasă. Explicația este ușor de dat, dacă ne gândim la faptul că moartea sub forma scheletului, îi

lipsesc în întregime organele de simț. Neavând nici o simțire, ea nu poate avea nici o atitudine binevoitoare față de nimeni. Nu cruță pe nimeni. Seceră viața omenească de la leagăn, până la adânci bătrânețe. Este fără nici o milă, luând copii de la părinți, sau lăsându-i pe aceștia orfani și dezorientați... Desparte soțul de soție, și pe amândoi de părinții apăsați de povara bătrâneții și a neputințelor... Și fiindcă nici un pământean nu poate scăpa de la moarte, se spune că ea aduce în lume dreptatea, în sensul că în fața ei toți oamenii sunt egali. Atât împăratul și înțeleptul încoronat în viață cu glorie, cât și cerșetorul și ignorantul sfârșesc în același pământ negru, umed și rece...

Hristos a venit însă în lume ca să restabilească menirea, sau destinul omului. Și aceasta nu este moartea, ci viața. Omul nu a fost creat pentru moarte, ci pentru viață, fiindcă Părintele său este Dumnezeul Vieții și nu al morții. Moartea este răsplata păcatului (Romani 6, 23), iar păcatul nu corespunde firii umane, e o boală a ei, care finalizează în moarte. De aceea, mântuirea pe care o aduce Hristos în lume se referă tocmai la izbăvirea noastră din păcat și din moarte. Prin El noi dobândim comunicare veșnică cu viața lui Dumnezeu. „El s-a făcut pentru noi păcat, pentru ca noi să ne facem îndreptățiți ai lui Dumnezeu întru el“ (II Corinteni 5, 21). Pentru acest motiv, Domnul nu putea trece indiferent pe lângă cortegiul mortuar care despărțea un tânăr de mama lui. Iar aceasta era văduvă. În mod firesc orice despărțire naște regret, precum comuniunea aduce în sufletul oamenilor bucurie... Dar atunci când odată cu despărțirea îți vezi ruinată orice speranță, regretul se transformă în tristețe și disperare, iar aceasta la rândul ei se materializează în lacrimile deznădejdii. Domului i s-a făcut milă de biata văduvă, fiindcă a descifrat în lacrimile ei întregul gol sufletesc al deznădejdii care îi închidea orice orizont luminos al vieții. O mângâie spunându-i: „nu mai plânge!“ Altfel zicând: acum ți-a sosit salvarea! Și vor vedea toți și vor înțelege că El este „învierea și viața“ (Ioan 11, 25). De aceea, fără a mai zăbovi Domnul se adresează tânărului mort într-o formă poruncitoare: „Tinere, ție îți zic: Scoală-te“. Și minunea s-a produs spre uimirea tuturor. Prin porunca lui adresată mortului, Hristos Domnul a arătat că El este Stăpânul vieții și al morții. Desigur, au mai fost multe cazuri de moarte, dar Iisus a săvârșit doar trei învieri. De ce numai atâtea? Fiindcă El avea să învingă păcatul și moartea prin Jertfa Sa, deschizând omului perspectiva vieții veșnice.

Prin aceste trei minuni vroia doar să anticipeze învierea lor prin comuniunea cu El. Vroia să le demonstreze că El este „învierea și viața“, că El este „calea, adevărul și viața“ (Ioan

14, 6), calea care duce la Tatăl, spre o veșnică comuniune cu El, zdrobind barierele morții.

Faptul că Mântuitorul îi spune mortului: „tinere, ție îți zic scoală-te“, ne duce cu gândul și la moartea morală în păcat, care atrage după sine moartea fizică. Cuvintele Scripturii se referă în mod explicit la această moarte morală, când spune: „...Știu faptele tale, că ai nume, că trăiești, dar ești mort“ (Apocalipsa 3, 1–2). E vorba de moartea în păcat, sau de păcatul care aduce moarte...

Textul ne comunică la sfârșit că văzând această nemai întâlnită minune, toți au fost cuprinși de frică și aduceau slavă lui Dumnezeu că a cercetat pe poporul Său, că s-a ridicat între ei un prooroc mare, cum n-a mai fost nicicând. Prin această minune Dumnezeu își arată nu numai Legea și voia Sa, ci și bunătatea și milostivirea Sa. Se cuvine să precizăm că frica la care se referă textul că „i-a cuprins pe toți“ nu e teama sau groaza care paralizează și ucide sufletul. Este uimirea în fața puterii și a bunătății lui Dumnezeu, care le umple sufletul de admirație, speranță și bucurie. De aceea ei „slăveau pe Dumnezeu“ cu o sfială sfântă, cu o evlavie care le-a copleșit sufletele de încredere în bunătatea lui Dumnezeu. Spre deosebire de teama celor de la Sinai, când Dumnezeu le-a dat Legea Sa, frica aceasta sfântă face ca sufletul să tresalte de bucuria comuniunii, nu cu dreptatea, ci cu iubirea lui Dumnezeu.

7. Fixarea cunoștințelor

Unde a avut loc minunea învierii fiului unei femei văduve? (În Nain, o localitate aflată lângă muntele Taborului din Galileea). Câte învieri din morți a săvârșit Mântuitorul? (Trei). De ce numai trei? (Fiindcă prin minunea învierii din morți, Domnul dorea doar să anticipeze faptul că toți cei ce vor adera la jertfa Sa izbăvitoare de păcat, prin El vor dobândi viața veșnică, biruind păcatul și moartea). Ce au simțit cei care au văzut minunea? (Cei care au fost martorii minunii au trăit sentimentul admirației și recunoștinței față de puterea și milostivirea lui Dumnezeu revărsată asupra lor; dar și sentimentul fricii, în sensul uimirii plină de o sfântă și tainică evlavie față de iubirea lui Dumnezeu arătată prin Iisus Hristos).

8. Aplicarea

Pericopa evanghelică a învierii fiului văduvei din Nain a fost rânduită de Biserică spre a fi citită la Sfânta Liturghie în duminica

a 20-a după Rusalii. Ea ne determină să ne analizăm viața duhovnicească, pentru ca eliberându-se de păcat, să ne ridicăm necontenit de la moarte la viață.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Schimbarea la față a Domnului

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Cum pot fi împărțite minunile săvârșite de către Mântuitorul? (Minunile săvârșite de Domnul Iisus Hristos pot fi împărțite în trei: asupra firii înconjurătoare, cum ar fi potolirea furtunii mării, prefacerea apei în vin, uscarea smochinului neroditor, înmulțirea pâinilor și peștilor, pescuirea minunată, etc. În al doilea rând, minuni săvârșite asupra omului, precum vindecarea bolilor de tot felul, scoaterea demonilor, învieri din morți. etc. În al treilea rând, sunt minunile referitoare la propria Sa persoană).

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Una din minunile săvârșite asupra propriei persoane este și schimbarea Sa la față. La aceasta ne vom referi în cele ce urmează, urmărind textul relatat de Sfintele Evanghelii și înțelesul acestei minuni.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Prezentarea textului complet în relatarea Evangheliilor sinoptice: „Și după șase zile a luat Iisus cu Sine pe Petru și pe Iacob și pe Ioan, fratele lui. Și i-a dus la o parte, pe un munte foarte înalt“ (Matei 17, 1) „să se roage. Și când se ruga“ (Luca 9, 28–29) „s-a schimbat la față înaintea lor și a strălucit fața Lui ca soarele“ (Matei 17, 2), „iar veșmintele Lui s-au făcut strălucitoare, foarte albe, ca zăpada, cum nu poate înălbi așa pe pământ

înălbitorul“ (Marcu 9, 2–3). „Și iată vorbeau cu El doi bărbați, care erau Moise și Ilie, care arătându-se în slavă, vorbeau de sfârșitul Lui, care avea să se împlinească în Ierusalim. Iar Petru și cei ce erau cu El erau îngreuiați de somn și deșteptându-se au văzut slava Lui și pe cei doi bărbați stând împreună cu El“ (Luca 9, 30–32). „Și răspunzând Petru a zis lui Iisus: Învățătorule, bine este să fim noi aici; și să facem trei colibe: Ție una și lui Moise una și lui Ilie una. Căci nu știa ce să spună, fiindcă erau înspăimântați“ (Marcu 9, 5–6). „Și acestea zicând el, s-a făcut nor luminos și l-a umbrit“ (Matei 17, 5). „Și s-au spăimântat când a intrat în nor“ (Luca 9, 34). „Și iată un glas din nor a zis: Acesta este Fiul Meu cel iubit, în care am binevoit, pe El să-L ascultați! Și când au auzit ucenicii au căzut cu fața la pământ și s-au spăimântat foarte mult. Dar Iisus venind la ei și atingându-i le zise: sculați-vă și nu vă temeți! Iar ei ridicându-și ochii, nu au văzut pe nimeni, decât numai pe Iisus singur. Și coborându-se ei de pe munte, Iisus le-a poruncit zicând: nimănui să nu spuneți ce ați văzut, până când Fiul Omului va învia din morți“ (Matei 17, 7–9). „Și au ținut cuvântul, întrebându-se între ei: ce înseamnă a învia din morți?“ (Marcu 9, 10). „Și ucenicii L-au întrebat zicând: pentru ce dar zic cărturarii că trebuie să vină mai întâi Ilie? Iar El răspunzând a zis: Ilie într-adevăr va veni și va așeza toate la loc. Eu însă va zic că Ilie a și venit, dar ei nu l-au cunoscut, ci au făcut cu el câte au voit; așa și Fiul Omului va pătimi de la ei. Atunci au înțeles ucenicii că le-a vorbit despre Ioan Botezătorul“ (Matei 17, 10-13).

Explicarea textului   După cum ne relatează textul Sfintelor Evanghelii minunea schimbării la față a Domnului a avut loc „pe un munte înalt“. Se crede că acesta este muntele Tabor din Galileea. Mântuitorul s-a urcat la munte ca să se roage în liniște. Nu s-a urcat singur, cum a mai făcut altă dată, fiindcă El știa că se va întâmpla această minune și era necesară prezența a doi sau trei martori, după cum specifică Legea, pentru dovedirea unui adevăr. El a ales pe cei trei Apostoli: Petru, Iacob și Ioan, deoarece aceștia erau printre primii aleși la apostolat, și erau intimii Săi. Atitudinea Apostolilor în timpul minunii a fost diferită. La început erau moleșiți de somn. Apoi, în timpul minunii, sufletul le-a fost inundat de o bucurie plină de strălucire divină, de care nu s-ar mai fi despărțit niciodată. De aceea și soluția celor trei colibe, propusă de unul din ei. Ar fi dorit să rămână aici pentru veșnicie. Au mai apărut în această slavă Moise și Ilie. De ce? Fiindcă Moise reprezintă legea, iar Ilie reprezintă pe profeți. Ei

vorbeau împreună cu Iisus despre patima pe care o va aduce Mesia spre împlinirea Legii și profeților. Această discuție s-a purtat pentru a li se face cunoscut Apostolilor modul în care Învățătorul lor va izbăvi din păcat și din moarte neamul omenesc. Întâmplarea se petrece în lumină și slavă spre a se putea înțelege că Domnul va birui moartea prin învierea Sa.

Faptul că Mântuitorul le spune Apostolilor să nu spună nimănui despre minunea ce au văzut, până după învierea Sa, iar ei se întrebau mirați cu privire la înviere, rezultă că Apostolii nu înțelegeau sensul spiritual al împărăției mesianice, legată de aspectul izbăvitor al patimilor și învierii Domnului. De ce oare Mântuitorul le spune Apostolilor să nu spună nimănui despre această minune până după învierea Sa? Ne explicăm ușor dacă ne gândim la faptul că mai înainte poporul vroia să-L proclame rege (Ioan 6, 14). Dacă Apostolii ar fi arătat în mod expres că El este Mesia, și că sunt martorii strălucirii Lui, a slavei Sale, tot poporul era gata să-L declare ca Mesia național și politic, așa cum ei îl așteptau, ceea ce ar fi constituit o provocare la adresa romanilor stăpânitori...

Apostolii rămân mirați de dispariția lui Moise și Ilie, întrucât era cunoscută profeția potrivit căreia ziua cea mare a venirii lui Mesia va fi precedată de venirea lui Ilie (Maleahi 3, 23–24). Mântuitorul descoperă însă Apostolilor că profeția s-a și împlinit, și că Ilie a și venit, iar Apostolii înțeleg că în persoana Sfîntului Ioan Botezătorul.

7. Fixarea cunoștințelor

Am văzut că minunea schimbării la față a Domnului a avut loc pe muntele Taborului. Aici și-a arătat Domnul strălucirea dumnezeirii în trupul Său. Cu privire la Sfinții Apostoli, care este deosebirea dintre minunea schimbării la față a Domnului și celelalte minuni? (Spre deosebire de alte minuni în care văzând puterea și iubirea Domnului, Apostolii și-au întărit convingerea că El este Mesia, în această minune erau cuprinși chiar și ei, simțind până în străfundul ființei lor bucuria sfântă a prezenței lui Dumnezeu). După ce Moise și Ilie sunt luați în norul luminos, ce voce au auzit Apostolii din nor și ce mesaj le-a fost transmis? (A fost vocea lui Dumnezeu Tatăl care le-a spus: „Acesta este Fiul meu cel iubit, întru care am binevoit, de Acesta să ascultați“). Cum au rămas Apostolii când au auzit glasul Părintelui ceresc? (Au căzut cu fața la pământ și s-au spăimântat foarte mult). Mai cunoaștem o altă situație asemănătoare? (Același Sfânt Apostol

Ioan în cartea Apocalipsei ne relatează că văzând slava cerească și veșnică a Domnului Iisus de-a dreapta Tatălui, „a căzut la picioarele Lui ca un mort“). Ce înseamnă această stare comparată cu bucuria fără margini de pe Tabor? (Înseamnă că Dumnezeu te copleșește cu bunătatea și iubirea Sa, dar în același timp că El rămâne în slava și strălucirea Sa de nepătruns).

8. Aplicarea

Schimbarea la față a Domnului ca praznic împărătesc cu dată fixă este sărbătorită de Biserică la 6 august. Căzând în prima parte a postului Adormirii Maicii Domnului, pentru a nu opri bucuria praznicului, în această zi se acordă dezlegare de la pește și de la vin.

Se va cânta troparul praznicului.

9. Temă pentru acasă

Se va repeta și învăța această cântare bisericească.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Convorbirea Mântuitorului cu femeia samarineancă de la fântâna lui Iacob

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

În una din catehezele precedente ne refeream la dușmănia seculară existentă între iudei și samarineni. Ea se manifestă în diferite forme, inclusiv pe plan religios. Iisus depășește în mai multe situații și împrejurări această învrăjbire.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Una din acestea este și cea prilejuită de convorbirea cu femeia samarineancă de la fântâna lui Iacob, la care ne vom referi în cele ce urmează.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul pericopei Se va citi textul din Evanghelia după Ioan 4, 5–42.

Explicarea textului Împreună cu sfinții apostoli, în drum spre Galileea, Mântuitorul trece prin Samaria. Nu o ocolește cum era obiceiul iudeilor, care spre a nu se amesteca întru nimic cu samarinenii desconsiderați de ei, ocoleau, mergând prin Pereea. Iisus Mesia nu putea ocoli însă pe nimeni. El a venit să caute oaia cea pierdută și să acorde vindecare tuturor sufletelor doborâte de boala păcatului, fără nici o deosebire. De data aceasta activitatea Sa mesianică se îndrepta spre samaria. Și acești oameni trebuiau să știe că Mesia a venit în lume, că Dumnezeu îi caută și nu îi lasă în părăsire. Aici în Samaria va întâlni Domnul oaia cea pierdută și dintr-o păcătoasă notorie va face un luminat Apostol al Său.

Era în amiaza mare, când soarele strălucind cu putere, storcea sudori de pe frunțile ostenite ale călătorilor. Fântânile de apă, pe cât erau de rare, pe atât erau de necesare, mai ales pentru călătorii aflați sub arșița dogorâtoare a soarelui. Iisus, asemeni oricărui călător ostenit de drum, se afla în Samaria, la Sihar (Sichem), la vechea fântână moștenită ca o avere de mare preț de la însuși patriarhul Iacob, numit și Israel, de la care își trage numele însuși poporul iudeu. O femeie venind să ia apă, rămâne foarte indignată când drumețul, ostenit în călătoria Sa, îi cere apă. Nu este nemotivată mirarea ei, fiindcă „iudeii nu au nici un amestec cu samarinenii“. Iudeii îi desconsiderau pe samarineni, fiindcă robia asiriană din 722 în. Hs. i-a despărțit atât de mult, încât samarinenii reîntorși în patria lor, erau priviți de iudei ca unii care și-au pierdut identitatea etnică a unității mozaice, deoarece amestecându-se cu păgânii, au falsificat însăși Legea lui Dumnezeu descoperită prin Moise. Scrierile rabinilor, adică a învățaților iudeilor mozaici, considerau păcat a mânca și a bea cu samarinenii. A mânca, de pildă, pâine de la samarineni, spuneau ei, este ca și cum ai fi mâncat carne de porc, ceea ce era neîngăduit de lege. Mântuitorul depășește însă această viziune îngustă și

dușmănoasă. El cere femeii să bea apă, iar Apostolii erau tocmai în căutarea de hrană în Samaria.

Pe de altă parte, samarinenii nefiind considerați de același neam cu iudeii, nu aveau voie nici să se închine la templul din Ierusalim, de aceea și-au ridicat ei templul lor pe Garizim. Și într-adevăr, ei au falsificat datinile străbune, introducând în Decalog obligativitatea închinării la templul de pe muntele Garizim (Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, «Predici exegetice la duminicile de peste an» – Sibiu 2001, p.33). Dacă ne gândim la faptul că într-o legislație teocratică încălcarea unei porunci din Decalog se pedepsea cu moartea, ușor ne dăm seama ce însemna pentru samarineni neînchinarea la templul din Garizim...

Dar dialogul Mântuitorului cu femeia samarineancă trece de pe un plan material pe unul spiritual. El va vorbi femeii despre ceea ce ea nu putea înțelege, și anume despre apa cea vie pe care El o va da, „și care se va face în el izvor de apă care curge spre viață veșnică“. Nu a înțeles însă femeia nimic din cuvintele lui Iisus. Asemenea celor care vroiau să-L aleagă pe Iisus rege fiindcă le-a dat pâinea vieții de aici și de acum, și femeia se gândea doar la setea trupului și la greutatea drumului și a apei ce trebuia dusă de la fântâna lui Iacob spre casa ei. Un licăr de lumină apare în sufletul ei dorind totuși o altă apă de care să nu mai înseteze, dorea să iasă din monotonia și de sub povara apei de până acum. De aceea dialogul lui Iisus cu ea continuă. Ea va rămâne foarte surprinsă când în atotștiința Sa, Iisus se referă la viața ei păcătoasă, „căci cinci bărbați ai avut și pe care îl ai acum nu-ți este bărbat“. Surprinsă de această senzațională descoperire, femeia vede că drumețul care i-a cerut apă nu este un om oarecare, el este prooroc. Iisus va merge însă mai în adâncul descoperirii Sale arătându-i femeii că va veni vremea când oamenii nu se vor mai închina Tatălui nici pe Garizim, nici în Ierusalim, ci sub o altă formă cu totul nouă, pe care nici iudeii nu o cunosc, deși au primit Legea lui Dumnezeu. Aceasta este închinarea în Duh și în adevăr. Noua închinare se bazează pe faptul că „Dumnezeu este Duh“, „El nu locuiește în temple făcute de mâini omenești, nici nu se slujește de mâini omenești. ...Căci în El trăim, ne mișcăm și suntem“ (Fapte 17, 24–28). Această închinare în duh este apa cea vie la care s-a referit Iisus, fiindcă va spune El mai târziu: „De însetează cineva să vină la Mine și să bea. Din pântecele celui ce crede în mine, râuri de apă vie vor curge... Iar aceasta a zis despre Duhul, pe care aveau să-L primească cei ce cred în El; căci încă nu era dat Duhul Sfânt, pentru că Iisus încă nu se proslăvise“ (Ioan 7, 37–39).

Iată apa duhovnicească pe care o oferise Iisus încă dintru început femeii samarinence și pe care o descoperă acum, făcând-o să se întrebe dacă nu este El „Mesia, care se cheamă Hristos. Când va veni acela ne va spune toate“. Când Iisus îi spune că tocmai El este, femeia păcătoasă de altă dată devine Apostolul Domnului, care cu mult entuziasm va mărturisi samarinenilor că a găsit pe Mesia și că L-a cunoscut prin aceea că „i-a spus toate câte a făcut“... Aceștia ascultând cuvintele Domnului timp de două zile mărturiseau că au crezut în El nu din mărturia femeii, „ci înșine am auzit și știm că acesta este cu adevărat Hristos Mântuitorul lumii“.

Noua învățătură ce rezultă din convorbirea cu femeia samarineancă la fântâna lui Iacob, este „închinarea în Duh și adevăr“. Atât iudeii cât și samarinenii s-au închinat Tatălui, aducându-I laudă, mulțumire și cerându-I cele de trebuință vieții lor. După „preamărirea“ lui Iisus, adică după Jertfa și învierea Sa, va avea loc pogorârea Duhului Sfânt și cei ce cred și-L mărturisesc pe Hristos ca Mântuitor al lor vor intra în comuniune cu Tatăl prin Duhul Sfânt, „Duhul vine în ajutorul slăbiciunilor noastre, pentru că nu știm ce anume să ne rugăm, și însuși Duhul se roagă pentru noi cu suspine negrăite... se roagă pentru cei pe care-i face sfinți“ (Romani 8, 26–27). Această închinare în Duh se numește „duhovnicească“ și cuprinde întreaga noastră ființă, deopotrivă sufletul și trupul: „... Înfățișați trupurile voastre ca pe o jertfă vie, sfântă, bineplăcută lui Dumnezeu, ca închinarea voastră duhovnicească“ (Romani 12, 1). Prin această închinare duhovnicească „Dumnezeul păcii Însuși ne va sfinți întregi... duhul și sufletul și trupul să se păzească fără prihană...“ (I Tesaloniceni 5, 23).

7. Fixarea cunoștințelor

Ce atitudune aveau iudeii față de samarineni? (Dușmănoasă). A împărtășit Mântuitorul atitudinea conaționalilor Săi față de samarineni? (Nu a împărtășit-o). De ce? (Fiindcă el a venit să mântuiască pe toți oamenii fără nici o deosebire de neam, de poziția socială, sau de sex). Din convorbirea Mântuitorului cu femeia samarineancă cum vedem că descoperă ea pe Mesia cel mult așteptat? (Mai întâi femeia întâlnește un călător oarecare, obosit, care îi cere apă și îi promite El în același timp apa cea vie. Apoi, treptat ea descoperă că drumețul nu este totuși un om oarecare ci un prooroc, și în sfârșit îi oferă Domnului posibilitatea de a i se descoperi El ca Mesia). Care a fost semnul după care ea

L-a recunoscut pe Iisus ca Mesia? (Faptul că i-a spus toate câte a făcut). Ce înseamnă aceasta? (Înseamnă că și samarinenii așteptau pe Mesia, și îl cunoșteau prin aceea că asemenea unui prooroc va ști despre fiecare tot ceea ce a făcut, adică toate faptele sale). Ce aduce Iisus Hristos nou în privința comuniunii dintre om și Dumnezeu? (Mântuitorul aduce nou „închinarea în Duh și în adevăr“, necesară deopotrivă iudeilor și samarinenilor). Ce înseamnă închinare în Duh și în adevăr? (Înseamnă închinarea duhovnicească, adică pătrunderea deopotrivă a sufletului și a trupului de puterea și lucrarea Duhului Sfânt). Cum se realizează comuniunea cu Dumnezeu prin Duhul Sfânt? (Duhul sfânt se roagă împreună cu duhul nostru, conducându-ne în rugăciunea către Tatăl, și în același timp ajutându-ne să ne sfințim viața). Putem ști acum care este apa vie oferită de Mântuitorul femeii samarinence și nouă tuturor? (Este lucrarea sfințitoare a Duhului în viața noastră). De ce nu va mai înseta cel ce bea această apă vie? (Fiindcă se împărtășește de viața lui Dumnezeu care umple sufletul de bunătățile duhovnicești). Închinarea în Duh și adevăr desființează cumva sfințitul locaș de cult? (Nu, întrucât în locașul sfințit de cult se aduce cea mai înaltă închinare în Duh și adevăr, prin rugăciunea comună, prin predica cuvântului și mai ales prin împărtășirea din Jertfa nesângeroasă a cinstitelor Daruri prefăcute prin puterea Duhului Sfânt în Trupul și Sângele Domnului).

8. Aplicarea

Pericopa evanghelică a convorbirii Mântuitorului cu femeia samarineancă de la fântâna lui Iacob este rânduită de Biserică a fi citită în duminica a V-a după Paști, adică după jertfa și învierea Domnului, spre a ne pregăti sufleltele ca să-L primim pe Duhul Sfânt, ca apa cea vie care ne sfințește viața.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Tânărul bogat

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Sfintele Evanghelii ne arată că la Mântuitorul veneau multe și variate persoane din toate categoriile sociale. Unii veneau să-L ispitească și să-L „prindă în cuvânt". Alții veneau să-I ceară ajutor în neputințele și slăbiciunile vieții lor sau a familiei lor.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Un caz oarecum singular îl oferă tânărul bogat, dornic să moștenească viața veșnică, la al cărui dialog cu Mântuitorul ne vom referi în cele ce urmează.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul pericopei „Și iată un tânăr venind la El, i-a zis: Învățătorule bun, ce bine voi face ca să am viața de veci? Iar El i-a zis: ce-mi spui bun? Nimeni nu este bun, decât unul Dumnezeu; dar de voiești să intri în viață, păzește poruncile. A zis lui: care? Iar Iisus a zis: să nu ucizi, să nu faci desfrânare, să nu furi, să nu fii mărturie mincinoasă; cinstește pe tatăl tău și pe mama ta și să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți. Zis-a lui tânărul: toate acestea le-am păzit din tinerețile mele. „Iar Iisus căutând la el cu drag" (Marcu 10, 21), i-a zis: De voiești să fii desăvârșit, mergi, vinde-ți averile săracilor și vei avea comoară în cer și vino, de urmează Mie. Iar tânărul auzind cuvântul s-a dus întristat, că avea avuții multe. Și a zis Iisus ucenicilor Săi: Amin grăiesc vouă, că anevoie va intra bogatul în împărăția cerurilor. Și iarăși, mai lesne este să treacă funia (cămila) prin urechile acului decât să intre un bogat în împărăția lui Dumnezeu. Auzind ucenicii s-au uimit foarte mult, zicând: dar cine poate să se mântuiască? Iar Iisus privind la ei, le-a zis: la oameni aceasta este cu neputință, dar la Dumnezeu toate sunt cu putință" (Matei 19, 16-26).

Tâlcuirea textului Pericopa evanghelică ne spune că la Iisus venise un tânăr bogat. Evanghelistul Luca ne spune că era un

„dregător“, adică un fruntaș al poporului. Evanghelistul Marcu ne relatează că (Iisus) ieșind în drum, a alergat la el unul și, îngenunchind înaintea Lui, îl întreba zicând: Învățătorule bun, ce bine să fac ca să moștenesc viața veșnică? Dorința tânărului se baza pe calcul. El era un spirit pragmatic. Viața de aici îi era asigurată și putea trăi comod, lipsit de grija zilei de mâine... Nu ducea lipsă de nimic... Desigur că știa să-și folosească avuția în așa fel încât aceasta să-i aducă numai satisfacții. Era prudent și nu își complica viața. Dar și-a pus problema necunoscutului după moarte... S-a gândit desigur că mai târziu sau mai curând viața tihnită de aici se va sfârși. Și-a dat seama apoi că această viață nu este totuși cea adevărată, ci viața veșnică este fără sfârșit. De aici și întrebarea: ce să fac ca să intru în viață? (înțelegând în viața veșnică și adevărată). Apoi, faptul că I s-a adresat: „Învățătorule bun“ și s-a proșternut la picioarele Lui, înseamnă că tânărul auzise de Iisus, și a apreciat că dincolo de calomniile ce I se aduceau, El este totuși în măsură să poată da răspuns la toate problemele legate de idealul și destinul uman.

Din întrebarea: „ce să fac?“, rezultă că tânărul este bine intenționat și dornic să săvârșească orice fapte bune pentru a dobândi viața veșnică. La iudei era răspândită ideea că faptele bune sunt plăcute lui Dumnezeu, iar păcatul este o urâciune înaintea Lui. De aceea Mântuitorul nu-i spune tânărului nimic nou, ci îi repetă poruncile cu referire la viața semenului: să nu ucizi, să nu fi desfrânat, să nu furi, să nu mărturisești strâmb, cinstește pe tatăl tău și pe mama ta. Porunca a zecea o exprimă cu îndemnul de a „iubi pe aproapele ca pe tine însuți“. Nu înlocuiește porunca a X-a, care prevedea să nu poftești nimic din ce aparține aproapelui, fiindcă cel ce iubește pe semenul său cu nimic nu-l lezează în drepturile lui. Tot în iubirea față de aproapele este implicată și iubirea față de Dumnezeu. Spre satisfacția bunului Învățător, tânărul îi răspunde că toate acestea le-a păzit încă din tinerețe și întreabă ce-i mai lipsește. Tinerețea la evrei se socotea de la vârsta de 12 ani. Se vede că tânărul era sincer și cinstit cu sine însuși și cu semenii din tinerețea cea mai fragedă. De aceea, Mântuitorul îl privește cu drag, în semn de apreciere și prețuire. Dar Domnul continuă: „dacă vrei să fii desăvârșit vinde averile și le dă săracilor și vei avea comoară în cer, și vino și îmi urmează“. De aici vedem că Mântuitorul îi cere mai mult decât prescripțiile Legii. Îi cere altruismul total. Și întrucât săracii nu-i vor putea răsplăti, Dumnezeu nu-l va lăsa nelipsit, fiindcă în Cartea Proverbelor este scris că „cel ce ajută pe sărac, împrumută pe Dumnezeu“. Iar răsplata lui Dumnezeu

va fi în cer mult mai de preț decât cea de pe pământ. Acea răsplată va fi sigură și veșnică. Prin acest îndemn, Mântuitorul se arată consecvent învățăturii și misiunii Sale, fiindcă încă de la începutul activității Sale i-a sfătuit pe fiii împărăției să nu-și adune comori pe pământ, ci în cer, „fiindcă unde este comoara lor, acolo este și inima lor“, iar pe de altă parte, comorile pământului sunt nesigure și trecătoare ca viața care trece în timp, asemenea ierbii câmpului care se usucă și moare... Din nefericire însă dialogul Mântuitorului cu tânărul dornic să moștenească viața veșnică se oprește aici. Dorința entuziastă de altă dată se destramă. El era bogat și nu putea concepe să renunțe la bogăția sa, oferind-o săracilor. Nici nu-și putea închipui la început că cei ce doresc să moștenească viața veșnică în comuniunea lui Dumnezeu trebuie să fie, gata oricând să lepede toată avuția lor, ce au pentru a intra în „posesia“ împărăției lui Dumnezeu.

Dar pentru a înțelege mai bine cazul tânărului bogat, îl vom compara cu vameșul Zacheu. Asemenea tânărului bogat, și Zacheu dorea să-l întâlnească pe Iisus. Era însă complet dezinteresat. Nu vroia să „negocieze“ cu Domul nimic. El nu-și făcuse nici un calcul. În sinceritatea sa tainică, sufletul lui s-a deschis spre Domnul și l-a lăsat pe El să lucreze la viața lui. Iar Iisus Domnul i-a revărsat în suflet bucuria împărăției lui Dumnezeu. Și s-a umplut de această bucurie, încât nu a trebuit Iisus să-i ceară angajamentul unei schimbări de mentalitate și comportament. Spre deosebire de tânărul bogat, care s-a mâhnit și a refuzat să-L urmeze pe Iisus când a auzit că se pune condiția de a renunța la avuția sa, dedicându-se slujirii vieții celor năpăstuiți de soartă, Zacheu se oferă el, dăruindu-se acestei slujiri. Tânărul bogat a rămas în egoismul său feroce, fiindcă nu a cunoscut adevărata bucurie a împărăției lui Dumnezeu. Zacheu însă a înlocuit egoismul de altă dată cu generozitatea. El avea să confirme ceea ce de altfel mai înainte Mântuitorul în pilde despre împărăția lui Dumnezeu, asemănând-o „comorii ascunsă în țarină pe care găsind-o a tăinuit-o și de bucuria ei s-a dus și toate câte avea le-a vândut și a cumpărat țarina“. La fel „împărăția lui Dumnezeu se aseamănă cu un negustor, care caută mărgăritare bune. Și găsind un mărgăritar de mult preț, mergând a vândut tot ce avea și l-a cumpărat“ (Matei 13, 44–46). Iată două atitudini diferite și opuse. Tânărul s-a întristat aflând că pentru a dobândi împărăția cerurilor, trebuie să sacrifici totul, începând cu eul tău. Ceilalți când au aflat împărăția (comoara și mărgăritarul) cu bucurie au vândut totul și s-au grăbit să intre în posesia ei. Dincolo tristețe, aici bucurie. Dincolo părăsirea idealului veșnic, aici entuziasmul

găsirii lui. Dincolo egoismul dominant, aici lepădarea de sine. Dincolo părăsirea lui Hristos, aici urmarea Lui. Dincolo calcul, aici rodirea vieții Duhului.

Învățătura care se desprinde din acest dialog o comunică Mântuitorul ucenicilor săi: „mai anevoie îi este funiei să intre prin urechile acului, decât bogatul în împărăția lui Dumnezeu“. De aici vedem că Mântuitorul nu spune că cel bogat nu poate intra în împărăția lui Dumnezeu, ci că îi este cu „anevoie“ (greutate) să o dobândească. El poate intra, dar numai după ce se subțiază de egoismul care îl ține legat de bogăția sa, asemenea funiei de la corabie, a odgonului... Foarte mult va trebui odgonului să se subțieze pentru a intra prin urechile acului. Tot atât de mult trebuie ca și bogatul să renunțe la bogățiile care îl robesc, care îi domină viața, închizându-i orizontul împărăției lui Dumnezeu.

Se cuvine să facem acum o remarcă de fond cu privire la tâlcul cuvintelor Mântuitorului. Anume, nu bunurile materiale în sine constituie o piedică în calea mântuirii, ci sufletul înrobit de ele. Nu posesia lor, ci modul cum au fost acumulate și cum sunt folosite. Au fost de-a lungul vremii foarte mulți creștini bogați, dar au știut să folosească avuția lor în scopul mântuirii și nu al osândei. Ei au procedat întocmai cum i-a recomandat Mântuitorul tânărului: au vândut tot ce au avut și împărțind-o săracilor, „cumpărând-o“ comoară în ceruri. Pentru aceea numele lor sunt scrise cu litere de aur în calendarul sfințeniei creștine.

7. Fixarea cunoștințelor

Tânărul bogat era sincer în credința lui? (El era sincer, însă cerința lui era bazată pe calcul. El ducea viață fericită, fără lipsuri și necazuri aici, și dorea ca aceasta, sub altă formă să se continue în veșnicie). Păzirea poruncilor e suficientă pentru mântuire? (Păzirea poruncilor sau faptele bune sunt o condiție a mântuirii, dar nu sunt suficiente. Mântuitorul spune tânărului: „încă una îți mai lipsește...“). Care este aceasta? (Vinderea averilor și comoară în cer). A mai râvnit tânărul după împărăția cerurilor când i s-a pus în față această treaptă superioară? (El s-a întristat, ca de o cauză pierdută). Bogăția în sine este piedică în calea mântuirii? (Nu bunurile materiale sunt în sine piedică în calea mântuirii, ci modul în care inima nu este legată de ele. Dacă le dăm o întrebuințare egoistă pentru satisfacerea poftelor și patimilor, ele ne înrobesc, dar dacă la ele facem părtași pe cei săraci, atunci le vom deveni stăpâni, și vom transforma bunurile noastre trecătoare

în bunuri spirituale netrecătoare. Totul depinde cum folosim bunurile materiale și cum râvnim după bunurile spirituale, cum știm să renunțăm la egoismul nostru, spre a deveni fii ai împărăției lui Dumnezeu).

8. Aplicarea

Pericopa evanghelică a „tânărului bogat“ a fost rânduită să fie citită la Sfânta Liturghie în Duminica a XII-a după Rusalii, spre a ne învăța că pentru a fi cu adevărat fii ai împărăției lui Dumnezeu se cuvine ca noi să fim stăpânii bunurilor materiale și niciodată să nu ne lăsăm înrobiți de ele. Numai așa orizontul vieții veșnice ne rămâne deschis spre a intra în comuniunea iubirii fără de sfârșit a lui Dumnezeu, pregătită nouă prin jertfa Fiului Său.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Femeia păcătoasă supusă judecății Mântuitorului

I. Pregătirea aperceptivă

În fața greșelii sau a păcatului, conștiința morală ca judecător aparținând sufletului omenesc, reacționează diferit. Pe unii îi mustră de multe ori prea aspru și apăsându-i prea tare, nu-și mai găsesc resursele duhovnicești de revenire și îndreptare (cum a fost cazul lui Iuda...). În sufletul altora se trezește din adormire și îi aduce la „venirea în sine“, la recunoașterea păcătoșeniei, a vinovăției. Și astfel apare căința ca renaștere sau regenerare spirituală... În sufletul altora însă se trezește numai după ce li se arată propria lor vinovăție în mod sentențios din partea altora.

II. Anunțarea temei

Un astfel de caz ne prezintă pericopa femeii prinsă în desfrâu și supusă judecății Mântuitorului.

III. Tratarea

Judecata lui Iisus o vom vedea parcurgând relatarea pericopei: „...Și au dus la El cărturarii și fariseii pe o femeie prinsă în desfrânare și punând-o în mijloc au zis lui: „Învățătorule, această femeie a fost prinsă desfrânând. Iar Moise a poruncit în lege să le ucidem cu pietre pe unele ca acestea. Deci Tu ce zici? Și aceasta ziceau ispitindu-L, ca să aibe de ce să-L învinuiască. Iar Iisus plecându-se jos, scria cu degetul pe pământ. Și stăruind să-L întrebe, El s-a ridicat și a zis: cel fără de păcat între voi să arunce întâi el cu piatra în ea. Și iarăși plecându-se jos, a scris pe pământ. Iar ei auzind și mustrați fiind în cuget, ieșeau unul câte unul, începând de la cei bătrâni, până la cei din urmă. Și a rămas Iisus singur și femeia stând în mijloc. Și ridicându-se Iisus și nevăzând pe nimeni, decât pe femeie, i-a zis: femeie, unde sunt pârâșii tăi? Nimeni nu te-a osândit? Iar ea a zis: nimeni, Doamne. Și i-a zis Iisus: nici Eu nu te osândesc. Du-te și de acum să nu mai păcătuiești“ (Ioan 8, 3–11).

După cum vedem că ne relatează textul Sfintei Evanghelii, o femeie a fost prinsă în desfrâu. Iar prevederile legii pentru un astfel de păcat erau foarte aspre. Se prevedea că în cazul în care desfrânează o femeie nemăritată, acea femeie era pedepsită prin omorârea cu pietre, iar dacă femeia era măritată, atunci erau omorâți, deopotrivă, bărbatul și femeia (Leviticul 20, 10; Deuteronom 22, 21–24). Poate că femeia era nemăritată, poate chiar mireasă, găsită necinstită de soțul ei, care o demască (Deuteronom 22, 21). Iudeii ar fi omorât-o, conform prevederilor Legii, dar nu o puteau face, deoarece, fiind sub stăpânire romană, sentința de condamnare, precum și executarea ei o făceau exclusiv stăpânitorii. Dar cărturarii și fariseii erau nesinceri. Ei doreau mai degrabă să-I întindă lui Iisus o cursă și apoi să-L condamne. Ei se așteptau ca, fiind totdeauna blând și cu iubire, Iisus să o elibereze. Atunci ar fi avut prilejul să-L condamne că este împotriva prescripțiilor legii. Dacă însă i-ar fi rostit sentința de condamnare, conform legii, L-ar fi pârât stăpânitorilor romani că nu respectă legile lor. Iisus nu le dă însă nici un răspuns, ci s-a aplecat și a scris pe nisip. Ce înseamnă această scriere pe nisip? Unii comentatori spun că ar fi simulat, fiindcă nu știa ce să le răspundă, urmând să le dea apoi un răspuns care să-i rușineze. Alții socotesc că dată fiind întrebarea pusă cu răutate, nu merita nici un răspuns. Se apreciază apoi că scrierea pe nisip sau pe pereți era un obicei practicat de greci și de rabini, spre a se arăta că problema pusă în discuție, nu este băgată în seamă.

Insistând însă potrivnicii să primească răspunsul, Iisus le spune că „cel ce nu a păcătuit niciodată în viața lui, să ia primul piatra și să arunce“. Și apoi din nou se pleacă și scrie pe nisip. Ce a scris a doua oară? Unii spun că tocmai aceste cuvinte. Alții spun că ar fi scris tocmai păcatele celor care condamnau femeia. De ce a scris Mântuitorul și a doua oară pe nisip? Un comentator este de părere că Iisus cunoscând păcatele pârâșilor, dacă i-ar fi privit în fața, i-ar fi pus în dificultate și i-ar fi provocat mai mult contra Lui. I-a lăsat însă pe seama propriei lor conștiințe să-i judece. Și am văzut că textul vine cu precizarea că „ei auzind și mustrați fiind de cuget, ieșeau unul câte unul... Cugetul care i-a mustrat este însăși conștiința păcătoșeniei lor. Ei toți săvârșiseră astfel de păcate. Pe ale lor însă nu le-au văzut. Au fost în stare să ia pietre și să dea în femeia păcătoasă până ar fi omorât-o. Și erau atunci satisfăcuți ca au împlinit legea... Într-o astfel de situație, conștiința păcătoșeniei lor era adormită. Dar numai adormită, nu și moartă. Ea se trezește cu biciul ei de foc spre a-i judeca după dreptate pe cei ce cu nerușinare vedeau numai greșeala altora... Și în urma judecății, sau a mustrării conștiinței, toți părăsesc cu lașitate scena de luptă... Mântuitorul văzând în cele din urmă femeia singură, așteptându-și sentința, copleșită de vinovăția faptei sale, nu o osândește, ci o iartă, cerându-i însă îndreptarea vieții ei păcătoase.

IV. Aprecierea – Asocierea

Mai cunoaștem și alte cazuri asemănătoare de acordare din partea Mântuitorului a iertării fără osândă? (Slăbănogului de la Vitezda Iisus îi spune: „iată, te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuiești“). Ce i-a spus Domnul lui Zacheu? (Că „s-a făcut mântuire casei“ lui. Și din acel moment viața lui s-a schimbat. El a răsplătit împătrit pe toți aceia pe care altădată i-a nedreptățit). Ce atitudine a adoptat Iisus față de femeia păcătoasă, care căindu-se de păcate, plângea la picioarele Lui și cu părul capului i le ștergea? (Iertând-o, i-a lăsat în suflet liniștea și pacea conștiinței eliberată de păcat). De aceea, când fariseii întreabă de ce Iisus mănâncă și bea cu vameșii și păcătoșii, au primit răspunsul care i-a dus la tăcere: „Nu cei sănătoși au nevoie de doctor, ci cei bolnavi“. Iar altă dată le-a arătat câtă bucurie se face în cer pentru întoarcerea unui păcătos pe calea cea bună, lepădându-se de păcatul lui. Vedem apoi că pe bună dreptate putea Domnul să spună despre Sine că nu a venit să „judece lumea, ci să o mântuiască“ (Ioan 3, 17). Pentru salvarea vieții și demnității

omului, iubirea lui Iisus este cu atât mai mare, cu cât și păcatul omului este mai greu și îl apasă mai mult, iar bucuria cerului pentru întoarcerea celui păcătos nu are margini.

V. Generalizarea

De aici vedem că Dumnezeu „nu voiește moartea păcătosului, ci ca păcătosul să se întoarcă de la calea sa și să fie viu" (Iezechiel 33, 11).

VI. Aplicarea

Și fiindcă „Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască și să vină la cunoașterea adevărului" (I Timotei 2, 4), trebuie ca fiecare credincios să fie totdeauna sincer cu sine însuși, făcându-și trează și dreaptă conștiința păcătoșeniei sale, judecându-se și îndreptându-se pe sine, înainte de a condamna pe alții: „Scoate mai întâi bârna din ochiul tău, pentru a vedea să scoți paiul din ochiul fratelui tău" (Matei 7, 5).

Convertirea vameșului Zacheu

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Înaintea Sfintelor Sale Patimi, în drum spre Ierusalim, Mântuitorului trece prin Ierihon. Aici va întâlni pe vameșul Zacheu, asupra căruia Domnul va săvârși o minune deosebită de cele pe care le-am văzut până acum exercitate asupra trupurilor suferinde și neputincioase ale oamenilor. Minunea asupra lui Zacheu va avea ca obiect sufletul lui.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

În cele ce urmează ne vom referi la convertirea vameșului Zacheu.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul pericopei „Și intrând, trecea prin Ierihon. Și iată un bărbat, cu numele Zacheu, și acesta era mai-marele vameșilor și era bogat. Și căuta să vadă cine este Iisus, dar nu putea de mulțime, pentru că era mic de statură. Și alergând el înainte, s-a suit într-un sicomor, ca să-L vadă, căci pe acolo avea să treacă. Și când a sosit la locul acela, Iisus, privind în sus, a zis către el: Zachee, coboară-te degrabă, căci astăzi în casa ta trebuie să rămân. Și a coborât degrabă și L-a primit, bucurându-se. Și văzând, toți murmurau, zicând că a intrat să găzduiască la un om păcătos. Iar Zacheu, stând, a zis către Domnul: Iată, jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor și, dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit. Și a zis către el Iisus: Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia, căci și acesta este fiu al lui Avraam. Căci Fiul Omului a venit să caute și să mântuiască pe cel pierdut.“ (Luca 19, 1–10).

Explicarea textului După cum vedem, textul pericopei ne relatează despre trecerea Mântuitorului prin Ierihon. Nu este o noutate, fiindcă iudeii preferau să „urce“ la Ierusalim prin Ierihon, ocolind Samaria. Aici Iisus a săvârșit mai multe minuni, printre care și aceea a vindecării unui orb din naștere. Toate acestea îl recomandau pe Iisus ca pe profetul ce vine în numele Domnului, spre a săvârși lucrarea Lui. Interesul de a-L vedea pe Iisus încolțise și în inima lui Zacheu. Era o simplă curiozitate, sau era un sentiment mai profund? Evanghelistul nu ne spune. El precizează doar că Zacheu era mai „marele vameșilor“. În acele vremi, vameșii îndeplineau funcția agenților fiscali, care strângeau dările, sau impozitele de la conaționalii lor. În prealabil încheiau un contract cu romanii asupritori ca să le dea o anumită sumă strânsă de ei ca impozit. În realitate, pe lângă cele datorate romanilor, adunau mult mai mult și câștigul îl împărțeau între ei fără a-i trage nimeni la răspundere... În această „echipă“ erau mai mulți angajați, iar Zacheu era șeful lor. Ei erau urâți de conaționalii lor, mai întâi pentru că erau în slujba păgânilor asupritori, iar apoi fiindcă erau nedrepți și necinstiți. Numele de „vameș“ devine sinonim cu cel de „păcătos“, dezagreat și disprețuit de evrei, asemenea cu numele de „păgân“. Zacheu dorea să-L vadă pe Iisus, dar nu reușea acest lucru din cauza mulțimii. El era urât de conaționali și nimeni dintre ei nu avea considerație față de el, nici nu-i acorda atenție, făcându-i loc să treacă în față, pe drumul unde avea Iisus să meargă. Îl dezavantaja și statura

lui mică. De aceea se urcă într-un sicomor aflat pe marginea drumului. Va fi rămas foarte surprins când Iisus îi acordă atenție maximă, poruncindu-i să se dea jos din pom, și oferindu-i-se ca oaspete. Desigur, nimeni nu a înțeles prea mult. Iisus privea însă în adâncul de taină a sufletului lui Zacheu. De acolo a izvorât și dorința de a-L vedea pe Iisus. Iar Iisus a venit în lume tocmai pentru salvarea păcătoșilor, fiindcă „cei bolnavi și nu cei sănătoși au nevoie de doctor". Și unul dintre aceștia era Zacheu. Iisus nu a văzut în sufletul lui Zaheu păcatul, ci chipul lui Dumnezeu desfigurat de păcat. Și Zacheu era fiul lui Avraam, fiul lui Dumnezeu. Și în el se cuvenea să strălucească chipul lui Dumnezeu, chiar dacă acum este întunecat de păcat. Iisus va curăța sufletul lui Zacheu de noroiul păcatului și îl va face strălucitor ca aurul. Aceasta este minunea de taină a învierii la viața lui Dumnezeu a unui om mort în păcatul său. Și iată convertirea ca schimbare de mentalitate și de comportament. Iată minunea lucrării harului lui Dumnezeu în inima unui păcătos. După întâlnirea cu Iisus, în casa lui și mai ales în sufletul lui, Zacheu va deveni un alt om, cu totul schimbat. El, care până acum era dominat de nesăbuita dorință de îmbogățire, devine generos, capabil să jertfească totul pentru împărăția lui Dumnezeu, care se dezvoltă în sufletul lui ca „pace, bucurie și dreptate în Duhul Sfânt" (Romani 14, 17).

De fapt, sensul adânc al convertirii lui Zaheu rezidă în actul lui de pocăință, redat mai bine prin cuvântul biblic grecesc „metanoia", care indică schimbarea modului de a gândi, adică a mentalității, care atrage după sine schimbarea de comportament. Pocăința - metanoia, este însăși mesajul Evangheliei. Pe fundalul său, Mântuitorul își așează însăși tema propăvăduirii Sale: „Pocăiți-vă că s-a apropiat împărăția lui Dumnezeu" (Matei 4, 17); sau „Pocăiți-vă și credeți în Evanghelie" (Marcu 1, 15). Tocmai această realitate o remarcăm în convertirea lui Zacheu. El a devenit o făptură nouă. S-a lepădat de egoismul său feroce. Nedreptățile săvârșite altă dată se transformă într-un act de iubire jertfelnică, având un caracter reparatoriu. Căința sa nu este un act declarativ, un simplu regret, o părere de rău, nici chiar o mustrare a conștiinței pentru nedreptățile săvârșite, ci se constituie într-o schimbare totală prin fapte, nu prin vorbe, fiindcă înnoirea care a încolțit în sufletul lui dă acum roadele cele mai îmbelșugate, spre a dovedi că „împărăția lui Dumnezeu nu stă în vorbe, ci în putere (în fapte)" (I Corinteni 4, 20). Iar Zaheu devenise acum fiu al împărăției; „cele vechi au trecut, iată toate s-au făcut noi" (II Corinteni 5, 17), asemenea fiului risipitor întors la casa părintească, sau a tâlharului mântuit pe Golgota...

Convertirea lui Zaheu ne amintește de cuvântul Domnului cu privire la împărăția lui Dumnezeu pentru care omul jertfește totul: „...Iarăși, asemenea este împărăția cerurilor cu o comoară ascunsă în țarină, pe care găsind-o un om a tăinuit-o și de bucuria ei s-a dus și toate câte avea le-a vândut și a cumpărat țarina. Asemenea este iarăși împărăția cerurilor, ca un neguțător, care caută mărgăritare bune; și găsind un mărgăritar de mult preț, mergând a vândut tot ce avea și l-a cumpărat“ (Matei 13, 44–45).

După cuvintele de autentică valoare creștină, marea minune săvârșită de Iisus nu o constituie „vindecarea slăbănogilor, muților, surzilor, leproșilor, orbilor, muribunzilor, nu înmulțirea pâinilor, umblarea pe mare, tămăduirea demonizaților și nici chiar învierea morților. Minunea cea mai mare și fără seamăn aceasta este: prefacerea totală a omului, săvârșită atât în vremea în care a trăit El pe pământ, cât și după înălțarea Sa la cer, de-a lungul veacurilor, prin șirul practic infinit de mucenici, sfinți, convertiți, transfigurați. Este metanoia pe care am numit-o totala dezintegrare a omului păcătos și imediata lui metamorfozare în subiect de jertfă. Iată cea mai uluitoare minune a Domnului, neîntrecută, care pe toate celelalte le lasă în urmă și le pune în umbră, oricât de cutremurătoare ar fi ele. Dar metanoia pentru cine știe ce este viața și cunoaște firea omenească, se arată cu totul mult deasupra frângerii legilor naturale de către Mântuitorul. Căci legile naturii sunt deterministe, cauzale și pasive, și se supun Făcătorului lor, pe când ființa înzestrată cu darul gândirii și conștiinței libere, pentru a-i determina schimbarea, divinitatea însăși are de înfrânt dreptul de liberă alegere dăruit omului. De data aceasta ea nu poruncește scurt, ci numai acționează pe calea harului îndrumător“ (Nicolae Șteinhardt, «Dăruind vei dobândi» — Cluj-Napoca, 1994, p. 55).

7. Fixarea cunoștințelor

Ce a determinat convertirea lui Zacheu? (Dorința lui sinceră de a-l vedea și întâlni pe Mântuitorul. Domnul se oferă tuturor acelora care din dorință sinceră îl caută. „Cel ce vine la mine nu-l voi scoate afară“; „...cel ce deschide ușa voi intra la el și voi cina cu el și el cu mine“). În ce a constat convertirea lui Zacheu? (În schimbarea de mentalitate și comportament). Cum s-a manifestat înnoirea vieții lui Zacheu? (Lăcomia după acumularea nedreaptă de bunuri s-a transformat într-o generoasă jertfelnicie: jumătate din averea sa o va da săracilor, iar dacă a nedreptățit pe cineva îi va întoarce împătrit înapoi).

8. Aplicarea

În înțelepciunea sa, Biserica a hotărât ca pericopa evanghelică privind convertirea lui Zacheu să fie citită la Sfânta Liturghie în Duminica a XXII-a după Rusalii, înainte de postul Sfintelor Patimi, spre a ne pregăti duhovnicește să-L căutăm și noi pe Mântuitorul, și înnoiți duhovnicește să ne facem părtași jertfei și învierii Sale.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Intrarea solemnă a Mântuitorului în Ierusalim

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Împlinind întru totul Legea, Mântuitorul împreună cu Sfinții Apostoli mergeau în fiecare an la sărbătoarea paștilor la templul din Ierusalim. Numai că în cel de al treilea an al activității Sale, înaintea Sfintelor Patimi, intrarea Domnului în Ierusalim nu a avut un caracter obișnuit ca în anii trecuți, ci un caracter solemn sau triumfal.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Vom vedea astfel ce ne spun Sfintele Evanghelii cu privire la intrarea solemnă a Mântuitorului în Ierusalim, precum și explicarea pericopei evanghelice referitoare la acest eveniment.

6. Dirijarea învățării. Însusirea noilor cunoștințe

Textul pericopei „Și când s-au apropiat de Ierusalim și au venit spre Bethfage pe muntele Măsliniior atunci Iisus a trimis pe doi din învățăcei, zicându-le: mergeți în satul din fața voastră și îndată veți afla o asină legată și mânzul cu ea, dezlegați-o și aduceți-o

la mine și de vă va zice cineva ceva, veți spune că Domnul are trebuință de ei. Și îndată îi va slobozi. Iar aceasta s-a făcut, ca să se împlinească ceea ce s-a spus prin profetul, care zice: „Spuneți fiicei Sionului: iată regele tău vine la tine, blând și șezând pe asin, adică pe mânz, fiul celei de sub jug“. Și mergând ucenicii au făcut precum le-a poruncit lor Iisus. Și au adus asina și mânzul și au pus pe ele veșmintele lor și El a șezut pe acesta. Iar cea mai mare parte din mulțime au așternut hainele lor în cale, iar alții tăiau ramuri din arbori și le așezau pe cale. Iar mulțimile, care mergeau înaintea Lui și care veneau în urma Lui strigau, zicând: „Osana Fiul lui David, binecuvântat este cel ce vine în numele Domnului; Osana întru cei de sus! Și intrând în Ierusalim s-a cutremurat toată cetatea, spunând: cine este acesta? Iar mulțimile ziceau: Acesta este Iisus, proorocul din Nazaretul Galileii“, (Matei 21, 1–11). „Și unii din fariseii din mulțime au zis către El: învățătorule, ceartă-ți ucenicii. Și răspunzând le-a zis: spun vouă că de vor tăcea aceștia, pietrele vor striga. Și când s-a apropiat, văzând cetatea, a plâns pentru ea, zicând: de ai fi cunoscut și tu măcar în ziua aceasta a ta, cele pentru pacea ta! Dar acum s-au ascuns pentru ochii tăi. Căci vor veni asupra ta zile, când vrăjmașii tăi vor săpa șanț împrejurul tău și te vor înconjura și te vor strâmtora din toate părțile. Și te vor face una cu pământul, pe tine și pe copiii tăi în tine și nu vor lăsa în tine piatră pe piatră pentru că nu ai cunoscut vremea cercetării tale“ (Luca 19, 39–44).

Explicarea textului   În dimineața primei zile a săptămânii, și anume la 9 nisan, Domnul se afla cu ucenicii în Betania, localitate aflată pe drumul de la Ierihon la Ierusalim, pe coasta de est a muntelui Măslinilor. De la Betania până la Ierusalirn erau 2–3 km. Venind din Ierihon încă de vineri, ajunsese seara târziu la casa primitoare a prietenului Său, Lazăr din Betania (Ioan 12, 1). Aici a avut loc a doua zi, adică sâmbătă, miruirea Sa de către Maria, sora lui Lazăr (Ioan 12, 12), iar în prima zi a săptămânii, conform datinei străbune, va merge la Ierusalim. Mulțimea pelerinilor soseau la Ierusalim ca să sărbătorească paștile până în după amiaza primei zile a săptămânii, fiindcă a doua zi, potrivit legii mozaice, fiecare cap de familie era obligat să-și aleagă un miel de jertfă, pe care să-l junghie cu 4 zile mai târziu (ziua de paști, seara zilei de 14–15 nisan) la templu și apoi să-l mănânce cu ierburi amare și cu azime. Alăturându-se pelerinilor galileieni, care se îndreptau spre Ierusalim (venind din Ierihon, unde au rămas în ziua sabatului), Domnul trimite pe doi din învățăceii

Săi la Bethfage, localitate situată la 1/2 km de Betania, să-i aducă o asină și mânzul ei, pe care le vor găsi acolo legate. De bună seamă că stăpânul animalelor era cunoscut sau prieten al Domnului. Dacă până la Betania venise pe jos (23 km de Ierihon), distanța de 2–3 km până la Ierusalim o va face solemn călare pe mânzul asinei, spre a se împlini profeția scrisă de proorocii Zaharia și Isaia: „Acestea s-au făcut, pentru ca să se împlinească ceea ce s-a spus prin profetul care zice: spuneți fiicei Sionului: iată, regele tău vine la tine, blând și șezând pe un asin, pe un mânz, fiu al celei de sub jug“ (Zaharia 9, 9; vezi și Isaia 62, 11). „Fiica Sionului“ din profeție este cetatea Ierusalimului care a fost zidită pe muntele Sion; iar regele care vine blând și călare pe mânzul asinei era regele mesianic, cel așteptat. Cum mânzul asinei, ce nu mai fusese călărit de nimeni (Marcu 11, 2), nu avea șea pe el, Apostolii au așternut hainele lor.

Asinul era la cei vechi tipul animalului blând, modest și pașnic, fiind folosit pentru călărie nu numai de poporul de rând, ci și de mai marii lui. Dascălii Bisericii dând o interpretare duhovnicească, arată că asina îmblânzită și înjugată reprezintă legea veche, care îl ținea pe om în prescripțiile ei rigide și care se sfârșește; iar mânzul neîmblânzit și liber pe care a mers Mântuitorul prefigurează Biserica, adică poporul cel nou întinat până atunci, dar care a devenit curat după ce Iisus s-a aplecat asupra lui. După cum pe mânzul asinei „nimeni dintre oameni nu a șezut vreodată“ (Marcu 11, 2; Luca 19, 30), tot așa nici la tânărul popor al lui Dumnezeu provenit dintre neamuri, mai înainte de credința în Hristos, n-a fost vreun profet sau apostol, ca să-l supună, „jugului legii divine“. Peste aceste neamuri care se legaseră cu păcatele lor trebuie să stea Fiul lui Dumnezeu; nu pentru că El ar fi avut nevoie să fie odihnit de ele, ci ca El să le dea adevărată și mai multă odihnă. Dacă pe cai veneau călări eroii și împărații mândri, biruitori în războaie, gata să calce în picioare tot ce întâlneau în cale, aclamați cu ramuri de finic, în sunete de fluiere și țambale; Domnul călare pe asin intră în Ierusalim ca un Principe al păcii aclamat cu însuflețire și entuziasm de întreg poporul adunat în Sfânta Cetate. Și pentru a-i face intrarea cât mai solemnă, în omagierea lor, își întindeau hainele pe locul unde avea să treacă asinul, ca nu cumva acesta să se poticnească, sau să alunece pe pietrele ascuțite.

Mulți dintre ei tăiau în calea Domnului chiar ramuri din arbori, arătând prin aceasta că și natura neînsuflețită participă cu bucurie la intrarea solemnă a Mântuitorului în Ierusalim. Localnicii Îl întâmpină cu ramuri de finic, ca simbol al bucuriei

lor (Ioan 12, 13). Și astfel, într-un entuziasm plin de măreție și respect, temeluit pe convingerea că Iisus este Mesia care acum va întemeia împărăția Sa, strigau fără încetare prin cuvintele psalmistului: „Osana, Fiul lui Dumnezeu! Binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului. Osana întru cei de sus!“ (Psalmul 117, 25–26). „Osana“ însemnând „mântuiește-ne“, exprimă convingerea mulțimii că Iisus este Mesia, Fiul lui David, eliberatorul poporului și întemeietorul împărăției mesianice mult așteptate. Desigur, entuziasmul mulțimii era determinat și de prezența lui Lazăr înviat din morți, după cum arată evanghelistul: „Deci, dă mărturie mulțimea care era cu El, când striga pe Lazăr din mormânt și l-a sculat din morți. De aceea L-a și întâmpinat atâta mulțime, că auzise că El a făcut minunea aceasta“ (Ioan 12, 17–18). Fariseii însă cârtitori și invidioși îl îndemnă pe Domnul să oprească aclamațiile mulțimii. Se gândeau poate la faptul că aclamat ca mesia-rege nu ar fi fost pe placul stăpânirii romane și ar fi obligat-o să intervină prin forța armată...

Pe de altă parte, însă, ei așteptau pe mesia eliberatorul și întemeietorul împărăției davidice. Îl așteptau venind în triumf pe norii cerului (Daniel 7, 13–14). De fapt, după vechea lor tradiție, Mesia va veni pe norii cerului, dacă poporul va fi găsit atunci credincios Domnului; iar dacă va fi găsit necredincios, va veni — așa cum a proorocit Zaharia „blând și smerit pe mânzul asinei“. Desigur că în mândria lor, ei se considerau credincioși, încât îl așteptau mai degrabă venind pe norii cerului... În fond inima le era impietrită chiar în fața împlinirii unei proorocii (a lui Zaharia)... Le-a mai făcut de altfel Domnul de atâtea ori proba mesianității Sale, și totuși nu au crezut în El... „În mijlocul cântărilor nădejdii vremurilor mesianice, cortegiul continuă să coboare spre valea străveche și umbroasă a cedrilor. În vale se vede cetatea Ierusalimului (Luca 19, 41), de o parte și de alta împrejmuită de multe coline. În razele soarelui primăvaratec care apunea, templul împodobit cu aur și marmură albă și înconjurat de un întreg ansamblu de palate, grădini, case, unele mai frumoase decât altele, apare în toată măreția lui. În fața acestei priveliști, cu sufletul mâhnit de intervenția răutăcioasă a fariseilor, Mântuitorul este și mai mult cuprins de tristețe. Privind spre Ierusalim, El îl vede aievea așa cum avea să fie peste 40 de ani: asediat și apoi dărâmat de armatele romane“ (Magistrand Gheorghe Sîrbu — „Intrarea solemnă a Mântuitorului în Ierusalim“, în rev. «Studii Teologice», nr. 7–8 / 1959, p. 463–464). Mulțimea înaintează însă cu bucurie și entuziasm spre centrul Ierusalimului, aclamându-L pe Profetul din Galileea, pe Mesia, Fiul lui David,

conducându-L apoi spre templu unde intra asemenea lui Solomon după ce a fost uns rege. Încheind relatarea intrării solemne a Mântuitorului în Ierusalim, evanghelistul precizează că „intrând în templu, s-a uitat împrejur la toate și fiind timpul înaintat a ieșit și a plecat împreună cu cei 12 Apostoli ai Săi, reîntorcându-se în Betania“ (Marcu 11, 11).

Intuiția se poate face arătându-se tabloul intrării solemne a Mântuitorului în Ierusalim pe mânzul asinei, în aclamațiile entuziaste ale poporului.

7. Fixarea cunoștințelor

Când a avut loc intrarea solemnă a Mântuitorului în Ierusalim? (La 9 nisan, în prima zi a săptămânii, adică duminica, cu o săptămână înaintea învierii Sale). Care a fost caracterul intrării Sale în Ierusalim? (Intrarea Domnului în Ierusalim a avut un caracter solemn, triumfal). Era ea întru toate asemenea intrărilor triumfale ale învingătorilor în războaie? (Nu a fost asemenea lor. Mântuitorul intră în Ierusalim blând și smerit, călare pe mânzul asinei, ca un Domn al păcii, biruitor asupra morții). De ce a fost necesară intrarea solemnă a Mântuitorului în Ierusalim? (Fiindcă ea a fost proorocită încă din Vechiul Testament și trebuia să se împlinească, fiindcă Iisus era Mesia, Fiul lui David, care prin Jertfa Sa va împăca lumea cu Dumnezeu și va deschide o eră nouă în istoria mântuirii noastre). Au înțeles Apostolii și mulțimea care Îl aclama cu bucurie și entuziasm acest caracter mesianic al intrării Domnului în Ierusalim? (Evanghelistul ne spune clar că nu L-au înțeles: „Acestea nu le-au înțeles ucenicii Lui la început, ci numai după ce s-a proslăvit Iisus...“ (Ioan 12, 16), adică după învierea Domnului și a pogorârii Sfântului Duh „și-au adus aminte că acestea erau pentru El scrise“ (La fel și mulțimea entuziasmată de învierea lui Lazăr vedea în Iisus un Mesia politic eliberator, care acum le va da lor stăpânirea acestei lumi). Care a fost atitudinea fariseilor față de intrarea solemnă a Mântuitorului în Ierusalim? (Ca totdeauna, cârtitori și invidioși, ei cer Domnului să oprească entuziasmul mulțimii. De data aceasta le era probabil și teamă de o eventuală intervenție armată a romanilor stăpânitori). Care a fost atitudinea Mântuitorului față de Sfânta Cetate în care a intrat? (El a plâns soarta ei tragică ce o va aștepta în viitor). Cum se sfârșește intrarea solemnă a Mântuitorului în Ierusalim? (Se sfârșește la templu, adică la Casa lui Dumnezeu).

8. Aplicarea

Creștinii sărbătoresc intrarea triumfală a Mântuitorului în Ierusalim duminica dinaintea învierii Domnului. Această duminică se mai numește și a „Floriilor“, credincioșii ducând pe la casele lor sălcuțe sfințite de Biserică, în semnul ramurilor de finic cu care a fost întâmpinat Domnul când și-a făcut intrarea solemnă în Ierusalim.

Biserica păstrează amintirea entuziasmului cu care Domnul a fost întâmpinat în Ierusalim înaintea Sfintelor Patimi, prin imnul: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot, plin este cerul și pământul de mărirea lui. Osana întru cei de sus!“ cântat în cadrul Sfintei Liturghii, tocmai înaintea prefacerii darurilor, adică înaintea Jertfei aduse pe Sfântul Altar.

Să cântăm cu toții acest imn triumfal, care ne amintește de intrarea solemnă a Mântuitorului în Ierusalim, înaintea Sfintelor Sale Patimi.

9. Temă pentru acasă

Se va învăța acest imn liturgic.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Cina cea de taină

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Știind că se va despărți de cei pe care i-a ales și care L-au urmat trei ani pe drumuri prăfuite, aclamați sau huiduiți de multe ori, Mântuitorul a dorit să le asigure o continuă rămânere alături de ei, sub o formă cu totul nouă, neînțeleasă, dar adânc simțită în viața lor sau a celor ce vor crede în El până la sfârșitul veacurilor.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Această formă este împărtășirea cu Trupul și Sângele Său, care s-a săvârșit pentru prima dată în Joia Sfintelor Patimi, cu prilejul Cinei celei de Taină, la care ne vom referi în cele ce urmează.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Iată ce ne spun Sfintele Evanghelii despre acest eveniment central în opera de mântuire săvârșită de Domnul nostru Iisus Hristos: „Iar mai înainte de sărbătoarea Paștilor, știind Iisus că I-a venit ceasul să se mute din lumea aceasta la Tatăl, a arătat că iubind pe ai Săi care erau în lume, până în sfârșit i-a iubit“ (Ioan 13, 1). Aflându-se însă în Betania, o localitate cam la 2–3 km de Ierusalim, a trimis pe Petru și pe Ioan (Luca 22, 8), ca intrând în cetate (Ierusalim), iată „vă va întâmpina un om ducând un vas de lut cu apă. Mergând după el în casa unde va intra, ziceți stăpânului casei: unde este încăperea în care să mănânc paștile cu ucenicii mei? Și el vă va arăta un foișor mare, așternut. Acolo gătiți“ (Luca 22, 10–12). Era desigur casa unei cunoștințe apropiate, sau prieten al Domnului, poate casa lui Ioan Marcu, Evanghelistul de mai târziu. În seara aceleiași zile de joi, a venit Iisus din Betania în Ierusalim, la casa unde era pregătită cina și s-au așezat la masă. Obiceiul era să stea la masă culcați pe cotul stâng și să mănânce cu mâna dreaptă bucatele din farfurie.

Apoi, Iisus „s-a sculat de la Cină și și-a pus veșmintele și luând un ștergar, s-a încins. După aceea a turnat apă în lighean și a început să spele picioarele ucenicilor și să le șteargă cu ștergarul cu care era încins. Deci, a venit la Simon Petru și acela I-a zis: Doamne, au Tu vrei să-mi speli picioarele? A răspuns Iisus și i-a zis: ceea ce fac eu tu nu știi acum, iar după acestea vei pricepe. A zis Simon Petru Lui; Doamne, în veac nu-mi vei spăla picioarele. I-a răspuns Iisus: de nu te spăl nu ai parte de mine. A zis Simon Petru Lui: Doamne, spală-mi nu numai picioarele, ci și mâinile și capul. A zis Iisus: cel ce s-a scăldat, nu are trebuință decât picioarele să i se spele, căci este curat tot: și voi sunteți curați, dar nu toți. Căci știa pe cel ce avea să-L vândă... Deci după ce le-a spălat picioarele și și-a luat veșmintele, șezând, iarăși le-a zis: înțelegeți ce v-am făcut? Mă numiți învățător și Domn și bine ziceți, că sunt. Deci, dacă Eu, Domnul și Învățătorul v-am spălat picioarele, pildă v-am dat, ca precum v-am făcut Eu și voi să faceți“ (Ioan 13, 4–15).

Iar apoi „mâncând ei, a luat Iisus pâinea și mulțumind, a frânt și a dat ucenicilor și a zis: „Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu“. Și luând paharul și mulțumind, le-a dat zicând: Beți dintru acesta toți. Acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi care pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor“ (Matei 26, 26–28). „Aceasta să o faceți spre pomenirea Mea“ (Luca 22, 19). „Și zic vouă că nu voi mai bea din această roadă a viței până în ziua aceea, până când voi bea cu voi în împărăția Tatălui Meu“ (Matei 26, 29). „Și mâncând ei, Iisus s-a tulburat cu duhul și a mărturisit și a zis: Amin, amin grăiesc vouă, că unul dintre voi Mă va vinde“ (Ioan 13, 21). „Iar ei întristându-se foarte mult, a început să zică fiecare dintre ei: nu cumva sunt eu, Doamne? Iar El răspunzând a zis: cel ce a întins cu mine mâna în blid, acela ma va vinde. Și Fiul Omului va merge după cum este scris despre El, dar vai acelui om prin care Fiul Omului se va vinde. Bine era de nu se năștea. Și răspunzând Iuda, cel ce L-a vândut, a zis: nu cumva sunt eu, Învățătorule? Zis-a lui: tu ai zis.“ (Matei 26, 22–25). „Și după pâine a intrat în el satana. Deci i-a zis Iisus: ceea ce ai de gând să faci, fă mai degrabă. Și nimeni din cei ce ședeau la masă nu au știut pentru ce i-a zis acestea; că unii socoteau, devreme ce Iuda avea punga, că-i zice Iisus: cumpără cele ce ne trebuie pentru sărbătoare, sau să dea ceva săracilor. Și după ce a luat pâinea, a ieșit îndată și era noapte“ (Ioan 13, 27–30). În continuare, Domnul le vorbește Sfinților Apostoli despre „sminteala ce-i va cuprinde“ peste câteva clipe, prevestind Sfântului Apostol Petru lepădarea... Și-i îndeamnă în același timp pe Apostoli să se iubească unul pe altul, așa cum El i-a iubit pe toți, făgăduindu-le venirea Mângâietorului, Duhul adevărului, și încheind cu rugăciunea către Părintele ceresc pentru rămânerea lor și a celor ce vor crede prin ei, în iubirea Lui. Îi asigură, în sfârșit, de Învierea Sa din morți. „Și după ce au cântat laude, au ieșit la muntele Măslinilor“ (Matei 26, 30).

7. Fixarea cunoștințelor

Ce eveniment a avut loc joi, înaintea Sfintelor Patimi? (A avut loc anticiparea sărbătoririi paștilor de către Mântuitorul și Sfinții Apostoli). Când era sărbătoarea paștilor la iudei? (Sâmbăta). De ce Mântuitorul a anticipat această sărbătorire? (Fiindcă știa că de paști se va aduce Jertfa de ispășire, eliberând lumea de păcat). Cum a sărbătorit Mântuitorul paștile? (După obiceiul iudaic, dar au mai intervenit și alte elemente specifice). Care sunt acestea? (Spălarea picioarelor ucenicilor ca pildă de smerenie și de slujire;

demascarea vânzătorului, precizarea lepădării lui Petru, promisiunea unui Mângâietor, a Duhului Sfânt, îndemn la iubire, rugăciunea către Tatăl, prevestirea învierii Sale, și mai ales prefacerea pâinii și vinului în Trupul și Sângele Său, precum și oferirea Sfinților Apostoli spre împărtășire. Acesta este aspectul tainic al Cinei). Cum s-a desfășurat această prefacere sau Cina de Taină? (Am văzut că Sfintele Evanghelii reproduc fidel cuvintele Mântuitorului, referitoare la prefacerea pâinii în Trupul Său și a vinului în Sângele Său). Care sunt cuvintele referitoare la prefacerea pâinii în Trupul Său? (Sunt cinci cuvinte: a luat, a mulțumit, a frânt, a dat și a zis). Ce putem remarca de aici? (Că Iisus a luat pâinea, iar după ce a mulțumit nu a mai fost pâine, ci trupul Său). Dar cu paharul? (Tot la fel. După ce a mulțumit nu a mai fost vin, ci sângele Său). Știut fiind faptul că iudeii foloseau de paști azima, ne întrebăm dacă Mântuitorul a folosit la Cina cea de Taină azima sau pâinea dospită? (Am văzut că fiind joi, El a anticipat sărbătoarea paștelui iudaic, care era sâmbătă. Deci nu a folosit azima, ci pâinea dospită).

8. Aplicarea

Cina cea de Taină constituie centrul cultului divin public, ea săvârșindu-se în cadrul Sfintei Liturghii, prefacerea pâinii și vinului având loc atunci când arhiereul sau preotul rostește rugăciunea de mulțumire, numită „epicleză“, iar strana și credincioșii cântă: „Pe Tine Te lăudăm“... (Se va cânta această cântare, precum și: „Cu Trupul lui Hristos vă cuminecați...“).

9. Temă pentru acasă

Se vor învăța aceste două cântări bisericești.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Trădarea Mântuitorului și moartea lui Iuda

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Care sunt zilele de post rânduite de Biserică peste săptămână? (Miercurea și Vinerea). De ce s-au fixat aceste zile de post? (Fiindcă ele ne amintesc de evenimentele dureroase din istoria mântuirii noastre). De ce ne amintește vinerea? (De moartea Mântuitorului pe cruce). Dar miercurea? (De o altă întâmplare dureroasă, și anume despre trădarea lui Iisus de către unul din Apostolii Săi, Iuda Iscarioteanul).

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Ne vom referi în cele ce urmează tocmai la această tristă și dureroasă faptă a trădării lui Iisus și moartea lui Iuda.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Sfintele Evanghelii ne spun că Iuda a fost unul din cei 12 Apostoli aleși de Domnul. Numele lui Iuda (în original Iehuda), înseamnă „gloria“, „mărirea“, „lauda“. El mai poartă și adaosul „Iscariotul“, spre a indica originea lui din Cariot (sau Keriot), în Iudeea. Dacă toți ceilalți Apostoli erau galileieni (Fapte 2, 7), Iuda era din Iudeea, unde s-a născut și Hristos Domnul. El apare în lista Apostolilor ca ultimul ales al lui Iisus (Matei 10, 2–4; Marcu 3, 16–19; Luca 6, 14–16). Evangheliile ne spun, până la actul vânzării Învățătorului, puține lucruri despre el. Nu ne apare nici o ocazie în care să-L fi supărat pe Domnul. Era totuși necinstit și nesincer. Evanghelia ne spune și mai clar, că el fiind acela care „ținea punga“, își însușea pentru sine „din ce se punea în ea“. Și este numit în mod direct, fără nici un menajament: „hoț“. Astfel relatându-se episodul din Betania, cu șase zile înainte de paști când Maria „luând un litru cu mir de nard curat, de mult preț, a uns picioarele lui Iisus și le-a șters cu părul capului ei“, „încât casa s-a umplut cu mirosul mirului“. Iuda a avut de obiectat

că mai bine acest mir s-ar fi vândut pe 300 de dinari, bani care s-ar fi dat săracilor. Evanghelia vine cu precizarea: „a zis aceasta nu pentru că avea grijă de săraci, ci pentru că era „hoț“ (fur) și ținea punga și lua din ce se ținea în ea (Ioan 12, 1–6). A urmat apoi trădarea. Sinedriul sau tribunalul iudaic hotărâse „să prindă pe Iisus cu viclenie și să-L ucidă“ (Matei 26, 4). Își luaseră măsuri de prevedere, chibzuind să săvârșească fapta după „ziua praznicului“ (paști), „ca să nu se facă tulburare în popor“ (Matei 26, 5).

Numai bine că Iuda mergând la ei s-a oferit să-L dea pe Iisus în mâinile lor, rămânând ca ei să stabilească prețul. A căzut de acord la oferta unei sume derizorii: 30 de arginți adică 30 siclii de arginți, sumă care se plătea unui stăpân de sclavi, în situația când un bou împungea un sclav sau o sclavă, urmând ca boul să fie ucis cu pietre (Exod 21, 32). Prin aceasta se împlinea precizarea profetului Zaharia: „Dacă socotiți cu cale, dați-mi simbria, iar dacă nu să mi-o plătiți. Și mi-au cântărit simbria mea de 30 de arginți“ (11, 12). Evanghelia mai precizează că Iuda s-a înțeles și cu conducătorii templului, adică cu aceia dintre preoți și leviți care fiind în serviciul templului, făceau de pază zi și noapte acolo. „Iar satana a intrat în Iuda... și mergând el a vorbit cu mai marii preoților și cu căpeteniile oastei cum să-L dea în mâinile lor. Și s-au bucurat aceia și s-au tocmit cu el să-i dea bani. Și el s-a învoit și căuta vreme cu prilej să-L dea lor fără știrea mulțimii“ (Luca 22, 3–6). Aceasta petrecându-se miercurea, joi seara a urmat cina pregătită de Petru și Ioan în Ierusalim. Iisus a venit cu ceilalți Apostoli seara, din Betania, printre ei aflându-se și Iuda. Prezența lui era normală, mai ales că fața lui nu demasca nimic deosebit, fiind natural, ca și cum nu s-ar fi întâmplat și nici nu ar fi avut să se întâmple ceva din pricina lui, cu viața altora, ...cu propria-i viață... Iisus știa însă totul... Le și spusese mai înainte Apostolilor că: „va veni paștile și Fiul Omului se va da ca să se răstignească“ (Matei 26, 2). Cunoștea prea bine și fapta lui Iuda, pe care o suportă cu multă durere sufletească și tristețe. Era Apostolul Lui... Nu putea rămâne indiferent. I-a acordat totdeauna afecțiune sinceră și l-a tratat cu maxim de răbdare, blândețe și îngăduință. Prezența lui Iuda alături de ceilalți la cină îl apăsa adânc și copleșitor... Încearcă totuși un apel discret la conștiința trădătorului, ca o bătaie plină de iubire la inima lui, din nefericire ferecată... Fiind totuși Apostolul Lui, nu-i poate fi indiferent dacă în Cartea Vieții nu va fi scris și numele acestuia, pe care El însuși l-a ales... Iisus anunță senzaționala veste, care tuturor le va zgudui conștiința: „Amin,

grăiesc vouă, că unul dintre voi mă va vinde“, „Iar el întristându-se foarte mult, au început să-I zică fiecare: „nu cumva sunt eu, Doamne?“ A fost un moment de trezire decisiv pentru Iuda, la sinceritate! Nu ar fi fost prea târziu! Inima generoasă a Domnului ar fi trecut peste mârșava faptă a ucenicului; ar fi înțeles Iisus împlinirea profeției lui Zaharia și Iuda ar fi fost iertat... Ar fi rămas fapta condamnabilă, dar ar fi fost salvat omul!... Și, fiindcă prin tăcerea sa, Iuda consimte la păcatul lui, Iisus îl demască pe un ton plin de compătimire și amărăciune: „Cel ce a întins cu mine mâna în blid, acela mă va vinde. Că Fiul Omului va merge precum este scris despre El, dar vai acelui om prin care Fiul Omului se vinde! Bine era de omul acela de nu se năștea“ (Matei 26, 23–24). Dar nici această compătimitoare demascare nu l-a trezit pe Iuda. Conștiința îi era surdă la orice sunet și închisă la orice bătaie... N-ar fi vrut totuși să știe nimeni de fapta comisă, fiind prea rușinoasă; nici chiar Iisus. Dar el trebuia totuși să știe că dacă Iisus îl avertizase chiar atunci, înseamnă că Domnul cunoștea totul. El însă nu mai poate înțelege aceasta și întreabă dacă nu cumva este el. La care Învățătorul îi răspunde afirmativ: „Tu ai zis“ (Matei 26, 25). Acestea toate se petrecuseră după ce Iisus spălase Apostolilor și lui Iuda picioarele și după ce se împărtășiseră cu pâinea și vinul prefăcute în Trupul și Sângele Său. Evanghelistul precizează că tocmai această nevrednică împărtășire a adus osânda vânzătorului: „Și după pâine, atunci a intrat în el satana“. „Deci i-a zis Iisus: ceea ce ai să faci, fă mai degrabă. Și nimeni din cei ce ședeau la masă n-a știut pentru ce a zis aceasta, că unii socoteau, devreme ce Iuda avea punga, că îi zisese Iisus: cumpără cele ce ne trebuie pentru sărbătoare, sau să dea ceva săracilor. După ce a luat pâinea a ieșit îndată, și era noapte“ (Ioan 13, 27–30). Nici în inima lui Iuda nu mai era vreun licăr de lumină; i s-a stins și cea mai palidă rază, fiind inundat de întunericul și bezna fărădelegii săvârșite în așa măsură încât vroia să meargă până la capăt... Era cuprins ca într-un vârtej amețitor și delirant din care nu mai putea ieși; rostogolindu-se fără a se mai putea opri spre prăpastia care îi va înscrie pentru veșnicie fărădelegea alături de numele său, (care, am văzut la început, paradoxal, înseamnă „laudă“, „glorie“ , „mărire“).

După Cină, „a ieșit Iisus împreună cu ucenicii Săi dincolo de pârâul Cedrilor unde era o grădină în care a intrat El și ucenicii Săi. Și știa locul și Iuda, ce-L vânduse, pentru că de multe ori se adunau acolo Iisus cu ucenicii Săi“ (Ioan 18, 1–27). „Și... iată, unul din cei 12 și împreună cu el gloată multă, cu săbii și cu ciomege trimiși de la mai-marii preoților și de la bătrânii

poporului. Iar vânzătorul le dăduse un semn, zicând: „pe care îl voi săruta, acela este: prindeți-L. Și îndată apropiindu-se de Iisus a zis: bucură-te, Învățătorule! Și L-a sărutat. Iar Iisus a zis lui: prietene, pentru ce ai venit? Atunci apropiindu-se ei, au pus mâna pe Iisus și L-au prins“ (Matei 26, 46–50). De ce sărutarea semn al trădării? Fiindcă Iuda vroia să-și ascundă fapta; dorea atât de mult să nu-i știe Domnul nelegiuirea lui, încât îi spune: „bucură-te“, ca și cum ar urma comunicarea unei vești bune. Fățărnicia lui este primită cu aceeași blândețe compătimitoare a lui Iisus, adresându-i-se: „prietene“, după care însă urmează demascarea finală, care îl va duce pe Iuda la tăcere și-l va face nu peste mult timp, să se reîntâlnească cu sine însuși: „Iuda, cu sărutare vinzi pe Fiul Omului?“ (Luca 22, 48). Își va reaminti Iuda de aceste ultime cuvinte ale lui Iisus ce i-au fost adresate atunci când ele vor răsuna din glasul conștiinței sale! Și vor răsuna atât de tare, încât nu le va mai putea suporta. Nu se va mai putea ascunde de nimeni și de nimic, nici chiar de sine însuși... De data aceasta îl va demasca lumina conștiinței sale, care aprinzându-se devine atât de violentă, încât îl orbește și în același timp îl va arde atât de mult, încât îi destramă întregul sens al vieții ...

Un regret adânc venit din străfunduri îi frământă conștiința, măcinându-i ființa. Iisus e condamnat la moarte! Iar la aceasta a contribuit și el! Nevinovăția lui Iisus îl copleșește... Deși știa de fapta lui, Iisus nu i-a zis nici un cuvânt dojenitor, a căutat tot timpul la el, blând, discret și sincer; fără să-i facă vădită mârșava-i faptă, să-l oprească de la împlinirea ei. Căința îi apare doar acum, dar nu ca o supapă de siguranță: „A întors cei 30 de arginți mai-marilor preoților și bătrânilor, zicând: „Greșit-am vânzând sânge nevinovat. Simțea nevoia unei mărturisiri și înțelegeri. O face de data aceasta cu toată sinceritatea, fără nici un ascunziș. Trebuia să i-o fi făcut Învățătorului și atunci ar fi primit cu siguranță iertarea Lui salvatoare. Dialogul cu Iisus se încheiase mai înainte... Cei cu care pactase nu au avut interesul să-i primească mărturisirea și să-i înțeleagă frământarea chinuitoare, care-i destrămase conștiința zbuciumată în așa măsură, încât „aruncând arginții în templu, a plecat, și ducându-se, s-a spânzurat“ (Matei 27, 5). Cartea Sfântă ne spune că după ce s-a spânzurat, căzând, a pleznit de la mijloc și s-au vărsat toate mădularele... încât s-a chemat locul acela: loc al sângelui (Fapte 1, 18–19). „Iar mai-marii preoților luând arginții, au zis: nu se cade să-i punem în vistieria templului, deoarece sunt preț de sânge. Și ținând sfat, au cumpărat țarina olarului, pentru îngroparea străinilor. Pentru

aceea s-a numit țarina aceea, „țarina sângelui“.

Intuiția se va face arătând chipul lui Iuda din tabloul Cinei celei de Taină.

7. Fixarea cunoștințelor

Se pune întrebarea: ce a determinat pe Iuda să comită nelegiuirea pe care a făcut-o? (Se apreciază că Iuda fiind lacom după obținerea cât mai multor avuții și mânat de dorul de mărire, vedea în Iisus un mesia politic, care îi va satisface această lăcomie, împodobindu-l cu ranguri din cele mai mari. Dar cum Iisus își anunțase patima Sa și cum dușmanii Lui se arătau din ce în ce mai hotărâți să-I pună capăt, fiindcă prea mult i-a deranjat, Iuda acordând câștigul de cauză dușmanilor Domnului, consideră că prin trădarea lui Iisus, va dobândi din partea acestora un plus de încredere, poziția în fața lor). Care a fost atitudinea Domnului față de el? (Tot timpul a căutat cu răbdare, blândețe și îngăduință a-l recupera, avertizându-l, demascându-l și mustrându-l). Când s-a trezit conștiința lui Iuda? (Când a văzut că Iisus a fost condamnat la moarte). Iuda s-a căit pentru fapta sa? (Da, s-a căit, și căința i-a fost mare. Iar din Evanghelii nu știm să nu fi primit iertare cei ce s-au pocăit, oricine ar fi fost. Să ne închipuim ce mare trebuie să fi fost căința lui Iuda, încât nu a mai putut suporta viața?! Așadar, sinuciderea lui Iuda nu putea fi decât rezultatul celei mai împlinite și tragice convertiri. A fost o convertire atât de fulgeratoare, încât vânzătorul înțelegându-și nelegiuirea își iese din minți și se spânzură. Plecând de aici am putea să ne întrebăm dacă există posibilitatea de mântuire și pentru el. Tainele dumnezeirii nu se cuvine a le ispiti. Un singur lucru nu trebuie să-l pierdem din vedere. Lui Iuda trădătorul i-a părut rău pentru ceea ce a făcut. Și aceasta când i s-a trezit conștiința morală).

8. Temă pentru acasă

Se vor analiza și alte cazuri de căință în urma trezirii conștiinței, făcându-se comparație între ele.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Rugăciunea din Grădina Ghetsimani

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

În mai multe rânduri Domnul a prevăzut sfinților Apostoli patimile, moartea și învierea pe care le va aduce pentru izbăvirea de păcat a neamului omenesc. A sosit momentul Cinei cele de Taină, când Domnul a anticipat sărbătorirea Paștilor și când își oferă sub forma pâinii și vinului Trupul și Sângele său ca preț de răscumpărare din păcat.

După Cina cea de Taină au urmat Sfintele Patimi ale Domnului.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Începutul l-a făcut rugăciunea din grădina Ghetsimani și prinderea Domnului Iisus. Ne vom referi în cele ce urmează la aceste două aspecte ale începutului Sfintelor Patimi ale Domnului.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Textul privind rugăciunea din grădina Ghetsimani și prinderea lui Iisus, este redat de sfintele Evanghelii la Matei 26, 36–46; Marcu 14, 32–42; Luca 22, 39–47; Ioan 18, 1.

După Cina cea de Taină, „a ieșit Iisus împreună cu ucenicii săi dincolo de pârâul Cedrilor unde era o grădină“ (Ioan 18, 1) „al cărui nume era Ghetsimani și a zis ucenicilor săi: ședeți aici până mă voi ruga. Și a luat cu Sine pe Petru, pe Iacob și pe Ioan și a început să se înspăimânte și să se tulbure“ (Marcu 14, 32–33). Atunci le-a zis: „întristat este sufletul Meu până la moarte. Rămâneți aici și privegheați împreună cu Mine. Și mergând puțin mai înainte, a căzut cu fața la pământ, rugându-se și zicând: Părintele meu, de este cu putință să treacă de la mine paharul acesta, dar nu precum voiesc eu, ci precum voiești Tu“ (Matei 26, 39). „Și i s-a arătat îngerul din cer întărindu-L. Și fiind în zbucium mai în stăruință se ruga. Și i se făcuse sudoarea ca picăturile de sânge ce pică pe pământ. Și sculându-se de la rugăciune, venind către ucenici, i-a aflat dormind“ (Luca 22, 43–44).

„Și a zis lui Petru așa: n-ați putut veghea un ceas cu Mine! Privegheați și vă rugați ca să nu intrați în ispită, căci Duhul este osârduitor iar trupul este neputincios. Iarăși, a doua oară ducându-se, s-a rugat zicând: Părintele Meu, de nu poate trece acest pahar de la mine, ca să nu-l beau, fie foia Ta. Și venind, i-a aflat iarăși dormind, căci erau ochii lor îngreunați“ (Matei 26, 40–43) „și nu știau ce să-I răspundă“ (Marcu 14, 40). „Și lăsându-i, s-a dus iarăși și s-a rugat a treia oară, același cuvânt zicând. Atunci a venit la ucenicii săi și le-a zis: dormiți acum și vă odihniți. Iată, s-a apropiat ceasul și Fiul Omului se va da în mâinile păcătoșilor“ (Matei 26, 45). „Sculați-vă să mergem! Iată s-a apropiat (vânzătorul)!

Și încă pe când vorbea, iată, Iuda, unul din cei doisprezece, a venit și cu dânsul mulțime multă cu săbii și ciomege de la arhierei și de la bătrânii poporului. Iar vânzătorul le-a dat semn, zicând: Pe care îl voi săruta, acela este“ (Matei 26, 47–49). „Prindeți-l și aduceți-l sub pază“ (Marcu 14, 44). „Și îndată venind la Iisus i-a zis: bucură-Te, rabbi! și l-a sărutat. Dar Iisus i-a zis: prietene pentru ce ai venit“ (Matei 26, 50). Și a adăugat apoi: „Iuda cu o sărutare vinzi pe Fiul Omului“ (Luca 22, 48). „Deci Iuda, luând oaste și slujitori de la mai marii preoților și de la farisei, a venit acolo cu felinare și cu făclii și cu arme. Iar Iisus știind toate ce erau să vină asupra Sa, ieșind, le-a zis: Pe cine căutați? Răspuns-au lui: pe Iisus Nazarineanul. Zis-a lor Iisus: Eu sunt. Și sta împreună cu ei și Iuda cel ce-L vându-se. Deci după ce le-a zis: Eu sunt, s-au întors înapoi și au căzut la pământ. Și iarăși i-a întrebat: pe cine căutați. Iar ei au zis: pe Iisus Nazarineanul. A răspuns Iisus și a zis: V-am spus că Eu sunt. Deci, de Mă căutați pe Mine, lăsați-i pe aceștia să se ducă. Pentru ca să se împlinească cuvântul spus de El: din cei pe care Mi i-ai dat n-am pierdut nici unul. Și văzând cei ce erau pe lângă El ce avea să fie, i-au zis: Doamne să lovim cu sabia“ (Luca 22, 53). „Iar Simon Petru având sabia a scos-o și a lovit pe sluga mai marelui preot și i-a tăiat urechea dreaptă. Și era numele slugii Malhus“ (Ioan 18, 9). „Iar Iisus răspunzând a zis: lăsați, până aici. Și atingându-i urechea l-a vindecat“ (Luca 22, 51). „Și a zis Iisus lui Petru: bagă sabia în teacă (la locul ei) că toți cei ce ridică sabia, de sabie vor pieri“ (Matei 26, 52). „Paharul pe care mi l-a dat Tatăl, oare nu-l voi bea?“ (Ioan 18, 11). „Sau gândești că nu pot să rog pe Tatăl meu și să-mi pună la îndemână chiar acum, mai mult de 12 legiuni de îngeri? Cum, deci, se vor împlini scripturile? Că așa trebuie să fie! (Matei 26, 53–54). „În același timp Iisus a zis mulțimilor, mai marilor preoților și căpeteniilor

templului și bătrânilor: ca la un tâlhar (hoț) ați ieșit cu săbii și cu ciomege. În toate zilele fiind cu voi în templu n-ați întins mâinile asupra mea; dar acesta este ceasul vostru și stăpânirea întunericului“ (Luca 22, 52–53). „Deci oastea și căpetenia cea peste 1000 și slujitorii iudeilor L-au prins pe Iisus și L-au legat“. (Ioan 18, 12). „Dar toate acestea s-au făcut, ca să se împlinească scripturile profeților. Atunci toți învățăceii L-au lăsat și au fugit“ (Matei 26,56).

Explicarea textului După cum am văzut că ne spune textul sfintelor Evanghelii, Mântuitorul împreună cu cei 11 Apostoli se îndreaptă spre grădina Ghetsimani. Înainte au trecut podul peste râul Chidron la poalele Muntelui Măslinilor, tălmăcindu-se înseamnă „râul negru“, fiindcă are apa murdară și tulbure. Cam la 100 m se află grădina Ghetsimani, însemnând „teasc de măsline“, pentru că avea un teasc pentru stoarcerea undelemnului din numeroșii măslini aflați aici. Era un loc liniștit, cu cer senin, unde astrul nopții își revărsa mângâietor razele sale strălucitoare printre crengile măslinilor îmbătrâniți de vreme. De multe ori și-a regăsit Iisus aici liniștea după câte o zi petrecută în zbuciumul și tumultul ei amețitor... Opt din cei 11 Apostoli rămân la intrare, iar cu trei dintre ei: Petru, Iacob și Ioan, Iisus merge mai departe să se roage Părintelui Ceresc. Acum îl vedem pe Mântuitorul în înfățișarea sa omenească.

Dacă la schimbarea la față sau la învierea fiicei lui Iair, aceiași trei Apostoli au avut privilegiul să fie uimiți de strălucirea dumnezeirii sale, acum ei îl priveau pe Iisus Învățătorul doar ca unul dintre ei... Domnul însă știa tot ce avea să se întâmple. El „s-a făcut pentru noi păcat“ (II Cor. 5,21), iar „răsplata păcatului este moartea“ (Rom. 6, 23). Știm aceasta din chiar primele cuvinte ale Sfintei Scripturi, când primii oameni au păcătuit și s-au împovărat cu moartea. Și firea împovărată cu păcatul strămoșesc s-a transmis tuturor oamenilor. Aceasta a luat asupra Sa și Fiul lui Dumnezeu la întrupare. A luat-o tocmai pentru a o izbăvi de păcat. Și putea s-o facă, fiindcă era singurul care nu avea păcat, fiind Dumnezeu. Dar odată ce a luat firea omenească, a făcut acest lucru pentru a o izbăvi, a o salva, a o elibera, a o mântui de păcat. Și astfel Fiul lui Dumnezeu devine Mântuitorul nostru, iar aceasta prin Jertfa Sa de ispășire. Și tocmai acum se apropia momentul acestei Jertfe supreme de împăcare a omului cu Dumnezeu. Iisus știa aceasta, cunoștea, vedea înainte toate batjocorile ce se vor năpusti asupra Lui. Vedea toată ura înverșunată asupra Lui, vedea singurătatea copleșitoare, vedea chinurile și suferințele

care îi vor măcina trupul în cele mai cumplite dureri, vedea moartea ca preț de răscumpărare ce urma să se aducă, vedea mormântul rece și umed săpat în stâncă... Știa totul, absolut totul, fiindcă era Dumnezeu. Dar firea împovărată cu păcatele tuturor oamenilor, cu toate fărădelegile lumii, îl apăsa tot mai mult și mai greu. Dar cui avea să spună toate acestea? Desigur Apostolilor dar ei nu pot înțelege această taină a mântuirii noastre. Mama Sa L-ar fi înțeles, dar nu-L putea ajuta cu nimic. Acum a sosit momentul împlinirii profeției dreptului Simion, că „prin inima ei va trece sabia“. E sabia durerii care îi va spinteca inima de suferință, văzându-și Fiul adus ca Jertfă. Toate aveau să se împlinească după planul lui Dumnezeu Tatăl. De aceea Iisus se adresează Lui. Se adresează nu ca Dumnezeu Fiul ci ca „mielul ce se va aduce spre junghiere“, ca Om care își așteaptă suferința în cea mai crâncenă expresie a ei. De aceea, El spune celor trei Apostoli:„Întristat este sufletul Meu până la moarte!“ Și lăsându-i „să privegheze“, adică să fie treji, eventual să-L însoțească în rugăciunea către Tatăl, se depărtează de la ei ca să se roage. La început rugăciunea este expresia totalei umilințe față de Tatăl, manifestată prin proșternerea cu fața la pământ; apoi se ridică în genunchi și cu ochii înălțați spre cer se adresează Părintelui Ceresc: „Tatăl Meu, dacă este cu putință, treacă de la Mine paharul acesta! Totuși nu precum voiesc Eu, ci precum voiești Tu“. Rugăciunea e simplă și sinceră pornită din simțăminte firești umane.

Paharul simbolizează otrava morții, fiindcă în pahar băutura poate fi ușor amestecată cu otravă. Și nu puține au fost victimele acestui pahar... Dacă suntem atenți putem observa că Domnul nu-și impune cererea. El spune: „Dacă este cu putință“. Vedem de aici toată supunerea față de voia lui Dumnezeu, așa cum se cuvine și noi să ne rugăm: nu impunând lui Dumnezeu cererea noastră, ci acordându-i Lui Dumnezeu încrederea de a interveni în viața noastă și a face cum crede El mai bine, știind că „toate le lucrează spre binele celor ce-L iubesc pe Dumnezeu“ (Romani 8, 29). Și Sfânta Evanghelie ne spune că Dumnezeu Tatăl îi trimite Fiului Său aflat în postura de Miel spre junghiere, un înger ca să-l mângâie. Zbuciumul rugăciunii primește însă o înfățișare dramatică, devenind de așa mare intensitate, încât sudoarea s-a prefăcut în picături de sânge. După cum vedem, rugăciunea lui Iisus din grădina Ghetsimani e rugăciunea marii singurătăți a Celui ce s-a împovărat de păcate. Nu mai este rugăciunea liniștii de altă dată a Fiului Omului în comuniune cu Tatăl... E suspinul păcatului omeniri și lacrimilor durerii, e zbuciumul, emoția,

agitația, părăsirea... sunt stropii de sânge în viziunea paharului plin până la revărsare cu otrava morții. E batjocora, bătăile, sângele nevinovat al răscumpărării. Și sculându-se merse la apostoli. Aceștia însă „dormeau de întristare". Simțeau și ei întristarea Învățătorului, dar trupul le era prea neputincios ca să participe la ea, să privegheze alături de El. Au preferat să se refugieze în liniștea odihnitoare a somnului ca să poată uita clipele grele prin care trece Învățătorul. De acea Domnul îi mustră. Și retrăgându-se din nou, Domnul s-a rugat Tatălui zicând: „Părintele Meu, de nu poate trece acest pahar de la mine, ca să nu-l beau, fie voia Ta". Iisus acum se mângâie... Acum va împlini ceea ce le-a spus mai înainte apostolilor și mulțimilor, „căci m-am coborât din cer, nu ca să fac voia Mea, ci voia Celui ce m-a trimis" (Ioan 6, 38). De fapt așa ne-a învățat și pe noi să ne rugăm Părintelui Ceresc: „Facă-se voia Ta". Venind a doua oară la Apostoli El i-a aflat din nou dormind. Le spune că s-a apropiat timpul când Fiul Omului va fi dat în mâinile păcătoșilor...

Și într-adevăr apare vânzătorul. Era cu oaste romană și cu slujitor de la mai marii preoți și de la farisei. Erau înarmați cu făclii și cu arme. Oastea romană o aveau de la procuratorul Ponțiu Pilat, care își avea reședința la Cezarea Palestinei, dar de paști venea totdeauna la Ierusalim cu armata.

Paștile (Persahul) era cea mai mare sărbătoare a iudeilor. Era ziua eliberării din cea mai lungă și tiranică robie. Era sărbătoarea trecerii spre „Țara Făgăduinței" prin Moise, alesul, profetul lui Dumnezeu și eliberatorul lor național. Acum ei se vor afirma în bine ca popor liber... Dar în perioada în care ne aflăm nu mai era un popor liber. Ocupația romană era dură și dușmănoasă iudeilor. De aceea, la Paști se adunau israeliți din toată lumea să retrăiască ziua eliberării de altădată, plângând gloria străbună în pământul natal, la zidurile refăcute (de către Irod cel Mare) ale templului lui Solomon... Și nu de puține ori venirea lor de Paști se transformă în revoltă. Iar pentru ca aceasta să fie înăbușită în fașă, Pilat era prezent aici cu oastea înarmată. Își avea locul în cetățuia „Antonia" (după numele lui Marc Antoniu) la nord-est de dealul unde era construit templul. Avea cu el o garnizoană romană de ostași. Se bucură de faptul că iudeii își caută și își găsesc adversarii, certându-se între ei... („Divide et impera!"). Le pune la dispoziție o ceată de ostași, adică o treime dintr-o cohortă, ceea ce înseamnă 200 ostași înarmați. Toți pornesc să-l prindă pe Iisus și pe cei 11 Apostoli ai Săi. În fruntea lor se afla Iuda. Nu voia ca să se autodemaște ca trădător. Se rușina de ceea ce a făcut și acum trebuia să împlinească. Acționează mascat,

sărutându-și Învățătorul și întâmpinându-L cu cuvintele: „bucură-Te!“ ca și cum ar dori să-i comunice o veste bună... Ce tiranică ipocrizie; sărutul e gestul celei mai delicate și gingașe afecțiuni. Și Iuda și-a găsit tocmai această falsitate!... Iisus care cunoștea și simțea totul, răspunde plin de blândețe: „Prietene pentru ce ai venit?“ Îl socotește încă prieten și îl compătimește parcă de soarta care și-a ales-o și de sfârșitul misiuni sale falimentare și tragice. De aceea îl și mustră: „Iuda cu o sărutare vinzi pe Fiul Omului!?“. La aceasta Iuda nu mai răspunde nimic. Nu a crezut că Iisus este Mesia. Dar Domnul vrea să i se descopere pentru ultima dată că El este Fiul Omului, și că Împărăția Lui nu este din această lume... Conștiința lui Iuda era însă adormită, iar Domnul bătea la porțile unei uși ferecate... Nu peste mult timp se va trezi dar atunci va fi prea târziu...

Apoi Iisus se adresează mulțimii înarmate care-L căutau, întrebându-i: „Pe cine căutați?“ Ei răspund: „Pe Iisus Nazarineanul“. Domnul le răspunde: „Eu sunt“. Nu le vine să creadă. S-ar fi așteptat să întâlnească un om plin de mânie, gata de luptă. Iisus era blând și smerit, cu inima deschisă plină de iubire și demnitate, complet nevinovat ca să fugă din fața lor, și lipsit de orice dorință de dominație lumească ca să-și încrucișeze săbiile cu ei... Neputând crede, cad în fața Lui, îmbulzindu-se ca să nu scape. De aceea, Iisus întreabă a doua oară cu aceeași conștiință a nevinovăției Sale: „Pe cine căutați?“ Apoi se predă liniștit în mâinile lor, cerându-le doar ca pe Apostoli să-i lase în pace. Apostolii cred însă că acum a venit momentul bătăliei pentru întronarea împărăției mesianice pe pământ. Petru, mai violent, atacă chiar pe sluga mai marelui preot. Iisus le interzice Apostolilor pe un ton sentențios, orice acțiune potrivnică, iar mulțimii îi adresează reproșuri că deși le-a vorbit totdeauna pe față, în locurile cele mai populate, vin să-L prindă ca pe un hoț sau tâlhar. Puteau de fapt oricând să-L prindă în oricare din împrejurări, fiindcă a vorbit întotdeauna pe față, gata oricând să dea socoteală de cuvintele Lui, dar spune Evanghelia — că de fapt mult înainte „căutau să-L prindă și nimeni nu și-a pus mâinile pe El, că încă nu venise ceasul Lui“ (Ioan 7, 30). Nimic în lumea aceasta nu se petrece în afara voinței lui Dumnezeu. Cine nu știe aceasta, nu crede și nu-L socotește pe Dumnezeu ca pe un Părinte bun și iubitor care necontenit veghează la viața sa; și nici nu se consideră fiul sau copilul lui Dumnezeu.

Dar Iisus este trimis tocmai acum, fiindcă „Acesta este ceasul vostru — spune El — și stăpânirea întunericului“ (Luca 22, 53).

Acum a sosit momentul ca să se „împlinească scripturile profeților“ (Matei 26, 56).

Și Evanghelia încheie acest capitol arătând că „toți ucenicii L-au lăsat și au fugit“. Ca și mai înainte când le-a prevestit Patimile, în drum spre Ierusalim, și acum „n-au înțeles nimic (Apostolii) din aceasta“ (Luca 18, 34). Vor înțelege ei însă mai târziu această mare taină a mântuirii și vor jertfi pentru ea chiar propria lor viață...

7. Fixarea cunoștințelor

Cu cine s-a dus Iisus în grădina Ghetsimani ca să se roage? (Cu sfinții Apostoli: opt dintre ei au rămas la intrare, iar cu trei: Petru, Iacob și Ioan a intrat în grădină. Despărțindu-se de ei s-a rugat Părintelui ceresc, în zbucium cumplit, încât sudoarea s-a prefăcut în picături de sânge. A cerut Părintelui Ceresc că dacă este cu putință să treacă paharul amar al suferinței. Mergând la Apostoli îi află „dormind de întristare“. Un înger trimis de Tatăl Îl mângâie, încât a doua oară, cere Părintelui Ceresc împlinirea voi Sale. Venind din nou la apostoli îi găsește dormind, „căci erau ochii lor îngreunați“. Se roagă pentru a treia oară aceleași cuvinte. Și de data aceasta Apostolii sunt copleșiți de somn. Urmează prinderea Domnului în grădina Ghetsimani de ceata de ostași romani, alături de reprezentanții sinedriului și mulțime, conduși de Iuda, care Îl dă pe mâinile lor printr-un sărut). Cum au venit potrivnicii lui Iisus să-l prindă? (Înarmați cu ciomege și săbii). De ce? (Fiindcă se așteptau la o luptă crâncenă). Cum a reacționat Iisus? (În mod pașnic, blând și demn, cu conștiința nevinovăției Sale). Cum au reacționat adversarii? (Rămânând surprinși de atitudinea lui Iisus, învălmășindu-se au căzut înaintea Lui). Ce a făcut Domnul? (Li s-a predat cu aceiași nevinovăție a conștiinței Sale). Cum au reacționat Apostolii? (S-au arătat gata de luptă și au chiar început să lovească). Ce atitudine ia Domnul față de acțiunea lor? (Le interzice cu desăvârșire să ridice sabia, spunându-le că „toți cei care ridică sabia, de sabie vor pieri“). După ce Mântuitorul s-a dat în mâna vrăjmașilor, ce au făcut Apostolii? (Au fugit cu toți, lăsându-L pe Iisus singur).

8. Temă pentru acasă

Se va lectura textul rugăciunii Domnului din grădina Ghetsimani și a prinderii Lui: Matei 26, 36–46.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Lepădarea Apostolului Petru

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Am văzut că după Cina cea de Taină, Domnul împreună cu Sfinții Apostoli „au ieșit la muntele Măslinilor. Atunci le-a zis Iisus: Voi toți vă veți sminti întru Mine în noaptea aceasta, căci este scris: Bate-voi păstorul și se vor risipi oile turmei... iar Petru răspunzând a zis: dacă toți se vor sminti întru Tine, eu nici o dată nu mă voi sminti“ (Matei 26, 30–33).

Atunci Domnul îi vestește ceea ce nu peste mult timp avea să se întâmple, zicându-i „Amin grăiesc ție că în noaptea aceasta, mai înainte de a cânta cocoșul, de trei ori te vei lepăda de Mine“. Auzind acestea, Sfântul Apostol Petru răspunde învățătorului: „Chiar de ar fi să mor împreună cu Tine, nu mă voi lepăda de Tine. Asemenea au zis și toți ucenicii“ (Matei 26, 34–35).

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Cu toate acestea, Apostolul Petru se va lepăda de Domnul așa cum i s-a prezis. Vom urmări în continuare lepădarea și căința Sfântul Apostol Petru.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Relatarea evenimentului lepădării și căinței Sfântului Apostol Petru: Însoțit de trei din ucenicii Săi, Ioan, Iacob și Petru, Domnul S-a dus după Cina cea de Taină în grădina Ghetsimani ca să se

roage, și sosind în acel loc, le-a zis: „Rugați-vă să nu cădeți în ispite“. Și S-a depărtat de ei ca la o aruncătură de piatră și, îngenunchind, se ruga... și, sculându-se de la rugăciune, venind către ucenici, i-a aflat dormind de întristare“ (Luca 22, 39–45). Sculându-se au fost întâmpinați de mulțimea condusă de Iuda ca să-L prindă“ Iar Iisus i-a zis „Iuda, cu o sărutare vinzi pe Fiul Omului?“ (Luca 22, 48). În acest timp, „scoțând sabia, Petru a lovit pe unul din slujitori și i-a tăiat urechea“ (Ioan 18, 9–11). Mustrându-l, Domnul îi spune lui Petru: „întoarce sabia la locul ei, căci toți cei ce ridică sabia, de sabie vor pieri“ (Matei 26, 52). „Paharul pe care Mi l-a dat Tatăl, oare nu-l voi bea?“ (Ioan 18, 11), „au ți se pare că nu pot să rog pe Tatăl Meu și să-Mi trimită acum mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri? Dar cum se vor împlini scripturile, că așa trebuie să fie?“ (Matei 26, 53–54). „Și atingându-i urechea, l-a vindecat.“ (Luca 22, 51). Toți Apostolii L-au părăsit pe Domnul, afară de Ioan și Petru, care L-au urmat în continuare și la judecată.

Deci oastea și căpetenia cea peste 1000 și slujitorii iudeilor au prins pe Iisus și L-au legat. Și L-au dus întâi la Ana, căci era socrul lui Caiafa, care era mare preot în anul acela... și mergea după Iisus Simon Petru și celălalt ucenic, iar ucenicul acela era cunoscut marelui preot și a intrat împreună cu Iisus în curtea marelui preot; iar Petru a stătut la ușă afară. Deci a ieșit celălalt ucenic, care era cunoscut marelui preot și a spus portăriței și a băgat înăuntru pe Petru . Și a zis lui Petru slujnica portăriță: „Nu cumva și tu ești din ucenicii omului acestuia?“ (Ioan 18, 12–17). Dar el s-a lepădat înaintea lor, a tuturor, zicând: „Nu știu ce zici!“ (Matei 26,70). În acest timp Mântuitorul este judecat de arhiereul Ana, care condamnându-L la moarte, L-a trimis la Caiafa ca să pronunțe și el sentința... Apostolul Petru „ieșind la poartă“ a fost întâmpinat de altă slugă care „a zis celor de acolo: și acesta era cu Iisus Nazarineanul“. Și iarăși s-a lepădat Petru cu jurământ: „Nu cunosc pe omul acesta“ (Matei 26, 71–72). Și Simon Petru sta și se încălzea... zis-a lui una din slugile marelui preot, rudă acelui căruia îi tăiase Petru urechea: „Dar nu te-am văzut eu în grădină cu el?“ (Ioan 18, 26). „Iar după puțin, apropiindu-se cei ce stau în preajmă au zis lui Petru: „cu adevărat și tu ești dintre ei, căci și graiul te vădește“. Atunci el a început să blesteme și să se jure: „nu cunosc pe omul acesta. Și îndată a cântat cocoșul“ (Matei 26, 73–74). „Domnul întorcându-și capul, îl privește atunci pe Petru; și și-a adus aminte Petru de cuvântul lui Iisus care îi zisese: Mai înainte de a cânta cocoșul, de trei ori te vei lepăda de Mine. Și ieșind afară a plâns cu amar“ (Matei 26, 75).

Explicații De aici vedem că la început Petru a fost plin de curaj și a făgăduit solemn că nu se va lepăda de Învățătorul. La început a fost plin de entuziasm datorită atașamentului sincer pe care îl avea față de Domnul, cum erau — de altfel — și ceilalți Apostoli. Văzându-L apoi pe Iisus în fața brutalităților celor doi judecători, ca și a atmosferei de batjocură generală față de Domnul, la care se adaugă și sentința de condamnare la moarte, curajul de altă dată se destramă și se transformă în teamă cumplită, iar atașamentul făgăduit, se pierde și el, încât Apostolului nu-i mai rămâne decât grija propriei vieți. În această situație, cuprins și dominat de frică, a uitat complet promisiunea făcută... Dar s-a regăsit pe sine însuși din învolburarea temerii de moarte și anume, atunci când Domnul L-a privit direct. Dar era prea târziu, fiindcă el se lepădase. Apoi Petru s-a retras și „a plâns cu amar“. Aceasta înseamnă că i s-a trezit conștiința care îl mustră pentru fapta săvârșită, iar el se căiește, îi pare nespus de rău și se spune că de atunci, ori de câte ori cânta cocoșul în zorii zilei, Apostolul Petru reamintindu-și de fiecare dată fapta lui, plângea — ca prima dată — „cu amar“, adică cu adâncă părere de rău, cu regret profund. Ne apare acum mai clar de ce lepădarea Sfântului Apostol Petru a devenit expresia unui păcat greu. Noi vorbim în general de lepădare, ca de o părăsire a ceea ce este rău, dar Apostolul Petru s-a lepădat, a părăsit adică, tocmai ceea ce considera că este cel mai demn lucru pe care ar trebui să îl urmeze în viață. Căința lui însă îl salvează. Deși l-a determinat să plângă cu amar, căința a fost bine venită, lacrimile devenind supapă de siguranță, sau semnal de alarmă, care îi renaște în suflet atașamentul sincer față de Învățătorul, pe care nu-L va mai părăsi și de care nu se va mai lepăda niciodată.

Vorbind despre lepădarea Apostolului Petru în preajma Sfintelor Patimi ale Domnului ne vine în minte și trădarea învățătorului de către un alt Apostol, de Iuda. În ambele situații este vorba de o depărtare sufletească față de Iisus, de necredincioșie față de El. Numai că lepădarea este provenită dintr-o copleșire de teamă și în același timp pentru apărarea propriei vieți, pe când trădarea este o faptă provenită din răutate și ură. Pe de altă parte, lepădarea Apostolului Petru este urmată de căință și de hotărârea de îndreptare, aducătoare de liniștea și pacea iertării. Tocmai această hotărâre îi lipsea lui Iuda. De aceea căința lui s-a transformat în zbuciumul apăsător și zguduitor al conștiinței care îl duce la nebunie și moarte.

Referindu-ne apoi la binefacerea căinței Sfântului Apostol Petru ne amintim de căința regelui David, care păcătuind și fiind mustrat de Profetul Natan, recunoscându-și fapta a regretat-o din adâncul sufletului și îndreptându-și viața a primit iertarea și pacea, compunând prea frumoșii psalmi de pocăință...

7. Fixarea cunoștințelor

Când s-a lepădat Sfântul Apostol Petru de Mântuitorul? (În fața sinedriului, în timpul judecății Sale). I-a prevestit Mântuitorul lepădarea sa? (Da). Ce i-a făgăduit Sfântul Petru? (Că dacă toți se vor lepăda, el nu se va lepăda). Care sunt împrejurările în care s-a lepădat? (Mai întâi în fața slujnicei portăriţe de la curtea arhiereului. Apoi în fața slugii după judecarea și condamnarea Mântuitorului, Petru s-a lepădat cu jurământ că nu îl cunoaște pe Iisus. În sfârșit, în timp ce se încălzea la foc, împreună cu slugile marelui preot s-a lepădat cu jurământ, spunând că nu-L cunoaște pe Învățătorul). Ce s-a întâmplat apoi? (A cântat cocoșul, iar Domnul L-a privit pe Apostolul care se lepădase de El). Ce a urmat? (Petru s-a căit, i-a părut rău, a regretat fapta săvârșită și a plâns cu amar. Și de atunci ori de câte ori auzea dimineața cântând cocoșul, își plângea cu adânc regret fapta lepădării sale de Domnul).

8. Aplicarea

Am văzut din relatarea Sfintei Evanghelii că atitudinea Sfântului Apostol Petru față de Domnul, ca și în cazul general credința sa, au fost oscilante. Și-a manifestat atașamentul cu promisiuni pline de entuziasm, cade apoi în întristare, este copleșit de teamă, uită tot ce a făgăduit, se leapădă... dar se căiește, se întoarce din nou la atașamentul sincer față de Iisus. La fel este și viața creștinului cu căderi și ridicări. Principalul lucru este că dacă am căzut, să ne ridicăm... Văzând feluritele rele sau păcate care ne copleșesc adesea pe noi, îndepărtându-ne de Dumnezeu și de semeni, ca și efectul binefăcător al credinței, care ne întoarce pașii spre înnoirea continuă a vieții duhovnicești, putem înțelege de ce Mântuitorul cunoscându-ne ca fiind mereu supuși păcatului, ne-a lăsat Taina Sfintei Pocăințe în Biserică, prin care să putem obține mereu iertarea păcatelor spre îndreptarea și mântuirea sufletelor.

9. Temă pentru acasă

Se va citi textul pericopei evanghelice privind lepădarea și căința Sfântului Apostol Petru: Matei 26, 31–34 și 57–75.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Hristos în fața tribunalului iudaic și roman

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Ce ne spune articolul al IV-lea din Simbolul de credință despre Fiul lui Dumnezeu întrupat? (Că s-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat și a pătimit și s-a îngropat). De aici vedem că înainte de a fi fost răstignit, precum și înainte de a pătimi și de a fi fost îngropat, Domnul a fost judecat și condamnat la moarte de către tribunalul iudaic și roman, sentința finală fiind rostită de procuratorul Ponțiu Pilat.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Să vedem mai îndeaproape pe Mântuitorul Hristos în fața tribunalului iudaic și roman.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Sfânta Evanghelie ne spune că „oastea și căpetenia cea peste o mie și slujitorii iudeilor au prins pe Iisus și L-au legat. Și L-au dus intâi la Ana căci era socrul lui Caiafa, care era arhiereu al anului aceluia. Și Caiafa era cel ce sfătuise pe iudei că este mai de folos să moară un om pentru popor (Ioan 18, 12–13). Deși a fost înlăturat din arhierie (în anul 7 după Hristos) și înlocuit cu

ginerele său, Caiafa, Ana își mai păstra autoritatea în fața poporului. De aceea, judecata lui Iisus începe noaptea în casa acestuia. În mod normal, ca procedură iudaică, procesul trebuia să se desfășoare în fața tribunalului numit „sinedriu", aflat lângă zidul de sud-vest al curții exterioare a templului, într-o sală" pardosită cu pietre", numită „Gazith". Sinedriul era compus din 71 de membri aleși dintre cărturari, farisei, arhierei și „bătrânii poporului" (ca reprezentanți ai vechii nobilimi). Ședințele erau prezidate de arhiereul în funcțiune. Ele începeau după aducerea jertfei de dimineață la templu, pe la orele 7, și puteau ține toată ziua, în afară de zilele de sabat sau alte sărbători. Nu erau îngăduite ședințele nocturne. Judecătorii erau așezați în semicerc. În mijlocul lor stătea pe un podium inculpatul. După ce președintele expunea cazul, erau audiați martorii apărării, apoi cei ai acuzării. Pentru ca mărturia să fie validă, se depunea jurământul. Se cereau cel puțin doi martori. Urma cuvântul apărătorului, apoi cel al acuzatorului, iar la sfârșit al inculpatului. În acest timp doi grefieri notau atitudinea apărării și respectiv cea a acuzării. Sentința era hotărâtă prin votul completului de judecată și pronunțată de președinte: cea de achitare se pronunța pe loc, iar cea de condamnare în ziua următoare.

Cum a decurs procesul Mântuitorului? Evanghelia ne arată că arhiereii și întreg sinedriul căutau mărturie mincinoasă împotriva lui Iisus, ca să-L omoare. Și nu găseau, deși veniseră mulți martori mincinoși. Iar la urmă, venind doi, au spus: Acesta a zis: pot să dărâm templul lui Dumnezeu și în trei zile să-L zidesc. Și ridicându-se arhiereul a zis: nimic nu răspunzi la ceea ce mărturisesc aceștia împotriva Ta? Iisus însă tăcea. Și arhiereul luând cuvântul i-a zis: Te jur pe Dumnezeu cel viu să ne spui dacă ești Tu Hristosul, Fiul lui Dumnezeu! Iisus îi zise: tu ai spus! Iar eu vă mai spun: de acum veți vedea pe Fiul Omului șezând de-a dreapta puterii și venind pe norii cerului. Atunci arhiereul își sfâșie veșmintele zicând: „A hulit!" Ce ne mai trebuie martori? Iată, acum ați auzit hula Lui! Ce socotiți? Iar ei răspunzând, au zis: vinovat este de moarte. Atunci L-au scuipat în față și L-au bătut..." (Matei 26, 59–68).

În zorii zilei următoare sinedriul s-a întrunit din nou întrebându-L pe Iisus dacă recunoaște că este „Fiul lui Dumnezeu". Deoarece Mântuitorul a confirmat, ei socotesc răspunsul lui Iisus drept hulă, sau necinstire adusă lui Dumnezeu, motiv pentru care se consideră îndreptățiți să rostească din nou sentința de condamnare la moarte prin răstignire (Luca 22, 66–71). Pentru ca sentința să devină executorie, trebuia confirmată de pro-

curatorul roman, Ponțiu Pilat. Astfel, în faza a doua a procesului, Iisus a ajuns în fața autorităților romane. Începând cu anul 26 d.Hs. procurator al Palestinei a fost Ponțiu Pilat, un nobil roman abuziv și dur, care a rămas acolo timp de aproximativ zece ani. Venise în Palestina împreună cu soția lui, care se pare că, stând aici, trecuse la religia mozaică. Avea reședința la Cezareea Palestinei, dar de Paști venea la Ierusalim pentru a preveni orice atitudine potrivnică Romei din partea poporului sosit acolo cu prilejul sărbătorii. În apropierea templului, Pilat avea o cetățuie numită „Antonia", construită de Marc Antoniu, unde exista și o sală mare a pretoriului de judecată. Era 14 nisan, ora 6 dimineața. Cum romanii aveau obiceiul să-și înceapă lucrările de dimineață, Iisus a fost dus la procuratorul roman. Membrii sinedriului nu intraseră în pretoriu, deoarece seara începea paștile, și a intra în casa unui păgân însemna o necurăție, iar în caz de forță majoră sărbătoarea se amâna cu o lună.

Pilat auzise mai înainte de Iisus. Oferise chiar ostași spre a-L prinde. În sala pretoriului acuzațiile au primit un conținut antiroman. Iisus este acuzat ca răzvrătitor al poporului, ca unul care oprește să se plătească impozit Romei și se declară rege (Luca 23, 2). La asemenea fapte, pedeapsa era capitală. Vrând să se convingă de adevăr, Pilat L-a chemat pe Iisus în pretoriu, spre a vedea dacă s-a declarat sau nu „regele iudeilor" și de ce i se aduce acuzația respectivă. Iisus i-a arătat că „împărăția lui nu este din această lume", deoarece dacă era „din lumea aceasta, slujitorii Săi ar fi luptat să nu cadă în mâinile iudeilor". Mântuitorul a mai adăugat: „Eu pentru aceasta m-am născut și am venit în lume ca să mărturisesc despre adevăr. Oricine este din adevăr ascultă glasul Meu" (Ioan 18, 37). Copleșit de răspunsul lui Iisus, lui Pilat nu-i mai rămâne decât să eternizeze întrebarea: „Ce este adevărul?...". Convins că Iisus nu este un adversar al Romei, Pilat renunță la interogatoriu, declarând în fața mulțimii că „nu află nici o vină în El" (Luca 23, 4). Dar acuzațiile mulțimii devin din ce în ce mai violente... Iisus le întâmpină însă cu liniștea și demnitatea nevinovației Sale, fapt care îl lasă pe procurator „foarte mirat" (Matei 27, 14). Se insista fară întrerupere pe lângă Pilat că Iisus „întărâtă poporul, învățând prin toata Iudeea, începând din Galileea" (Luca 23, 5). Aflând că Iisus este galilean și știind că Irod Antipa, tetrarhul Galileii și Pereii, se află și el atunci la Ierusalim, Pilat i-a declinat cazul spre rezolvare. Negăsindu-i nici o vină, Irod L-a îmbrăcat pe Iisus, în semn de batjocură, într-o haină strălucitoare pe care o purtau numai marii demnitari și L-a trimis din nou la Pilat, căruia nu i-a rămas decât

să declare celor înverșunați că nici Irod și nici el, „cercetându-L înaintea lor, nu au găsit nici o vină din câte i-au fost ridicate, și nimic vrednic de moarte nu a făcut“ (Luca 23, 8–15). Deși putea să-L elibereze, Pilat recurge totuși la un compromis. Știind că în amintirea ieșirii din Egipt, iudeii eliberau de paști un tâlhar, Pilat propune eliberarea lui Iisus sau a lui Baraba, „care pentru o răscoală și ucidere ce făcuse în cetate era aruncat în temniță“ (Luca 23, 19). Toți cei prezenți puteau alege între Iisus și Baraba. Între timp a venit la Pilat un trimis al soției sale, Claudia Procula, spre a-i comunica mesajul ei: „să nu faci nici un rău dreptului acestuia, că am suferit mult în vis din pricina Lui“ (Matei 27, 19). Dar sinedriștii au convins mulțimea să se pronunțe pentru eliberarea lui Baraba, „iar pe Iisus să-L piardă“ (Matei 27, 20). Derutat de neașteptatul răspuns al mulțimii, Pilat a pus nedumerit întrebarea: „Ce voi face cu Iisus care se numește Hristos?“ Primește fără echivoc răspuns din partea mulțimii: „să fie răstignit!“ Aceeași mulțime, care cu câteva zile înainte îl aclama pe Iisus în același Ierusalim cu „Osana!“, acum însă îi cere condamnarea la cea mai înjositoare moarte... Convins de nevinovăția lui Iisus și surprins de decizia mulțimii, le oferă lor executarea sentinței. Acuzatorii replică cu înverșunare: „Noi lege avem și după lege trebuie să moară, că s-a făcut pe sine Fiul lui Dumnezeu“ (Ioan 19, 7). Atunci Pilat a dispus aplicarea biciuirii pentru a înlocui pedeapsa cu moartea, după care arăta mulțimii pe Omul desfigurat de răni și scăldat în propriul Său sânge... Dar din nefericire, aceleași voci cereau cu înverșunare și fără echivoc răstignirea. Convins totuși de nevinovăția lui Iisus, Pilat devine mai hotărât și caută să-și elibereze ostatecul. Dar din nou aceleași voci înfuriate și pline de inexpugnabilă ură, i-au replicat tăios și parșiv: „De-l vei slobozi pe acesta, nu ești prieten cu cezarul. Oricine se face pe sine rege, este împotriva cezarului“ (Ioan 19, 12). Aceste cuvinte constituiau de data aceasta un avertisment adresat direct și personal lui Pilat, derutându-l total și punându-l în stare de autoapărare, gândindu-se că dacă o asemenea acuză va ajunge la urechile împăratului roman, acesta ar putea considera că el s-a aliat cu un răsculat. A cedat de teamă, nu însă fără remușcare, mai ales că a fost din nou avertizat cu cinism și nerușinare: „Nu avem alt rege decât pe cezarul!“ (Ioan 19, 15–16). Iar procuratorul roman a rămas complet descumpănit și invins. Și-a epuizat toate argumentele. Îl tulbura însă glasul conștiinței care îi șoptea mereu că Iisus este nevinovat... De aceea, „văzând că nimic nu folosește, ci și mai mare tulburare se face, luând apă și-a spălat mâinile în fața mulțimii, zicând: sunt

nevinovat de sângele dreptului acestuia!“ (Matei 27, 24). Și neputându-se împotrivi mulțimii spumegânde de ură, în cele din urmă „le-a dat lor pe Iisus ca să-L răstignească“ (Ioan 19, 16).

7. Fixarea cunoștințelor

Făcând o confruntare între modul în care s-a desfășurat procesul și modul în care trebuia să se desfășoare, se poate vedea că sentința de condamnare la moarte nu este validă, totul fiind premeditat cu vicleșug. Dar și procedura a fost greșită. Sinedriul s-a întrunit prima oară într-o casă particulară (la Ana) noaptea. Martorii apărării lipseau, iar cei ai acuzării erau falși. Sentința a fost pronunțată fără o deliberare temeinică, iar în fața procuratorului roman a fost schimbat conținutul acuzației. Pilat a ezitat la început. Dorea într-adevăr să-L elibereze pe Iisus, dar din sentimente de teamă, când de sinedriști, când de visul soției, când de mulțimea înfuriată, când de împărat, a cedat în final, rostind sentința capitală. Dimpotrivă, din punctul de vedere al credinței creștine, așa trebuia să se întîmple. Iisus avea să aducă Jertfa de ispășire ca un „Miel nevinovat“, „ca o oaie spre junghiere“, cu trupul măcinat de suferință, așa cum a proorocit profetul Isaia cu mai multe veacuri înainte.

8. Temă pentru acasă

Se va evidenția demnitatea morală a Mântuitorului în timpul procesului, ca expresie a nevinovăției Sale.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Răstignirea Domnului

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Referindu-ne la Patimile Domnului, am văzut că după Cina cea de Taină, Iisus trădat de Iuda, a fost dat în mâinile dușmanilor, care L-au judecat și condamnat la moarte. Deși Ponțiu Pilat nu I-a găsit nici o vină, L-a condamnat totuși la cea mai grea moarte, rezervată sclavilor, sau celor mai răufăcători dintre oameni, și anume la răstignirea pe cruce.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Vom vedea în cele ce urmează cum ne prezintă Sfintele Evanghelii Răstignirea Domnului.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Batjocorit și bătut, scăldat în sânge, cu fruntea brăzdată de spinii care I-au spintecat pielea, epuizat de ultimele puteri, I-au pus în spate crucea grea, înaltă de 3,20 m, confecționată la repezeală din cedrii din Liban, aflați disponibili pentru restaurarea templului, ca să o ducă până pe dealul Golgotei.

Pe această cale a durerii convoiul înainta încet. Înainte se afla centurionul (sutașul) roman, însoțit de câțiva soldați și de reprezentanți ai sinedriștilor. Urma Condamnatul, purtându-și la gât placa cu inscripția vinovăției, apoi cei doi tâlhari, însoțiți de o parte și de alta de soldați aparținând gardei romane. Cortegiul era urmat de mulțimea care I-a cerut condamnarea, menținându-și urletul de huiduire. Mulți din apropiați L-au părăsit. Alții s-au chiar lepădat de El. Iisus rămâne însă cu conștiința demnității Sale neclintite. El este Fiul lui Dumnezeu. Acesta este adevărul, pe care procuratorul de tristă amintire nu a reușit să-l înțeleagă. De aceea, când, privit cu milă de niște femei apropiate, care încercau cu lacrimi în ochi să-I șteargă sudorile de sânge, Iisus le spune: „Nu mă plângeți pe Mine fiice ale Ierusalimului, ci plângeți-vă pe voi și pe copiii voștri“.

La apăsarea grea a crucii, puterile îl lasă tot mai mult... Oricât de mult L-ar brutaliza soldații, acum își dau seama că Iisus nu-și mai poate continua drumul cu crucea în spate, încât au silit pe un trecător cu numele Simon Cireneanul, care tocmai venea de la câmp, să-i ducă crucea, urmând ca Iisus, târându-Se cum va putea, să ajungă până la locul de execuție.

Ajunși, în sfârșit, L-au dezbrăcat de hainele Lui și L-au răstignit, bătându-I piroane în mâini și în picioare, fixându-I pe cruce și tabla cu inscripția: „Iisus Nazarineanul Regele Iudeilor". Alături de El au răstignit și pe cei doi tâlhari, unul de-a dreapta, altul de-a stânga". Iar cei ce treceau huleau clătinându-și capetele și zicând: „Cel ce dărâmi templul și în trei zile îl zidești, mântuiește-Te pe Tine însuți! De ești Fiul lui Dumnezeu, coboară-Te de pe cruce! Asemenea și mai marii preoților batjocorindu-L, împreună cu cărturarii și cu bătrânii și cu fariseii, ziceau: pe alții a mântuit, iar pe Sine nu se poate mântui?... Nădăjduia în Dumnezeu. Să-L scape acum, că a zis: sunt Fiul lui Dumnezeu" (Matei 27, 39–43). Tuturor batjocurilor și insultelor, Iisus răspunde printr-un maxim de iubire. El se roagă Părintelui ceresc pentru toți răstignitorii Săi: „Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac!" (Luca 23, 34). Îl batjocorea și unul din tâlharii răstigniți lângă El, iar celălalt răspunzându-i, îl certa, cugetând și zicând pe bună dreptate: „Nu te temi de Dumnezeu că în aceeași osândă ești? Și noi după dreptate pătimim, căci primim cele cuvenite după faptele noastre, iar Acesta nici un rău nu a făcut. Și zicea lui Iisus: pomenește-mă Doamne, când vei veni întru împărăția Ta. Și i-a zis Iisus: Amin grăiesc ție, astăzi vei fi cu Mine în rai" (Luca 23, 40–43).

Ostașii răstignitori împărțind hainele lui Iisus și văzând cămașa Lui că nu este cusută, ci „țesută de sus peste tot" (Ioan 19, 23), nu au mai sfâșiat-o, ci au aruncat pentru ea sorți. „Și sta lângă crucea lui Iisus mama Lui și sora mamei Lui, Maria lui Cleopa și Maria Magdalena. Deci Iisus văzând pe mama Sa și pe ucenicul pe care îl iubea, stând alături, a zis mamei Sale: „Femeie, iată fiul tău!" Apoi a zis ucenicului: „Iată mama ta!" Și din acel ceas a luat-o ucenicul la sine" (Ioan 19, 25–27).

Iar „de la al șaselea ceas s-a făcut întunerec peste tot pământul până la al nouălea ceas. Iar în al nouălea ceas a strigat Iisus cu glas mare și a zis: „Eli, Eli, lama sabahtani?" („Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?").

După aceea știind Iisus că toate s-au sfârșit, ca să se împlinească Scriptura, a zis: „Mi-e sete". Și era acolo un vas plin de oțet; iar ostașii umplând un burete cu oțet și punându-l

într-o trestie de isop, i l-a dus la gură... Deci, dacă a luat oțet, a zis: „Săvârșitu-s-a!“ (Ioan 19, 28–30).

Iar după ce s-a întunecat soarele, „catapeteasma templului s-a sfâșiat prin mijloc. Și Iisus strigând cu glas mare, a zis: „Părinte, în mâinile Tale încredințez duhul Meu“. Și aceasta zicând, și-a dat duhul. Iar sutașul văzând ceea ce se făcuse, a slăvit pe Dumnezeu, zicând: cu adevărat omul acesta drept a fost. Și toate mulțimile ce veniseră împreună la această priveliște, văzând cele ce se făcuseră, bătându-și pieptul se întorceau. Și stau departe privind acestea toți cunoscuții Lui și femeile care îl urmaseră din Galileea. Și iată un bărbat cu numele Iosif din Arimateea, sfetnic fiind, bărbat bun și drept... venind la Pilat, a cerut trupul lui Iisus. Și coborându-L, L-au înfășurat în giulgi și l-au pus în mormânt săpat în piatră, în care niciodată nimeni nu fusese pus... Și urmându-i femeile... au găsit miresme și miruri. Și sâmbăta s-au odihnit după porunca Legii“ (Luca 23, 45–56). Iar a doua zi „s-au adunat mai marii preoților și fariseii la Pilat, zicând: „Doamne, ne-am adus aminte că amăgitorul acela a zis încă fiind viu: după trei zile mă voi scula. Deci, poruncește să fie păzit mormântul până a treia zi, ca nu cumva, venind ucenicii Lui noaptea, să-L fure și să zică poporului că s-a sculat din morți, căci va fi rătăcirea din urmă mai mare ca cea dintâi. Zis-a lor Pilat: aveți strajă, mergeți de întăriți cum știți. Și ei mergând, au întărit mormântul cu strajă și au pecetluit piatra“ (Matei 27, 62–66).

Intuiția se va face arătându-se tabloul răstignirii Domnului.

7. Fixarea cunoștințelor

Unde a avut loc răstignirea Domnului? (Pe dealul Golgotei). Acest deal se mai numea și al „Căpățânii“, întrucât se considera că acolo ar fi fost îngropat și primul om, Adam, când neascultând de Dumnezeu, a păcătuit, iar „răsplata păcatului este moartea“ (Romani 6, 30). Acest fapt are o semnificație mai adâncă, dacă ne gândim la spusele Sfântului Apostol Pavel, „căci deoarece moartea a venit prin om, tot prin om și învierea morților, căci precum toți mor în Adam, așa toți vor fi făcuți vii în Hristos“ (I Corinteni 15, 21–22). Care sunt cuvintele rostite de Fiul lui Dumnezeu pe cruce? (Sunt șapte fraze, având următoarea succesiune: 1). „Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac“; 2). „Adevăr grăiesc ție, astăzi vei fi cu mine în rai“; 3). „Femeie, iată fiul tău; fiule, iată mama ta“; 4). „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu,

pentru ce m-ai părăsit?“; 5). „Mi-e sete“; 6). „Săvârșitu-s-a“; 7). „Părinte, în mâinile Tale încredințez duhul meu“.

8. Aplicarea

Răstignirea Domnului creștinii o sărbătoresc cu post și rugăciune în Vinerea Sfintelor Patimi (numită și „Vinerea neagră“).

Se va cânta Prohodul Domnului.

9. Temă pentru acasă

Se vor reține cele șapte cuvinte rostite de Mântuitorul Hristos pe cruce.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Învierea Domnului

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Ce mărturisim în articolul V al Simbolului de credință? (Mărturisim despre Dumnezeu Fiul că „a înviat a treia zi, după Scripturi). Aceasta înseamnă că potrivit Scrierilor Sfinte ale Vechiului Testament, ca și a profeției Sale făcută în mai multe rânduri, după ce a fost judecat, răstignit și îngropat, Domnul nostru Iisus Hristos nu a fost biruit de moarte, ci a înviat a treia zi din mormânt.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Ne vom referi în cele ce urmează la învierea Domnului, dovedită prin arătările Sale, văzând apoi care sunt obiecțiunile față de învierea Domnului și netemeinicia lor.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Sfintele Evanghelii ne arată că învierea Domnului este un eveniment nemaiîntâlnit, menit să ne confirme divinitatea lui Iisus și a operei de mântuire pe care a adus-o pentru noi. Ea s-a petrecut într-o lumină mai presus de înțelegere și rămâne minunea cea mai mare la care participă deopotrivă cerul și pământul „...Și iată, cutremur mare se făcuse, căci îngerul Domnului, coborându-se din cer a venit, a prăvălit piatra de la ușă și ședea deasupra ei. Și era înfățișarea lui ca fulgerul și îmbrăcămintea lui albă ca zăpada. Și de frica lui s-au cutremurat străjerii și s-au făcut ca morți. Iar îngerul răspunzând, a zis femeilor: „nu vă temeți, că știu că pe Iisus cel răstignit căutați. Nu este aici, că s-a sculat precum a zis. Veniți de vedeți locul unde fusese pus Domnul“ (Matei 28, 2–6).

Realitatea mormântului gol a constatat-o apoi Maria Magdalena, apoi Sfinții Apostoli Petru și Ioan, care venind degrabă la mormânt au rămas uimiți văzând același lucru (Ioan 20, 1–10).

Minunea învierii este confirmată și de arătările Sale, martori fiind toți cei care l-au văzut și au comunicat cu El.

Astfel, mai întâi s-a arătat Domnul înviat Mariei Magdalena (Marcu 16, 9), care plângând la mormânt, L-a confundat cu grădinarul... (Ioan 20, 15–18). Apoi s-a arătat femeilor mironosițe, zicându-le: „Nu vă temeți! Mergeți și vestiți fraților mei ca să meargă în Galileea. Acolo mă vor vedea“ (Matei 28, 10). Iisus cel înviat s-a arătat apoi lui Petru (Luca 24, 34; I Corinteni 15, 5), precum și ucenicilor (Luca și Cleopa) în drum spre Emaus, recunoscut fiind numai după binecuvântarea și frângerea pâinii (Luca 24, 13–32). În aceași primă zi a săptămânii s-a arătat Domnul înviat Apostolilor „și celor ce erau împreună cu ei“ (Luca 24, 3), fără Apostolul Toma. Și „a suflat și le-a zis: luați Duh Sfânt, cărora veți ierta păcatele, se vor ierta și cărora le veți ține, vor fi ținute (Luca 24, 36–49, Ioan 20, 19–23). „Și după opt zile iarăși erau adunați Apostolii cu ei fiind și Toma. A venit Iisus, fiind ușile încuiate și a stătut în mijlocul lor și a zis: „Pace vouă! Apoi a zis lui Toma: adu-ți degetul încoace și vezi mâinile Mele și adu-ți mâna ta în coasta Mea și nu fi necredincios, ci credincios. Și răspunzând Toma i-a zis: Domnul meu și Dumnezeul meu! A zis lui Iisus: pentru că M-ai văzut, ai crezut. Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut (Ioan 20, 26–29). Din nou se arată la marea Tiberiadei când a prânzit cu ei și când, întrebându-l pe Apostolul Petru dacă îl iubește, l-a restabilit în apostolat (Ioan 21, 1–24).

Tot Apostolilor se arată Domnul și pe muntele Galileii, după cum ne relatează textul Scripturii: „Iar cei unsprezece ucenici au mers în Galileea, la muntele unde le-a poruncit lor Iisus. Și văzându-L I s-au închinat, ei care se îndoiseră. Și apropiindu-se Iisus le-a vorbit lor, zicând: Mi s-a dat toată puterea în cer și pe pământ. Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă, și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor. Amin“ (Matei 28, 16–20). Sfântul Apostol Pavel se referă la încă două arătări ale Domnului înviat, făcute „la peste cinci sute de frați“ (I Corinteni 15, 6) și „după aceea s-a arătat lui Iacob“ (I Corinteni 15, 7). În sfârșit, înaintea înălțării la cer, Domnul s-a arătat tuturor Apostolilor: „Și i-a scos afară până în Betania și ridicându-și mâinile, i-a binecuvântat. Și când îi binecuvânta s-a depărtat de la ei și s-a înălțat la cer“ (Luca 24, 50–51; Marcu 16, 19–20).

De aici vedem că „în decursul celor 40 de zile după înviere au fost unsprezece arătări ale Domnului înviat, la ore, intervale, și locuri diferite: la mormânt, în Ierusalim, pe drum către Emaus, la marea Tiberiadei, pe muntele Galileii, spre Betania, la persoane diferite, femeilor mironosițe, Apostolilor, ucenicilor și multor altor cunoscuți Sfântului Pavel, pe care acesta, la interval de 20 de ani, îi va invoca drept martori oculari (I Cor. 15, 6). „E un timp de control, de verificare și de convingere. Femeile vin la mormânt cu miresme și cu lacrimile părerii de rău după Învățătorul lor. Apostolii nu cred că a înviat până ce nu văd mormântul gol și pe El. Toma nu crede până ce nu pune degetul pe rane, iar Luca și Cleopa până ce nu le frânge pâinea și nu mănâncă cu ei. Odată convinși, ei vestesc învierea cu tărie și fără încetare“ (Nicolae, Mitropolitul Banatului, „Învierea Domnului și Biserica“, în «Telegraful Român», nr. 15–16, 17–18 /1984, p. 2).

Cu toate aceste evidente mărturii ale învierii Domnului, încă dintru început ea a fost pusă la îndoială. Ne spune Evanghelia că unii din străjeri „venind în cetate au vestit mai marilor preoților toate cele întâmplate. Și adunându-se împreună cu bătrânii și ținând sfat, au dat ostașilor arginți mulți, zicând: spuneți așa: ucenicii Lui venind noaptea, L-au furat, pe când noi dormeam. Și de se va auzi aceasta la dregătorul, noi îl vom îmbuna și pe voi fără grijă vă vom face. Iar ei luând arginții au făcut precum i-au învățat...“ (Matei 28, 11–15). Această ipoteză nu rezistă criticii, privind atât pe Apostoli, cât și pe străjeri. Apostolii fiind

plini de teamă, s-au risipit. Unul din ei chiar s-a lepădat. Nu-și puteau la nici un caz asuma riscul unei eventuale confruntări cu garda romană în disciplină de fier... Cât privește pe străjeri, un dascăl al Bisericii se întreabă: „dacă străjerii dormeau, cum puteau să vadă (că l-au furat ucenicii)? Iar dacă nu au văzut, cum pot da mărturie?...“.

Întrucât această ipoteză nu și-a dovedit temeinicia, s-a formulat cu timpul ipoteza numită „a morții aparente“, ai cărei susținători afirmă că Iisus nu a murit, ci a căzut doar într-o moarte aparentă (sincopa), fiind apoi trezit la viață de răceala mormântului și de mirosul aromatelor. Nici această ipoteză nu-și dovedește însă temeinicia, fiindcă nici potrivnicii lui Iisus nu au pus la îndoială moartea lui reală. Evanghelia arată clar că Pilat acceptă luarea de pe cruce a Trupului Domnului numai după ce s-a convins că moartea a avut loc în mod real. Sutașul face proba cu sulița, împungându-I coasta... Apoi, aromatele cu care I-a fost uns trupul și giulgiurile cu care L-au înfășurat i-ar fi produs ele însele moartea prin asfixiere, și nicidecum nu L-ar fi stimulat spre trezirea la viață. Apoi, ce impresie putea lăsa asupra Apostolilor Iisus trezit din letargie?... Iată ce spune despre aceasta un critic, care el însuși a renunțat la această ipoteză: „Un om care a ieșit din mormânt pe jumătate mort, care se târa bolnav, care avea trebuință de îngrijire medicală, de bandaje, de întărire și de menajare, și care la sfârșit era totuși copleșit de suferință, era imposibil să poată face asupra ucenicilor impresia biruitorului asupra morții și mormântului... Cel mult le-ar fi putut da o senzație de milă și de compătimire, însă e cu neputință să le preschimbe întristarea în entuziasm, să le ridice cinstirea până la adorație“ (F.D. Strauss).

Datorită netemeiniciei ei, și această ipoteză a fost înlocuită cu cea a viziunii, a iluziei, sau a halucinației, ca și cum toți martorii învierii Domnului ar fi avut halucinații, sau vedenii. Este știut că halucinația aparține în cele mai multe cazuri nevropaților sau psihopaților dominați de o idee fixă. Ori, atât Apostolii, cât și cei foarte mulți martori ai învierii nu au fost dominați de ideea sculării din mormânt a lui Iisus și la nici un caz nu aveau maladii psihice, sau boli nervoase. Apostolii erau oameni simpli și sănătoși. Moartea Învățătorului le-a produs teamă și nesiguranță, și nicidecum obsesia biruinței asupra morții. Numai după ce constată adevărul învierii, sufletul lor se umple de o bucurie sfântă, aducătoare de liniște și curaj, care să le dea

putere să meargă în toată lumea și să înfrunte toate greutățile, numai ca să fie martori ai adevărului de care erau pe deplin convinși...

7. Fixarea cunoștințelor

Când a înviat Iisus din morți? (În prima zi a Săptămânii, adică duminica. Și de atunci această zi, comemorând acest eveniment, a devenit pentru închinătorii Domnului ziua de odihnă și de sărbătoare săptămânală, „ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într-însa“; „Ziua Domnului“, înlocuind sabatul ca zi de odihnă). Ce au simțit Apostolii când l-au văzut pe Domnul înviat? (La început au fost stăpâniți de teamă și nedumerire, iar apoi aceste sentimente s-au transformat în bucurie, siguranță, curaj și iubire fără margini față de Domnul cel înviat). Evanghelia ne arată că la început Domnul înviat nu a fost recunoscut nici de Maria Magdalena, nici de Apostoli și nici de cei doi ucenici în drum spre Emaus. De ce? (Fiindcă Trupul Lui era spiritualizat, cu particularități deosebite oarecum de cele ale trupului cu care a viețuit pe pământ). Cum ne apare trupul spiritualizat al Domnului? (El nu este duh, fiindcă mănâncă, vorbește, păstrează semnele rănilor, dar apare și dispare când vrea și unde vrea, știe tot ce se întâmplă). Cu ce putere îi investește Domnul pe Apostoli? (Cu puterea de a lega și dezlega păcatele oamenilor). Cu acest prilej Domnul instituie Sfânta Taină a Pocăinței (Mărturisirii, sau Spovedaniei), iar prin suflarea Sfântului Duh peste ei, Domnul cel înviat instituie Sfânta Taină a Preoției. Când se arată Sfinților Apostoli în Galileea, la munte, ce le poruncește? (Să meargă la toate neamurile, să le învețe noua credință și să le boteze în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh). Aceasta este Sfânta Taină a Botezului. De aici vedem că după învierea Sa din morți, Mântuitorul a instituit trei Sfinte Taine: Pocăința, Preoția și Botezul.

8. Aplicarea

Sărbătoarea Învierii Domnului este praznic cu dată variabilă, fiind precedată de o perioadă de șapte săptămâni de post.

Se vor cânta: „Ziua Învierii“ și „Hristos a înviat“.

9. Temă pentru acasă

Se vor învăța aceste imne bisericești.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Înălțarea Domnului la cer

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Ce ne spune Simbolul de credință despre Dumnezeu Fiul? (Că este născut din veci din Tatăl, că pentru noi și pentru a noastră Mântuire s-a pogorât din ceruri și a luat trup ca al nostru din Sfânta Fecioară Maria, prin puterea Sfântului Duh. Apoi, că a fost răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat, a fost îngropat și a înviat). Dar după înviere, ce s-a întâmplat? (S-a înălțat la ceruri și șade de-a Dreapta Tatălui).

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Ne vom referi la înălțarea Domnului la cer, urmărind desfășurarea evenimentului și făgăduința venirii Sfântului Duh.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Se va prezenta textul pericopei care relatează evenimentul, după cartea Faptele Apostolilor 1, 2–12.

Explicarea textului   După cum ne arată textul cărții Faptele Apostolilor, înălțarea Domnului la cer a avut loc la 40 de zile de la învierea Sa, pe muntele Măslinilor, aproape de Ierusalim. Sfinții Apostoli nu au înțeles sensul duhovnicesc al înălțării Domnului la cer și nici al împărăției mesianice, motiv pentru care ei întreabă nedumeriți pe Iisus dacă „acum va întemeia împărăția lui Israel“. Această neînțelegere corectă a împărăției

mesianice, se asociază și altor situații, precum, de pildă, cu prilejul intrării solemne a Mântuitorului în Ierusalim, când au considerat că a sosit momentul întronizării Sale ca Mesia. „Numai după ce s-a proslăvit Iisus“, ne spune Evanghelistul (Ioan 12, 16), au înțeles Apostolii sensul împărăției mesianice. Adică, numai după ce Iisus s-a înălțat la cer și după evenimentul pogorârii Sfântului Duh, li s-a luminat mintea și simțirile, spre a-și aminti și înțelege toate cele spuse lor de Domnul în cursul activității Sale (Ioan 14, 26).

Înălțarea Domnului la cer înseamnă înainte de toate deschiderea cerului pentru noi toți care beneficiem de roadele Jertfei și Învierii Domnului. Este o împlinire a cuvintelor psalmistului, care vede pe Mesia rupând încuietorile care despărțeau cerul de pământ, în urma păcatului săvârșit de primul om. Iată cuvintele sale: „Ridicați porțile voastre și vă ridicați porțile cele veșnice și va intra Împăratul măririi! Cine este acela Împăratul măririi? Domnul puterilor, acesta este Împăratul măririi!“ (Psalmul 23, 7–10).

Textul pericopei ne-a arătat apoi că înainte de înălțarea Sa la cer, Domnul le spune Sfinților Apostoli că vor lua puterea Sfântului Duh și-I vor fi martori până la marginile pământului. Aceasta înseamnă că odată cu pogorârea Sfântului Duh, Sfinții Apostoli vor primi puterea de a porni la misiunea pentru care au fost aleși, continuând în toată lumea întreita activitate a Domnului: profetică, de propovăduire a Evangheliei; arhierească, de sfințire a celor ce cred în Hristos prin harul Sfântului Duh; și conducătoare, de a întemeia comunități creștine și a stabili rânduiala după care să-și desfășoare activitatea.

Odată înălțat la cer, Mântuitorul nu i-a părăsit pe Sfinții Apostoli, ci le-a făcut din nou făgăduința apropiatei pogorâri a Sfântului Duh, care va face ca El, Învățătorul lor, Hristos cel înălțat întru slavă, să fie veșnic prezent în viața lor și a celor ce vor crede în El, până la sfârșitul veacurilor.

Pe de altă parte, înălțarea Domnului la cer s-a făcut cu trupul omenesc spiritualizat și îndumnezeit, adică cu trupul luat din Sfânta Fecioară Maria, cu care a trăit printre noi, cu care a pătimit și cu care a înviat din morți. Este trupul Domnului plin de slavă dumnezeiască. Dacă trupul omenesc intră în componența Sfintei Treimi, înțelegem mai bine valoarea pe care o are trupul în fața lui Dumnezeu, ca și a datoriei pe care o avem și noi față de trup, și anume de a nu-l lăsa să fie înrobit patimilor, ci să facem din el

un „templu al Duhului Sfânt“ (I Corinteni 6, 19) sau un „mădular al lui Hristos“ (I Corinteni 6, 15).

Intuiția se va face arătându-se tabloul înălțării Domnului la cer.

7. Fixarea cunoștințelor

Când a avut loc înălțarea Domnului la cer? (La 40 de zile după învierea Sa). Unde? (Pe muntele Măslinilor, aproape de Ierusalim). Ce le poruncește Mântuitorul cu acest prilej? (Să nu se depărteze de Ierusalim, că într-un timp foarte apropiat se va revărsa peste ei Duhul Sfânt, care le va da putere de a fi martorii Domnului până la marginile pământului, vestind Evanghelia și întemeind împărăția lui Dumnezeu pe pământ). Ce ne demonstrează înălțarea Domnului la cer cu trupul? (Ne arată valoarea pe care o are trupul omenesc ca și creație a lui Dumnezeu, precum și menirea lui de a deveni „templu al Duhului Sfânt“).

8. Aplicarea

Înălțarea Domnului la cer este comemorată de creștini la 40 de zile după înviere, ca praznic împărătesc cu data variabilă (în funcție de data Paștilor), sărbătorindu-se acum și ziua eroilor.

Se va cânta troparul praznicului: „Înălțatu-Te-ai întru slavă, Hristoase, Dumnezeul nostru, bucurie făcând ucenicilor Tăi cu făgăduința Sfântului Duh, încredințându-se ei prin binecuvântare că Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii“.

9. Temă pentru acasă

Se va repeta și învăța troparul înălțării Domnului la cer.

10. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Raportul dintre Vechiul Testament și Noul Testament

1.Rugăciunea la intrarea în clasă
2.Organizarea clasei pentru lecție
3.Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Ce este Sfânta Scriptură? (Sfânta Scriptură reprezintă calea prin care ni s-a transmis revelația sau descoperirea lui Dumnezeu, pentru a cunoaște planul lui Dumnezeu cu privire la mântuirea noastră). În câte părți se împarte Sfânta Scriptură? (În două părți: Vechiul Testament și Noul Testament). Ce cuprinde Vechiul Testament? (Cărțile scrise sub inspirația Duhului Sfânt menite să pregătească omenirea pentru primirea Mântuitorului). Dar Noul Testament? (Reprezintă însăși opera de mântuire adusă nouă de Fiul lui Dumnezeu întrupat).

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Vom vedea în cele ce urmează care este raportul dintre Vechiul Testament și Noul Testament.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Între Noul Testament și Vechiul Testament într-o unitate organică, având același izvor care le-a creat și același obiectiv la care ambele se referă. Ambele s-au scris sub inspirația aceluiași Duh Sfânt, după mărturia Apostolului: „Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos spre învățătură, spre mustrare, spre îndreptățirea întru dreptate“ (II Timotei 3, 16). Atât Vechiul cât și Noul Testament au ca obiect persoana lui Iisus Hristos prin care vine mântuirea din păcat: „Cercetați Scripturile căci socotiți că în ele aveți viața veșnică și acestea sunt care mărturisesc despre Mine“ (Ioan 5, 39).

Vechiul Testament este izvorul Noului Testament, fiindcă ne prezintă păcatul și făgăduința unui Izbăvitor. Noul Testament ne prezintă împlinirea mântuirii. Vechiul Testament este izvorul din care a ieșit Noul Testament, este temelia pe care s-a zidit

întregul edificiu al Nuolui Testament, pentru a forma o singură unitate: Împărăția lui Dumnezeu.

Deși Vechiul Testament este călăuză spre Hristos (Galateni 4, 24), sau „umbra celor viitoare, iar nu însuși chipul lucrurilor...“ (Evrei 10, 1), totuși Vechiul Testament rămâne începutul și temelia, garantul împlinirilor mesianice. Astfel, autorii Noului Testament pe tot cuprinsul își întemeiază vorbele și faptele pe cele descoperite de Dumnezeu în Vechiul Testament. Ei spun tot timpul: „Acestea toate s-au făcut ca să se împlinească ceea ce s-a zis de Domnul prin proorocul care zice...“ (Matei 1, 22–23); „...așa este scris de proorocul“ (Matei 2, 5); „...Atunci s-a împlinit cuvântul spus de ...proorocul“ (Matei 2, 17).

Unitatea Vechiului și Noului Testament este dată și de faptul că ambele au în centrul învățăturii lor ideea de păcat și necesitatea izbăvirii din păcat, deci persoana Domnului Iisus Hristos. Mântuitorul însuși spune „că dacă ați fi crezut în Moise, M-ați fi crezut și pe Mine, căci despre Mine a scris acela“ (Ioan 5, 46).

Modul cum s-au împlinit proorociile Vechiului Testament în Noul Testament rezultă din chiar conținutul lor. Acestea expun cu exactitate viața și activitatea Domnului, patimile, moartea și învierea Sa, încât ele au fost identificate de autorii Noului Testament ca împlinirea lor în persoana lui Iisus Hristos. Descoperindu-se la cina de la Emaus după Înviere, Mântuitorul atrage atenția ucenicilor Săi: „Și le-a zis: Acestea sunt cuvintele pe care vi le-am vorbit încă fiind cu voi, că trebuia să se împlinească toate cele scrise în legea lui Moise și în prooroci și în psalmi despre Mine. Atunci le-a deschis mintea, ca să înțeleagă Scripturile. Și le-a zis: așa este scris și așa trebuie să pătimească Hristos și a treia zi să învieze din morți...“ (Luca 24, 44).

Unii creștini pornind de la cuvintele Domnului: „Nu am venit să stric legea, ci s-o împlinesc“ (Matei 5, 17), spun că Vechiul Testament este superior celui Nou. Alții, din contră, pornind de la spusele Sfântului Apostol Pavel că Vechiul Testament este o „călăuză spre Hristos“ și „dacă a venit credința nu mai suntem sub călăuză“ (Galateni 3, 24–25), sau că „Hristos este sfârșitul legii“ (Romani 10, 4), îi anulează valoarea. Nici una din aceste poziții nu este cea mai potrivit aleasă. Sunt două extreme și extremele nu sunt bune. „Noul Testament aduce noul înlocuind jertfele prin unica jertfă a Domnului, înlocuind tăierea împrejur cu Botezul creștin, înlocuind deosebirile dintre mâncărurile „curate“ și „necurate“, înlăturând sărbătorile, spălările și alte ritualuri, care nu vor mai avea nici o semnificație (vezi Coloseni 2, 16), înlocuirea preoției dintr-o singură seminție cu cea din

toate semințiile". Aceasta nu înseamnă o înlăturare a Vechiului Testament. Este adevărat că „părți ale Vechiului Testament care au fost tipuri și simboluri pentru Noul Testament s-au împlinit și, ca atare, nu mai pot avea putere obligatorie. Ele s-au potrivit unui anume popor și unei anume epoci. Dar Vechiul Testament mai cuprinde și alte legi care nu au fost desființate, deoarece sunt potrivite tuturor creștinilor din toate epocile și care corespund universalității și eternității creștinismului, care le-a primit și le-a perfecționat. Scris sub inspirația aceluiaș Duh Sfânt, Vechiul Testament nu-și pierde valoarea de Scriptură Sfântă. Când Sfântul Apostol Pavel spune că „toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu" (II Timotei 3, 16) se referă desigur la Vechiul Testament, fiindcă Noul Testament nu era compus încă. De aceea, pe drept cuvânt sublinia un părinte al bisericii (Fericitul Augustin), arătând că „Noul Testament în cel vechi se ascunde, iar Vechiul se descopere în cel Nou" (Nicolae, Mitropolitul Banatului, «Temeiurile Învățăturii Ortodoxe» – Timișoara, 1981, p.102).

7. Fixarea cunoștințelor

Care este raportul dintre Vechiul Testament și Noul Testament? (Este un raport de unitate indisolubilă având aceeași inspirație divină a Duhului și pe Fiul lui Dumnezeu întrupat, ca Izbăvitorul lumii din păcat). Dacă profețiile Vechiului Testament s-au împlinit în persoana Domnului Hristos, mai este necesar Vechiul Testament? (Mai este necesar prin învățătura sa dată de Dumnezeu, precum Legea lui Dumnezeu și celelalte percepte de doctrină și de morală, precum: învățătura despre păcatul strămoșesc, învățătura despre Dumnezeu unul în ființă și întreit în persoană, despre atributele lui Dumnezeu. În Vechiul Testament ne este prezentată și porunca cea mare a iubirii, sintetizată în a iubi pe Dumnezeu din toată puterea, din toată inima, din tot cugetul, iar pe aproapele, ca pe tine însuți. Vechiul Testament cuprinde o serie de învățături morale date de Dumnezeu spre folosul tuturor oamenilor din toate timpurile și din toate locurile).

8. Aplicarea

Pentru frumusețea lor duhovnicească și pentru înțelepciunea lor divină multe pericope scripturistice din Vechiul Testament au intrat în cultul Bisericii spre a oferi credincioșilor povețe și îndreptare a vieții.

Rugăciunile, precum Psalmul 50, au fost incluse într-o mulțime de slujbe bisericești, fiind rostite de credincioși în multe situații ale vieții lor duhovnicești.

Chipuri ale profeților și drepților Vechiului Testament împodobesc calendarul sfințeniei creștine, iar Sfântului prooroc Ilie i s-a consacrat o sărbătoare specială cu prăznuire.

Mulți dintre credincioșii Bisericii creștine poartă numele sfinților și drepților Vechiului Testament, spre a-i avea ca modele de urmat în viață.

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

Sfânta Scriptură – capodoperă a culturii și civilizației universale

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Din catehezele tratate vedem că Sfânta Scriptură reprezintă cuvântul lui Dumnezeu, „viu și lucrător“ (Evrei 4, 12) în viața noastră, care ne arată calea mântuirii. În același timp, cuvântul lui Dumnezeu, luminând sufletul, îi dezvoltă aspirațiile lui spre valorile culturale, artistice, literare, etc. Pe de altă parte, Biblia însăși oferă teme care impulsionează aspirațiile culturale ale sufletului, încât ea prezintă modele și motive de inspirație pe care oamenii de talent le-au concretizat în opere nemuritoare intrate la loc de frunte în tezaurul culturii universale.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

În felul acesta ne putem referi la Sfânta Scriptură ca și capodoperă a culturii și civilizației universale.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Sfânta Scriptură reprezintă Cuvântul lui Dumnezeu scris sub inspirația Sfântului Duh spre a arăta oamenilor voia lui Dumnezeu, sau calea care duce la mântuire. Ea are deci în esență un caracter religios. Desigur că toate religiile au cărți de orientare religios-morală. Deosebirea însă dintre acestea și Biblie este esențială. În ea vorbește însuși Dumnezeu oamenilor, pe când în alte cărți ale diferitelor religii vorbesc oamenii despre Dumnezeu. De aceea, Biblia se mai numește și „Sfânta Scriptură", reprezentând „cuvintele vieții veșnice", cuvântul lui Dumnezeu „viu și lucrător... judecător al simțurilor și al cugetelor inimii". Ea este sământa căzută pe pământul bun care aduce „roade cu inimă bună și curată întru răbdare" (Luca 8, 15).

Pe lângă caracterul divin al Bibliei ea este și rămâne o capodoperă a culturii și civilizației umane. Și este explicabil aceasta dacă ne gândim că cultura și civilizația au rolul de a dezvolta spiritul omenesc și valorile umane, ceea ce corespunde întru totul strădaniei spre virtute, strădanie de a cultiva chipul lui Dumnezeu pe care îl avem în noi, spre a ajunge la asemănarea cu Dumnezeu, adică la desăvârșirea duhovnicească. Această neîntreruptă tendință spre desăvârșire nu exclude, ci implică dăltuirea spiritului descătușat de păcat spre a tinde mereu spre cultură și cvilizație. Așa se explică faptul că un cercetător competent în probleme de istoria religiilor demonstrează că ideea de „sacru" (sfințenie) corespunde celei de cultură și civilizație. Deci pe măsură ce de-a lungul vremii sufletul caută valorile religiei, în același timp creează cultura și civilizația (Mircea Eliadie, «Tratat de Istoria Religiilor» – Paris 1964).

Pentru a arăta mai concret că Biblia e o capodoperă a culturii și civilizației universale, vom demonstra că la multe popoare și chiar la poporul nostru, Biblia i-a învățat pe oameni să scrie și să citească. Părti din ea au fost primele manuale școlare. Sunt nenumărați acei credincioși care chiar la o vârstă mai înaintată au învățat să citească din dorința de a descifra adevărurile Sfintei Scripturi.

E suficient apoi să reținem faptul că pentru poporul nostru, Biblia de la București, din 1688, constituie primul monument al limbii literare românești.

Referindu-ne însă în mod general la valoarea istorică a Bibliei, putem spune că ea oferă date prețioase de ordin istoric, privind cunoașterea Orientului Apropiat și Mijlociu. Dintre toate popoarele orientale, evreii sunt singurii care au dat lucrări de

istoriografie în cărțile istorice ale Vechiului Testament. Restul popoarelor, deși au dezvoltat cultura în toate domeniile nu au oferit nici un fel de istorie. Un istoric (Eduard Mayer) subliniază că evreii „se ridică mult, peste tot ce cunoaștem noi în istoriografia orientală", ei având astfel „o poziție unică între popoarele culte ale Orientului". De exemplu, nici un istoriograf nu amintește de poporul hitiților (indo-european). Singură Bibilia amintește de fiii lui Het (heteii), date confirmate întocmai de arheologia modernă.

Frumusețea artistică a Sfintei Scripturi este indiscutabilă. Un renumit filolog și arheolog francez, Solomon Reinach, critic aspru al tuturor religiilor, este un sincer admirator al Bibliei. El arată că „oricare cititor imparțial va fi de acord că istoria lui Iosif este încântătoare, că în cartea lui Iov sunt pasaje sublime, că profeții și psalmii cuprind unele din cele mai frumoase pagini cu care se poate onora geniul uman". Biblia „este mai ușor de citit și mai instructivă... Se poate spune că toate marile idei ale civilizației moderne sunt în germene în ea și se poate constata, pe temeiul istoriei, cât de mult îi datorează civilizația modernă". Biblia cuprinde și transmite sentimentul demnității umane, al solidarității, al iubirii aproapelui, al egalității oamenilor înaintea lui Dumnezeu, pe care Vechiul Testament le-a transmis Noului Testament și pe care continuă să le răspândească amândouă până astăzi.

Orice cititor găsește în Sfânta Scriptură scrieri istorice, de învățătură, profeții, legi moral-religioase, redactate sub formă de proză, poezie sau scrisori. De pildă, scrierile poetice ale Vechiului Testament îmbrățișează toate genurile literare: epic, liric, dramatic. „Cuvintele pline de mânie ale proorocilor și poeziile lirice de mare valoare artistică (Psalmii) stau astăzi alături de cele mai bune opere ale literaturii universale" (V.J. Avdiev, «Istoria Orientului Antic» – București, 1951, p.241).

Sfinții Părinți socotesc Biblia „hrană a sufletelor" (Sf. Vasile cel Mare); „leac împotriva tuturor rănilor sufletești" (Sfântul Ioan Gură de Aur); „scara pe care ne urcăm la Dumnezeu" (Isidor Pelusiotul). „Nici gloria, nici puterea, nici prezența prietenilor, nici vreun alt lucru omenesc, nu poate să mângâie un suflet cuprins de tristețe, așa cum o poate face citirea Sfintei Scripturi, căci această citire e convorbire cu Dumnezeu" (Sf. Ioan Gură de Aur).

Biserica, prin învățătura sa cuprinsă în Biblie și sf. Tradiție, înnoiește întreaga lume păgână, deschizându-i accesul la cultură și civilizație. Este bine cunoscut faptul că popoarele barbare

primeau noua învățătură creștină cu scopul precis și bine determinat de a intra în rândul popoarelor culte și civilizate. Imperiul bizantin a fost prin definiție creștin și pe acest fundal și-a întemeiat o cultură și civilizație specifică, care a dăinuit și luminat spiritul omenesc mai bine de un mileniu. Iar popoarele barbare primeau noua credință, înscriindu-se în acest imperiu cu eticheta apartenenței la fenomenul cultural. Se remarcă astfel o împletire armonică, sau o simbioză între religie, cultură și civilizație.

Dar Sfânta Scriptură fiind hrană duhovnicească a devenit și izvor de inspirație al celor mai mari artiști ai lumii.

Arta bizantină și cea creștină occidentală și-a scos subiectele de inspirație din Sfânta Scriptură, încât catedralele și mănăstirile au devenit adevărate „Biblii în piatră“ (M. Vloberg). La fel se poate spune și despre marile opere din arta Renașterii, atât în pictură, cât și în sculptură. Scenele din capela Sixtină rămân cele mai însemnate capodopere ale picturii, iar ca sculptură este suficient să ne gândim la Michelangelo cu: „David“, „Pieta“ și „Moise“. Despre această din urmă sculptură, când a fost văzută pentru prima dată, cei prezenți au exclamat plini de admirație și uimire: „a înviat Moise!“.

La fel și arta iconografică, se dezvoltă în lumea bizantină și se continuă apoi și în frescele bisericilor și mănăstirilor românești precum și în miniaturile care împodobesc manuscrisele cărților bisericești. De pildă, pictorii români Nicolae Grigorescu și Tătărăscu au împodobit pereții mănăstirilor cu scene biblice nemuritoare (precum mănăstirea Agapia).

În pictura universală se remarcă îndeosebi Leonardo da Vinci cu „Cina cea de taină“; Rembrandt, cu „Isac și Rebeca“, „Samson la masa de nuntă“, „Întoarcerea fiului risipitor“, „Lepădarea Sfântului Petru“ și „Ucenicii în drum spre Emaus“; Tițian, cu „Ecce homo“; Rafael, cu „Calvarul“ și „Punerea în mormânt“; Michelangelo, cu „Facerea omului“; El Greco, cu „Adorația păstorilor“, „Învierea lui Hristos“, „Sfântul Martin“ și „Sfântul Ioan Evanghelistul și Francisc de Assisi“; Antonio Ciseri, cu „Punerea în mormânt“; Gustav Doré, cu „Judecata lui Solomon“, „Solomon primește pe regina din Saba“ și „Solomon bătrân“; Piero della Francesca, cu „Învierea“; Duccio, cu „Femeile la mormânt“; Giotto, cu „Jeluirea lui Hristos“; Matthias Grünewald, cu „Răsmânt“; Aert de Gelder, cu „Abraham și cei trei îngeri“.

Intuitia se va face arătându-se planșe sau diapozitive cuprinzând aceste picturi celebre care au intrat în patrimoniul artei universale.

În ceea ce privește domeniul muzicii, toți marii compozitori ai lumii moderne au compus „Misse“- (Sf. Liturghie). S-a impus în mod deosebit Beethowen cu „Missa solemnis“. Mai putem aminti „Requiemul“ lui Mozart; „Oratoriile“ lui Bach închinate „Patimilor“ Domnului; „Creațiunea“ de Hayden; „Patimile Domnului“ de Handel, etc. De asemenea, în domeniul operei e suficient să amintim doar „Corul robilor“ din „Nabucco“ de G. Verdi, ca și opera „Samson și Dalila“. La toate acestea putem adăuga și compozițiile religioase, în special „Sfânta Liturghie“ ale celor mai mari compozitori și dirijori români de coruri bisericești.

Intuiția se poate face punându-se un disc cu una sau mai multe din compozițiile muzicale amintite.

În literatură putem semnala „Divina Comedie“ a lui Dante, ca fiind opera cea mai celebră din Evul Mediu. Influența Sfintei Scripturi asupra lui Milton se materializează prin opera sa: „Paradisul pierdut“. Tot din Biblie s-au mai inspirat și alți scriitori cu răsunet mondial, precum: Tolstoi, Dostoievschi, Victor Hugo, etc.

7. Fixarea cunoștințelor

Ce cuprinde Biblia sau Sfânta Scriptură? (Cuprinde Cuvântul lui Dumnezeu scris sub inspirația Duhului Sfânt). Care este scopul esențial al Bibliei? (De a le arăta oamenilor voia lui Dumnezeu și drumul care duce la mântuire). Ce implică acest fapt? (Implică faptul că restabilind chipul lui Dumnezeu în ființa noastră ne vom orienta spre tot ceea ce ne cultivă spiritul, spre tot ceea ce reprezintă adevăr, bine și frumos). Cum a influențat Sfânta Scriptură spiritul omenesc? (L-a influențat în mod creator în toate domeniile de activitate: literatură, istoriografie, pictură, sculptură, muzică, arhitectură, etc. Într-un cuvânt, Biblia a stimulat spiritul omenesc spre valorile morale și estetice, ea rămânând astfel o capodoperă a culturii și civilizației universale).

8. Aplicarea

Pentru a fi cât mai accesibilă, Biblia a fost tradusă în peste 2500 de limbi și dialecte, mai mult ca oricare altă carte din lume. Astfel, fiind citită de un număr tot mai mare de oameni, ea își îndeplinește rolul ei clarvăzător. În felul acesta, cu cât citim mai mult Biblia și cu cât ne orientăm viața după cuvântul lui Dumnezeu pe care ea îl cuprinde, cu atât ne vom înnobila mai mult ființa, devenind

mai buni și mai drepți, caractere ferme, hotărâte să îndeplinească voia lui Dumnezeu.

În lecțiile care vor urma, ne vom strădui să cunoaștem cât mai temeinic Biblia, încât Cuvântul Domnului să devină pentru fiecare din noi, așa cum zice psalmistul: „o candelă pentru picioarele mele și o lumină pentru cărarea mea“ (Psalmul l 19, 105).

9. Rugăciunea la ieșirea din clasă.

CAPITOLUL 2

Cateheze dogmatice

Existența lui Dumnezeu

I. Pregătirea aperceptivă

Privind viața în desfășurarea ei, ca și ordinea și armonia din univers și din noi înșine, omul dotat cu libertatea de a-și pune continuu întrebări, în mod firesc și-a pus și își pune problema cauzei care le-a determinat pe toate și a scopului pentru care au apărut. Și astfel ajunge inevitabil la cauza lor primă, la Stăpânul vieții și al universului. Dar cum acest Stăpân este altceva decât noi, sau decât universul; și cum nu-L poate sesiza empiric cu simțurile; și cum rațiunea nu este totdeauna luminată de credință, omul și-a pus și își pune întrebarea dacă există într-adevăr această Ființă supremă, fără de început și fără de sfârșit, Creatorul a tot ce există.

II. Anunțarea temei

În cele ce urmează vom arăta că într-adevăr există o Ființă supremă căreia îi spunem Dumnezeu, ca Stăpân a tot ce are un început și un rost în lume.

III. Tratarea

Pe lângă oamenii care cred în Dumnezeu, sunt mulți care nu admit existența Lui. Ei se numesc atei, și spun că în lume există legi după care ea se conduce, și nu mai e nevoie de altceva. Totul merge automat, de la sine. Viața însăși se prezintă într-o mișcare și evoluție, materia dezvoltându-se de la simplu la complex, tinde mereu spre perfecțiune. Astfel s-a dezvoltat de la anorganic la organic, și așa a ajuns să apară omul, ca ființă rațională, capabilă să o domine și să o transforme prin forțele lui proprii și să facă din ea ce vrea și ce poate, fără a da socoteală cuiva de aceasta... Nu le este însă ușor celor ce neagă existența lui Dumnezeu să-și susțină părerile sau convingerile lor până la capăt... Ei nu pot, de pildă, explica cine anume a pus legile în materie, spre a-i determina mișcarea și evoluția?... Cum a apărut frumusețea materiei?... Cum a putut materia evolua de la anorganic până la om?... Cum a apărut viața?...

Și fiindcă ne-am referit la om, e suficient să aruncăm și numai o privire spre noi înșine, ca să ne întrebăm în mod firesc cum s-au putut forma organele corpului omenesc atât de complexe și

de perfecte, încât necesită o specializare de o viață ca să le poți pătrunde tainele existenței și funcționării lor?!... Cum s-au aranjat apoi organele într-o așa interdependență, încât să asigure funcționalitatea atât de variată a organismului uman?!... Cum a putut celula microscopică, care îndeplinește funcția unei uzine, să se combine cu alte celule pentru a forma anumite țesuturi și apoi organele?! Cine le-a imprimat memoria funcției lor, știut fiind că dacă la un moment dat își pierd această memorie de legătură și funcționalitate, formează țesuturi maladive, ce duc viața la pieire?!... Cum ochiul, ficatul, inima, plămânii, etc. asemenea unor fabrici, încap în locuri așa de mici, se leagă între ele și asigură buna desfășurare a vieții organismului omenesc?!... Tot întrebări fără răspuns rămân cu atât mai mult cele referitoare la suflet, sau la întregul univers... Și cum în mod firesc când privim un ceasornic, ne gândim că nu a putut apărea fără să-și fi avut ceasornicarul său; sau când privim o simplă mașină nu putem admite că a ajuns la forma pe care o vedem prin evoluția din sine însăși, ci că a fost creată de o inteligență omenească, purtând chiar numele firmei care a creat-o, tot așa nu putem admite ca atât de complicata „mașină“ formată din suflet și trup să apară din întâmplare, sau printr-o simplă evoluție, fără ca la baza ei să existe o rațiune, sau o inteligență supremă. Dacă un robot, sau un calculator au fost create cu „inteligență“ de către om, se impune prin asociație de idei că și inteligența umană trebuie să-și aibe o cauză care a produs-o, sau o inteligență supremă care a creat-o. Văzând această izbitoare și convingătoare realitate, s-a făcut chiar paradoxala afirmație că „dacă Dumnezeu nu există, trebuie să-L inventăm!“...

Dar cum viața și lumea cu tot ce este în ea există, tot astfel există și Creatorul ei. Și pentru a demonstra acest fapt vom căuta să aducem mai multe dovezi sau argumente.

1. Argumentul istoric. Pe drept cuvânt spunea un înțelept al lumii vechi că „ceea ce toți oamenii țin în chip instinctiv ca adevărat, este un adevăr natural“ (Aristotel). Credința în divinitate, indiferent de modul în care a fost concepută, este prezentă la toate popoarele și în toate timpurile. „Nu este nici un popor așa de sălbatic ca să nu creadă într-un Dumnezeu, chiar dacă această credință nu este cea adevărată“ (Cicero). „Priviți la fața pământului și veți vedea probabil cetăți fără ziduri, fără legi, veți găsi popoare care nu cunosc scrierea și folosirea banilor, dar un popor fără Dumnezeu n-a văzut încă nimeni“ (Plutarh).

2. Argumentul cosmologic se referă la lumea și legile care stau la baza fenomenelor din univers. Este oricui cunoscut faptul

că orice lucru, orice acțiune are o cauză a existenței sale. Această cauză a lucrurilor din lume nu se află în ele însele, ci în afara lor. Ea nu poate fi întâmplătoare, fiindcă întâmplarea nu crează ordinea. Și atunci spunem că această cauză este absolută, eternă, neschimbătoare, spirituală și personală.

Referindu-ne apoi la materie, este știut faptul că în sine ea este inertă, adică nu se poate pune în mișcare de la sine. Mișcarea materiei presupune neapărat existența unui Mișcător nemișcat... În sfârșit, viața pe pământ nu a putut să apară din materia moartă. Oricâte cercetări și încercări s-ar fi făcut în laborator, nu s-a putut ajunge la crearea vieții, ci la formularea principiului că „viața nu se poate naște decât din viață“ („Omne vivum ex vivo“ – Pasteur). De aici rezultă că există un principiu, un început al vieții; și mai presus de toate un izvor al vieții, care are viața în sine însuși.

3. Argumentul teleologic, privește scopul bine determinat al existenței universului. Frumusețea, ordinea, armonia nu pot fi decât opera unei inteligențe supreme, care a făcut lumea după un anumit plan și cu un scop bine determinat. Orice lucru care există nu poate fi produsul hazardului, sau al întâmplării. El are un scop precis pentru care există, precum și o lege fundamentală a existenței. Iar aceasta presupune în chip necesar existența unei inteligențe, a unei voințe supreme, sau a unei Ființe personale, atotputernică și bună. Dacă materia are în sine un impuls spre organizare și o finalitate inconștientă, ne întrebăm: cine i-a imprimat-o?!... Care este originea legilor după care ea se conformează?!

4. Argumentul moral se referă la sufletul omenesc, care dispune de acel judecător interior numit conștiință morală, ca o capacitate de a deosebi binele de rău; ceea ce este drept, de ceea ce este nedrept; meritul de vină; răsplata de pedeapsă. Ne întrebăm: cine a pus în sufletul omului aceste noțiuni? Există apoi în sufletul omului și un impuls al ordinei morale, un „ordin“ venit din străfundurile firii, care îl obligă să urmeze binele și să evite răul. Aceasta este legea morală naturală, încât așa cum constata Apostolul, „popoarele care nu au lege, din fire fac cele ale legii; neavând lege, își sunt ei singuri lege“ (Romani 2, 14). Dacă în sufletul omului există legluitorul care îl îndeamnă să săvârsească binele, ca și judecătorul care îl mustră când nu săvârșește binele, acest fapt ne obligă să admitem că există un Izvor al binelui, că există un Legiuitor și Judecător suprem care a pus în sufletul omului noțiunea binelui și obligația de a-l urma.

5. Pe lângă aceste argumente mai există și cel antropologic, cu referire specială la om, mai ales la sufletul lui nemuritor. Spre deosebire de lumea înconjurătoare care este materială, omul are și suflet. Toți știm aceasta, dar ce este sufletul și conștiința în sine rămân taine adânci. E adevărat că materia sau creierul este pentru suflet asemenea instrumentului pentru cântăreț. Dar instrumentul nu e tot una cu cântărețul. Nu derivă unul din altul. Se condiționează reciproc, dar există independent. Și alte viețuitoare au creier, dar nu au și suflet. Omul are deci sufletul ca și viața însăși din afara lui. E o suflare după chipul Persoanei care i l-a dat; și care fiind deosebită de orice realitate materială, este Ființa supremă spirituală.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Din cele de mai sus vedem că existența lui Dumnezeu poate fi dovedită pe cale rațională, bazându-ne pe mai multe argumente, începând cu cel istoric, potrivit căruia credința într-o Ființă supremă (divinitate) a fost pretutindenea și de toate neamurile admisă și cultivată în variate forme. Iar ceea ce toți oamenii țin în chip instinctiv ca adevărat, este un adevăr natural. La aceasta adăugăm argumentul cosmologic, privind lumea și legile care stau la baza fenomenelor din univers, care au o cauză a existenței lor, iar materia inertă în ea însăși este pusă în mișcare de un Mișcător nemișcat. La fel și viața, nu putea să apară din materia moartă, ci din Ființa care are viața în Sine. Aceasta înseamnă că întreaga existență nu poate fi produsul hazardului, sau al întâmplării. Ea prezintă o armonie, o ordine, o frumusețe, care implică existența unei inteligențe, a unei voințe supreme, existența unei Ființe, personală și atotputernică, care a adus toate la existență după un plan și cu o finalitate.

Privind apoi la noi înșine, ușor putem înțelege că omul este singura ființă care are suflet ce nu poate fi produsul materiei, ci își are originea într-o altă realitate din afara lui. Aceasta este Ființa spirituală care i l-a dat. Pe lângă aceasta omul posedă, în structura lui spirituală, impulsul de a urma binele, cât și judecătorul care îl mustră dacă nu-l urmează. Nici acestea nu sunt produse ale materiei. Ele presupun astfel în chip necesar existența unui Legiuitor și Judecător suprem.

V. Asocierea

Un cercetător care toată viața și-a dedicat-o studierii credințelor religioase, remarcă într-o lucrare monumentală că două realități sunt întâlnite în toate credințele, la toate popoarele lumii. Și anume, ideea unei divinități, a unei Ființe supreme și cea a sufletului nemuritor. Toate practicile de la înmormântare, ca și cultul morților confirmă la toate popoarele credința în viața de dincolo de mormânt și implicit cea în nemurirea sufletului. Iar credința în divinitate, ca și cea în nemurirea sufletului reprezintă posibilitatea definirii omului ca ființă religioasă, pe măsură să stabilească în mod conștient și liber legătura sau relația cu Ființa supremă, pe care o adoră și de care depinde viața și destinul său veșnic.

VI. Generalizarea

Din cele până aici tratate vedem că Dumnezeu este Ființa supremă personală și atotputernică care a adus întreaga existență din neființă la ființă, după un anume plan al Său și cu o finalitate (scop) bine determinată.

VII. Aplicarea

Auzim adesea pe mulți spunând că L-au căutat pe Dumnezeu, dar că nu L-au găsit, nu l-au văzut, nici pipăit, nici simțit... Probabil că așa este. Dar Dumnezeu este atât de mare, încât nu încape în întreaga lume, și atât de mic, încât încape în inima oricui. Caută-l în inima ta, în adâncul sufletului tău și-l vei găsi cu siguranță!... Privește apoi armonia cerului înstelat, frumusețea naturii, viața care pune în mișcare întreaga fire înconjurătoare, spre a-și îndeplini menirea sa, și vei constata alături de un mare om de știință că „chipul lui Dumnezeu îl văd într-o floare!“ Nu că floarea l-ar conține pe Dumnezeu, ci pentru că opera, sau lucrarea ne duce totdeauna cu gândul și cu inima la Autorul ei.

Originea și ființa religiei

I. Pregătirea aperceptivă

Am văzut că nu putem concepe existența lumii, sau a creației fără să-și aibe Creatorul său. Dumnezeu a creat lumea cu un anume scop. Nu spre a o lăsa în părăsire, ci pentru a menține legătura, sau a fi în relație cu ea. Cu atât mai mult, crearea omului, ca și coroană a creației, purtător al chipului lui Dumnezeu, a fost adusă la existență, nu pentru a fi părăsit de Creatorul său, ci pentru a menține o neîntreruptă legătură cu el. Această legătura sau relație a omului cu Dumnezeu este religia.

II. Anunțarea temei

Ne întrebăm: care este originea și ființa religiei?

III. Tratarea

La această întrebare răspunsurile au fost foarte diferite. Mulți cercetători ai fenomenului religios socotesc că religia ca fenomen sufletesc specific omului este un proces de evoluție de la formele primare, identificate la diferite triburi sălbatice și foarte străvechi, cu trecere prin politeism și finalizând în monoteism.

Vom vedea mai întâi și mai în amănunt care sunt încercările de a explica originea religiei?

Unii văd originea religiei în magie. Se afirmă că oamenii din epoca primitivă, întrucât nu au putut explica fenomenele naturii, au căutat să le fundamenteze pe diferite forțe tainice, misterioase, pe care au căutat apoi, asemenea vrăjitorilor de azi, să le capteze în favoarea lor prin diferite gesturi, talismane și formule consacrate. Neputându-și atinge scopul, au inventat zei, asemenea lor, care au fost invocați apoi în diferite situații sau împrejurări. Această teorie face însă confuzie între religie și magie. În modul lor de interpretare, normal ar fi fost ca religia (ca relație sau legătură cu forțele tainice) să fi fost mai întâi, și apoi magia, ca formă de captare a lor...

S-a căutat apoi originea religiei în animism. Se considera că toate lucrurile din natură sunt însuflețite (au suflet în ele). Aceste spirite pot exista și independente. Majoritatea lor sunt însă răufăcătoare. S-a căutat să se intre în legătură cu ele și astfel s-a ajuns la zeificarea lor, și mai departe la politeism. Nu e ușor însă

a propune animismul ca religie primordială, fiindcă în esență animismul nici nu poate fi considerat religie!

Lipsa de temei a acestei interpretări a dus pe alți cercetători la concluzia că religia și-ar avea originea în naturalism. Acesta reprezintă o formă primitivă de religie, care constă în încercarea omului de a da înțeles infinitului, sau nemărginitului din jurul său. Omul primitiv având sentimentul de admirație sau de groază în fața puterilor și fenomenelor naturii a început să le adore. Astfel, încercând să le perceapă cu ajutorul simțurilor sale, unele obiecte din natură fiindu-i apropiate, le-a adorat ca atare; iar cele mai îndepărtate, precum: cerul, soarele și ceilalți aștri, au devenit zei. Naturismul însă nu poate răspunde la întrebarea: de unde a luat omul ideea de divinitate, dacă nu ar fi existat religia?!... Naturismul apare în această situație, doar o formă de interpretare sau de aplicare a religiei deja existentă.

O altă încercare de căutare a originii religiei se îndreaptă spre fetisism, ca adorare a unor obiecte naturale (o bucată de lemn, o piatră, un arbore, un os), sau a unor obiecte artificiale (un cuțit, o brățară, un baston). Ca și animismul, fetisismul nici nu poate fi socotit religie în înțelesul propriu al cuvântului, ci o superstiție. De fapt fetisismul nici nu este întâlnit la populații foarte îndepărtate ca timp, ci la acelea care erau pe punctul de a intra într-o civilizație superioară. Însuși numele lui (de la portughezul „fetico" (obiect vrăjit, talisman, amulet), a fost dat de navigatorii portughezi în secolul al XV-lea obiectelor ciudate pe care negrii de pe coasta de apus a Africii le adorau ca zeități...

Totemismul consideră că sufletul unui strămoș, sau al unui protector al unei familii, trib sau popor ar locui într-un anume animal sau plantă. Acesta se numea „totem", și se consideră de unii că această formă de totemism ar constitui și prima formă de religie. Totemismul însă asemănându-se cu animismul, poate fi o formă particulară a acestuia, referindu-se la cultul strămoșilor și nu la adorarea unei divinități...

O variantă a totemismului este tabuismul, care înlocuind totemul cu tabu-ul, găsește originea religiei în elementul de prohibiție. Adică, anumite persoane (precum șeful tribului), animale, sau lucruri erau scoase din uzul comun și fiind ferite de atingere, erau considerate „tabu". Se apreciază că din acest „tabu" s-a născut ideea de divinitate, și odată cu ea și cea de religie. Numai că religia presupune nu o interdicție, ci o legătură, sau o unire, o comuniune... încât această explicație a originii religiei este falsă.

Întrucât aceste teorii nu rezistă criticii, s-a căutat originea religiei în sentimentul de frică, de teamă a omului primitiv în fața fenomenelor îngrozitoare și inexplicabile ale naturii. S-a chiar formulat ideea că „frica i-a creat pe zei“ (Epicur). Dacă frica i-ar fi creat pe zei, ne-am aștepta în mod firesc ca toate zeitățile să fie rele, iar odată cu dispariția fricii de fenomenele naturii, să dispară și religia. Ori, vedem că nu se întâmplă așa... Pe de altă parte, nici nu se poate spune despre omul primitiv că era fricos în luptă cu forțele naturii, ci dispunea de mult curaj pentru a le face față și domina...

Dacă toate aceste teorii nu pot explica originea religiei, un cercetător de renume mondial, Wilhem Schmidt (despre care Mircea Eliade spune că „este fără îndoială unul din cei mai mari lingviști și antropologi ai acestui secol“) într-o monumentală lucrare referitoare tocmai la „Originea ideii de Dumnezeu“ (scrisă în 12 volume, între 1912-1955) demonstrează că la populațiile cele mai înapoiate și mai vechi, găsim credința în existența unei Ființe supreme, creator al lumii și legislator al ordinei morale. Aceasta este teoria monoteismului primitiv, care arată că la început era credința într-un singur Dumnezeu și apoi s-a ajuns și la învățătura creștină despre originea religiei. Omul poartă în sine suflarea divină, adică chipul lui Dumnezeu. Printre alte calități ale sufletului omenesc date încă de la creație, este și aceea de a fi ființă religioasă, adică de a avea capacitatea, de a tinde necontenit să intre în legătură cu Creatorul său, cu Părintele său. Altfel spus, cum sufletul omului are capacitatea de a gândi, de a deosebi binele de rău (fiind o ființă morală) sau frumosul de urât (având de la natură vocația esteticului), tot astfel, de la natură omul are capacitatea de a intra în comuniune transcendentă cu o valoare absolută și infinită, care este Ființa supremă, adică Dumnezeu. În felul acesta putem spune că de la natură (înaintea oricărei alte experiențe) omul este ființa religioasă, iar religia este un fenomen divin-uman, reprezentând legătura dintre Dumnezeu (care se deschide spre om) și omul (care tinde mereu spre comuniune cu Dumnezeu). Ceea ce a adus și mereu aduce întunecarea, falsificarea, confuzia (dar nu și anularea) relației omului cu Dumnezeu, este păcatul, încât pe bună dreptate constată Apostolul că datorită păcatului, omul decăzând sub aspect religios din monoteismul primar, „a schimbat mărirea lui Dumnezeu celui nestricăcios întru asemănarea chipului omului celui stricăcios și a păsărilor și a celor cu patru picioare și al târâtoarelor... și adevărul lui Dumnezeu în minciună și s-a închinat și a slujit făpturii în locul Făcătorului“ (Romani 1, 23–25).

Ne întrebăm acum: care este fința religiei? Și la această întrebare s-au formulat mai multe răspunsuri, sau pretinse explicații.

În primul rând, teoria intelectuală, pornind de la faptul că omul este o ființă gânditoare încearcă să arate că religia este un produs al intelectului, sau al gândirii noastre, temeluită pe noțiunea de cauzalitate și pe ideea de infinit. Cauzalitatea fiind o lege fundamentală a gândirii face ca mintea să meargă din cauză în cauză, până ajunge la cauza supremă, care este Dumnezeu. În acest caz Dumnezeu nu este o persoană distinctă de om, ci o idee, un concept superior tuturor celorlalte. Pe de altă parte, în om se naște ideea de infinit, de nemărginit, în contrast cu mărginitul. Personificând infinitul, omenirea l-a numit Dumnezeu. Această teorie nu poate explica însă ființa religiei, fiindcă religia este în primul rând viață și nu poate fi redusă la intelect.

S-a încercat apoi să se găsească ființa religiei prin teoriile voluntariste, care pornind de la faptul că gândurile și sentimentele noastre sunt traduse în acțiuni prin voință, consideră că voința morală este elementul primordial al religiei. Altfel spus: religia este moralitate. Legea morală și conștiința datoriei din om determină faptele noastre și prin ele demonstrăm existența lui Dumnezeu. Această identitate dintre religie și morală este greșită, fiindcă omul poate fi moral, fără a fi religios, și invers. Voința morală e doar o funcție parțială a fenomenului religios.

Alte teorii numite sentimentaliste vor să demonstreze că sentimentul de pietate și cel de iubire conștientă constituie ființa religiei. Este adevărat că aceste sentimente joacă un mare rol sub aspect religios, dar nu pot fi considerate ca singurele funcții sufletești care determină ființa religiei.

Mai există apoi și teoriile numite „estetice", care susțin că ființa religiei constă în fantezie și sentimentul estetic, ea reprezentând o înfrumusețare a vieții. Este adevărat că fantezia și imaginația omenească pot prelua elementele existente ale religiei, dar nu le pot crea.

În sfârșit, s-a încercat să se demonstreze că organul sufletesc al religiei ar fi conștiința. Identificând însă conștiința morală cu cea psihologică se cade în greșeala de a socoti conștiința valorilor morale ca fiind egală la toți oamenii.

Privind aceste încercări de a explica ființa religiei, vedem că ele sunt unilaterale. Toate la un loc însă prezintă religia ca un fenomen psihologic integral: intelect, voință, sentiment, valori estetice și conștiință. Și astfel sufletul în totalitatea funcțiilor sale se poate raporta la divinitate și poate intra în legătură sau în

comuniune cu ea, stabilind actul religios. Astfel, mintea (intelectul sau gândirea) aduce lumina cunoașterii lui Dumnezeu, voința adaugă trăirea, iar sentimentul aduce căldura adorării lui Dumnezeu.

De aici vedem că în ființa religiei distingem următoarele elemente esențiale: Dumnezeu – spiritual, personal și mai presus de lume, ca obiect al religiei; omul – înzestrat cu suflet liber și nemuritor, ca subiect al religiei. Legătura omului cu Dumnezeu naște sentimentul religios, sau aspectul religiei interne (subiective), care se exteriorizează, concretizându-se prin cult și morală (care reprezintă religia externă sau obiectivă).

IV. Recapitularea – Aprecierea

Ce reprezintă religia? (Legătura sau comuniunea omului cu Dumnezeu). Care este originea religiei? (S-au dat mai multe răspunsuri la această întrebare). Care sunt acestea? (Se consideră că originea religiei trebuie căutată în formele ei de manifestare primară, precum: magia, animismul, naturismul, fetisismul, totemismul, tabuismul, sau sentimentul de teamă). Explică acestea originea religiei? (Nu explică, fiindcă acestea, neavând ideea unei Ființe supreme, ci a spiritelor oamenilor, sau simplu a diferitelor obiecte, nici nu pot fi considerate religii). Atunci care este originea religiei? (Religia este sădită de Dumnezeu în sufletul omenesc, când i-a imprimat chipul Său și reprezintă o capacitate a sufletului de a intra în comuniune cu Dumnezeu. Altfel spus, religia este un fenomen divino-uman). Care este ființa religiei? (Religia reprezintă un proces sufletesc integral, format din gândire, voință, sentiment, imaginație și conștiință raportat la Dumnezeu). Care este forma internă-subiectivă a religiei? (Sentimentul religios). Dar cea externă-obiectivă? (Cultul și morala).

V. Asocierea

Pentru a înțelege mai bine originea și ființa religiei, să o comparăm cu limbajul. Orice om normal este înzestrat de Dumnezeu cu capacitatea de a-și exprima gândurile și simțămintele sale prin cuvinte, sau prin limbaj. Au fost cazuri când s-au găsit copii crescuți de animale și în acea perioadă de timp au deprins „limbajul“ lor. Fiind apoi luați sub protecția oamenilor, ei au învățat limba acestora. Tot astfel, au fost oameni cărora li s-a interzis să practice sentimentul religios. Și atunci și-au făcut

„idoli“ din alți oameni, pe care i-au considerat celebri, sau din alte lucruri... Sau au încercat chiar riscul de a nu-și ține înăbușit simțământul religios pe care îl aveau în adâncul sufletului lor și care își cerea dreptul de exteriorizare.

VI. Generalizarea

Din cele până aici tratate vedem că religia este legătura liberă și conștientă a omului cu Dumnezeu, manifestată în interior prin sentimentul religios, iar în exterior (în afară) prin cult și morală.

VII. Aplicarea

În primul rând, omul ca ființă religioasă are datoria de a intra în comuniune cu Dumnezeu printr-un act de cunoaștere a Descoperirii, sau Revelației pe care Dumnezeu i-a făcut-o prin Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție.

A doua datorie este aceea de a sărbători, sau celebra credința pe care o mărturisește, prin adorarea lui Dumnezeu în cadrul cultului particular și public.

A treia datorie se referă la exteriorizarea prin fapte a sentimentului religios, dovedind prin aceasta credința vie și legătura trainică cu Dumnezeu.

Revelația dumnezeiască

I. Pregătirea aperceptivă

Fiind creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, omul s-a aflat totdeauna într-o relație de comuniune și comunicare cu El. Chiar dacă intervenția păcatului a derutat această relație, totuși Dumnezeu nu l-a îndepărtat cu totul pe om din iubirea Sa...

Dar așa cum în mod firesc pentru a intra în comuniune cu cineva se impune în mod necesar cunoașterea lui, tot astfel pentru a intra în relație cu Dumnezeu, se cere să-L cunoaștem. La această cunoaștere a lui Dumnezeu se ajunge prin însăși descoperirea Lui.

II. Anunțarea temei

Această descoperire se numește revelație dumnezeiască (sau divină) și vom vedea mai în amănunt despre ea în cele ce urmează.

III. Tratarea

Sfânta Scriptură ne arată că Dumnezeu poate fi descoperit în primul rând pe cale naturală din creația Sa: „Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui o vestește tăria“ (Psalmul 18, 1); „Cele nevăzute ale Lui se văd de la facerea lumii, înțelegându-se din făpturi, adică veșnica Lui putere și dumnezeire“ (Romani 1, 20).

Noi descoperim pe Dumnezeu din creația Sa cu ajutorul rațiunii luminate de credință. Pentru un credincios întreaga natură este o carte deschisă în care se poate citi despre atotputernicia, bunătatea, dreptatea, iubirea, frumusețea, atotștiința Creatorului. „Chipul lui Dumnezeu îl văd într-o floare“ spunea cineva. Nu că floarea l-ar conține pe Dumnezeu, ci modul în care este organizată, viața și frumusețea ei, ne duce cu gândul la Cel ce are viață în Sine și își descopere frumusețea vieții Sale, concretizând-o în creația Sa. Acest mod de descoperire firească, naturală, cu mintea și simțirea proprie, a Creatorului din creația Sa, o numim revelație naturală.

Dar pe cale naturală, nu toată mintea îl vede la fel pe Dumnezeu. Veacuri de-a rândul, datorită păcatului, spune Apostolul, „oamenilor li s-a întunecat mintea și au schimbat adevărul lui Dumnezeu în minciună și s-au închinat și au slujit făpturii în locul Făcătorului“ (Romani 1, 35).

Pentru a evita această prăpăstioasă confuzie (a Creatorului cu făptura), Dumnezeu s-a descoperit în mod direct omului spre a fi cunoscut (așa cum este El); spre a-I cunoaște voia; spre a intra după cuviință în comuniune cu El. Datorită faptului că Dumnezeu ca Duh absolut se află în „lumina neapropiată“ (Timotei 6, 16), fiind cu totul altceva decât noi oamenii, nu oricui i se descoperă Dumnezeu și nu oricum. Dumnezeu se descoperă pe cale supranaturală, comunicând direct voia Sa unor oameni aleși. Dacă prima descoperire am numit-o naturală, pe aceasta o numim supranaturală, fiindcă este făcută de Dumnezeu în mod direct și fiindcă omul neputând ajunge singur la cunoașterea Lui, o primește prin mijloacele lui Dumnezeu mai presus de fire. Sfântul Apostol Pavel spune că Dumnezeu odinioară „în multe rânduri

și în multe chipuri, a vorbit părinților noștri prin prooroci, în zilele acestea mai de pe urmă ne-a grăit nouă prin Fiul...“ (Evrei 1, 1–2).

După cum am arătat mai sus, datorită importanței cu totul excepțională pe care o prezintă descoperirea lui Dumnezeu, ea nu este comunicată oricui, ci anumitor persoane alese în mod special (de către Dumnezeu) în acest scop. În Vechiul Testament, cărțile profetice păstrează peste tot conștiința profetului că este chemat de Dumnezeu spre a îndeplini o misiune sfântă, că ceea ce el comunică nu sunt cuvintele sale ci descoperirea lui Dumnezeu, Cuvântul lui Dumnezeu. Profetul simte că este ridicat cu duhul la o stare superioară, care nu este comună oamenilor și la care nu poate ajunge orice om, ci numai cei chemați în mod special de Dumnezeu. Cu alte cuvinte, acei cu care Dumnezeu comunică au fost pregătiți ca să poată primi comunicarea, și mai departe au fost făcuți capabili ca să poată transmite descoperirea lui Dumnezeu. Dacă comunicarea lui Dumnezeu o numim „Revelație“, pregătirea omului pentru a putea primi și transmite această comunicare, o numim „inspirație divină“. Revelația nu se poate face deci fără inspirație. Același Duh al lui Dumnezeu care grăiește prin prooroci, insuflă pregătirea de a primi și posibilitatea de a comunica. Fără pregătire din partea lui Dumnezeu, descoperirea nu ar fi posibilă. Altfel spus, revelația nu este posibilă fără inspirație.

Ne întrebăm acum: cum se săvârșește procesul de comunicare a adevărului dumnezeiesc prin inspirația Duhului Sfânt? Răspunsurile sunt diferite. Unii spun că Duhul Sfânt îl ferește doar de greșeală pe sfântul autor, care pune în scris comunicarea lui Dumnezeu. Alții spun că descoperirea adevărului ar avea un caracter verbal, în sens că Duhul Sfânt ar dicta, iar scriitorul sfânt ar pune în scris tot ceea ce a auzit. Aceste păreri exprimă două extreme, care răspund unilateral problemei enunțate. Noi spunem că Duhul Sfânt într-adevăr ferește de greșeală pe sfântul scriitor, dar în același timp îi și înalță duhovnicește sufletul deasupra stării comune, spre a putea înțelege și simți ceea ce comunică. Nu este deci anulată personalitatea scriitorului, de aceea unele scrieri au un stil, altele un alt stil; unele au o adâncime duhovnicească mai mare, altele mai mică, deși același Duh Sfânt a comunicat adevărul de credință. Dacă ar fi dictat, cum am văzut că s-a spus, atunci nu ne putem explica deosebirile și varietatea formei de redare a diferiților autori inspirați de același Duh Sfânt. Așadar, inspirația are un caracter tainic de pregătire și comunicare a adevărului de credință, dar în același timp și un caracter de

împreună-lucrare, sau de conlucrare între Duhul Sfânt, care comunică adevărul, și personalitatea sfântului scriitor, care primește și transmite în scris acest adevăr mântuitor.

Revelația divină s-a desfășurat în timp și cuprinde trei perioade mari. Prima perioadă este înaintea căderii omului în păcat, când Dumnezeu se descopere omului, comunică cu el în mod direct „față către față". A doua perioadă este după căderea omului în păcat până la venirea Mântuitorului. Dumnezeu se descopere prin Lege și prooroci. Legea comunică voia lui Dumnezeu, îl ține pe om în apropierea Sa și îl pregătește pentru primirea unui izbăvitor. Proorocii comunică voia lui Dumnezeu atunci când cei care au primit Legea lui Dumnezeu, se depărtează de El. Profeții mai comunică oamenilor și planul lui Dumnezeu de a-i izbăvi din robia apăsătoare a păcatului. Prin profeți Dumnezeu descopere chiar și timpul când va veni Mântuitorul. Partea a treia este descoperirea Fiului lui Dumnezeu întrupat. Ea este o descoperire dumnezeiască deplină și directă, fiindcă Fiul este Dumnezeu adevărat și om adevărat. Ca Dumnezeu, ne descopere adevărul deplin despre Sfânta Treime și a modului de a intra în comuniune cu Ea. Iar ca om, ne comunică acest adevăr sub o formă în care toți îl pot primi și înțelege. De aceea spunem că revelația Fiului lui Dumnezeu este desăvârșită. De aici vedem că prin revelația Sa, Dumnezeu nu ne comunică toate formele de adevăruri, ci numai cel referitor la mântuirea noastră, la izbăvirea din păcat și la modul de intrare în comuniune cu El.

Am văzut că revelația divină o găsim în Sfânta Scriptură, care reprezintă Cuvântul lui Dumnezeu scris sub inspirația Duhului Sfânt. Dar îl găsim și în Sfânta Tradiție, ca o descoperire orală făcută în mod desăvârșit de către Fiul lui Dumnezeu întrupat. De fapt, Domnul Iisus nici nu a scris. El a descoperit pe Dumnezeu Tatăl și voia Lui prin viu grai și a poruncit Sfinților Apostoli, nu să scrie, ci să propovăduiască și să boteze, adică să transmită harul mântuitor al Sfintelor Taine (Matei 28, 19). De aceea, Apostolul precizează că „credința este din auzire, iar auzirea prin cuvânt" (Romani 10, 17). De altfel, cuvântul scris al Sfintelor Evanghelii nici nu reține tot ceea ce a propovăduit și a învățat Mântuitorul prin viu grai. Sfântul Evanghelist Ioan la sfârșitul Evangheliei sale arată că „sunt și alte multe lucruri pe care le-a făcut Iisus și care, dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărțile ce s-ar fi scris" (21, 25). Nici Sfinții Apostoli nu au cuprins în scris toată învățătura Domnului. Ei au transmis adevărul mântuitor prin viu grai și l-au lăsat Bisericii ca pe o Sfântă Tradiție moștenită de la Mântuitorul.

Datorită acestui fapt, Sfântul Apostol Pavel îndeamnă pe creştinii din Tesalonic: „Tineți predaniile pe care le-ați învățat, fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră“ (II Tesaloniceni 2, 15). De aici putem observa că în unitatea de influență a Duhului Sfânt, aceeași inspirație o resimte autorul sfânt și atunci când scrie, cât și atunci când propovăduiește cuvântul lui Dumnezeu. Acest fapt confirmă că Revelația divină o găsim deopotrivă în Sfânta Scriptură și în Sfânta Tradiție.

IV. Recapitularea – Aprecierea

De câte feluri este revelația divină? (De două feluri: naturală, prin care Dumnezeu ni se descopere prin creația Sa, și supranaturală, când Dumnezeu ne comunică direct voia Sa.) Cu care act se întrepătrunde revelația supranaturală? (Cu inspirația Duhului Sfânt). Revelația divină fiind o comunicare între Dumnezeu și om, cum se numește acest caracter al revelației divine? (Acest caracter se numește „teandric“). Dar inspirația? (Are caracter tainic și „sinergic“,adică de împreună lucrare a firii cu harul divin). Cum se manifestă caracterul sinergic al inspirației? (Duhul Sfânt ferește pe scriitor de a nu greși atunci când comunică un adevăr de credință spre mântuirea oamenilor. Pe de altă parte, Duhul Sfânt îi ridică sufletul la un nivel duhovnicesc superior celorlalți oameni, pentru a putea primi și comunica adevărul descoperit la care el nu ar fi putut ajunge singur. Sfântul autor va transmite apoi adevărul descoperit potrivit capacității sale intelectuale, culturale, potrivit originalității și a modului personal de exprimare). Cum și prin cine se descopere Dumnezeu? (La început Dumnezeu s-a descoperit omului în mod direct. Apoi, după căderea în păcat, se descopere prin patriarhi; prin Moise comunică Legea Sa, iar prin profeți descopere venirea Mântuitorului. În cele din urmă Dumnezeu se descopere în mod direct și desăvârșit prin Fiul). Unde găsim fixată în scris revelația divină? (În Sfânta Scriptură). Toată revelația este fixată în scris? (Nu toată, ci o parte din ea s-a păstrat și transmis pe cale orală. Aceasta este Sfânta Tradiție). Cum se numesc în acest caz Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție? (Se numesc Izvoare ale Revelației dumnezeiești). Cum putem înțelege și pătrunde adâncul tainic al adevărurilor mântuitoare ale revelației divine? (Prin credință și mai ales prin trăirea lor, ajutați fiind de harul divin).

V. Asocierea

Deși revelația desăvârșită o avem prin Fiul lui Dumnezeu, auzim totuși vorbindu-se despre proorocii neîmplinite și descoperiri neadevărate, care derutează conștiințele multor credincioși. De aceea, trebuie să deosebim adevărata revelație de falsa sau pretinsa revelație. Și în acest sens ne vine în ajutor scriitorul bisericesc Lactanțiu, care încă din vechime a indicat criteriile după care putem cunoaște proorocia adevărată. Astfel, adevărații profeți predică toți un singur Dumnezeu; nu sufere de boli sufletești (psihice); nu sunt înșelători; nu umblă după averi și câștig; nu se îngrijesc de cele necesare vieții, ci se mulțumesc cu întreținerea pe care le-o trimite Dumnezeu. Proorociile lor s-au împlinit, sau se împlinesc întocmai. Cunoscând aceste criterii, putem lua poziție față de falsele proorociri, deosebindu-le de adevărata revelație divină, păstrată de Sfânta Biserică.

VI. Generalizarea

Din cele până aici tratate vedem că revelația divină reprezintă descoperirea din partea lui Dumnezeu a voii și lucrării Sale făcută omului spre mântuirea sufletului.

VII. Aplicarea

Am văzut că prin descoperirea Sa, Dumnezeu nu numai că ni se prezintă ca Unul în Ființă și Întreit în Persoane, ci ne arată și lucrarea Sa mântuitoare, comunicându-ne în același timp și voia Sa. Acest fapt ne îndatorează nu numai la cunoașterea și comuniunea cu El, ci și la efortul împlinirii voii Lui, în lupta pe care fiecare credincios o duce cu ispita și păcatul: „De veți cunoaște toate acestea, fericiți veți fi când le veți și împlini“ (Ioan 13, 17).

Pe de altă parte, suntem datori să păzim întreg lăsământul divin transmis prin Sfânta Tradiție și păstrat cu scumpătate de Biserică, știut fiind că Biserica asistată de Sfântul Duh ne-a păstrat și ne transmite întreg adevărul descoperit de Dumnezeu, deoarece ea este „stâlpul și temelia adevărului“ (I Timotei 3, 15).

Sfânta Scriptură

I. Pregătirea aperceptivă

Cum putem noi cunoaște pe Dumnezeu, voia Sa și planul mântuirii noastre? (În primul rând pe Dumnezeu îl putem cunoaște pe cale naturală, din lucrarea Sa, prin rațiunea luminată de credință). Putem cunoaște pe deplin pe Dumnezeu numai pe cale naturală? (Nu-L putem cunoaște desăvârșit pe Dumnezeu numai pe cale naturală). Cum descopere Dumnezeu voia Sa și planul mântuirii noastre? (Pe cale supranaturală). Unde găsim noi cuprinsă Descoperirea sau Revelația supranaturală a lui Dumnezeu?

II. Anunțarea temei

În izvoarele sale, care sunt Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție. Vom trata mai întâi despre Sfânta Scriptură.

III. Tratarea

Sfânta Scriptură sau Biblia cuprinde colecția de cărți scrise sub insuflarea Duhului Sfânt, așa cum mărturisesc sfinții ei autori: „Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos spre învățătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțelepțirea cea întru dreptate“ (II Timotei 3, 16). La fel ni se arată că „oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu au grăit, purtați fiind de Duhul Sfânt“ (II Petru 1, 21).

Ce înseamnă că Sfânta Scriptură a fost scrisă sub insuflarea sau inspirația Duhului Sfânt?

Aceasta înseamnă că Dumnezeu a ales oameni cărora le-a descoperit voia Sa. Dar pentru a se putea descoperi, Dumnezeu trebuia să pregătească sufletul celor care aveau să primească și apoi să transmită mai departe descoperirea adevărului comunicat.

Cum se face inspirația prin lucrarea Sfântului Duh?

Prin acțiunea Sfântului Duh, autorul sfânt care primește adevărul de credință este înălțat duhovnicește deasupra stării comune, spre a putea înțelege și simți ceea ce i se comunică. Aceasta nu înseamnă că este anulată personalitatea lui. „Prin inspirație nu înțelegem aceea că Dumnezeu ar fi asistat din afară la compunerea cărților, sau că ar fi dictat în interiorul sufletului autorului tot ce a scris. Temele deosebite și stilul specific al

fiecarei cărți arată că inspirația nu a anulat nici cugetarea, nici voința, nici documentarea autorului... Prin inspirația Sfintei Scripturi înțelegem că Sfântul Duh a luminat mintea sfinților scriitori cu anumite idei pe care aceștia le-au dezvoltat cum au putut și cum au crezut mai nimerit“ (Nicolae, Mitropolitul Banatului, «Temeiurile Învățăturii Ortodoxe» – Timișoara, 1981, p. 90–91).

Când a fost scrisă Biblia?

Sfânta Carte a fost scrisă pe o perioada de 1500 de ani, începând cu cartea Facerii scrisă de Moise (aprox. 1400 în.Hs.) și terminând cu cartea Apocalipsei, scrisă de Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan (aprox. 100 d.Hs.).

Care este cuprinsul Sfintei Scripturi?

Sfânta Scriptură are 66 de cărți repartizate în două părți numite „Testamente“, și anume Vechiul Testament cuprinde 39 de cărți scrise înainte de venirea Mântuitorului, iar Noul Testament cuprinde 27 de cărți scrise după întemeierea Bisericii.

Care sunt cărțile Bibliei și cum se numesc ele?

Cărțile Sfintei Scripturi fiind scrise sub insuflarea Sfântului Duh se numesc cărți canonice („canon“ = îndreptar, regulă), pentru că ele constituie un îndreptar al credinței și o regulă în viața duhovnicească a credincioșilor.

Cele 39 de cărți canonice ale Bibliei scrise în limba ebraică se împart în trei categorii:

1. Cărțile istorice care tratează despre istoria poporului ales de Dumnezeu pentru împlinirea făgăduinței făcută primilor oameni după căderea în păcat, că le va trimite un Izbăvitor.

2. Cărțile didactico poetice cuprinzând înțelepciunea sfântă care va lumina sufletul omului pentru cunoașterea și împlinirea voii lui Dumnezeu.

3. Cărțile profetice au referință specială privind persoana lui Mesia cel mult așteptat.

Cele 27 cărți canonice ale Noului Testament scrise în limba greacă sunt: cele patru evanghelii care tratează despre viața, activitatea, jertfa, învierea și înălțarea Domnului la cer. Cartea Faptele Apostolilor ne prezintă activitatea Apostolilor Domnului de răspândire a Evangheliei în lume și întemeierea primelor comunități creștine. Sfântul Apostol Pavel a scris 14 epistole adresate Bisericilor pe care el le-a întemeiat și organizat. Tot astfel și Sfântul Apostol Iacob și Sfântul luda au scris câte o epistolă, Sfântul Apostol Petru a scris două epistole, iar Sfântul Apostol Ioan a scris trei epistole și o carte profetică numită Apocalipsa.

Pe lângă cărțile canonice, Vechiul Testament în versiunea greacă numită „Septuaginta“ (scrisă pe la anul 250 în. Hs.) mai numără și alte cărți numite „deuterocanonice“, adică „în al doilea rând canonice“. Cărțile deuterocanonice sunt incluse în cuprinsul Sfintei Scripturi, fiindcă nu cuprind învățături care să contrazică cărțile canonice, având în același timp un pronunțat caracter didactic și moralizator. Netăgăduita lor valoare și valabilitatea lor este dată de faptul că Mântuitorul cunoscându-le conținutul, îl socotește ca îndreptar al vieții credincioșilor. De aceea, El citează frecvent din ele. Mai mult, acordându-li-se importanța cuvenită, cărțile deuterocanonice au intrat chiar și în cult încă din primele secole ale Bisericii creștine. Dacă aceste cărți sunt considerate „bune de citit“ și au intrat în cuprinsul Bibliei, mai există și cărți numite „apocrife“, care cuprind învățături neconforme celor existente în cărțile canonice, și care, derutând conștiința credincioșilor au fost înlăturate.

Care este raportul dintre Vechiul și Noul Testament?

Unii creștini pornind de la cuvintele Domnului: „Nu am venit să stric legea, ci s-o împlinesc“ (Matei 5, 17), spun că Vechiul Testament este superior celui Nou. Alții, din contră, pornind de la spusele Sfântului Apostol Pavel că Vechiul Testament este o „călăuză spre Hristos“ și „dacă a venit credința nu mai suntem sub călăuză“ (Galateni 3, 24– 25), sau că „Hristos este sfârșitul legii“ (Romani 10, 4), îi anulează valoarea. Nici una din aceste poziții nu este cea mai potrivit aleasă. Sunt două extreme și extremele nu sunt bune. „Noul Testament aduce Noul, înlocuind jertfele prin Unica Jertfă a Domnului, înlocuind tăierea împrejur cu Botezul creștin, înlocuind deosebirile dintre mâncărurile „curate“ și „necurate“, înlăturând sărbătorile, spălările și alte ritualuri, care nu vor mai avea nici o semnificație (vezi Coloseni 2, 16), înlocuirea preoției dintr-o singură seminție cu cea din toate semințiile“. Aceasta nu înseamnă însă o înlăturare a Vechiului Testament. Este adevărat că „părți ale Vechiului Testament care au fost tipuri și simboluri pentru Noul Testament s-au împlinit și, ca atare, nu mai pot avea putere obligatorie. Ele s-au potrivit unui anume popor și unei anume epoci. Dar Vechiul Testament mai cuprinde și alte legi care n-au fost desființate, deoarece sunt potrivite tuturor creștinilor din toate epocile și care corespund universalității și eternității creștinismului, care le-a primit și le-a perfecționat. Scris sub inspirația aceluiași Duh Sfânt, Vechiul Testament nu-și pierde valoarea de Scriptură Sfântă. Când Sfântul Apostol Pavel spune că „toata Scriptura este insuflată de Dumnezeu“ (II Timotei 3, 16) se referă desigur

la Vechiul Testament, fiindcă Noul Testament nu era compus încă. De aceea, pe drept cuvânt sublinia un părinte al Bisericii (Fericitul Augustin), arătând că „Noul Testament în cel Vechi se ascunde, iar Vechiul se vădește în cel Nou“.

Cine și când a stabilit canonul Bibliei?

În ce privește canonul Vechiului Testament „după unele indicații se poate spune că exista un colegiu format din preoți, leviți și alți bărbați însemnați cărora le era încredințată păstrarea cărților scrise. Tradiția iudaică afirmă că Sinagoga cea Mare, adică un colegiu de 220 de membri instituit în 444 în. Hs. și care ar fi dăinuit 250 de ani, ar fi fost autoritatea care a fixat canonul“.

Canonul Noului Testament a fost fixat de către Biserică. Se știe că Biserica s-a întemeiat odată cu pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime, iar cărțile Noului Testament au fost scrise abia în partea a doua a primului secol după Hristos. În timpul care a urmat după întemeierea Bisericii s-a creat foarte multă confuzie, datorită faptului că apăruseră o mulțime de cărți cu pretenția de a fi Scriptura Sfântă, iar cele existente erau puse la îndoială. De pildă, Sfântului Apostol Pavel i se atribuia și o a treia epistolă către Corinteni și alta către Laodiceni, punându-se însă la îndoială epistola către Evrei. La fel erau puse la îndoială epistolele: II Petru, II și III Ioan, Iacob și luda, precum și Apocalipsa. S-a adăugat în schimb Apocalipsa lui Petru, Evanghelia lui Toma și a lui Petru, etc. Biserica a fost aceea care a luat cuvenitele măsuri pentru stabilirea cărților canonice, convocând sinoade speciale în acest sens. Și nu a fost ușor. De pildă, sinodul din Antiohia, din anul 341 prin canonul 60 caterisește pe cei ce ar citi cărțile apocrife; iar sinodul de la Laodiceea din 363–364, prin canonul 59 stabilește ca la cultul divin să se citească numai cărțile canonice (ceea ce înseamnă că se citeau și cărțile apocrife). Această acțiune a durat până în partea a doua a secolului IV. Abia în anul 367 în „Epistola festivă“ a Sfântului Atanasie avem catalogul deplin și definitiv al cărților Noului Testament, în număr de 27.

Pe de altă parte, Sfânta Scriptură reprezintă lucrarea Sfântului Duh în Biserică. Ea a fost scrisă de oameni ai Bisericii sub inspirația Sfântului Duh. De aceea, valoarea Bibliei pentru Biserică este fără egal. Un singur cuvânt al Scripturii reprezintă pentru Biserică o dogmă, un adevăr de credință și de morală mântuitor. De aceea, pe drept cuvânt s-a spus că Sfânta Scriptură era „Magna Charta“ pentru comunitățile creștine, „nucleul și izvorul permanent al vieții spirituale creștine. Ea este instrumentul principal de convertire printre iudei și mai ales printre păgâni,

lectura ei determinând transformări și adeziuni sufletești. Viața și faptele Mântuitorului și ale Apostolilor, învățături simple în aparență, dar profunde și originale în fapt, care umpleau paginile Sfintei Cărți au constituit încă de la început centre de atracție de deosebită anvergură și aluat de dospitură largă în opera misionară... Cuvântul scris în Biblie, care ținea locul cuvântului viu al Mântuitorului, se bucura cum era firesc, de un prestigiu și o autoritate excepțională... Sulurile Sfintei Scripturi se citeau și se păstrau cu un respect religios“ (Pr. prof. dr. Ioan G. Coman, «Patologie» – vol.I, București 1984, p. 66).

Poate oricine citi și tălmăci Biblia?

Fiind Cuvântul lui Dumnezeu scris sub inspirația Sfântului Duh, Biblia reprezintă o comoară de mare preț, fără egal, pentru cunoașterea adevărului descoperit pentru mântuirea noastră. Biserica recomandă astfel ca Biblia să fie citită cu inimă curată și cu meditație adâncă asupra înțelesului ei, de către orice credincios. Dar nu poate fi tălmăcită de oricare. Ea însăși ne arată că nu poate fi „tălmăcită după socotința fiecăruia“ (I Petru 1, 20). Apostolii înșiși roagă pe Mântuitorul să le tălmăcească pildele pe care ei înșiși nu le-au înțeles (Matei 13, 24–30). Famenul etiopian citind din cartea profetului Isaia despre Mesia, se întreabă: „Cum aș putea să înțeleg dacă nu mă va călăuzi cineva?“ (Fapte 8, 26–31), iar Sfântul Apostol Petru atrage atenția că „mulți răstălmăcesc“ cuvintele Sfântului Apostol Pavel „spre a lor pierzanie“ (II Petru 3, 16).

Cine poate atunci tălmăci corect Biblia?

Numai Biserica poate tălmăci fără greșeală Sfânta Scriptură, fiindcă același Duh Sfânt, care este „Duhul Adevărului“, și care a insuflat scrierea Bibliei, sălășluiește și în Biserică.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Cum a fost scrisă Biblia? (Sub inspirația Sfântului Duh). Ce importanță are aceasta pentru viața Bisericii? (Reprezentând cuvântul lui Dumnezeu, Biblia este cartea de căpătâi a Bisericii). Când a fost scrisă Biblia? (A fost scrisă pe o perioadă de 1500 de ani, între 1400 în. Hs. și 100 d. Hs.). Care este cuprinsul Bibliei? (Ea cuprinde Vechiul Testament format din 39 de cărți canonice, plus cărțile deuterocanonice, și Noul Testament, compus din 27 de cărți). Care este raportul dintre Vechiul și Noul Testament? (Noul Testament în cel Vechi se ascunde, Vechiul se vădește în cel Nou). Cine a stabilit canonul Bibliei? (Canonul Vechiului Testament a fost stabilit de Sinagoga cea mare iudaică, iar canonul

Noului Testament a fost fixat de către Biserică). Cine poate tălmăci Sfânta Scriptură? (Biserica prin reprezentanții ei autorizați, pregătiți în acest sens).

V. Asocierea

După cum orice religie are cartea sau cărțile după care își orientează învățătura, tot astfel și Biserica are Sfânta Scriptură, sau Biblia, ca temei al dreptei învățături în care se încred și după care credincioșii ei își orientează viețuirea religioasă. Spre deosebire însă de cărțile celorlalte religii, Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu (Luca 3, 2; Fapte 4, 31; Efeseni 6, 17); Cuvântul mântuirii (Fapte 13, 26); Cuvântul vieții veșnice (Ioan 6, 68; Filipeni 2, 16; Matei 24, 25) „viu și lucrător... judecător al simțurilor și cugetărilor inimii" (Evrei 4, 12).

Pe de altă parte, Biblia „nu este considerată simplă carte de citit, asemenea altor cărți de zidire sufletească, ci realitate a experienței harice".

VI. Generalizarea

Din cele mai sus tratate vedem că „Cuvântul lui Dumnezeu este viu și lucrător mai ascuțit decât orice sabie cu două tăișuri... și este judecător al simțurilor și al cugetelor inimii" (Evrei 4, 12).

VII. Aplicarea

Citirea zilnică a Cuvântului lui Dumnezeu și trăirea în duhul Scripturii este o obligație esențială pentru oricare credincios. Fără a lungi prea mult vorba, se cuvine să susținem că rugăciunea și Cuvântul lui Dumnezeu alimentează și luminează mereu credința. Când ele nu sunt prezente în viața unui om, credința lui rămâne asemenea unui licăr de lumină ce se pierde în pustiul întunecat al acestei lumi.

Sfânta Tradiție

I. Pregătirea aperceptivă

Care sunt izvoarele Revelației divine? (Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție). Ce reprezintă Sfânta Scriptură? (Cuvântul lui Dumnezeu scris sub inspirația Sfântului Duh). Dar Sfânta Tradiție? (Învățătura descoperită de Dumnezeu și transmisă prin viu grai de către Biserică asistată de Sfântul Duh, și păstrată neschimbată de-a lungul veacurilor).

Întrucât nu toți creștinii admit Sfânta Tradiție ca izvor al Revelației divine,

II. Anunțarea temei

În cele ce urmează ne vom referi la Sfânta Tradiție, ca temei al învățăturii ortodoxe.

III. Tratarea

Cuvântul „tradiție“ definește „ansamblul de valori, concepții, credințe, obiceiuri istoricește constituite în cadrul unor grupări sociale (popoare, națiuni, clase, ș.a.) și transmise din generație în generație“. „Nu există ins, familie, colectivitate, instituție, sau așezământ care să nu aibă nevoie de tradiție și care să nu și-o creeze. Același lucru se poate petrece cu orice comunitate religioasă mai ales dacă se stabilizează în forme de lungă durată“ (Nicolae, Mitropolitul Banatului, «Temeiurile Învățăturii Ortodoxe», Timișoara, 1981, p. 94).

Aparținând vieții religioase, tradiția s-a născut odată cu creștinismul și dăinuie ca „viață a Duhului în Biserică“, sau ca „memorie vie a Bisericii“. La baza acestei realități stă faptul că revelația divină s-a transmis mai întâi prin viu grai. Mântuitorul a propovăduit „Evanghelia Împărăției“ și nu a scris-o. Nici Sfinților Apostoli nu le-a poruncit Domnul să scrie, ci să propovăduiască Evanghelia și în această formă să atragă la noua credință pe cei ce doreau să o primească (Matei 28, 19–20). Iar „credința vine din auzite, iar auzirea prin Cuvântul lui Dumnezeu“ (Romani 10, 17).

Apoi, nu tot ce a propovăduit Mântuitorul și Apostolii a fost pus în scris. „Sunt încă și alte multe câte a făcut Iisus, care dacă s-ar fi scris una câte una mi se pare că nici în lumea acesta n-ar

încăpea cărțile ce s-ar fi scris“ (Ioan 21, 25). Este știut faptul că împlinind porunca Domnului, toți Apostolii au propovăduit Evanghelia, dar nu toți au scris cuvântul propovăduit. Pentru acest motiv Cuvântul lui Dumnezeu îl găsim păstrat și în Sfânta Tradiție, pe cale orală. De pildă, Sfântul Apostol Pavel se referă la cuvintele Domnului Iisus că „mai bine este a da, decât a lua“ (Fapte 20, 35). Aceste cuvinte nu le vom găsi scrise nicăieri în Noul Testament. Apostolul le spune însă ca pe o normă de viață creștină propovăduită de Mântuitorul și prea bine cunoscută de creștini, deși s-a păstrat doar pe cale orală. Apoi, numele lui Iannes și Iambres nu sunt amintite în nici o carte a Vechiului Testament (vezi: II Timotei 3, 8). Sfântul Iuda amintește de cearta diavolului cu arhanghelul Mihail pentru capul lui Moise (Iuda 1, 9; 14, 15), fapt neamintit de Vechiul Testament. După cum vedem, între Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție există o legătură organică. Ele reprezintă una și aceeași lucrare a Sfântului Duh. Doar forma de redare este alta. Același adevăr de credință este propovăduit prin viu grai, sau este scris sub inspirația Duhului Sfânt. Dar același Duh îl inspiră pe Apostol și când propovăduiește adevărul unic și atunci când îl scrie, încât putem vorbi de caracterul dumnezeiesc al Sfintei Tradiții Apostolice, în aceeași măsură în care vorbim de caracterul divin al Sfintei Scripturi. Sfântul Apostol Pavel scrie tesalonicenilor: „Așadar fraților, stați neclintiți și țineți predaniile (tradițiile) pe care le-ați învățat fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră“ (II Tesaloniceni 2, 15). E vorba în text de rânduiala stabilită de Apostol în Biserica din Tesalonic, mai întâi pe cale orală, iar apoi când s-au ivit probleme pe care neputându-le rezolva prin deplasare, s-a văzut nevoit a le scrie epistola. De obicei vedem că sfera Sfintei Tradiții este mai mare decât cea a Sfintei Scripturi. Sfântul Apostol Ioan evidențiază foarte clar această realitate, când scrie: „multe având a vă scrie, n-am voit să le scriu pe hârtie și cu cerneală, ci nădăjduiesc să vin la voi și să vă vorbesc gură către gură, ca bucuria noastră să fie deplină“ (III Ioan 1, 12).

Ca și Sfânta Scriptură, la fel Sfânta Tradiție aparține Bisericii. Aceasta este Trupul lui Hristos, iar credincioșii în parte, mădularele ei. Dumnezeu a întemeiat prin propovăduirea cuvântului Apostolilor, Biserica. Mai departe, Apostolii au statornicit în viața credincioșilor buna rânduială și conviețuirea tuturor în aceeași lumină a Duhului. Apostolul scrie clar în acest sens corintenilor ce își creaseră partide între ei: „Oare nu știți că sunteți templu al lui Dumnezeu și că Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi? Dacă va strica cineva templul lui Dumnezeu, pe

acela îl va strica Dumnezeu, pentru că sfânt este templul lui Dumnezeu, care sunteți voi“ (I Corinteni 3, 16–17). Sfântul Irineu (†202) scria că „Duhul este chezășia nestricăciunii, întărirea credinței noastre, scara de înălțare la Dumnezeu. Unde este Biserica, acolo este și Duhul lui Dumnezeu. Unde este Duhul lui Dumnezeu, acolo e și Biserica și plinătatea harului. Iar Duhul este adevărul“. Iar adevărul lui Dumnezeu este unul singur, el nu poate fi împărțit. Poate fi transmis diferit, dar aceasta nu înlătură Sfânta Tradiție, ci o confirmă și o susține.

Prin urmare, Sfânta Tradiție se temeluiește pe însăși Tradiția Apostolică statornicită în Biserica lui Hristos de pretutindeni. Apostolii înșiși ca martori ai lui Hristos, au avertizat că vor apărea erezii în Biserică pentru a se verifica credința multora (I Corinteni 11, 19). Sfântul Apostol Petru este îngrijorat apoi că epistolele Sfântului Pavel sunt răstălmăcite de unii „spre a lor pierzanie“ (II Petru 3, 15–16). De fapt încă pe timpul Apostolilor au apărut învățături greșite, care denaturau conștiințele oamenilor. De aceea Sfântul Apostol Pavel se vede chiar nevoit să scrie episcopului Timotei îndemnându-l stăruitor și prin el pe noi toți, să fim cu luare aminte la cei ce învață „altă învățătură și nu cuvintelor celor sănătoase ale Domnului nostru Iisus Hristos și învățăturii celei după adevărata credință“ (I Timotei 6, 3); ...„O, Timotee, păzește ceea ce ți s-a încredințat, depărtându-te de deșartele vorbe lumești și de împotrivirile științei mincinoase“ (I Timotei 6, 20); ...„Să ai pildă cuvintele sănătoase pe care le-ai auzit de la mine, în credința și dragostea cea întru Hristos Iisus. Păzește bunul încredințat prin Duhul Sfânt, care locuiește în noi“ (II Timotei 1, 13); „...Tu însă rămâi în cele ce ai învățat și te-ai încredințat, știind de la cine ai învățat“ (II Timotei 3, 14); „...Căci va veni un timp, când nu vor suferi învățătura cea sănătoasă, ci gâdilându-și auzul, își vor îngrămădi învățături după poftele lor... Tu însă fii treaz la toate, îndură răul, fă lucru de evanghelism, îndeplinind desăvârșit lucrarea ta“ (II Timotei 4, 3–5).

Cu aceeași stăruință i se adresează Apostolul și episcopului Tit, lăsat de el în Creta: „Arată-te pe tine în toate ca pildă de fapte bune, în învățătură neschimbare, în cuviință“ (Tit 2, 7); „De omul eretic, după întâia și a doua povățuire, ferește-te“ (Tit 3, 10).

Acum putem spune fără teama de a greși că Sfânta Scriptură a Noului Testament conține și constituie parte a Sfintei Tradiții apostolice. Noul Testament nu încremenește însă, nu face să stagneze viața Duhului în Biserică, ci rămâne un criteriu după care se orientează dinamismul sau progresul Tradiției apostolice,

impus de dinamismul și de schimbările continue ale vieții. De asemenea, se poate vorbi de un aspect static și un aspect dinamic al Sfintei Tradiții. Aspectul statornic al Tradiției constă în ceea ce Biserica a învățat și păstrat ca normă de învățătură și viață divină, descoperită de Dumnezeu. Astfel putem vorbi și de o Sfântă Tradiție scrisă. Prima Tradiție scrisă am văzut că este Noul Testament. Apoi, Tradiția apostolică a fost fixată de către Biserică în răstimp de opt secole, în luptă cu tot felul de erezii și schisme care lezau adevărul descoperit de Dumnezeu oamenilor spre mântuirea lor. Astfel s-au format cele opt documente scrise ale Sfintei Tradiții, care sunt:

1. Simbolul de credință
2. Cele 85 canoane apostolice
3. Definițiile dogmatice ale celor șapte sinoade ecumenice
4. Mărturisirile de credință ale martirilor
5. Definițiile dogmatice împotriva ereziilor
6. Scrierile Sfinților Părinți
7. Cărțile de slujbă ale Bisericii
8. Mărturiile istorice și arheologice referitoare la credința apostolică.

Aspectul dinamic al Sfintei Tradiții alcătuiește Tradiția bisericească. Ea nu schimbă întru nimic învățătura (dogma) și morala lăsată de Mântuitorul și Sfinții Apostoli, ci o dezvoltă în ea însăși, raportând-o, după cum este firesc și necesar, la dinamismul continuu al vieții credincioșilor. „Progresul pentru fiecare lucru, spune Vicențiu de Lerini, înseamnă dezvoltarea acestui lucru în sine însuși. E cazul cu inteligența, cu știința, cu înțelepciunea; fiecare din acestea se dezvoltă numai în felul propriu. În cazul religiei, dogma (învățătura de credință) se poate dezvolta numai în ea însăși, adică în același înțeles“. Astfel, dezvoltarea și progresul Sfintei Tradiții cunoaște o amplificare armonioasă prin diversele forme de tradiții cultice, sau organizatorice, duhovnicești, potrivit evlaviei credincioșilor în timp și spațiu diferit. Aceasta este tradiția bisericească, care nu contrazice Sfânta Tradiție ci o dezvoltă în ea însăși. Pe lângă aceasta, s-au format însă și o mulțime de obiceiuri devenite tradiții locale, legate mai ales de cultul și slujba de înmormântare, de nuntă sau de botez, ca și o mulțime de sărbători netipiconale. Dacă unele din aceste obiceiuri devenite tradiții pot fi acceptate, sau cel puțin tolerate, sunt însă altele care constituie o adevărată „sminteală“, fiind impregnate de tot felul de exagerări și superstiții, sau de forme bigote... Acestea sunt nocive și trebuie îndepărtate. De altfel Mântuitorul însuși a combătut falsitatea

tradiției fariseilor care „calcă porunca lui Dumnezeu“ (Matei 15, 3). Nenorocirea este că foarte mulți credincioși necatehizați le iau de bune, sau rămân numai la ele...

IV. Recapitularea – Aprecierea

Ce este tradiția în general? (Tradiția este ansamblul de valori, obiceiuri, credințe transmise din generație în generație). Cei ce resping Sfânta Tradiție, au totuși și ei o tradiție? (Au o tradiție a lor specifică, pe care și-au creat-o ei, care însă nu le vine de la Mântuitorul și Sfinții Apostoli). Sfânta Tradiție a fost înaintea Sfintei Scripturi? (Da, fiindcă Mântuitorul a propovăduit și nu a scris. La fel le-a poruncit și au procedat la rândul lor și Sfinții Apostoli). Care este raportul dintre Scriptură și Tradiție? (Scriptura face parte din Tradiție, fiind cel mai valoros document scris al ei). Este Scriptura subordonată cumva Tradiției? (Nu este subordonată, întrucât Scriptura cuprinde cuvântul lui Dumnezeu scris sub inspirația Sfântului Duh, ea verifică Sfânta Tradiție). Constituie atunci o suprapunere? (Nu constituie o suprapunere, ci o unitate dată de unitatea Sfântului Duh care este în amândouă și care le-a creat pe amândouă, fiindcă Apostolul ca organ al revelației divine este inspirat de Duhul Sfânt și când scrie, dar și când comunică prin viu grai același adevăr de credință). Cine asigură această unitate dintre Scriptură și Tradiție? (Biserica asistată de același Duh Sfănt). Ce reprezintă pentru Biserică Sfânta Tradiție? (Viața Duhului, sau memoria ei vie). Care sunt formele în care se prezintă Sfânta Tradiție? (O formă statică, redată în scris prin documentele Tradiției și o formă dinamică, în continuă mișcare, dezvoltare și adaptare a vieții Duhului la evlavia credincioșilor). Dezvoltarea Tradiției bisericești schimbă cumva Tradiția Apostolică? (Nu o schimbă întru nimic, ci o dezvoltă în ea însăși. Tocmai la aceasta a vegheat și veghează Biserica). Sunt și tradiții cu caracter religios neconforme Tradiției Apostolice și bisericești? (Sunt și astfel de tradiții, pe care Biserica le socotește dăunătoare vieții duhovnicești și pietății credincioșilor ei). Referitor la netemeinicia obiecțiunilor aduse Sfintei Tradiții, la ce concluzie ajungem? (La concluzia că Scriptura și Tradiția se află într-o unitate indisolubilă, ca două organe ale aceleiași Descoperiri divine).

V. Asocierea

Biserica unește în aceeași viață a Duhului Sfânt Scriptura și Tradiția, încât ele nu pot fi considerate ca „două mărimi așezate una alături de alta, oarecum independent și static. Ele sunt expresii ale unei aceleiași realități mai adânci în care ancorează și care este marea și via Tradiție creștină, viața însăși a Bisericii în realitatea ei divină, viața în care totul se cuprinde într-un proces al cărui principiu este Duhul Sfânt însuși, sufletul care străbate întreg Trupul tainic al Domnului".

VI. Generalizarea

Din cele până aici tratate vedem că Sfânta Tradiție este unul din izvoarele Revelației divine, reprezentând viața Duhului în Biserică, prin adevărul de credință care totdeauna, pretutindeni și de către toți a fost mărturisit și trăit spre mântuirea sufletului.

VII. Aplicarea

1. Dat fiind faptul că Sfânta Tradiție reprezintă Descoperirea lui Dumnezeu, adevărul de credință și de viață lăsat de Mântuitorul și de Sfinții Apostoli pe care Biserica cea una, „stâlpul și temelia adevărului" (I Timotei 3, 15) îl păstrează neîntinat ca pe o comoară de mare preț, credincioșilor Bisericii le revine datoria de a-i cunoaște conținutul și de a o respecta alături de Sfânta Scriptură ca pe un lăsământ divin, aducător de mântuire.

2. Rămânând fideli Sfintei Tradiții ca Descoperire a lui Dumnezeu, credincioșii vor rămâne în același timp statornici învățăturii Bisericii, pe care o vor păstra cu sfințenie, nelăsându-se atrași spre alte învățături străine.

3. Cultivând duhul Sfintei Tradiții și al tradiției bisericești, credincioșilor le revine datoria de a respecta întru totul îndrumările Bisericii privind respingerea falselor tradiții, dăunătoare vieții duhovnicești.

4. Se va cânta: „Cu adevărat mare este Taina creștinătății...".

Simbolul de credință

I. Pregătirea aperceptivă

Participând la Sfânta Liturghie sau la oficierea unui Botez facem și mărturisirea credinței noastre spre a ne exprima adeziunea la mântuirea pe care ne-o oferă Dumnezeu în cadrul Sfintei Euharistii, sau cu prilejul încreștinării unui copil, care prin Botez devine membru al Bisericii.

II. Anunțarea temei

Credința pe care o mărturisim este cuprinsă în Crez, sau în Simbolul de credință la care ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratarea

Simbolul de credință numit „Niceo-Constantinopolitan“, compus din 12 articole reprezintă credința mărturisită de Biserică, pe baza formulării ei la primele două sinoade ecumenice, cel de la Niceea, din 325, unde s-au fixat primele 7 articole ale Crezului, și cel de la Constantinopol, din anul 381, unde au fost formulate ultimele 5 articole. Conținutul Simbolului de credință este următorul:

1. Cred într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute.

2. Și într-Unul Domn Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu, Unul născut care din Tatăl s-a născut, mai înainte de toți vecii; lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, nu făcut, Cel de o ființă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut.

3. Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire s-a pogorât din ceruri și s-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și s-a făcut om;

4. Și s-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat și a pătimit și s-a îngropat;

5. Și a înviat a treia zi după Scripturi;

6. Și s-a suit la ceruri și șade de-a Dreapta Tatălui;

7. Și iarăși va să vină cu mărire (slavă), să judece viii și morții; a Cărui împărăție nu va avea sfârșit;

8. Și într-Unul Duhul Sfânt, Domnul de viață Făcătorul Care din Tatăl purcede; Cela ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și mărit (slăvit), care a grăit prin prooroci;

9. Și într-Una sfântă, sobornicească și apostolească Biserică;

10. Mărturisesc un Botez întru iertarea păcatelor;
11. Aștept învierea morților;
12. Și viața veacului ce va să fie. Amin.

Ce a determinat formularea primelor 7 articole ale Simbolului de credință la primul sinod ecumenic? Faptul că preotul Arie din Alexandria susținea învățătura de credință greșită, spunând că Dumnezeu fiind mai presus de lume, nu putea intra în contact cu lumea. De aceea, El a creat din nimic înainte de timp, nu din veșnicie, o ființă deosebită de El, prin care a creat lumea, universul. Acesta este Fiul, prima și cea mai perfecționată creatură a Tatălui. Dacă însă Fiul nu este de o ființă cu Tatăl, ci este o creatură în timp și nu din veșnicie, înseamnă că El nu este Dumnezeu și atunci mântuirea noastră este compromisă. Arie a fost combătut de către episcopul Alexandriei, Alexandru, care îl excomunică în anul 323. Arie se refugiase în Asia Mica, la Cezarea, unde având protector pe episcopul Eusebiu, prieten al împăratului, poate să-și difuzeze mai departe erezia. Pentru acest motiv, primele șapte articole ale Simbolului de credință stabilesc învățătura credinței de totdeauna a Bisericii, arătând că Fiul este de o ființă cu Tatăl; născut din veci din Tatăl și nu creat înainte de timp, cum spunea Arie.

Ce a determinat formularea celorlalte cinci articole ale Simbolului de credință? Faptul că un episcop din Constantinopol, pe nume Macedoniu, a emis erezia că așa cum Fiul este creatura Tatălui, Duhul Sfânt este creatura Fiului. Duhul Sfânt este subordonat și slujitor Tatălui și Fiului. Prin această erezie este negată dumnezeirea Duhului Sfânt. Sinodul al doilea ecumenic din Constantinopol stabilește la anul 381 că Duhul Sfânt este „Domnul de viață făcătorul, adică este Dumnezeu adevărat, care purcede de la Tatăl și căruia i se cuvine aceeași mărire ca Tatălui și Fiului.

IV. Recapitularea – Aprecierea

În primele șapte articole ale Crezului în cine mărturisim credința noastră creștină? (În articolul 1 mărturisim credința în Dumnezeu Tatăl, iar începând cu articolul 2 și până la articolul 7 mărturisim credința în Dumnezeu Fiul). Ce mărturisim despre Dumnezeu Tatăl? (Că este creatorul cerului și al pământului, al lumii văzute și nevăzute). Dar despre Dumnezeu Fiul? (Că este Fiul lui Dumnezeu, că s-a născut din Tatăl înainte de veci; că este Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat; că este de o ființă cu Tatăl; că împreună cu Tatăl este creatorul lumii. Apoi mărtu-

risim că s-a pogorât din ceruri, s-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria s-a făcut om, asemenea nouă, pentru a ne mântui prin moartea, învierea și înălțarea Sa la cer). Ce mai spunem despre Fiul? Că va reveni întru mărire ca judecător drept al celor vii și al celor morți și că va întemeia o împărăție spirituală veșnică). Despre Duhul Sfânt ce mărturisim în articolul opt? (Mărturisim că este „Domn, adică Dumnezeu căruia i se cuvine aceeași mărire ca și Tatălui și Fiului. Mai mărturisim că Duhul purcede de la Tatăl și că este de viață făcătorul). În articolul 9 formulat de sinodul II ecumenic din Constantinopol, în ce mărturisim în continuare credința? (Într-o singură Biserică sfântă, sobornicească și apostolească). Dar în articolul zece? (Despre Taina Botezului, și prin aceasta despre Sfintele Taine). Dar în ultimele două articole? (Credința în învierea morților și în viața veșnică).

Autoritatea Crezului este dată de faptul că, el fiind formulat de către două sinoade ecumenice, la care au participat toți episcopii Bisericii celei Una, reprezintă prin mărturisirea lor, credința de totdeauna a Bisericii, credință care pretutindeni a fost aceeași. El intră în tezaurul Bisericii ca un document al Sfintei Tradiții, reprezentând „memoria vie a Bisericii", „viața Duhului Sfânt în Biserică".

Pe de altă parte, fiind formulat într-un sinod ecumenic Biserica întreagă, cea nedespărțită asistată de Duhul Sfânt s-a pronunțat, formulând adevărul de credință cuprins în Crez. De aceea, spunem că învățătura pe care o mărturisim în Simbolul de credință constituie un îndreptar al credinței noastre și în același timp o dogmă, adică o Lege a credinței, un adevăr de credință ce nu poate fi tăgăduit, ci trebuie crezut și trăit în viața duhovnicească a fiecărui creștin. Astfel, oricine ar formula o învățătură de credință care nu este conformă cu cea mărturisită în Simbolul de credință săvârșește o erezie, adică o abatere de la învățătura descoperită de Dumnezeu spre mântuirea noastră.

V. Asocierea

Reprezentând învățătura de pretutindeni și de totdeauna a Bisericii, Crezul își are originea în mărturisirea dreptei credințe de la Mântuitorul și Sfinții Apostoli. Astfel, mărturisirea credinței în Sfânta Treime și în Botez o avem ca poruncă a Domnului lăsată înainte de înălțarea Sa la cer: „Mergând învățați toate neamurile botezându-le în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh (Matei 28, 19). La fel, Sfântul Apostol Pavel mărturisește

adevărata credință în mântuirea ce ne-a venit prin Taina întrupării Fiului lui Dumnezeu: „Cu adevărat mare este taina dreptei credințe (creștinătăți): „Dumnezeu s-a arătat în trup, s-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, a fost propovăduit între neamuri, a fost crezut în lume, s-a înălțat întru mărire (I Timotei 3, 16). Nu lipsește în mărturisirea Apostolilor nici învățătura despre Biserică, ca „Trup al lui Hristos“ (I Corinteni 12, 27) și despre credincioși ca mădulare în parte, participând fiecare la sfințirea vieții duhovnicești prin harul divin. La fel și învățătura despre viața viitoare își are originea în descoperirea făcută de Mântuitorul și Sfinții Apostoli.

VI. Generalizarea

Din cele până aici tratate vedem că Simbolul de credință reprezintă învățătura de credință descoperită de Dumnezeu și formulată de către Biserică sub asistența Duhului Sfânt, învățătură cu privire la Sfânta Treime și la mântuirea noastră în Hristos și în Biserică prin harul Sfintelor Taine.

VII. Aplicarea

Văzând importanța pe care o prezintă Simbolul de credință, ca sinteză a învățăturii descoperită de Dumnezeu și formulată de Biserică sub asistența Duhului Sfânt, se impune datoria fiecărui creștin de a cunoaște atât conținutul Crezului, spre a putea mărturisi credința cu voce tare în cadrul Sfintei Liturghii, sau când cineva este chemat ca naș, în numele fiului său duhovnicesc; cât și adâncirea întregii învățături de credință cuprinsă în Crez, spre a fi „totdeauna gata de răspuns oricui cere socoteală de credința noastră“ (I Petru 3, 15).

Pe lângă cunoașterea credinței sale, credinciosul este dator să o și trăiască, împlinind-o prin fapte. „Fără fapte credința este moartă“ (Iacob 2, 19–20), asemenea pomului care nu aduce roade. Nu este suficient, adică, să mărturisim numai credința mântuirii în Biserică prin harul Sfintelor Taine, ci se impune să și conlucrăm neîntrerupt cu harul divin, spre curăția de păcat și înnoirea continuă în bine. „Nu oricine îmi zice mie: Doamne, Doamne, — arată Mântuitorul — va intra în împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui meu cel ce este în ceruri “(Matei 7, 21).

Sfânta Treime

I. Pregătirea aperceptivă

La baza religiei stă credința și legătura omului cu Dumnezeu. Când mărturisim credința și legătura noastră cu Dumnezeu? (Când rostim Crezul sau Simbolul de credință). Ce anume mărturisim cu privire la Dumnezeu? (Că este Un singur Dumnezeu, Tatăl atotțiitorul, creatorul tuturor celor văzute și nevăzute). Ce spunem în continuare? („Și în unul Domn Iisus Hristos, Fiul Lui Dumnezeu, unul născut, care din Tatăl s-a născut mai înainte de toți vecii... Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire s-a pogorât din ceruri, s-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și s-a făcut om...“). Fiindcă am făcut pomenire de Duhul Sfânt, ce mărturisim în Crez, mai departe, despre El? („Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață făcătorul, care din Tatăl purcede...“).

II. Anunțarea temei

Vedem de aici că mărturisindu-ne credința în Dumnezeu, facem pomenire de Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu Fiul și Dumnezeu Duhul Sfânt, adică de Sfânta Treime, la care ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratarea

Când spunem „Dumnezeu“ înțelegem Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, fără a fi însă vorba de trei dumnezei, ci de un singur Dumnezeu, unul în ființă și întreit în Persoane. Aceasta înseamnă că fiecare persoană este o singură ființă, o singură voință, o singură lucrare, o singură putere, o singură autoritate. Această realitate conține un adevăr de credință și o taină ce nu poate fi înțeleasă cu mintea omenească și nici explicată prin cuvânt, oricât de meșteșugit ar fi el. S-a încercat totuși să i se dea o interpretare, folosindu-se asemănările din lumea materială. Astfel s-a făcut asemănarea cu compoziția unei cărămizi formată din pământ, apă și foc, într-o singură unitate; sau cu arborele format din rădăcină, trunchi și coroană; sau soarele format din disc, raze și căldură, sau cu sufletul format din rațiune, voință și simțire. S-a făcut apoi asemănare cu timpul format din trecut, prezent și viitor sau cu spațiul format din lungime, lățime și înălțime. Aceste asemănări

însă oricât de interesante ar fi, nu reușesc totuși să redea adâncimea plină de taină a Sfintei Treimi. Cunoaștem mai bine Sfânta Treime pe baza dovezilor pe care ni le oferă descoperirea lui Dumnezeu însuși în Sfânta Scriptură. Astfel, în Vechiul Testament putem citi: „Și să facem om după chipul și asemănarea noastră“ (Facerea 1, 26). Din această exprimare la plural, vedem că este vorba de mai multe persoane. Această expresie o putem întâlni și cu prilejul creării primului om: „Și a zis Domnul Dumnezeu: Iată Adam s-a făcut ca unul dintre noi“ (Facerea 3, 22), sau cu prilejul amestecării limbilor la zidirea Turnului Babel: „Hai dar să ne pogorâm și să amestecăm limbile lor, ca să nu se mai înțeleagă unul cu altul“ (Facerea 11, 7). Avraam întâmpinând pe cei trei oameni de la stejarul Mambri, le spune ca unuia singur: „Doamne, de am aflat har înaintea ta, nu ocoli pe robul tău“ (Facerea 17, 19). Tot Sfânta Treime este prezentă și în vedenia „Domnului Savaot“ de către proorocul Isaia, care ne spune că Serafimii stăteau înaintea Lui... grăiau unii către alții: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot, plin este tot cerul și pământul de mărirea Lui“ (Isaia 6, 3). Această expresie de trei ori „Sfânt“, se referă tocmai la cele trei Persoane al Sfintei Treimi. Dumnezeu în Vechiul Testament nu Se descopere însă atât de des sub forma Sfintei Treimi, pentru a se evita tendința poporului ales de a cădea în politeism, confundând, la un moment dat, Sfânta Treime cu alți zei.

Putem să ne formăm credința mai clară despre Sfânta Treime, urmând descoperirea pe care însuși Fiul o face, și pe care o găsim în paginile Noului Testament. Astfel, încă de la zămislirea Fiului în pântecele Sfintei Fecioare, ne apare imaginea Sfintei Treimi, în prezentarea Sfintei Evanghelii. Aflăm că îngerul îi spune Fecioarei: „Duhul Sfânt se va coborî peste tine și puterea Celui preaînalt te va umbri; pentru aceasta și Sfântul care se naște din tine se va chema Fiul lui Dumnezeu“ (Luca 1, 35). Apoi, la Botezul Domnului, înainte de începerea activității mesianice în lume, Fiul primește Botezul, iar glasul Tatălui îl recunoaște și îl recomandă lumii, în timp ce Duhul Sfânt apare în chip de porumbel (Matei 3, 16–17). La despărțirea Mântuitorului de Sfinții Apostoli, cu prilejul înălțării Sale la cer, le dă acestora porunca de a boteza pe cei ce aveau să formeze Biserica Sa, „în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh“ (Matei 28, 19). Această poruncă a Domnului rămâne pentru Apostoli și pentru ucenicii acestora, ca și pentru Biserica creștină de-a lungul veacurilor o învățătură de credință și de viață. Astfel, cu prilejul Cincizecimii, Sfântul Apostol Petru în cuvântul său arată că „pe

acest Iisus l-a înviat Dumnezeu, căruia noi toți suntem martori. Înălțându-se deci de-a Dreapta lui Dumnezeu și luând de la Tatăl făgăduința Sfântului Duh, l-a revărsat pe acesta, cum vedeți și auziți voi acum“ (Fapte 2, 32-33). La fel precizează și Sfântul Apostol Ioan cu privire la Sfânta Treime: „Căci trei sunt care mărturisesc în cer: Tatăl, Cuvântul și Duhul Sfânt, și aceștia trei una sunt“ (I loan 5, 4). Sfântul Apostol Pavel, binecuvântează pe credincioși tot în numele Sfintei Treimi: „Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți“ (II Corinteni 13, 13).

Referindu-ne la Persoanele Sfintei Treimi, spunem că Dumnezeu Tatăl este nenăscut și fără cauză; Dumnezeu Fiul este născut din veci din Tatăl, după cum ne spune Sfânta Evanghelie: „Care nu din sânge, nici din poftă trupească, ci de la Dumnezeu s-a născut“ (loan 1, 13); „Pe Dumnezeu niciodată nimeni nu L-a văzut. Cel unul născut, Fiul, care este în sânul Tatălui acela a spus...“ (Ioan 1,18). Fiul este de aceeași ființă cu Tatăl: „Eu și Tatăl una suntem“ (loan 10, 30); „...Ca să cunoașteți și să credeți că Tatăl este în Mine și Eu în El“ (loan 10, 38).

Duhul Sfânt este numit „de viață făcătorul“ și „mângâietor“, „Duhul adevărului“, care „de la Tatăl purcede“ (loan 15, 26), desăvârșește lucrarea Tatălui și Fiului.

Privind activitatea distinctă a Persoanelor Sfintei Treimi în lume, după cum ne spune Cartea Sfântă, Tatăl este Creatorul și Proniatorul lumii, Fiul este Mântuitorul și Judecătorul, iar Sfântul Duh este Sfințitorul. El face vie lucrarea harului necreat al Sfintei Treimi în Biserică și în lume.

Aceasta este însă numai o distincție formală, fiindcă în fond acțiunea Sfintei Treimi este unitară. Este vorba de un singur Dumnezeu în trei Persoane, care activează în comuniunea unității și armoniei desăvârșite a aceleiași ființe. „Dumnezeu este iubire“ (I loan 4, 16) și ca urmare, așa cum spun Părinții Bisericii, „toate le lucrează Tatăl, în Fiul prin Duhul Sfânt“. Pentru a înțelege mai bine acest fapt, să luăm un singur exemplu: Am arătat că Tatăl este creatorul și proniatorul lumii. Dar în actul creației apare și lucrarea Duhului, care „se purta deasupra apelor“ (Facerea 1, 2), precum și Fiul, „prin care toate s-au făcut și fără de El nimic nu s-a făcut din tot ce s-a făcut“ (loan 1, 3).

IV. Recapitularea – Aprecierea

Vorbind despre Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, putem cumva să considerăm că ar fi vorba de trei dumnezei? (Nu putem vorbi de

trei dumnezei, ci de trei Persoane ale uneia și aceleiași ființe). Cum s-ar putea explica aceasta? (Aceasta este o taină ce nu poate fi înțeleasă și explicată. Noi o admitem și o mărturisim pe baza descoperirii lui Dumnezeu, făcută de El însuși prin cuvântul Scripturii). Persoanele Sfintei Treimi sunt distincte în privința ființei lor? (Nu sunt distincte sub aspectul ființei. Au aceeași ființă în trei Persoane distincte sub aspectul însușirilor). Cum vom putea înțelege aceasta? (Aceasta rămâne o taină de nepătruns). Cum sunt Persoanele Sfintei Treimi în unitatea aceleiași acțiuni? (Sunt într-o comuniune de iubire, într-o unitate de acțiune, încât, „toate le lucrează Tatăl, în Fiul, prin Duhul Sfânt“).

V. Asocierea

Deși Sfânta Treime este descoperită în Sfânta Scriptură în mod direct și explicit, acest adevăr a fost însă intuit și în alte religii dinaintea venirii Mântuitorului. Aceasta rămâne o dovadă în plus că Dumnezeu nu l-a lăsat în părăsire pe om, oricărui neam ar fi aparținut, ci într-o oarecare formă a pregătit toate neamurile pentru primirea unui Salvator. Toți erau sub apăsarea înrobitoare a aceluiași păcat strămoșesc și toți aveau nevoie de Mântuitor. Așa se explică faptul că învățătura despre Sfânta Treime o găsim și la alte religii. Egiptenii, de pildă adorau un grup de trei zei: Osiris-tatăl, Isis-mama și Horus-fiul; indienii adorau zeitatea numită Trimurti, compusă din zeii: Brahma, Vișnu și Schiva; iar în religia vechilor greci, la Knosos, în insula Creta au fost descoperite în „Labirintul lui Minos“ legendarul rege zeu, trei mici coroane de argilă împreunate prin piedestalul lor. Pe fiecare din ele este așezat un porumbel ce închipuia coborârea celor trei“.

VI. Generalizarea

Mărturisind credința în Dumnezeu unul în ființă și întreit în Persoane, spunem că Tatăl este nenăscut, Fiul este născut din Tatăl „înainte de toți vecii“, iar Duhul Sfânt purcede de la Tatăl. În unitatea desăvârșită a ființei, „toate le lucrează Tatăl, în Fiul, prin Duhul Sfânt“.

VII. Aplicarea

1. Importanța practică pe care Biserica o acordă Sfintei Treimi o vedem și de acolo că I-a rânduit în mod deosebit sărbătoarea ei, în ziua a doua de Rusalii.

2. Pe lângă aceasta reținem și însemnarea creștinului cu semnul sfintei cruci, tot în numele Sfintei Treimi, adică „în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh“.

3. Dacă harul mântuitor izvorăște din Sfânta Treime și ni se transmite prin Sfintele Taine, toate cele șapte Sfinte Taine încep cu binecuvântarea în numele Sfintei Treimi.

4. În multe din rugăciunile apropiate sufletelor credincioșilor este pomenită Sfânta Treime, iar una din ele se adresează în mod direct Sfintei Treimi: „Prea Sfântă Treime miluiește-ne pe noi. Doamne, curățește păcatele noastre; Stăpâne iartă fărădelegile noastre, Sfinte cercetează și vindecă neputințele noastre pentru numele Tău“.

Ființa și atributele lui Dumnezeu

I. Pregătirea aperceptivă

Noi îl putem cunoaște pe Dumnezeu atât din revelația naturală, cât și din descoperirea Sa supranaturală. Îl putem cunoaște pe Dumnezeu cu rațiunea luminată de credință, cât și prin adâncul trăirilor religioase, care ne asigură și ne întăresc necontenit comuniunea cu El. Astfel, putem constata că nu numai credinciosul se ridică spre cunoașterea lui Dumnezeu, ci Dumnezeu însuși i se descopere și îl ajută prin harul Său ca să-L cunoască și să intre în comuniune cu El.

II. Anunțarea temei

Pentru a înțelege mai bine modul de cunoaștere a lui Dumnezeu și de a intra în comuniune cu El, trebuie să cercetăm mai îndeaproape învățătura despre ființa și atributele lui Dumnezeu.

III. Tratarea

Cartea Sfântă ne arată că noi nu putem cunoaște Ființa lui Dumnezeu. Ea este altceva decât ființa noastră. Omul este chip al lui Dumnezeu, nu ființă din ființa lui Dumnezeu. El are suflare divină, nu ființă divină. Lumea sau creația este și ea altceva decât ființa lui Dumnezeu. Dacă omul sau cealaltă creație ar avea ființa lui Dumnezeu, înseamnă că ar fi Dumnezeu, și că toată lumea ar

fi numai Dumnezeu. De aceea, Cartea Sfântă ne spune despre Dumnezeu că „singur are nemurire și locuiește întru lumina neapropiată, pe care nu L-a văzut nimeni dintre oameni, nici nu poate să-L vadă, a Căruia este cinstea și puterea veșnică“ (I Timotei 6, 16). Fiul întrupat însuși ne comunică același adevăr cu privire la ființa divină: „Pe Dumnezeu nimeni, niciodată nu L-a văzut. Cel Unul-născut, Fiul care este în sânul Tatălui, Acela a spus“ (Ioan 1, 18).

Necunoscând ființa divină, nu putem intra în comuniune cu ea, iar neputându-ne împărtăși de ea, noi nu-i putem da nici un nume. Deci referitor la ființa Sa, Dumnezeu este inaccesibil omului, și fără nume, sau mai presus de orice nume.

Pe de altă parte, Cartea Sfântă ne arată că Dumnezeu se apropie de credincioși, intră în comuniune cu ei, „descoperindu-li-se în multe forme și chipuri...“ (Evrei 1, 1–2). Astfel, Dumnezeu iubește creația Sa atât de mult, încât pe Fiul Său L-a dat...“ (Ioan 3, 16). Duhul se roagă El însuși în sufletele credincioșilor „cu suspine negrăite“ (Romani 8, 26).

Văzând însă că ființa lui Dumnezeu nu se comunică, ne punem întrebarea: cine se comunică?... Se comunică cumva Persoanele Sfintei Treimi, adică Persoana Fiului sau a Duhului Sfânt? Nu este posibilă nici această comunicare, fiindcă dacă ar fi așa, înseamnă că toți ar deveni Duh Sfânt, sau Hristos... Atunci cum îl putem cunoaște pe Dumnezeu și cum putem intra în comuniune cu El?

Să vedem ce ne spune Cartea Sfântă în acest sens: Am văzut pe de o parte că „pe Dumnezeu nimeni niciodată nu L-a văzut“ (Ioan 1, 18), fiindcă „locuiește întru lumină neapropiată“ (I Timotei 6, 16). Pe de altă parte însă, Scriptura ne arată că „cei cu inima curată vor vedea pe Dumnezeu“ (Matei 5, 8), că cine iubește pe Fiul va avea părtășie cu Tatăl, „vom veni la El și locaș la El vom face“ (Ioan 14, 23), ne asigură Mântuitorul. La fel, Fiul lui Dumnezeu înălțat la cer stă la ușa sufletului și bate spre a fi primit, iar cine va deschide, va avea părtășie cu El (Apocalipsa 3, 20).

Reprezentând Cuvântul lui Dumnezeu, în Sfânta Scriptură nu pot exista contraziceri. Ce vom zice totuși despre aceste texte?

Răspunsul constă în faptul că atunci când spunem că nu-L putem cunoaște pe Dumnezeu și nici nu putem avea părtășie cu El, ne referim după cum am văzut mai sus, la ființa Lui. Când însă ne referim la posibilitatea cunoașterii Lui și la posibilitatea părtășiei cu El, ne referim la altceva decât la ființa Lui, și anume, la lucrările, sau energiile Lui, pe care le numim atribute.

Prin aceste lucrări sau energii Dumnezeu se deschide către lume, către creație. Ele sunt darurile lui Dumnezeu către lume. De aceea, ele sunt infinite. Datorită acestor infinit de multe lucrări Dumnezeu poate primi infinit de multe nume, după numele lucrărilor Sale.

Să vedem însă mai îndeaproape ce sunt atributele lui Dumnezeu. Atributele reprezintă manifestarea ființei lui Dumnezeu în afară. Datorită faptului că prin ele se stabileăte legătura sau relația cu lumea, cu creația, ele au fost numite și „relații“ (Sfântul Grigorie Palama). În același timp, lucrările sau energiile divine izvorăsc din ființa lui Dumnezeu, fiind însă distincte de ființa Lui, fiindcă după cum am văzut, ființa nu se poate comunica. Pentru a înțelege într-o oarecare măsură acest fapt, să ne închipuim discul soarelui, care este altceva decât razele soarelui. Nouă ni se comunică razele. Cu discul soarelui nu putem intra în contact. Dar razele izvorăsc din discul soarelui. Dacă nu ar exista discul soarelui, nu ar fi nici razele. Fiind deci distincte de disc, razele soarelui nu sunt totuși separate de el. În felul acesta putem spune că lucrările sau energiile izvorăsc din ființa lui Dumnezeu iradiază în ele. Aceste lucrări sau energii alcătuiesc „slava divină“, tocmai fiindcă în ele iradiază ființa lui Dumnezeu. Iar pentru a înțelege mai bine ce este slava lui Dumnezeu, să ne amintim evenimentul schimbării la fața a Domnului, când Persoana Lui divin-umană a fost înconjurată de strălucire. Această lumină, această strălucire este slava lui Dumnezeu. Slava este „prezența concretă a lui Dumnezeu în creație“ (Preot Prof. Dr. Ioan Bria, «Dicționar de Teologie Ortodoxă», Bucuresti, 1982, p. 344).

Pe de altă parte, energiile necreate care izvorăsc din ființa lui Dumnezeu, se aflã din veșnicie în jurul Sfintei Treimi ca slavă a Ei. Ele intră în lucrarea din afara Treimii atunci când se consideră necesar. De pildă, atotputernicia este din veșnicie în Dumnezeu ca slavă a Lui, dar ea se arată în afară odată cu creația. Milostenia sau îndrumarea se arată în afară odată cu căderea în păcat și cu necesitatea mântuirii. Aceste moduri diferite a lucrărilor lui Dumnezeu în afara Treimii, le putem vedea și deduce din lumea înconjurătoare, prin rațiunea luminată de credință. Ele sunt atributele lui Dumnezeu și în determinarea lor se pornește de la efect la cauză. De pildă, văd că în lume există bunătate, dreptate, iubire. Îmi dau seama că acestea trebuie să vină de undeva; dar nu de oriunde, ci din Dumnezeu, pentru că El este începutul și cauza pentru care ele există. Acestea devin astfel numiri sau atribute ale lui Dumnezeu, întrucât nu-L putem numi

după ființa Sa. Astfel spunem că Dumnezeu este Bunătate, Dreptate, Iubire...

Pentru a putea înțelege mai bine atributele lui Dumnezeu, le împărțim în trei părți: naturale, logice și morale.

Atributele naturale sau fizice scot în evidență puterea lui Dumnezeu. Noi le deducem din lumea înconjurătoare și spunem că Dumnezeu nu este ceea ce noi vedem că este lumea, sau că El are numiri în contrast cu cele pe care noi le întâlnim. Astfel, în lume toate își au o cauză, o origine. Dumnezeu însă nu este cauzat de nimeni și de nimic. El există prin Sine însuși, în timp ce noi ne datorăm existența altora. Acest atribut al lui Dumnezeu, prin care spunem că El există prin Sine însuși îl numim aseitate. Apoi vedem că în lume predomină materia, și atunci spunem că Dumnezeu este nematerial, adică spiritual, atribuindu-I astfel spiritualitatea: „Dumnezeu este duh“ (Ioan 4, 24). Vedem apoi că în lume totul este mărginit și relativ, că totul apare și se desfășoară în timp și spațiu, că toate sunt trecătoare, schimbătoare și cu puteri limitate. În contrast cu toate acestea atribuim lui Dumnezeu nemărginirea și absolutul; supraspațialitatea, netemporalul, sau într-o formă pozitivă: atotprezența,veșnicia, atotputernicia.

Atributele logice sau intelectuale scot în evidență înțelepciunea lui Dumnezeu. Și la om putem întâlni înțelepciune, dar la om este limitată și relativă. La Dumnezeu ea este autoînțelegere, sau atotștiință.

Atributele morale evidențiază desăvârșirea lui Dumnezeu. Ele sunt asemănătoare virtuților pe care le făptuim și noi, dar la Dumnezeu ele sunt desăvârșite, oferindu-ne un model care permanent ne cheamă să creștem în săvârșirea lor. Acestea sunt: sfințenia, dreptatea, iubirea, bunătatea.

Pe de altă parte, pentru a putea noi înțelege atitudinea lui Dumnezeu față de noi și modul de a intra în comuniune cu El, Scriptura îl numește „duh“ (Ioan 4, 24) și „iubire“ (I Ioan 4, 20). Pentru a putea apoi înțelege cu mintea noastră limitată pe Dumnezeu care nu are limite, Sfânta Carte îl prezintă sub formă omenească, adică sub formă antropomorfică. Pentru a ne face, de pildă, să înțelegem că Dumnezeu este mai presus de orice spațiu, profetul ia imagini din ceea ce noi vedem și cunoaștem: „Cerul este tronul meu și pământul așternut picioarelor mele“, zice Domnul (Isaia 66, 1).

IV. Recapitularea – Aprecierea

Putem noi cunoaște pe Dumnezeu după ființa Sa? (Nu-L putem cunoaște). De ce? (Fiindcă nu ne-a descoperit ființa Sa. Ea este incapabilă posibilității de cunoaștere a omului). Dar cum îl putem noi cunoaște pe Dumnezeu? (După energiile, sau lucrările Sale numite *atribute*). Care este raportul ființei divine cu atributele? (Ele izvorăsc din ființa divină, iar ființa iradiază în ele. Prin ele ființa se manifestă în afară, intră în relație cu lumea, cu creația. Deci între ființă și atribute există distincție, nu separație). Iradiind din ființă, dar fiind distincte de ea, cum le numim? (Slavă divină). Care sunt caracteristicile acestor lucrări? (Ele sunt necreate și veșnice ca ființa însăși). Cum putem intra în comuniune cu Persoanele Sfintei Treimi? (Nu putem intra în comuniune cu ființa divină, fiindcă ființa se comunică numai în unitatea Persoanelor, nu și în afară. Intrăm în comuniune prin aceste energii necreate. De aceea spunem că omul se poate îndumnezei după har și nu după ființa lui Dumnezeu). Cum putem noi ajunge la cunoașterea lucrărilor lui Dumnezeu? (Descoperindu-le din creație prin rațiunea luminată de credință, sau ridicându-ne prin trăirea duhovnicească la simțirea lor). Cum le putem deduce prin rațiune? (Le deducem ca de la efect la cauză). Concret vorbind, în câte părți putem împărți atributele lui Dumnezeu? (În trei părți: naturale (fizice), logice și morale).

V. Asocierea

Vorbind despre atributele lui Dumnezeu trebuie să le deosebim de însușiri, sau de proprietăți. Am văzut că atributele sunt numiri date lucrărilor lui Dumnezeu în afara ființei, reprezentând prezența Sa în creație. Însușirile, sau proprietățile se referă la ceea ce Persoanele Sfintei Treimi au specific în unitatea aceleiași ființe divine. Astfel, Tatăl este nenăscut, Fiul este născut, Duhul Sfânt purcede. Deci, nenașterea, nașterea și purcederea sunt însușiri sau proprietăți. Pe de altă parte, trebuie să deosebim atributele lui Dumnezeu, de predicatele Sale. Prin predicate, Dumnezeu este subiectul lucrărilor în afară. Adică, El este Creatorul, Mântuitorul și Sfințitorul lumii.

VI. Generalizarea

Din cele tratate vedem că Dumnezeu nu se comunică prin ființă, ci prin energiile, sau lucrările Sale către lume, numite atribute, care sunt distincte de ființă, dar nu separate de ea. Ele reprezintă

slava lui Dumnezeu și le deducem ca de la efect la cauză prin rațiunea luminată de credință, sau prin însăși descoperirea lor expresă făcută de Sfânta Scriptură.

VII. Aplicarea

Am văzut că atributele morale ale lui Dumnezeu scot în evidență iubirea, dreptatea și sfințenia desăvârșită a lui Dumnezeu. Aceste atribute care ne arată desăvârșirea lui Dumnezeu reprezintă pentru credincioși un model și o chemare de a fi și noi desăvârșiți ca Dumnezeu (Matei 5, 48).

Dumnezeu Tatăl

I. Pregătirea aperceptivă

Simbolul de credință sau Crezul, pe care îl auzim cu toții rostindu-se în special în cadrul Sfintei Liturghii și cu prilejul oficierii Tainei Sfântului Botez, ne prezintă învățătura despre Sfânta Treime, despre Biserică, despre Sfintele Taine și despre viața viitoare.

Astfel, în primul articol mărturisind credința „într-unul Dumnezeu, Tatăl atotțiitorul, făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute".

II. Anunțarea temei

Vom vedea în cele ce urmează învățătura despre Dumnezeu Tatăl.

III. Tratarea

Pe Dumnezeu Tatăl îl cunoaștem din paginile Sfintei Scripturi a Vechiului și Noului Testament, din multiplele forme în care a binevoit să ni se descopere. Îl cunoaștem de la facerea lumii ca un Părinte bun și iubitor, care a adus toată creația de la neființă, la ființă. Apoi îl cunoaștem și ca un Părinte drept, care pedepsește păcatul și pe făptuitor, dar care rămâne milostiv față de creația Sa și în special față de om, coroana creației Sale, pe care neîncetat l-a pregătit pentru primirea unui Mântuitor, care să-l izbăvească din păcat și din moarte.

Noi mărturisim credința despre Dumnezeu Tatăl în unitatea Sfintei Treimi, unde aceeași ființă divină se află în mod real și distinct în fiecare Persoană. În același timp, Persoanele au însușiri interne, sau proprietăți interne. Dumnezeu Tatăl este ființă divină în sine, fără început și neprimită de la nimeni. Având viața în sine, Dumnezeu Tatăl nu are nici început, nici cauză, fiind însă cauza oricărei existențe. De aceea, noi numim prima Persoană a Sfintei Treimi, Tată, față de cea de a doua, care, fiindcă este născută, se numește Fiu. Față de celelalte două Persoane, Tatăl posedă însușirea internă de a fi nenăscut.

Mărturisind credința în prima Persoană a Sfintei Treimi, o numim Tată, fiindcă Fiul, care „este din Tată“ ne-a făcut-o cunoscută. El ne-a spus că în modul de exprimare și de înțelegere omenească, primei Persoane a Treimii i se cuvine numele de Tată. Dacă Fiul i-a spus „Tată“, fiindcă El este Fiu, putem și noi să-i spunem Tată, fiindcă și noi suntem creația Lui, primind viața și existența de la El. Și în mod firesc, cel care primește viața și existența de la cineva este numit fiu, iar cel care dă viața este numit tată, sau părinte (sau „părinți“), iar acțiunea de a aduce la existență o ființă vie o numim naștere. Așa că orice fiu este născut, fiindcă primește viața și existența de la părinți. În felul acesta, prima Persoană a Sfintei Treimi este Tată pentru cea de a doua. Tocmai de aceea, Persoana a doua o numim Fiu. Când însă vorbim de faptul că Tatăl naște pe Fiul, lucrurile nu se petrec după modul în care ele se desfășoară în lumea creată. Fiul este Dumnezeu adevărat, de o ființă cu Tatăl. Nașterea Lui nu este în timp, ca a noastră, ci din veșnicie. Nu era adică un timp în care Fiul să nu fi existat. Apoi, Fiul nu primește numai o parte din ființa Tatălui, cum este la oameni, ci toată ființa Tatălui. Comunicând integral ființa, Tatăl nu pierde nimic. Neputând face asemănare cu ceea ce se petrece în ființa și existența noastră, spunem că prima Persoană a Treimii este Tată pentru cea de a doua numită Fiu. Având aceeași natură, prima Persoană a Treimii este Tată pentru Fiul în mod propriu. Noi însă nu avem aceeași natură cu Dumnezeu Tatăl, de aceea pentru noi Dumnezeu este Tată în mod impropriu. Ne este adică Tată, fiindcă ne-a adus din neființă la ființă și fiindcă permanent din iubire veghează la viața noastră, iar noi putem intra în comuniune cu El, ca și cu Părintele nostru. Așadar, Fiul numește pe Dumnezeu „Tată“ în chip propriu, fiindcă și Fiul este Dumnezeu. Este ca și cum s-ar numi pe sine Dumnezeu. Îi spune însă Tată, tocmai pentru a indica distincția ca Persoană și însușirea Lui de a fi născut din veci din Tatăl. Noi numim pe Dumnezeu Tată, mai ales fiindcă Fiul ne-a învățat

aceasta. Atunci când ne rugăm îi spunem: „Tatăl nostru“. Fiul ne-a îndemnat apoi să săvârșim totdeauna faptele pe care Tatăl nostru le face față de noi, arătând astfel că suntem cu adevărat fiii Lui (Matei 5, 16). Nu numai că ne-a învățat, dar s-a și rugat El însuși Tatălui, ca să ne ajute și nouă să-L cunoaștem ca Tatăl nostru (Ioan 17, 3), și permanent se roagă (Romani 8, 34) ca mijlocitor către Tatăl (I Timotei 2, 5–9) ca astfel să putem fi în comuniune neîntreruptă cu Tatăl. La fel și lucrarea Sfântului Duh în viața noastră este de a ne conduce permanent spre a-L cunoaște pe Fiul și prin Fiul să avem apropiere la Tatăl (Efeseni 2, 12), ca la Părintele nostru, iar noi să ne recunoaștem calitatea de fii ai Lui: „Însuși Duhul mărturisește împreună cu duhul nostru că suntem fii ai lui Dumnezeu (Romani 8, 14–17).

Pe lângă faptul că noi ne recunoaștem ca fii ai Tatălui, în Crez mai mărturisim despre Dumnezeu Tatăl că este „Atotțiitorul“ și „făcătorul tuturor celor văzute și nevăzute“.

Când spunem „Atotțiitorul“ înțelegem că El le ține pe toate, adică toate au apărut la viață și la existență prin voința și puterea Lui și că, El se îngrijește de buna desfășurare a vieții. Dumnezeu Tatăl este deci cauza oricărei existențe, El însă neavând o cauză a existenței Sale. Dumnezeu Tatăl este creatorul lumii nevăzute, adică a ființelor spirituale, sau a „netrupeștilor puteri“. Acestea sunt îngerii. Ca și creaturi ale lui Dumnezeu, ei au apărut în timp, dar au existență veșnică, bucurându-se neîncetat de viața pe care Creatorul lor le-a dăruit-o. Lumea văzută este tot ceea ce reprezintă materia, adică pământul cu tot ce este pe el și astrele. Lumea văzută a fost creată de Dumnezeu prin cuvânt și în timp. Nu a fost creată perfectă, ci perfectabilă. Omul, creat după chipul și asemanarea lui Dumnezeu (Facerea 1, 26) este așezat de Creatorul său ca stăpân al lumii văzute, având menirea de a fi „împreună lucrător cu Dumnezeu“ (I Corinteni 3, 9), la desăvârșirea ei. Tatăl atotțiitorul nu numai că a creat lumea pe care o vedem, dar îi și poartă de grijă, ca să-și împlinească menirea pentru care a fost creată, acordându-i toate darurile Sale (Iacob 1, 17). Această purtare de grijă față de creație se numește pronie, sau providență divină. De aceea spunem că Dumnezeu Tatăl este creatorul și proniatorul lumii. Mântuitorul însuși îl numește pe Tatăl „Domn al cerului și al pământului“ (Matei 11, 25), asigurându-ne că „Tatăl nostru cel ceresc știe de ce avem noi nevoie“ (Matei 6, 31–32). Prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu întreaga creație rămâne în viață și își împlinește menirea pentru care a fost creată.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Din cele de mai sus rezultă că noi numim pe Dumnezeu „Tată“ în chip impropriu, fiindcă Dumnezeu Tatăl nu este de aceeași natură cu noi, iar în ordinea firească a vieții părinții au aceeași natură cu fiii. Numai cea de a doua Persoană a Sfintei Treimi poate fi numită Fiu în mod propriu. Dar faptul că îl numim pe Dumnezeu „Tată“ înseamnă prin aceasta o recunoaștere a faptului că de la El avem viața și existența, precum și faptul că El se îngrijește de creatura Sa spre a-și putea îndeplini menirea pentru care a fost creată. Altfel spus, noi îl putem numi pe Dumnezeu Tatăl nostru, deoarece El este creatorul și proniatorul lumii și al nostru.

V. Asocierea

În altă ordine de idei reținem faptul că Persoanele Treimii posedă aceeași ființă divină în mod real și distinct. Având aceeași ființă, Ele au și aceeași lucrare. Fiind veșnice și egale, la orice lucrare a Tatălui participă și Fiul și Duhul Sfânt. Astfel, creația este adusă la existență prin voința și puterea Tatălui. Dar și Duhul „se purta deasupra apelor“ (Facerea 1,2) ca să aducă ordinea și viața. Aceasta nu înseamnă că Tatăl nu ar fi putut desăvârși singur lucrarea hotărâtă, ci de aici vedem că Dumnezeu lucrează totul în Treimea Persoanelor. Tot astfel și mântuirea pornește din iubirea și hotărârea Tatălui; este săvârșită de Fiul și desăvârșită de Duhul Sfânt, nu separat însă, ci împreună Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.

VI. Generalizarea

Din cele de mai sus rezultă că Dumnezeu Tatăl este Dumnezeu adevărat, de o ființă cu Fiul și cu Duhul Sfânt. El este nenăscut și reprezintă cauza nașterii Fiului și a purcederii Duhului Sfânt, fiind originea oricărei existențe.

VII. Aplicarea

Referitor la viața duhovnicească a credincioșilor reținem mai multe aspecte:

1. Ca unii care ne numim fii, cinstim pe Tatăl în unitatea Treimii celei nedespărțite, adresându-i rugăciuni de cerere, de laudă și de mulțumire, ori de câte ori gândul și simțirea noastră se îndreaptă către Dumnezeu.

2. Credincioșii dovedesc cel mai bine că sunt fiii Tatălui, dacă în viața lor săvârșesc binele după modelul Lui. În felul acesta, întreaga viețuire creștinească devine o preamărire adusă Tatălui de către fiii Săi: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încât văzând ei faptele voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru cel din ceruri“ (Matei 5, 16).

3. Neostenind pe drumul virtuții, viața duhovnicească a credincioșilor trebuie să fie într-o continuă creștere, având ca țintă asemănarea cu Părintele ceresc, după îndemnul Mântuitorului. „Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl vostru cel din ceruri este desăvârșit“ (Matei 5, 48).

Crearea lumii

I. Pregătirea aperceptivă

Care este primul articol al Simbolului de credință? („Cred într-Unul Dumnezeu, Tatăl atotțiitorul, făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute“). Ce rezultă din această mărturisire de credință cu privire la Dumnezeu? (Că există un singur Dumnezeu și că El este creatorul lumii văzute și nevăzute).

II. Anunțarea temei

În cele ce urmează ne vom referi tocmai la crearea lumii văzute și nevăzute.

III. Tratarea

Primele pagini ale Sfintei Scripturi ne arată că Dumnezeu este creatorul a tot ce există și că toate au fost aduse la existență prin voința și atotputernicia Lui. Astfel, din cartea Facerii aflăm că „la început a făcut Dumnezeu cerul și pământul“. Creația lui Dumnezeu este numită „lume“, și cunoaștem că la început a creat Dumnezeu „cerul“, adică lumea spirituală, pe care nu o putem vedea, și apoi a creat „pământul“, adică lumea materială, pe care o vedem și în care ne desfășurăm viața trupească. Lumea nevăzută, a ființelor spirituale, sau a „netrupeștilor puteri“, creată de Dumnezeu mai întâi, este cea a îngerilor. Din paginile Vechiului și

Noului Testament îi cunoaștem pe îngeri ca netrupești și nemuritori (Luca 20, 36). Ei sunt „duhuri“, „slujitori lui Dumnezeu“, ca unii care primesc lumină din lumina lui Dumnezeu și astfel luminează și ei asemenea ca „para focului“ (Psalmul 103, 5). Ca „duhuri slujitoare“ îngerii sunt trimiși „ca să slujească pentru cei ce vor fi slujitorii mântuirii“ (Evrei 1, 14). Aducând necontenită slavă lui Dumnezeu, „îngerii îi văd pururea fața“ (Matei 18, 10), aflându-se astfel în fericirea nepieritoare a comuniunii cu Dumnezeu.

Sfântul Apostol Pavel arată că ființele cerești se află într-o ierarhie, împărțiți în „tronuri, domnii, începătorii, stăpâniri“ (Coloseni I, 16). Un Sfânt Părinte indică nouă cete ale ființelor cerești, împărțite la rândul lor în câte trei cete. Din prima ceată fac parte serafimii cu șase aripi, heruvimii cu mulți ochi și tronurile cele prea sfinte. A doua ceată este a domniilor, a puterilor și a stăpânirilor; iar în cea din urmă ceată intră începătoriile, arhanghelii și îngerii.

Toate ființele cerești au fost create de Dumnezeu bune. Având însă voie liberă, Lucifer din mândrie, vrând să devină mai mare decât Creatorul său, se desparte de comuniunea lui Dumnezeu împreună cu ceata lui, devenind îngeri răi. Aceștia se numesc diavoli. Fiind invidioși asupra omului, îi periclitează mereu mântuirea și fericirea, dar numai cât Dumnezeu le îngăduie. Prin moartea și învierea Sa, Mântuitorul a biruit puterea diavolului asupra omului, „iar pe îngerii care nu și-au păzit vrednicia, ci au părăsit locașul lor, i-a pus la păstrare sub întuneric, în lanțuri veșnice, spre judecata zilei celei mari“ (luda 1, 6).

Referitor la lumea văzută, Sfânta Carte ne arată că Dumnezeu a adus-o la existență în șase zile. Lumea nu a fost creată dintr-o altă materie existentă mai înainte, ci a fost creată din nimic, prin cuvântul, voința și atotputernicia lui Dumnezeu.

Cele șase zile ale creației sunt următoarele:

• În prima zi a creat Dumnezeu lumina, ca element esențial al vieții care va urma.

• În ziua a doua a creat tăria, adică atmosfera, ceea ce numim noi „cer“.

• În ziua a treia a despărțit uscatul de ape și a făcut apoi ca uscatul să rodească vegetație.

• În ziua a patra a creat luminătorii.

• În ziua a cincea a creat viețuitoarele din aer și din apă.

• În ziua a șasea a creat viețuitoarele care se târăsc, precum și toate animalele sălbatice și domestice. Iar la sfârșitul creației,

ca o încununare a ei, l-a făcut Dumnezeu pe om, după chipul și asemănarea Sa, ca stăpân al întregii creații văzute.

De aici vedem că lumea nevăzută a fost creată înaintea lumii văzute. Lumea nevăzută a fost creată într-o singură fază, organizată de la început, pe când crearea lumii văzute a fost făcută în două faze. Astfel, în prima zi, în a doua zi, ca și despărțirea uscatului de ape în cea de a treia zi, o putem socoti prima fază a creației, și anume creația neorganizată. Iată mărturia Scripturii: „Și pământul era netocmit și gol... Și a zis Dumnezeu: să fie lumină, și a fost lumină. Și a văzut Dumnezeu că este bună lumina și a despărțit Dumnezeu lumina de întuneric... Și a zis Dumnezeu: să fie o tărie prin mijlocul apelor și să despartă ape de ape. Și a fost așa... Și a despărțit Dumnezeu apele de sub tărie, de apele de deasupra tăriei. Tăria a numit-o Dumnezeu cer și a văzut Dumnezeu că este bine așa... Și a zis Dumnezeu să se adune apele cele de sub cer la un loc și să se arate uscatul... Uscatul l-a numit Dumnezeu pământ, iar adunarea apelor a numit-o mări" (Facerea 1, 2–10). După această fază a creației primare neorganizate, urmează faza de organizare a celor create. Astfel, remarcăm mai întâi distincția sau separația făcută atunci când a despărțit Dumnezeu lumina de întuneric, ape de ape, făcând tăria prin mijlocul lor, iar apoi despărțirea uscatului de ape. Faza de organizare a creației începe cu partea a doua a zilei a treia, odată cu apariția vegetației, și continuă cu crearea luminătorilor, a viețuitoarelor din ape, din aer și de pe uscat, și terminând cu crearea omului. Acum apare podoaba, armonia, frumusețea creației lui Dumnezeu, adică cosmosul. Iată cum ne prezintă Sfânta Carte opera de organizare a creației: „Apoi a zis Dumnezeu să dea din sine pământul verdeață; iarbă cu sământă într-însa, după felul și asemănarea ei, și pomi roditori, care să dea rod cu sământă în sine, după fel... Și a zis Dumnezeu: să fie luminătorii pe tăria cerului ca să lumineze pe pământ, să despartă ziua de noapte și să fie semne ca să deosebească anotimpurile, zilele și anii... Apoi a zis Dumnezeu: să mișune apele de vietăți, ființe cu viață în ele și păsări să zboare pe pământ, pe întinsul tăriei cerului. Și a fost așa. Apoi a zis Dumnezeu: să scoată pământul ființe vii după felul lor. Și a fost așa. Și a zis Dumnezeu: să facem om după chipul și asemănarea noastră ca să stăpânească peștii mării, păsările cerului, animalele domestice, toate vietățile ce se târăsc pe pământ și tot pământul" (Facerea 1, 10–26).

În această relatare a Sfintei Scripturi observăm o succesiune gradată a creației, de la anorganic la organic, de la regnul vegetal până la om. Mai vedem apoi că creația este un act liber al lui

Dumnezeu, exteriorizând atotputernicia, înțelepciunea și bunătatea Sa. Dumnezeu a creat lumea pentru fericirea acesteia în comuniune cu El. Noi nu putem înțelege această atotputernicie a lui Dumnezeu de a fi creat lumea prin cuvânt, fiindcă depășește puterea noastră, ca și modul nostru de a acționa. Am putea face totuși asemănarea cu scriitorul care are în minte opera pe care o va desfășura prin cuvânt; sau cu artistul care are în simțirea lui întreaga armonie a operei sale; sau cu arhitectul care transformă în realitate frumusețea operei gândite. Aceste asemănări rămân însă umbre palide față de măreția creației lui Dumnezeu prin cuvânt.

După ce ne prezintă opera de creare a lumii, Sfânta Scriptură ne arată că la sfârșitul creației, în ziua a șaptea, Dumnezeu s-a odihnit, ceea ce înseamnă că opera creației Lui s-a încheiat în ziua a șasea și deci în ziua a șaptea orice activitate de creație a încetat.

Referitor la crearea lumii în șase zile s-au emis diferite păreri privind timpul și evoluția creației. Unii au spus că datorită atotputerniciei Sale, Dumnezeu nu a avut nevoie de șase zile pentru a crea lumea. Față de nesfârșita putere a lui Dumnezeu creația nu reprezintă nimic. De fapt, cele șase zile redate de Sfânta Scriptură indică doar bogăția și frumusețea unicului act al creației. Se face în sprijinul acestei păreri analogia cu un gest oarecare, să zicem al mâinii, care, deși este unul, poate fi reprezentat desfășurat... Alții susțin că cele șase zile ale creației reprezintă șase ere foarte mari de timp în care lumea a evoluat în mod gradat. Ei se bazează pe mărturia Scripturii cu privire la crearea gradată și succesivă a lumii, de la materia neorganizată, la materia organizată, de la regnul vegetal până la om. Aici ne-am putea găsi în concordanță și cu teoriile de ordin naturalist stiințific.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Din cele tratate până aici vedem că Dumnezeu a creat lumea nevăzută și cea văzută prin cuvânt. Numai pe om l-a creat prin participarea Sa directă, luând pământ și suflând viață în el. Aceasta înseamnă că, fiind coroana creației, omul are menirea să fie stăpânul lumii văzute și „împreună lucrător cu Dumnezeu“ la desăvârșirea ei (I Corinteni 3, 15). Crearea lumii este expresia atotputerniciei, înțelepciunii și bunătății lui Dumnezeu, iar scopul este fericirea creației în comuniunea iubirii lui Dumnezeu. Nu numai că a creat lumea, dar Dumnezeu îi și poartă de grijă, spre a-și îndeplini scopul pentru care a fost adusă la existență. Ne

întrebăm acum: care este poziția Bisericii față de părerile referitoare la timpul și evoluția creației? Biserica nu a discutat această chestiune. Aceste zile puteau fi perioade asemenea unei zile obișnuite, sau puteau fi epoci de mii și milioane de ani. Nu este rostul nostru să cercetăm aceasta. Potrivit credinței, noi mărturisim că Dumnezeu este creatorul lumii văzute și nevăzute, precum și proniatorul ei.

V. Asocierea

Deși distincte, între lumea văzută și cea nevăzută există o strânsă legătură și comuniune. Biblia ne arată că Dumnezeu se descopere și comunică cu oamenii, prin diversele Sale arătări numite „Teofanii". Prin îngeri comunică voia Sa, sau planul mântuirii noastre. Acestea se numesc „Anghelofanii". Omul ca și coroană a creației prezintă sinteza celor două lumi. El are suflare divină, adică suflet nemuritor, și astfel se află în comuniunea lumii spirituale. Dar are și trup material, care îl unește cu acest pământ. El poartă în sine menirea de a se ridica la Dumnezeu și de a deveni „împreună lucrător cu Dumnezeu" la desăvârșirea creației.

VI. Generalizarea

Din cele până aici tratate vedem că Dumnezeu este creatorul și proniatorul lumii văzute și nevăzute, adusă la existență din nimic, prin cuvânt, ca expresie a atotputerniciei, înțelepciunii și bunătății Sale, spre fericirea și desăvârșirea creației.

VII. Aplicarea

1. Dacă lumea a fost creată bună de Dumnezeu, omul ca stăpân al ei, trebuie să-i poarte de grijă. Nu are voie să fie un despot, care să dispună de ea cum dorește, ci responsabilitatea față de lume îi impune să fie protectorul valorilor pe care Dumnezeu i le-a întipărit la creație.

2. Dacă păcatul primului om a adus în lume stricăciunea, Dumnezeu nu a contenit să iubească lumea atât de mult încât prin moartea și învierea Fiului Său să o scoată de sub blestemul păcatului. Revărsarea Sfântului Duh peste creație la Rusalii reprezintă sfințirea lumii prin harul divin, ca și cum lumea ar deveni o nouă creație. Rămâne pe mai departe în sarcina omului să desăvârșească în lume sfințenia divină, prin sfințirea propriei sale vieți.

Crearea omului

I. Pregatirea aperceptivă

Ce ne spune Sfânta Scriptură, cine este Creatorul lumii? (Dumnezeu). Care lume a fost creată la început: cea văzută, sau cea nevăzută? (Cea nevăzută, adică lumea spirituală. Apoi a fost creată lumea văzută, adică cea materială). Cum a fost creată lumea nevăzută? (A fost creată într-o singură etapă, organizată de la început). Dar lumea văzută? (La început a fost creată materia neorganizată. Apoi, primind viață, prin separație sau despărțire se organizează în mod gradat, începând cu regnul vegetal, apoi cel animal, și la sfârșit omul, ca o încununare a creației).

II. Anunțarea temei

Ne vom referi în cele ce urmează în mod special la crearea omului.

III. Tratarea

Sfânta Scriptură ne spune despre crearea omului, următoarele: „Și a zis Dumnezeu: să facem om după chipul și asemănarea Noastră ca să stăpânească peștii mării, păsările cerului, animalele domestice, toate vietățile ce se târăsc pe pământ și tot pământul. Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat și femeie. Și Dumnezeu i-a binecuvântat zicând: creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți, și stăpâniți peste peștii mării, peste păsările cerului, peste toate animalele, peste toate vietățile ce se mișcă pe pământ și peste tot pământul... Atunci, luând Domnul Dumnezeu țărână din pământ, a făcut pe om și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie. Apoi Domnul Dumnezeu a sădit o grădină în Eden, spre răsărit, și a pus acolo pe omul pe care-l zidise... Și a luat Domnul Dumnezeu pe omul pe care-l făcuse și l-a pus în grădina cea din Eden, ca să o lucreze și să o păzească. A dat Domnul Dumnezeu poruncă lui Adam și a zis: din toți pomii din rai poți să mănânci iar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit! Și a zis Domnul Dumnezeu: nu e bine să fie omul singur; să-i facem ajutor potrivit pentru el. Și Domnul Dumnezeu care făcuse din pământ toate fiarele câmpului și toate păsările cerului, le-a dus la Adam, ca să vadă cum le va numi;

așa ca toate ființele vii să se numească precum le va numi Adam. Și a pus nume tuturor animalelor și tuturor păsărilor cerului și tuturor fiarelor sălbatice; dar pentru Adam nu s-a găsit ajutor pe potriva lui. Atunci a adus Domnul Dumnezeu somn greu asupra lui Adam, și dacă a adormit, a luat una din coastele lui și a plinit locul ei cu carne. Iar coasta luată din Adam a făcut-o Domnul Dumnezeu femeie și a adus-o lui Adam. Și a zis Adam: iată, acesta-i os din oasele mele și carne din carnea mea, pentru că este luată din bărbatul său. De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va uni cu femeia sa și vor fi amândoi un trup" (Facerea 1, 26–29; Facerea 2, 7–8; Facerea 2, 15–24).

De aici vedem că dacă celelalte viețuitoare au fost create de Dumnezeu prin cuvânt, omul ca și coroană a creației a fost adus la existență prin acțiunea directă a Creatorului, care „a luat pământ și a suflat viață". De aici și numele Adam, care înseamnă „pământ". Suflarea de viață nu provine din ființa lui Dumnezeu, ci indică calitatea sufletului de a fi rațional și liber, asemenea atributelor lui Dumnezeu. Fiind creat cu trup și suflet, atât partea spirituală a omului, cât și cea materială (adică trupul), fiind creații ale lui Dumnezeu, sunt bune. Din mâna lui Dumnezeu nu poate ieși nimic rău.

Reprezentând coroana creației, omul poartă în sine menirea de a fi stăpân al lumii văzute. El are în răspunderea sa lumea văzută, spre a o griji și proteja, conlucrând cu Dumnezeu la desăvârșirea ei. Ca stăpân al lumii văzute omul devine astfel un „împreună lucrător cu Dumnezeu" (I Corinteni 3, 9) la desăvârșirea creației. De aici vedem valoarea și demnitatea cu totul excepțională a omului în univers. Pentru el a fost creat totul. Alături de Dumnezeu este și el stăpânul lumii. Pe bună dreptate constata psalmistul plin de admirație față de coroana creației divine: „Când privesc cerul, lucrul mâinilor Tale, luna și stelele pe care Tu le-ai întemeiat, îmi zic: ce este omul că îți amintești de el? Sau fiul omului că îl cercetezi pe el? Micșoratu-l-ai pe dânsul cu puțin față de îngeri, cu mărire și cu cinstea l-ai încununat pe el. Pusu-l-ai pe dânsul peste lucrul mâinilor Tale, toate le-ai supus sub picioarele lui. Oile și boii, toate; încă și dobitoacele câmpului; păsările cerului și peștii mării, cele ce străbat cărările mărilor. Doamne Dumnezeul nostru, cât de minunat este numele Tău în tot pământul" (Psalmul 8, 3–9).

În același timp am văzut că omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu. Și precum pe Dumnezeu îl cunoaștem în cadrul Sfintei Treimi, chipul lui Dumnezeu în om este cel al Sfintei Treimi. De fapt cuvântul „Noastră" (după chipul și asemănarea Noastră) de

la creație, indică forma de plural, ceea ce evident, se referă la Persoanele Sfintei Treimi. Și cum Persoanele Sfintei Treimi se află într-o comuniune de iubire, tot astfel și chipul lui Dumnezeu reprezintă în om sufletul rațional și liber, înclinat spre deschidere, spre comuniune și comunicare față de Creatorul său, sau față de întreaga creație. Purtând chipul lui Dumnezeu, omul este chemat să ajungă la asemănarea cu Dumnezeu, prin comuniunea cu Părintele Ceresc și prin strădania desăvârșirii propriei ființe. Asemănarea cu Dumnezeu reprezintă deci desăvârșirea chipului lui Dumnezeu în om. Această desăvârșire l-ar fi înălțat atât de mult pe om, încât un Părinte al Bisericii spune că dacă omul nu ar fi căzut în păcat, ar fi putut atinge punctul maxim de comuniune cu Părintele și Creatorul său, fiind ridicat și făcut ca una din Persoanele Sfintei Treimi.

Referitor la viața paradisiacă a omului remarcăm faptul că ea nu avea un caracter static, ci activ, dinamic și creator. El trebuie să lucreze și să păstreze locul ce i-a fost dat spre stăpânire; iar toate celelalte viețuitoare îi vor fi supuse și vor primi fiecare numele pe care va voi să i le dea omul. Le va folosi, adică, pe fiecare după cum va socoti de cuviință în activitatea ce urma să o desfășoare.

În același timp, viața paradisiacă a omului a fost echilibrată și cumpătată. Prin faptul că Dumnezeu i-a interzis să mănânce din pomul cunoștinței binelui și răului, nu i-a lezat libertatea, ci i-a arătat că drumul desăvârșirii se bazează pe înfrânare. Plecând de la acest fapt, Sfântul Vasile cel Mare vede în porunca înfrânării tocmai postul instituit de Dumnezeu în paradis, ca necesar desăvârșirii omenești.

Având ființa deschisă spre comuniune, Dumnezeu a văzut că nu e bine să fie omul singur și i-a creat o ființă „potrivită" lui. Aceasta este femeia. Ea a fost creată din ființa bărbatului. Este deci de aceeași natură cu el. Ea s-a numit Eva, ceea ce înseamnă „viață", indicând menirea ei de a perpetua viața pe pământ. Binecuvântând pe bărbat și femeie, Dumnezeu îi leagă pe toată viața, punându-le în față scopul de a perpetua neamul omenesc, întemeind astfel prima familie.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Când a fost creat omul? (În ziua a șasea, la sfârșitul creației). Cum a fost creat omul față de celelalte creații? (Prin participarea directă a lui Dumnezeu). Faptul că Dumnezeu l-a creat pe om prin participare directă, și nu indirect prin cuvânt, cum a fost în

cazul celeilalte creații ce înseamnă? (Că omul se deosebește de cealaltă creație, că el este coroana creației). Dumnezeu participând direct la creația deopotrivă a sufletului și a trupului, ce anume ne indică acest fapt? (Ne arată că atât trupul, cât și sufletul sunt bune, fiindcă din mâna lui Dumnezeu nu poate ieși nimic rău). Erau și alte păreri în lumea veche? (Erau păreri care susțineau că materia, și deci și trupul, sunt rele în sine, provenind de la diavol. După cum vedem însă din relatarea Sfintei Scripturi, nu putem fi de acord cu astfel de învățături, pe care le considerăm greșite). Lumea a fost creată perfectă de Dumnezeu? (Nu a fost creată perfectă, ci perfectibilă). Cine avea menirea să contribuie la perfecționarea ei? (Cel ce era stăpânul ei, adică Dumnezeu-Creatorul și omul). Ce reprezintă chipul lui Dumnezeu în om? (Sufletul nemuritor, rațional și liber, purtând în sine iubirea lui Dumnezeu, ca și capacitatea de deschidere, comuniune și comunicare cu Părintele său și cu întreaga creație). Ce este asemănarea cu Dumnezeu? (Purtând chipul lui Dumnezeu, omul este chemat să ajungă la asemănarea Părintelui ceresc, să devină, adică desăvârșit ca Dumnezeu). Dacă femeia creată din coasta bărbatului este de aceeași natură cu el, ce înseamnă aceasta? (Că este egală cu el, formând o unitate de ființă). Binecuvântând pe bărbat și femeie, ce a întemeiat Dumnezeu? (Căsătoria și familia). Câte femei a creat Dumnezeu? (Una singură). Cum este astfel căsătoria instituită de Dumnezeu? (Monogamă, și nu poligamă). Faptul că Dumnezeu leagă pe bărbat și femeie pe toată viața, ce caracter are căsătoria? (Indisolubil și unitar). Ce scop are familia? (De a da naștere la urmași, perpetuând prin aceasta neamul omenesc).

V. Asocierea

Ca stăpân al lumii văzute, omul este legat de întreaga creație.

În primul rând, fiindcă existența sa biologica este dependentă de ea. „Iată, vă dau toată iarba ce face sămânță de pe toată fața pământului și tot pomul ce are rod cu sămânță în el. Acestea vor fi hrana voastră“ (Facerea 1, 29).

În al doilea rând, fiindcă viața omului se desfășoară în comuniunea celeilalte creații: „Și Domnul Dumnezeu care făcuse din pământ toate fiarele câmpului, le-a dus la Adam ca să vadă cum le va numi. Și a pus Adam nume tuturor animalelor și tuturor păsărilor cerului și tuturor fiarelor sălbatice (Facerea 2, 19–20). Vedem de aici că primul om dă nume creației, tocmai pentru a putea intra în comuniune cu ea.

În al treilea rând, fiindcă desăvârşirea vieţii omului era asociată desăvârşirii întregii creaţii. Omul a fost aşezat în grădina Edenului ca să o lucreze. Prin muncă omul îşi desăvârşeşte propria personalitate. Dar în acelaşi timp, activitatea lui avea menirea de a duce la o perfecţiune întreaga creaţie a lui Dumnezeu. De aici vedem responsabilitatea pe care o are omul ca stăpân al creaţiei, în direcţia protejării şi desăvârşirii ei.

VI. Generalizarea

Din cele până aici tratate vedem că omul a fost creat de Dumnezeu cu trup şi suflet, ca stăpân al lumii văzute şi „împreună lucrător cu Dumnezeu" la desăvârşirea sa proprie şi a întregii creaţii.

VII. Aplicarea

1. Având posibilitatea restabilirii chipului lui Dumnezeu prin harul divin, credinciosul este dator ca necontenit să tindă a fructifica roadele harului, spre desăvârşirea chipului lui Dumnezeu în el. Din mijloacele indicate de referatul biblic pentru împlinirea acestui scop, reţinem:

a). Comuniunea de iubire cu Dumnezeu prin ascultare şi împlinirea voii Sale.

b). Cultivarea înfrânării ca mijloc de echilibrare a firii.

c). Activitatea creatoare îndreptată nu numai în folosul său, ci şi al întregii creaţii.

d). Protejarea firii înconjurătoare, prin înfrăţirea cu ea, spre desăvârşirea ei.

2. Fiindcă odată cu crearea omului a fost întemeiată de către Dumnezeu taina căsătoriei şi odată cu ea, prima familie, credinciosului îi revine datoria ca împlinind această poruncă divină înscrisă în fiinţa lui, să aibe în atenţie cultivarea caracteristicilor pe care Creatorul le-a pus în esenţa comuniunii dintre bărbat şi femeie, în cadrul familiei, şi anume:

a) Unitatea dintre soţi pe baza iubirii şi egalităţii dintre ei.

b) Indisolubilitatea căsătoriei şi împlinirea scopului pentru care a fost instituită, evitând în acelaşi timp păcatele care lezează acest scop, precum: desfrâul, avortul şi neatenţia în creşterea şi educarea copiilor.

Cultul îngerilor

I. Pregătirea aperceptivă

În calendarul bisericesc observăm că pe lângă sărbătorile închinate cinstirii lui Dumnezeu, a Sfintei Fecioare și a Sfinților, există și o sărbătoare închinată îngerilor Mihail și Gavril. Prin cinstirea pe care o facem îngerilor, credincioșii Bisericii noastre recunosc aportul pe care Puterile netrupești îl aduc pentru mântuirea sufletelor noastre.

II. Anunțarea temei

Dat fiind însă faptul că nu toți creștinii aduc cinstire sfinților îngeri, în cele ce urmează ne vom referi la temeiurile cultului Sfinților îngeri în Biserica Ortodoxă.

III. Tratarea

Cartea Sfântă ne arată că „la început a făcut Dumnezeu cerul și pământul“. Dacă prin cuvântul „pământ“ înțelegem lumea văzută, prin „cer“ vom înțelege lumea nevăzută, lumea „Puterilor netrupești“, a ființelor spirituale create de Dumnezeu spre mărirea Sa și fericirea lor, spre bucuria Sa și bucuria lor. Aceștia sunt îngerii. Ei nu trăiesc în izolare de lumea creată, ci sunt slujitorii lui Dumnezeu prin care El comunică oamenilor voia și poruncile Sale. De aici cuvântul „înger“ care înseamnă „vestitor“. La început toți îngerii au fost buni, deoarece ei au fost creați de Dumnezeu — începutul și izvorul a toată bunătatea. Fiind duhuri slujitoare, netrupești și nemuritoare, aflându-se necontenit în jurul lui Dumnezeu, ei primesc lumină din lumina lui Dumnezeu, devenind și ei luminători după cuvântul psalmistului: „Cel ce faci pe îngerii Tăi duhuri și pe slugile Tale pară de foc“ (Psalmul 103, 5).

Nu toți îngerii au rămas în lumina lui Dumnezeu. Unii dintre ei au vrut să devină mai mari decât Dumnezeu și astfel s-au rupt din iubirea Lui. Rupându-se de bunătatea lui Dumnezeu, răul a intrat în ființa lor și s-a adâncit atât de mult, încât s-au pietrificat în rău, adică răul a pus pentru totdeauna stăpânire pe ei. În felul acesta au devenit diavoli, potrivnici poruncilor și voii lui Dumnezeu, rău–voitori față de întreaga creație a lui Dumnezeu, invidioși pe omul care reprezintă coroana creației și care poartă

în sine chipul lui Dumnezeu și pe care ispitindu-l prin viclenie caută necontenit să-l rupă de bunătatea lui Dumnezeu și să-l ducă la pierzare. Dar numai cât le este îngăduit de Dumnezeu! Venind să mântuiască pe omul căzut pradă ispitirii diavolului, Mântuitorul a biruit puterea îngerilor răi, iar la a doua Sa venire îi va judeca și osândi definitiv: „iar pe îngerii care nu și-au păzit vrednicia ci au părăsit locașul lor îi păstrează sub întuneric în lațuri veșnice spre judecata zilei mari“ (Iuda 1, 6). Biruind puterea diavolului, Mântuitorul ne ajută în ispite și ne dă putere să-l biruim și noi. Evanghelia ne spune că: „s-au întors cei 70 (ucenici) și cu bucurie zicând: Doamne și demonii se pleacă în numele Tău. Și le-a zis Iisus: Am văzut pe satana căzând din cer ca un fulger. Iată v-am dat stăpânire peste toată puterea vrăjmașului și nimic nu vă va vătăma“ (Luca 10, 17–19). Ne-a învățat apoi Domnul să cerem și Părintelui ceresc „să nu ne lase să cădem în ispită, ci să ne mântuiască de cel rău.“

Pe îngerii cei buni îi cinstim fiindcă ne ajută să biruim păcatul și ispita ce ne vine din partea îngerilor răi, deoarece „nu avem de luptat împotriva trupului și a sângelui ci împotriva duhurilor răutății care sunt în văzduhuri“ (Efeseni 6, 12). Biblia ne arată apoi că Puterile netrupești veșnic stau în jurul Tronului divin și aduc necontenită slujire. Privitor la numirile și împărțirile îngerilor Sfântul Apostol Pavel arată că ei se află într-o ierarhie, împărțiți în: „tronuri, domnii, începătorii, stăpânii“ (Coloseni 1, 16). Un sfânt Părinte indică nouă ființe cerești pe care le împarte în trei cete: din prima ceată fac parte serafimii cu șase aripi, aflați după cum am văzut în cea mai mare apropiere de Dumnezeu. Urmează apoi tot în aceasta ceată, heruvimii cei cu mulți ochi și tronurile cele prea sfinte. A doua ceată este a domniilor, a puterilor și a stăpânirilor, iar cea de a treia ceată este formată din începătorii, arhangheli și îngeri.

Din Sfânta Carte cunoaștem și numele unor îngeri. Astfel Arhanghelul care comunică Sfintei Fecioare vestea întrupării Fiului lui Dumnezeu se numeste Gavriil. Știm apoi despre Arhanghelul Mihail că „s-a împotrivit diavolului pentru trupul lui Moise“(luda 1, 9), iar îngerul Rafael este „unul dintre cei șapte sfinți îngeri care ridică rugăciunile sfinților și le înalță înaintea măririi Celui Sfânt“ (Tobit 12, 15). Primii oameni după ce au păcătuit au fost alungați din rai de către un înger. Tot un înger oprește pe Avraam să aducă jertfă pe fiul său Isaac. Îngerii oricând sunt gata să împlinească orice poruncă a lui Dumnezeu, fiind ocrotitorii oamenilor. Fiecărui om îi este dat de către Dumnezeu un înger păzitor (Matei 15, 10).

Îngerii sunt ocrotitorii oamenilor și atunci când aceștia îndeplinesc planul lui Dumnezeu de mântuire. Dreptul Iosif este anunțat în vis de către înger să rămână ocrotitorul Sfintei Fecioare: „că ce s-a zămislit în ea este de la Duhul Sfânt“ (Matei 1, 20). Tot în vis îngerul îi comunică dreptului Iosif să fugă împreună cu pruncul și mama lui în Egipt pentru a-i feri de mânia lui Irod și apoi tot îngerul îi comunică să se întoarcă în Nazaret (Matei 2, 13-22). Îngerii se arată oamenilor și sub formă văzută, comunicând cu ei în mod direct, precum este relatat cazul eliberării din închisoare a Sfântului Apostol Petru (Faptele Apostolilor 12, 70). Aceste arătări ale îngerilor și a comunicării directe cu oamenii se numesc „anghelofanii“ .

Sub forma anghelofaniilor, îngerii sunt prezenți și în activitatea mântuitoare a Domnului, începând cu Bunavestire și continuând cu nașterea Sa, când în auzul tuturor, ei înalță un imn de preamărire pentru împăcarea omului cu Dumnezeu, pentru pacea pe care o aduce Mântuitorul lumii: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace între oameni bunăvoire“ (Luca 2, 14), iar apoi la sfârșitul activității Sale, tot îngerul este cel care pentru prima dată face cunoscut oamenilor că Iisus Domnul este biruitorul morții, că El a înviat (Matei 28, 1–10). Cu prilejul înălțării Domnului la cer, doi îngeri vestesc faptul că „Iisus, care s-a înalțat de la voi la cer, așa va veni precum l-ați văzut mergând la cer“ (Faptele Apostolilor 1, 10–11).

De aici vedem că oriunde este prezent Dumnezeu, îngerii sunt întotdeauna de față. Ei sunt prezenți și în cadrul cultului divin public, mai ales atunci când se aduce jertfa nesângeroasă a Domnului pe Sfintele Altare.

Dacă pe bună dreptate Bisericile tradiționale, cea Ortodoxă și cea Romano-Catolică, aduc cinstire sfinților îngeri, nu toți creștinii promovează acest cult.

Cei ce resping cultul îngerilor invocă textul din Deuteronom 17, 3–5: „De se va duce (cineva) și se va apuca să slujească altor dumnezei și se va închina acelora, sau soarelui, sau lunei, sau la toată oștirea cerească... să scoți pe bărbatul acela, sau pe femeia aceea care a făcut răul acela, la porțile tale, și să-i ucizi cu pietre“. Dar nicăieri în Sfânta Scriptură, prin „oștirea cerească nu se înțelege „înger“, nici „puteri netrupești“ aflate în preajma tronului divin. Prin „oștire cerească“ se înțeleg corpurile cerești pe care aclamându-le iudeii, urmând pe păgâni, ușor puteau cădea în idolatrie, aducându-le jertfe pe acoperișurile caselor după cum ne spune proorocul Ieremia: „Și casele Ierusalimului și casele regilor lui Iuda vor fi necurate, pentru că pe acoperișul tuturor

caselor se aduce tămâie întregii oștiri cerești și se săvârșesc turnări în cinstea dumnezeilor străini“ (Ieremia 19, 13).

Un alt text presupus că interzice cultul îngerilor este cel de la Coloseni 2, 18: „Nimeni să nu vă smulgă biruința printr-o prefăcută smerenie și printr-o fățarnică închinare la îngeri, încercând să pătrundă în cele ce nu a văzut și îngâmfându-se cu închipuirea lui trupească“. Pentru a vedea adevăratul înțeles al textului, trebuie să determinăm cine sunt aceia care amăgeau prin smerenie și slujirea îngerilor? Sfântul Apostol Pavel scrie aceasta colosenilor, deoarece aici apăruse erezia gnostică, ce socotea că îngerii ar fi dumnezei. Este desigur o amăgire pe care Apostolul voia să o înlăture, spre a nu deruta adevărata credință despre Dumnezeu ca și Creator și Mântuitor al lumii.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Din cele până aici tratate am văzut că îngerii sunt mijlocitori între Dumnezeu și oameni. Pe de o parte, ei comunică voia și poruncile lui Dumnezeu, spre mântuirea oamenilor, pe de altă parte, ei sunt și ocrotitorii și ajutătorii credincioșilor în dobândirea mântuirii. De aceea Sfântul Apostol Pavel conchide: „Îngerii... sunt duhuri slujitoare, trimise ca să slujească, pentru cei ce vor fi moștenitorii mântuirii? (Evrei 1, 14).

Fiind mijlocitori între Dumnezeu și oameni, slujind lui Dumnezeu și mântuirii oamenilor au și o autoritate, care atrage după sine cinstirea lor. Pentru acest motiv, Apostolul „îl îndeamnă stăruitor pe Timotei înaintea lui Dumnezeu și a Domnului Iisus Hristos și a îngerilor cei aleși“ (I Timotei 5, 6).

V. Asocierea

Biserica face deosebire între cultul de adorare pe care îl îndreptăm numai lui Dumnezeu și cultul de venerare pe care îl îndreptăm către îngeri și sfinți. Atunci când unii creștini căzând pradă ereziilor, i-au considerat pe îngeri dumnezei, Biserica a luat atitudine, condamnând prin canonul 35 la sinodul de la Laodiceia, din anul 343, cultul greșit, de adorare al îngerilor, pe toți cei care îl practicau. Atitudinea față de cultul greșit al îngerilor a fost condamnată și de Biserica Apuseană, prin sinoadele de la Roma din 492 și 745. Aducând un cult de venerare îngerilor, și ei la rândul lor, împreună cu noi oamenii, aduc lui Dumnezeu cult de adorare.

VI. Generalizarea

De aici rezultă că sfinții îngeri sunt ființe spirituale, fără trup, fără păcat, nemuritoare, slujitoare lui Dumnezeu și mântuirii oamenilor. De aceea le aducem un cult de venerare și împreună cu ei aducem lui Dumnezeu cultul de adorare.

VII. Aplicarea

Prin formele de manifestare a cultului îngerilor notăm următoarele:

1. Sfinților îngeri s-a consacrat ziua de luni, a săptămânii, spre pomenirea și cinstirea lor. Cărțile de cult cuprind rugăciunile și imnele de laudă adresate sfinților îngeri ale fiecărei zile de luni.

2. Pomenirea Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril a fost fixată într-o sărbătoare cu dată fixă, la 8 noiembrie.

3. Credincioșii înalță sfinților îngeri atât rugăciuni particulare, începând cu „Îngerașul“ rostit în cei mai fragezi ani ai copilăriei și continuând cu rugăciunile de dimineață și seară, cu rugăciunile publice și slujbele aduse în cinstea lor. Dintre acestea amintim: Acatistul sfinților Arhangheli Mihail și Gavril, Canonul de rugăciune către puterile cerești și către toți sfinții (pe care îl găsim în Ceaslov).

4. În același timp credincioșii cer lui Dumnezeu în rugăciunea comună să le dăruiască: „Înger de pace, credincios îndreptător, păzitor sufletelor și trupurilor noastre“.

5. Multe din sfintele locașuri de închinăciune sunt puse sub ocrotire duhovnicească a îngerilor, purtând hramul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril.

6. Chipurile îngerilor împodobesc pereții bisericilor, și chiar pe una din ușile împărătești este pictată scena Bunei-vestiri, în care îngerul Gavril întâmpină pe Sfânta Fecioară cu un crin în mână, ca semn al curăției și nevinovăției (prin albul imaculat al crinului).

7. Multe case ale credincioșilor sunt puse sub ocrotirea duhovnicească a Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril, ca un praznic familial.

8. Mulți credincioși au luat numele Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril, spre a-i păzi în viață și spre a-i avea pildă de slujire lui Dumnezeu și oamenilor.

Providența divină

1. Rugăciunea la intrarea în clasă
2. Organizarea clasei pentru lecție
3. Verificarea lecției predate anterior

4. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare

Când rostim Simbolul de credință mărturisim că Dumnezeu este Creatorul „tuturor celor văzute și nevăzute“. În același timp spunem că Dumnezeu este și „atotțiitorul“, recunoscând prin aceasta că El nu numai că a adus lumea la existență, dar îi și poartă de grijă spre a-și împlini menirea ei. Această purtare de grijă a lui Dumnezeu arătată creației Sale este cunoscută sub numele de providență sau pronie divină.

5. Comunicarea subiectului lecției noi

Vom vedea în cele ce urmează cum se manifestă providența divină, obiecțiunile împotriva ei și netemeinicia lor.

6. Dirijarea învățării. Însușirea noilor cunoștințe

Providența sau grija lui Dumnezeu față de lume are mai întâi un caracter general, privind întreaga creație. „Văd creaturile și trag concluzia despre Creatorul lor, spune Sfântul Efrem Sirul. Văd lumea și cunosc providența. Văd cum se îneacă corabia dacă îi lipsește cârmaciul, cunosc că lucrurile omenești rămân de nimica dacă nu le îndreaptă Dumnezeu“. Providența are și un aspect special, în sensul că Dumnezeu poartă grijă fiecărei ființe pe care a adus-o la existență. Mântuitorul evidențiază acest fapt, referindu-se la păsările cerului și la crinii câmpului: „Căutați la păsările cerului că nici nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în jitnițe, și Tatăl vostru cel ceresc le hrănește... Socotiți crinii câmpului cum cresc; nu se ostenesc, nici torc. Și zic vouă că nici Solomon în toată mărirea Sa nu s-a îmbrăcat ca unul din ei. Deci, dacă iarba câmpului, care astăzi este și mâine se aruncă în cuptor, Dumnezeu așa o îmbracă, nu cu mult mai vârtos pe voi, puțin credincioșilor?“ (Matei 6, 26–30). Iar pentru a ne întări credința în purtarea de grijă a Părintelui ceresc acordată nouă oamenilor, care pe lângă trupul muritor, purtăm în ființa noastră și chipul lui Dumnezeu, adică sufletul nemuritor (Maiei, 6, 25), Mântui-

torul ne asigură că și „perii capului ne sunt numărați, și că Tatăl nostru cel din ceruri face „ca soarele său să răsară și peste cei răi și peste cei buni, și plouă peste cei drepți și peste cei nedrepți" (Matei 5, 45). De aici vedem că așa cum lumea a fost adusă la existență din iubirea și bunătatea lui Dumnezeu, tot din iubire ea este păstrată de Dumnezeu și condusă de El spre a-și împlini scopul sau menirea: „Căci Tu iubești toate cele ce sunt și nimic nu urgisești din cele ce ai făcut, că dacă ai fi urât un lucru nu l-ai fi plăsmuit. Și cum ar fi rău ceva, de n-ai fi voit Tu. Sau cum ar dăinui dacă nu ar fi fost chemat de Tine la existență" (Înțelepciunea lui Solomon 11, 24–26).

Providența divină are un întreit aspect: de conservare, de conlucrare și de guvernare a creației.

1. Conservarea este grija lui Dumnezeu ca ființele și lucrurile să fie păstrate în forma lor originară. Fără această grijă permanentă a lui Dumnezeu, toată creația ar dispărea în neființă: „Toate către Tine așteaptă să le dai lor hrană la bună vreme. Deschizându-Ți mâna Ta, toate se vor umplea de bunătăți, iar întorcându-ți fața Ta, se ofilesc, și de le iei duhul mor și se prefac în țărână. Când Tu trimiți însă duhul Tău, toate iarăși se zidesc și înnoiesc fața pământului" (Psalmul 103, 29–31).

Pentru a înțelege mai bine aceasta, să privim puțin ordinea și frumusețea creației lui Dumnezeu. Atât lucrurile neînsuflețite, cât și ființele vii au în ele înscrise de Dumnezeu încă de la creație legile după care se conduc. Dar Dumnezeu veghează neîntrerupt ca aceste legi să-și mențină, să-și păstreze existența și astfel să fie asigurată ordinea în univers. Admirăm cu toții un răsărit și un apus de soare. De căldura și lumina lui beneficiază toate ființele vii... Dar dacă Dumnezeu nu ar veghea ca pământul în mișcarea lui de rotație să-și mențină permanent aceeași distanță față de soare, și numai foarte puțin dacă s-ar apropia mai mult, ar deveni incandescent, și viața nu ar mai fi posibilă. Și invers, dacă numai cu puțin s-ar depărta de soare, ar îngheța.

Pe de altă parte, ființele au înscrise legile existenței lor în instinct. Rămânem cu toții mirați, de pildă, în fața albinei care își construiește cu atâta măiestrie fagurele, unde depune mierea adunată cu sârguință, precum și modul interesant de a se înmulți. Admirăm de asemenea, și felul în care păsările își construiesc cu atâta migală cuibul. Dacă nu ar exista acest instinct, nu și-ar putea aduna hrana și nici asigura perpetuarea speciei... La fel, privind o plantă care ne oferă roadele ei îmbelșugate, sau o floare care „ne îmbată" cu parfumul ei, putem ușor înțelege că pe lângă condițiile de lumină, căldură și umiditate, există grija lui Dum-

nezeu de a-și păstra forma lor originară și în același timp de a-și perfecționa mereu specia. Aceasta înseamnă că lumea nu a fost creată de Dumnezeu perfectă ,ci perfectibilă, iar omul a fost lăsat de Creator ca stăpân al lumii văzute, cu puterea de a interveni la desăvârșirea, sau perfecționarea creației prin inteligența pe care Dumnezeu i-a pus-o la început în ființa lui și pe care permanent i-o dezvoltă.

În felul acesta, prin purtarea Sa de grijă, Dumnezeu face ca creația Sa să nu rămână într-o formă statică, ci să se înnoiască mereu, transformându-se într-o creație continuă. Spunem astfel că prin providență Dumnezeu a creat în trecut, dar creează și în prezent, precum și în viitor.

2. Strâns legată de conservare, este conlucrarea, care înseamnă ajutorul pe care Dumnezeu îl acordă creației pentru atingerea scopului ei. Omul, stăpânul lumii create, devine un „împreună-lucrător“ cu Dumnezeu la înnoirea și desăvârșirea continuă a creației.

3. Guvernarea sau cârmuirea este purtarea de grijă a lui Dumnezeu spre a conduce creatura spre împlinirea menirii ei. Creaturile neînsuflețite sunt conduse prin legile sădite de Dumnezeu în ele, iar omul este condus spre trepte de existență tot mai ridicate.

Vedem de aici că cele trei trepte ale providenței: conservarea, conlucrarea și guvernarea formează un întreg unitar, ele evidențiind purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru ca creația să poată fi păstrată în forma ei originară, și să-și împlinească menirea sau scopul perfecțiunii sau desăvârșirii ei.

Cei ce nu admit providența divină se împiedică de existența răului în lume. Există într-adevăr în lume răul fizic, adică: boli, suferințe, calamități, cutremure, inundații; precum și răul moral, adică: nedreptăți și nelegiuiri de tot felul. Și vedem nu odată că acestea triumfă în defavoarea binelui; că oamenii drepți și virtuoși îndură de multe ori necazuri și suferințe, iar cei nelegiuiți se îmbuibă în bunurile acestei vieți... Și cu toate acestea, Dumnezeu nu este autorul răului și nu a lăsat lumea în părăsire și nedreptate. Există dincolo de abuzuri și minciună, dincolo de viclenie și ticăloșie, forța dreptății și a adevărului care de multe ori aduce balanța vieții omenești în echilibru... Noi știm însă că răul a intrat în lume odată cu căderea îngerilor de lumină, care au devenit generatori ai întunericului și suferinței în lume. Mântuitorul arată că „acela a fost dintru început ucigător de oameni și n-a stat întru adevăr“ (Ioan 8, 44). Mântuitorul îl numește pe diavol ca „stăpânitorul lumii acesteia“ (Ioan 12, 31;16, 11), adică

cel ce ispitește pe om, făcându-l să păcătuiască, și odată cu păcatul să-i vină toate relele, culminând cu moartea. Dar prin venirea Mântuitorului, diavolul „a fost aruncat afară". Dumnezeu ne păzește „de cel viclean" (Ioan 17, 15) pe cei ce ne încredem în El. Domnul însuși ne-a învățat că în rugăciunea către Tatăl nostru, să cerem a nu fi duși în ispită, ci să fim izbăviți de cel rău.

Dar de multe ori răul ne vine și ca pedeapsă pentru păcatele săvârșite de noi. Părintele nostru ceresc ne ceartă, fiindcă vrea ca noi văzându-ne greșeala să ne îndreptăm viața. „Fiul meu, nu nesocoti cearta Domnului, nici nu te descuraja când esti mustrat de El; căci pe cine iubește Domnul îl ceartă, și biciuiește pe tot fiul pe care-l primește. Dacă suferiți certarea, Dumnezeu se poartă cu voi ca față de fii; căci care este fiul, pe care nu-l ceartă tatăl?... Orice certare pare într-adevăr pentru timpul de față a fi nu spre bucurie, ci spre mâhnire, dar pe urmă aduce celor încercați cu ea roada pașnică a dreptății" (Evrei 12, 5–11).

Pe de altă parte, se întâmplă ca noi să nu înțelegem lucrarea lui Dumnezeu asupra vieții noastre și ne tulburăm dacă nu ni se împlinește o dorință oarecare. Cerem însă de multe ori, și nu știm ce cerem, după cum ne spune Mântuitorul. Dumnezeu știe însă sfârșitul tuturor lucrurilor și acțiunilor vieții noastre, încât e bine să lăsăm a se împlini voia Lui, știind că „toate se lucrează spre binele celor ce-L iubesc pe Dumnezeu" (Romani 8, 29).

Este adevărat ca diavolul ne poate ispiti, aducându-ne suferință și necazuri. Ne poate ispiti ca pe dreptul Iov, chiar dacă suntem drepți și virtuoși. Dar numai cât îi este îngăduit de Dumnezeu... Stăpânul acestei lumi, creatorul și proniatorul ei este și rămâne Dumnezeu, Părintele nostru care ne-a adus mântuirea și izbăvirea prin Fiul Său, asigurându-ne că prin El vom fi în final „mai mult decât biruitori". „În toate pătimind necaz, dar nefiind striviți, lipsiți fiind, dar nu deznădăjduind... Purtând totdeauna în trup omorârea Domnului Iisus, pentru ca și viața lui Iisus să se arate în trupul nostru" (11 Corinteni 4, 8–10). Dar până la sfârșitul veacurilor, când „Dumnezeu va fi totul în toate" (I Corinteni 15, 28), „diavolul umblă răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită" (I Petru 5, 8). Cei dăruiți lui Dumnezeu „iau peste toate pavăza credinței, spre a putea stinge săgețile vicleanului cele aprinse" (Efeseni 6, 16), rămânând permanent uniți cu Hristos, căruia i s-a „dat toată puterea în cer și pe pământ" (Matei 28, 18; Filipeni 2, 9–11), învingând prin Jertfa și Învierea Sa puterea diavolului și a morții.

Intuiția se poate face arătându-se tabloul care reprezintă pe Dumnezeu îmbrățișând globul pământesc.

7. Fixarea cunoştinţelor

Ce este providenţa sau pronia divină? (Este purtarea de grijă a lui Dumnezeu, ca lumea pe care El a adus-o la existenţă să-şi împlinească menirea pentru care a fost creată). Ce caracter are providenţa divină? (Are un caracter general, privind întreaga creaţie, precum şi un caracter special, privind fiecare lucru şi fiinţă). Care sunt aspectele providenţei divine? (De conservare, prin care lucrurile şi fiinţele sunt păstrate în forma lor originară; de conlucrare, prin care Dumnezeu acordă creaturii ajutorul pentru atingerea scopului pentru care a fost creată; şi de guvernare, prin care Dumnezeu conduce creaturile spre împlinirea menirii lor). Existenţa răului în lume poate să pună la îndoială purtarea de grijă a lui Dumnezeu arătată creaţiei şi omului? (Nu o poate pune, fiindcă Dumnezeu nu este autorul răului, iar mai presus de forţele răului şi ale întunericului este puterea lui Dumnezeu, care se îndreaptă totdeauna cu iubire spre creaţia Sa, şi care pentru salvarea omului din păcat şi din moarte a trimis pe Fiul Său ca Jertfă de ispăşire, încât prin Hristos, biruitorul iadului şi al morţii, credincioşii rămân în nădejdea de neclintit a biruinţei finale a binelui, când „Dumnezeu va fi totul în toate“).

8. Aplicarea

Se va cânta imnul bisericesc: „Cu noi este Dumnezeu, înţelegeţi neamuri şi vă plecaţi, căci cu noi este Dumnezeu...“.

9. Temă pentru acasă

Se va repeta şi învăţa această cântare bisericească.

10. Rugăciunea la ieşirea din clasă.

Păcatul strămoşesc

I. Pregătirea aperceptivă

Creat după chipul lui Dumnezeu, omul avea o demnitate cu totul deosebită. Era coroana creaţiei şi stăpânul lumii văzute. Avea în acelaşi timp şi o menire excepţională, şi anume de a fi „împreună

lucrător cu Dumnezeu“ la desăvârșirea creației și a lumii. În viața și în destinul omului a apărut însă o răsturnare, un declin, care destrămându-i arhitectonica vieții, a avut urmări dezastruoase asupra ascensiunii imprimată la creație.

II. Anunțarea temei

Acesta este păcatul strămoșesc, la care ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratarea

Cartea Sfântă ne relatează despre căderea omului în păcat, următoarele: „...A dat apoi Domnul Dumnezeu lui Adam poruncă și a zis: „Din toți pomii din rai poți să mănânci, dar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci, în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit!“... Șarpele era însă cel mai șiret din toate fiarele de pe pământ, pe care le făcuse Domnul Dumnezeu. Și a zis șarpele către femeie: „Dumnezeu, a zis El oare, să nu mâncați roadele din orice pom din rai?“ Iar femeia a zis către șarpe: „Roade din pomii raiului putem să mâncăm; numai din rodul pomului celui din mijlocul raiului ne-a zis: să nu mâncați din el, nici să vă atingeți de el, ca să nu muriți!“ Atunci șarpele a zis către femeie: „Nu, nu veți muri! Dar Dumnezeu știe că în ziua în care veți mânca din el vi se vor deschide ochii și veți fi ca Dumnezeu, cunoscând binele și răul“. De aceea femeia, socotind că rodul pomului este bun de mâncat și plăcut ochilor la vedere și vrednic de dorit, pentru că dă știință, a luat din el și a mâncat și a dat bărbatului său și a mâncat și el“ (Facerea 2, 16 – 3, 16).

De aici vedem că păcatul înseamnă neascultare față de Dumnezeu. La această neascultare primul om a ajuns prin ispitirea diavolului. Mai bine zis a fost înșelat de „înfricoșatul și prea iscusitul duh al nimicniciei și neființei“, cum îi spune F.M. Dostoievski. Omul avea în el tendința de a fi asemenea lui Dumnezeu. Când vicleanul duh i-a oferit soluția de a gusta din fructul pomului cunoștinței binelui și răului, omului pentru o clipă i s-a întunecat mintea și a uitat de porunca lui Dumnezeu. Ispita diavolului a fost mai orbitoare decât luciditatea minții omului. A fost pentru primul om „clipa fatală“ a ruperii prin neascultare a comuniunii cu Dumnezeu. Și astfel natura omului își pierde divinul din ea. Chipul lui Dumnezeu în om este rațiunea și libertatea. Prin libertate omul își afirmă demnitatea, asemenea

Creatorului său. Fiind liber omul putea alege. Dar el a abuzat de libertatea lui și a căzut pradă ispitirii vicleanului și preaiscusitului duh, gelos și invidios pe fericirea și comuniunea omului cu Dumnezeu.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Din cele până aici tratate reținem următoarele:

1. Păcatul reprezintă o greșeală față de porunca lui Dumnezeu. În esență el constă în neascultarea față de voia lui Dumnezeu, determinată de mândria de a fi asemenea Creatorului. El aduce neorânduiala și dezarmonia, tulburând raportul omului cu Dumnezeu, cu semenii și cu întreaga creație.

2. Păcatul nu aparține firii de la creație. El este o boală a firii, care îi aduce moartea.

3. Păcatul a apărut prin ispitirea diavolului și a fost posibil de primit din partea omului, fiindcă avea libertatea de alegere între bine și rău.

4. Păcatul se formează din ispită, în patru faze: momeala, care prezintă plăcerea păcatului; delectarea sufletească cu plăcerea păcatului; consimțământul la păcat și săvârșirea lui ca faptă. Prin repetare păcatul devine patimă, care înrobește ființa omului.

5. Păcatul a intrat în ființa omului, dar nu a distrus-o complet, ci a alterat chipui lui Dumnezeu în om. De aceea, deși slăbită și înclinată spre păcat, firea omului dorește în adâncul ei eliberarea din păcat. Neputându-se elibera însă singură din păcat, Dumnezeu îi oferă din iubire, harul izbăvitor, câștigat prin Jertfa mântuitoare a Fiului Său: „Fiind noi morți prin păcate, ne-a făcut vii împreună cu Hristos — prin har sunteți mântuiți“ (Efeseni 2, 5).

V. Asocierea

Văzând că păcatul nu corespunde firii, fiind o boală a ei, credinciosul trebuie să-și concentreze toate forțele duhovnicești spre săvârșirea virtuții. Întrucât virtutea aparține firii, păcatul ca boală a ei dispare odată cu însănătoșirea firii în bine, în virtute, așa cum dispare întunericul la apariția luminii. În concret, aceasta înseamnă, de pildă, că dacă cultivăm virtutea blândeței, alungăm păcatul mâniei. Cumpătarea alungă lăcomia, desfrâul, beția. Milostenia alungă avariția, iar smerenia alungă mândria. Dacă vom fi curați cu inima ne vom elibera de orice invidie și răutate. Cultivând deci virtutea, este ca și cum părăsind un drum greșit,

ai apuca pe drumul cel bun, adevărat și drept, care te duce la scopul util vieții.

VI. Generalizarea

Din cele de mai sus vedem că păcatul este călcarea cu voie liberă a poruncii lui Dumnezeu, creând o rupere a comuniunii cu El, o tulburare în ființa omului și în relațiile lui cu semenii și cu întreaga creație, dar din care putem fi salvați prin împreună lucrarea firii cu harul divin, care ne conduce pe drumul virtuții.

VII. Aplicarea

l. Pentru ca păcatul să nu devină faptă, trebuie să nu-l lăsăm să încolțească în inimă. Să nu acceptăm să se sălășluiască în suflet plăcerea lui ademenitoare și înșelătoare, ci să fim într-o continuă priveghere asupra gândurilor și a ispitelor care îl determină.

2. Este recomandată apoi analiza sistematică și regulată a conștiinței, cu sesizarea progresului sau regresului duhovnicesc, a modului în care am reușit să învingem păcatul și să-l înlocuim cu virtutea.

3. Mărturisirea păcatelor în scaunul spovedaniei ne aduce harul iertării și al eliberării din păcat, orientându-ne ființa pe drumul urmării vieții duhovnicești a Mântuitorului, lipsită de orice păcat.

Dumnezeu Fiul

I. Pregătirea aperceptivă

Simbolul de credință sau Crezul, formulat la două din cele șapte sinoade ecumenice, ne prezintă în primul articol învățătura despre Dumnezeu Tatăl, făcătorul tuturor celor văzute și nevăzute, al cerului și al pământului.

II. Anunțarea temei

Începând cu articolul II și până la articolul VII vom cunoaște învățătura despre Dumnezeu Fiul.

III. Tratarea

Articolul II ne spune: „Și într-Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul născut, care din Tatăl s-a născut mai înainte de toți vecii. Lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut, Cel de o ființă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut".

Cunoaștem din acest articol că Dumnezeu Fiul este născut din Tatăl înainte de toți vecii. Textul ne spune „născut" nu „făcut", tocmai pentru a deosebi nașterea de facere. Spre deosebire de noi oamenii care suntem făpturi făcute, El este Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat născut, nu făcut. Vorbind despre nașterea Fiului din Tatăl, trebuie să precizăm că datorită deosebirii față de facerea făpturii, noi nu o putem înțelege cu mintea. Sfinții Părinți spun că nașterea Fiului nu trebuie înțeleasă ca și cum Tatăl ar fi adus pe Fiul din neexistență la existență, nici că ar fi înfiat pe vreunul care nu ar fi existat. „Dumnezeu n-a fost mai înainte fără Fiul și mai pe urmă a devenit Tată, ci totdeauna are pe Fiul", spune Sfântul Chiril al Ierusalimului. Nașterea Fiului nu aduce ca la făpturi o schimbare. Atât de mare este această taină, încât nici Duhul nu o descopere în Scripturi, nu o cunosc cerurile și nici chiar firea îngerească, spune un dascăl al Bisericii.

Pentru a avea totuși o imagine a acestei nașteri s-a folosit analogia minții care naște gândul. Când a apărut mintea, a apărut și gândul. Asemănarea este însă nedeplină, nașterea Fiului rămânând în aureola tainei ce nu poate fi înțeleasă. Nașterea neaducând nici o schimbare, Tatăl și Fiul sunt egali. Această egalitate este redată în Simbolul de credință prin imaginea luminii: „Lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat". Așa cum Tatăl este lumină (I Ioan 1, 5), tot astfel și Fiul este lumină (Ioan 8, 12). La fel, neschimbabilitatea lui Dumnezeu și egalitatea Tatălui cu Fiul se evidențiază și prin aceea că Fiul este de o ființă cu Tatăl. La oameni pentru a exista două ființe, se repetă ființa. La Dumnezeu ființa nu se repetă. Tatăl și Fiul sunt două Persoane care au ființa în comun. „Eu și Tatăl una suntem", ne mărturisește Fiul (Ioan 10, 30). Având aceeași ființă, Fiul are și aceeași dumnezeire.

Articolul III: „Care pentru noi și pentru a noastră mântuire s-a pogorât din ceruri, s-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și s-a făcut om". Prin întrupare, Fiul lui Dumnezeu se numește și Fiul Omului, pentru că ia firea omenească așa cum este ea, cu trup și suflet, ca al oricăruia dintre noi, cu toate

slăbiciunile, afară de păcat. Dacă nu ar fi luat astfel firea omenească, nu ar fi putut să ne mântuiască, fiindcă El nu a murit pentru păcatele Sale, ci pentru păcatele noastre. Coborârea Fiului din cer se face prin zămislirea din Sfânta Fecioară Maria, cu participarea Sfântului Duh, spre a face posibilă întruparea Fiului lui Dumnezeu. Un Părinte al Bisericii arată că „zămislirea și nașterea au fost cu totul curate și neatinse de sămânță și de stricăciune, și de aceea Maica Celui născut din ea este Fecioară și după naștere, rămânând prin naștere și mai nepătimitoare, ceea ce este cu totul străin firii și mai presus de rațiune" (Maxim Mărturisitorul).

Prezența celor două firi în Persoana Fiului Omului poate fi remarcată în activitatea Sa pământească. Astfel, prin firea omenească atinge ochii orbului, iar prin firea dumnezeiască îi acordă vindecarea. Prin firea omenească ostenește, flămânzește, nu are unde să-și plece capul, iar prin firea dumnezeiască săvârșește înmulțirea pâinilor. Prin firea omenească simte teama și durerile morții, iar prin firea dumnezeiască înviază din morți. Deci prin firea omenească este asemenea nouă, iar prin cea dumnezeiască este „una cu Tatăl" (Ioan 10, 30).

Articolul IV: „Și s-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat, a pătimit și s-a îngropat". Mântuirea noastră începe odată cu întruparea, se continuă cu activitatea și se desăvârșește prin Jertfa și Învierea Fiului Omului. Deși nu a avut păcat și nu I s-a putut dovedi vinovăția, este totuși condamnat la moarte prin sentința rostită de procuratorul roman Ponțiu Pilat. Moartea prin răstignire e cea mai dureroasă și mai crudă, rezervată sclavilor și celor mai rău făcători dintre oameni. Patimile și îngroparea dovedesc că moartea Fiului Omului a fost reală. Sfinții Părinți arată că firea dumnezeiască nu s-a despărțit nici de trup, nici de suflet, chiar dacă prin moarte trupul s-a despărțit de suflet. „În mormânt cu trupul, în iad cu sufletul, ca un Dumnezeu, în rai cu tâlharul și pe scaun împreună cu Tatăl și cu Duhul ai fost, Hristoase, toate umplându-le, Cela ce ești necuprins".

Articolul V: „Și a înviat a treia zi, după Scripturi". Dacă „răsplata păcatului este moartea" (Romani 6, 23), iar Fiul Omului primind moartea ca unul care nu avea păcat, El nu putea rămâne sub osânda morții. Prin învierea Sa din morți, arată Apostolul, „Hristos s-a făcut începătură celor adormiți. Căci deoarece moartea a venit prin om, prin om și învierea morților. Căci precum toți mor în Adam, așa toți vor fi făcuți vii în Hristos" (I Corinteni 15, 20-22).

Articolul VI: „Și s-a suit la ceruri și șade de-a Dreapta Tatălui“. Așa cum am văzut că s-a coborât din cer pentru a împlini opera de mântuire, după ce a împlinit lucrarea Sa, Fiul s-a ridicat din nou la cer, având slava de la început.

Articolul VII: „Și iarăși va să vie cu mărire să judece viii și morții a căruia împărăție nu va avea sfârșit“. Opera de mântuire s-a încheiat. Așa cum Fiul a săvârșit mântuirea lumii, tot El va face și judecata ei, după cum El însuși ne-a arătat acest fapt: „Că Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului“ (Ioan 5, 22). Această judecată va fi universală, adică toți oamenii vor fi judecați, de la crearea lumii și până la sfârșitul veacurilor, fiecare primind binecuvântarea sau osânda veșnică după faptele sale (Matei 25, 31– 46). El va face judecată în calitate de Fiul Omului aflat în mărirea veșnică a Dumnezeirii Sale. După jjudecată va întemeia o împărăție dumnezeiască veșnică. Nimeni însă nu știe când va avea loc această judecată (Matei 24, 36). De aceea, nu-i este îngăduit nimănui să facă calcule și precizări cu privire la cea de a doua venire a Domnului.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Din cele șase articole ale Simbolului de credință reținem că Fiul este născut și nu făcut. El este născut din Tatăl înainte de a exista timpul. Alături de Tatăl, Fiul este creatorul și proniatorul tuturor celor văzute și nevăzute. Nașterea Fiului din Tatăl nu poate fi înțeleasă și nici explicată prin analogie cu nașterea, sau facerea fãpturilor omenești. La oameni ființa se repetă și nu este egală. Prin nașterea Fiului ființa nu se repetă ci rămâne egală, neschimbabilă. Este o singură Ființă în două Persoane.

Activitatea mântuitoare a Fiului începe odată cu întruparea Sa, când Fiul lui Dumnezeu devine și Fiul Omului, luând firea omenească cu toate slăbiciunile ei, afară de păcat. Mântuirea ne-a fost adusă prin întruparea, activitatea, jertfa și învierea Domnului.

Firea dumnezeiască s-a aflat în firea omenească a sufletului și a trupului Domnului și atunci când acestea erau despărțite prin moartea Sa. Murind ca unul care nu a avut păcat, Fiul Omului a înviat, fiindcă moartea nu a putut pune stăpânire asupra Sa. Biruind puterea morții și a diavolului, deschide omului căzut în păcat, drumul spre înviere, spre nemurire. Prin înviere, Fiul Omului își arată Dumnezeirea Sa și se ridică din nou la slava cerească din care a coborât, dar rămâne în același timp, în chip nevăzut, Cap Bisericii, „pe care a câștigat-o cu scump sângele Său“ spre a o sfinți prin harul Sfântului Duh.

La sfârșitul veacurilor Dumnezeu Fiul va veni să judece lumea și va întemeia o împărăție dumnezeiască veșnică.

V. Asocierea

Privind Persoana Fiului în unitatea Treimii celei nedespărțite, mărturisim prin Simbolul de credință că Tatăl este nenăscut și fără cauză; Fiul este născut din veci din Tatăl, de o ființă cu Tatăl; iar Duhul Sfânt purcede de la Tatăl. Cu privire la activitatea distinctă în lume a Persoanelor Treimii, Tatăl este creatorul și proniatorul; Fiul este mântuitorul și judecătorul; iar Duhul Sfânt desăvârșește lucrarea Tatălui și Fiului, El fiind sfințitorul care face vie lucrarea harului necreat al Sfintei Treimi în Biserică și în viața credincioșilor. Aceasta este însă numai o distincție formală, fiindcă voința și lucrarea celor trei Persoane fiind unitară, „toate le lucrează Tatăl în Fiul, prin Duhul Sfânt“.

VI. Generalizarea

Privind în mod special Persoana Fiului lui Dumnezeu, mărturisim credința că El este născut din Tatăl înainte de toți vecii, și de o ființă cu Tatăl. S-a întrupat pentru mântuirea noastră, iar după patimă, moarte și înviere s-a înălțat în slava cerească și va veni din nou ca să judece viii și morții, întemeind o împărăție dumnezeiască veșnică.

VII. Aplicarea

Din cele până aici tratate reținem pentru viața noastră duhovnicească mai multe învățăminte practice:

1. Mărturisind credința în Fiul lui Dumnezeu, creștinii îl cinstesc pe Iisus Hristos ca pe Dumnezeu adevărat, îl adora prin iubire și îi dăruiesc viața duhovnicească spre mântuire: „Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm“.

2. Dumnezeu Fiul lucrează mântuirea credincioșilor prin harul necreat al Sfintei Treimi în Sfintele Taine. Iar în Taina Euharistiei credincioșii se împărtășesc cu însuși Trupul și Sângele Său spre iertarea păcatelor și spre renașterea duhovnicească pentru dobândirea mântuirii.

3. Credincioșii îl cinstesc pe Fiul și prin sărbătorirea evenimentelor din viața Lui pământească, prin care ne-a adus mântuirea. Acestea se numesc praznice împărătești, fiindcă în cadrul lor cinstim pe Fiul ca Persoană a Sfintei Treimi. La acestea

adăugăm și cinstirea duminicii, ca o continuă aducere aminte a învierii Domnului.

4. Tot în mod văzut credincioșii cinstesc pe Fiul împodobind locașurile de cult și casele lor cu icoana reprezentând chipul Său cel după trup, căreia i se închină cu evlavie. La fel cinstesc sfințenia fără egal a vieții Lui pământești, închinându-I un Acatist.

Patimile și moartea Domnului

I. Pregătirea aperceptivă

Ce ne spune articolul IV din Simbolul de credință? (Că Fiul lui Dumnezeu întrupat „s-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat, și a pătimit și s-a îngropat").

II. Anunțarea temei

Vom vedea în cele ce urmează înțelesul adânc al patimii și morții Mântuitorului.

III. Tratarea

Referindu-ne la Patimile Domnului, adică la suferința Sa pe cruce, ne punem întrebarea: Iisus Hristos fiind om adevărat și Dumnezeu adevărat, cum trebuie înțeleasă suferința Lui? Putea cumva Dumnezeu să fie supus suferinței?

Dumnezeu este altceva decât omul. La Dumnezeu nu există afecte (durere, teamă, bucurie, oboseală, foame, sete) și nici suferință. Dacă ar exista acestea, ar mai înceta să fie Dumnezeu. Iisus Hristos a avut afecte și suferință numai fiindcă a avut firea omenească ce poartă în sine rănile păcatelor. Suferința este consecința păcatului. Hristos a luat firea omenescă cu toate suferințele ei, afară de păcat tocmai pentru a izbăvi, a salva, a mântui firea omenescă din păcat. El a luat firea noastră cu slăbiciunile ei, adică cu trebuința de a mânca, de a bea, de a se odihni, cu teama și bucuria sufletului, inclusiv cu putința de a suferi durerea și chiar de a muri. Dar din firea omenească a Mântuitorului lipsea ispita spre plăcerea ce duce la păcat. El nu putea păcătui, fiindcă păcatul este străin de Dumnezeu. Ori El a fost și Dumnezeu adevărat. Numai fiindcă El nu putea avea păcat per-

sonal, a putut aduce jertfa de ispășire către Dumnezeu Tatăl pentru păcatele tuturor oamenilor, și prin Sângele crucii Lui, toți să poată primi mântuirea, până la sfârșitul veacurilor. Pentru acest motiv, Hristos nu a avut în firea lui plăcerea ce duce la păcat. A luat numai durerea ce provine de pe urmele păcatului. S-a împovărat cu suferința noastră ce ne vine din păcat. Prin urmare, atât pătimirea cât și moartea se referă numai la firea omenească a lui Hristos. Răbdând, însă durerea morții, ca Unul ce nu avea păcat, El nu putea rămâne sub povara morții. Știut fiind că „răsplata păcatului este moartea“ (Romani 6, 23), El nu putea fi supus morții, fiindcă nu a avut păcat. De aceea, tot prin dreptatea lui Dumnezeu, El a călcat cu moartea pe moarte. Jertfa Lui către Dumnezeu Tatăl aduce prețul de răscumpărare pentru păcatele noastre și astfel împlinește dreptatea lui Dumnezeu. Dar tot potrivit dreptății lui Dumnezeu, firea Sa omenească pătimitoare nu a fost lăsată victimă morții, fiindcă El nu a avut păcat, iar moartea a intrat în lume numai în urma păcatului.

Cum se cuvine să înțelegem acum îngroparea Domnului?

Faptul că Simbolul de credință ne spune că Trupul Domnului a fost îngropat, vrea să precizeze că moartea Lui a fost reală și deplină, că a împlinit dreptatea lui Dumnezeu nu numai făcându-se păcat pentru noi, ci prin moartea Sa ne-a asigurat că a plătit prețul de răscumpărare pentru toți păcătoșii lumii, dinaintea Sa și după El, până la sfârșitul veacurilor. Apostolul precizează în acest sens că „încă păcătoși fiind noi, Hristos a murit pentru noi“(Romani 5, 8). „El care n-a cunoscut păcat, s-a făcut pentru noi păcat, pentru ca noi să ne facem îndreptățiți ai lui Dumnezeu întru El“(II Corinteni 5, 21).

Dat fiind faptul că firea omenească este formată din suflet și din trup, ne punem acum întrebarea: unde se afla sufletul Domnului în timpul cât trupul Lui a stat în mormânt? Este știut faptul că sufletul este nemuritor. Hristos putea muri numai cu trupul. De aceea întrebarea „unde se afla sufletul Domnului?“ se pune în mod firesc.

Sfânta Scriptură ne arată foarte clar că sufletul Lui s-a coborât la iad: „Căci și Hristos a suferit odată moartea pentru păcatele noastre, El, Cel drept, pentru cei nedrepți, ca să ne aducă pe noi la Dumnezeu, omorât fiind cu trupul, dar viu făcut cu duhul, cu care s-a pogorât și a propovăduit duhurilor ținute în închisoare, care fuseseră neascultătoare altădată, când îndelunga răbdare a lui Dumnezeu aștepta, în zilele lui Noe, și se pregătea corabia în care puține suflete, adică opt, s-au mântuit prin apă“(I Petru 3, 18–20).

Sfântul Ioan Damaschin spune în acest sens că „sufletul îndumnezeit se coboară în iad, ca, precum a răsărit celor de pe pământ soarele dreptății, tot astfel să lumineze și celor ce stau sub păcat, în întunericul și umbra morții; că precum a predicat celor de pe pământ... devenind celor credincioși cauză mântuirii veșnice, iar celor neascultători mustrare pentru necredință, tot astfel și celor din iad“.

Neavând păcat, Hristos nu s-a dus cu sufletul în iad ca să sufere. Numai păcătoșii suferă în iad, datorită fărădelegilor săvârșite în această viață. Hristos nu s-a dus în iad nici ca să le propovăduiască celor de acolo învierea Sa. El s-a dus acolo ca împărat biruitor și eliberator al tuturor celor ce muriseră cu credința și nădejdea venirii Sale. Coborând în iad, toți au avut posibilitatea să vadă biruința Sa asupra păcatului și a morții, fiind Eliberatorul tuturor legați de acestea.

Dat fiind faptul că în Hristos firea omenească era unită cu firea divină, ne întrebăm: ce s-a întâmplat cu firea dumnezeiască în timpul morții?

Dacă firea dumnezeiască nepătimitoare s-ar fi despărțit de firea omenească, înseamnă că în iad s-a dus numai sufletul unui om, iar în mormânt numai trupul unui om. Iar în acest caz trupul ar fi intrat în stricăciune. Pentru acest motiv, trupul aflat în mormânt nu a încetat să fie unit cu dumnezeirea, iar sufletul care merge în iad, este — după cum spune Ioan Damaschin — „suflet îndumnezeit“. Același Părinte al Bisericii ne explică foarte judicios marea taină a morții Domnului, spunând: „Chiar dacă a murit ca om, și chiar dacă sfântul Lui suflet s-a despărțit de trupul Lui preacurat, totuși dumnezeirea nu s-a despărțit de cele două, adică de suflet și de trup, și astfel nici unicul ipostas nu s-a despărțit în două ipostasuri. Astfel unicul ipostas al Logosului – Hristos a fost și ipostasul Logosului - Hristos și al sufletului și al trupului. Niciodată, nici sufletul, nici trupul n-au avut un ipostas propriu, altul decât ipostasul Logosului – Hristos“.

Prin urmare, prin întrupare firea omenească s-a unit cu cea dumnezeiască într-o unitate indisolubilă, formând așa cum au stabilit Sfinții Părinți „o singură fire a Logosului întrupat“. Această fire omenească și dumnezeiască pe care a avut-o Fiul lui Dumnezeu întrupat nu s-a despărțit niciodată. Nici la patimi, nici la moartea trupului. Nu a suferit Dumnezeu, nici firea dumnezeiască, dar Dumnezeirea nedespărțindu-se de trupul ce suferea în timpul jertfei, sau care a murit și a fost îngropat, reprezintă garanția că trupul Lui nu putea fi dat morții ca stricăciune ci ca înviere, fiindcă firea dumnezeiască nu putea să moară. Astfel,

moartea lui Iisus prin firea Lui dumnezeiască devine un laborator al învierii sale și al îndumnezeirii firii omenești, deopotrivă a trupului și a sufletului.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Se poate vorbi de patimile Domnului, știut fiind că Iisus Hristos a fost în același timp Dumnezeu și om, iar Dumnezeu nu poate suferi? (Numai trupul lui Hristos putea fi pătimitor, putea suferi foamea, setea, durerea. Dar neavând păcat, El nu putea suferi moartea). Dar sufletul? (Sufletul omului fiind nemuritor, după despărțirea de trup, se îndrepta fie în rai, fie în iad). Când trupul Domnului era îngropat în mormânt, unde se afla sufletul Lui? (În iad, ca biruitor al vieții asupra păcatului și a morții). De ce trupul Domnului nu s-a dat putrezirii când se afla în mormânt? (Fiindcă El nu moare ca orice muritor, cu trupul păcatului. Pe baza faptului că dumnezeirea nu se despărțise de firea umană, nici aceasta nu a fost lăsată stricăciunii. Firea dumnezeiască are în sine nemurirea și nici o atingere cu moartea care este „răsplata păcatului"). Prin urmare, împreună cu Sfântul Ioan Damaschin „spunem că Dumnezeu a suferit în trup, dar în nici un caz că dumnezeirea a suferit prin trup".

V. Asocierea

Deși asemenea trupului și sufletului nostru, trupul lui Hristos era pe de o parte stricăcios, asemeni cu cel al nostru, fiindcă a luat asupra-și firea noastră cu toate stricăciunile ei. Dar pe de altă parte, spre deosebire de firea noastră, trupul Lui este nestricăcios. Nestricăciunea Lui se desăvârșeșete după înviere când trupul lui Hristos ajunge la deplina îndumnezeire. La fel și sufletul. Numai după înviere este străbătut integral de lucrarea dumnezeirii.

VI. Generalizarea

Împărtășindu-ne de viața divină a Trupului îndumnezeit al lui Hristos, prin actualizarea Jertfei Sale, spunem de fiecare dată la Sfânta Liturghie: „În mormânt cu trupul, în iad cu sufletul, ca un Dumnezeu, în rai cu tâlharul și pe scaun cu Tatăl și cu Tatăl și cu Duhul ai fost, Hristoase, toate împlinindu-le, Cela ce ești necuprins".

VII. Aplicarea

Se va cânta prohodul Domnului: „În mormânt viață pus-ai fost, Hristoase, și s-au spăimântat puterile îngerești...“.

Venerarea Sfintei Cruci

I. Pregătirea aperceptivă

Ce ne spune articolul al IV-lea din Simbolul de credință despre Mântuitorul nostru Iisus Hristos? (Că „s-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat și a pătimit și s-a îngropat...“). De aici vedem că Domnul a primit pentru mântuirea noastră cea mai grea condamnare la moarte, și anume cea prin crucificare. Datorită mântuirii care ne-a fost adusă prin cruce, aceasta își va schimba înțelesul, devenind din lemn de tortură aducător de moarte, „puterea lui Dumnezeu“ aducătoare de viață.

II. Anunțarea temei

De aceea, în cele ce urmează ne vom referi la temeiurile pentru care aducem venerarea sfintei cruci.

III. Tratarea

Crucea indică la popoarele antice lemnul de tortură, aducător al celor mai îngrozitoare chinuri. Condamnarea la moarte prin crucificare sau răstignire era rezervată sclavilor, criminalilor, sau celor mai răi dintre oameni. Romanii au preluat acest mod de pedepsire de la cartaginezi. La iudei a fost folosită numai după ce Țara Sfântă a devenit provincie romană. Fiind foarte umilitoare și dură, pedeapsa prin crucificare era privită cu rezervă la iudei, încât cel astfel condamnat, era total descalificat în fața lui Dumnezeu și a oamenilor: „Blestemat cel spânzurat pe lemn“, se spunea în Legea Veche (Deuteronom 21, 23).

Cuvântul „crucii“ a primit și un înțeles figurat, fiind folosit în vorbirea curentă spre a exprima necazurile și greutățile vieții (Marcu 8, 34).

Iisus a fost condamnat la moarte prin răstignire și a suferit pe cruce cele mai groaznice chinuri. Alături de crucea Lui au

mai fost înălțate încă două cruci ale unor tâlhari. Pe Golgota se aflau deci trei cruci, fiecare având tâlcul ei. Pentru tâlharul nemântuit crucea a fost instrumentul oribil de tortură și chin aducător de moarte. Pentru tâlharul mântuit, crucea a însemnat șansa vieții lui veșnice. Crucea lui Iisus are însă un cu totul alt înțeles. Ea se referă la noi oamenii. „Hristos ne-a răscumpărat din blestemul legii, făcându-se pentru noi blestem...“ (Galateni 3, 13). În felul acesta, crucea lui Hristos transformă, schimbă sensul sau înțelesul lemnului odios de tortură și chin, în cel de altar pe care se aduce suprema jertfă de ispășire: „Așa și Hristos, aducându-se (jertfă) odată, ca să ridice păcatele multora, a doua oara se va arăta fără de păcat celor ce îl așteaptă spre mântuire“ (Evrei 9, 28). Și cum „jertfelnicul era lucru prea sfânt și tot ce se atingea de el se sfințea“ (Ieșirea 29, 37), tot astfel și crucea lui Hristos devine prin jertfa adusă pe ea un lucru, un obiect aducător de sfințenie. Cei ce privesc spre crucea lui Hristos nu mai sunt stăpâniți de teama distrugătoare a sufletului, ci de bucuria și pacea sfințitoare și mântuitoare. De aici și cuvintele Apostolului: „Mie însă să nu-mi fie a mă lăuda decât numai în crucea Domnului nostru Iisus Hristos“ (Galateni 6, 14). Reprezentând biruința asupra păcatului și a morții (Efeseni 2, 15-17; Coloseni 2, 14-15), crucea devine obiect de sfințenie și mântuire, aducătoare de putere și har: „Căci cuvântul crucii este nebunie pentru cei pieritori, iar pentru noi cei ce ne mântuim este puterea lui Dumnezeu“ (I Corinteni 1, 18).

Pentru acest motiv, crucea devine emblema creștinismului, un obiect de cinste, sfințit cu sângele Domnului, iar creștinii din cele mai vechi timpuri s-au numit „cinstitori ai crucii“. Reprezentând stema, sau steagul creștinismului, crucea va fi și „semnul Fiului Omului, care se va arăta pe cer la cea de a doua Sa venire“ (Matei 24, 30).

Păstrând în sufletele lor roadele jertfei răscumpărătoare prin crucea Domnului, creștinii din cele mai vechi timpuri au căutat să exteriorizeze semnul mântuirii. Imaginea crucii a angajat mereu simțirea creștinilor și dragostea față de Cel răstignit, de harul lui mântuitor, și atingând-o cu evlavie și venerare, prin sărutare și rugăciune, simțim puterea harului care izvorăște din sângele Domnului care a curs pe ea.

Tot ca o formă de exteriorizare a venerării sfintei cruci este și însemnarea creștinului cu semnul crucii, ca practică datând din cele mai vechi timpuri. Astfel, Tertulian (†240) arată că „la fiecare pas, la fiecare mișcare, la fiecare intrare și ieșire, îmbrăcându-ne, la spălat, la masă, seara, culcat sau șezând și în

orice atitudine pe care o luăm, noi ne însemnăm frunțile cu un mic semn al crucii". Episcopul Ipolit al Romei (†235) scria: „Străduiește-te în orice vreme să-ți însemnezi fruntea cu buna cuviință căci acesta este semnul cunoscut și încercat al pătimirii împotriva diavolului, dacă îl faci cu credință... Potrivnicul fuge văzând puterea ce vine din inimă... Însemnând fruntea și ochii cu mâna, depărtăm pe cel care încearcă să ne nimicească."

Cu toată această justificată venerare a sfintei cruci, sunt totuși unii creștini care nu admit cinstirea ei, spunând că aceasta contravine primelor două porunci din Decalog, care interzic închinarea la idoli. Este adevărat că aceste porunci combat idolatria. Dar se pune problema dacă venerarea crucii poate fi considerată într-adevar idolatrie? Este știut că idolatria înseamnă adorarea idolilor în locul adorării cuvenite numai unicului Dumnezeu. Iar pentru a constata dacă crucea poate fi considerată idol, să cercetăm ce este idolul? Idolul este o închipuire în gând a unor lucruri care nu există în realitate. De aceea, idolul se mai numește și iluzie, aparență, fantomă, vanitate, imaginea unei iluzii (Psalmul 134, 15; Ieremia 10, 14–15). „Idolul nimic nu este în lume" (I Corinteni 8, 4), spune Sfântul Apostol Pavel. Nu tot același lucru se poate spune și despre cruce, care reprezintă o realitate și care odată cu jertfa Domnului a primit un sens nou, profund și plin de semnificații pentru mântuirea noastră. Ea nu mai poate fi considerată simplu lemn de tortură și de chin, ci altarul de jertfă sfințit prin sângele nevinovat al Domnului, iar „tot cel ce se atinge de altar se va sfinți" (Ieșirea 29, 37).

De aici vedem că, așa cum pe bună dreptate remarcă un adevărat trăitor al învățăturii creștine, Hristos și crucea sunt două realități organic legate între ele, în procesul mântuirii noastre. „Nici Hristos fără cruce, nici cruce fără Hristos", spunea Traian Dorz, poetul „Oastei Domnului". Așa cum Hristos ca Mântuitor al nostru nu poate fi conceput în afara jertfei de pe cruce, tot astfel nici crucea nu poate fi venerată decât ca altarul jertfei lui Hristos.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Cum era considerat lemnul crucii înainte și în timpul activității Mântuitorului? (Lemn aducător de groază și de moarte). Dar după moartea Domnului pe cruce? (Lemn aducător de viață, bucurie și mântuire). De ce această schimbare a înțelesului? (Fiindcă Domnul l-a sfințit cu sângele său nevinovat, transformând lemnul de tortură în altarul jertfei Sale). Ce devine crucea pentru noua

religie creștină? (Devine emblema care o reprezintă, încât atunci când spunem „creștin", îl considerăm și „cinstitor al crucii"). De când cinstesc creștinii crucea? (De când Domnul a adus pe ea jertfa Sa mântuitoare, deci din perioada Sfinților Apostoli, care o numesc „puterea lui Dumnezeu"). Poate fi considerată crucea pe mai departe lemnul de tortură și de chin, deci un obiect odios pentru creștini? (Nu poate fi considerată așa, ci pentru creștini ea este lemnul de sfințire a vieții duhovnicești prin sângele Mântuitorului care a curs pe ea, care ne-a mântuit și sfințit viața). Poate fi considerată crucea idol, iar venerarea ei idolatrie? (Nu poate fi considerată idol, întrucât crucea este o realitate de sfințire a vieții, pe când idolul „nu este nimic în lume").

V. Asocierea

Venerarea sau cinstirea sfintei cruci este un cult relativ, subordonat celui absolut, de adorare, pe care îl aducem numai lui Dumnezeu. Cultul îngerilor, al sfinților, al moaștelor, al icoanelor, la care se asociază și cel al crucii, este numit „cult de dulie", sau de cinstire, de închinăciune, de venerare. Le cinstim pe acestea, deoarece vedem în ele lucrarea lui Dumnezeu, sfințenia lui Dumnezeu, dar pe Dumnezeu îl cinstim pentru El Însuși, ca și creator și mântuitor al nostru. Cinstind „crucea prin care a venit mântuirea la toată lumea" îl cinstim pe Mântuitorul însuși și astfel cinstirea trece de la cruce la Cel răstignit pe ea, la patimile și învierea Lui. Așa se explică și faptul că însemnându-ne cu semnul crucii pronunțăm numele Sfintei Treimi, ceea ce înseamnă că mântuirea ne vine de la Sfânta Treime, iar crucea ne introduce în comuniunea ei. Aceasta dovedește încă odată că venerarea sfintei cruci nu poate fi socotită idolatrie.

VI. Generalizarea

Aducând venerare sfintei cruci „prin care a venit mântuirea la toată lumea, aducem prin aceasta preamărire Sfintei Treimi, care ne-a acordat și ne acordă mântuirea".

VII. Aplicarea

1. Aducând venerare sfintei cruci, Biserica a rânduit ca zilele de miercuri și de vineri să fie puse sub ocrotirea sfintei cruci și a Patimilor Domnului.

2. Au fost rânduite și două sărbători închinate sfintei cruci. Astfel la 14 septembrie sărbătorim „înălțarea sfintei cruci" (sau

„ziua crucii“) în amintirea înălțării ei în văzul tuturor credincioșilor, la Ierusalim, în ziua de 14 septembrie 335. Cea de a doua este numită „Duminica crucii“, stabilită în a treia Duminică din postul Paștelui.

3. Alte moduri de venerare sunt și slujbele rânduite în cinstea și spre lauda crucii. „Acatistul sfintei cruci“, care se citește la 14 septembrie, cântările de laudă și cinstire a crucii din zilele de miercuri și vineri, precum și de la sărbătorile închinate ei.

4. Se va cânta cu credincioșii: „Crucii Tale ne închinăm Hristoase, și sfântă învierea Ta o lăudăm și o mărim“.

Preacinstirea Maicii Domnului

I. Pregătirea aperceptivă

Prin articolul al III-lea din Simbolul de credință cunoaștem faptul că Fiul lui Dumnezeu „pentru noi și pentru a noastră mântuire s-a pogorât din ceruri, s-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și s-a făcut om“. De aici vedem că întruparea celei de a doua Persoane a Sfintei Treimi nu a fost oricum, ci „de la Duhul Sfânt“, și nu din oricine, ci dintr-o Fecioară curată, care va deveni Născătoare de Dumnezeu, fiindcă Cel născut din ea este „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat“.

Și cum îngerul care a binevestit nașterea Fiului lui Dumnezeu i-a spus Sfintei Fecioare că ea va fi binecuvântată între femei, vom vedea în cele ce urmează.

II. Anunțarea temei

Care sunt temeiurile Preacinstirii Maicii Domnului.

III. Tratarea

Despre nașterea și copilăria aceleia care va deveni Născătoare de Dumnezeu se cunosc puține lucruri. Se știe că părinții ei se numeau Ioachim și Ana, care nu au avut copii până la adânci bătrânețe. Rugând neîncetat pe Dumnezeu să-i binecuvânteze cu un copil, Părintele ceresc le-a dăruit o fiică, pe care au numit-o Maria. Ioachim și Ana o închină Domnului, ducând-o la templu și încredințând-o preoților, unde a stat până la vârsta de 14–15

ani. Mai multe date despre Sfânta Fecioară aflăm din Sfintele Evanghelii cu prilejul Buneivestiri a Nașterii Domnului și a activității Sale mesianice. Astfel, Bunavestire ne prezintă cinstirea de care s-a bucurat Fecioara Maria din partea lui Dumnezeu, fiind aleasă dintre femei pentru a deveni Maica Domnului: „Și îngerul i-a zis: Duhul Sfânt se va pogorî peste tine și puterea celui Preaînalt te va umbri, pentru aceea și Sfântul care se va naște din tine, se va chema Fiul lui Dumnezeu“ (Luca 1, 35). Sfânta Fecioară a păstrat în taină bunavestire a îngerului, supunându-se cu multă evlavie voii lui Dumnezeu. Viața ei a devenit de aici înainte o dăruire lui Dumnezeu și o jertfă de ducere la îndeplinire a voii Sale. Ea nu putea spune nimănui, nici chiar lui Iosif ceea ce îngerul i-a comunicat, deoarece nefiind crezută cădea în osânda Legii, care era foarte aspră. O situație ca aceasta putea să cadă sub acuza desfrâului și era pedepsită prin uciderea cu pietre (Deuteronom 22, 23). De aceea, logodnicul ei „drept fiind și nevrând să o vădească, a voit să o lase în ascuns (Matei 1, 19). Dar într-o asemenea situație, Sfânta Fecioară ar fi rămas singură, fără nici un ajutor.

De aceea Evanghelia ne spune că în timp ce Iosif „cugeta aceasta, iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis grăind: „Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria logodnica ta că ce s-a zămislit în ea este de la Duhul Sfânt. Ea va naște fiu și va chema numele lui Iisus, căci El va mântui poporul său de păcatele sale. Și deșteptându-se din somn Iosif a făcut așa cum i-a poruncit îngerul Domnului, și a luat-o la el pe logodnica sa. Și fără s-o fi cunoscut pe ea, Iosif a făcut așa cum i-a poruncit îngerul Domnului, și a luat-o, Maria născând pe fiul ei cel Unul-Născut, căruia i-a pus numele Iisus“ (Matei 1, 20–25).

Și după nașterea Domnului, Mama Sa a rămas tot fecioară, Iosif nu a fost și nu a devenit nici după nașterea lui Iisus soțul natural al Mariei, ci a rămas pe mai departe protectorul Sfintei Fecioare. El era un om drept înaintea lui Dumnezeu, păzea legea și voia Sa, iar dacă îngerul i-a comunicat marea taină a întrupării, a păstrat cu certitudine toată considerația și sfințenia acesteia. Dreptul Iosif a rămas în continuare protectorul Sfintei Fecioare și al pruncului născut în ieslea din Betleem pe care L-a ferit de mânia lui Irod prin fuga în Egipt. Iisus Hristos a acordat cinstirea Mamei Sale în tot timpul copilăriei și adolescenței. Sfânta Evanghelie nu pierde din vedere acest amănunt, comunicându-ne că „le era supus“ (Luca 2, 51), precizând deopotrivă că în tot timpul vieții, Sfânta Fecioară a păstrat în sufletul ei cu aceeși

sfântă evlavie taina întrupării Fiului lui Dumnezeu: „Și prin însuși sufletul ei va trece sabie“ (Luca 2, 3–5).

Domnul a cinstit, apoi, pe Maica Sa în tot cursul activității Sale mesianice. Astfel prima minune a Mântuitorului este cea de la nunta din Cana Galileii, când la cererea Maicii Sale a transformat apa în vin. Încă de acum ea este mijlocitoare pe lângă Fiul ei și va rămâne astfel până la sfârșitul veacurilor. De aceea Maica Domnului a fost cinstită și de mulțimea care, urmând pe Fiul ei, se învrednicea de harul și binecuvântările Lui. Evanghelia relatează cazul unei femei care admirând înțelepciunea Domnului, fericește pe Mama Sa zicând: „fericit este pântecele care te-a purtat și sânii pe care i-ai supt“ (Luca 11, 27).

Iisus confirmă cinstirea Maicii Sale: „Așa este“ (adevărat spui) și adaugă: „fericiți cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc“. Și în acest caz Sfânta Fecioară rămâne și se oferă ca un model de ascultare și de păzire a cuvântului lui Dumnezeu.

Sfintele Evanghelii amintesc de „frații“ și „surorile“ Domnului, fapt care pe unii creștini îi smintește, socotind că Maica Domnului, ar mai fi avut copii după nașterea lui Iisus. Și din această pricină ei refuză să aducă cinstire Sfintei Fecioare. Dar „frații“ și „surorile“ Domnului amintiți în Evanghelie nu sunt fiii Maicii Domnului, ci ai altei femei numită tot Maria. Aceștia nu sunt frați, ci veri ai Domnului: în limba și uzul Vechiului Testament prin cuvântul „frate“ se înțelegea și cel de cumnat, nepot sau verișor. Iată spre exemplificare un asemenea text: „Atunci a zis Avraam către Lot: Să nu fie ceartă între mine și tine, între păstorii mei și ai tăi, căci suntem frați“ (Facere 13, 8). Este știut însă că Lot era nepotul lui Avraam și nu fratele acestuia. În textele evanghelice, Maria, mama așa-zișilor „frați“ ai Domnului este pomenită separat de Maria, Maica Domnului: „Și erau acolo multe femei privind de departe... între care Maria Magdalena și Maria mama lui Iacob și a lui Iosif și mama fiilor lui Zevedeu“ (Matei 27, 55–56). Aici se face deosebirea între Maria Magdalena și Maria mama lui Iacob și Iosif care era mama verilor Domnului Iisus. Într-un alt text: „Și stăteau lângă crucea lui Iisus: mama Lui și sora mamei Lui Maria lui Cleopa și Maria Magdalena“ (Ioan 19, 25), se face deosebirea între Maria, mama lui Iisus și celelalte două femei cu același nume, adică Maria Magdalena și Maria numită „sora mamei lui Iisus“. Evident că cea din urmă era soția lui Cleopa și nu era sora a mamei lui Iisus, ci verișoara, deoarece două surori nu purtau același nume. Deci aceasta era Maria, mama lui Iacob și a lui Iosif, deci mama verilor lui Iisus.

În sfârșit, dacă Domnul ar mai fi avut frați nu ne putem explica de ce a încredințat Sfântului Apostol Ioan grija Maicii sale, și nu „fraților și surorilor“, adică „fiilor“ ei.

Aflându-se în grija Sfântului Apostol Ioan, Maica Domnului participă alături de Sfinții Apostoli la evenimentele care urmează: Învierea Domnului, Înălțarea Sa la cer și Pogorârea Sfântului Duh. Ea s-a bucurat de multă cinstire din partea Sfinților Apostoli ca și din partea tuturor credincioșilor care formează la Cincizecime prima comunitate creștină, adică Biserică. Acordându-i și după adormire aceeași cinstire, Maica Domnului rămâne de-a pururi mijlocitoare către Fiul ei pentru credincioșii care i se adresează în rugăciune.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Prea Sfânta Fecioară a fost cinstită în timpul vieții? (Da). De cine? (În primul rând Dumnezeu însuși i-a acordat cinstirea întrucât Dumnezeu Fiul ia trup din trupul ei, iar prin întruparea Sa ne aduce mântuirea). De unde știm aceasta? (Din modul în care o întâmpină Arhanghelul Gavril). Cum o socotește îngerul după comunicarea mesajului ceresc? (Născătoare de Dumnezeu). Care este atitudinea Preacuratei Fecioare față de ea însăși în urma veștii primite de la înger? (Sub aceeași luminare a Duhului Sfânt ea recunoaște că Cel Puternic i-a făcut mărire și o vor ferici toate neamurile). De ce o vor ferici toate neamurile? (Fiindcă prin ea Dumnezeu trimite pe Fiul Său spre a mântui întregul neam omenesc). După nașterea Domnului Maria a rămas tot Fecioară? (Da, fiindcă, dreptul Iosif împlinind și el o poruncă a lui Dumnezeu nu a fost soțul ei natural, ci legal, adică protectorul Familiei Sfinte). Care a fost atitudinea Mântuitorului fața de ea? (Copil fiind i-a fost ascultător și supus; în timpul activității mesianice i-a dat cinstirea săvârșind la cererea ei prima Sa minune, la Cana Galileii. În timpul Sfintelor Patimi o cinstește prin aceea că o dă în grija Sfântului Apostol Ioan). A mai avut Maica Domnului și alți copii? (Nu a mai avut). Cine sunt cei numiți în Sfânta Evanghelie „frații“ și „surorile“ Domnului? (Sunt verișorii Lui). De aceea putem spune că Maica Domnului este Născătoarea de Dumnezeu și pururea Fecioară.

V. Asocierea

Sfântul Irineu (†202) arată că Sfânta Fecioară Maria a devenit pentru credincioși o a doua Evă, așa cum Iisus este un al doilea

Adam: „Maria a desfăcut legăturile strânse prin greșeala Evei. Una s-a opus poruncilor lui Dumnezeu, cealaltă s-a supus. Eva a ascultat de cuvântul diavolului, Maria a plecat urechea la glasul îngerului. Neamul omenesc arvunit morții printr-o fecioară, a fost mântuit de o alta Fecioară".

VI. Generalizarea

Biserica aduce prea cinstire Maicii Domnului ca Născătoare de Dumnezeu, Pururea-Fecioară și mijlocitoare pentru mântuirea credincioșilor, iar prin această preamărire credincioșii aduc adorare lui Dumnezeu, Cel Unul în Ființă și întreit în Persoane.

VII.Aplicarea

Acordând dintotdeauna preacinstire Maicii Domnului, Biserica noastră dreptmăritoare nu face altceva decât să împlinească voia lui Dumnezeu. Astfel:

1. Biserica a rânduit patru sărbători mari în semn de preacinstire a Maicii Domnului: la 8 sept. „Nașterea Maicii Domnului; la 25 martie „Bunavestire", la 21 noiembrie „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului, și 15 august: „Adormirea Maicii Domnului".

2. Credincioșii sărbătoresc Adormirea Maicii Domnului cu o pregătire duhovnicească de post pe o perioadă de două săptămâni precedate praznicului.

3. Se aduc Maicii Domnului imne de laudă, rugăciuni de mulțumire și de cerere mai ales în cadrul Sfintei Liturghii dar și în restul cultului public și particular. S-au rânduit și slujbe speciale în cinstea Maicii Domnului, cum este „Acatistul Buneivestiri" și „Paraclisul Maicii Domnului".

4. Multe dintre lăcașurile de închinare sunt zidite în cinstea Maicii Domnului, sau puse sub ocrotirea ei duhovnicească, purtând, fie numele ei, fie al uneia dintre sărbătorile închinate ei.

5. Chipul Maicii Domnului zugrăvit în icoane, împodobește zidurile bisericilor și casele credincioșilor.

6. De-a lungul vremii multe femei au primit la botez numele Preacuratei Fecioare, încât acesta a devenit foarte răspândit și a rămas ca un mijloc de exprimare a pietății prin preacinstirea Maicii Domnului.

7. Se va cânta cu credincioșii „Axionul", precum și alte cântări tipiconale bisericești prin care preaslăvim pe Maica Domnului.

Parusia (A doua venire a Domnului)

I. Pregătirea aperceptivă

În Simbolul de credință mărturisim despre Fiul lui Dumnezeu că „pentru noi și pentru a noastră mântuire s-a pogorât din ceruri și s-a întrupat din Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și s-a făcut om; și s-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat și a pătimit și s-a îngropat; și a înviat a treia zi după Scripturi; și s-a suit la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui; și iarăși va să vină cu mărire să judece viii și morții; a cărui Împărăție nu va avea sfârșit".

II. Anunțarea temei

Această a doua venire a Domnului se numește parusia Domnului, la care ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratarea

Înaintea sfintelor patimi, Domnul a spus Sfinților Apostoli că va veni pentru a doua oară nu ca să mântuiască lumea, ci ca să o judece și să o înnoiască. Această a doua venire a Domnului coincide cu însuși sfârșitul veacurilor. (Vezi Matei 24, 3–51). Odată cu a doua venire a Domnului va avea loc și învierea morților pentru judecata obștească. (Ioan 5, 25–29).

Domnul a mai precizat însă că nu știm și nici nu putem ști „ziua și ceasul" parusiei. Nici îngerii din cer nu-l știu și nici chiar Fiul, ci se află în atotștiința Tatălui.

Necunoscând data parusiei, vom cunoaște însă semnele pe care Fiul Însuși ni le descoperă. Dintre acestea unele sunt mai îndepărtate, iar altele mai apropiate parusiei. Iată-le: apariția proorocilor mincinoși, războaie și vești despre războaie. Apoi, apariția nenorocirilor: foamete, cutremure, ciumă. Se va răci iubirea și va crește mult ura între oameni. Evanghelia se va propovădui la toată făptura, inclusiv la poporul iudeu (Romani 11, 25). La aceste semne, Sfânta Carte adaugă și venirea lui Enoh și Ilie ca să mărturisească despre Domnul, ca și venirea lui antihrist, potrivnicul Domnului (I Ioan 2, 18), fiul pierzării (II Tesaloniceni 2, 3–11), fiara (Apocalipsa 13, 1–18), care va amăgi și va persecuta pe cei drepți; dar a cărui putere va înceta odată cu parusia. Semnele apropiate parusiei se referă la apariția „semnului Fiului Omului", adică a sfintei cruci, ca semn al mântuirii care

se încheie, a ușii harului care se închide. Parusia Domnului va fi „pe norii cerului cu putere și cu slavă multă". Îngerii ca înainte mergători, cu sunet mare de trâmbiță vor aduna pe cei aleși ai Domnului și va începe judecata lumii. Nedescoperindu-ne ziua, Mântuitorul ne îndeamnă la priveghere. Venirea lui va fi ca cea a fulgerului care luminează „ieșind de la răsărit și se arată până la apus", sau ca „furul" noaptea. „Aceea cunoașteți că de ar ști stăpânul casei la ce strajă din noapte vine furul, ar priveghea și nu ar lăsa să i se spargă casa. De aceea, și voi fiți gata, că în ceasul în care nu gândiți va veni Fiul Omului" (Matei 24, 43).

Încă dintru început, din chiar perioada Sfinților Apostoli, închinătorii Domnului așteptau parusia. Crezând că în curând va veni Domnul, îl așteptau cu sufletele curate. Unii din ei exagerau chiar această așteptare, crezând că foarte curând va fi venirea Domnului și nu se mai îngrijeau de cele necesare vieții, refuzând chiar să și muncească. De aceea, Apostolul este nevoit să intervină pe un ton categoric, arătând că „cine nu vrea să muncească, nici să nu mănânce" (II Tesaloniceni 3, 10), urmând ca să explice apoi că parusia se va întâmpla cu siguranță, că Domnul însuși a promis că va reveni, dar nimeni nu poate ști când se va întâmpla aceasta. A doua venire va fi pe neașteptate: „Iar despre ani și despre vremi, fraților, nu aveți trebuință să vă scriem, pentru că voi înșivă știți bine că ziua Domnului vine ca un fur noaptea" (I Tesaloniceni 4, 16 și 5, 3; vezi și II Petru 3, 2–10).

Pe lângă acești creștini care așteptau cu evlavie parusia crezând că va fi „curând", dar pe care Apostolul lămurindu-i s-au încadrat în rânduiala Bisericii, existau însă și alții care nu se supuneau rânduielilor sfinților apostoli, necontenind a propovădui și a duce și pe alții la rătăcire, spunând că venirea a doua a Domnului s-a și petrecut. (II Timotei 2, 18).

Și după moartea apostolilor creștini de bună credință așteptau cu evlavie parusia. Mai ales că dezlănțuindu-se persecuțiile împotriva lor, Domnul era așteptat cu mai multă insistență. Era de-a dreptul o mângâiere pentru ei să știe că, fiind ocărâți și duși la moarte, credința lor nu-i va înșela; Domnul cel înviat va reveni spre a le da cununa neveștejită a fericirii veșnice... De fapt, nu e de mirare că Apostolul chiar încheie prima sa epistolă către Corinteni cu asigurarea că „Domnul vine!" (Maranatha!). La fel și cartea numită: „Învățătura celor 12 Apostoli" scrisă în primul secol creștin reflectă așteptarea cu evlavie a parusiei Domnului: „Privegheați pentru viața voastră; candelele voastre să nu se stingă, fiți gata că nu știți ceasul în care Domnul nostru va veni

și încheie: „va veni Domnul și toți sfinții cu el. Atunci lumea va vedea pe Domnul venind pe norii cerului“ (Cap 16).

Pe de altă parte însă cei rătăciți de la rânduiala Bisericii au și început calculele parusiei Domnului. Pornind de la spusele Sfinților Apostoli că parusia Domnului va fi precedată de venirea lui antihrist (II Tesaloniceni 2, 3–11; I Ioan 2, 18), sau „fiara“ (Apocalipsa 13, 1–18) care va amăgi pe mulți spre pierzanie (Apocalipsa 20, 1–10), s-a căutat să-l identifice cu mai mulți împărați persecutori, începând cu Nero. Au apărut apoi și alte greșeli, sau erezii, precum Cerint, iudeu din Alexandria, care pe la sfârșitul primului secol creștin propovăduia că Domnul va veni și va întemeia împărația mesianică pe pământ, care va dura 1000 de ani și care se va desfășura sub forma desfătărilor trupești de tot felul. Mai târziu, în partea a doua a secolului al II-lea, un alt eretic, pe nume Montan, învăța că sfârșitul lumii este aproape și că în scurt timp parusia va avea loc în Frigia, și că se va coborî Ierusalimul ceresc întemeindu-se împărăția de 1000 de ani. Apoi, chiar un episcop egiptean Nepos de Arsinoe susține (secolele II-III) că parusia este aproape și că odată cu ea se va întemeia și împărăția de 1000 de ani. Ceilalți reprezentanți ai Bisericii nu au fost de acord cu el, socotind greșită această învățătură. La sinodul II ecumenic din Constantinopol, 381, Biserica anatematizează pe toți cei care propovăduiau împărăția de 1000 de ani.

Parusia a fost așteptată însă mereu. S-a socotit astfel că anul 500 va aduce sfârșitul veacurilor. Fiindcă Domnul nu a venit în acest an, anul 1000 a fost apoi socotit ca împlinire a speranțelor așteptării parusiei. S-a creat o atmosferă generală legată de parusia Domnului, fixată la sfârșitul primului mileniu: „O indispoziție grea ca înainte de vijelie apăsa sufletele, o îngrijorată frică de judecata lui Dumnezeu. Comerțul și negoțul încetase, chiar pământul în multe locuri nimeni nu-l mai lucra. Nenumărați oameni își dăruiau bunurile lor Bisericilor și mănăstirilor și călătoreau la Palestina în așteptarea că în valea Iosafat are să fie judecata lumii“.

A trecut și anul 1000 și nădejdile sunt din nou stimulate de abatele Ioachim de Floria care fixează sfârșitul lumii în anul 1260. Succesul lui a fost cu atât mai mare cu cât în 1250 izbucni o ciumă, socotită ca unul din semnele parusiei. Se constituie asociația numită a „flagelanților“ care din nordul Italiei se întinde în Germania, Polonia, provinciile slovene, etc. Flagelanții dezbrăcați până la brâu mergeau în procesiuni biciuindu-și trupul până la sânge, cântând imne de pocăință.

Speranțele venirii a doua trec apoi ca un val dintr-un secol în altul fără rezultat. Din secolul al XIX-lea însă așteptarea parusiei este organizată sub forma grupărilor religioase, care apoi vor deveni culte sau secte religioase.

În calcularea datei parusiei Domnului sunt combinate cifre luate în special din cărțile profetice ale Vechiului Testament, cu cele din cărțile apocrife ale Vechiului și Noului Testament, pe toate acestea raportându-le la Apocalipsa, se trag concluzii, care pot crea senzații, dar care nu pot fi verificate decât prin... neîmplinirea lor.

Cea mai spectaculoasă așteptare a parusiei a fost cea inițiată de Wilhelm Miller și succesorii săi, care au dat naștere adventismului. Parusia va putea avea loc după calculele lui, între 21 martie 1843 și 21 martie 1844. Vine și data mult așteptată, 21 martie 1843. Apoi trece și vine și 21 martie 1844, tot fără rezultat. W. Miller își mărturisește greșeala în public. Pentru a salva de la eșec gruparea adventistă care se constituise, un adept al lui Miller, G. Snow, reia calculele lui Miller spunând că parusia va avea loc la 10 octombrie 1844. La 10 octombrie 1844 toți s-au adunat afară din oraș, îmbrăcați în haine albe așteptând venirea Domnului cu ochii înălțați spre cer și cu cântări. „Așa de mult s-au rugat: vino, Doamne Iisuse / Și el nu a venit". Un prieten al lui Miller scria: „Eu am părăsit locul de adunare și am plâns ca un copil. Timpul trecuse și Domnul cel mult dorit, nu venise". Tulburarea și deruta a fost mare și profundă. Greu și-au mai reluat activitatea, și toți ar fi părăsit gruparea, dacă nu ar fi apărut Ellen White, care arăta că, într-adevăr la 10 octombrie 1844 Mântuitorul a venit, dar ca să curețe sanctuarul ceresc. Templul ceresc trebuia să fie curățit de profanarea făcută de oameni prin înlocuirea sâmbetei cu duminica.

Dacă data de 10 octombrie 1844 nu a marcat parusia Domnului, o altă fracțiune adventistă o fixează cu 30 de ani mai târziu, adică în 1874. Această dată și-o însușește și Carol Russel, întemeietorul sectei numită „Studenții Bibliei". Acesta vine însă cu precizarea că, potrivit calculelor sale, în 1914 va începe mileniul.

Alte fracțiuni mileniste calculează a doua venire în 1925, apoi în 1975, și în sfârșit, tot atât de neîntemeiate sunt și calculele parusiei pentru anul 2000.

Alte calcule pornesc de la semnele ultime ale parusiei, încercând să-l identifice pe antihrist. Milenariștii îl identifică în persoana papei. Motivând identificarea papei cu antihrist, adventiștii spun că papa s-a făcut pe sine Dumnezeu (II

Tesaloniceni 2, 4), a dus război cu sfinții (Apocalipsa 13, 7) prin inchiziție a schimbat sărbătorile (Daniel 7, 25), adică sâmbăta cu duminica. Aceste argumente nu rezistă însă adevărului istoric, întrucât nici un papă nu s-a făcut Dumnezeu, ci „vicar“, adică „înlocuitor al lui Hristos“. Nu el a fost acela care a introdus cinstirea Duminicii.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Care este credința pe care o mărturisim în legătură cu parusia Domnului? (Mărturisim în Simbolul de credință pe baza făgăduinței Domnului că „iarăși va să vină cu mărire să judece viii și morții a căruia împărăție nu va avea sfârșit“). Cunoaștem noi cu exactitate data când va fi parusia Domnului? (Nu cunoaștem data; Mântuitorul ne spune că aceasta este numai în știința Tatălui). Dar ce cunoaștem? (Semnele parusiei). De unde le cunoaștem? (Mântuitorul însuși ni le-a comunicat). Cum sunt acestea? (Unele mai apropiate, altele mai îndepărtate). Cum așteptau unii din primii creștini a doua venire? (O considerau foarte apropiată, motiv pentru care nu se mai îngrijeau de cele necesare vieții). Ce atitudine a luat Sfântul Apostol Pavel? (A combătut-o, spunând că nimeni nu poate ști când va veni Fiul Omului). Alți creștini ce spuneau? (Că a doua venire s-a și petrecut). Ce atitudine ia Apostolul față de unii ca aceștia? (Îi consideră rătăciți și periculoși prin aceea că atrag și pe alții la greșeala lor. Unii ca aceștia trebuie evitați). S-au făcut profeții cu privire la a doua venire a Domnului? (S-au făcut foarte multe. Unele mai spectaculoase decât altele). S-a împlinit vreuna din ele? (Nu s-a împlinit). Ce atitudine a luat Biserica? (Le-a combătut cu hotărâre. Pe de altă parte, totdeauna a atras credincioșilor atenția să nu urmeze aceste profeții fiindcă nu sunt adevărate și nu pot fi adevărate din moment ce Domnul nu a voit să ne descopere când va veni El, ci ne-a poruncit să rămânem în priveghere cu sufletele mereu curate).

Vorbind însă de „cele viitoare“ Mântuitorul nu se referă la data parusiei Sale.

V. Asocierea

Am văzut că așteptării celei de a doua veniri a Domnului i s-a asociat hiliasmul și apoi milenarismul. Acesta nu ne oprește însă să facem deosebirea dintre așteptarea parusiei Domnului ca învățătură a Bisericii și greșeala hiliastă și milenaristă, care de-a

lungul vremii a creat atâta tulburare și confuzie. Ea apare ca ruptă de învățătura și rânduiala Bisericii, ca propovăduitoare a unei „înțelepciuni“ false, care duce la rătăcire și denaturează conștiințele multor credincioși.

VI. Generalizarea

Din cele până aici tratate vedem că parusia este o promisiune a Domnului, dar „ziua și ceasul“ nimeni nu le poate cunoaște, rămânând în atotștiința Tatălui.

VII. Aplicarea

Din soroacele neîmplinite putem trage unele învățături practice duhovnicești, și anume, în primul rând că pentru creștini nu are importanță când anume va fi parusia Domnului, ci cum suntem pregătiți, sau cum trebuie să fim pregătiți atunci când Domnul ne va chema la El. De aceea, în locul calculelor lipsite de temei, creștinilor le revine de împlinit datoria de a priveghea necontenit, și a se ruga după cum Biserica ne învață: „Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la înfricoșata Judecată a lui Hristos, să cerem“.

Credincioșii „neîncercați“ în credință, sau mai puțin cunoscători ai Sfintei Scripturi, au datoria să fie prevăzători și cu luare aminte la orice învățătură străină Bisericii care li s-ar propovădui de către profeții mincinoși, iar nelămuririle ce ar putea apare în conștiința lor, să le clarifice cu preoții Bisericii lăsați anume de Dumnezeu ca să „învețe drept cuvântul adevărului“.

Judecata din urmă

I. Pregătirea aperceptivă

În articolul al VII-lea al Simbolului de credință mărturisim că Fiul lui Dumnezeu înălțat de-a dreapta Tatălui „iarăși va să vie cu mărire să judece viii și morții a căruia împărăție nu va avea sfârșit“.

Pe ce se întemeiază această mărturisire de credință cu privire la realitatea celei de a doua veniri a Mântuitorului, ca Judecător al lumii, sau a judecății universale, sau din urmă?

II. Anunțarea temei

Pe însăși cuvântarea Sa rostită înaintea Sfintelor Sale Patimi, cu care prilej ne prezintă magnificul tablou al judecății de apoi, la care ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratarea

Textul pericopei „Iar când va veni Fiul Omului întru slava Sa și toți sfinții îngeri cu El, atunci va ședea pe tronul slavei Sale; și se vor aduna înaintea Lui toate neamurile și-i va despărți pe unii de alții, precum desparte păstorul oile de capre, și va pune oile de-a dreapta Sa și caprele de-a stânga. Atunci va zice împăratul celor de-a dreapta Lui: veniți, binecuvântații Părintelui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci am flămânzit și Mi-ați dat de am mâncat, am însetat și Mi-ați dat de băut, străin am fost și M-ați primit, gol am fost și M-ați îmbrăcat, bolnav am fost și M-ați cercetat, în temniță am fost și ați venit la Mine. Atunci vor răspunde Lui drepții, zicând: Doamne, când Te-am văzut flămând și Te-am hrănit? Sau însetat și Ți-am dat să bei? Când Te-am văzut bolnav sau în temniță și am venit la Tine? Și răspunzând împăratul va zice lor. Amin grăiesc vouă, întrucât ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi-ați făcut. Atunci va zice și celor de-a stânga: duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care este pregătit diavolului și îngerilor lui. Căci am flămânzit și nu Mi-ați dat să mănânc, am însetat și nu Mi-ați dat să beau, străin am fost și nu M-ați primit, gol și nu M-ați îmbrăcat, bolnav și în temniță, și nu M-ați cercetat. Atunci vor răspunde ei zicând: Doamne, când Te-am văzut flămând sau însetat, sau străin, sau gol, sau bolnav, sau în temniță și nu Ți-am slujit? Atunci le va răspunde, zicând: Amin grăiesc vouă, întrucât n-ați făcut unuia dintr-acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut. Și vor merge aceștia la osânda veșnică, iar drepții la viața veșnică“ (Matei 25, 31–46).

Explicarea textului După cum vedem din relatarea pericopei, Fiul Omului nu se va afla în stare de umilință, de „Miel al lui Dumnezeu care ridică păcatele lumii“, ci de Împărat-Judecător. El nu va mai învăța calea vieții și a dreptății, ci va constata modul în care ea a fost îndeplinită. Nu se va prezenta singur ca Judecător, ci împreună cu îngerii pentru a da judecății întreaga ei amploare și însemnătate. Nimeni nu va putea fi scutit de la această judecată.

Fiecare, fără nici o deosebire, va trebui să dea socoteală de faptele săvârşite în această viaţă şi să primească sentinţa dreaptă potrivită lor. Nu vor fi judecaţi după lege, ci după atitudinea pe care au avut-o faţă de semenii lor, în care au văzut sau nu pe Iisus. În felul acesta, Judecătorul raportează la Sine toate faptele noastre: „Mie Mi-aţi făcut!...".

În funcţie de aceasta, cei drepţi vor fi despărţiţi de cei nelegluiţi. Despărţirea lor este asemenea celei dintre oi şi capre. Oaia reprezintă fiinţa blândă şi ascultătoare; capra este mai îndărătnică şi mai greu de supravegheat. Cei binecuvântaţi sunt repartizaţi la dreapta, asemenea oilor, ca unii care au ascultat de glasul stăpânului lor; iar „cei blestemaţi", sau osândiţi vor fi repartizaţi la stânga, ca unii care s-au depărtat de comuniunea lui Iisus cel aflat în nevoi şi în suferinţă... Interesant că atât cei repartizaţi la dreapta, cât şi cei repartizaţi la stânga vor rămâne nedumeriţi, fiindcă în drumul vieţii lor nu-şi amintesc să-L fi întâlnit vreodată pe Iisus. Dacă L-ar fi întâlnit, apreciază ei, poate ar fi adoptat o altă atitudine (cei repartizaţi la stânga). Judecătorul le va descoperi atunci taina că El s-a aflat în toţi oropsiţii, marginalizaţii şi nenorociţii lumii... El se identifică cu ei. Toţi aceştia sunt „fraţii" Lui. După cum remarcă un comentator, „în aşteptarea arătării Sale în slavă, Fiul Omului cunoaşte un mod de existenţă şi de prezenţă, de un fel foarte particular, secret şi misterios. El va fi fost în mod tainic prezent în cei în suferinţă, în fraţii înfometaţi, goi, bolnavi, izolaţi. La a doua venire, Judecătorul transcendent, Fiul Omului din cartea lui Daniel şi din cartea lui Enoh, va descoperi tuturor neamurilor, adunate şi strânse de-a dreapta şi de-a stânga Sa, o taină de dimensiune cosmică. Ei vor constata că acest Judecător, pe care au crezut că îl vor vedea pentru prima oară, l-au întâlnit de mult şi mereu, de-a lungul vieţii lor pământeşti. Dar această taină ei nu o vor cunoaşte, decât atunci când va fi prea târziu, când ei vor fi deja judecaţi şi repartizaţi la dreapta sau la stânga" (Th. Preiss).

De aici vedem că judecata universală va fi făcută o singură dată de Judecătorul-Împărat, ca instanţă supremă, de aceea sentinţa rostită de El va fi definitivă, veşnică şi fără drept de apel...

Cercetând mai îndeaproape textul pericopei putem aprecia faptul că celor condamnaţi nu li se va pronunţa sentinţa asupra faptelor rele săvârşite, ci asupra a ceea ce au omis să săvârşească din ceea ce trebuia sau aveau obligaţia să făptuiască. Astfel, judecata reprezintă o luare de poziţie faţă de cei care au ascuns, sau faţă de cei ce au înmulţit talantul cu care au fost înzestraţi de

Dumnezeu... Apoi, judecata nu face o expunere dramatică asupra tuturor răutăților săvârșite peste veacuri, ci pune în lumină faptele bune, care rămân biruitoare ca singurii martori și singurul criteriu de rostire a unei sentințe drepte și definitive din partea lui Dumnezeu-Judecătorul...

Vorbind însă despre judecata din urmă, Domnul nu a voit nici să amenințe, nici să sperie, ci să îndemne și să încurajeze spre săvârșirea faptelor bune, trezind tuturor încrederea în biruința lor definitivă și deplină, precum și optimismul de a nu înceta să crești și să te desăvârșești în săvârșirea lor, știind că odată și odată ele își vor primi adevărata și bine meritata lor răsplată. Altfel spus, El vrea să continue prin noi, prin fiecare din noi, până la sfârșitul veacurilor, opera sa de samarinean milostiv. El vrea ca „împărăția lui Dumnezeu sădită înăuntrul nostru“ (Luca 17, 21–22), să nu rămână ascunsă, ci să constituie o continuă afirmare a faptei lui Iisus către toți cei aflați în suferință, în nevoi și în tot felul de neputințe...

IV. Recapitularea – Aprecierea

Despre ce judecată ne vorbește Mântuitorul în pericopa amintită? (Despre judecata din urmă, sau de apoi). Ce caracter are această judecată? (Universal). Ce înseamnă aceasta? (Că vor fi judecați toți oamenii, toate neamurile pământului, fără nici o deosebire). Cine va face această judecată? (Ea va fi făcută de Fiul Omului, aflat în toată mărirea Sa, ca Împărat al slavei, înconjurat de sfinții Săi îngeri). Care vor fi martorii și apărătorii celor judecați? (Faptele lor. Istoria se va deschide ca o carte în care fiecare a scris fapta sa cu consecințe asupra vieții semenilor săi). Care sunt caracteristicile acestei judecăți? (Ea va fi una singură, universală, definitivă și fără drept de apel).

V. Asocierea

Pe lângă judecata universală, veșnică și definitivă, există și judecata particulară, la care este supus sufletul fiecărui om, când trece pe tărâmul veșniciei. Această judecată nu este definitivă, de aceea, rugăciunea Bisericii, din care ei continuă să facă parte până la sfârșitul veacurilor, adică până la judecata universală, le poate veni în ajutor.

VI. Generalizarea

Din cele până aici tratate vedem că judecata din urmă va fi făcută de Dumnezeu-Judecătorul aflat în mărire veșnică; ea fiind universală, dreaptă și definitivă.

VII. Aplicarea

Pericopa judecății de apoi fixează faptele milei trupești pe care creștinii trebuie necontenit să le arate față de semenii lor. Acestea sunt: a sătura pe cel flămând, a adăpa pe cel însetat, a primi pe cel străin, a îmbrăca pe cel gol, a cerceta pe cei bolnavi, pe cei aflați în temniță, în necazuri și în nevoi. La acestea putem adăuga și faptele milei sufletești, care sunt: a îndrepta pe cel păcătos, a învăța calea Domnului pe cel neștiutor și nepriceput, a da sfat celui ce are trebuință de el, a ierta pe cei ce ne-au greșit, a mângâia pe cel întristat, a ne ruga pentru aproapele nostru.

Fixată de Biserică înainte de începerea postului Sfintelor Paști, pericopa „judecății din urmă“ are menirea de a ne pregăti sufletele spre revizuirea conștiinței, spre cercetarea faptelor proprii și spre îndreptarea privirii spre iubirea Părintelui ceresc arătată prin Jertfa Domnului, de unde ne vine iertarea și puterea de înnoire a vieții duhovnicești.

Netemeinicia milenarismului

I. Pregătirea aperceptivă

Sfântul Apostol Petru atrage atenția credincioșilor că în epistolele pauline sunt unele lucruri cu anevoie de înțeles, „pe care cei neștiutori și neîntăriți le răstălmăcesc, ca și pe celelalte scripturi spre a lor pierzare“ (11 Petru 3, 16). Și într-adevăr, de-a lungul vremii au apărut multe răstălmăciri. Și cum „lucrurile cele mai cu anevoie de înțeles“ se află în cartea profetică numită Apocalipsa, „cei neștiutori sau neîntăriți“ și-au găsit locul unde își pot afirma originalitatea, făcând să apară senzația și spectacolul. Numai că răstălmăcirile lor produc sminteală în sufletele celor de bună credință și derutându-i crează dezbinări în unitatea Trupului lui Hristos, adică a Bisericii celei Una.

Un astfel de mod greșit de interpretare a capitolului 20 din cartea Apocalipsei a dat naștere încă din primele veacuri creștine ereziei „hiliaste“, reformulată în timpurile mai noi sub numele de „milenarism“, cu consecințe negative atât asupra dreptei învățături de credință descoperită de Mântuitorul, cât și asupra vieții morale și a ordinii în societate.

II. Anunțarea temei

Vom vedea în cele ce urmează care este netemeinicia hiliasmului sau milenarismului.

III. Tratarea

Dintru început se ridică întrebarea: ce este, când a apărut și ce propovăduiește hiliasmul?

Învățătura hiliastă (de la „hilia“ = o mie) datează dinaintea venirii Mântuitorului. Aflați sub mai multe stăpâniri străine și dorind eliberarea, iudeii și-au formulat aspirațiile în așteptarea unui Mesia pământesc care va întemeia o împărăție de o mie de ani, ca o perioadă de mare fericire și prosperitate pentru ei. Această aspirație a fost preluată de iudeo-creștini care socoteau că, întrucât Mântuitorul nu a realizat acest lucru la prima Sa venire, o va face cu prilejul celei de a doua veniri. Și cum mulți dintre ei au asistat și au văzut dărâmarea Ierusalimului, au regăsit suportul moral în credința Noului Ierusalim, puternic și de neclintit, care se va instaura pe o perioadă de o mie de ani, după care va urma învierea și judecata generală.

Învățătura hiliastă astfel formulată a fost apoi manipulată de mai mulți eretici din epoca primară a Bisericii creștine, precum gnosticul Cerint din Alexandria, contemporan cu Sfântul Apostol Ioan, apoi ereticul Montan din secolul al II-lea. Erezia hiliastă a intrat și în conținutul altor erezii și e propovăduită și de alți eretici, precum secta ebioniților și Apolinarie din Laodicea. Ea a devenit un adevărat pericol pentru dreapta învățătură a Bisericii, deoarece și-a găsit adepți chiar printre unii scriitori creștini, ca Papia din Hierapole (†130) și alții.

Pentru a stăvili definitiv această erezie, sinodul II ecumenic de la Constantinopol, din anul 381, combătând erezia lui Apolinarie, a anatemizat și învățătura sa și a urmașilor săi cu privire la hiliasm. Faptul că Simbolul de credință niceo-constantinopolitan, la sfârșitul articolului al VII-lea a introdus

formula: „a cărui împărăție nu va avea sfârșit“, dovedește că Părinții Bisericii au luat atitudine de combatere a hiliasmului.

Încetând pentru o mare perioadă de timp, hiliasmul reapare în evul mediu, în perioada Renașterii și Reformei sub nume de „Milenarism“ (de la latinescul „mille“ = o mie). După Reformă a fost susținut de mai mulți teologi protestanți și răspândit apoi de mai multe grupări neo-confesionale mai noi, printre care adventiștii, reformiștii, nazarinenii, martorii lui Iehova sau studenții în Biblie și secerătorii sau creștinii ultimelor zile care spun că ei sunt zeloșii lucrători pe care Hristos i-a tocmit în via Sa în „perioada de o mie de ani“.

Pentru a vedea mai îndeaproape netemeinicia milenară, ne vom referi la însuși textul biblic pe care ei îl iau ca temei al propovăduirii lor. Singurul loc din Noul Testament este capitolul 20 din cartea Apocalipsei. Citind cu atenție textul și confruntându-l cu textul original redat în limba greacă, remarcăm că în acest text traducerea corectă este cu „mii de ani“ și nu cu „o mie de ani“.

Milenariștii susțin că împărăția de o mie de ani începe cu învierea „cea dintâi“ a celor drepți (care firește sunt ei) și cu „moartea cea dintâi“ a celor păcătoși. Satana va fi legat și nu va mai avea nici o putere. În acest timp cei drepți vor fi alături de Iisus o mie de ani, după care diavolul va fi dezlegat o vreme și-i va pierde pe mulți. Apoi cea de a doua înviere va fi rezervată păcătoșilor care vor fi judecați și pedepsiți cu „moartea a doua“,adică cu nimicirea în iad. Cei ce beneficiază de prima înviere, nu vor avea parte de moarte și vor fi veșnic vii, iar diavolul nu va avea putere asupra lor. Prin urmare, în interpretarea milenaristă sunt nu numai două morți și două învieri, ci și două împărății ale lui Dumnezeu: cea propovăduită de Sfântul Ioan Botezătorul și înfăptuită de Iisus, precum și cea de o mie de ani. Ori,după mărturisirea Sfintei Scripturi, împărăția lui Dumnezeu nu poate fi decât una singură.

Această greșeală provine din traducerea greșită pe care o fac milenariștii, traducând cu „o mie de ani“, în loc de „mii de ani“ textul original aflat în capitolul 20 din cartea Apocalipsei. Traducând corect textul Apocalipsei cu „mii de ani“, se încadrează armonic, fără nici un fel de dificultate în învățătura Noului Testament despre împărăția lui Dumnezeu, propovăduită de Sfântul Ioan Botezatorul și înfăptuită de Mântuitorul prin întruparea, patimile, moartea și învierea Sa.

Astfel diavolul este legat prin moartea Domnului când s-a coborât la iad (I Petru 3, 9). Apoi prin învierea Sa din morți,

Mântuitorul deschide posibilitatea învierii celor drepți împreună cu El. Cine sunt aceștia? Sfântul Apostol Pavel ne spune clar că sunt toți cei care au primit Botezul creștin: „Au nu știți că toți câți în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat? Deci ne-am îngropat cu El în moarte prin botez, pentru ca, precum Hristos a înviat din morți prin slava Tatălui, așa să umblăm și noi întru înnoirea vieții; căci dacă am fost altoiți pe El prin asemănarea morții Lui, atunci vom fi părtași ai învierii Lui“ (Romani 6, 3-5).

Deci, împărația lui Dumnezeu care durează mii de ani începe odată cu întruparea Mântuitorului, iar odată cu săvârșirea primului Botez prin pogorârea Sfântului Duh la Cincizecime, se întemeiază ea pe pământ, prin Biserică: „Iar ei auzind aceasta au fost pătrunși la inimă și au zis către Petru și ceilalți Apostoli: „bărbați frați, ce să facem? Iar Petru a zis către ei: pocăiți-vă și să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos spre iertarea păcatelor voastre și veți primi darul Duhului Sfânt“ (Fapte 2, 37–38). Împărăția lui Dumnezeu are un caracter spiritual, este „pace, dreptate și bucurie în Duhul Sfânt“ (Romani 14, 17). Membrii acestei împărății sunt cei botezați, fiindcă aceștia sunt renăscuți la o viață nouă, lipsită de păcat, prin harul divin: „De nu se va naște cineva din apă și din Duh nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu“ (Ioan 3, 5).

Din textul Apocalipsei se observă că primei învieri îi corespunde prima moarte, cea naturală, când trupul se desparte de suflet, și când, în urma judecății particulare cei ce au înviat împreună cu Hristos prin credință, har și fapte bune vor cunoaște și fericita comuniune cu El. Acest fapt ni-l spune chiar Mântuitorul: „Adevărat, adevărat zic vouă: cel care ascultă cuvântul meu și crede în cel ce m-a trimis are viața veșnică și la judecată nu va veni, ci s-a mutat din moarte la viață. Adevărat, adevărat zic vouă că vine ceasul și acum este când morții vor auzi glasul Fiului Omului și cei care vor auzi vor învia“ (Ioan 5, 24-25). Din acest text reținem cuvintele: „vine ceasul și acum este“, adică în timpul activității Domnului pe pământ, când a întemeiat împărația lui Dumnezeu, când pentru toți a fost deschisă ușa mântuirii.

Textul Apocalipsei vorbește apoi de a doua venire a Domnului pentru a întemeia o nouă împărăție. Semnul ei va fi dezlegarea pentru o scurtă perioadă de timp a diavolului. Am văzut că mai întâi diavolul a fost legat pentru a se întâmpina împărăția lui Dumnezeu pe pământ. Apoi din nou se va dezlega. Când? Atunci când Domnul va veni să judece „viii și morții“, adică cu prilejul parusiei, sau a celei de a doua veniri a Domnului. Această

dezlegare a diavolului este arătată de Mântuitorul și Sfinții Apostoli prin indicarea semnelor care vor preceda parusia (Vezi: Matei 24, 22; II Tesaloniceni 2, 2–10; I Ioan 2, 18; Apocalipsa 2, 3–7). La a doua venire o Domnului cei păcătoși repartizați la stânga vor cădea în osânda veșnică. Apoi diavolul și moartea vor fi nimicite. Același lucru îl spune Mântuitorul vorbind despre Judecata din urmă (Matei 25, 35–46), precum și Sfântul Apostol Pavel referindu-se la cele mai din urmă evenimente ale existenței: „...După aceea (urmează) sfârșitul, când Domnul va preda împărăția lui Dumnezeu și Tatălui, când va desființa orice domnie și orice stăpânire și orice putere. Căci El trebuie să împărățească până ce va pune pe toți vrăjmașii săi sub picioarele Sale. Vrăjmașul cel din urmă care va fi nimicit este moartea“ (I Corinteni 15, 24–26).

IV. Recapitularea – Aprecierea

Propovăduind două împărății și două parusii ale Domnului, precum și două învieri, milenariștii contravin învățăturii Mântuitorului, fiindcă:

1. Mântuitorul nu ne descopere decât o singură împărăție a lui Dumnezeu care „nu este din lumea aceasta“ (Ioan 18, 36), dar este în lumea aceasta și pentru lumea aceasta, nedeterminată temporal, peste care nu poate fi suprapusă o altă împărăție care să dureze o mie de ani.

2. După a doua venire a Mântuitorului nu va mai exista viață trupească, fiindcă trupurile vor învia și vor fi duhovnicești (I Corinteni 15, 44).

3. Mântuitorul ne arată că va fi o singură judecată, când va fi despărțirea celor ce au „făcut cele bune, spre învierea vieții, iar cei ce au făcut rele, spre învierea judecății“ (Ioan 5, 28–29); va fi un singur seceriș atât pentru grâu, cât și pentru neghină (Matei 13, 30); în același timp va veni Mirele, atât pentru fecioarele înțelepte, cât și pentru cele nebune (Matei 25, 1-13); în sfârșit, o singură dată va veni Stăpânul să ceară răspuns celor cărora le-a încredințat talanții (Matei 25, 14–30) și o singură dată va cere socoteală tuturor lucrătorilor din via Sa (Matei 21, 31–41).

V. Asocierea

Aderenții ereziilor hiliaste și milenariste dăunează învățăturii Mântuitorului, adăugând și alte formulări greșite cu privire la Persoana Sa divin-umană, la Sfânta Treime, la suflet, în problema

iadului, etc., mulți dintre ei promovând doctrine antisociale și antistatale.

VI. Generalizarea

Din cele până aici tratate vedem că Sfânta Scriptură nu face pomenire de „împărăția de o mie de ani“, ci de „împărăția de mii de ani“, care se realizează în Biserică și se desăvârșește în viața viitoare.

VII. Aplicarea

Dat fiind faptul că milenarismul reprezintă o interpretare greșită a Sfintei Scripturi, iar sectele milenariste furnizează învățături dăunătoare Evangheliei, având în același timp și un caracter antisocial, credincioșii trebuie să aibe în atenție mai multe orientări practice:

1. Să citească Sfânta Scriptură folosind totdeauna edițiile tipărite cu aprobarea Sfântului Sinod, unde traducerea este corectă.
2. Să aibă în atenție și să nu se lase duși în eroare de greșelile milenariste, atât sub aspectul credinței, cât și sub aspect social.

Dumnezeu Duhul Sfânt

I. Pregătirea aperceptivă

În primul articol al Simbolului de credință mărturisim pe Dumnezeu Tatăl. Începând cu articolul II și până la articolul VII mărturisim credința în Dumnezeu Fiul. În articolul VIII, mărturisind credința în Duhul Sfânt, spunem: „Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață făcătorul, care din Tatăl purcede, care împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și mărit, care a grăit prin prooroci“.

II. Anunțarea temei

Pe temeiul acestei mărturisiri de credință, vom vedea în cele ce urmează care este învățătura despre Dumnezeu Duhul Sfânt.

III. Tratarea

Din mărturisirea pe care o facem în Simbolul de credință recunoaștem că Duhul Sfânt este „Domn“, adică Dumnezeu, de o ființă cu Tatăl și cu Fiul, adică una din Persoanele Sfintei Treimi.

Sfânta Carte ne arată prezența Duhului Sfânt fie în lucrarea Sfintei Treimi, fie în lucrare proprie.

Astfel, în Vechiul Testament când întâlnim vorbindu-se despre lucrarea lui Dumnezeu, exprimată la plural, ne dăm seama că este vorba de lucrarea Sfintei Treimi, adică Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Așa avem exprimată hotărârea: „să facem om după chipul și asemănarea noastră“ (Facere 1, 26); „Iată, Adam s-a făcut ca unul dintre noi “(Facere 3, 22). Numele Sfântului Duh apare alături și egal cu Cel al Tatălui și Fiului atunci când înainte de înălțarea la cer a Domnului, Sfinții Apostoli sunt trimiși să boteze în numele Tatălui și al Fiului și al Duhului Sfânt (Matei 28, 19).

În lucrare proprie Duhul Sfânt este prezent în Vechiul Testament la creație, când se purta deasupra apelor spre a aduce în creație ordinea și viața (Facerea 1, 2). De aici vedem că Duhul este de viață făcătorul, adică principiul, sau începătorul vieții.

Ca unul care „grăiește prin prooroci“, El comunică despre venirea Mântuitorului, arătând chiar și darurile Sale, care vor fi revărsate peste „Vlăstarul din tulpina lui Iesei“, adică peste Mesia (Isaia 11, 1–2).

Apoi cu prilejul zămislirii Fiului, Duhul Sfânt se revarsă peste Sfânta Fecioară spre a putea primi și naște pe Fiul lui Dumnezeu (Luca 1, 35).

La Cincizecime Duhul Sfânt se pogoară sub forma văzută a limbilor ca de foc peste Sfinții Apostoli, întemeind Biserica lui Dumnezeu, câștigată de Fiul prin jertfa Sa. Duhul rămâne prezent și lucrător în Biserică, prin darurile revărsate asupra credincioșilor, ca și prin harul mântuitor al Sfintelor Taine.

Putem cunoaște mai îndeaproape Persoana Sfântului Duh din descoperirea pe care ne-o face Fiul.

Astfel, cunoaștem că Duhul Sfânt este de o ființă cu Tatăl, fiindcă purcede de la Tatăl. El este Mângâietorul, Duhul Adevărului, trimis în numele Fiului spre a desăvârși lucrarea Sa mântuitoare, punându-i pe credincioși în comuniune cu Tatăl și cu Fiul (Ioan 15, 26; 14, 16; 16, 13). Faptul că Duhul purcede de la Tatăl înseamnă că nu a fost niciodată Tatăl și Fiul fără Duhul Sfânt; că purcederea nu s-a produs odată cu nașterea Fiului din Tatăl, asemenea — spun Sfinții Părinți — după cum raza și lu-

mina sunt din același soare, sau lumina și căldura din același foc, fără a se confunda una cu alta.

Deși Duhul este trimis ca să continue lucrarea mântuitoare a Fiului și să o desăvârșească prin sfințirea credincioșilor, nu înseamnă că Duhul a fost despărțit vreodată de Fiul, sau că desăvârșește lucrarea Fiului independent de Tatăl. Așadar, Fiul are pe Duhul din eternitate, datorită faptului că sunt de aceeași ființă. De aceea prin întruparea Fiului, Duhul intră în umanitatea lui Hristos, lucrând împreună cu El mântuirea omului.

Pe de altă parte, Duhul luminează sufletele celor care recunosc pe Fiul lui Dumnezeu, spre a intra în comuniune cu El. Sfântul Apostol Pavel arată că „nimeni nu poate să zică: Domnul Iisus (adică să mărturisească Dumnezeirea lui Iisus) decât în Duhul Sfânt“ (I Corinteni 12, 3). De aici vedem că mântuirea noastră este în Hristos. Dar la ea ne conduce totdeauna Duhul Sfânt. De altfel întreaga activitate a Domnului Iisus s-a desfășurat prin lucrarea Sfântului Duh. Cartea Sfântă ne arată cu privire la cuvintele pe care le rostea Iisus că au „puterea și viața Duhului“ (Ioan 6, 63), iar cei care le ascultă cred în Fiul și renasc la o viață nouă, duhovnicească „prin apă și Duh“, devenind membri ai Împărăției lui Dumnezeu (Ioan 3, 5), fiindcă „ce este născut din trup, trup este și ce este născut din Duh, duh este“ (Ioan 3, 8). Mântuitorul arată deslușit că Duhul lui Dumnezeu este prezent și lucrător în activitatea Sa mântuitoare: „Dacă eu cu Duhul lui Dumnezeu scot demonii, iată a ajuns la voi împărăția lui Dumnezeu“ (Matei 12, 28). Sfântul Grigorie de Nazianz arată că Sfântul Duh ne pune mereu în legătură și în comuniune cu Hristos, cu opera Sa mântuitoare adusă pentru noi: „Se naște Hristos, Duhul îi este premergător. Se botează Hristos, Duhul îi este mărturisitor. Săvârșește minuni Hristos, Duhul îl însoțește. Se urcă Hristos la cer, Duhul îi este urmaș“.

După moartea, învierea și înălțarea Domnului la cer, Duhul Sfânt ne pune în comuniune cu umanitatea îndumnezeită a Fiului, făcând vie lucrarea harului divin. Astfel, la Cincizecime Duhul Sfânt se pogoară în limbi de foc peste Sfinții Apostoli luminându-le mintea și dându-le putere de a propovădui pe Hristos. În același timp „i-a pătruns la inimă“ și pe cei care ascultau cuvântul, determinându-i să primească și să intre în comuniune cu Hristos, întemeindu-se astfel odată cu primirea Botezului Sfintei Treimi, Biserica. Duhul rămâne în Biserică, făcând ca harul mântuitor să sporească printr-o mare bogăție de daruri „spre zidirea Trupului lui Hristos “(Efeseni 4, 11–12) și spre sfințirea lumii.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Ce ne spune Simbolul de credință despre Duhul Sfânt? (Că este Domnul de viață făcătorul). Ce înseamnă aceasta? (Că este Dumnezeu adevărat, de o ființă cu Tatăl și cu Fiul, și că prin El creația a primit viață). Ce putem deduce de aici? (Că este la fel ca Dumnezeu Tatăl, atotputernic și veșnic). Din trimiterea Sfinților Apostoli de a boteza în numele Tatălui, al Fiului și al Duhului Sfânt (Matei 28, 19), ce putem deduce cu privire la raportul dintre Duhul Sfânt și celelalte două Persoane ale Sfintei Treimi? (Că este egal cu Ele, că împreună alcătuiesc Sfânta Treime și că deopotrivă li se cuvine aceeași cinstire din partea noastră). Am văzut că Duhul Sfânt încă de la zămislirea Fiului a fost totdeauna prezent în activitatea de mântuire a lumii. Cum a fost această prezență? (Duhul este alături de Fiul în opera de mântuire. El ne conduce totdeauna la mântuirea pe care a realizat-o Fiul, iar prin lucrarea sfințitoare a Duhului noi dobândim mântuirea în Hristos. Aceasta nu înseamnă că Fiul nu poate săvârși, în calitate de Cap al Bisericii, singur mântuirea noastră, dar orice lucrare a Persoanelor Sfintei Treimi nu se realizează izolat și independent una față de alta, ci într-o comuniune de acțiune. Datorită faptului că Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt au aceeași ființă, orice lucrare se săvârșește totdeauna cu participarea Tatălui, Fiului și Duhului Sfânt). Ce ne mai spune Crezul în legătură cu Duhul Sfânt? (Că purcede de la Tatăl). Ce însemnează purcederea? (Noi nu putem pătrunde cu mintea această taină. O mărturisim pe baza descoperirii Fiului și spunem că Duhul purcede din veci din Tatăl; că nu a fost niciodată Tată și Fiu fără Duhul Sfânt și că purcederea s-a produs odată cu nașterea Fiului din Tatăl. De aici putem vedea mai bine că Duhul Sfânt are aceeași natură dumnezeiască ca și Tatăl și ca Fiul). Ce înseamnă trimiterea Duhului în numele Fiului? (Înseamnă că Duhul Sfânt desăvârșește în timp opera de mântuire și sfințire, întemeind Biserica, „Trupul tainic al Domnului". Credincioșii intră în comuniune cu Hristos, devin membrele Trupului Său tainic, prin harul Sfintelor Taine, care reprezintă lucrarea Sfântului Duh). Unii creștini spun că Duhul purcede și de la Fiul. Avem vreo dovadă în acest sens? (Nu avem nici o mărturie a Scripturii spre a confirma această afirmație, de aceea spunem ca Duhul purcede de la Tatăl. Aceasta este mărturia expresă a Fiului).

V. Asocierea

Datorită faptului că cele trei Persoane Dumnezeiești au aceeași ființă, ele au și aceeași lucrare. Dacă harul izvorăște din ființa Treimii, înseamnă că el reprezintă lucrarea unică a Celor Trei Persoane. Precum harul este unul, tot astfel și lucrarea lor este una. Pe drept cuvânt putea spune Sfântul Grigorie de Nissa: „Nu se poate cugeta la Tatăl fără Fiul, nu se concepe Fiul fără Duhul Sfânt. Căci e imposibil a se ajunge la Tatăl fără a fi ridicat de Fiul și e imposibil a numi pe Iisus Domn decât în Duhul Sfânt". Așadar, unde este Duhul, este și Fiul, adică Sfânta Treime. Prin Duhul noi vedem întreagă Sfânta Treime, iar prin harul comunicat nouă prin Duhul, intrăm în comuniunea Sfintei Treimi. „Astfel... fiecare dintre lucrări este Tatăl și Fiul și Duhul Sfânt", spune Sfântul Grigorie Palama.

VI. Generalizarea

Din cele până aici tratate vedem că Duhul Sfânt este Dumnezeu adevărat de o ființă cu Tatăl și cu Fiul, purcede din Tatăl înainte de veci; desăvârșește lucrarea Tatălui și Fiului și este trimis de Fiul de la Tatăl în timp, spre a sfinți lumea prin harul necreat al Sfintei Treimi și împreună lucrare cu Tatăl și cu Fiul.

VII. Aplicarea

Cu privire la viața noastră duhovnicească reținem că:

1. Duhul Sfânt lucrează necontenit în viața Bisericii, harul mântuitor al Sfintelor Taine spre sfințirea credincioșilor.

2. Prin sfintele ierurgii, darurile Sfântului Duh se revarsă ca tot atâtea binefaceri asupra vieții credincioșilor, asupra caselor lor, asupra naturii și firii înconjurătoare, spre a sfinți întreaga creație, eliberând-o din blestemul păcatului și al stricăciunii.

3. Biserica învață pe credincioși să ceară în rugăciune prezența Sfântului Duh spre a-i întări în ispite și spre a le sfinți viața. (A se vedea rugăciunea „Împărate ceresc"). La fel, Biserica a rânduit cinstirea pogorârii Sfântului Duh prin praznicul împărătesc al Rusaliilor, sau Cincizecimii, la șapte săptămâni după Paști.

Se va rosti cu credincioșii rugăciunea „Împărate ceresc".

Biserica și însușirile ei

I. Pregătirea aperceptivă

Care sunt principalele învățături de credință pe care le cunoaștem și le mărturisim în simbolul de credință? (Cele referitoare la Dumnezeu, Unul în ființă și întreit în Persoane). În câte articole este cuprinsă această învățătură? (În primele 8 articole). Ce ne spune în continuare articolul 9 din simbolul de credință? (Ne spune „într-una Sfântă, Sobornicească și Apostolească Biserică).

II. Anunțarea temei

Vom vedea în continuare învățătura despre Biserică și însușirile ei.

III. Tratarea

Faptul că Simbolul de credință vorbind despre Dumnezeu, Unul în ființă și întreit în Persoane, ne amintește și de Biserică, nu este întâmplător. Aceasta înseamnă că Biserica este opera sau lucrarea Sfintei Treimi. Apoi, mărturisirea unui botez spre iertarea păcatelor în Biserică, înseamnă că Biserica face vie lucrarea harului divin necreat al Sfintei Treimi, care se împărtășește credincioșilor prin Sfintele Taine. Menționarea Sfintei Treimi, și a botezului, subliniază că toți cei botezați în numele Sfintei Treimi devin membri ai Bisericii.

Se pune întrebarea: când a fost întemeiată Biserica? Sfântul Pavel se referă la „Biserica lui Dumnezeu pe care Mântuitorul a câștigat-o „cu sângele Său“ (Faptele Apostolilor 20, 28).

Odată cu răscumpărarea și înfierea am primit și harul prin umanitatea lui Hristos înviat și înălțat la cer. Dacă Biserica a „câștigat-o“ Domnul prin jertfa Sa, și dacă harul Sfintei Treimi îl primim tot în urma jertfei Sale, înseamnă că Biserica este continuarea operei de transmitere a harului pentru sfințirea acelora care cred și aderă la jertfa Domnului. Pe de altă parte, Biserica înseamnă o comunitate, deoarece credinciosul este asemenea unei mlădițe care se leagă de viță (Ioan 15, 1–9). Vița este Hristos, iar credincioșii sunt mlădițele. Ei alcătuiesc Trupul lui Hristos, avându-L Cap și Viață de sfințenie pe El. Aceeași sevă, același har care izvorăște din Sfânta Treime îi leagă pe cei care primesc răscumpărarea, înfierea și iertarea mântuitoare a jertfei Domnului,

iar credincioșii asemeni mlădițelor aduc roadă în aceeași comuniune. Această „apropiere într-un Duh“ s-a pecetluit în ziua Cincizecimii, odată cu pogorârea Duhului Sfânt. Atunci s-a întemeiat prima comunitate a celor ce s-au împărtășit cu botezul Sfintei Treimi, cu harul divin necreat, în comuniune de iubire și primire a acelorași Sfinte Taine (Faptele Apostolilor 2, 1–43).

Membrii Bisericii devin toți cei care au primit harul Duhului Sfânt prin botez, și îl primesc necontenit prin celelalte Sfinte Taine. Prin lucrarea Duhului Sfânt Biserica împlinește activitatea mântuitoare a Domnului, fiind Trupul Său tainic. Mântuitorul rămâne Capul ei, iar credincioșii membrele acestui Trup. „El este Capul Trupului care este Biserica“ (Coloseni 1, 18–24; Efeseni 1, 22; I Corinteni 10, 17) arătată Sfântului Apostol Pavel. Hristos lucrează, prin harul sfințitor al Sfântului Duh, unitatea de iubire a membrelor, iar Duhul prin darurile Sale, zidește necontenit Trupul lui Hristos (Efeseni 4, 12), „căci după cum trupul este unul și are mădulare multe și toate mădularele unui trup, deși sunt multe, sunt un trup, așa și Hristos. Pentru că într-un Duh ne-am botezat noi toți...“ (I Corinteni 12, 12–13).

Prin urmare, Hristos ca și Cap al Bisericii, o conduce, iar „Duhul de viață făcătorul“ o însuflețește. De aici vedem că ființa Bisericii are un caracter teandric, adică divină și umană. Aspectul divin este harul Sfintei Treimi, aspectul uman îl constituie oamenii. Biserica este însă comuniunea oamenilor care își sfințesc viața împărtășindu-se mereu de viața divină. Și cum Sfânta Treime reprezintă o comuniune desăvârșită de sfințenie, aceasta se transmite prin harul necreat al Sfintei Treimi, Bisericii ca și comunitate care mărturisește aceeași credință și se împărtășește din același har divin. Altfel spus Biserica este poporul lui Dumnezeu, un popor nou, ieșit din lumea păcatului și dornic să se împărtășească de darurile sfințeniei lui Dumnezeu.

Biserica continuă peste veacuri opera întrupării lui Hristos în lume. Cu fiecare credincios care primește Botezul se întrupează din nou Hristos. Pentru acest motiv, fiecare credincios trebuie să fie conștient de faptul că este un „hristofor“, adică un „purtător de Hristos“, și că trebuie să rămână să arate lumii păcatului că el este și un „hristofil“, adică un iubitor de Hristos. Altfel spus să arate lumii prin viața sa, viața lui Hristos, întrupându-L asfel pe Hristos în sine.

Biserica are o parte văzută și alta nevăzută. Partea nevăzută este însuși Capul ei, care o sfințește necontenit prin harul Sfântului Duh și prin multiplele Sale daruri împărtășite

credincioșilor. Tot nevăzuți, dar prezenți sunt și îngerii (I Corinteni 11, 10).

Partea văzută o constituie membrii Bisericii aflați în „lupta cea bună“ (II Timotei 4, 6), pentru a primi cununa biruinței veșnice. Biserica îi cuprinde deopotrivă și pe cei trecuți la cele veșnice, pe cei adormiți întru nădejdea învierii, menținându-se astfel o continuă unitate de iubire între cei aflați în drum spre mântuire și cei trecuți la cele veșnice. Pe de altă parte, prin Sfinții ei, Biserica mijlocește către Dumnezeu pentru nevoile și biruința duhovnicească a celor aflați în viață.

Nu trebuie excluși din comuniunea Bisericii credincioșii înclinați spre păcat, „fiincă cei bolnavi au nevoie de doctor, iar nu cei sănătoși“ (Matei 9, 12). Numai ereticii și schismaticii, adică cei ce mărturisesc altă credință și cei ce s-au îndepărtat de rânduiala Bisericii, se exclud din comuniunea bisericească. De fapt se autoexclud ei prin faptul că mărturisesc altă credință și își stabilesc alte reguli de viață creștină.

Privitor la membrii Bisericii, protestanții și neoprotestanții susțin că Biserica este o comuniune a sfinților pe care numai Dumnezeu îi știe, și pe care El i-a ales și i-a predestinat să fie părtași harului divin, iar cei păcătoși nu pot face parte din Biserică. Aceasta nu înseamnă însă că păcătoșii trebuie excluși din calitatea lor de membrii ai Bisericii. Într-o măsură mai mică sau mai mare toți sunt păcătoși „Nu este om care să fie viu și să nu greșească...“, iar „în cer va fi mai mare bucurie pentru un păcătos care se întoarce, decât pentru 99 de drepți...“ (Luca 15, 7).

Din Simbolul credinței am văzut că însușirile Bisericii sunt următoarele: „una, sfântă, sobornicească și apostolească“.

Biserica este una, fiindcă Unul este Capul ei și un singur har necreat al Sfintei Treimi sfințește pe credincioși. Este „un Domn, o credință, un Botez“ (Efeseni 4, 5).

Se pune întrebarea: dacă Biserica este una, cum explicăm faptul că auzim de existența mai multor Biserici?

Într-adevăr, creștinii s-au împărțit, s-au divizat, dar „Hristos nu s-a împărțit“ (I Corinteni 1, 13). Biserica este Trupul tainic al Domnului, iar „Iisus Hristos este același ieri și azi și în veci“ (Evrei 13, 8). Biserica nu poate fi împărțită, fiindcă ea rămâne peste veacuri „stâlpul și temelia adevărului“ (I Timotei 3,15). În ea sălășluiește „Duhul Adevărului“. Capul ei, Hristos este „calea, adevărul și viața“ (Ioan 14, 6), iar adevărul nu poate fi nici împărțit, nici înlocuit.

Biserica este sfântă, deoarece „Hristos a iubit Biserica Sa, și s-a dat pe Sine pentru ea, ca să o sfințească, curățind-o cu baia

apei prin cuvânt, ca să și-o înfățiseze mărită, neavând nici o zbârcitură, sau altceva de acest fel, ci ca să fie fără prihană (Efeseni 5, 25–27).

Biserica este sobornicească, sau universală, fiindcă orice om poate deveni membru al Bisericii fără nici o deosebire de neam, limbă, rasă, stare socială, etc. „Nu mai este elin, nici iudeu, nici tăiere împrejur, nici netăiere împrejur, barbar, scit, rob sau slobod, ci toate întru toți Hristos“ (Galateni 3, 28–29; Coloseni 3, 11). Biserica cuprinde toate neamurile fapt ce rezultă din porunca dată de Mântuitorul Sfinților Apostoli: „Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la toată făptura“ (Marcu 16, 15).

Biserica este apostolică pentru că învățătura o are de la Sfinții Apostoli care sunt martorii Cuvântului (Faptele Apostolilor 1, 8). Ea este zidită pe temelia Apostolilor, „piatra cea din capul unghiului fiind însuși Iisus Hristos“ (Efeseni 2, 20). Apostolicitatea Bisericii se transmite prin succesiunea ierarhiei bisericești adică prin: episcopi, preoți, diaconi.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Când a luat ființă Biserica? (Odata cu jertfa Mântuitorului). Când a fost constituită ca și comunitate a credincioșilor? (La Cincizecime, odată cu pogorârea Sfântului Duh, când s-a săvârșit primul Botez creștin). Care este raportul Mântuitorului față de Biserică, ca Trup al Său? (Prin umanitatea lui Hristos Biserica primește harul necreat al Sfintei Treimi, ca lucrare a Duhului Sfânt, în scopul sfințirii credincioșilor prin Sfintele Taine). Pe lângă activitatea sfințitoare, ce alte activități îndeplinește ierarhia bisericească în calitate de continuatoare a activității Sfinților Apostoli în lume? (Activitatea profetică a Domnului, de propovăduire a cuvântului lui Dumnezeu precum și activitatea „împărătească“, de conducere a credincioșilor pe drumul mântuirii). Care sunt însușirile Bisericii? (Biserica este una, sfântă, sobornicească și apostolească).

V. Asocierea

În Vechiul Testament Biserica a fost asemănată cu corabia lui Noe care salvează de la moarte. Mirele și mireasa din Cântarea Cântărilor reprezintă tocmai legătura dintre Hristos și Biserică. Profeții Vechiului Testament vorbesc de Biserică „mireasa lui Hristos“ sub forma unui „cer nou și pământ nou“ (Isaia 45, 17) sau de un legământ nou și o comuniune universală și veșnică

(Isaia 2, 2; Ieremia 31, 31–34). Biserica îndeplinește lucrarea de mântuire prin slujirea lumii, așa după cum „Hristos nu a venit să I se slujească, ci ca să slujească El“ (Marcu 10, 45). În felul acesta ea este și „slujitoare“, activând adică pentru promovarea a „toate câte sunt adevărate, câte sunt cinstite, câte sunt curate, câte sunt vrednice de iubit, câte sunt cu nume bun, orice virtute și orice laudă“ (Filipeni 4, 8).

VI. Generalizarea

Din cele mai sus tratate vedem că Biserica este comunitatea credincioșilor care alcătuiesc Trupul tainic al Domnului, dobândind mântuirea prin harul Sfântului Duh primit prin Sfintele Taine, și stând sub cârmuirea văzută a ierarhiei bisericești.

VII. Aplicarea

Datoriile creștinului față de Biserică sunt cuprinse în cele nouă porunci bisericești. În esență ele cuprind datoria de a participa la viața Bisericii, prin împărtășirea cu Sfintele Taine mai ales în cele patru mari posturi, sau cel puțin în Postul Sfintelor Paști; frecventarea serviciilor religioase, în special a Sfintei Liturghii, cinstirea ierarhiei bisericești, păstrarea cu evlavie a învățăturii Bisericii; cultivarea duhului de pace și buna înțelegere cu toți creștinii și cu toți oamenii, pentru împlinirea testamentului de unitate lăsat de Domnul Iisus Hristos, Capul Bisericii.

Natura și lucrările harului divin

I. Pregătirea aperceptivă

Căzut în păcat și rupând legătura cu Creatorul său, omul nu se putea ridica la comuniunea cu Dumnezeu prin propriile lui puteri. Pentru salvarea omului a trimis Dumnezeu „la plinirea vremii“ (Galateni 4, 4) pe însuși Fiul Său ca prin Jertfa Sa să ne răscumpere din păcat și să ne ofere în același timp puterea de a deveni „fii ai lui Dumnezeu“, spre a-i împlini voia și a ne desăvârși viața duhovnicească. „Ne-a făcut vii — spune Apostolul — împreună cu Hristos prin har... Și aceasta nu de la voi; a lui Dumnezeu este darul“ (Efeseni 2, 8).

II. Anunțarea temei

Vom vedea în cele ce urmează care este natura și lucrările harului divin.

III. Tratarea

Am văzut că Sfântul Apostol Pavel arată deosebit de clar că harul divin este un dar al lui Dumnezeu, fără de care nu putem ajunge la mântuire (Efeseni 2, 1–18).

„De nu se va naște cineva de sus, spune Mântuitorul, nu va putea să vadă Împărăția lui Dumnezeu... Cel născut din trup, trup este; cel născut din duh, duh este“ (Ioan 3, 3–5). Această „naștere din duh“ ne vine „de sus“, de la Dumnezeu printr-o energie necreată care aparține și izvorăște din ființa Sfintei Treimi. Această energie este harul divin. Noi îl primim ca lucrare a Sfântului Duh prin umanitatea lui Hristos. În felul acesta, harul este asemenea sevei care unește în aceeași comuniune de viață duhovnicească „mlădița și vița“, adică pe credincios cu Hristos. Dacă nu ar fi vița, nu ar putea exista nici mlădița. „Fără de mine nu puteți face nimic“, ne spune Mântuitorul (Ioan 15, 1–6).

Pe de altă parte, Mântuitorul ne arată că „nimeni nu poate să vină la Mine, de nu-l va trage Tatăl...“ (Ioan 6, 44). Aceasta înseamnă că harul începe opera de mântuire a credinciosului și tot el o și desăvârșește. Părinții Bisericii ne ajută să înțelegem această învățătură, folosind imagini din viața de toate zilele și din mediul înconjurător. Astfel, Sfântul Irineu arată că „precum un măslin sălbatic dacă nu se altoiește, nu aduce nici un fel de folos stăpânului său prin starea sa sălbatică, ci se taie și se aruncă în foc, ca un pom neroditor; așa rămâne și omul care nu primește altoirea prin credință (revărsarea Sfântului Duh), rămâne ceea ce a fost mai înainte și ce este: carne și sânge, și ca atare, nu poate moșteni împărăția lui Dumnezeu“. Sfântul Macarie cel Mare arată că „precum peștele nu poate viețui fără apă, sau precum nimeni nu poate umbla fără picioare, nu poate vedea fără ochi, vorbi fără limbă, sau auzi fără urechi, tot astfel fără Domnul Iisus și fără conlucrarea puterii dumnezeiești, nu este cu putință a înțelege tainele atotânțelepciunii dumnezeiești și a fi creștin desăvârșit“. În sfârșit, Fericitul Augustin arată că „precum ochiul trupesc pe deplin sănătos, nu poate vedea fără lumină, tot astfel și omul chiar de ar fi el pe deplin îndreptat nu poate viețui drept, de nu va fi ajutat de sus prin lumina veșnică a dreptății“ (Preot profesor

Ioan Mihălcescu, «Dogma soteriologică»— București, 1928, p.32–33).

Deși începe și desăvârșește mântuirea ca un dar divin special, harul nu lucrează prin constrângerea voinței noastre libere, ci prin conlucrare, prin împreună lucrarea ei. Astfel spunem că mântuirea este o lucrare „sinergică", sau „teandrică". Așa cum păcatul a fost posibil să apară în ființa omului datorită voii sale libere de a alege între bine și rău, la fel și harul însănătoșește firea, asemenea unui medicament tămăduitor, dar nu lucrează în viața noastră decât dacă este primit de bunăvoie. „Ambele trebuiesc — remarcă un Părinte al Bisericii — și voința noastră și ajutorul dumnezeiesc; nici harul Duhului nu ajunge celor ce au bunăvoință, nici voința lipsită de această putere nu poate aduna bogăția". Sfânta Scriptură ne prezintă imaginea Mântuitorului care stă la ușa fiecărui suflet și bate. „De va auzi cineva glasul meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu mine" (Apocalipsa 3, 20).

Am văzut din cele de mai sus că harul este primit de fiecare în mod gratuit, în urma jertfei lui Hristos. El este apoi necesar pentru mântuire. Pe lângă faptul că harul este gratuit și necesar, el mai este și universal, în sensul că se adresează, ca mântuirea însăși, oricui, fiindcă „Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască și să vie la cunoștința adevărului" (I Timotei 2, 4).

Harul reprezintă lucrarea sfințitoare a Duhului Sfânt spre a face vie și a desăvârși comuniunea noastră cu Hristos și prin Hristos cu Dumnezeu Tatăl, întrucât „viața noastră este ascunsă cu Hristos în Dumnezeu" (Coloseni 3, 3). În felul acesta, harul este opera Sfintei Treimi, fiindcă „toate le lucrează Tatăl în Fiul, prin Duhul Sfânt". Iată cum ne ajută să înțelegem mai bine această taină Sfântul Simion Noul Teolog: „... Și ce altceva este cheia cunoștinței, dacă nu harul Prea Sfântului Duh, care se dă prin mijlocirea credinței? Acest har deschide mintea noastră încuiată și întunecată și pricinuiește în ea cu adevărat cunoștință prin luminarea dumnezeiască. Ușa este Fiul, precum însuși zice: „Eu sunt ușa" (Ioan 10, 9). Cheia ușii este Duhul Sfânt... și casa este Tatăl, că „în casa Tatălui meu — zice — multe lăcașuri sunt" (Ioan 14, 2). Luați seama deci: dacă cheia nu deschide, ușa nu se deschide. Și dacă ușa nu se deschide, nu intră nimeni în casa Tatălui, cum zice Hristos însuși: „nimeni nu vine la Tatăl meu decât numai prin mine". Fiindcă „toate le lucrează Tatăl în Fiul prin Duhul Sfânt", noi primim harul care izvorăște din Sfânta Treime și din umanitatea lui Hristos cel înviat și înălțat de-a dreapta Tatălui, prin lucrarea Sfântului Duh. Orice lucrare a

Tatălui și a Fiului este săvârșită de Duhul Sfânt. Făcând vie lucrarea Fiului prin harul Sfintei Treimi, harul îi este propriu, încât putem spune „harul Sfântului Duh“. Fiind propriu Duhului, harul se mai numește și „duh“, așa după cum lucrarea poarta numirea lucrătorului. De pildă, de la cuvântul „poet“, avem „poezie“; de la „medic“ – „medicină“; de la „episcop“ – „episcopie“, etc. În felul acesta, profetul Isaia vorbind despre cele șapte daruri ale Duhului Sfânt, le numește „duhuri“ (Isaia 11, 2). Fiindcă Duhul Sfânt este unul, la fel și harul este tot unul. Darurile harului sunt însă multiple. Întrucât darurile corespund lucrării harului, ele sunt infinite, fiindcă infinită este și lucrarea harului Duhului Sfânt. În Biserica creștină primară, aceste daruri ale Sfântului Duh se numesc Harisme. Cunoaștem că prin primirea harului Sfântului Botez la Cincizecime, cei care au alcătuit prima comunitate creștină au primit harul vorbirii în limbi. Mai târziu, alții în Efes, după ce devin creștini în urma primirii Botezului și a „punerii mâinilor“ (adică Taina Mirului) primesc darul sau harisma vorbirii în limbi, și a prorociei (Fapte 19, 1–7). Harismele se generalizează apoi în Biserica apostolică, încât prezența lor arată feluritele lucrări ale Duhului în Biserică. Noi le cunoaștem mai ales după enumerarea pe care o face Sfântul Apostol Pavel. Astfel, mai întâi sunt: Apostolii, profeții, evangheliștii, învățătorii, păstrătorii, cei care împart ajutoare, slujitorii, cei cu darul cârmuirii. Apoi, cuvântul înțelepciunii, al cunoștinței, sau înțelegerii, credința făcătoare de minuni, facerea de minuni, vorbirea în limbi, tălmăcirea limbilor, deosebirea duhurilor (I Corinteni 12, 8–10; 28–30; Romani 12, 6–8; Efeseni 4, 11). Așadar, pe lângă harul primit prin Sfintele Taine, cu efect specific fiecăreia dintre ele, lucrarea harului se manifestă și prin harisme, ca daruri speciale ale Sfântului Duh. Ele reprezintă, într-o caracterizare sugestivă, „darul de nuntă cu care Hristos și-a împodobit Mireasa la Cincizecime“. Harismele reprezintă un dar divin acordat de Duhul Sfânt numai anumitor persoane pe un timp limitat. Acest dar supranatural al Duhului Sfânt se deosebește de darul sfințitor. El este acordat Bisericii în scop misionar, spre aducerea la credință, precum și pentru consolidarea credinței, adică pentru „zidirea Trupului lui Hristos“ (Efeseni 4, 12). Dacă harismele sunt date numai anumitor persoane, iar Sfântul Apostol Pavel spune că unele harisme se vor desființa, Apostolul evidențiază în schimb veșnicia dragostei, care le desăvârșește pe toate (I Corinteni 13, 1-13), atât în viața Bisericii, prin „slujire reciprocă“ (Galateni 5, 13), cât și în viața fiecărui credincios chemat să cultive roada Sfântului Duh. „Iar roada

Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, cumpătarea... Împotriva acestora nu este lege... Dacă trăim în Duhul, cu Duhul să și umblăm“ (Galateni 5, 22-25).

IV. Recapitularea - Aprecierea

Omul căzut în păcat se putea mântui prin propriile sale puteri? (Nu se putea mântui, de aceea a fost nevoie de venirea unui Mântuitor care să-i ofere și puterea de a ajunge la mântuire). Care este această putere? (Harul divin). Ce fel de energie este harul divin și unde își are originea? (Harul divin este energie necreată, izvorând din Sfânta Treime și primit prin umanitatea lui Hristos cu care intrăm în comuniune prin lucrarea Sfântului Duh). Care sunt caracteristicile harului? (Harul este necesar, gratuit și universal). Care este lucrarea harului în procesul mântuirii? (Harul începe, continuă și desăvârșește mântuirea). Harul anulează cumva libertatea de voință a omului? (Harul nu se opune libertății de voință, nici nu se suprapune, ci conlucrează pentru însănătoșirea firii și dobândirea mântuirii). Fiind energie necreată izvorâtă din Sfânta Treime și ridicând firea omenească spre desăvârșire, putem împlini prin harul divin porunca Mântuitorului de a fi desăvârșiți, precum și Dumnezeu este desăvârșit? (O putem împlini. De aceea, Sfinții Părinți, care au experimentat în mod real lucrarea harului în viața duhovnicească, arată că harul desăvârșește firea, îndumnezeind-o. Unul din ei spunea chiar că „după fire sunt om, iar după har sunt Dumnezeu“). Cum primim noi harul divin? (Prin lucrarea Sfântului Duh în Biserică, prin Sfintele Taine). Dar Sfintele Taine sunt mai multe, iar harul este unul singur. Are el mai multe efecte? (Deși este unul singur, precum este și un singur Duh Sfânt, harul prezintă efecte specifice și caracteristice fiecărei Sfinte Taine). Lucrarea harului fiind multiplă, cum se manifestă ea? (Prin infinit de numeroase daruri). Cum sunt numite darurile speciale din epoca apostolică? (Sunt numite harisme). Ce ne îndeamnă Sfântul Apostol Pavel cu privire la harisme? (Ne îndeamnă să râvnim spre darurile (harismele) cele mai bune. Și ne arată o cale cu mult mai înaltă). Care este aceasta? (Aceasta este dragostea).

V. Asocierea

Nelucrând împotriva firii, harul împlinește mântuirea alături de credință și fapte bune. „Fără credință nu putem fi plăcuți lui Dum-

nezeu“ (Evrei 11, 6). Prin credință îl cunoaștem pe Dumnezeu și intrăm în comuniune cu El. „Prin credință, spune Apostolul, locuiește Hristos în inimile noastre“ (Efeseni 3, 17). Pentru aceea, toți cei care primesc harul divin se numesc credincioși, adică mărturisitori ai credinței în Hristos.

Trimițându-i pe Sfinții Apostoli la propovăduire, Mântuitorul le poruncește să meargă în toată lumea și să propovăduiască Evanghelia la toată făptura, iar după ce îi va boteza, trimițându-le harul divin, „să-i învețe să păzească toate poruncile pe care le-au primit și ei de la Învățătorul lor“ (Matei 28, 19–20). Vedem de aici că la credința și la harul divin trebuie să adăugăm și faptele bune în vederea mântuirii. Harul și credința sunt într-adevăr necesare pentru mântuire. Dar ele trebuie să rodească, să-și arate eficiența prin fapte. Fără fapte harul rămâne nelucrător, iar credința va fi moartă.

VI. Generalizarea

Din cele până aici tratate vedem că harul divin este o energie necreată izvorâtă din Sfânta Treime și nedespărțită de Ea, care este transmis prin umanitatea lui Hristos ca lucrare a Duhului Sfânt în mod necesar și gratuit oricărui credincios, care vrea să ajungă la mântuire și care este dator să-i facă vie lucrarea prin credință și fapte bune.

VII. Aplicarea

1. Harul lucrează în ființa credinciosului la început o naștere în Hristos, prin ștergerea păcatului strămoșesc și curăția vieții: „Deci, dacă este cineva în Hristos, este o făptură nouă; cele vechi au trecut, iată toate s-au făcut noi“ (II Corinteni 5, 17).

2. Urmează apoi starea de pruncie în Hristos, când cel născut duhovnicește în Hristos, simțindu-se pătruns de duhul lui Hristos, voința lui eliberată de păcat se simte atrasă prin credință de viața duhovnicească a Mântuitorului, pe care încearcă să o urmeze (imite) prin fapte.

3. După aceasta urmează starea de creștere duhovnicească. Toți cei care L-au primit pe Hristos prin Taina Sfântului Botez, datorită curăției lor duhovnicești, sunt numiți „sfinți“. Această sfințenie se numește „sacramentală“, fiindcă ea se datorește lucrării harului divin primit la Botez. Ea este o „sfințenie harică“. Acesteia trebuie să i se adauge și colaborarea voinței, în direcția efortului moral spre desăvârșirea vieții duhovnicești. Aceasta este

„sfințenia morală". Dacă toți cei botezați pot fi numiți sfinți, prin lucrarea harului, la desăvârșirea vieții duhovnicești ajung numai aceia care necontenit se străduiesc și nu contenesc să urmeze drumul virtuții după modelul vieții Mântuitorului.

Glossolalia (vorbirea în limbi)

I. Pregătirea aperceptivă

Este știut faptul că odată cu Pogorârea Duhului Sfânt s-a întemeiat Biserica creștină, iar odată cu întemeierea Bisericii, lucrarea Sfântului Duh s-a făcut vizibilă prin tot atâtea daruri cu care au fost înzestrați membrii ei. Acestea se numesc „harisme". Sfântul Apostol Pavel arată că „fiecăruia se dă arătarea Duhului spre folos".

II. Anunțarea temei

Una dintre aceste harisme care a produs discuții în Biserica creștină primară și produce și astăzi printre creștini, este vorbirea în limbi sau glossolalia, la care ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratarea

Cuvântul „glossolalie" este de origine greacă și înseamnă „vorbire în limbi" ca dar al Sfântului Duh. Această harismă o întâlnim pentru prima dată la Cincizecime, ca urmare a pogorârii Duhului Sfânt. Iată mărturia Sfintei Scripturi: „Și când a sosit ziua Cincizecimii erau toți împreună în același loc; și din cer, fără de veste, s-a făcut un vuiet ca de suflare de vânt ce vine repede și a umplut casa unde ședeau ei. Și s-au umplut toți de Duhul Sfânt și au început să vorbească în limbi precum le dădea lor Duhul Sfânt a grăi.

Și erau în Ierusalim locuitori iudei, bărbați cucernici, din toate neamurile care sunt sub cer. Și iscându-se vuietul acela, s-a adunat mulțimea și s-a tulburat, căci fiecare îi auzea pe ei vorbind în limba sa. Și erau uimiți toți și se mirau zicând: „iată nu sunt aceștia care vorbesc toți galileeni? Și cum auzim toți limba noastră, în care ne-am născut? Parți și mezi și elamiți și cei ce locuiesc în Mesopotamia, în ludeea și în Capadocia, în

Pont și în Asia, în Frigia și în Pamfilia, în Egipt și în părțile Libiei cea de lângă Cirene, și romani în treacăt și iudei și prozeliți, cretani și arabi, îi auzim pe ei vorbind în limbile noastre despre faptele minunate ale lui Dumnezeu! Și toți erau uimiți și nu se dumireau, zicând unul către altul: ce va să fie aceasta? Iar alții, batjocorindu-i ziceau că sunt plini de must. Și stând Petru cu cei unsprezece, a ridicat glasul și le-a vorbit: Bărbați iudei și toți cei ce locuiți în Ierusalim, aceasta să vă fie cunoscută, și luați în urechi cuvintele mele; că aceștia nu sunt beți cum vi se pare vouă, căci este al treilea ceas din zi, ci aceasta este ceea ce s-a spus prin proorocul Ioil: „iar în zilele din urmă, zice Domnul, voi turna din Duhul Meu peste tot trupul și fiii voștri și fiicele voastre vor prooroci și cei mai tineri ai voștri vor vedea vedenii și bătrânii voștri vor visa vise...“ (Faptele Apostolilor 2, 1–17). Ce vedem din acest text? În primul rând că odată cu Pogorârea Duhului Sfânt peste Sfinții Apostoli aceștia au început să vorbească în limbi străine pe care nu le cunoșteau mai dinainte. În al doilea rând că iudeii veniți la Ierusalim cu prilejul Cincizecimii din alte părți au rămas uimiți și s-au speriat văzând că Apostolii grăiesc în limba lor. Acești iudei stabiliți în alte țări nu cunoșteau limba ebraică vorbită la Ierusalim. Ei cunoșteau numai limba țării unde locuiau și de unde au venit la marele praznic, spre a împlini datoriile religioase față de templu. În al treilea rând că iudeii localnici din Ierusalim care cunoșteau numai limba lor, adică aramaica, nu înțelegeau ce spun Sfinții Apostoli, motiv pentru care îi batjocoreau. În al patrulea rând, că vorbirea în limbi străine era o împlinire a profețiilor Vechiului Testament, iar conținutul vorbirii în limbi era „mărirea lui Dumnezeu“.

În mod firesc, ne punem întrebarea; care era rostul acestei harisme? Cartea Sfântă ne arată că înainte de Înălțarea Domnului la cer, poruncise Sfinților Apostoli: „Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la toată făptura... iar celor ce vor crede, aceste semne vor urma: în numele Meu demoni vor scoate, în limbi vor vorbi (Marcu 16, 13–17). Înainte de a merge la propovăduirea Evangheliei, Sfinții Apostoli vor primi conform promisiunii Mântuitorului și puterea necesară, odată cu Pogorârea Duhului Sfânt: „Și veți lua putere venind Duhul Sfânt peste voi și veți fi Mie martori în Ierusalim și în toată ludeea și în Samaria și până la marginile pământului“ (Faptele Apostolilor 1, 8; Luca 24, 49). Se pune întrebarea: Cum vor putea propovădui Sfinții Apostoli Evanghelia până la marginea pământului, la popoare a căror limbă nu o cunosc? Din textul mai sus citat reiese că vor primi putere odată cu pogorârea Duhului Sfânt. Care este această

putere? Este desigur și puterea de a vorbi în limbile popoarelor cărora vor propovădui Evanghelia, iar pe de altă parte, cei care vor auzi cuvântul propovăduirii lor, cu mai multă ușurință le vor da crezare văzând această minune.

Pe lângă aceasta, propovăduirea Evangheliei în toate limbile vorbite scoate în evidență universalitatea învățăturii creștine, care se adresează tuturor oamenilor, fără nici o deosebire, fiindcă „Dumnezeu voiește ca toți oamenii să vină la cunoașterea adevărului și să se mântuiască“ (I Timotei 2, 4; Prof. Dr. Petru Deheleanu, «Manual de sectologie», Arad 1984, pg. 535–536). Acest aspect al vorbirii în limbi îl vedem mai cu seamă istorisit de cartea Faptele Apostolilor în legătură cu botezul sutașului Corneliu, când cei prezenți, adică cei aparținând altor neamuri au început să vorbească în limbi: „Încă grăind Petru cuvintele acestea, a căzut Duhul Sfânt peste toți cei care auzeau cuvântul, și s-au mirat credincioșii din tăierea împrejur (cei proveniți din iudei) câți veniseră la Petru, că și peste păgâni s-a revărsat Sfântul Duh; căci îi auzeau vorbind în limbi și slăvind pe Dumnezeu“ (Faptele Apostolilor 10, 44–46).

O predilecție spre harisma glossolaliei o aveau creștinii aparținători Bisericii din Corint. De aici și necesitatea lămuririi acestei probleme din partea Sfântului Apostol Pavel. Creștinii din Corint vorbeau în limbi pe care însă comunitatea credincioșilor nu le înțeleg. Datorită acestui fapt glossolalia nu se dovedește utilă și eficientă într-o astfel de comunitate. Dacă la Ierusalim s-a dovedit eficientă glassolalia fiindcă s-au putut propovădui „măririle lui Dumnezeu“ tuturor celor prezenți, invers la Corint. Comunitatea de aici cunoștea o singură limbă. A se vorbi în alte limbi neînțelese, crea o situație care deranja și ducea la dezordine. Și fiindcă „Dumnezeu nu este al neorânduielii, ci al păcii“ (I Corinteni14, 33), Apostolul pe bună dreptate ia atitudine față de neorânduiala pe care o pot crea cei care râvnesc prea mult după harisma glossolaliei: „Dacă s-ar aduna împreună toată Biserica — spune sentențios Apostolul — și toți ar grăi în limbi și ar intra și dintre cei neînvățați sau necredincioși, oare nu ar zice că sunteți nebuni?“ (I Corinteni 14, 23). De aici și recomandarea ca „toate cu cuviință și după rânduială să se facă“ (I Corinteni 14, 40).

Apărând într-un anume timp și cu un anumit scop, glossolalia nu va dăinui prea mult. Astfel, Sfântul Ioan Gură de Aur (†407) caută să-i justifice absența, arătând, că „cel ce nu crede are nevoie de zălog, dar eu care cred nu am nevoie de zălog și nici de semne. Știu că am fost curățit de păcate, chiar dacă nu aș vorbi în limbi.

Cei de atunci nu credeau dacă nu primeau un semn. Pentru aceasta li se dădeau semne, ca un gaj al credinței în care credeau. Prin urmare nu li se dădeau semne ca la niște credincioși ci ca la niște necredincioși pentru a ajunge credincioși. În acest fel zice și Pavel: „semnele nu sunt pentru cei credincioși, ci pentru cei necredincioși. Vedeți dar, că dacă s-au îndepărtat de la voi semnele nu se datorează faptului că Dumnezeu nu ne cinstește, ci că ne cinstește. A făcut astfel, voind să arate credința noastră, că noi credem în El fără gajuri și fără semne".

Am văzut din cele mai sus relatate că glossolalia reprezintă vorbirea în limbi insuflate de Duhul Sfânt la Cincizecime, când s-a întemeiat Biserica. Aceste limbi erau existente, necunoscute celor ce le vorbeau, dar înțelese de cei ce ascultau propovăduirea Evangheliei. De aceea scopul glossolaliei era acela de a se propovădui Evanghelia la toate neamurile. Când s-a împlinit acest deziderat, vorbirea în limbi nu mai este necesară, fiindcă creștinii pot intra prin credință și iubire în comuniune cu Dumnezeu. Acei dintre creștini care practică glossolalia și o socotesc ca o harismă, rezervată de Duhul Sfânt exclusiv lor, vorbesc în limbi necunoscute, formate din silabe mai mult sau mai puțin articulate, semănând a bolboroseală. Fără tălmaci nimeni nu ar ști ce se vorbește. Numai că și tălmaciul spune și el tot ceea ce socotește în acel moment. Notându-se, de pildă, cuvintele vorbite și date spre tălmăcire mai multora, variantele au fost în număr egal cu tălmăcitorii. Nici un text tălmăcit nu s-a putut potrivi cu celălalt.

Cei care practică glossolalia și nu pot fi înțeleși motivează că limbile vorbite de ei nu sunt omenești, „ci îngerești". Aceasta contrazice însă adevărata glossolalie, cea de la Cincizecime, când cei care au vorbit în limbi au fost înțeleși de oameni. A fost deci o limbă omenească, nu îngerească. Am văzut apoi că Mântuitorul a precizat că sub insuflarea Sfântului Duh se va vorbi în „limbi noi". Ori limbile îngerești nu sunt noi. Pe de altă parte, Apostolul spune că limbile insuflate de Duhul Sfânt vor înceta în viața veșnică (I Corinteni 13, 8). Ori limbile îngerești sunt veșnice.

Pe lângă aceasta, cei ce practică glossolalia motivează că nu sunt înțeleși, deoarece „vorbesc în Duh taina lui Dumnezeu". Invocă textul de la I Corinteni 14, 2 unde se spune: „Cel ce vorbește în limbă insuflată nu vorbește oamenilor, ci lui Dumnezeu, căci nimeni nu-l înțelege, ci el în duh grăiește taine". Noi am văzut însă că la Cincizecime Apostolii vorbeau oamenilor. Care este explicația? Între textele Scripturii nu există contradicție, ele se completează. În felul acesta, aplicat la glossolalie, putem spune că cei ce vorbesc lui Dumnezeu, vorbesc și oamenilor. La

Ierusalim, localnicii nu au înțeles, dar străinii au înțeles. La Corint însă nu se înțelegea ce se vorbește fiindcă nu erau decât localnici. Și astfel cei care vorbeau aici în limbi străine nefiind înțeleși de cei prezenți „grăiau în duh taine“. Tocmai de aceea, fiindcă vorbeau numai pentru sine și nu pentru comunitatea celor prezenți, Apostolul recomandă ca glossolalia să nu fie râvnită în comunitatea credincioșilor.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Ce este glossolalia? (Harisma vorbirii în limbi). În ce limbi? (Cunoscute oamenilor). Care este scopul glossolaliei? (Predicarea Evangheliei, a „măririlor lui Dumnezeu“ oamenilor a căror limbă nu o cunoștea cel ce vorbea). Ce caracter avea glossolalia? (Avea un caracter misionar legat de porunca dată de Mântuitorul, de a merge în toată lumea spre a propovădui Evanghelia la toată făptura). Când avea de obicei loc vorbirea în limbi? (După ce omul primind Botezul creștin, se făcea părtaș și de harisma glossolaliei). Cei ce practică în zilele noastre glossolalia, vorbesc în limbi asemenea Apostolilor la Cincizecime? (Nu. Ei vorbesc în limbi pe care nici ei nu le cunosc și nici cei care le ascultă). La ce folosește atunci vorbirea în limbi? (La nimic. Este un simplu spectacol pe care nimeni nu-l înțelege). Ce spune Sfântul Apostol Pavel despre Glossolalie? (Că ea va înceta). Dar Sfinții Părinți? (Tot la fel, și depun mărturie că de fapt ea a și încetat). Odată cu încetarea glossolaliei s-a oprit și lucrarea Duhului Sfânt? (Nu s-a oprit. Roada Duhului Sfânt, dintre care dragostea este cea mai mare, rămâne o dorință a fiecărui creștin de a o realiza în viața sa).

V. Asocierea

În felul acesta, Apostolul asociază glossolalia cu proorocia, arătând superioritatea acesteia din urmă. Datorită faptului că proorocia nu înseamnă numai prevestirea celor viitoare, ci însăși propovăduirea tainelor lui Dumnezeu, Apostolul se pronunță categoric: „În Biserică vreau să grăiesc cinci cuvinte cu mintea mea ca să învăț și pe alții decât zeci de mii de cuvinte într-o limbă străină“ (I Corinteni 14, 19). Mai presus însă decât toate harismele este dragostea. „De-aș grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor — spune Apostolul — iar dragoste nu am, m-am făcut aramă sunătoare și chimval răsunător. Și de aș avea darul proorociei și de aș ști toate tainele și de aș avea toate cunoștințele și de aș

avea toată credința, încât să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sunt“ (I Corinteni 13, 1–3). Apostolul motivează în continuare arătând că harismele au fost date ca lucrare a Duhului Sfânt numai unor anumite persoane și numai într-un anume timp, când s-a simțit nevoia lor. Dragostea însă este o virtute care trebuie să împodobească viețuirea duhovnicească a oricărui creștin fiindcă numai ea reprezintă chezășia mântuirii: „Dragostea nu cade niciodată; fie proorociile se vor desființa; fie limbile vor înceta; cunoștința se va sfârși. Pentru că în parte cunoaștem și în parte proorocim, dar când va veni ceea ce este desăvârșit, atunci ceea ce este în parte se va desființa“ (I Corinteni 13, 8–10).

VI. Generalizarea

De aici vedem că glossolalia reprezintă vorbirea în limbi străine existente ca dar al Duhului Sfânt de care beneficiau în primele secole creștine ale Bisericii, anumite persoane pentru împlinirea poruncii Mântuitorului de a propovădui Evanghelia în toată lumea.

VII. Aplicarea

1. Nefiind necesară mântuirii credincioșilor glossolalia va înceta încă din perioada creștinismului primar. Pentru credincioși rămâne însă în perioada aceasta datoria cultivării roadelor Sfântului Duh, care nu vor înceta niciodată și de care depinde mântuirea sufletelor noastre. „Iar roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, înfrânarea, curăția, împotriva unora ca acestea nu este lege“ (Galateni 5, 22–23).

2. „Ce vreți mai multe semne?“ întreabă Sfântul Ioan Gură de Aur. Ele au încetat. „Să ai, în schimb, pe cele ce rămân, anume: credința, nădejdea și dragostea. Pe acestea să le căutați pentru că ele sunt cele mai mari semne. Nimic nu este însă asemenea dragostei, căci s-a și spus că dragostea e mai mare ca toate“ (I Corinteni 13, 13).

3. „Dacă totuși vrei să ști că ai primit Duhul Sfânt — îndeamnă Fericitul Augustin — cercetează inima ta. Dacă are în ea iubirea față de aproapele, să fii liniștit. Căci nu este iubire fără Duhul Sfânt al lui Dumnezeu, pentru că Pavel spune că harul lui Dumnezeu s-a revărsat în inimile noastre prin Sfântul Duh care ni s-a dat“.

Credința și faptele bune – condiții ale mântuirii

I. Pregătirea aperceptivă

Mântuirea pe care Domnul nostru Iisus Hristos a câștigat-o prin jertfa și învierea Sa are un caracter universal, în sensul că la ea sunt chemați toți păcătoșii fără nici o deosebire. În același timp mântuirea reprezintă un dar al lui Dumnezeu oferit oamenilor în urma jertfei lui Hristos. Acest dar ni-l oferă Dumnezeu prin harul divin al Sfintei Treimi primit de noi prin umanitatea lui Hristos. Prin har ne legăm de Hristos ca „vița de mlădiță“ (Ioan 15, 5), devenim un duh cu El și participăm la comuniunea Sfintei Treimi. Ne întrebăm acum: cum contribuim fiecare din noi, sau care este aportul personal pe care îl aducem noi la dobândirea mântuirii?

II. Anunțrea temei

Prin credință și fapte bune, la care ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratarea

Modul de a înțelege noțiunea credinței este diferit. Când obișnuit spunem „credință“, putem înțelege fie o părere, o socotință, fie din contră, o certitudine, o siguranță, o încredere în cineva, sau în ceva. Când ne referim la credința religioasă, înțelegem totdeauna încrederea în descoperirea pe care ne-a făcut-o Dumnezeu. Astfel, putem cunoaște voia lui Dumnezeu, putem intra în legatură și în comuniune cu El. De aceea, Sfântul Apostol Pavel spune că „fără credință nu putem fi plăcuți lui Dumnezeu“ (Evrei 11, 6). Credința este „adeverirea celor nădăjduite, dovada lucrurilor celor nevăzute“ (Evrei 11, 1). Ea este ochiul sufletului care pătrunde dincolo de realitățile acestei lumi. Ea este un dar al lui Dumnezeu prin care suntem ridicați la El, dar în același timp ea este și strădania sufletului de a înmulți darul primit. Credința „nu se naște nici din frică, nici din vederea minunilor. Credem, pentru că suntem încredințați de simțirea tainică a prezenței lui Dumnezeu cel viu care te îmbie și se oferă pe Sine ca dragoste și viață totală. Ea începe prin acceptarea cuvântului lui Dumnezeu prin el însuși, ca putere de viață și ca dar. Pe de altă parte implică voința liberă a celui ce asimilează cuvântul lui

Dumnezeu... Credința este virtutea care răsare în suflet din aceeași cunoaștere–simțire și acceptare conștientă a harului. Este strălucirea lui Dumnezeu în persoana umană...“ (Preot prof. Ion Bria, «Credința pe care o mărturisim», București, 1987, p. 265–266). Credința este simțirea prezenței lui Hristos în suflet (Efeseni 3, 17), a vieții lui Iisus care dă siguranță și statornicie, care înnoiește și zidește viața duhovnicească spre împlinire și desăvârșire“. Credința este condiția mântuirii, deoarece începutul mântuirii nu poate fi desprins de credința în Iisus Hristos, Cel care a adus mântuirea. Credința este ușa harului în viața noastră. Ori de câte ori facem din inimă o mărturisire de credință, o mare putere de har intră în ființa noastră: „Noi am crezut și am cunoscut că Tu ești Hristos Fiul lui Dumnezeu celui viu“ (Ioan 6, 69). Iată de ce Sfinții Apostoli ziceau Mântuitorului: „Sporește-ne credința“ (Luca 17, 5) (Nicolae, Mitropolitul Banatului, Învățătura Ortodoxă despre mântuire, Timișoara, 1983, p. 50).

Credința ca dar al lui Dumnezeu nu se adresează numai intelectului, ca să-L cunoască și să-L mărturisească pe Dumnezeu, ci întregii ființe. Adică, nu e suficient să cunoști voia lui Dumnezeu. Se impune să o și împlinim. „Dacă stiți toate acestea — a spus Mântuitorul — fericiți veți fi când le veți și face“ (Ioan 13, 17). În felul acesta, credința aprinde voința și întreaga putere a sufletului. Credința nu poate rămâne la o formă declarativă, fiindcă „și demonii cred și se cutremură“ (Iacob 2, 19), ne spune Sfânta Scriptură. Credința lor însă nefiind mântuitoare, este falsă, neadevărată; ceea ce înseamnă că adevărata credință cuprinde întreg sufletul, îl angajează, îi dă putere. De aceea, caracteristica credinței este de a fi „lucrătoare în dragoste“ (Galateni 5, 6), iar „dragostea este plinirea legii“ (Romani 13, 10). Mântuitorul arată foarte clar că adevărata credință se poate cunoaște numai din fapte, asemenea cum după roade poți cunoaște un pom (Matei 7, 21–27). De aceea Sfântul Iacob precizează: „Ce folos fraților, dacă zice cineva că are credință și fapte nu are? Oare credința poate să-l mântuiască? Dacă un frate sau o soră sunt goi și lipsiți de hrana cea de toate zilele și cineva din voi le-ar zice: „mergeți în pace, încălziți-vă și vă săturați“, dar fără să le dea cele trebuincioase trupului, care ar fi folosul? Așa și cu credința: dacă nu are fapte, e moartă în ea însăși... Vedeți dar că din fapte este îndreptat omul, nu numai din credință. Precum trupul fără suflet este mort, și credința fără fapte este moartă“ (Iacob 2, 14–26). Din tabloul judecății de apoi prezentat de Mântuitorul vedem foarte limpede că după faptele săvârșite va fi judecat oricare credincios (Matei 25, 35–45), iar Sfântul Apostol. Pavel

confirmând aceasta, ne spune că „noi toți trebuie să ne înfățișăm înaintea judecății lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce a făcut prin trup, ori bine, ori rău“ (II Corinteni 5, 10). Faptele bune ca rod al adevăratei credințe întăresc permanent puterea sufletului spre o continuă înnoire a vieții în Hristos, până la „statura bărbatului desăvârșit, la măsura plinătății Lui Hristos“ (Efeseni 4, 13). Faptele bune sunt acelea care arată chipul lui Hristos în viața duhovnicească a credinciosului. Pornind din credință, faptele bune verifică și desăvârșesc credința.

Cu toată această evidentă necesitate a faptelor bune pentru dobândirea mântuirii, nu toți credincioșii le primesc ca atare, ci excluzându-le, spun că pentru mântuire este necesară numai credința.

Învățătura că la mântuire se ajunge numai prin credință o numesc „sola fide“, adică „singură credința“; și cei ce o susțin încearcă să o temeluiască pe cuvintele Sfântului Apostol Pavel.

Astfel, în epistola către Galateni, 2, 16, putem citi: „Știind însă că omul nu se îndreptează din faptele legii, ci numai prin credința în Hristos Iisus, am crezut și noi în Hristos Iisus ca să ne îndreptăm din credința în Hristos, iar nu din faptele legii, căci din faptele legii nimeni nu se va îndrepta“.

Efesenilor, Apostolul le scrie: „Căci în har sunteți mântuiți, prin credință, și aceasta nu este de la voi: este harul lui Dumnezeu; nu din fapte ca să nu se laude nimeni“ (Efeseni 2, 8–9).

Iar în epistolele către Romani (3, 20 și 30) Apostolul scrie: „Căci socotim că prin credință se va îndrepta omul, fără faptele legii... Fiindcă este un singur Dumnezeu, care va îndrepta din credință pe cei tăiați împrejur, și prin credință pe cei netăiați împrejur“. Cercetând aceste texte remarcăm că Apostolul indică modul în care obținem mântuirea, adică prin credință și prin har, și nu prin faptele legii. Apostolul precizează apoi că acest lucru este valabil și pentru cei tăiați împrejur și pentru cei netăiați împrejur. Despre ce poate fi vorba? Odată cu întemeierea Bisericii, creștinii proveniți dintre iudei, sau iudeo-creștini, numiți iudaizanți, impuneau ca necesar respectarea prescripțiilor formale ale legii mozaice, cum ar fi: tăierea împrejur, sâmbetele, etc. și pentru păgânii care primeau noua religie creștină. Întrucât acest fapt a fost primit cu rezervă și chiar cu împotrivire de păgânii dornici să primească legea evangheliei, toți „Apostolii, preoții și frații“ s-au adunat la Ierusalim în anul 49–50 și au hotărât în sinod că păgânii care vin la credință nu sunt obligați să țină legea veche, ci doar să se ferească de mâncările jertfite idolilor, de sânge și de carne de animal sugrumat și de desfrânare

(Faptele Apostolilor 15, 23–29). Această hotărâre a fost adusă la cunoștința credincioșilor dintre neamuri, care au primit-o cu bucurie și le-a fost „spre mângăiere“. Cum Sfântul Apostol Pavel a propovăduit Evanghelia printre neamuri, aducând la cunoștință hotărârea sinodului apostolic din Ierusalim, a întâmpinat o atât de mare opoziție din partea iudaizanților, încât i-au contestat calitatea de Apostol (Galateni 4, 16), în sânul tinerilor comunității creștine din Galatia, Efes și Roma, cu tot meritul lui la întemeierea lor. Prin urmare, în textele citate Sfântul Apostol Pavel nu pune problema necesității sau inutilității faptelor bune pentru mântuire; nu aceasta îl frământa atunci când a scris galatenilor, efesenilor, sau romanilor. Pe el îl preocupa în primul rând emanciparea învățăturii creștine de legea veche pe care căutau să o impună iudaizanții întocmai Mântuitorului Hristos. Însă Sfântul Apostol Pavel nu consideră legea veche desființată decât în latura ei rituală, cultică, formală, concretizată în ceea ce se cheamă „faptele legii“, adică circumciziunea, păzirea sâmbetelor, a lunilor noi, etc. Aceste fapte ale legii nu erau altceva decât umbra celor pe care le va descoperi Hristos. Altcum legea rămâne valabilă în latura ei morală, motiv pentru care Mântuitorul a spus: „Nu am venit să stric legea, sau proorocii, ci să o împlinesc“ (Matei 5, 17)... Potrivit concepției Sfântului Apostol Pavel, legea trebuie împlinită nu atât în literă, nu în cerințele ei formale, cultice, ci în cele morale concretizate în fapte bune, folositoare îndreptării în fața lui Dumnezeu.“ (Nicolae, Mitropolitul Banatului, «Învățătura Ortodoxă despre mântuire» – Timișoara, 1983, p. 53–54).

IV. Recapitularea – Aprecierea

Cum colaborăm cu harul divin pentru dobândirea mântuirii? (Prin credință și fapte bune). Ce înseamnă credința în sens religios? (Siguranță, certitudine, încredere în Descoperirea lui Dumnezeu). Ce reprezintă credința? (Un dar al lui Dumnezeu pentru a putea cunoaște și intra în legătură cu Tainele lui Dumnezeu, dar și o strădanie a noastră de a ne dezvolta necontenit simțirea, de a ne menține și de a crește necontenit în comuniunea lui Dumnezeu). Cum dobândim credința? (Prin cuvântul lui Dumnezeu). Cum desăvârșim credința? (Prin harul lui Dumnezeu). Cum trebuie să fie adevărata credință? (Vie, lucrătoare în dragoste). Când spunem că trebuie să fie lucrătoare în dragoste, ce înțelegem? (Că trebuie să fie lucrătoare prin fapte). De ce? (Fiindcă dragostea înseamnă plinirea legii, deci o sinteză a tuturor poruncilor ce trebuiesc

împlinite). Cum este credința nelucrătoare în fapte? (Este moartă). În acest caz, e suficientă credința fără fapte? (Nu e suficientă, și nu este nici adevărată, ci falsă. „Și demonii cred și se cutremură", dar neavând fapte, credința lor este falsă). Ce rol au în acest caz faptele bune? (Ele verifică credința). Ce reprezintă faptele bune pentru mântuire? (Prin ele facem activă în noi viața duhovnicească a lui Hristos, crescând până la statura bărbatului desăvârșit, la asemănarea cu Hristos). În ce constă greșeala celor ce susțin că mântuirea se obține numai prin credință, excluzând faptele bune? (Ei confundă faptele bune cu faptele legii vechi la care se referă Sfântul Apostol Pavel atunci când spune că acestea nu sunt necesare mântuirii).

V. Asocierea

Din cele tratate până aici vedem că mântuirea reprezintă pe de o parte un dar al lui Dumnezeu, oferit nouă prin harul divin, dar în același timp și o contribuție personală prin credință și fapte bune. În acest fel, mântuirea este un proces liber de conlucrare a credinței cu harul divin, spre rodirea faptelor bune. Astfel, credincioșii se leagă de Hristos asemenea viței de mlădiță (Ioan 15, 5). Dar această legătură, această „locuire prin credință a lui Hristos în inimile" credincioșilor (Efeseni 3, 17) se face vizibilă, este verificată prin faptele care reprezintă urmarea, sau imitarea vieții Lui. Fără acestea, întreg edificiul duhovnicesc rămâne asemenea unei case zidită pe nisip, spulberată de vânturi și de ploi" (Matei 7, 24–27).

VI. Generalizarea

Reținem, așadar, că la dobândirea mântuirii trebuie să ne aducem contribuția prin credință și fapte bune, motiv pentru care acestea sunt numite condițiile subiective ale mântuirii.

VII. Aplicarea

Lucrarea harului și a credinței au finalitate în viața duhovnicească a credincioșilor prin faptele bune. Acestea se îndreaptă mai întâi spre Dumnezeu sub forma iubirii și cinstirii pe care o manifestăm prin cele trei virtuți teologice: credință, nădejde și dragoste. Apoi, faptele bune se referă la viața semenului și a lumii, prin iubire, dreptate, pace, blândețe, milostenie, iertare, răbdare, etc. Nici propria persoană nu se exclude din sfera faptelor bune, în sensul că fiecare credincios este dator să înlăture răul din ființa sa și să

cultive binele, să se străduiască a ieși din egoism, să evite păcatele, să se căiască de cele săvârșite, și să-și formeze o inimă curată în care să rodească viața de sfințenie, spre desăvârșirea în virtute, după modelul vieții duhovnicești a lui Hristos.

Sfintele Taine – plan dezvoltat

I. Pregătirea aperceptivă

Căzut în păcat, omul nu se putea ridica singur, ci a fost nevoie de intervenția directă a lui Dumnezeu: „Noi toți am petrecut oarecând în poftele trupului... fiind morți prin păcate, dar ne-am făcut vii împreună cu Hristos, prin har sunteți mântuiți... Și aceasta nu este de la voi, al lui Dumnezeu este darul...“ (Efeseni 2, 3–8). Dar așa cum omul a păcătuit cu întreaga sa ființă, adică cu sufletul prin neascultare, și cu trupul prin poftă, tot astfel și harul mântuitor se va referi atât la trupul, cât și la sufletul nostru.

II. Anunțarea temei

Formele văzute lăsate de Dumnezeu ca mijloace de transmitere a harului mântuitor sunt Sfintele Taine, la care ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratarea

1. Cuvântul „taină“ înseamnă ceva ascuns, închis, ce nu poate fi pătruns cu mintea, ci trebuie primit prin credință.

2. Tainele sunt sfinte, fiindcă transmițându-ne harul mântuitor, ne curățesc de orice păcat și ne aduc sfințenia.

3. Toate Sfintele Taine au fost instituite direct de către Mântuitorul. Sfinții Apostoli sunt numai „iconomi ai tainelor lui Dumnezeu“ (I Corinteni 4, 1), adică ei împărtășesc harul sfințitor, rânduind ca această lucrare să fie continuată de episcopi și preoți.

4. Sfintele Taine au două părți:

a). Partea nevăzută care este harul divin, izvorât din jertfa răscumpărătoare a Domnului și pe care îl primim în Biserică prin lucrarea Sfântului Duh.

b). Partea văzută, ca formă prin care săvârșitorul invocă harul Sfântului Duh. Acesta este serviciul divin oficiat de slujitorul

bisericesc, cu rostirea formulei sacramentale de invocare, sau de chemare a harului divin, precum și a altor rugăciuni însoțitoare.

5. Sfintele Taine sunt în număr de șapte, după numărul celor șapte daruri ale Duhului Sfânt (Isaia 11, 2–3): Botezul, Mirungerea, Euharistia (Împărtășania, Cuminecătura), Pocăința (Spovedania, Mărturisirea), Nunta (Cununia sau Căsătoria), Preoția (Hirotonia) și Maslul. De aici vedem că deși harul este unul, el rodește în funcție de trebuințele noastre de sfințenie.

6. Materia Tainei intră în partea ei văzută. La Botez este apa; la Euharistie: pâinea și vinul care se prefac în Trupul și Sângele Mântuitorului; la Taina Mirului, Sfântul Mir, iar la Maslu, untdelemnul sfințit.

7. Săvârșitorul Sfintei Taine este în chip nevăzut Mântuitorul, iar în chip văzut urmașii rânduiți de Sfinții Apostoli, adică episcopii și preoții.

8. Primitorul Sfintelor Taine este orice creștin care a primit Taina Sfântului Botez, fiindcă numai în urma Botezului cineva poate să se numească creștin și membru al Bisericii.

9. Sunt Taine care se repetă și Taine care nu se repetă:

a) Tainele care se repetă sunt: Pocăința, Euharistia, Nunta, Maslul.

b) Tainele care nu se repetă sunt: Botezul, Mirungerea și Preoția.

10. După efectul lor Tainele se împart în trei categorii:

a) Taine ale vieții spirituale: Botezul, Mirungerea și Euharistia.

b) Taine ale restabilirii trupești și sufletești: Pocăința și Maslul.

c) Taine speciale: Preoția și Nunta.

IV. Recapitularea - Aprecierea

Ce sunt Sfintele Taine? (Forme văzute prin care ni se transmite harul divin mântuitor sub formă nevăzută). Câte Sfinte Taine are Biserica? (Mântuitorul a lăsat șapte Sfinte Taine). Care sunt? (Botezul, Mirungerea, Euharistia, Pocăința, Cununia, Preoția și Maslul). Cine le-a instituit? (Mântuitorul nostru Iisus Hristos). Cine le aplică? (Biserica prin sfinții ei slujitori). Care sunt părțile unei Taine? (O parte nevăzută care este harul divin; și o parte văzută, redată prin slujba de invocare a harului Sfântului Duh). Ce mai intră în partea văzută a Sfintei Taine? (Și materia ei). Care este aceasta? (La Botez – apa; la Mirungere – Sfântul Mir; la Euharistie – pâinea și vinul; la Maslu – untdelemnul sfințit).

Cine este primitorul Sfintei Taine? (Orice creştin care a primit Taina Botezului).

V. Asocierea

Având o instituire divină, Sfintele Taine au fost asemănate cu ceremoniile religioase din Vechiul Testament, care și ele au o instituire dumnezeiască. Deosebirea este însă esențială, fiindcă numai Sfintele Taine aduc mântuirea, deoarece ele aduc harul divin mântuitor, pe când ceremoniile religioase sunt simple forme cultice „umbre ale celor viitoare“, care se vor împlini și desăvârși în Biserica lui Hristos.

VI. Generalizarea

Din cele tratate vedem că Sfintele Taine sunt forme văzute prin care ni se transmite harul divin necreat sfințitor și mântuitor al Sfintei Treimi, sub o formă văzută.

VII. Aplicarea

1. Primind prin Sfintele Taine harul divin necreat al Sfintei Treimi, ele ne ridică duhovnicește până la desăvârșirea Părintelui ceresc, conform chemării Mântuitorului: „Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl vostru cel din ceruri este desăvârșit“ (Matei 5, 48).

2. Dată fiind importanța și valoarea harului divin în procesul mântuirii, se impune ca primirea Sfintelor Taine să fie făcută cu vrednicie, ceea ce pretinde o pregătire duhovnicească specială a credincioșilor înaintea primirii lor.

Sfânta Taină a Botezului

I. Pregătirea aperceptivă

Ce ne spune articolul al X-lea din Simbolul de credință? („Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor“. Aceasta înseamnă că așa cum prin păcat a intrat moartea în lume, prin jertfa răscumpărătoare a Domnului primim harul divin mântuitor). Care sunt formele de transmitere a harului divin? (Sfintele Taine).

II. Anunțarea temei

Prima din cele șapte Sfinte Taine este cea a Botezului, la care ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratarea

Taina Botezului a fost instituită de Mântuitorul, când, despărțindu-se de Sfinții Apostoli, le-a dat poruncă zicând: „Drept aceea, mergând învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh“ (Matei 28, 19). Taina Botezului este, deci, săvârșită în numele Sfintei Treimi. Botezul a avut loc pentru prima dată la Cincizecime, adică la Pogorârea Sfântului Duh, când s-a constituit prima comunitate creștină.

Sfântul Apostol Pavel arată că „oricâți ne-am botezat în Iisus Hristos, în moartea Lui ne-am botezat. Ne-am îngropat prin botez împreună cu El în moarte, pentru că așa cum Hristos s-a ridicat din morți prin mărirea Tatălui, așa să umblăm și noi întru înnoirea vieții“ (Romani 6, 3–5). Taina Botezului aparține operei de mântuire; este act al milei, al îndurării și iertării ce ne-a acordat-o Iisus Hristos pentru înnoirea firii păcătoase de altădată, pentru redobândirea chipului lui Dumnezeu, cel dinainte de căderea primului om în păcat. Accentuând aspectul nevăzut al tainei, Sfântul Apostol Pavel confirmă împlinirea făgăduinței pe care Domnul i-a facut-o lui Nicodim: „...după mila Lui ne-a mântuit prin baia nașterii din nou și prin înnoirea Duhului Sfânt care l-a vărsat peste noi din belșug prin Iisus Hristos Mântuitorul nostru“ (Tit 3, 5–7). Făcând aceste precizări, putem face distincție între botezul creștin ca taină și botezul spre pocăință săvârșit de Sfântul Ioan Botezătorul, după însăși cuvintele sale: „Eu vă botez cu apă spre pocăință, dar cel ce vine după mine este mai mare decât mine... El vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc“ (Matei 3, 11). Botezul lui Ioan are un caracter simbolic, de a confirma mărturisirea unui act de căință ce venea din partea celor care îl primeau, pe când botezul creștin efectuează prin Duhul Sfânt o înnoire sau renaștere duhovnicească, ștergerea păcatului strămoșesc și a celorlalte păcate personale. De aceea el „este cu Duh Sfânt și cu foc“, adică arde și spală în „baia nașterii din nou“ orice întinăciune a sufletului.

Pentru a înțelege mai bine această naștere duhovnicească, vom face comparația firii noastre născută în păcat cu un pom sălbatic. Dacă acestuia i se aplică altoiul, își schimbă complet rodirea. Tot așa și firea, este schimbată prin harul Botezului. Cel

botezat se îmbracă în Hristos, spre rodirea harului în viața lui duhovnicească (Galateni 3, 27), devenind membru al Bisericii și fiu al lui Dumnezeu.

Partea văzută constă în afundarea de trei ori în numele Sfintei Treimi, zicând formula: „Botează-se robul lui Dumnezeu (N) în numele Tatălui. Amin. Și al Fiului. Amin. Și al Sfântului Duh, Amin. Acum și pururea și în vecii vecilor“. Apa în care se săvârșește Sfânta Taină trebuie să fie curată și sfințită. Botezul se face prin afundare, deoarece însuși numele de „botez“, derivat din limba greacă se tălmăcește prin „cufundare în apă“.

Botezul face parte dintre acele Sfinte Taine care nu se mai repetă. Sfântul Apostol Pavel spune: „Un Domn, o credință, un botez“ (Efeseni 4, 5). La fel precizează și Simbolul de credință: „mărturisesc un botez pentru iertarea păcatelor...“. Aceasta este regula generală și se bazează pe faptul că așa cum cineva se naște o singură dată trupește, el renaște duhovnicește tot o singură dată.

Săvârșitorul Tainei este episcopul sau preotul, deoarece ei sunt succesorii legitimi ai Sfinților Apostoli. Dacă însă vreun copil este în situația de a muri, orice credincios ortodox poate să-l boteze, în numele Sfintei Treimi, ceea ce se numește „botez din necesitate“, dar trebuie urmat de rugăciunile rostite în biserică de episcop sau preot.

Primitorii botezului sunt toți aceia care doresc să devină mădularele Trupului tainic al Domnului, fii ai lui Dumnezeu, deoarece toți oamenii sunt chemați la mântuire. Se pune problema: pot fi botezați și copiii? Unii spun că botezul copiilor nu ar fi necesar, deoarece ei sunt curați și nu au păcate. Pentru a-și întări afirmația, aduc exemplul binecuvântării copiilor de Iisus, invocând cuvintele Domnului: „lăsați copiii și nu-i opriți să vină la Mine, că a unora ca acestora este împărăția cerului“ (Matei 19, 14). Cercetând dacă este valabil sau nu botezul copiilor, reținem că Biblia arată că păcatul moștenit de la primul om are un caracter universal, adică se transmite la toți oamenii după cum ne spune atât de clar Sfântul Apostol Pavel: „Așa cum printr-un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, așa moartea a trecut la toți oamenii prin cel în care toți au păcătuit“ (Romani 5, 12). Deci nici copiii nu sunt scutiți de moarte și nici de păcat, având păcatul în firea lor, cum spune psalmistul „că întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea“ (Psalmul 50, 6; Iov 14, 4; Evrei 2, 14; I Corinteni 5, 22). Mântuitorul îi dă pe copii ca pildă de urmat pentru viața lor curată, ei sunt doar „termeni de comparație și nimic mai mult“, adică sunt arătate calitățile de nevinovăție pe care trebuie să le împlinească

„moștenitorii împărăției cerurilor“. Dacă ei erau mântuiți, atunci nu mai aveau nevoie de binecuvântarea Domnului.

Sfântul Grigore de Nazianz, tânăr fiind și neprimind încă botezul, se afla odată pe marea învolburată care îl amenința cu pieirea. Teama sa era că va trece încărcat de păcate în viața veșnică. De aici concluzia lui: „E mai bine atunci să fii sfințit fără să o știi, adică să primești botezul, decât să mori fără pecetea inițierii creștine“. Cât privește importanța credinței și a pocăinței, acestea se referă la cei maturi. Sfântul Apostol Petru la Cincizecime s-a referit la oameni maturi, care aveau diferite concepții, diferite obiceiuri, nu toate bune, la care trebuiau să renunțe, iar cei botezați erau instruiți în cunoașterea credinței după ce au primit botezul (Faptele Apostolilor 2, 41–43). De altfel, credința copiilor este mărturisită de nași, ca garanți spirituali ai celui botezat. Sfânta Scriptură ne oferă numeroase situații când mărturisirea credinței cuiva are efectul dorit pentru un altul. Așa avem vindecarea slăbănogului prin credința altora, a slujitorului sutașului (Matei 8, 5–13), a învierii fiicei lui Iair, a învierii fiului văduvei din Nain, a fiicei femeii cananience, etc.

Botezul copiilor nu este o noutate. El s-a practicat încă din perioada apostolică, chiar de Sfinții Apostoli. Astfel, la Rusalii, printre cele 3000 persoane se aflau și copii, care îi însoțeau pe părinții lor. În Noul Testament găsim informații că Sfinții Apostoli au botezat casa sutașului Corneliu (Fapte 10, 2), a Lidiei (Fapte 10, 15), a temnicerului din Filipi (Fapte 16, 31–33), a lui Ștefanas (I Corinteni 1, 16), a lui Crispus (Faptele Apostolilor 18, 8). Prin „casă“, se înțelegea atunci toată „familia naturală“: soț, soție, copii, personalul auxiliar, sclavii și chiar cei legați de ea prin alte interese. „Casa“ nu putea fi înțeleasă fără copii (Luca 19, 9, Ioan 4, 53; I Timotei 3, 2–4, II Timotei 4, 19). Treptat s-a generalizat aproape numai botezul copiilor, deoarece părinții lor erau deja creștini.

IV. Recapitularea – Aprecierea

De cine a fost instituită Taina Botezului? (De însuși Mântuitorul când a poruncit să se propovăduiască Evanghelia la toată făptura, botezându-i...“ (Matei 28, 19). Ce rezultă de aici? (Că Botezul este universal, adică toți oamenii sunt chemați la mântuire). Din textul Sfintei Evanghelii, ce vedem, în numele cui se face Botezul? (În numele Sfintei Treimi). Ce deosebire este între botezul lui Ioan și cel creștin? (Botezul lui Ioan era un simbol, pe când botezul creștin în numele Sfintei Treimi este o realitate

manifestată prin iertarea păcatului strămoșesc și păcatelor personale, prin primirea calității de fiu al lui Dumnezeu și membru al Bisericii). Cine poate săvârși Botezul? (Episcopul și preotul ca urmași ai Sfinților Apostoli. Mai poate săvârși și credinciosul ortodox, în cazuri excepționale). Botezul copiilor este valabil? (Da, este valabil). Ce se impune însă după ce copiii sunt botezați? (Ca să fie instruiți în cunoașterea credinței Bisericii și trăirea vieții creștinești).

V. Asocierea

După Botez, copilul se învrednicește de primirea harului mântuitor prin încă două Sfinte Taine ale Bisericii: Taina Sfântului Mir și cea a Euharistiei. Care este explicația acestei rânduieli bisericesti? Explicația o găsim în însăși firea lucrurilor. Cel botezat este născut duhovnicește, iar pentru a crește și a se întări, are nevoie de putere; iar această putere o primește prin darurile Duhului Sfânt, care se transmit prin Taina Mirului. Și fiindcă se cuvine să crească așa cum spune Apostolul „până la statura bărbatului desăvârșit, la măsura vârstei deplinătății lui Hristos“ (Efeseni 4, 13), cel botezat, născut la o viață nouă este împărtășit cu însuși Trupul și Sângele Domnului. Prin aceasta, celui botezat i se întărește și calitatea de membru al Bisericii dat fiind faptul că toți cei ce sunt membri ai Bisericii alcătuiesc Trupul tainic al Domnului.

VI. Generalizarea

Taina Sfântului Botez este, așadar, prima din cele șapte Taine ale Bisericii, care prin întreita afundare în apă în numele Sfintei Treimi, acordă celui botezat harul Sfântului Duh, al iertării păcatului strămoșesc și a celorlalte păcate, precum și renașterea la o viață nouă, calitatea de fiu al lui Dumnezeu și membru al Bisericii.

VII. Asocierea

Fiecare copil primește un nume cu prilejul oficierii Tainei Botezului. Cade-se ca acest nume să fie al unui Sfânt, pe care să-l aibă mijlocitor către Dumnezeu și ocrotitor și pildă de urmat în viață. O importanță deosebită o au și nașii, care sunt, ca părinți spirituali ai pruncului botezat, răspunzători în fața lui Dumnezeu de credința pe care au mărturisit-o pentru cel ce le-a devenit fin și pentru evoluția lui duhovnicească, pentru ca acesta să

rămână atașat Bisericii noastre ortodoxe care l-a împreunat și îmbrăcat în Hristos.

(La sfârșit se poate cânta în comun cu credincioșii: „Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și-mbrăcat. Aliluia").

Sfânta Taină a Mirungerii

I. Pregătirea aperceptivă

Așa cum un copil nou-născut are nevoie de hrană trupească pentru a se putea dezvolta spre maturitate, tot astfel și după ce ne-am născut duhovincește „în Hristos" prin Botez, avem nevoie de hrană duhovnicească ca să creștem „până la statura bărbatului desăvârșit", cum spune Sfântul Apostol Pavel (Efeseni 4, 13).

II. Anunțarea temei

Această hrană duhovnicească o primim ca dar al Sfântului Duh prin Taina Mirului, la care ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratarea

Sfânta Taină a Mirului a fost instituită de Mântuitorul, înainte de înălțarea Sa la cer, când le-a promis Sfinților Apostoli trimiterea Sfântului Duh, aducător de putere care îi va îmbrăca cu daruri speciale (Luca 24, 49). Această misiune s-a împlinit la Cincizecime, când, odată cu Pogorârea Sfântului Duh, s-au revărsat peste Sfinții Apostoli daruri duhovnicești deosebite. De aceea, Sfinții Apostoli, după ce săvârșeau Taina Sfântului Botez, puneau mâinile peste cei botezați, pentru a le împărtăși hrana duhovnicească de creștere în Hristos a celor ce s-au „îmbrăcat în Hristos" prin Botez, după cum ne este mărturisit acest fapt, arătându-se că „Apostolii cei din Ierusalim, auzind că a primit Samaria cuvântul lui Dumnezeu, au trimis către ei pe Petru și pe Ioan, care coborându-se, s-au rugat pentru ei, ca să primească Duhul Sfânt. Căci încă nu se pogorâse peste nici unul dintre ei, ci numai botezați erau în numele Domnului Iisus. Atunci puneau mâinile peste ei și luau Duhul Sfânt" (Faptele Apostolilor 8, 14–17). La fel, credincioșii din Efes, botezați inițial numai cu botezul lui Ioan, au fost din nou botezați cu Botezul Sfintei Treimi

„și punându-și Pavel mâinile peste ei, a venit Duhul Sfânt peste ei...“ (Faptele Apostolilor 19, 1–7). Pe lângă punerea mâinilor, Sfinții Apostoli împărtășeau celor botezați darurile Sfântului Duh și prin ungerea cu Sfântul Mir, după cum putem citi în Sfânta Carte: „Iar cel ce ne întărește pe noi împreună cu voi în Hristos și ne-a uns pe noi, este Dumnezeu. Care ne-a și pecetluit pe noi și a dat arvuna Duhului în inimile noastre“ (II Corinteni 1, 21–22). (Același lucru îl redau și textele din Efeseni 4, 30 și I Ioan 2, 20 și versetul 27). Dintre cele două forme, ungerea cu Sfântul Mir s-a generalizat și a rămas definitivă în viața Bisericii, datorită faptului că înmulțindu-se numărul credincioșilor, Sfinții Apostoli nu se mai puteau deplasa mereu în toate localitățile, iar ungerea cu Sfântul Mir se putea generaliza mai ușor, efectul duhovnicesc fiind același. De la Sfinții Apostoli, Biserica creștină primară a practicat Taina Mirungerii celor botezați, după cum ne confirmă canonul 7 al Sinodului II ecumenic (381) sau scrierile Sfinților Părinți. Așa, spre exemplu, Sfântul Chiril al Ierusalimului spune foarte clar: „vouă, după ce ați ieșit din cristelnița Sfintei Ape, vi s-a dat ungerea, preînchipuirea aceleia cu care a fost uns Hristos; iar aceasta este Sfântul Duh“. Urmând acestei practici dintotdeauna a Bisericii, Taina Mirului se aplică și astăzi imediat după Botez prin ungerea cu Sfântul Mir la ochi, nări, gură, urechi și la frunte, pentru sfințirea organelor de simț. Ungerea la piept și la spate se face pentru sfințirea voinței, iar la mâini și la picioare, pentru sfințirea faptelor. Darurile Duhului Sfânt sunt împărtășite odată cu mirungerea și rostirea formulei rămase din practica apostolică: „Pecetea darului Duhului Sfânt“ (II Corinteni 1, 2).

Sfântul Mir este format din untdelemn, vin și 38 diferite aromate, sfințit în Joia Sfintelor Patimi de către episcopi și distribuit fiecărui preot pentru săvârșirea Tainei. Mirungerea împarte darurile Sfântului Duh, asemenea darurilor primite de Sfinții Apostoli la Cincizecime. Mirul fiind o ungere, reprezintă un semn, sau o „pecete“ cum spune Sfântul Apostol Pavel. Este „pecetea lui Hristos“, fiindcă numele de „Hristos“ înseamnă, tradus în limba noastră: „Unsul“, „Cel uns“, adică Mesia. Chiar și în legea veche, ungerea avea mare importanță, după cum o atestă ungerea regelui David cu mir din cornul lui Samuel și astfel „a odihnit Duhul Domnului asupra lui“ (I Regi 16, 13). Fiind socotit izvor de sfințenie, Sfintul Mir este folosit și la sfințirea antimiselor pe care se săvârșește sfânta liturghie, precum și la sfințirea bisericilor.

Această Taină este săvârșită de episcop, sau de preot celui de curând botezat, dar mai poate fi aplicată și celor ce se întorc

la Biserica Ortodoxă, botezați fiind cu Botezul Sfintei Treimi. Aplicându-se odată cu taina Sfântului Botez, ea nu se mai repetă.

Nu toți creștinii acceptă Sfânta Taină a Mirului. Unii o socotesc ca nefiind necesară, deoarece noi prin Taina Sfântului Botez, ne-am născut la o viață nouă, duhovnicească (Ioan 3, 6) și ne-am „spălat, sfințit, îndreptățit în numele Domnului Iisus și în Duhul Dumnezeului nostru“ (I Corinteni 6, 11). Dar Taina Sfântului Mir ne împărtășește și alte daruri. Știm, de pildă, că mai multe Sfinte Taine împărtășesc iertarea păcatelor. Așa este Taina Botezului, a Pocăinței și a Euharistiei. Și cu toate că cel botezat a primit iertarea păcatelor prin Taina Botezului, la aceasta se adaugă imediat și împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului, pentru a înmulți darurile Sfântului Duh. La fel și Taina Mirului nu repetă aceleași daruri ale Sfântului Duh, primite la Botez, ci adaugă și altele care să dea putere spre creșterea și dezvoltarea duhovnicească (vezi Isaia 11, 2; I Ioan 2, 20–27; Efeseni 1, 14; 4, 30).

În practică, Biserica romano-catolică și cea protestantă aplică această Sfântă Taină copiilor între 7–12 ani, fiind numită „confirmare“ și fiind săvârșită numai de episcop. Am văzut însă că la Botezul Domnului a fost prezent și Sfântul Duh, iar la Cincizecime odată cu pogorârea Sfântului Duh s-au împărtășit și darurile Sale.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Cine a instituit Sfânta taină a Mirului? (Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos). Cine a aplicat această Sfântă Taină și în ce formă? (Sfinții Apostoli după pogorârea Sfântului Duh, sub două forme: a punerii mâinilor și mirungerii). Care dintre aceste două forme s-a generalizat și a rămas și azi stabilă în Biserică? (Sub forma mirungerii). Când se săvârșește această Sfântă Taină și ce efecte are? (Se săvârșește după Sfântul Botez, în cadrul aceleiași slujbe pentru a transmite darurile Duhului Sfânt de întărire duhovnicească, tuturor celor născuți prin Botez la o viață nouă, spirituală). Cum se numesc cei ce primesc taina Botezului și Mirului? (Se numesc „creștini“ de la „Hristos“ care înseamnă „Unsul“ lui Dumnezeu). Care este formula rostită de preot prin care ni se oferă darurile Duhului Sfânt? (Pecetea darului Duhului Sfânt). De unde este luată această formulă? (Din Sfânta Scriptură, ea reprezentând cuvintele Sfântului Apostol Pavel din II Corinteni 1, 21–22).

V. Asocierea

Privind numirile tainei, am văzut că ea se numește „punerea mâinilor“ (Faptele Apostolilor 8, 15–18), precum și „ungere“ (I Ioan 2, 20); și „pecetluire“ (I Corinteni 1, 21–22). În primul caz, nu trebuie să facem confuzie între „punerea mâinilor“ care este Taina Mirului și „punerea mâinilor preoțimii“ (I Timotei 4, 14), care este o altă Sfântă Taină, cea a Preoției, sau Hirotoniei. Untdelemnul „bucuriei“, sau al „mântuirii“ cum i se mai spune, este untdelemnul binecuvântat, care se toarnă în apa Botezului și este un simbol al darului Duhului Sfânt care s-a coborât odată cu sfințirea apei Botezului. Spre deosebire de untdelemnul simbolic, Sfântul Mir ne transmite în mod real roadele Duhului Sfânt. La fel nu trebuie confundat nici cu untdelemnul de la Taina Maslului.

VI. Generalizarea

Din cele tratate până aici vedem că Taina Sfântului Mir este acea Sfântă Taină care prin „pecetea darului Duhului Sfânt“ sub forma văzută a Sfântului Mir, ne împărtășește harul și darul sfințitor spre întărirea, creșterea și dezvoltarea noastră, după ce ne-am „îmbrăcat în Hristos“ prin Taina Botezului.

VII. Aplicarea

Primind darurile Duhului Sfânt pentru întărirea noastră, asemenea mirului binemirositor, trebuie să se depună toată strădania de a face aceste daruri roditoare prin aroma faptelor noastre bune. Noi am primit în mod real darurile Sfântului Duh spre întărirea duhovnicească. Dar această întărire sau putere nu trebuie lăsată în amorțire. Așa cum, de pildă, puterea unui mușchi, de la mână, sau de la picior, care fiind neexersat, oricâtă putere ar primi prin hrana ce o acumulează din organism, își pierde de la un timp dinamismul și rodnicia, tot astfel și „harul care este în noi“ (I Timotei 4, 14) face vie „roada Duhului“, adică dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, cumpătarea“ (Galateni 5, 22), prin strădania noastră de zi cu zi.

Sfânta Taină a Euharistiei

I. Pregătirea aperceptivă

Ce ne îndeamnă porunca întâia bisericească? (Să participăm cu regularitate la Sfânta Liturghie). Ce este Sfânta Liturghie? (Este slujba bisericească în cadrul căreia cinstitele daruri de pâine și vin aduse de credincioși, se prefac în Trupul și Sângele Domnului, spre împărtășirea lor).

II. Anunțarea temei

Aceasta se întâmplă prin jertfa și taina dumnezeieștii Euharistii, la care ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratarea

Prima liturghie a săvârșit-o Mântuitorul la Cina cea de Taină, în Joia Sfintelor Patimi, când a instituit Sfânta Euharistie, ca o jertfă de mulțumire adusă lui Dumnezeu Tatăl prin prefacera pâinii și vinului în Cinstitul Trup și Sânge al Său, împărtășind-o Sfinților Apostoli ca un nou legământ, spre iertarea păcatelor, spre împăcarea cu Dumnezeu și spre comuniunea dintre ei (Matei 26, 26–28). Și a lăsat Domnul cu poruncă Sfinților Apostoli să repete până la sfârșitul veacurilor, prefacerea pâinii și vinului în Sfântul Trup și Sânge, întru amintirea Sa (Luca 22, 19).

Desigur această prefacere este o taină adâncă și plină de strălucire întrecând puterea noastră de înțelegere. O putem simți doar prin credință și o putem face vie și lucrătoare în viața noastră prin împărtășirea cu Sfântul Trup și Sânge al Domnului, când intrăm în comuniune cu El, asemenea viței cu mlădița, după înseși cuvintele Sale (Ioan 15, 1–9). De fapt, încă din timpul activității Sale, Domnul a anticipat această Sfântă Taină, spunându-le și atunci tot așa de deslușit: „Amin, amin grăiesc vouă: de nu veți mânca Trupul Fiului Omului și nu veți bea Sângele Lui, nu veți avea viață în voi...“ (Ioan 6, 53–58). Și neînțelegând adâncul tainei, mulți s-au smintit chiar și L-au părăsit (Ioan 6, 66). Le era prea greu să înțeleagă ceea ce mintea nu putea să pătrundă iar credința nu le era luminată suficient... Nu le-a mai rămas decât să se întrebe cu mirare: „greu este cuvântul acesta. Cine poate să-l asculte?“ (Ioan 6, 60). De aceea, înțelegerea acestei Sfinte Taine și Jertfe este rezervată exclusiv credinței; ea este mereu

minune descoperită de Dumnezeu și oferită tuturor spre împărtășirea într-o comuniune de dragoste, de pace și de unitate. Și tocmai pentru că mintea omului nu poate să o patrundă, Apostolul se întreabă numai, fără a răspunde: „Paharul binecuvântării, pe care-l binecuvântăm nu este oare împărtășirea cu Sângele lui Hristos? Pâinea pe care o frângem nu este oare împărtășirea cu Trupul Lui Hristos? Căci o pâine, un trup suntem cei mulți; căci toți ne împărtășim dintr-o pâine“ (I Corinteni 10, 16–17). Iar pentru a împlini porunca Domnului, primii Lui închinători „în toate zilele, așteptând cu un cuget în templu și frângând prin case pâinea, primeau hrana cu bucurie și cu bunătatea inimii, lăudând pe Dumnezeu și având har la tot poporul“ (Faptele Apostolilor 2, 46–47).

Fiind vorba de Trupul care se frânge și de Sângele Legii celei Noi care se varsă spre iertarea păcatelor, Taina Euharistiei este în același timp și Jertfa „Mielului lui Dumnezeu“. În ea este prezent Trupul și Sângele de pe Crucea Golgotei, dar într-o formă nesângeroasă, repetându-se însă „pentru mulți“, pentru toți cei ce doresc să se împărtășească de roadele iertării lui Dumnezeu prin jertfa de iubire a Fiului Său.

De aici vedem că materia Tainei o constituie Cinstitele Daruri care se vor preface în Trupul și Sângele Domnului; adică pâinea dospită din grâu curat și vinul din struguri, așa cum acestea au fost la Cina cea de Taină.

Partea văzută a tainei o constituie pâinea dospită și vinul, iar partea nevăzută, transformarea sau prefacerea acestora în Sfântul Trup al Domnului. Prefacerea are loc în cadrul sfintei liturghii, când, după cuvintele preotului: „Ale Tale dintru ale Tale...“, credincioșii îngenunchează în semn de evlavie și cântă: „Pe tine Te lăudăm...“, în care timp preotul rostește rugăciunea de chemare a Sfântului Duh, numită „Epicleză“, prin care cere, invocă prezența Sfântului Duh pentru prefacerea pâinii și vinului în Trupul și Sângele Domnului.

Săvârșitorii acestei Sfinte Taine sunt episcopii și preoții. Am văzut că prima liturghie sau prefacere a fost săvârșită de Mântuitorul la Cina cea de Taină. El a poruncit apoi Sfinților Apostoli și nu altora, să facă aceasta întru pomenirea Sa până la sfârșitul veacurilor (Luca 22, 19). Sfinții Apostoli ca „slujitori și iconomi ai tainelor lui Dumnezeu“ (I Corinteni 4, 1), au lăsat la rândul lor pe anumiți urmași ca să le continue această misiune. Aceștia sunt episcopii și preoții sfințiți de ei. Savârșitorii Tainei sunt mijlocitori care aduc darurile spre sfințire și prefacere. Mântuitorul însuși — așa cum sună rugăciunea dinainte de ieșirea cu

Darurile — este: „Cel ce aduce și Cel ce se aduce, Cel ce primește și cel ce împarte“. Misiunea preotului este totuși în aceste momente — cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur — mai mare decât a îngerilor, fiindcă îngerii stau numai în jurul Tronului lui Dumnezeu, pe când la cuvintele preotului, Domnul însuși coboară spre a se jertfi din nou în mod tainic spre iertarea păcatelor și spre viața de veci a credincioșilor.

Primitorii tainei sunt toți credincioșii Bisericii: copii, tineri, bărbați sau femei, păcătoși sau mai puțin păcătoși, toți care simt nevoia comunicării cu Dumnezeu, a curăției de păcat, a împăcării cu semenii, a îndreptării vieții, a însănătoșirii sufletești și trupești.

Din cele tratate mai sus vedem că efectele sau roadele Tainei Euharistiei sunt atât în viața credincioșilor, cât și în viața Bisericii. În primul rând, unirea cu Hristos în Sfânta Taina a Euharistiei lucrează în viața credincioșilor o înnoire, după modelul vieții Domnului. În al doilea rând, roadele Cuminecăturii se referă și la viața Bisericii „ca o pâine, un trup suntem mulți; căci toți ne împărtășim dintr-o pâine“ (I Corinteni 10, 17), spune Sfântul Apostol Pavel. Sfântul Ioan Damaschinul arată că „Euharistia“ se numește „Împărtășanie“, căci prin ea ne împărtășim cu dumnezeirea lui Hristos. Se numește și Cuminecătură... pentru că prin ea ne cuminecăm cu Hristos și... prin ea ne cuminecăm și ne unim unii cu alții, pentru că ne împărtășim dintr-o singură pâine și devenim toți un trup“ (I Corinteni 10, 16–17; Romani 12, 5) și un sânge al lui Hristos și mădulare unii altora, ajungând toți „împreună trup al lui Hristos“ (I Corinteni 12, 27).

IV. Recapitularea – Aprecierea

Care este deosebirea Sfintei Taine a Euharistiei față de celelalte Sfinte Taine? (Dacă prin celelalte Taine ale Bisericii se transmite harul necreat și mântuitor al Sfintei Treimi, prin Taina Euharistiei ni se transmite însuși Trupul și Sângele Domnului spre iertarea păcatelor și spre viața de veci). Când a fost instituită această Sfântă Taină? (Ea a fost instituită de însuși Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos la Cina cea de Taină, când a prefăcut pâinea și vinul în Trupul și Sângele Său, lăsând porunca să facem aceasta „întru pomenirea Sa“). Vedem de aici că Taina Euharistiei se mai deosebește de celelalte Sfinte Taine și prin aceea că ea este și o jertfă ce ni se oferă spre iertarea păcatelor, spre împăcarea cu Dumnezeu și spre comuniunea de iubire a celor ce se împărtășesc din ea. Când se prefac Cinstitele Daruri în Trupul și

Sângele Domnului? (În timpul rugăciunii de invocare a Sfântului Duh, numită și „Epicleză“, rostită de preot în Altar, când credincioșii îngenunchiați cântă împreună cu strana: „Pe Tine Te lăudăm...“). Cum explicăm noi această prefacere? (Noi nu ne putem explica această transformare, fiindcă ea depășește puterea noastră de înțelegere. O primim în viața noastră prin credință). Dacă Euharistia este Taina comuniunii și unității Bisericii, este clar oricui că dezbinarea dintre închinătorii Domnului este un păcat. De aceea Biserica se roagă totdeauna pentru unitatea celor ce cred și-L mărturisesc pe Hristos ca Mântuitor al lor.

V. Asocierea

Viața duhovnicească este asemănată în dezvoltarea ei cu viața fizică, biologică. Așa cum viața apare prin naștere, primește putere și se dezvoltă prin hrană în condiții de sănătate, tot astfel și la viața duhovnicească ne naștem odată cu primirea Tainei Sfântului Botez, primim putere prin darurile Sfântului Duh, odată cu harul Tainei Mirului, iar apoi sfânta Biserică ne oferă spre dezvoltare și creștere o hrană duhovnicească cu totul deosebită, și anume, împărtășirea cu însuși Trupul și Sângele Domnului. Pe de altă parte, Taina Euharistiei este strâns legată și precedată de Taina Sfintei Pocăințe, după îndemnul Sfântului Apostol Pavel: „să se cerceteze însă omul pe sine, și așa să mănânce din pâine și să bea din pahar. Căci cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie își mănâncă și își bea osânda, nesocotind Trupul Domnului“ (I Corinteni 11, 28–29). Ne explicăm mai bine necesitatea acestei pregătiri, dacă ne gândim la faptul că ori de câte ori primind în casa noastră un oaspete mai deosebit ne punem lucrurile în bună rânduială. Tot astfel, primind pe însuși Dumnezeu în sufletul nostru, în viața noastră, ne punem întreaga ființă în rânduială, pentru a ne vrednicii de primirea Lui.

VI. Generalizarea

Vedem din cele de mai sus că Sfânta Euharistie este Taina și Jertfa nesângeroasă care ne împărtășește sub forma pâinii și vinului Însuși Sfântul Trup și Sânge al Domnului spre iertarea păcatelor și spre viața de veci.

VII. Aplicarea

Poruncile bisericești ne îndeamnă cu stăruință să participăm cu regularitate la sfânta liturghie și să ne împărtășim după necesitate,

sau cel puțin în cele patru posturi, sau chiar și numai în Postul Paştelui, pentru a întâmpina Sfintele Patimi şi mărita Înviere a Domnului, împărtășindu-ne din roadele iertării Sale. Ar fi bine, însă pentru progresul nostru duhovnicesc să ne împărtășim în fiecare lună.

Înainte de primirea Sfintei Taine, credinciosul trebuie să se pregătească în mod deosebit, dată fiind importanța și atenția ce se cuvine a i se acorda. Sub aspect duhovnicesc ne pregătim pentru primirea Euharistiei prin Taina Spovedaniei, iar sub aspect trupesc se recomandă pe cât posibil să postim câteva zile înainte, sau cel puțin înainte de-a ne împărtăși să nu mâncam nimic. Se impune apoi, să citim „canonul“ rânduit de Sfânta Biserică, aflat în cărțile de rugăciuni; iar în timpul cuminecării să avem în mână lumânarea și să ne apropiem cu zdrobire de inimă și cu bucurie duhovnicească de împărtășanie. După împărtășanie se cuvine să rostim rugăciunea de mulțumire, să nu sărutăm icoanele, să nu scuipăm, să nu clevetim, ci să arătăm în viețuirea noastră de zi cu zi chipul Domnului cu care ne-am împărtășit.

Sfânta Taină a Pocăinței

I. Pregătirea aperceptivă

Cunoscând slăbiciunile firii omenești supusă păcatului, Mântuitorul, pe lângă Taina Botezului, a Mirului și a Euharistiei, a mai instituit încă un mijloc de dobândire a harului divin spre însănătoșirea firii căzută în păcat.

II. Anunțarea temei

Aceasta este Taina pocăinței, la care ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratarea

În general pocăința exprimă regretul față de o faptă rea săvârșită, dând expresie vinovăției ce apasă conștiința, datorită păcatului. Acest regret se îndreaptă spre Dumnezeu sub forma căinței, în scopul dobândirii iertării aducătoare de liniște și pace sufletului. În felul acesta, pocăința este întâlnită la toate religiile,

exteriorizată în forme deosebit de variate. Pregătind „calea Domnului“, pocăința era tema predicii Sfântului Ioan Botezătorul. Chiar și Mântuitorul își începe activitatea Sa cu cuvintele: „Pocăiți-vă că s-a apropiat împărăția cerurilor“ (Matei 4, 17). Altfel spus, întâmpinați împărăția lui Dumnezeu nu oricum, ci prin schimbarea vieții, a modului de a gândi, de a simți, de a voi, de a făptui.

Pe lângă acest aspect, Mântuitorul imprimă pocăinței și un caracter special, deosebit de cel cunoscut până la El, și anume cel de Sfânta Taină, ca purtătoare a harului iertării și dezlegării de păcate. Pocăința astfel înțeleasă a fost practicată la început de către Mântuitorul în cadrul activității Sale mesianice, prilejuită de acordarea vindecărilor prin iertarea păcatelor. A fost apoi făgăduită ca un lăsământ divin Sfinților Apostoli în calitatea lor de continuatori ai activității Sale în lume, când le-a spus: „Amin grăiesc vouă: oricâte veți lega pe pământ, vor fi legate și în cer și oricâte veți dezlega pe pământ, vor fi dezlegate și în cer“ (Matei 18, 18; 16, 19). Puterea de a lega și dezlega păcatele oamenilor a fost acordată însă de către Mântuitorul Sfinților Apostoli abia după ce a câștigat harul sfințitor. Și aceasta se întâmplă după învierea Sa, când adresându-se Sfinților Apostoli, „a suflat asupra lor și le-a zis: luați Duh Sfânt, cărora veți ierta păcatele, vor fi iertate, și cărora le veți ține, vor fi ținute“ (Ioan 20, 22–23). De atunci Taina Pocăinței a fost neîntrerupt aplicată în viața credincioșilor de către Biserică, prin urmașii autorizați ai Sfinților Apostoli, adică prin episcopi și preoți.

Ca Sfântă Taină, Pocăința are trei faze: Mărturisirea păcatelor, rugăciunea de dezlegare și canonul. Mărturisirea păcatelor cuprinde în sine trei aspecte duhovnicești: recunoașterea stării de păcătoșenie, regretul sau căința pentru păcatul săvârșit și hotărârea de a nu mai săvârși păcatul. Aceste aspecte apar evidente în viața fiului risipitor când „și-a venit în sine“, după ce s-a căit de situația în care l-a dus păcatul, luând hotărârea ridicării, va mărturisi cu zdrobire de inimă: „Tată, am greșit la cer și înaintea ta și nu sunt vrednic să mă numesc fiul tău...“. La fel și Zacheu, după ce se căiește de păcatele sale, mărturisindu-le Mântuitorului, ia hotărârea de a se îndrepta... A doua fază este cea a dezlegării primită în urma căinței și mărturisirii tuturor păcatelor. Iar cea de a treia fază este canonul, sau epitemia dată de preotul duhovnicesc cu scopul de a ajuta pe cel ce a luat hotărârea îndreptării, să împlinească acest lucru, prin anumite exerciții duhovnicești. Canonul este astfel asemenea unui leac ajutător. Epitimia (sau canonul) constă din rugăciuni, posturi,

acte de binefacere, etc. Ele se dau de către preotul duhovnic în urma unei atente deliberări, în funcție de păcatele săvârșite.

Din cele de mai sus putem stabili că săvârșitorul Tainei este episcopul sau preotul duhovnic, ca succesori direcți și autorizați ai Sfinților Apostoli.

Primitorul este orice credincios al Bisericii care simțindu-și conștiința împovărată simte nevoia dobândirii iertării din partea lui Dumnezeu și a eliberării din păcat. De aceea, cel ce se apropie de această Taină trebuie să îndeplinească și anumite condiții. Să se căiască în mod sincer de păcatele săvârșite, să ia hotărârea de a se îndrepta, și să se vadă în viața lui duhovnicească această îndreptare, să-și mărturisească toate păcatele, știut fiind că păcatele nemărturisite nu sunt iertate, fiindcă numai prin mărturisirea lor te curățești, sau te eliberezi de ele. De fapt, aceasta este și o problemă de restabilire a dreptății în fața lui Dumnezeu. Adică, așa cum nu ți-a fost greu sau rușine să săvârșesti păcatul, tot astfel nu trebuie să-ți fie greu să-l mărturisești... În sfârșit, să îndeplinească epitimia sau canonul primit din partea preotului duhovnic.

Partea văzută a Tainei Pocăinței este însăși mărturisirea păcatelor. La început această mărturisire era publică, în fața întregii obști a credincioșilor, apoi a devenit particulară, în scaunul spovedaniei, sub epitarhilul preotului, la icoana Mântuitorului și în prezența Lui nevăzută, care ascultând mărturisirea păcatelor, acordă prin cuvintele preotului dezlegarea. Partea văzută a Tainei este și pronunțarea dezlegării de păcate pe care o face preotul în urma mărturisirii penitentului: „Domnul și Dumnezeul nostru Iisus Hristos cu darul și cu îndurările iubirii Sale de oameni să te ierte pe tine fiule (N) și să-ți lase toate păcatele. Și eu nevrednicul preot și duhovnic, cu puterea ce-mi este dată, te iert și te dezleg de toate păcatele tale, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin".

Efectele Tainei Pocăinței sunt: iertarea acordată și primirea împăcării cu Dumnezeu și cu semenii, redobândirea harului divin mântuitor, a păcii și liniștei duhovnicești. Sunt unii creștini, de nuanță neoprotestantă, care, deși le place să se numească „pocăiți", nu acceptă totuși Taina Pocăinței. Ei spun că mărturisirea trebuie făcută direct lui Dumnezeu, așa cum a făcut psalmistul (Psalmul 50, 3–5; 32, 5), fiindcă numai Dumnezeu poate ierta păcatele. Mărturisirea făcută însă direct lui Dumnezeu în Vechiul Testament nu se referă la Taina Pocăinței, fiindcă aceasta a fost lăsată de către Mântuitorul. În Legea Veche nici nu exista. Cât despre iertarea păcatelor, într-adevăr numai Dum-

nezeu iartă păcatele. Preotul este doar un mijlocitor care administrează darul de a lega și dezlega, cu care Mântuitorul i-a împuternicit pe Apostoli, iar aceștia, la rândul lor l-au lăsat episcopilor și preoților, ca unii care sunt continuatorii activității lor. Pe drept putea spune Sfântul Ioan Gură de Aur în acest sens: „Câte fac preoții jos, le întărește Hristos sus, și Judecata robilor o confirmă Stăpânul".

Mai spun apoi cei ce nu acceptă Taina Pocăinței că mărturisirea trebuie să fie făcută de către credincioși între ei, conform spuselor Sfântului Apostoi Iacob: Mărturisiți-vă unul altuia păcatele și vă rugați unul pentru altul..." (Iacob 5, 16). Citind însă contextul vedem că „unul și altul" reprezintă tocmai pe preot și pe credincios (vezi versetele 14 și 15).

IV. Recapitularea – Aprecierea

Cine a instituit și aplicat pentru prima data Taina Pocănței? (Mântuitorul nostru Iisus Hristos). Cine a dat puterea Apostolilor de a lega și dezlega păcatele oamenilor? (Tot Mântuitorul). Exista înaintea venirii Mântuitorului Sfânta Taină a Pocăinței? (Nu exista). Dar ce era pocăința? (Era o virtute, sau o putere a sufletului determinată de regretul față de păcatul săvârșit, sau de vinovăția care apăsa conștiința). Ce oferă în mod special Taina Pocăinței? (Oferă harul dezlegării de păcate și a împăcării cu Dumnezeu și cu semenii). De ce Taina Pocăinței se mai numește și Mărturisire? (Fiindcă dezlegarea păcatelor sau iertarea vine în urma mărturisirii lor. De aceea, mărturisirea trebuie precedată de căință, și urmată de hotărârea de a nu mai greși). Cine ne ajută să ne îndreptăm viața duhovnicească? (Epitimia sau canonul). Preoții, având și ei păcate, pot acorda altora dezlegarea de păcate? (Dezlegarea de păcate o acordă Dumnezeu, preoții fiind mijlocitorii autorizați pentru dobândirea iertării păcatelor).

V. Asocierea

Părinții Bisericii pun Taina Pocăinței în legătură cu Taina Botezului și arată că precum apa curățitoare a Botezului ne iartă păcatul strămoșesc și păcatele personale, tot astfel și lacrimile pocăinței ne aduc din partea lui Dumnezeu, prin mijlocirea preotului duhovnic, harul iertării păcatelor și a reînnoirii vieții duhovnicești.

Fiind așezată de Biserică înaintea Sfintei Cuminecături,Taina Pocăinței, oferindu-ne harul iertării de păcate, creează

posibilitatea împărtășirii cu vrednicie cu Trupul și Sângele Domnului, după îndemnul Apostolului: „să se cerceteze omul pe sine și așa să mănânce din pâine și să bea din pahar, căci cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie, își mănâncă și își bea osânda, nesocotind Trupul Domnului“ (I Corinteni 11, 25–29).

VI. Generalizarea

Taina Pocăinței este acea Sfântă Taină care prin mărturisirea păcatelor în fața preotului duhovnic, primim din partea Mântuitorului harul iertării păcatelor și puterea de a renaște la o viață spirituală.

VII. Aplicarea

Din cele tratate vedem că Taina Pocăinței trebuie să primească din partea credincioșilor atenția cuvenită, în sensul că mărturisirea păcatelor se va face cu toată sinceritatea, printr-un prealabil examen de conștiință, fiind precedată de căința pentru păcatele săvârșite, precum și de hotărârea de a nu le mai săvârși.

Taina Pocăinței poate fi primită ori de câte ori un credincios simte nevoia, dar mai ales, și cu regularitate înaintea Tainei Euharistiei.

Mărturisirea păcatelor se face în sfânta biserică, la icoana Mântuitorului, fapt pentru care se cuvine să împlinim rânduielile Bisericii, de a citi canonul Spovedaniei, de a ajuna și de a ne împăca cu semenii, pentru ca acordând iertare celor ce ne-au greșit, să ne învrednicim și noi de iertarea Părintelui ceresc.

Sfânta Taină a Preoției

I. Pregătirea aperceptivă

Este cunoscut faptul că Sfintele Taine transmit credincioșilor sub o formă văzută harul nevăzut al Sfintei Treimi spre însănătoșirea firii și desăvârșirea vieții duhovnicești. Dacă toți credincioșii pot beneficia de Taina Botezului, a Mirului, a Euharistiei, a Pocăinței, a Cununiei și a MasluLui, există o Sfântă Taină care se administrează numai anumitor credincioși aleși din sânul Bisericii pen-

tru a împlini o misiune specială de conducere a credincioșilor pe drumul mântuirii.

II. Anunțarea temei

Aceasta este Taina Preoției, la care ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratarea

Odată cu începerea activității Sale, Mântuitorul și-a ales 12 Apostoli și 70 de Ucenici. Deosebindu-i de mulțimea credincioșilor, Mântuitorul le-a dat Apostolilor încă dintru început însărcinarea propovăduirii Evangheliei și a săvârșirii minunilor. Apoi, la sfârșitul activității le poruncește să săvârșească „întru pomenirea Sa“ Sfânta Euharistie (Luca 22, 19), deci să continue activitatea Lui sfințitoare. După înviere îi investește cu putere specială de a lega și dezlega păcatele oamenilor (Ioan 20, 22–23). Aceiași poruncă de propovăduire a Evangheliei și de săvârșire a Sfintelor Taine le-a dat-o Mântuitorul Apostolilor și nu tuturor credincioșilor atunci când s-a despărțit de ei, spunându-le: „Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui, și al Fiului și al Sfântului Duh“ (Matei 28, 19).

Pentru ca tripla activitate a Domnului să poată fi continuată, Sfinții Apostoli au înlocuit suflarea ce le-a fost acordată lor de către Mântuitorul după înviere, când i-a investit cu putere de a lega și dezlega păcatele oamenilor, cu punerea mâinilor și astfel au hirotonit (adică și-au pus mâinile) diaconi, preoți și episcopi.

În același timp, dat fiind faptul că Sfinții Apostoli aveau misiunea slujirii cuvântului și a întemeierii comunităților creștine, se simțea nevoia ca „să hirotonească preoți“ pentru bisericile locale „rugându-se cu posturi“ în acest scop (Fapte 14, 23). Și acest fapt s-a generalizat la nivelul tuturor comunităților creștine, iar peste ținuturi mai întinse au hirotonit episcopi, cu misiunea de a supraveghea activitatea preoților și de a hirotoni și ei, la rândul lor, preoți în fiecare cetate. Este cunoscut astfel faptul că Sfântul Apostol Pavel a hirotonit pe Timotei ca episcop în Efes, iar pe Tit în Creta. Acest lucru reiese limpede din îndemnul pe care Apostolul îl dă unuia dintre ei, „de a aprinde harul lui Dumnezeu care este în tine prin punerea mâinilor mele“ (II Timotei 1, 6), sau: „nu nesocoti harul care este în tine, care s-a dat... prin punerea mâinilor preoției“ (I Timotei 4, 14). Expresia: „punerea mâinilor preoției“, (sau a „hirotoniei“) nu înseamnă că l-a făcut

preot, ci episcop, fiindcă altfel nu ne putem explica de ce le-a poruncit acestor doi să hirotonească la rândul lor preoți. Astfel, îi scrie lui Tit: „Pentru aceasta te-am lăsat în Creta, ca să aduci rânduială în cele ce lipsesc și să pui preoți în fiecare cetate, precum ți-am poruncit“ (Tit 1, 15). La fel lui Timotei îi atrage atenția „să nu-și pună peste nimeni mâinile degrabă“ (I Timotei 5, 12), adică să cerceteze atent pe cel care intenționează să-l facă preot.

De aici vedem că Taina Hirotoniei (sau împărtășirea Sfântului Duh prin punerea mâinilor) nu o putea săvârși oricine, ci numai episcopul, și nu putea fi acordată oricui, ci numai acelora dintre credincioși care îndeplinesc anumite condiții, pe măsură să-i facă vrednici de primirea ei (vezi I Timotei 3, 1–14; Tit 1, 6–9).

Deși atât de evidentă taina preoției, nu toți creștinii o acceptă. Se vorbește de o „preoție universală“, în cadrul căreia oricine poate fi preot. Se invocă în sprijinul acestei afirmații textul din I Petru 2, 5 și 9: „Și voi înșivă, ca niște pietre vii, faceți-vă pe voi înșivă casă duhovnicească, preoție sfântă, ca să aduceți jertfe duhovnicești bine plăcute lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos... Dar sunteți seminție aleasă, preoție împărătească, neam sfânt, popor agonisit (de Dumnezeu) ca să vestiți în lume bunătatea Celui ce v-a chemat din întuneric la lumina Sa cea minunată“ (vezi și Apocalipsa 1, 6; 5, 10). Pentru interpretarea corectă a acestui text trebuie să-l punem în legătură cu textul din Ieșire 19, 5–6, pe care, de altfel, îl și reproduce. În textul Vechi-Testamentar este vorba de o consacrare a poporului lui Israel din partea lui Dumnezeu ca popor ales, înaintea dării Legii pe muntele Sinai: „Deci, de veți asculta glasul meu și de veți păzi legământul meu, dintre toate neamurile îmi veți fi mie popor ales... împărăție preoțească și neam sfânt!“ Această „împărăție preoțească“ nu excludea însă preoția specială instituită tot de Dumnezeu în Vechiul Testament, precum nici cuvintele din epistola Sfântului Apostol Petru nu exclud preoția specială a Noului Legământ. Ne întrebăm: pe cine declara Apostolul ca făcând parte din preoția universală? Ne spune contextul: pe cei ce erau „ca niște prunci de curând născuți“ (I Petru 2, 2). Aceștia sunt toți cei de curând botezați. Ei alcătuiesc poporul lui Dumnezeu. Mântuirea în Hristos nu este numai a unui singur popor. Mântuitorul a poruncit Apostolilor să propovăduiască Evanghelia la toată făptura, și să boteze toate neamurile (Matei 28, 19). Toți cei ce, primind Botezul și devenind creștini, primind și celelalte Sfinte Taine, ca Mirungerea și Euharistia, devin „pietre vii, casă duhovnicească, preoție sfântă“, aducând „jertfe duhovnicești bine plăcute lui

Dumnezeu prin Iisus Hristos". Dar această preoție universală formată din toți credincioșii Bisericii care participă la viața ei, împărtășindu-se cu harul Sfintelor Taine, nu exclude preoția specială rânduită de Sfânții Apostoli. Pentru a face această distincție clară, se întreabă Sfântul Apostol Pavel: „Au doară toți sunt Apostoli? Au doară toți sunt prooroci? Au doară toți învățători? Au doară toți fac minuni?" (I Corinteni 12, 29).

Așadar, între preoția specială, rânduită de Mântuitorul și de Sfânții Apostoli și preoția universală din care fac parte toți credincioșii există o distincție și în același timp o apropiere, o împreună-lucrare „spre zidirea Trupului lui Hristos" (Efeseni 3, 14), fiindcă jertfele duhovnicești sunt sfințite de către preoția specială, cu participarea celei universale, spre sfințirea amândurora. Să ne gândim numai la suprema jertfă duhovnicească în cadrul căreia pâinea și vinul sunt aduse de către credincioși, prefăcute prin împreună participarea lor, și oferite spre împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului atât a preoției speciale, cât și a credincioșilor care se sfințesc.

După cum au stabilit Sfinții Apostoli, cele trei trepte ale Hirotoniei sunt: diaconia, preoția și arhieria. Treptele ierarhice se deosebesc prin slujba, sau funcția pe care este îndreptățită fiecare să o împlinească. Diaconul este ajutătorul preotului și episcopului în împlinirea triplei activități a Mântuitorului, ei neputând săvârși singuri Sfintele Taine. Preotul poate săvârși toate Tainele afară de Hirotonie, sfințirea Mirului și Antimiselor. Episcopul poate da și legi în sinod, învățând cu cea mai înaltă autoritate. Diaconia, preoția și episcopatul (arhieria) se numesc trepte ierarhice, deoarece de la una la alta se ajunge prin ridicarea în treaptă. În cadrul fiecărei trepte Apostolul recomandă, în funcție de vrednicia fiecărui slujitor, „îndoite cinstiri" (I Timotei 5, 12). Acestea sunt la nivelul fiecărei trepte, și poartă numele de „hirotesie", spre a se deosebi de Hirotonie. Hirotesia nu este Sfântă Taină, ca Hirotonia, ci o ierurgie (binecuvântare). Astfel, la treapta de diacon este hirotesia întru protodiacon, sau arhidiacon; la treapta de preot este hirotesia întru iconom, protopop, iconom stavrofor; iar la treapta episcopatului (arhiereului) este hirotesia întru arhiepiscop, mitropolit și patriarh. Acestea pot fi și funcții onorific bisericești, dar și administrativ bisericești. La ele s-a ajuns și din necesități de conducere administrativ bisericească, orientată după administrația teritorial-geografică de stat.

După cum s-a mai arătat, săvârșitorul Tainei este episcopul, care hirotonește pe diacon și preot, acordându-le după vrednicie

și hirotesiile amintite. Episcopul este sfințit de cel puțin doi arhierei. Taina se aplică în cadrul Sfintei Liturghii. La „Sfinte Dumnezeule...“ este hirotonit episcopul; după intrarea cu Sfintele Daruri este hirotonit preotul (fiindcă ei participă la sfințirea lor), iar diaconul, după sfințirea Darurilor. În cadrul aceleiași Sfinte Liturghii o persoană nu poate fi hirotonită ca diacon, preot și episcop; dar un diacon și un preot pot fi hirotoniți. Taina Hirotoniei nu se repetă. Harul împărtășit nu se poate pierde. Dar abaterile grave ale celui hirotonit, pot atrage oprirea de la săvârșirea sfintelor slujbe, ori poate fi depus, caterisindu-se (îndepărtându-se din cler).

IV. Recapitularea – Aprecierea

Cine a instituit Sfânta Taină a Preoției? (Mântuitorul Hristos, când a suflat peste Sfinții Apostoli harul Sfântului Duh, dându-le puterea de a lega și dezlega păcatele oamenilor). Care sunt treptele preoției? (Sunt trei: diacon, preot și episcop). Cine le-a instituit? (Sfinții Apostoli). De ce? (Ca să conducă pe credincioși pe drumul mântuirii și să continue activitatea lor). Cine poate săvârși această Taină? (Numai episcopul, fiindcă numai el a fost lăsat de Apostoli cu această putere). Cine este primitorul Tainei? (Nu oricine, ci anumiți credincioși aleși, care îndeplinesc anumite condiții. Datorită acestei alegeri, cel hirotonit se mai numește și „cleric“, adică „ales“). Care este partea văzută a Tainei? (Rugăciunea de invocare a harului Sfântului Duh, rostită de episcop, cu punerea mâinilor pe capul candidatului). Care este partea nevăzută? (Harul Sfântului Duh). Care sunt efectele Tainei? (Oferă puterea slujirii potrivit treptei în care este hirotonit). Preoția universală exclude cumva preoția specială? (Nu o exclude, ci conlucrează cu ea spre a-și îndeplini funcția ei duhovnicească. În felul acesta credincioșii participă activ la viața Bisericii, sub conducerea ierarhiei, spre zidirea Trupului lui Hristos).

V. Asocierea

În Noul Testament expresia: „punerea mâinilor preoției“, înseamnă Hirotonia. Când însă vedem scris numai: „punerea mâinilor“, vom ști că e vorba de Sfânta taină a Mirului (Fapte 8, 17; 19, 6).

După rânduiala oficierii Tainei, Hirotonia se aseamănă cu Taina Cununiei. Înconjurarea mesei și cântarea „Sfinților Mucenici...“ și „Isaia dănțuiește...“ exprimă bucuria duhov-

nicească a acelora care prin hirotonie se unesc cu Biserica. De Euharistie se leagă prin faptul că cei hirotoniți se împărtășesc cu Trupul și Sângele Domnului, motiv pentru care Hirotonia se săvârșește alături de Euharistie în cadrul aceleiași Sfinte Liturghii.

VI. Generalizarea

Din cele expuse până aici vedem că Taina Preoției sau Hirotoniei este acea Sfântă Taină prin care candidatul îndeplinind condițiile necesare primește, prin punerea mâinilor episcopului și rostirea rugăciunii, harul sfințitor al Duhului Sfânt, pentru a putea continua tripla activitate a Mântuitorului: de sfințire, învățare și conducere a credincioșilor pe drumul mântuirii.

VII. Aplicarea

Candidatul la Taina Hirotoniei trebuie să îndeplinească anumite condiții pentru a putea deveni preot. Astfel, pentru a învăța pe altul mai întâi trebuie să cunoască el învățătura, prin absolvirea școlii teologice, iar calitățile morale trebuie să fie o condiție a demnității sale sfințitoare. Candidatul la preoție înainte se spovedește, iar preotul duhovnic confirmă vrednicia lui printr-un așa-numit „atestat de hirotonie". El trebuie să aibă integritate corporală și echilibru sufletesc spre a putea conduce pe credincioși.

Pe de altă parte, una din poruncile bisericești îndeamnă pe credincioși să cinstească fețele bisericești, ca unii care sunt aleși să îndeplinească misiunea Apostolilor, făcând mereu vie tripla activitate a Mântuitorului: de învățare, sfințire și conducere.

Sfânta Taină a Cununiei

I. Pregătirea aperceptivă

Încă de la crearea omului a constatat Dumnezeu că „nu e bine să fie singur" și „i-a făcut femeie", pentru a forma o unitate pe toată viața în scopul perpetuării neamului omenesc (Facerea 2, 18–25).

În felul acesta, Dumnezeu a întemeiat căsătoria și familia ca un legământ natural înscris în însăși firea omului. Reprezentând

un consimțământ natural dintre bărbat și femeie spre a se uni pe toată viața, căsătoria stă la baza familiei, care este celula societății omenești.

II. Anunțarea temei

Când Biserica binecuvintează prin harul divin hotărârea bărbatului și a femeii de a forma o unitate prin căsătorie, nunta sau cununia devine o Sfântă Taină, la care ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratarea

După cum ne arată Sfânta Scriptură, căsătoria, nunta sau cununia este un lăsământ natural și divin. A fost adică întemeiată de Dumnezeu încă de la creație, spre a corespunde firii omului, în scopul împlinirii rostului pentru care a fost creat, și anume acela de a „crește, de a se înmulți și de a stăpâni pământul".

Mântuitorul restabilind firea omenească, a binecuvântat nunta sau căsătoria cu prilejul participării Sale la nunta din Cana Galileii și a accentuat cu alt prilej în mod deosebit unitatea (adică legătura dintre un bărbat și o femeie) și indisolubilitatea (adică nedesfacerea) ei: „Pentru aceasta va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va alipi de femeia sa și vor fi amândoi un trup... Deci ceea ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă" (Matei 19, 3–10). Două situații dau totuși posibilitatea repetării căsătoriei: moartea unuia dintre soți (Romani 7, 2–3) și înfidelitatea unuia dintre ei (Matei 5, 32; 19, 9). Întărind însă indisolubilitatea căsătoriei, Sfântul Apostol Pavel îi accentuează necesitatea, spunând: „Femeia să nu se despartă de bărbat, iar de se va despărți, să nu se mărite, sau să se împace cu bărbatul său; și nici bărbatul să nu-și lase femeia" (I Corinteni 7, 10–11). Atât de trainică devenise în viața Bisericii creștine primare indisolubilitatea căsătoriei, încât chiar după moartea unuia dintre soți, celălalt prefera — și Biserica recomanda și cinstea, după cuvintele Apostolului — „să rămână văduv" (I Corinteni 7, 18), în convingerea că nici moartea nu va putea desface unitatea căsătoriei (I Corinteni 7, 40). Pentru combaterea desfrâului, Apostolul acceptă totuși recăsătorirea, „fiindcă mai bine să te căsătorești, decât să arzi..." (I Corinteni 7, 9).

Sfântul Apostol Pavel ridică nunta sau cununia (căsătoria) la nivelul „Tainei în Hristos și în Biserică" (Efeseni 5, 32). În felul acesta unitatea familiei pornită din Taina Cununiei „în Hristos și în Biserică" este ridicată la nivelul sfințeniei lui Hristos și a

comuniunii dintre El (Capul) și Biserică (Trupul Său). Întemeind unitatea soților pe duhul iubirii lui Hristos, cununia primește aureola sfințeniei care pecetluiește unirea naturală temeluită pe iubirea dintre soți, asigurându-i astfel unitatea și indisolubilitatea. Bărbatul va acorda femeii „iubirea datorată, asemenea și femeia bărbatului", spune Apostolul, fiindcă această „datorată iubire" este pătrunsă de duhul sfințeniei și iubirii lui Hristos. După cum, cel ce se alipește de desfrânată devine un duh cu ea", tot așa și cel ce se alipește de Domnul, devine un duh cu El (I Corinteni 6, 16–17). În această situație „bărbatul necredincios se sfințește prin femeia credincioasă, iar femeia necredincioasă se sfințește prin bărbat" (I Corinteni 7, 14). Într-o astfel de unitate tainică, ca cea dintre Hristos și Biserică, „bărbatul e capul femeii, iar femeia e strălucirea, sărbătoarea bărbatului" (Metodiu de Olimp).

Unitatea și indisolubilitatea căsătoriei fixează familiei și un întreit scop: nașterea de copii, dată ca o poruncă a lui Dumnezeu încă de la creație; ajutorarea reciprocă, ca o consecință a unității dintre soți, și ferirea de desfrânare, ca urmare a sfințeniei pe care o imprimă familiei „unitatea în Hristos și în Biserică".

Atât caracteristicile, cât și scopul căsătoriei pot fi mai bine intuite dacă vom urmări cu luare aminte ritualul slujbei sfintei cununii. Astfel, în oficierea Tainei remarcăm că se leagă mâna dreaptă a mirelui și miresei ca semn al unirii lor pe toată viața, rostindu-se o rugăciune plină de conținut duhovnicesc. Apoi se pun cununile pe capul mirilor, rostindu-se formula de sfințire a căsătoriei: „Se cunună robul lui Dumnezeu (N) cu roaba lui Dumnezeu (N) în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh". Cununile mirilor (soților) sunt asemenea „cununilor cu care Mântuitorul încununează în ceruri pe sfinții și aleșii Săi după moarte, ele imprimând mirilor o demnitate morală cu totul deosebită pentru toată viața. Înainte de Taina propriu-zisă are loc logodna, când mirilor li se pune pe deget inelul, pe care îl vor purta toată viața. Așa cum inelul, fiind un cerc, nu are nici început nici sfârșit, el simbolizează încrederea pe care soții și-o acordă reciproc. Prezența nașilor îndeplinește și rolul de martori și chezași ai făgăduinței de fidelitate conjugală, pe care soții o fac în fața lui Dumnezeu. Pâinea și paharul cu vin din care gustă mirii reprezintă unitatea lor nedespărțită în viață, atât la bine, cât și la necazuri. Înconjurarea mesei este un simbol al bucuriei nunții.

De aici remarcăm că partea văzută a Tainei Nunții este formată din cuvintele rostite de preot, aparținătoare rugăciunii:

„Doamne, Dumnezeul nostru, cu mărire și cu cinste încununează-i“, precum și din declarația mirilor făcută în fața preotului și a obștei credincioșilor că de bună voie și nesiliți de nimeni pășesc la Taina Cununiei, la fel și din făgăduința că își vor îndeplini toate îndatoririle ce decurg din căsătorie.

Săvârșitorul Tainei este episcopul sau preotul. De obicei ieromonahii sunt exceptați de la oficierea acestei Sfinte Taine, deoarece prin votul castității pe care ei l-au depus, au renunțat la căsătorie.

Primitorii Tainei sunt bărbatul și femeia, care îndeplinesc condițiile de vârstă, de sănătate și nu prezintă impedimente canonice de rudenie. Este de preferință ca ambii soți să fie ortodocși. Cu îngăduința episcopului se poate săvârși cununia unui ortodox și cu o credincioasă aparținând altei confesiuni, cu condiția ca pruncii să fie botezați în credința ortodoxă. Nu se admite căsătoria cu o necreștină.

Materia Tainei este iubirea dintre bărbat și femeie, care îi determină să se unească pe toată viața.

Cu privire la repetarea Tainei, Biserica Ortodoxă, având în vedere slăbiciunea firii omenești, admite până la a treia căsătorie. Cununia a doua și a treia sunt însă lipsite de fastul sărbătoresc al celei dintii. Dacă soții divorțați voiesc să conviețuiască din nou, nu mai este nevoie de o nouă oficiere a cununiei, deoarece prima i-a legat pe toată viața. Taina Nunții se poate repeta numai mirenilor (laicilor), preoților și diaconilor nu li se permite repetarea, iar episcopii, provenind din cinul monahal nu sunt căsătoriți.

Fiind un prilej de veselie și bucurie, Biserica oprește săvârșirea nunții în perioada posturilor de peste an indicate în calendarul bisericesc.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Când a fost instituită căsătoria ca legatură dintre bărbat și femeie? (Când Dumnezeu a constatat că nu e bine să fie omul singur și „i-a făcut femeie potrivită lui“, binecuvântându-i „să crească, să se înmulțească și să stăpânească pământul“. De aici rezultă limpede și egalitatea soților în cadrul căsătoriei și a familiei). Care este deci baza acestei legături? (Unirea dintre bărbat și femeie pe toată viața). Cine a tulburat și tulbură mereu această unire binecuvântată de Creator? (Păcatul). Când Mântuitorul a restabilit firea căzută în păcat, ce anume accentuează cu privire la căsătorie? (Accentuează că „vor fi amândoi un trup“, deci

unitatea dintre bărbat și femeie; precum și faptul că „ceea ce Dumnezeu a legat, omul să nu despartă“, adică indisolubilitatea). Când, totuși, se poate repeta căsătoria? (Când moare unul din soți, sau pe motiv de desfrânare). De ce și pe motiv de desfrânare? (Fiindcă desfrâul sau păcatul este ca o moarte morală, iar iubirea ca bază a legăturii dintre soți se anulează). Care este formula de consacrare (sfințire) pe care o rostește preotul când îi unește pe cei doi soți în Sfânta Taină a Cununiei? („Cunună-se robul lui Dumnezeu (N) cu roaba lui Dumnezeu (N) în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh“).

V. Asocierea

Taina Cununiei se leagă și de alte Sfinte Taine ale Bisericii. În primul rând observăm faptul că ea se aplică mirilor, care sunt membrii ai Bisericii, fiindcă au primit Taina Botezului, precum și cea a Mirungerii și a Euharistiei. În al doilea rând, se recomandă ca înainte de primirea acestei Sfinte Taine, mirii să se spovedească și să se împărtășească cu Trupul și Sângele Domnului. Asocierea Dumnezeieștii Euharistii aureolează Taina Nunții, adâncindu-i binecuvântarea harului divin în Hristos și în Biserică.

VI. Generalizarea

Din cele de mai sus vedem că Sfânta Taină a Cununiei pecetluiește cu binecuvântarea divină și har sfințitor iubirea bărbatului și a femeii care de bună voie își exprimă voința de a fi „amândoi un trup“, în scopul nașterii și creșterii copiilor, ca și al într-ajutorării pe toată viața.

VII. Aplicarea

Dat fiind faptul că Sfânta Taină a Cununiei reprezintă o sărbătoare unică în viața mirilor, ea este o zi de mare bucurie.

Întemeiată pe unitatea de iubire dintre soți, căsătoria se bazează pe respectul dintre ei și ajutorarea reciprocă, iar nașterea de copii este socotită o binecuvântare a lui Dumnezeu. De aceea, combătând avortul, Biserica recomandă ca o datorie fundamentală a părinților să vegheze cu toată dăruirea la creșterea copiilor spre a deveni buni credincioși ai Bisericii și fii devotați patriei.

Ca și în cazul Botezului, un rol însemnat revine nașilor, cu responsabilitatea de a veghea la buna înțelegere, la armonia și unitatea noii familii, întemeiată odată cu Taina Sfintei Cununii.

Sfânta Taină a Maslului

I. Pregătirea aperceptivă

Omul fiind creat cu trup și suflet, păcatul a devenit pentru el o boală a întregii ființe, care alterând chipul lui Dumnezeu, i-a adus moartea. Harul mântuitor menit să restabilească firea căzută, o însănătoșește spre viață în întregimea ei.

II. Anunțarea temei

Sfânta Taină prin care Mântuitorul ne acordă harul vindecării trupești și sufletești este cea a Maslului, la care ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratarea

Taina Maslului a fost instituită, ca toate celelalte Sfinte Taine de către Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Prin ea Mântuitorul nostru a dat Sfinților Apostoli o formă specială de tămăduire a sufletului și a trupului. Cartea Sfântă ne arată că odată cu alegerea și trimiterea Sfinților Apostoli în misiune, Domnul „le-a dat putere asupra duhurilor necurate, ca să le scoată și să vindece orice boală și neputință... Și mergând, propovăduiți, zicând: s-a apropiat împărăția cerurilor. Pe cei bolnavi vindecați, pe cei leproși curățiți, pe cei morți înviați, demoni scoateți, în dar ați primit, în dar dați" . (Matei 10, 7–8). Puterea lor tămăduitoare atât de mult a crescut, „încât și pe ulițe scoteau pe cei bolnavi și îi puneau pe paturi și pe tărgi, ca venind Petru măcar umbra lui să umbrească pe vreunul din ei" (Fapte 5, 15).

Domnul a lăsat Apostolilor să practice și să lase moștenire celor ce le vor urma, ca „iconomi ai tainelor lui Dumnezeu", un procedeu de vindecare a bolilor prin ungere cu untdelemn. Această practică a fost instituită de Mântuitorul, a fost preluată de Sfinții Apostoli ca o poruncă a Domnului, Biserica păstrând-o și azi în aceeași formă numită „Sfântul Maslu". Tradus în limba noastră (din slava veche), cuvântul „maslu" înseamnă „untdelemn", sau ungere cu untdelemn („oleo ungere", cum se mai numește), fiindcă prin ungerea cu untdelemn sfințit se acordă vindecarea trupească și sufletească bolnavilor, după cum citim în Sfânta Evanghelie: „Și demoni mulți scoteau și ungeau cu untdelemn pe mulți bolnavi și se tămăduiau "(Marcu 6, 13).

Vindecarea prin ungerea cu untdelemn a fost practicată de Biserică în chiar epoca apostolică, după cum ne arată Cartea Sfântă: „De este cineva bolnav între voi, să cheme preoții Bisericii și să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn în numele Domnului. Și rugăciunea credinței va mântui pe cel bolnav și-l va ridica Domnul, și de va fi făcut păcate i se vor ierta“ (Iacob 5, 14–15). De aici vedem că și această Sfânta Taină a fost instituită de Mântuitorul și practicată de Sfinții Apostoli. Mai observăm că ungerea este în „numele Domnului“, adică o lucrare a Sfintei Treimi de la care cel bolnav primește harul nevăzut al vindecării trupești și al iertării păcatelor. Taina cuprinde și „rugăciunea credinței“, adică de invocare și primire a harului divin.

Având ca scop vindecarea trupească, Sfânta Taină a Maslului se săvârșeste fie în Biserică, fie la casa bolnavului. Se poate săvârși și așa-numitul „maslu de obște“ la care, pe lângă cei bolnavi, pot participa toți credincioșii. De fapt, din textul biblic citat mai sus rezultă că primitorul Tainei este cel bolnav, dar întrucât ea se referă la „iertarea păcatelor“, orice membru al Bisericii poate fi primitorul Tainei, deoarece toți au nevoie de iertare. Se obișnuiește însă ca în mod special ea să fie aplicată celor bolnavi trupește.

Taina Maslului poate fi oficiată oricând este cerută, dar „maslul de obște“ se obișnuiește să fie săvârșit în zilele de post, sau în săptămâna Sfintelor Patimi. Ca o zi deosebită în acea săptămână ar fi „Miercurea Mare“ ca o comemorare a pocăinței femeii păcătoase din Evanghelie, care a udat cu lacrimi picioarele lui Iisus, le-a uns cu mir și le-a șters cu părul capului ei (Luca 7, 37–38).

Săvârșitorul, respectiv săvârșitorii Tainei sunt „preoții Bisericii“. Se recomandă ca numărul lor să fie de șapte, fiindcă această cifră are și o preînchipuire în Vechiul Testament. Astfel, șapte sunt darurile Sfântului Duh (Isaia 11, 2–3), șapte preoți au sunat cu trâmbițele, și de șapte ori au înconjurat israeliții cetatea până au cucerit-o (Iosua 6, 13–16), de șapte ori s-a culcat profetul Elisei peste un copil mort, ca să-l învieze (IV Regi 4, 34–35); tot de șapte ori Neeman, la porunca lui Elisei, a intrat în Iordan și s-a vindecat de lepră (IV Regi 5, 1–14); și tot de șapte ori proorocul Ilie s-a rugat să dea Dumnezeu ploaie (III Regi 18, 42–44). Dacă nu pot participa șapte preoți, Taina poate fi săvârșită și de cinci, trei, sau chiar doi preoți. Un singur preot nu poate săvârși Taina Maslului, deoarece textul biblic precizează la plural: „preoții“, ceea ce înseamnă cel puțin doi. Tuturor preoților prezenți le revine obligația să participe la săvârșirea Tainei.

Astfel, pe o masă, în biserică sau la casa bolnavului, se pune Sfânta Evanghelie, un vas cu făină, iar în alt vas se pune untdelemnul. Se folosesc șapte bețisoare, de preferință de busuioc, înfășurate la capăt cu vată, pentru ungerea celui bolnav, șapte lumânări fixate pe marginea vasului cu făină. În desfășurarea slujbei distingem rugăciunea de sfințire a untdelemnului, citită de șapte ori de fiecare preot, citirea a șapte pericope din Apostol și Evanghelie, după care se citește rugăciunea de tămăduire a „neputinței trupești și sufletești“, ungându-se de șapte ori trupul bolnavului (fruntea, ochii, nasul, urechile, obrazul, pieptul, mîinile și picioarele). Această rugăciune este esența și miezul Tainei. Efectele Maslului sunt vindecarea bolilor trupești și iertarea păcatelor.

Păstrând caracterul sfințitor al Tainei Maslului, la romano-catolici untdelemnul trebuie sfințit numai de către episcop, iar Taina se aplică numai muribunzilor, ca o „ungere de pe urmă“ (extrema unctio). Mai recent însă, Sinodul II Vatican a revizuit această concepție, acordând Tainei valoarea ei reală pentru această viață și denumind-o „ungerea bolnavilor“. Alți creștini, precum protestanții, neoprotestanții, ca și alte secte nu admit valoarea acestei Sfinte Taine, spunând că ungerea cu untdelemn a fost simbolică și că s-au făcut vindecări și fără untdelemn. Este adevărat, dar Apostolii au făcut vindecări și cu untdelemn și deci nu ne putem îndoi de valoarea reală a Sfintei Taine. Dacă nu toți s-au vindecat trupește, cei ce primesc Taina Maslului se vindecă sufletește. Sfântul Iacob ne arată clar că această Taina aduce și iertarea păcatelor, ceea ce constituie o vindecare sufletească, duhovnicească, iar cel ce o primește simte o mângâiere și o împăcare cu Dumnezeu. De aceea, Părinții Bisericii recomandă ca această Sfântă Taină să fie aplicată atât celor bolnavi trupește, cât și celor bolnavi sufletește, dar având credința în vindecare.

IV. Recapitularea – Aprecierea

De unde provine numele Sfintei Taine a Maslului sau ungerii cu untdelemn? (Numele vine de la cuvântul „maslo“, care înseamnează „untdelemn“. Ungerea cu untdelemn se mai numește și „oleoungere“). Cine a instituit această Sfântă Taină? (Mântuitorul când a poruncit Sfinților Apostoli să vindece de boale prin ungere cu untdelemn — vezi Marcu 6, 13). Textul din epistola Sfântului Iacob ne arată cumva că Apostolul Iacob ar fi instituit Taina? (Nu ne arată acest fapt, ci ne arată că Sfinții Apostoli o practicau și că Biserica o practica, moștenind-o de la ei. Sfinții

Apostoli sunt numai „iconomi“ ai Tainelor lui Dumnezeu. Mântuitorul este Cel ce a instituit toate cele șapte Sfinte Taine). În numele cui se săvârșește această Sfântă Taină? (În „numele Domnului“). Ce înseamnă aceasta? (Că harul vindecător îl primim din partea lui Dumnezeu). Ce mai trebuie să adăugăm la harul divin? (Și „rugăciunea credinței“ noastre). Ce vedem de aici? (Că harul divin este primit în urma rugăciunilor de invocare a milostivirii lui Dumnezeu). Câte astfel de rugăciuni vor fi citite? (Mai întâi se va citi de șapte ori rugăciunea de sfințire a untdelemnului, și apoi șapte rugăciuni de tămăduire a „neputințelor trupești și sufletești“). Cum am văzut că sunt numite aceste rugăciuni? (Sunt numite „ale credinței“). Ce ne indică aceasta? (Că ele trebuie să fie pătrunse de credința în vindecare, atât din partea săvârșitorilor, cât și din partea primitorului Tainei).

V. Asocierea

În cadrul vieții duhovnicești a credincioșilor, Taina Maslului este strâns legată de Taina Pocăinței. Deși ambele au ca efect iertarea păcatelor, se recomandă ca înainte de primirea Maslului credincioșii să-și mărturisească păcatele și astfel iertarea de la Dumnezeu să fie întărită prin însănătoșirea trupească și sufletească. La fel, Taina Maslului se asociază și Dumnezeieștii Euharistii, pe care noi o primim „spre sănătate și bucurie“. Nu trebuie însă confundată Taina Maslului cu Taina Mirului. La prima se folosește untdelemnul sfințit vindecător, la a doua Sfântul Mir, care împărtășește darurile Sfântului Duh, spre creșterea duhovnicească.

VI. Generalizarea

Din cele de mai sus vedem că Taina Sfântului Maslu este instituită de Mântuitorul și practicată de Sfinții Apostoli și de Biserică. Prin ungerea cu untdelemn sfințit de preoți, cel bolnav trupește și sufletește primește însănătoșirea, iertarea de păcate și întărirea duhovnicească.

VII. Aplicarea

Dat fiind faptul că untdelemnul cel care rămâne după ungerea bolnavului sau a credincioșilor este sfințit, trebuie să i se acorde o folosire cuviincioasă și evlavioasă. Astfel, el poate fi pus în candele, spre a întreține aprinsă simboiic flacăra sfințeniei. Se mai poate amesteca cu făina rămasă din care să se facă o

pâinișoară spre a o consuma cel bolnav, sau se pot pregăti prescurile pentru Sfânta Liturghie. În unele părți este obiceiul ca acel untdelemn să fie folosit și la ungerea trupului neînsuflețit al bolnavului decedat și chiar a osemintelor, în cazuri de exhumare.

În aplicarea acestei Sfinte Taine trebuie combătută cererea unor credincioși de a li se deschide Evanghelia, ca un fel de proorocire spre moarte sau însănătoșire, deoarece se știe că a ispiti pe Dumnezeu este un păcat (Matei 4, 7), iar Sfintele Taine ne aduc totdeauna harul divin spre sfințenie, pace și întărire duhovnicească. Aplicarea acestei Sfinte Taine pentru însănătoșirea trupului și a sufletului nu exclude consultarea medicilor și folosirea medicamentelor indicate. Untdelemnul sfințit nu trebuie socotit ca un medicament vindecător care le exclude pe celelalte, după cum nu a exclus și alte vindecări acordate de Sfinții Apostoli. Ca leac tămăduitor, untdelemnul sfințit ne întărește credința și încrederea în faptul că „ceea ce la oameni este cu neputință, este cu putință la Dumnezeu“ (Matei 19, 26).

Cinstirea Sfinților

I. Pregătirea apercepfivă

Privind în calendarul bisericesc observăm că în fiecare zi se face pomenirea unuia, a doi sau chiar trei sfinți. Mai remarcăm că în anumite zile numele unor sfinți sunt notate în calendar cu culoare roșie spre a atrage luarea aminte asupra zilei respective de sărbătoare închinată acelui sfânt.

II. Anunțarea temei

Vom vedea în continuare în ce constă și cum se manifestă cultul sfinților în Biserica Ortodoxă.

III. Tratarea

Cuvântul „sfânt“ înseamnă ceva tăiat, scos din uzanța zilnică și pus deoparte spre a fi folosit în scopul slujirii lui Dumnezeu. Așa avem obiecte, veșminte, zile sau persoane sfințite. Pentru ca o persoană să devină sfântă i se cere și efortul personal al curăției duhovnicești, a colaborării și comuniunii cu Dumnezeu, a

eliberării de întinăciune sau păcat. În felul acesta a fi sfânt înseamnă a fi curat. La început creștinii erau numiți „sfinți“ spre a se deosebi de restul lumii păgâne care n-a primit Sfânta Taină a Botezului și nu s-a curățat de păcatul originar. Dar curăției primite prin Sfânta Taină a Botezului trebuie să-i adăugăm și curăția sau sfințenia morală, efortul nostru de a crește necontenit în virtute. Întrucât drumul spre sfințenie ține toată viața, deoarece lupta cu păcatul nu contenește, iar creșterea în virtute nu are limite, numai după moartea trupească putem declara pe cineva că este sfânt, și numai atunci poate fi cinstit ca atare. Legătura dintre credincioșii aflați în viață și sfinții încununați cu biruința măririi veșnice se manifestă prin cultul adus sfinților. Acest cult are un întreit aspect: de cinstire, de invocare a Sfântului în rugăciune și de urmare a vieții Sfântului.

Cinstirea Sfinților pleacă de la faptul că Dumnezeu le recunoaște curăția morală, sfințenia, având o situație specială, deosebită de a celorlalți oameni. Prin ei Dumnezeu își arată puterea Sa, își descoperă bunătatea, dreptatea, iubirea și frumusețea Sa. Prin viața lor Dumnezeu se bucură de creația Sa. Ei iradiază lumina și sfințenia lui Dumnezeu care lucrează prin ei, făcând transparentă sfințenia Sa în lume. De aceea exclamă Psalmistul: „Cât de minunat este Dumnezeu între Sfinții Săi“. Prin faptele lor Dumnezeu își împlinește lucrarea Sa în lume: „Sfinții vor judeca lumea“ (I Corinteni 6, 2), ne spune Sfântul Apostol Pavel.

În Vechiul1 Testament Sfinții sunt aleșii lui Dumnezeu care și-au împlinit misiunea lor în lume. Patriarhii, profeții ca și toți drepții care împlinesc voia lui Dumnezeu se numesc Sfinți. Toți aceștia au arătat dreptatea lui Dumnezeu între oameni și au menținut trează flacăra credinței în venirea Mântuitorului. În Noul Testament sunt numiți „sfinți“ Apostolii ca aleși speciali ai Domnului și trimiși în lume. Apoi învățătorii și propovăduitorii dreptei credințe. Martirii și mărturisitorii care și-au arătat în mod eroic atașamentul de nezdruncinat față de Hristos, pustnicii și călugării care și-au dedicat întreaga lor viață în curățire, ca și, în general, oricare credincios cu sufletul plin de iubire pentru Dumnezeu pentru semenii lor și pentru întreaga creație. Cu prilejul alegerii și trimiterii Sfinților Apostoli la propovăduire Mântuitorul a arătat că și ei merită din partea oamenilor cinstire deosebită: „Cel ce vă primește pe voi pe Mine Mă primește și cel ce mă primește pe Mine, primește pe Cel ce M-a trimis pe Mine.

Cel ce primește prooroc în nume de prooroc, plată de prooroc va lua, și cel ce primește pe drept în nume de drept plată de drept va lua“ (Matei 10, 40–41).

Invocarea Sfinților în rugăciune Manifestarea concretă a cinstirii Sfinților este redată prin comuniunea duhovnicească cu ei și invocarea lor în rugăciunile către Dumnezeu. Sfinții sunt mijlocitori către Dumnezeu și ajutători în dobândirea mântuirii. Se pune întrebarea: este posibilă mijlocirea Sfinților? Din pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr rezultă că cei trecuți la cele veșnice se află într-o stare conștientă. Apostolul precizează chiar că: „Nici moartea nu ne va putea despărți de dragostea lui Dumnezeu care este în Hristos Iisus, Domnul nostru“ (Romani 8, 38–39). Aceasta înseamnă că legătura de iubire dintre Hristos și Sfinți este continuă. Aflându-se în comuniune de iubire cu Hristos, sfinții se află în același timp în comuniune de iubire și cu credincioșii aflați în viață. Toți credincioșii alcătuiesc Biserica, atât cei trecuți la cele veșnice, cât și cei rămași în viață. În cadrul acestei comuniuni de iubire, credincioșii își manifestă dragostea față de cei trecuți la cele veșnice prin rugăciunea de mijlocire a Bisericii pentru cei adormiți în Domnul. În același timp și Sfinții pot mijloci pentru credincioșii aflați în viață ca unii care sunt în cea mai apropiată comuniune cu Dumnezeu. Ei alcătuiesc ceata celor drepți și „mult poate face rugăciunea dreptului“ (Iacob 5, 16).

Urmarea vieții duhovnicești a Sfinților Cinstirea și invocarea Sfinților în rugăciune trebuie să aibă ca efect și urmarea vieții lor duhovnicești. Viața lor duhovnicească este o lumină, un far călăuzitor care îl indică mereu pe Mântuitorul, o cale ce duce la mântuire și desăvârșire. Domnul ne cere să-L urmăm și să nu ostenim pe acest drum. Să imităm viața Lui și să creștem necontenit până la asemănarea cu El. Ne-a asigurat că nu vom fi singuri și că El ne va ajuta întotdeauna prin harul Duhului Sfânt. Desigur că nu vom reuși niciodată să ajungem la piscul desăvârșirii Mântuitorului, care este deopotrivă Dumnezeu și om, și nu a cunoscut păcatul. „În El locuiește trupește toată deplinătatea dumnezeirii“. Noi ne vom afla mereu pe cale, mereu în luptă cu păcatul, mereu în strădanii de creștere în virtute. Pe acest drum ne ajută și Sfinții nu numai prin mijlocirea către Dumnezeu, ci și prin pilda vieții lor, ei fiind oameni ca și noi. Dacă Mântuitorul are toate virtuțile dezvoltate în mod desăvârșit, Sfinții excelează în câte una din ele și ne oferă în acest fel un model

concret asupra felului cum putem și noi făptui acea virtute. Pilda vieții Sfântului poartă strălucirea vieții duhovnicești a Domnului „Fiți următori Mie, precum și eu sunt următorul lui Hristos“ (I Corinteni 11, 1). În felul acesta viața Sfinților este asemenea indicatorilor pentru cei ce doresc să ajungă pe piscul unui munte, arătând credincioșilor drumul spre desăvârșire și nelăsându-i să rătăcească.

Se mai pune întrebarea de când datează cultul Sfinților? Cultul Sfinților datează din epoca apostolică sub forma comuniunii Sfinților, a iubirii care-i unește pe cei vii de cei adormiți în Domnul. Practic, cinstirea Sfinților de către cei rămași în viață începe odată cu cinstirea martirilor. „Cei dintâi membri ai Areopagului ceresc“ al Sfinților sunt martirii (mucenicii). Pătimirea și jertfa lor stau la temelia Bisericii lui Hristos. Moartea lor martirică era considerată atât de către ei cât și de creștinii supraviețuitori, ca momentul triumfal al cîștigării cununilor pe care Dumnezeu le dă mucenicilor în ceruri (Preot profesor Ene Braniște «Despre cinstirea Sfinților în Biserica Ortodoxă» în „Ortodoxia“ nr. 1/1980, pag. 46). Forma prin care se manifestă cultul public al Sfinților rezidă dintru început în instituirea sărbătorilor. În fiecare an la data morții martirice, creștinii se adunau la mormintele martirilor. Aici se săvârșea Sfânta Euharistie, se împărtășeau toți și se citeau însemnările despre moartea martirică a Sfântului.

Biserica a precizat patru criterii după care un credincios trecut la cele veșnice putea fi declarat Sfânt: moartea martirică, mărturisirea și apărarea dreptei credințe, sfințenia vieții și săvârșirea unor semne supranaturale. La acestea se mai poate adăuga și găsirea moaștelor Sfântului având puterea facerii de minuni. Deși încă din epoca apostolică sunt cinstiți întreaga Biserică prin sărbători și rugăciuni, cultul Sfinților a ajuns mai târziu, în secolul al XVI-lea să fie contestat, odată cu apariția Reformei și a cultelor neoprotestante. Cei care nu admit cultul Sfinților spun că singurul mijlocitor între Dumnezeu și oameni este Mântuitorul Iisus Hristos. Numai în El și prin El putem dobândi mântuirea. Desigur, invocă și texte biblice ca de exemplu: „Unul e Dumnezeu, și Unul e mijlocitorul între Dumnezeu și oameni“ (I Timotei 2, 5); (vezi și Faptele Apostolilor 4, 12; I Ioan 2, 1). Corect interpretate, aceste texte nu contrazic cultul Sfinților. Mântuirea ne-a venit prin jertfa Mântuitorului și numai prin El ne putem mântui. El a fost și rămâne Mijlocitorul între Dumnezeu și oameni. Dar așa cum Biserica poate ajuta credincioșilor prin rugăciuni la mântuirea celor adormiți în Domnul,

tot astfel și Sfinții pot ajuta credincioșilor în rugăciunile lor către Dumnezeu Tatăl, prin Fiul. De aceea credincioșii nu se roagă Sfinților să-i mântuiască ci să-i miluiască, adică să-i ajute la dobândirea mântuirii pe care o acordă Dumnezeu Tatăl prin Fiul în Duhul Sfânt.

IV. Recapitularea – Aprecierea

În ce constă cultul Sfinților? (În cinstirea lor datorită vredniciei pe care și-au câștigat-o în fața lui Dumnezeu, în invocarea lor în rugăciuni ca mijlocitori către Dumnezeu și în imitarea vieții lor duhovnicești). Când a luat naștere cultul Sfinților? (În epoca apostolică). Care au fost primii Sfinți? (Martirii sau mărturisitorii).

V. Asocierea

Facem deosebirea între cultul de adorare numit și „delatrie", pe care-l datorăm numai lui Dumnezeu, și cultul de venerare, de cinstire numit și „dulie" pe care-l acordăm Sfinților.

Putem înțelege mai bine această distincție dintre cultul de adorare adus numai lui Dumnezeu și cel de cinstire sau venerare adus Sfinților, dacă ne vom referi la o întâmplare reală din perioada post-apostolică. Murind de moarte martirică pe la anul 166, trupul neînsuflețit al episcopului Policarp al Smirnei a fost cerut de către creștini de la autoritățile romane păgâne. Adversarii creștinilor așteptau ca aceștia să se închine trupului neînsuflețit al Sfântului. Creștinii însă răspund: „Noi niciodată nu vom putea să părăsim pe Hristos care a pătimit pentru mântuirea întregii lumi și nici nu ne vom închina altcuiva pentru că Lui ne închinăm ca Fiului lui Dumnezeu iar pe martiri îi iubim ca pe învățăceii și următorii Domnului. Îi iubim pentru dragostea nețărmurită pe care o au pentru Domnul și Stăpânul lor ca să ne învrednicească și pe noi să fim părtași și împreună ucenici cu ei".

VII. Generalizarea

Din cele de mai sus rezultă, așa cum sublinia un dascăl al Bisericii că „cel care cinstește pe mucenic cinstește pe Dumnezeu pentru care mucenicul a suferit mucenicia. Cel care se închină Apostolului lui Hristos se închină Celui ce L-a trimis pe Apostol... că nu este alt Dumnezeu decât unul singur cel cunoscut și adorat în Treime".

VIII. Aplicarea

Cultul Sfinților se manifestă în mai multe forme:

1. Prin rânduirea lor de către Biserică în cursul anului Bisericesc când credincioșii participând la cultul divin, îi invocă pe Sfinți să mijlocească către Dumnezeu pentru mântuirea sufletului, înălțând imnuri de laudă vieții și faptelor lor.

2. Pentru unii Sfinți Biserica a rânduit sărbători speciale precum cele închinate Maicii Domnului, Cuvioasei Paraschiva, Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, Sfântului Ierarh Nicolae, Sf. Ioan Botezătorul, Sf. Trei Ierarhi: Vasile, Grigorie și Ioan, Sf. Mc. Gheorghe, Sf. împărați Constantin și Elena, Sf. Ap. Petru și Pavel, Sf. prooroc Ilie Tesviteanul. La aceasta mai adăugăm și duminica numită „a tuturor Sfinților", prima duminică după Pogorârea Duhului Sfânt.

3. Multe din biserici poartă hramul unui Sfânt pe care credincioșii locului îl prăznuiesc cu multă evlavie ca pe ocrotitorul lor duhovnicesc.

4. Multe din casele credincioșilor sunt puse sub oblăduirea unui Sfânt, iar sărbătoarea respectivă este considerată praznic familial.

5. Mulți dintre credincioși poartă nume de Sfinți, și se recomandă ca atunci când sunt botezați credincioșii să primească nume de Sfânt, ca să-l aibă în viață și rugător către Dumnezeu, și în același timp să urmeze pilda vieții sale duhovnicești.

6. Se vor cânta cu credincioșii diferite tropare închinate Sfinților precum și „Sfinților Mucenici care bine v-ați nevoit și v-ați încununat, rugați-vă lui Hristos să ne mântuiască sufletele noastre".

Cinstirea sfintelor moaște

I. Pregătirea aperceptivă

Ce sunt sfinții? (Sfinții sunt acei oameni care prin harul lui Dumnezeu, prin credința lor și faptele bune săvârșite s-au învrednicit de o cinstire deosebită din partea lui Dumnezeu și a Bisericii). Care sunt condițiile trecerii între sfinți, sau a canonizării sfinților? (Acestea sunt: mărturisirea, păstrarea și apărarea dreptei credințe,

viața sfântă, precum și săvârșirea faptelor supranaturale sau a minunilor).

Osemintele lor după moarte, ca făcătoare de minuni se mai numesc și moaște, cărora se cuvine de asemenea o cinstire deosebită din partea credincioșilor.

II. Anunțarea temei

Despre această cinstire a moaștelor vom trata în cele ce urmează.

III. Tratarea

Dat fiind faptul că omul a fost creat de Dumnezeu prin participarea Sa directă, cu trup și suflet, atât păcatul cât și sfințenia se transmit de la trup la suflet.

Luând trup ca al nostru, Mântuitorul îi imprimă puterea Sa dumnezeiască. Femeia bolnavă de scurgere de sânge, de pildă, a simțit puterea dumnezeiască a lui Iisus prin simpla atingere de trupul Lui (Luca 8, 43–48). Datorită puterii dumnezeiești transmisă trupului, învierea Sa din morți îi cuprinde întreaga ființă, ridicând trupul Său în comuniunea Sfintei Treimi și arătându-ne că după modelul Lui și noi vom învia nu numai cu sufletul, ci și cu trupul; că nu numai sufletul se va învrednici de puterea nemuririi, ci și trupul va primi același har divin mântuitor. După pogorârea Sfântului Duh, Sfinții Apostoli primesc puterea minunilor nu numai în suflet, ci și în trupurile lor „încât și pe ulițe scoteau pe cei bolnavi și-i puneau pe paturi și pe tărgi ca venind Petru măcar umbra lui să umbrească pe vreunul dintre ei“ (Faptele Apostolilor 5, 15). În felul acesta ne apar clare și cuvintele Sfântului Apostol Pavel cu privire la sfințenia trupului: „Nu știți că trupurile voastre sunt mădulare lui Hristos? Sau nu știți că trupul vostru este templu al Duhului Sfânt care este în voi?...“ (I Corinteni 6, 15–19).

Tot așa se întâmplă și în cazul moaștelor sfinților. Harul divin sfințește sufletul, iar puterea vieții de sfințenie sălășluită în suflet se transmite și trupului. În acest caz trupul nu numai că nu cade în descompunere și în stricăciune, ci devine chiar izvorâtor de mir cu puteri de a face minuni și asupra altor trupuri așa cum am văzut că a fost vindecată femeia din Evanghelie prin simpla atingere de trupul Mântuitorului sau alți vindecați prin atingerea de trupurile sfinților Apostoli. „Stăpânul Hristos — scrie Sfântul Ioan Damaschin — ne-a dat ca izvoare mântuitoare moaștele Sfinților care izvorăsc în multe chipuri, faceri de bine și dau la

iveală mir cu bun miros. Sfintele moaște adeveresc mărirea pe care o primește trupul omului de la Dumnezeu și confirmă cuvintele Sfântului Apostol Pavel: „trupul nu este pentru desfrânare, ci pentru Domnul și Domnul pentru trup (I Corinteni 6, 13). De aceea sublinia Nicolae Cabasila că „dacă Hristos într-adevăr se poate vedea și pipăi undeva în lumea aceasta în carne și oase, apoi aceasta se poate în Sfintele Moaște“.

Creștinii au prețuit încă dintru început moaștele sfinților. Astfel, la începutul secolului II, Sfântului Ignatie, după ce a suferit moarte martirică la Roma „credincioșii i-au adunat osemintele și le-au păstrat cu sfințenie ca pe o comoară de preț“. La fel ni se spune și în actul martiric al Sfântului Policarp episcopul Smirnei († 166) că, creștinii au adunat moaștele lui care pentru ei erau „mai de preț decât pietrele nestemate și mai scumpe decât aurul“.

Începând cu secolul III creștinii făceau pelerinaje la mormintele martirilor pentru a dobândi vindecări de boale prin moaștele lor. Unii doreau să le poarte cu ei, alții, să li se pună în mormânt după moarte părți din moaștele martirilor. Din secolul IV cultul sfintelor moaște primește o dezvoltare deosebită. Ele sunt transportate în marile orașe, iar pentru a satisface cerințele credincioșilor ele se fărâmițează, se împart și sunt păstrate ca

Sfântul Ioan Iacob Hozevitul, născut la 25 iulie 1913 în Crăinicești – Horodiștea, jud. Dorohoi. A trecut la cele veșnice la 6 august 1960. După 20 de ani, în 1980 i-au fost descoperite moaștele nevătămate. A fost canonizat ca sfânt la 21 iunie 1992.

adevărate tezaure. De-a lungul veacurilor moaștele sfinților s-au înmulțit tot mai mult, cuprinzând toate Bisericile Ortodoxe. Și în Biserica noastră se păstrează moaștele unor sfinți aduse cu secole în urmă la noi în țară ca și ale sfinților romani, cărora credința credincioșilor le acordă deosebită cinstire mai cu seamă la sărbătoarea orânduită cinstirii sfântului. Nu toți creștinii admit însă cinstirea moaștelor, spunând că aceasta contravine legii generale dată de Dumnezeu trupului de a se întoarce în pământul din care a fost luat (Facere 3, 19), iar pe de altă parte că moartea înseamnă o transformare necesară a trupului din stricăciune în nestricăciune (I Corinteni 15, 35; 44). Aceste obiecțiuni nu au însă nici un temei solid spre a putea fi susținute. Există într-adevăr legea generală a întoarcerii trupului în pământul din care a fost luat. Dar când a apărut această lege și sub ce formă? A apărut în urma păcatului ca un blestem pentru păcat. Omul nu a fost creat de Dumnezeu pentru moarte, ci pentru viață. De aceea drepții, precum Enoh și Ilie nici nu au cunoscut moartea trupească. La fel nu cunosc nici cei care răscumpărați prin moartea și învierea Domnului, se împărtășesc de sfințenia Lui. Iar această sfințenie se referă la persoana omenească ca un tot unitar, atât la suflet cât și la trup. Cât privește transformarea trupului din stricăciune în nestricăciune prin moarte este într-adevăr o regulă generală. Dar pot exista și excepții. Dumnezeu poate găsi adică și alte forme de schimbare a trupului întru nestricăciune. Enoh și Ilie, de pildă, sau cei găsiți vii la a doua venire a Domnului: „Iată taină vă spun vouă: nu toți vom muri, dar vom fi schimbați într-o clipeală de ochi la trâmbița de apoi“ (I Corinteni, 15 51–52).

IV. Recapitularea – Aprecierea

Ce sunt sfintele moaște? (Oseminte sau rămășițe trupești ale sfinților). Cum se explică după învățătura creștină posibilitatea păstrării nestricăcioase a trupurilor sfinților? (Așa cum trupul împreună cu sufletul a căzut în stricăciune tot astfel prin răscumpărarea adusă de Mântuitorul și prin pogorârea Sfântului Duh oferindu-se harul sfințeniei, unii credincioși se învrednicesc de plenitudinea sfințeniei care se transmite și trupului). Care au fost primele sfinte moaște păstrate de credincioși? (Moaștele martirilor).

V. Asocierea

Cinstirea sfintelor Moaște este specific creștină. Înainte de venirea Mântuitorului se promova altă atitudine față de trup. Vechii înțelepți considerau trupul ca o închisoare a sufletului din care acesta din urmă căuta să se elibereze... Iar când era vorba de trupul unui mort care dezlipit de suflet era dat stricăciunii, atingerea de el era considerată în Vechiul Testament de-a dreptul necurăție (Numerii 19, 13). Au fost însă și cazuri în Vechiul Testament când puterea de viață a celor drepți transmitea și trupului aceeași putere. Proorocul Ilie de pildă nu a cunoscut moartea trupului, fiind ridicat la cer. Se relatează apoi cazul unui mort care aruncat fiind în mormântul lui Elisei „căzând acela, s-a atins de oasele lui Elisei și a înviat, sculându-se pe picioarele sale“ (IV Regi 13, 21).

VI. Generalizarea

Sfintele Moaște reprezintă o legătură specială între sufletul sfântului și a osemintelor sale, sfinții rămânând prezenți în duh și har în Moaștele lor, în cea mai mică părticică.

VII. Aplicarea

1. Biserica fiind Trupul tainic al Domnului reprezintă comuniunea celor care se sfințesc prin harul divin. La temelia ei stă puterea lucrătoare a harului prin virtuțile sfinților. De aceea, la temelia zidirii unei Biserici se pun Sfintele Moaște, amintind de evlavia primilor creștini, care zideau biserici pe mormintele martirilor.

2. Urmând evlaviei primilor creștini care la mormintele martirilor săvârșeau Sfânta Euharistie și se împărtășeau cu toți în duhul iubirii care îi uneau în Trupul lui Hristos, a rămas rânduiala ca în Sfânta Masă din altar pe care se oficiază Sfânta Liturghie și în antimisul fără de care nu se poate aduce Jertfa Domnului, să se pună Sfinte Moaște.

3. Cinstind Sfintele Moaște credincioșii aduc venerare sfântului pe care îl invocă în rugăciunile lor și a cărui viață de sfințenie o urmează.

4. Oricând credincioșii pot aduce cinstire moaștelor sfântului locaș, dar mai cu deosebire la sărbătoarea sfântului, când Biserica îi face pomenire aducându-i laudă și rugându-l să mijlocească la Părintele ceresc pentru mântuirea noastră.

Cinstirea sfintelor icoane

I. Pregătirea aperceptivă

Cu sufletul înălțat spre frumusețile duhovnicești s-a putut face în sfântul locaș de închinare exclamația: „În biserica măririi Tale stând, în cer ni se pare că stăm“. Nu fără temei s-au putut spune aceste înaripate cuvinte, dată fiind ambianța care sălășluiește în sfântul locaș, ca și podoabele care încântă privirea și înalță sufletul spre mărirea lui Dumnezeu. Astfel de podoabe sfinte aflate pe pereți, vorbesc neîntrerupt oricui le privește despre modul cum ne-a venit mântuirea și cum o putem dobândi.

II. Anunțarea temei

Acestea sunt sfintele icoane despre a căror cinstire ne vom ocupa în cele ce urmează.

III. Tratarea

Cuvântul „icoană“ înseamnă imaginea care reprezintă asemănarea cu o anumită realitate. Astfel, în primele pagini ale Sfintei Scripturi aflăm că omul a fost creat după „chipul și asemănarea lui Dumnezeu“. La fel spune Sfântul Apostol Pavel despre Mântuitorul că este „icoana Tatălui“, adică de aceeași ființă spirituală cu Tatăl, fără nici o deosebire (Coloseni 1, 15).

Reprezentând realități sfinte, icoanei i se cuvine cinstire sau venerare. Nu ca lui Dumnezeu, fiindcă lui Dumnezeu i se cuvine adorare. Pentru a nu face această confuzie, dat fiind faptul că poporul ales se află într-o lume idolatră, Dumnezeu nici nu poruncește aleșilor Săi să-i facă chipul. În schimb poruncește ca pe capacul de la chivotul unde se află legea să fie puși doi heruvimi de aur (Ieșire 26, 31). La fel și cortul sfânt va avea o perdea, iar în țesătura ei vor fi imprimate chipuri de heruvimi (Ieșire 26, 31). La fel i se poruncește și lui Solomon ca în Sfânta Sfintelor de la templul zidit de el, să facă „doi heruvimi săpați în lemn și ferecați cu aur“ (II Cronici 3, 10; III Regi 6, 23). Tot astfel și pe ușile de la intrarea în Sfânta Sfintelor, a făcut heruvimi săpați și îmbrăcați în aur“ (III Regi 6, 32). Heruvimii nu reprezintă realități imaginare. Ei există în realitatea lumii spirituale a lui Dumnezeu. De aceea, remarcă Apostolul că Moise împlinește porunca lui Dumnezeu, „făcându-le toate după chipul ce i s-a arătat pe

munte“ (Evrei 8, 5). Pe de altă parte, heruvimii nu erau numai simple podoabe, ci datorită faptului că reprezentau realități ale lumii spirituale, li se aducea și cinstirea cuvenită. Așa se explică faptul că „Iosua a căzut cu fața la pământ înaintea chivotului Domnului“ (Iosua 7, 6) unde era imaginea heruvimilor. Tot înaintea chivotului cu legea Domnului pe care se păstra imaginea sau icoana heruvimilor, se aduceau jertfe (III Regi 3, 15); iar în cortul adunării, în fața perdelei celei de dinaintea chivotului legii se aducea „untdelemn curat pentru luminat stors din măsline, ca să ardă sfeșnicul în toată vremea“ (Ieșirea 27, 20). În fața perdelei cu heruvimi „dinaintea chivotului legii“ era un jertfelnic unde se aducea „tămâiere neîntreruptă“ (Ieșirea 30, 8).

Este știut că Mântuitorul în cursul activității Sale pe pământ, adesea mergea la templu. Desigur că dacă ar fi avut de spus ceva în legătură cu icoanele aflate în templu din porunca lui Dumnezeu, El ar fi luat atitudine, tocmai pentru a se păstra întru totul curată Legea lui Dumnezeu și adorarea acordată numai Părintelui ceresc. Dar nu a avut nimic de spus și de aceea le-a cinstit ca Fiu al Omului care întru totul împlinește voia Tatălui.

La fel și Sfinții Apostoli vorbesc totdeauna cu respect față de casa lui Dumnezeu pe care o cinstesc, precum și față de toate cele aflate în ea din porunca lui Dumnezeu. Descriind-o, Sfântul Apostol Pavel se referă și la icoana „heruvimilor slavei, umbrind acoperământul împăcării“ (Evrei 9, 5).

Dar și după ce închinătorii lui Iisus cel înviat au fost izgoniți din templu și din sinagogi, trebuind să se roage și să „frângă pâinea pe la casele lor“, precum și după moartea Sfinților Apostoli, nu au contenit ca, pe Domnul pe care îl aveau în suflete să-L aibă și în imagine. Având astfel imaginea Lui mereu în fața ochilor, aveau necontenit în față modelul pe care trebuiau să-L imite prin viețuirea lor duhovnicească. Niciodată nu s-a interpretat că icoana Domnului ar fi idol. Niciodată nu s-a cinstit materialul din care era făcută icoana, ci chipul pe care îl reprezenta. De aceea, nimeni nu s-a smintit la început cinstindu-L pe Iisus care a viețuit pe pământ și care a avut o înfățișare reală. Și este foarte firesc să fie așa!... Acest fapt îl întâlnim de altfel și în viața noastră. Punem adesea în casele noastre poze având chipul celor dragi, înrămate și păstrate cu cinste. Ori de câte ori le privim, comunicăm și ne aflăm în comuniune, cu cei aflați în poze, deși unii din ei sunt poate departe, sau poate de mult trecuți la cele veșnice. Nu este astfel de mirare că mărturiile cu privire la cinstirea icoanelor în viața primilor creștini abundă. De pildă, Sfântul Irineu (†202) vorbește de chipul lui Iisus păstrat cu cinste

și venerare de o creștină pe nume Marcela. Sfântul Vasile cel Mare (†379) arată că icoanele reprezintă un lăsământ apostolic și „nu sunt oprite, ci sunt zugrăvite în toate bisericile noastre încă din vechime“. Dovadă în acest sens sunt pereții catacombelor, în care se refugiau primii creștini în timpul persecuțiilor, cât și pereții bisericilor aflate la suprafață. Sfântul Grigorie de Nissa (†394) referindu-se la biserica cu hramul „Sfântul Teodor Tiron“, sfânt martir care moare în timpul persecuțiilor lui Dioclețian, ne spune că pe pereții ei se afla icoana Mântuitorului, precum și scene din moartea martirică a Sfântului Teodor. Scriitorul bisericesc Tertulian (†240) ne spune că icoana Mântuitorului în chip de păstor poate fi găsită chiar și pe paharele de băut.

Despre vechimea icoanelor, datând din perioada apostolică, avem mărturia istoricului bisericesc Eusebiu (†340). Pentru a dovedi că ceea ce ne comunică este adevărat, vine cu precizarea că el însuși a văzut bustul Mântuitorului ridicat la Cezarea lui Filip de către femeia vindecată de scurgere de sânge.

Pe de altă parte, Părinții Bisericii ne arată și rolul pe care îl aveau icoanele în viața credincioșilor, precum și modul în care Biserica le-a cinstit.

În primul rând icoana constituie „Biblia credincioșilor neștiutori de carte“. „Privind icoanele — spune Sfântul Grigorie cel Mare — creștinii văd calea pe care trebuie să o urmeze“. „Precum cartea aduce aminte de Dumnezeu celor știutori de carte, spune Sfântul Ioan Damaschin, la fel icoana, celor neștiutori de carte. Și precum cuvântul este pentru auz, icoana este pentru văz“.

În al doilea rând, chiar și pentru cei știutori de carte, icoana ajută să înțeleagă mai bine ceea ce au citit în Scriptură, mișcându-le în același timp inima, făcând sufletul să vibreze și întreaga ființă să se înalțe duhovnicește. Sfântul Grigorie de Nissa ne mărturisește că ori de câte ori privea tabloul care reprezenta jertfirea lui Isaac adusă de tatăl său, întreaga ființă i se cutremura, iar sufletul i se înduioșa atât de mult, încât șiroaie de lacrimi îi curg din ochi.

Pe lângă luminarea minții și încălzirea inimii, în al treilea rând icoanele aduc asupra sufletului și determinarea de a imita prin fapte ceea ce au văzut cu mintea și au simțit cu inima. „Nu am prea multe cărți — spune Sfântul Ioan Damaschin — și nici nu am timp liber pentru a le citi; intru în biserică, spitalul obștesc al sufletului, și podoaba picturii mă atrage și îmi desfătează vederea și pe nesimțite mărirea lui Dumnezeu pătrunde în suflet.

Am primit răbdarea mucenicului, răsplata cununilor și mă aprind ca prin foc cu dorința de a-l imita“.

Dacă în primele veacuri creștine cinstirea icoanelor a fost de către toți primită, s-au ivit apoi aprige discuții împotriva cinstirii lor, considerându-se că închinarea la sfintele icoane este idolatrie. Pentru a pune capăt acestei frământări din sânul Bisericii, a fost nevoie să se convoace un sinod ecumenic, cel de al VII-lea, la Nicea, în anul 787, pentru a stabili definitiv că cinstirea sfintelor icoane corespunde voii lui Dumnezeu și că aceasta fiind o moștenire apostolică, a fost păstrată cu sfințenie de către Biserică.

După apariția Reformei, cinstirea icoanelor a fost din nou înlăturată, iar creștinii aparținători cultelor neoprotestante au pornit o adevărată acțiune împotriva cinstirii lor. Ei spun că nu trebuie să ne închinăm la icoane, pentru că aceasta ar însemna idolatrie. În susținerea afirmației lor aduc porunca a doua din Decalog, prin care Dumnezeu oprește închinarea la idoli. (Ieșirea 20, 2–5). Pentru a vedea însă dacă cinstirea icoanelor înseamnă într-adevăr închinare la idoli, sau idolatrie, se cuvine să stabilim ce este icoana și ce este idolul. Am văzut că icoana reprezintă o asemănare cu o realitate existentă. Ea este chipul sau imaginea unei realitați. În schimb idolul este o închipuire în gând a unor lucruri care nu există în realitate. De aceea, idolul se mai numește și iluzie, aparență, fantomă, vanitate, imaginea unei iluzii. Iată cum sunt văzuți idolii de către profeții Vechiului Testament: „Căci idolii nu sunt decât minciună și nu este nici o suflare în ei, sunt un lucru de nimic, o lucrare înșelătoare“ (Ieremia 10, 14–15).

„Dumnezeii lor nu sunt dumnezei, ci lucruri de mâini omenești, lemn și piatră“ (Isaia 37, 19). La fel ne spune și psalmistul: „Gură au și nu vor grăi, ochi au și nu vor vedea, urechi și nu vor auzi, că nu este duh în gura lor“ (Psalmul 134, 15). Pentru acest motiv Sfântul Apostol Pavel conchide „că idolul nu este nimic în lume“ (I Corinteni 8, 4). „Altul este idolul și alta este icoana — scrie Origen (†254).— Este icoană atunci când prin sculptură sau pictură se reproduce un pește sau un patruped, sau un animal sălbatic. Dar este idol atunci când imaginația realizează o formă pe care și-a închipuit-o și care nu are prototipul său printre lucrurile existente, precum ar fi de pildă, o figură care în același timp este și om și cal“.

De aici rezultă clar că între idol și icoană există o deosebire esențială; ele nu se pot confunda, iar în porunca a doua din Decalog este vorba de idoli, nu de icoane.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Ce înseamna cuvântul „icoană“? (Înseamnă chipul, sau asemănarea unei realități existente, sau reprezentarea a ceea ce există și care prezintă semnificație pentru viața duhovnicească). Cine a dat poruncă să se cinstească icoanele? (Dumnezeu a dat poruncă să se așeze cei doi heruvimi, care reprezentau asemănarea heruvimilor existenți în ceruri). Li se acordă cinstirea? (Da). Cum? (Prin tămâiere, aprinderea de candele, aducerea de jertfe și închinăciune). De ce Dumnezeu nu a dat poruncă să se facă chipul Lui? (Fiindcă atunci oamenii ar fi căzut în idolatrie, cinstind numai chipul și nu pe Dumnezeu care este Duh). Mântuitorul s-a opus cinstirii heruvimilor? (Mergând și rugându-se în templu, Domnul a cinstit casa lui Dumnezeu cu tot ce avea în ea lăsat din porunca lui Dumnezeu). Dar Sfinții Apostoli? (Sfinții Apostoli au urmat exemplul Învățătorului). Dar creştinii din perioada apostolică sau post apostolică? (Și ei cinsteau icoanele reprezentând chipul Mântuitorului, ale sfinților sau scene din Biblie). De unde știm aceasta? (Din mărturisirea Sfinților Părinți, ca și din imaginile găsite pe pereții catacombelor, sau ale primelor case de rugăciuni și biserici). Care este influența simțirii sfintelor icoane asupra evlaviei credincioșilor? (Ele luminează mintea, ajutându-ne să înțelegem mai uşor și mai bine conținutul Scripturii; ne încălzesc apoi simțirea și dragostea față de chipurile sau scenele reprezentate, și ne determină să aplicam și noi în viață ceea ce vedem și simțim). Poate fi considerată icoana idol? (Nu se poate face această confuzie, fiindcă icoana reprezinta o imagine existentă, pe când idolul nu este decât o iluzie, el nu reprezintă nimic).

V. Asocierea

Când vorbim de cinstirea sau venerarea sfintelor icoane, trebuie să o deosebim de cinstirea acordată lui Dumnezeu. În limbaj teologic cinstirea acordată lui Dumnezeu se numește adorare sau „latrie“, pe când cinstirea acordată îngerilor, sfinților, moaștelor sau icoanelor se numește „dulie“, adică venerare, sau cinstire. „Latria“ sau adorarea este cultul suprem sau propriu-zis. Pe Dumnezeu îl cinstim adică pentru El însuși, pentru măreția și perfecțiunea Lui, pentru faptul că este creatorul și proniatorul nostru, Stăpânul și Părintele nostru. Dulia, venerarea sau cinstirea este însă un cult dependent de cel suprem, deci subordonat, sau relativ. Dar cinstind sfintele icoane noi aducem preamărire tot

lui Dumnezeu. El rămâne deci obiectul și țelul adevărat și ultim al cultului nostru, orice formă ar îmbrăca acesta în aparență. Cu alte cuvinte, întreg cultul creștin pornește de la Dumnezeu și sfârșește la Dumnezeu. (Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, «Liturgica Generală» – București, 1985, p. 71–72).

VI. Generalizarea

Mergând pe această linie, la sinodul VII ecumenic de la Nicea din anul 787 s-a stabilit cu privire la venerarea sfintelor icoane, că nu cinstim materia din care este făcută icoana, ci chipul pe care îl reprezintă ea, „iar cinstirea care se dă chipului, trece la prototip și cel ce se închină icoanei se închină Ființei celei închipuite de ea".

VII. Aplicarea

1. Intrând în biserică se cuvine ca mai întâi să ne apropiem de icoana aflată în mijloc și să-i dăm chipului pe care îl reprezintă cuvenita venerare, plecându-ne în fața icoanei și cinstind-o prin sărutare, făcând semnul sfintei cruci.

2. Se cuvine apoi ca fiecare bun creștin să aibe în casa sa icoane sfințite, în special, icoana sfântului ocrotitor al casei. Se recomandă apoi ca această icoană să fie cinstită prin candela care o luminează atrăgându-ne mereu luare aminte asupra datoriei de a imita în viața duhovnicească virtuțile sfântului pe care îl cinstim pe icoană.

Rugăciunile pentru cei adormiți în Domnul

I. Pregătirea aperceptivă

Când Mântuitorul a spus despre fiica lui Iair că doarme, cei de față au rămas toți nedumeriți, știind prea bine că fiica lui Iair a murit. Prin cuvintele Sale însă Mântuitorul ne arată că pentru cei care mor în credința că El este învierea și viața, moartea nu mai este un apus fără sfârșit, ci doar o adormire.

II. Anunțarea temei

Acest fapt ne oferă posibilitatea de a vedea care sunt temeiurile rugăciunilor pentru morți.

III. Tratarea

Încă din primele pagini Sfânta Scriptură ne arată că omul este creația lui Dumnezeu, sufletul fiind nemuritor și veșnic ca Dumnezeu însuși. Format din trup și suflet omul nu a fost creat pentru moarte ci pentru viață și fericire. Moartea este răsplata păcatului (Romani 6, 23) aducând o ruptură în ființa omului, despărțind trupul de suflet. Totuși, fiind de esență divină, sufletul nu poate muri. Numai trupul primește osânda morții: „căci din pământ ești luat și în pământ te vei întoarce". (Facere 3, 19). Prin moarte trupul „Ca pulberea se întoarce în pământ cum a fost, iar sufletul se întoarce la Dumnezeu care l-a dat" (Ecleziastul 12, 7).

Întrupându-se însă spre a mântui lumea Dumnezeu-Fiul a restabilit ființa omului, deopotrivă suflet și trup. Prin mărita Sa înviere păcatul și moartea au fost învinse și astfel pentru cei ce sunt întru Hristos, moartea nu mai înseamnă un sfârșit total al vieții ci doar o adormire, un început al unei vieți noi fără de sfârșit. Precum Hristos a înviat din morți, s-a făcut începătura celor adormiți, „căci precum toți mor în Adam așa toți vor fi făcuți vii întru Hristos" (I Corinteni 15, 20– 22). Din sfârșit cutremurător al vieții, moartea s-a transformat într-un laborator al ei: „nebune, ceea ce semeni tu nu capătă viață dacă nu moare" (I Corinteni 15, 36). „Bobul de grâu căzând în pământ de nu va muri rămâne singur, iar de va muri aduce multă roadă" (Ioan 12, 24). Însuși Mântuitorul a spus despre fiica lui Iair și despre Lazăr că nu au murit, ci dorm, dar oamenii nu L-au putut înțelege atunci. Mai târziu Apostolii vorbesc și ei la fel despre „cei adormiți" în nădejdea vieții: „pentru că de credem că Iisus a murit și a înviat așa și Dumnezeu va aduce prin Iisus pe cei adormiți împreună cu El" (I Tesaloniceni 4, 14). Convingerea primilor creștini că moartea nu înseamnă o dispariție totală nici chiar a trupului, ci că odată va învia și va fi veșnic împreună cu sufletul rezultă și din denumirea locului de înmormântare, și anume: „cimitir" (derivat din cuvântul grecesc „kimitirion"), care înseamnă loc de dormit, de repaus, dormitor. De aceea, când „însuși Domnul la semnul dat la glasul Arhanghelului și la trâmbița lui Dumnezeu se va coborî din cer, cei morți întru Hristos vor învia"

(I Tesaloniceni 4, 16). De aceea în limbajul bisericesc morții se numesc „adormiți“ sau „repausați“ (răposați) adevăr reflectat în inscripțiile: „Dormi în pace“, „Fie-i țărâna ușoară“ sau „Aici odihnește întru Domnul robul lui Dumnezeu...“

Sufletul fiind nemuritor rămâne și după moarte într-o stare activă, fapt pe care ni-l descoperă Mântuitorul în pilda bogatului și săracului Lazăr: „și a murit săracul și a fost dus de îngeri în sânul lui Avraam și a murit și bogatul și s-a îngropat. Și în iad ridicându-și ochii fiind în munci îl vede pe Avraam de departe și pe Lazăr în sânul lui, și strigând a zis...“ (Luca 16, 22–31). Aflându-se în stare activă, sufletul celor adormiți poate fi în comuniunea lui Dumnezeu sau departe de El, în funcție de locul unde a fost repartizat după judecata particulară. După judecata particulară și până la judecata universală (care este definitivă) sufletele celor adormiți rămân pe mai departe membre ale Bisericii: „căci dacă trăim, pentru Domnul trăim și dacă murim pentru Domnul murim, deci și dacă trăim și dacă murim ai Domnului suntem“ (Romani 14, 8). Alcătuind Trupul tainic al Domnului (Biserica) între cei vii și cei morți se stabilește o legătură de iubire, căci „dragostea nu piere niciodată“ (I Corinteni 13, 8). Ne manifestăm astfel iubirea față de cei adormiți în Domnul rugându-ne pentru ei, având asigurarea Mântuitorului că nu va trece cu vederea cererile noastre: „Și orice veți cere în numele Meu aceea voi face ca să se preamărească Tatăl în Fiul...“ (Ioan 14, 13–14). Este adevărat că numai Dumnezeu scoate din osândă sufletele celor adormiți, dar membrii cei vii ai Bisericii Sale pot mijloci, fiindcă Dumnezeu ascultă și împlinește rugăciunile unuia pentru altul (Iacob 5, 16). Chiar din veacul apostolic, era obiceiul ca cei vii să se boteze și pentru iertarea păcatelor celor morți care nu primiseră botezul. Sfântul Apostol Pavel se referă la acest fapt, și nu numai că nu-l combate, dar îl aduce ca argument pentru susținerea învierii noastre (I Corinteni 15, 29). Apostolul neamurilor recunoaște deci posibilitatea rugăciunilor de mijiocire pentru cei morți între judecata particulară și cea universală.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Care este învățătura Sfintei Scripturi despre suflet? (Că reprezintă suflare divină și este nemuritor). Ce este moartea? (Despărțirea sufletului de trup). Ce se întâmplă cu sufletul după moarte? (Fiind nemuritor va fi judecat în mod particular de Dumnezeu. Dacă este găsit vrednic va rămâne în comuniunea iubirii lui Dumne-

zeu, iar dacă nu va fi găsit vrednic nu se poate bucura de iubirea lui Dumnezeu). După judecata particulară osânda iadului este definitivă? (Nu este definitivă, întrucât judecata particulară nu este nici ea definitivă. Numai judecata obștească este definitivă și numai atunci osânda iadului este veșnică). Sufletul aflat în iad se poate ajuta pe sine? (Din pilda bogatului și săracului Lazăr vedem că nimeni aflat în osândă nu se mai poate ajuta pe sine însuși). Dar cine-l poate totuși ajuta și salva? (Numai Dumnezeu prin jertfa Fiului Său adusă până la sfârșitul veacurilor spre iertarea păcatelor). Cum îl iartă și-l salvează Dumnezeu? (Prin rugăciunea Bisericii, a celor aflați în viață, care împreună cu cei morți rămân membri ai Trupului tainic al Domnului până la a doua Sa venire. Dragostea care ne leagă de cei adormiți se manifestă prin rugăciuni de cerere pentru izbăvirea sufletelor lor. Biserica se roagă astfel pentru toți cei din veac adormiți, fără nici o deosebire, mai ales cu prilejul Sfintei Euharistii, când se aduce jertfa iertării păcatelor).

V. Asocierea

Alcătuind aceeași comuniune de iubire în cadrul Bisericii, cei vii se roagă pentru cei adormiți în Domnul, precum și invers. În măsura în care ne rugăm pentru cei adormiți cerem și noi la rândul nostru sfinților cu care ne aflăm în comuniune să mijlocească și ei pentru iertarea și mântuirea noastră, având certitudinea acestei mijlociri, deoarece „dragostea nu piere niciodată" (I Corinteni 13, 8).

VI. Generalizarea

Așadar, rugăciunea pentru cei adormiți în Domnul se bazează pe unitatea Bisericii ca Trup tainic al Domnului, care cuprinde și pe cei vii și pe cei morți. În această comuniune de iubire și de sfințenie, Dumnezeu primește rugăciunile și cererile celor vii pentru cei morți.

VII. Aplicarea

1. Biserica se îngrijește de viața credincioșilor de la naștere până la mormânt, și chiar dincolo de mormânt. Pentru cei morți a rânduit servicii religioase și rugăciuni speciale legate în primul rând de înmormântare, însoțind sufletul celui adormit în călătoria sa spre viața veșnică. Rugăciuni se fac și la 3, 6, 9, 40 de zile după moarte, în amintirea arătărilor Mântuitorului înviați apoi la

un an, și în fiecare an de la data morții se fac parastase însoțite de agape, atât în amintirea celui răposat, cât și ca expresie a comuniunii de iubire a credincioșilor care mijlocesc cu rugăciuni pentru iertarea păcatelor și fericirea veșnică a celui adormit în Domnul. Slujbele sunt însoțite de acte de milostenie, tot ca o manifestare a iubirii creștine.

2. Biserica a rânduit și zile speciale pentru pomenirea celor adormiți: sâmbăta dinaintea lăsatului sec de carne, a doua, a treia și a patra din Postul Sfintelor Paști, ca aducere aminte de jertfa izbăvitoare a Mântuitorului, precum și lunea după „duminica Tomii" în amintirea biruinței asupra iadului și a morții, prin învierea Domnului, iar rugăciunile pentru morți din sâmbăta Rusaliilor amintesc de învierea și restabilirea vieții prin pogorârea Duhului Sfânt.

3. Pe lângă rugăciunile Bisericii, fiecare credincios are datoria ca în rugăciunile sale particulare să-i pomenească pe cei trecuți la cele veșnice.

4. În semn de cinstire a celui adormit Biserica binecuvintează și mormântul său întru nădejdea vieții veșnice și a învierii la cea de-a doua venire a Domnului. Îi este așezată o cruce la căpătâi ca semn al biruinței asupra morții și al parusiei Domnului, când toți cei adormiți vor învia cu trupurile, spre a fi împreună cu sufletul în veșnica comuniune cu Dumnezeu. Familia celui adormit are în continuare datoria de a îngriji mormântul, păstrându-i prin aceasta amintirea și cinstindu-i numele.

5. Rugăciunile pentru cei morți au și un rol educativ pentru cei aflați în viață, atrăgându-le ca luare aminte asupra faptului că moartea nu ne ocolește și că vom da socoteală în fața Dreptului Judecător pentru faptele săvârșite. Tot cu rol educativ, rugăciunile pentru cei adormiți ne mențin într-o permanentă legătură cu cei dintr-un neam cu noi, fapt care constituie o stavilă în calea uitării obârșiei, a legăturii cu înaintașii, întărindu-ne astfel și sentimentul dragostei față de pământul locuit de ei, precum și de tradițiile statornicite de ei, în care ne regăsim propria noastră identitate.

Viața viitoare

I. Pregătirea aperceptivă

Ce ne spune Simbolul de credință în ultimele sale două articole? (Ne spune: „Aștept învierea morților și viața veacului ce va să fie. Amin“). Ce înseamnă aceasta dacă ne gândim la creație? (Că așa cum creația are un început, tot astfel va avea și un scop al desăvârșirii, după dreptatea lui Dumnezeu).

II. Anunțarea temei

Evenimentele care urmează după moartea fiecăruia dintre noi se petrec în viața viitoare, la care ne vom referi în cele ce urmează.

III. Tratarea

Învățătura despre viața de dincolo de mormânt și toate cele ce se vor întâmpla după a doua venire a Domnului se numește „eshatologie“, de la cuvântul grecesc „eshatos“, care înseamnă „cele de pe urmă“. Iar „cele din urmă“ ale vieții încep odată cu moartea fiecăruia și se decid definitiv în urma celei de a doua veniri a Domnului și a judecății universale.

Să le vedem pe rând potrivit modului în care Mântuitorul însuși, precum și Sfinții Apostoli ni le-au descoperit.

1. Viața viitoare începe odată cu moartea. Vedem și știm cu toții că moartea este încetarea vieții de pe pământ, odată cu despărțirea trupului de suflet. Potrivit învățăturii Sfintei Scripturi, ea a apărut ca „răsplată a păcatului“ (Romani 6, 23). Iar odată cu despărțirea sufletului de trup, fiind nemuritor, sufletul se întoarce la Dumnezeu care l-a creat, iar trupul se întoarce în pământul din care a fost făcut: „Și ca pulberea să se întoarcă în pământ precum a fost, iar sufletul să se întoarcă la Dumnezeu care l-a dat“ (Ecleziasticul 12, 7; Geneza 3, 19). Odată cu păcatul primului om, moartea s-a întipărit în așa măsură în firea omenească, încât putem spune că a devenit un destin uman, după cum vedem cu toții și după cum ne spune Apostolul: „Pentru aceea, așa cum printr-un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, așa moartea a trecut la toți oamenii prin cel în care toți au păcătuit“ (Romani 5, 12). Dar, arată Apostolul în continuare: „precum prin greșeala unuia a venit osânda pentru toți oamenii, așa prin îndreptarea unuia a venit îndreptățirea vieții pentru toți oamenii“

(Romani 5, 18). Așadar, „călcând cu moartea pe moarte“, „Hristos a înviat din morți și s-a făcut începătura celor adormiți. Căci deoarece moartea a venit prin om, prin om și învierea morților; căci precum toți mor în Adam, așa toți vor fi făcuți vii în Hristos“ (I Corinteni 15, 20–22). În felul acesta, moartea apare ca un laborator al învierii, o transformare „a stricăciunii întru nestricăciune a slăbiciunii întru putere, a firescului dominat de păcat, întru duhovnicesc aflat în strălucire veșnică“ (I Corinteni 15, 42–44). Privită ca o așteptare a învierii, moartea trupească este socotită adormire, sau odihnă, iar cei morți trupește se numesc „adormiți întru Domnul“, iar cuvântul „cimitir“, definește tocmai locul de odihnă. În același timp, însă, moartea este și piatră de hotar care închide ușa harului, încât după moarte nimeni nu poate face nimic pentru mântuirea proprie.

2. Din pilda bogatului și săracului Lazăr vedem foarte limpede că imediat după moarte, bogatul a fost dus în iad, iar Lazăr în rai (Luca 16, 21). Și dacă imediat după moarte vom fi repartizați în iad sau în rai, această repartizare se face în urma unei judecăți. Această judecată se referă numai la sufletul nemuritor, fiindcă așa cum am văzut, trupul despărțindu-se de suflet, se va descompune în pământul din care a fost creat. Și cum fiecare suflet în parte va fi judecat, spunem că această judecată se numește judecata particulară. Apostolul spune că „toți trebuie să ne înfățișăm înaintea judecății lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce a făcut prin trup, ori bine, ori rău“ (II Corinteni 5, 10). Judecata particulară va fi făcută atât de către Mântuitorul, cât și de conștiința fiecăruia, având în vedere credința și faptele săvârșite în viața pământească.

3. Starea sufletelor după judecata particulară va fi fericită în rai, sau de nefericire, în iad. Înainte de a se despărți de Sfinții Apostoli, Mântuitorul le-a făgăduit că le va găti un loc și îi va lua la Sine în împărăția lui Dumnezeu (Ioan 14, 2–3). Raiul este locul comuniunii veșnice cu Hristos cel înviat și înălțat la cer, și prin Hristos cu Dumnezeu Tatăl, cu îngerii și cu cereștile puteri, ca și cu toți drepții și sfinții. Fericirea comuniunii veșnice cu Hristos are un caracter spiritual ce nu poate fi exprimat prin cuvinte, oricât de meșteșugite ar fi acestea, datorită faptului că noi trăind în trup material, nu am avut experiența ei, și nu am putut face analogie sau asemănare cu ceea ce noi simțim și numim fericire. Indicând faptul că ele sunt deasupra posibilității noastre de percepție, Apostolul spune că „cele ce ochiul nu a văzut, nici urechea n-a auzit, nici la inima omului nu s-a ridicat, pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El“ (I Corinteni 2, 9).

Pentru a ne face totuși o imagine a fericirii veșnice, să ne amintim de scena schimbării la față a Domnului, când cei trei Apostoli aflându-se în comuniunea slavei lui Hristos, au uitat cu totul că mai trăiesc pe pământ. De aici și exclamația Sfântului Apostol Petru: „Bine este nouă să fim aici! De voiești să facem aici trei colibe: Ție una și lui Moise una și lui Ilie una“ (Matei 17, 4). Pe ei s-au uitat... Aceasta este bucuria regăsirii sufletului în Dumnezeu... Și niciodată Apostolii nu ar mai fi părăsit acel loc și parcă ar fi vrut ca și timpul să nu-și depene mersul...

În contrast cu raiul, iadul este o depărtare de la fața lui Dumnezeu (Matei 7, 23). Pentru a înțelege realitatea lui spirituală, Mântuitorul ne oferă imagini diferite pe care noi le putem vedea și simți. El este un loc de chinuri, un cuptor de foc (Matei 13, 42–50), foc nestins (Matei 3, 12), plânsul și scrâșnirea dinților (Matei 20, 13), iezerul de foc (Apoc. 19, 20), întunericul cel mai dinafară (Matei 8, 12). Tălmăcind aceste imagini, ne putem da seama că viața în iad, lipsită total de iubirea și pacea lui Dumnezeu, ca și de lumina lui Hristos, se află într-un întuneric și într-o tulburătoare neliniște, zbucium și durere.

Cei aflați în iad nu se mai pot mântui prin propriile lor puteri, întrucât am văzut că moartea este ușa care se închide și nu mai poate exista nici un fel de căință pentru păcate. Rugăciunile Bisericii însă ne pot veni în ajutor. Fericitul Augustin arată că „sufletele credincioșilor care au murit nu sunt despărțite de Biserică... ele sunt madulare ale lui Hristos“. Între Biserica luptătoare de pe pământ și cea triumfătoare din cer există o legătură și unitate dată de faptul că ele alcătuiesc Trupul lui Hristos. Dacă în această viață îndemnurile de a ne ruga unii pentru alții sunt cu insistență adresate credincioșilor de către Sfinții Apostoli, „fiindcă mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului“ (Iacob 5, 16), tot astfel de rugăciuni stăruitoare pot fi adresate Părintelui ceresc și pentru cei adormiți, Mântuitorul asigurându-ne că „orice veți cere în numele Meu, aceea voi face, ca să se proslăvească Tatăl în Fiul. De veți cere ceva în numele Meu eu voi face“ (Ioan 14, 13–14). Cât de accentuată era practica rugăciunii pentru cei adormiți, la primii creştini, vedem din mărturia Sfântului Apostol Pavel care se referă la practicarea Botezului de către creștinii aflați în viață, pentru cei adormiți... (I Corinteni 15, 29).

4. Întrucât judecata particulară este nedeplină, va urma la sfârșitul veacurilor judecata obștească, numită și judecata din urmă, sau de apoi. Ea este precedată de a doua venire a Domnului, numită parusia Domnului. Nu știm când va veni, Mântuitorul

spunând că „nimeni nu știe, nici îngerii din ceruri, nici Flui, ci numai Tatăl“ (Matei 24, 36; 11 Tes. 5, 2–3; II Petru 3, 10).

5. Cu foarte puțin timp înainte de parusia Domnului va avea loc învierea celor morți, iar cei care vor fi găsiți vii își vor schimba trupurile întru nestricăciune. „Deodată — spune Apostolul — într-o clipită de ochi, la trâmbița cea de apoi, morții vor învia nestricăcioși și noi ne vom schimba, căci trebuie ca acest trup stricăcios să se îmbrace întru nestricăciune și acest trup muritor să se îmbrace întru nemurire“ (I Corinteni 15, 52–53, vezi și II Tesaloniceni 4, 16–17). Învierea trupurilor celor adormiți este posibilă din partea lui Dumnezeu, care tot din pământ l-a creat la început pe om. Apoi, transformarea întru nestricăciune prin moarte este un fenomen natural și necesar, pe care Apostolul îl remarcă și în firea înconjurătoare: „Ceea ce semeni tu nu capătă viață, dacă nu moare. Și ceea ce semeni nu este trupul care va fi, ci numai grăuntele gol poate da grâu, sau de altceva din celelalte... Așa și învierea morților... se seamănă întru stricăciune, învie întru nestricăciune, învie întru putere; se seamănă trup firesc, învie trup duhovnicesc“ (I Cor. 15, 36–44). Așadar, trupul cel înviat va fi același pe care îl avem noi acum, întrucât am văzut că cei găsiți vii rămân în trupurile lor; și fiindcă în acest trup am săvârșit cele bune și cele rele. Deci se cuvine ca el să se bucure de fericire sau de osândă. Dar așa cum încă în această viață trupul nostru se schimbă în funcție de vârstă, el se va transforma și în viața veșnică, după cum ne arată Apostolul. Adică, va fi nestricăcios, întru slavă, plin de puteri duhovnicești, cerești. Trupurile vor fi lipsite deci de trebuințele materiale, de plăceri, de pofte, ca și de durerile pe care le-am avut înainte de moarte în viața pământească . „Vor fi ca îngerii lui Dumnezeu în cer: nici se însoară, nici se mărită“ (Matei 22, 30). Trupul duhovnicesc se va îndumnezei împreună cu sufletul. „Vom înceta de a mai lucra virtuțile — spune Sfântul Maxim Mărturisitorul — dar nu vom înceta de a simți în noi lucrându-se îndumnezeirea după har, ca o răsplată pentru ele. Căci lucrarea îndumnezeirii în noi fiind mai presus de fire, e fără de hotar“.

6. Dacă la judecata particulară participă și conștiința omului, la judecata obștească singurul judecător va fi Mântuitorul. Ea va avea caracter solemn și faptele fiecăruia vor fi date la iveală, în văzul și auzul tuturor, cu evidențierea efectului lor pozitiv și negativ pe care l-au avut asupra semenilor. Mântuitorul ne prezintă magnificul tablou al judecății obștești (Matei 25, 34–46) cu alegerea celor buni de cei răi cu repartizarea la dreapta sau la stânga și cu rostirea sentinței finale și definitive, ca o

binecuvântare pentru cei mântuiți și ca un blestem pentru cei osândiți. Starea de fericire în care se vor afla cei mântuiți nu va fi pentru toți la fel. „Fiecare își va lua plata după osteneala sa“ (I Corinteni 3, 8). Mântuitorul a arătat că „în casa Tatălui meu mai multe lăcașuri sunt“ (Ioan 14, 2). E vorba de mai multe trepte ale fericirii, în funcție de desăvârșirea duhovnicească din această viață. Dar desăvârșirea duhovnicească în veșnicie va progresa mereu, niciodată nu se va mai sfârși, fiind atrasă de asemănarea desăvârșirii lui Dumnezeu cea fără limită.

7. Apoi această lume va fi transformată într-un cer nou și pământ nou, „întru care locuiește dreptatea“ (II Petru 3, 13), deoarece așa cum făptura a fost părtașă stricăciunii odată cu căderea omului în păcat, tot astfel „și făptura se va izbăvi din robia stricăciunii, ca să fie părtașă la libertatea măririi fiilor lui Dumnezeu“ (Romani 8, 21), „Și Dumnezeu va fi totul în toate“ (I Corinteni 15, 28).

IV. Recapitularea – Aprecierea

După învățătura creștină moartea nu mai este privită cu teamă. Ea reprezintă o transformare necesară din stricăciune în nestricăciune, asemenea bobului de grâu, care pentru a rodi viața trebuie să treacă prin stricăciunea morții. După despărțirea trupului de suflet, acesta fiind nemuritor, ce se întâmplă cu el? (Va fi judecat particular). De cine? (De Mântuitorul și de propria conștiință, care și ea este un judecător dat sufletului de către Dumnezeu). Care va fi soarta lui după judecata particulară? (Va fi ori în fericirea comuniunii cu Dumnezeu, ori în osândă. Adică, ori în rai, ori în iad). Se poate ajuta sufletul pe sine după moarte? (Nu se poate ajuta). Dar cum poate fi totuși ajutat? (Prin rugăciunea Bisericii, dat fiind faptul că și cei adormiți rămân până la judecata obștească membri ai Trupului Domnului, adică ai Bisericii). Parusia sau a doua venire a Domnului de ce eveniment va fi precedată? (De învierea trupurilor celor adormiți și întâmpinarea Domnului prin schimbarea lor, asemenea și celor ce vor fi găsiți în viață). Va fi o diferență de timp între învierea celor adormiți și parusie? (Apostolul spune că diferența de timp va fi neglijabil de mică, „cât o clipită din ochi“). Judecata din urmă ce caracter are? (Dacă prima judecată are un caracter particular și provizoriu, cea de a doua va avea un caracter obștesc și definitiv, adică va fi judecat fiecare în fața tuturor și faptele vor fi spuse pe față. Dacă la judecata particulară participă și constiința, cea obștească este făcută numai de către Mântuito-

rul). Care va fi hotărârea judecății obștești? (Repartizarea definitivă spre fericire sau spre osândă a tuturor oamenilor, după faptele pe care le-au făcut). Care va fi soarta acestei lumi după judecata obștească? (Se va înnoi întru nestricăciune, potrivit dreptății lui Dumnezeu, care va fi „totul în toate“).

V. Asocierea

Cu toate că viața viitoare, care începe după moarte are aspecte pe care noi nu le întâlnim în această viață, ea este totuși în strânsă legătură și dependență cu această viață și în același timp este anticipată încă din această viață.

Vorbind despre criteriul după care vom fi judecați și repartizați spre fericire sau osândă veșnică, am văzut că faptele bune sau faptele rele săvârșite în această viață vor fi acuzatorii sau apărătorii noștri.

Pe de altă parte, după modul în care reușim să ne desăvârșim în virtute în această viață, anticipăm bucuriile duhovnicești ale comuniunii cu Dumnezeu din viața viitoare. În felul acesta viața viitoare apare ca o continuare firească și desăvârșită a vieții de aici. Sfinții prin viața lor s-au ridicat și au gustat din dulceața și bucuria vieții viitoare, și acest fapt i-a determinat tot mai mult în strădania săvârșirii faptelor bune, și le-a întărit puterile de creștere în virtute.

VI. Generalizarea

De aici vedem că viața viitoare anticipată încă în această viață începe cu moartea, se continuă cu judecata particulară, și cu repartizarea provizorie spre fericire sau osândă, iar odată cu a doua venire a Domnului are loc învierea morților spre judecata universală, dreaptă și definitivă, urmată de un cer nou și pământ nou, când Dumnezeu va fi „totul în toate“.

VII. Aplicarea

Acordând cuvenita importanță continuei pregătiri a credincioșilor pentru viața viitoare, Biserica a introdus pericopa „Dreptei judecăți“ tocmai înaintea postului Sfintelor Patimi, spre a atrage credincioșilor luare aminte că prin Jertfa Domnului am primit harul iertării și împăcării cu Dumnezeu, iar faptele noastre bune vor rămâne cu noi în ziua judecății.

Biserica ne îndeamnă ca permanent să priveghem, având în atenție mântuirea sufletului, iar faptele noastre să fie pe măsură ca oricând să putem da „răspuns bun la înfricoșata judecată a lui Hristos“.

Creștinismul și celelalte religii

I. Pregătirea aperceptivă

Având înscris în adâncul sufletului său simțământul religios, omul și l-a manifestat totdeauna în foarte multe și variate forme, încât în mod firesc se pune întrebarea care este credința cea adevărată? Datorită păcatului implântat în sufletul omului, legătura lui cu divinitatea a fost de-a lungul vremii confuză și denaturată, încât a trebuit ca Dumnezeu însuși să se descopere, arătând „calea, adevărul și viața“ pe care să o urmeze și să o practice omul ca ființă religioasă.

II. Anunțarea temei

Această descoperire a lui Dumnezeu cu privire la El însuși, ca și la legătura lui cu omul, ne este dată prin Fiul Său și ne oferă posibilitatea de a vedea superioritatea religiei creștine față de celelalte religii.

III. Tratarea

În primul rând, izvorul din care cunoaștem pe Dumnezeu este însăși descoperirea Sa făcută în Sfânta Scriptură. Toți cei care au scris Sfânta Carte au conștiința că ea reprezintă Cuvântul lui Dumnezeu scris sub inspirația Duhului Sfânt, „ca să fie mai târziu mărturie veșnică“ (Isaia 30, 8). Sfinții Autori au conștiința că ei transmit nu de la ei, ci ceea ce au primit de la Dumnezeu: „Așa zice Domnul“, sau „așa zice Domnul către mine“, nu sunt repetiții stereotipe, ci reprezintă conștiința vie că cei ce le-au scris, au făcut-o așa cum li s-a descoperit de sus. Fiul lui Dumnezeu însuși va spune că tot ceea ce El a transmis reprezintă Cuvântul lui Dumnezeu așa cum i-a fost dat de Tatăl (Ioan 17, 6) și acest cuvânt „este adevărul“ (Ioan 17, 17). Și celelalte religii ridică pretenția că exprimă în cărțile lor, descoperirea lui Dumnezeu,

dar cei ce au scris Biblia se prezintă ei înșiși ca martori, ca unii care au constatat pe bază de experiență empirică tot ceea ce comunică: „Și cel ce a văzut a mărturisit și mărturia lui este adevărată; și acela știe că adevăr spune, ca și voi să credeți“ (Ioan 19, 35); „Ce am auzit, ce am văzut cu ochii noștri, ce am privit și mâinile noastre au pipăit – despre Cuvântul vieții (aceea vă vestim)... ce am văzut și am auzit aceea vă vestim și vouă, ca și voi să aveți împărtășire cu noi“ (I Ioan 1, 1–3).

În aI doilea rând, ceea ce evidențiază superioritatea și divinitatea religiei creștine constă în deosebirea dintre Iisus Hristos si ceilalți întemeietori de religie. Evangheliile ne redau foarte simplu și natural viața și activitatea Domnului Iisus, arătându-ne că încă de la început El a avut conștiința activității Sale, iar aceasta reprezintă o împlinire a vechilor profeții despre Mesia, care va veni să izbăvească pe om din păcat și să-l împace cu Părintele ceresc. Dacă toți întemeietorii de religii au fost divinizați cu mult timp după moartea lor, divinitatea lui Iisus a fost recunoscută încă din timpul activității Sale, spontan și cu o certă convingere, exprimată sincer și revelator, de cei ce L-au urmat: „Noi am crezut și am cunoscut că tu esti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu celui viu“ (Ioan 6, 69). La fel cuvintele Lui erau pătrunse de adevărul veșnic, încât cei ce I-au urmat constată fără nici o ezitare că El are „cuvintele vieții veșnice“ (Ioan 6, 68); iar profețiile făcute de El s-au împlinit toate, cu cea mai mare exactitate. Minunile Lui vin să confirme și ele divinitatea Sa. Ele nu au fost acte spectaculare, ci păstrează în ele naturalețea iubirii și a binefacerii îndreptate spre salvarea și integrarea omului într-o viață normală și demnă de chipul lui Dumnezeu, iar învierea Sa din morți este minunea supremă proprie exclusiv Fiului lui Dumnezeu, care a venit să calce cu moartea pe moarte și să-l elibereze pe om din păcat, împăcându-l cu Părintele său.

Deosebirea dintre religia descoperită de Dumnezeu și celelalte religii se vede mai cu pregnanță din doctrina, morala și cultul lor.

Desigur, la baza oricărei religii stă credința în Dumnezeu. Religia însăși se definește ca relație, sau legătură dintre om și Ființa supremă. Sfântul Apostol Pavel făcând o privire istorică asupra manifestărilor religioase, arată denaturarea ideii de Dumnezeu de-a lungul vremii, prin întunecarea simțământului religios de păcat. Astfel, „au schimbat mărirea lui Dumnezeu celui nestricăcios în asemănarea chipului omului celui stricăcios și al păsărilor și al celor cu patru picioare și al târâtoarelor“ (Romani 1, 23).

S-a afirmat că modul de adorare al divinității a cunoscut o evoluție, de la forme primitive, spre politeism și apoi desăvârșindu-se în monoteism. Nu este lipsită de adevăr această constatare. Vechiul Testament demonstrează tocmai intervenția lui Dumnezeu în lume spre a nu lăsa poporul ales și pregătit pentru primirea unui Izbăvitor, să se piardă în căutări străine, ci să rămână fidel Unicului Dumnezeu. Monoteismul creștin desăvârșindu-l pe cel iudaic, îl prezintă pe Dumnezeu Unul în ființă și întreit în Persoane. Caracterul personal al Ființei supreme creează posibilitatea comuniunii și comunicării cu omul, stabilind astfel forma cea mai superioară de religie. „Dumnezeu este iubire“ (I Ioan 4, 16) și aceasta înseamnă deschiderea lui Dumnezeu spre om și spre întreaga creație. Prin iubire Dumnezeu coboară până la jertfă pentru salvarea omului, spre a-l ridica și transforma până la transfigurarea lui, după chipul și asemănarea Creatorului Său. În felul acesta, descoperirea lui Dumnezeu făcută omului devine supremul act nu numai de simplă legătură între Dumnezeu și om, ci de comuniune a desăvârșirii vieții omenești: „Fiți desăvârșiți, precum și Dumnezeu este desăvârșit“ (Matei 5, 48). Aceasta este de altfel și suprema formă de exprimare a religiei, pe care o întâlnim numai în creștinism.

Strâns legată și dependentă de doctrină este și morala. Astfel, Sfântul Apostol Pavel arată că, depărtându-se de adevăratul Dumnezeu, și „schimbând mărirea Lui, popoarele au străbătut de-a lungul vremii o confuzie și un declin moral, ajungând victimele „poftelor inimilor lor întru necurăție, necinstindu-și trupurile lor între ei“, „schimbând rânduiala firii“, „fiind plini de toată nedreptatea, de desfrâu, de viclenie, de lăcomie, de răutate, de pizmă, de ucidere, de ceartă, de înșelăciune, născocitori de rele, fără dragoste, neîmpăcați, nemilostivi...“ (Romani 1, 24–32).

Pe de altă parte, potrivit legii morale naturale înscrisă în ființa omului, remarcăm și aspecte pozitive sub aspect moral, precum: ideea de milă, bunăvoința, dezinteres, strădania de a nu vătăma pe nimeni. Existau apoi și zei care protejau viața, agricultura, meșteșugurile, justiția, înțelepciunea și armonia. Aceștia însă se amestecau cu zeitățile care, având calitățile și defectele oamenilor, guvernau războaiele, susțineau prostituția sacră, binecuvântau destrăbălările de tot felul, provocate de beții și acceptau să fie îmblânziți de jertfe, chiar și de jertfe omenești. Morala creștină are însă, spre deosebire de toate aceste învățături religioase, cu totul alt aspect. Părintele ceresc este descoperit de Iisus Hristos ca bun și iubitor, așteptând cu brațele deschise și bucurându-se de întoarcerea oricărui păcătos. El nu judecă și nici nu osândește,

ci din iubire iartă și restabilește firea căzută în păcat, renăscând-o la o viață nouă. Modelul desăvârșit în urmarea binelui ne este oferit în mod concret de Fiul lui Dumnezeu întrupat. Viața lui de sfințenie ne atrage mereu spre desăvârșire. Dar Iisus nu numai că ne arată drumul. El ne și ajută prin harul divin să urcăm treptele sfințeniei, până la „deplinătatea vârstei" Sale duhovnicești.

Privind cultul, un rol important îl are rugăciunea. Dacă în multele religii, rugăciunea era strict legată de actele ritualice, în creștinism ea reprezintă eliberarea spiritului, spre a se dărui total și integral lui Dumnezeu. Rugăciunea în „duh și adevăr", atât publică, cât și particulară, depășește stereotipia rugăciunilor repetate în cadrul cultului păgân. La fel și jertfele care au menirea de a exprima un act de căință, de umilință și de dăruire lui Dumnezeu, au în multe religii accente dure și extrem de brutale. Ele erau legate de diferitele sărbători, primind la unele popoare chiar un caracter tragic, atunci când se aduceau jertfe omenești. Unele erau chiar spectaculoase. La mexicani, de pildă, se scotea inima omului-victimă și încă bătând era aruncată la picioarele zeului. Geții aruncau victimele în vârful sulițelor pentru a transmite cererile lor pe cealaltă lume. Jertfele de oameni se mai aduceau pentru a îmblânzi mânia zeului, la începutul unui război și la anumite sărbători anuale. În cazul unor nenorociri publice, cei din Tyr, bunăoară, sacrificau pe copiii cei mai iubiți de părinții lor. Spre deosebire de toate aceste jertfe sângeroase, Fiul lui Dumnezeu se aduce pe Sine ca Jertfă, și face ca această Jertfă să se aducă în continuare sub formă nesângeroasă spre sfințirea credincioșilor.

O importanță deosebită se acordă cultului morților, legat de ideea de nemurire a sufletului. Numai că și aici întâlnim diverse și variate forme lipsite de interpretarea lor corectă. Mexicanii socoteau că numai sufletele celor morți în război, a celor sacrificați, a celor bolnavi, sau a copiilor se puteau bucura de fericirea veșnică. Egiptenii conservau trupul mortului printr-un anume ritual. Grecii și romanii credeau în strigoi și fantome. Persanii credeau că sufletul ajunge în rai sau în iad, după ce trece peste o punte și se cântărește pe o balanță; iar indienii preferau pierderea totală a sufletului în nirvana. Spre deosebire de acestea, în creștinism cultul morților este pus în legătură cu iubirea și dreptatea lui Dumnezeu... El judecă după dreptate și iartă prin iubire. În felul acesta sunt justificate și rugăciunile pentru cei adormiți în Domnul, cărora învieiea lui Hristos le-a deschis perspectivele învierii și a vieții veșnice în comuniunea lui Dumnezeu.

IV. Recapitularea – Aprecierea

Din cele până aici tratate vedem că învățătura creștină reprezintă Descoperirea lui Dumnezeu, spre a-i arata omului calea spre mântuire, față de rătăcirea în care se afla datorită păcatului, care i-a întunecat sufletul. Învățătura creștină ni-L prezintă apoi pe Dumnezeu ca pe un Părinte bun și iubitor, gata oricând să primească pe orice păcătos, care se căiește de păcatul lui. Fiind iubire, Dumnezeu se deschide și stabilește cu omul o legătură de comuniune și unire fără margini. Prin moartea și învierea Fiului lui Dumnezeu, fiecare credincios are părtășie cu Tatăl, ca un fiu cu Părintele său, oferindu-i-se și mijloacele de a aduce cea mai înaltă adorare lui Dumnezeu și a desăvârșirii vieții lui religios-morale.

V. Asocierea

Deși deosebite de creștinism în multe aspecte, două elemente centrale leagă toate religiile. Și anume, ideea de păcat și cea de mântuire. Toate religiile duc în diferite și variate forme luptă de eliberare de păcat, în scopul mântuirii sufletului. Faptul că toți oamenii simt povara păcatului, înseamnă că toți așteaptă un Mântuitor. De aceea mulți din dascălii Bisericii apreciază că Dumnezeu a pregătit atât pe poporul ales în sânul căruia se va naște și va activa Izbăvitorul lumii, cât și pe celelalte neamuri, sau popoare, pe fiecare în felul lor, ca să poată primi „la plinirea vremii“ mântuirea adusă de Fiul Său. În felul acesta ne apare justificat faptul că după învierea Sa din morți, Iisus Domnul a trimis pe Sfinții Apostoli spre toate neamurile pământului, ca să le boteze, fiindcă așa cum toți poartă povara păcatului strămoșesc, toți sunt chemați la binecuvântarea și ospățul mântuirii, spre a fi „o turmă și un păstor“ (Ioan 10, 16).

VI. Generalizarea

De aici vedem că „în multe rânduri și în multe chipuri a grăit Dumnezeu (oamenilor), dar în zilele acestea din urmă ne-a grăit nouă prin Fiul, pe care l-a pus moștenitor al tuturor, ...care fiind strălucirea slavei și chipul ființei Lui, ...a făcut prin Sine Însuși curățirea păcatelor noastre“ (Evrei 1, 1–3).

VII. Aplicarea

Se caută în timpurile mai noi o apropiere tot mai mare între religii, în cadrul unui așa-numit dialog inter-religios. Este firesc să fie așa, întrucât toate religiile au ca obiectiv ridicarea sufletelor credincioșilor lor spre valorile absolute, care însă nu trebuie să rămână la o meditație abstractă, ci să se concretizeze în acte menite să cultive ceea ce sufletul și viața omenească au mai bun, mai frumos, mai drept, mai cinstit și mai demn.

CUPRINS

Cateheze dogmatice

CATEHEZE

Cartea conține 210 cateheze grupate după aspectele învățăturii de credință a Bisericii, pe care o cuprinde în totalitate. Astfel sunt: cateheze biblice și dogmatice în volumul I, morale, liturgice și istorice în volumul II.

În această alcătuire, cartea îndeplinește o funcție didactică pentru cei ce se pregătesc să devină preoți și profesori de religie. În același timp, constituie, asemenea unui manual școlar, un instrument de lucru în predarea religiei la clasele V-XII. Chiar dacă nu urmează o anumită programă analitică, aflată de altfel într-o continuă îmbunătățire, cartea cuprinde temele esențiale ce nu pot lipsi dintr-o programă judicios alcătuită.

Părinții parohi vor găsi în carte materialul necesar unei catehizări sistematic efectuate, atât de necesară zilelor noastre, când o generație de credincioși necatehizați se confruntă cu tot felul de erezii și secte, care de care mai nocive adevărului descoperit de Dumnezeu.

Cartea tipărită în prima ediție (1992) s-a dovedit utilă și a fost folosită la alcătuirea alocuțiilor catehetice, a predicilor exegetice, la cursurile misionare anuale (de definitivare și promovare), la examenele de capacitate preoțească, precum și la examenul de concurs pentru ocuparea unei parohii în mediul urban.

În sfârșit, dar nu în ultimul rând, redactată într-o manieră care respectă principiul adaptării la auditoriu, cartea poate fi utilizată, asemenea unui catehism, și de credincioșii dornici să cunoască și să mărturisească adevărul descoperit spre mântuire de Dumnezeu oamenilor.

ISBN 973-98446-7-7